

450. 349.

Lith.

255m

LEXICON MINERALOGICUM ENNEAGLOTTUM

AUCTORE

MICHAËLE KOVÁTS,

MEDICINAE DOCTORE, INCLYTAE FACULTATIS MEDICAE
REGIAE SCIENTIARUM UNIVERSITATIS HUNGARICAE
PESTHIENSIS COMMEMBRO, PRACTICO MEDICO
PESTHIENSE.

PESTHINI, 1822.

TYPIS NOBILIS JOANNIS THOMAE TRATTNER
DE PETRÓZA.

**Tres coit in partes numerus perfectus: ut idem
Congrege ter trino per ter tria dissoluatur.**

Auson. Griph. v. 52.

Juris idem tribus est, quod ter tribus, omnia in istis.

Auson. Griph. v. 4.

M É L T Ó S Á G O S,

RÉVAI, SZKLABINÁBAN ÉS BLATNICZÁ-
BAN ÖRÖKÖS,

SZABAD BÁRÓ,

RÉVAY NEPOM. J Á N O S

Ö N A G Y S Á G Á N A K,

CSÁSZÁRI KIRÁLYI ÉS APOSTOLI FELSÉG ARANY
KÚLCSOSÁNAK,

BÁNYÁSZSÁG TANÁCSÁNAK,

FELSŐ MAGYAR ORSZÁGI PÉNZVERÉS ÉS BÁNYÁSZ-
SÁG DOLGAI

FŐ KAMARA GRÓFJÁNAK,

HÉT SZABAD KIRÁLYI BÁNYA VÁROS ÖRÖKÖS
BÍZTOSÁNAK,

BÁNYÁSZSÁG TÖRVÉNYSZÉKE ELŐÜLŐJÉNEK,

TEKINTETES NEMES THÚRÓCZ VÁRMEGYE ÖRÖKÖS
FŐ - ISPÁNYÁNAK,

UGYAN AZON FŐ - ISPÁNYSÁG HÍVATALJA
HELYTARTÓJÁNAK,

MINT
RÉGI, TÖRZSÖKÖS, FÉNYES,
MAGYAR NAGYSÁGNAK,
A' HAJDANI HIRES RÉVAY FERENCZ NAGY UNOKÁ-
JÁNAK,
AZ ÁSVÁNY ORSZÁGNAK IFJÚSÁGÁTÓL FOGVA VALÓ
HIV BARÁTJÁNAK, BÚVÁRJÁNAK,
NAGY KÉSZÜLETTEL KITANÚLT
MAGYAR ÁSVÁNYÁSZNAK,
MOST A' NEMES ÉRCZEKET KERESTETŐ ÉS ÁSATÓ
MAGYAR KIRÁLYI TIZTSÉG ELŐÜLŐJÉNEK,
A' MAGYAR BÁNYÁSZSÁG FEJÉNEK,
ÁLTALJÁBAN MINDEN TUDOMÁNYT LELKÉBŐL KED-
VELLŐ MÉLTÓSÁGNAK,
A' SZÓFEJTŐ, 'S KILENCZ FŐBB EURÓPAI NYELVEN
SZEREZTETETT ÁSVÁNYNÉVTÁR LEGMÉLTÓBB
BÍRÁJÁNAK,
ELŐMOZDÍTÓJÁNAK,
ÖRÖMMEL RIVÁLALKOZOTT PÁRTFOGÓJÁNAK,
ÖRÖK EMLÉKEZETŰL,
MEGKÜLÖNBÖZTETETT TISZTELETŰL,
AJÁNlja

a' Szerző.

Az Ásványnévtár Szerzőjéhez.

I.

Megnézvén, 's olvasván e' nehéz munkádat,
Bámúlom szorgalmad; 's hogy újra hazádat
Gazdagítod tudós eredet könyveddel,
Az ásványországból, — köszönetem vedd el!
Három eredeti nagy dolgot találok
Munkádban, a' mit most im előszámlálok:
Első, hogy megmondod az ásványneveket
Diákul mint szerzék; és eredeteket
Fejted, magyarazod sok nyelvű szerzőkből,
Tizen négy nemzeti régi nyelv kútfőkből.
Úgymint; Görög, Diák, Francz, Anglus, Olasz, Tót,
Cháldeai, Persa, Zsidó, Szerecsen szót,
Arabs, Indiai, Német, Svecus nevet
Hányszor nem vizsgálsz itt? Ez rád déli fényt vet!
Irod a' vizeknek, és tartományoknak,
Ásvány találóknak, 's régi városoknak,
Völgyeknek, hegyeknek, híres szigeteknek
A' nevek hogy szolgált névül az érczeknek.
Így vitte azt véghez alhatatosságod,
Nyelvben, tudományban való jártasságod,
Hazádhoz különös vonzó szereteted,
'S tudományt terjesztő nemes természeted;
Hogy többé nem lesz az ásványtudományban
Olyan név, melyet ne értsen valójában
Tanító, tanuló, Magyar, Tót, Francia,
Német, Olasz, Anglus, — 's egész világ fia.
Pedig ez a' hiba, óh fájdalom! megvált,
Mert e'dig mint szajkó itt minden csak úgy szólt.
Másik az, hogy Magyar nevet csinálgattál
Minden ásványoknak, 's nekünk kincset attál.
Mert ezer és ötszáz nyolczvan hat új névvel
Gazdagodott nyelvünk e' könyvnek létevel.
Ásványtudományok csak a' Magyaroknak
Lehet most már olyan, mint nintsen másoknak.
Mivel minden ásványt egy nemzet sem nevez
A' tulajdon nyelvén, és csak a' Magyar ez.
Ha e'ről igazán meg akarsz győzetni;
Úgy csak ezt a' munkát szükség nézegetni.
Harmadszor, kifejted azt a' Németeknek,
Hogy számos rossz nevet adnak az érczeknek.
Német ércz név ötven 's kilencz léven olyan,
Hogy egyben két, három, és több értelem van.
Ezeket a' munka végén megláthatod,
'S magyarázatjokat ottan olvashatod.
De mind ezekkel is meg nem elégettél;
Még a' toldalékba hat kőnévtárt tettél.
Úgymint: Olasz, Svecus, Anglus kőneveket,
Muszka, Francz, és Danus ércznevezeteket.

Ezeket Diákul a' szerént tetted ki,
 A' mint azt az ásványírókból szetted ki.
 E' teszi munkádat oly közönségessé,
 Hogy Európában még lehet híressé.
 Ezt az egész munkát a' Magyarért tetted,
 'S örökre felmarad ezen nemes tetted.
 Mert most a' Magyar nyelv úgy felemelkedett,
 Hogy nyólcz legfőbb nyelvek közzé kerekedett.
 Sőt majd személyesen mehet Russiába,
 Német, Olasz, Schweiczer, Holland országába,
 A' tengereken túl a' tudós Anglushoz,
 Ama híres, nemes Danushoz, Svecushoz.
 Bedugtad a' száját az egész világnak,
 Rivált a' gúnyoló szomszéd tudósságnak,
 Hik a' Magyar Írót csak dallra szoríták,
 Legfeljebb fordítók közzé igazíták.
 Mert Te eredeti munkát bocsájtasz ki,
 Pedig most ez csuda, ha teszi valaki,
 A' tudományoknak akár mely ágában,
 A' munkás, és tudós, böles Európában.
 Hérem a' szerencsét élted úgy vezesse,
 Hogy lelked a' munkát tovább is győzhesse.

Írta Baracskaó T. Ns. Fejér Vármegyében, 1822-dik Esztendőben,
 KAZAY ISTVÁN, T. N. Fejér, és Több Vármegye Táblabírája.

II.

Századaink között a' tizenhetedik
 Calepinusával büszkén dicsekedik,
 Ki Lexiconával köz fényre kikelvén,
 Tizen-egy nemzetnek szóllamlott-meg nyelvén.
 'S ím HOVÁTS MIHÁLYUNK' Ásványi Szótárja
 Calepinus fényét homály alá zárja;
 Mert itt öttel több nyelv szóll, ugymint tizen-hat,
 'S származásaiba mindenik mélyen hat.
 Ott a' jelentésnek csak egy nyelv vezére,
 Itten kilencz szolgál a' szók segédjére.
 Eredeti munkát amannak alkatán
 Csak etymonjával éreztet a' Latán:
 Itten a' mi Önnön, a' mi Eredeti,
 Nyomdokát a' szembe többképen tünteti.
 Itt Svédnek, Magyarnak, Németnek, Taljának,
 Francznak és Svecusnak, Angolnak és Dánnak.
 Ásvány nevei is fel vannak számítva,
 HOVÁTS által illön, helyesen fordítva.
 Egy szóval a' Külföld illy munkát még nem tett.
 Legyen áldott Isten, ki Magyar t teremtett!

SZEMEREI SZEMERE PÁL.
 Tettes Pest Vgyének Al-Ügyésze.

LEXICON
MINERALOGICUM TRIGLOTTUM
ETYMOLOGICUM
LATINO MAGYARICO GERMANICUM

PRIMUM.

AUCTORE

MICHAËLE KOVÁTS,

MEDICINAE DOCTORE, INCLYTAE FACULTATIS MEDICAE
REGIAE SCIENTIARUM UNIVERSITATIS HUNGARICAE
PESTHIENSIS COMMEMBRO.

I. PARS.

PESTHINI,
TYPIS NOBILIS JOANNIS THOMAE TRATTNER.

1822.

Avia — — — — peragro loca, nullius ante
Trita solo.

Lucret. de Rer. nat. L. IV. v. 1.

• — — Tres numerus super omnia.

Auson. Griph. v. 52.

P r a e f a t i o.

Nomenclaturarum mineralogicarum Latinarum, et Latina civitate donatarum permultas haud intelligi, experientia constat. Nullum autem ad hunc usque diem Lexicon Mineralogicum Etymologicum publici iuris factum esse scio. Culturam itaque mineralogiae essentiali hoc defectu laborare negari nequit. Cognomina etenim mineralium sensu carentia, nec de patrio solo, nec de qualitate eorumdem sensibili instruentia, non minori difficultate, et taedio memoriae mandari queunt, ac vocabula Indico-Barbara, psittacorum vociferationi assimilia, Philosopho indigna, scientias a fonte repetere satagente viro non nisi cum erubescencia enuncianda.

Haec illa est ratio, hoc incitamentum illud, quod me eo impulit, ut obicibus in interpretatione attectarum nuncupationum semet cumulatim oggerentibus non pensis, spretaque laboris mineralogicâ difficultate, ingratisimae, et siccissimae originationi cognomentorum mineralogicorum, hodie in systematibus mineralogicis usu receptorum, me accingerem, nihilque intentatum relinquerem, quid quid me ad etyma dictorum cognominum deducere quiret.

Instituti itaque mei rationem presso pede prosequutus, in primis excerpti nomenclationes mineralium ex Systemate Mineralogico Esperii, et Wernerii, passim aliis quoque nuncupationibus fossilium, apud antiquos celebrioribus, adnexis. Tum hanc struem, ex mille quingentis sexaginta duobus cognomentis fossilium coactam, prae oculis locavi. Dein lustrando eam catervam nuncupationum, ex iis intellectu obscuriores cunctas selegi. Tales quadringentas reperi. Harum congeries est cento, ex variis lingvis Europaeis, Asiaticis, Africanis, contextus. Dantur quippe in hac voces plurimae Graecae, Latinae, Italicae, Anglicae, Gallicae, Germanicae, Svecicae, Slavicae, Chaldaicae, Hebraicae, Arabicae, Aethiopicae, Persicae, Indico-Barbarae originis, qualitates sensibiles fossilium exprimentes. Accedunt huic farragini nomenclaturae mineralogicae patronymicae, duplicis generis. Aliae utpote a natali solo, aliae vicissim ab inventoribus, fossilium, inditae. Harum prioris generis a nominibus fluviorum, urbium, camporum antiquae et novae Europae, Asiae, Africae, et hodiernae Americae derivantur: posterioris vero generis ab antiquiorum, et recentio-

rum mineralogorum, chemicorum, naturae scrutatorum, itineratorum cognominibus deducuntur. Quarumdam harum nuncupationum antiquitas superat ter mille annos, aetatem Moisis, coëtanum scriptorem non habentis. Patet hoc Exod. 28. 18, et 20. Namque loco citato occurrunt Sapphiri et Jaspidis cognomina, hodie quoque in mineralogia usitatae, et notae gemmarum nomenclaturae. Quis ideo inficias ibit? horum pretiosorum lapidum nomina iam ante Mosis tempora usitata fuisse. Finis talium nomenclationum mineralogicarum nondum est, cum hodie quoque continuo nova atque nova fossilia mineralogi detegendo, novis adaeque semper appellationibus eorum indigeant.

Singularum dictarum obscuriorum nomenclationum etymologiam, et sensum, ex lexicis, et auctoribus antiquis, recentioribusque, erui, taliterque enatas significationes, et sententias, additis auctorum nominibus, in breve argumentum vel lemma redegi, quod tandem termino mineralogico obscuriori subiunxi.

Ut vero manifeste patescat, argumentum laudatum ex mente auctorum, et lexicorum me hausisse: minoribus characteribus, asterisco notatis, ad calcem lemmatum immediate adieci fontes, seu nomina, loca, verba ipsorum auctorum, et lexicorum, ex quibus argumenta condidi.

In elaborando hoc opere usus sum viginti sex lexicis, et centum septem auctoribus, ordine alphabetico sequentibus:

Aelius Dyonisius,	— in Arat. — Tusc.	Hedericii Lexic. Graec.
Aur. Viet.	— de Orat. — pro	Herodotus,
Ammianus,	Flacco, — ad Fami-	Hesiodi Opera — Or-
Angelus Decembrius,	liar.	pheus Argonautica,
Blancardi Lexic. Me-	Columella,	Hymni, et de Lapi-
dicum,	Crusca Lexic. Italic.	dibus.
Bochart. Hieroz.	Curtius,	Hesychii Lexic. Graec.
Boëthius,	Dalecampius in Not.	Homerus,
Boehmeri Lexic. Her-	ad Plin.	Horatii Carm. — Epod.
barium,	Dioscorides,	Horváth Physica,
Borrichius,	Ennius,	Hübneri Lexic. Geogr.
Broukh. ad Tibullum,	Festus,	Ihre Lexic. Suigo-
Caelii Aurel. Chro-	Flathii Lexic. Gallic.	thicum,
nicon,	Florus,	Joachim. Camerarius,
Calepini Lexic. Sept.	Frisch Lexic. Germ.	Justinus,
Lingvarum,	Gesneri Thesaur. Lex.	Juvenalis,
Celsus,	Etymol.	Iselini Lexicon,
Gerda ad Virgilium,	Glossar. Vet.	Isidorus,
Cicero de Nat. Deo-	Glossa Philoxeni,	Krünitzii Lexic.
rum — Philippic. —	Golii Lexic. Arabi-	Linn. Systema Vege-
pro Lege Manilia,	cum,	tab. — Regn. Lapi-
— in Somn. Scipion.	Gratius,	deum Linn. Gmelin,

Liuius,	Plato de Legibus,	Svetonius,
Lucianus,	Plinius Secundus,	Suidas Lex. Graec.
Luciani de Electro et	Pommai Lexic. Gallic.	Tacitus,
Cynis Libellus,	Pomponius Mela,	Taubmann ad Plaut.
Lucretius,	Priscianus,	Tertullianus de Car-
Macer,	Propertius,	ne Christi,
Martialis,	Prudentius,	Tibullus,
Marcianus Ictus,	Reinesius,	Tonka Szászky Geogr.
Martianus Capella,	Reisinger Anorgan.	Turneb. Advers.
Mathesius,	Reissii Lex. Min.	Theocritus in Phar-
Menage,	Rhod. in Lexic. Scri-	maceutria,
Naevius apud Festum,	bonii,	Ulitius,
Nonius,	Richter Lex. Min.	Ulpianus,
Nouveau Dictionaire	Salmasius in Solin.	Valerius,
Franc. Allem. Latin,	Scaliger Jul. — Jos.	Varro,
Olear. Itinerar. Pers.	filius,	Vegetii Mulo Medi-
Onomatologia Me-	Scapula Lex. Graec.	cina,
dica,	Scribonii Lexic.	Veneroni Lex. Italie.
Otto de tutela viarum,	Senec. Herc. Oet. —	Virgilii Aeneid. —
Ovid. Metam. — Fast.	Epist. — Quaes. Nat.	Georgicon,
Pallad. Jul. 5.	Seren. Sammon.	Viri Docti ad Grat.
Pallad. Mai.	Sulpitius Servastus	Vitruvius,
Perottus,	in Catalect. Scali-	Vossii Lex. Etymolog.
Philander ad Vitruv.	geri,	Vulgat. Interpres,
Plauti Pers. — Men. —	Stattius Sylv. Achill.	Wachter Glossar. Ger-
Poen.	Strabo,	manicum,

Ad nomenclaturas mineralogicas obscuriores pertinent etiam illae, quae erronee sunt descriptae, vel contra orthographiam peccando, ut Amianthus, pro Amiantus; vel ipsam vocem proprie depravando, ut Spissa, pro Pissa, *πισσα*, Graeco; quod duodecies in Espero, quid quod hodie passim apud alios etiam mineralogos, occurrit. Taliter mendosas nomenclaturas mineralogicas centum numero inveni. Has omnes correxi, atque errorem, et erroris auctorem in parenthesi, immediate post nomenclaturam ipsam, notavi; inferius vero in argumento errorem etymologicæ demonstravi; et ad calcem lemmatis fontes argumenti, minoribus characteribus scriptos, fideliter citavi.

Ni fallor, haec fuere momenta, quae omnium nationum eruditos ad haec usque tempora morabantur, quin interpretationem obscuriorum nomenclaturarum mineralogicarum Latinarum, vel potius Latina civitate donatarum, suscipiant, operique huic utcumque improbo, manus admoveant. Ipse ego multum, et diu angebar, donec penso huic arduo me devovere ausus fuerim. Imo si verum fatendum sit, in principio dubius haesi, an unquam scopum attingam. Nemo facem praetulit, nemo viam monstravit, nemo filum Ariadnaeum subministravit. Quater opus meum repudiavi, et totidem vicibus denuo pugnam renovans, varias atque varias vias in-

gressus, demum tamen non cedendo malis, supra omnem spem voto potitus sum. Tantaе molis hae lucubrationes fuere! et auctore Josepho Scaligero, omnes poenarum facies hic labor unus habuit!

Non dubito fore aliquos, qui hoc genus scriptionis, velut compilationis duntaxat acervum: levidense censeant. His, inprimis, magni et eruditi mei olim Praeceptoris Stephani Szentgyörgyi (in Praefat. Theolog. Nat.) verbis repono: „Sim compiler, sim plagiarius, dum prosim., Dein, qui Lexicon hoc quoque modo carpserint, meminerint, se una opera Gesneri quoque Thesauro, Vossii Lexico Etymologico, Septem Lingvarum Calepino, et eunctorum Lexicographorum Etymologicorum operibus, dignitatem derogare. Demum placet hic revocare in memoriam facetum Christophori Columbi factum, qui aulicos convivas, suam Americae detectionem extenuantes, ad rem longe minorem, quippe ad id, provocavit, ut ovum in orbe, apice erigerent. Hoc, iis incassum diu tentantibus, cum minime successisset, ipse ovum superficiei mensae fortius allisum erexit, sicque sciolos epulantes confudit.

Sed ut revertar, unde digressus sum; posteaquam quingentarum Latinarum, vel potius Latina civitate donatarum obscurarum nomenclaturarum mineralogicarum etymologiam, et significationem detexisse mihi successisset, vidi, me optimam occasionem nactum fuisse, operaeque pretium, imo meae obligationis, esse, linguae quoque patriae dulcissimae meminisse. Ideirco omnia dicta quingenta obscura cognomina fossilium Magyarica quoque interpretatione ditavi; quid quod ut operis dos augeatur, Germanicas, et Linnaeo-Gmelinianas nuncupationes Latinas quoque ubique addidi.

Durissima superando, spes mihi affulsit, tale Lexicon Mineralogicum Latino Etymologico Magyarico Germanicum nunc iam nullo negotio conscribere posse, quod comprehenderet omnes nomenclaturas mineralogicas Latinas, Magyaricas, Germanicas, Linnaeo Gmelinianas Latinas, ad completum systema mineralogicum sufficientes. Ideo reliquas quoque mille sexaginta duas, facilioris interpretationis, nomenclaturas mineralogicas Latinas in opus meum adoptavi, easque similiter Magyaricis interpretationibus, et Teutonicis, Latinisque Linnaeo Gmelinianis nomenclaturis, auxi.

His factis, universas mille quingentas sexaginta duas nomenclaturas Latinas in ordinem alphabeticum redegi, atque post singulas, ubi necessum fuit, in parenthesi, orthographiae, vel vocis depravatae correctionem: dein Magyaricam interpretationem: porro Germanicas nomenclaturas: postmodum nuncupationem Latinam Linnaeo Gmelinianam: demum argumentum seu lemma etymologicum: scripsi. Itidem a capite incipiendo, minoribus characteribus, asterisco notatis, nomina, loca, verba auctorum, et lexicorum fideliter addidi; et sic prima pars lexici huius est comparata; quam

veram historiam philosophicam scientiae Mineralogicae continere, in aprico est.

In opere hoc adornando Vossii, Gesneri, exempla secutus sum, tamquam virorum in hoc genere scribendi laudatissimorum.

Ut vero interpretationes meae, et etyma mea, tanto sint certiora, nec ullibi forsitan cum ipsis fossilium qualitatibus sensibilibus pugnent: ea propter contuli illa cum ipsismet minerarum, hic in Museo Nationali Hungarico existentium, speciminibus.

In titulo huius Lexici, et passim in ipso opere etiam, voce, Magyaricum, usus sum, auctore Paulo Nagy de Beregszász, Professore; qui in Dissert. Philolog. de Vocab. derivat. ait: „ut alias, „ita et nunc ubique in hoc opusculo nomen Magyarus loco Hungarus adhibui. Sed hoc neminem offendet, qui cogitabit, id esse „Nationi nostrae proprium, quod pueri, simulac loqui coepimus, „a Parentibus nostris, contra Hungarus esse nomen peregrinum, „quod adultiores iam, cum, et ex Latina lingua, discimus. vid. l. c. „Praef. XII. pag.“

Ingratus essem, si doctos viros, simul amicos meos in paucis charos, qui ad opus hoc exantlandum perficiendumque, efficacia mihi subsidia faciles et prompti prae buerunt, silentio dissimularem. Certe Spectabilis Dominus Martinus Schwartner, AA. LL. et Philosophiae Doctor, in Regia Hungarica Scientiarum, quae Pestini est, Universitate Diplomaticae et Heraldicae Professor Publicus, Bibliothecae Eiusdem Universitatis Custos Primarius, nec non II. Comitatum Pesth, Pilis, et Sólth articulatim unitorum Tabulae Iudiciariae Assessor, ex Universitatis Bibliotheca, requisitos mihi ad scopum operis huius libros, fidelissime, omnique cum alacritate, atque amicitia subministravit. Sic etiam Sp. D. Ludovicus Schedius, AA. LL. et Philosoph. Doct. in laudata Scientiarum Universitate Regia Hungarica, Aestheticae atque Elegantiorum Artium Prof. Publ. Complurium II. Comit. Tab. Jud. Assessor, Universitatis Cracoviensis Membrum Honorarium, Societ. Reg. Scient. Göttingensis Correspondens Membrum, et Latinae Jenensis Socius, ac Facultatis Philosoph. in Univers. Reg. Hung. Pestensi Pro-Senior; non secus Sp. D. Andreas Petrasovics, J. U. D. et Curialis Advocatus, pluribus Lexicis, et auctoribus antiquis, ex sua rara, et ubere Bibliotheca amicissime mihi providebant. D. Sp. Joannes Reisinger Med. et Chir. Doctor, in Regia Scientiarum Universitate Hungarica Pestensi Mineralogiae, et Zoologiae Professor Publicus Ordinarius, et Musei Rerum Naturalium Praefectus, in plurium nomenclationum mineralogicarum etymis evolvendis me lubentissime iuvit; quod ipsum eruditus Schwartner, atque doctissimus Schedius quoque semel atque iterum cum maxima comitate fecerunt. D. Sp. Jos. Baranyay, Celsissimi Principatus Esterházyani Curialis Fiscalis, pro suo in promovendas res praecla-

ras eximio studio, et sua erga me sincera amicitia, Patronum huic operi comparavit.

Ne vero quispiam opus hoc eôpse defectus arguat, quod descriptiones, et usus fossilium in eo desiderentur: sciat, id de industria factum esse. Nam enimvero hoc ab etymologicis Lexicis alienum haberi, Vossius, Gesnerus, Calepinus, Faber, et alii lexicographorum etymologorum celeberrimi, facto suo declarant. Sola certe etymologia sufficiens argumentum suppeditat auctori. Sed recentissimum etiam opus Boehmeri, huic affine, opitulatur mihi in hoc asserto. Etenim eius Lexicon Rei Herbariae Etymologicum ad omnia in hunc modum est conscriptum. vid. Lexicon Rei Herbariae Tripartitum Continens Etymologiam Nominum etc. A Georgio Rudolpho Boehmero Acad. Witteberg. Seniore. Lipsiae 1802.

Ad calcem operis huius quare Mantissam hexaglottam subiunxerim, in prooemio ibi loci causam assigno.

In toto vero hoc opere lingua Latina ea propter usus sum; quia idioma Romanum, in Europa nostra, universale vehiculum bonarum artium est.

An? et quid? hoc opere orbi literario prosim? iudicio aliorum committo. Mihi sat est, voluisse. Sicubi erravi, meliora doctus gaudebo. Scrib. Pesthini 1. Decembr. 1817.

A u c t o r.

A Praeside I. Facultatis Medicae,

Spectabili ac Expertissimo Domino

Michaëli Kováts

**Medicinae Doctori, I. Facultatis Medicae R. Scientiarum
Universitatis Commembro. Domino colendissimo.**

Ex Officio.

Pesthini.

**Spectabili ac Expertissimo Domino Michaëli Kováts
Medicinae Doctori, etc. Domino Colendissimo S. P. D.
Andreas Pfisterer C. R. Regni Protomedicus, Prae-
ses ac Director Facultatis medicae. m. p.**

Lexicon mineralogicum latino-etymologicum etc. permulta diligentia a Te elaboratum, Spectabili ac Clarissimo D. Joanni Schuster sine faciendae censurae illico transposui, — qui mihi idem die 26ta Maji a. c. ea cum opinione submisit, quod illud omnino cum laude, et utilitate Publici Typis vulgandum fore existimet. Quare Tibi vir Spectabilis ac Expertissime ea cum declaratione hoc eruditionis, et industriae tuae Paradigma remitto; ut illud quo ocyus Typis vulgare velis. Vale! Budae die 27ma Maji, 1818.

**Ad Spectabilem, et Experientissimum Dominum, Dominum
Michaëlem Kováts, AA. LL. et Medicinae Docto-
rem etc. Tit. Amicum suum in paucis dilectum, co-
lendumque.**

Insuetam prodire foras, mirabere forsán,
Musam, ad Te alterno quae pede clauda venit,
Illa excita salit merito ad Tua Lexica plausu,
Nullius ante manu trita, vel ingenio.
Libera sparta Tuo quippe est delecta labori;
Et laus perfectae, solius inde Tua est.
Cum sua Fossilibus tribuissent nomina prisci,
Nomina non uno condita saepe modo;
Nullus, qui vocum genuinos significatus,
Atque potestates explicuisset, erat;
Non, etyma, et causas qui nominis evoluisset;
Dictaque cur isto est quaeque minera sono.
Scilicet ista Tuas mansit provincia curas;
Et nomen late proferet ista Tuum.

Primus enim Tu vim ejusvis vocis, et ortum,
 Atque etymon, clara cum ratione, notas,
 Et modo multiplicis radicem ab origine linguae,
 (Observo lingvas quatuor, atque decem)
 Natalive dein Solo, et Inventoribus, atque
 Causis praeterea ducis ab innumeris. —
 Ast, quod praecipuum est, Patriam, quae scilicet una
 Naturae cunctis eminet aucta bonis,
 Has quoque divitias nativae idiomate linguae
 Appellare (nec est res ea parva) doces.
 Jam, quod dissideant, nihil est, de nomine, docti:
 Jam fixa est voci notio cuique sua.
 Jamque suae telluris opes, et fossile quodvis,
 Quaeve soli venis, presserat, orta, pede,
 Hungarus, eloquio gentili reddere certus,
 Omnia nativa voce referre sciet.
 Munere pro tanto meritas Tibi reddere grates
 Gestiit exultans his mea Musa, Vale!

Pesthini, die 18-va Febr. 1822.

Andreas Petrásovics m.p.
 J. V. D. et Curialis Advocatus.

In Mantissam Lexici Novem Linguarum Mineralogici,
 Doctoris Michaëlis Kováts.

Ergone Fossilium, quae vulgas, Lexica primus
 Non sat erat Linguis absoluisse tribus?
 Debueras bis adhuc ternas superaddere, sic, ut
 Ter ternis totum perficeretur opus.
 Haec est nimirum docti contentio coetus,
 Ut nec scire putet, ni sciat alter idem.
 Virtuti hoc proprium, cunctis prodesse studere,
 Qua pote sit, nulli cum nocuisse velit.
 Perge igitur, pro more Tuo, Publico utilis esse,
 Docte Faber, *) Libros cudere perge novos.

Pesthini 13-tia Maji 1822.

Petrásovics m.p.

*) Faber, Hung. Kováts, Auctoris cognomen.

Lexicon Mineralogicum.

Latino Magyarico Germanicum.

ACHATES: *Achati, Drillói.*
Achat, Linn. Gm. gen. 58. Porphyrius Achates. — Achates, ἀχάτης: Quae ex fluvio Achates est. Est cognomen fluvii in Sicilia, nunc *Drillo* appellati, iuxta quem primum gemma, hodie achates nominata, inventa est. Haec nomenclatura facta est metonymice, continens pro re contenta sumendo. Huiusmodi nomenclationis mineralogicae specimina vide in: GAGAS, ALBASTRUM, CRETA, ALKALI, SAPPHIRUS, MALTA.

*) Plin. 37, 10. Achates magna fuit auctoritate, nunc in nulla est. Reperta primum in Sicilia, iuxta fluvium eiusdem nominis: postea plurimis locis, excedens amplitudine, varietatibus numerosa, multa et cognomina eius. Isidor. 16, 11. Achates reperta primum in Sicilia, iuxta flumen eiusdem nominis, postea plurimis in terris.

Adel. Lexic. Der Achat. — Der Deutsche Name rühret aus dem Griechischen ἀχάτης her, welches der Name eines Flusses in Sicilien war, der jetzt *Drillo* heisst, und an welchem die ersten Achate gefunden worden. Hieraus erhellet, dass die Schreibarten Agat, und Agath unrichtig sind, wozu die Verwechselung mit dem Agtsteine, und Gagat, wohlauch das ihrige beygetragen haben. Hübner. Lex. Leipzig. 1789. *Drillo, Achates.* Fluss in Sicilien, im Val di Noto, welcher sich in das Afrikanische Meer ergiesst.

Par. I. Lex. Min. Etym.

ACHYROLITHUS: *Polyvakő, Izékkő.* Bern. Spreustein. Schumacher, Bergmannit. Hausmann, Safriger Wernerit. Hann, Bergmannite. Achyrolithus, ἀχυρολίθος, paleae, vel stramento similis lapis. Est graecanicum, compositum ex ἀχυρος, palea vel stramentum, et λίθος, lapis. Denominatio est metaphorica, quia fractura eius est fibrosa, fibris tenuissimis fasciculatim vel stellatim divergentibus, raro intricatis. Vid. Anorganogn. Reisinger.

ACIDUM BORACIS: *Mosó-Savany.* Cassolin, Borarsäure, Natürliches Sedativsalz. Linn. Gm. 65. sp. 1. — Boracis genit. à BORAX quod videsis.

ACTINOTUS: *Súgáros.* Strahlschörl, Strahlsteinart, Strahlstein. Actinotus, ἀκτινώδης: Radiatus. Graecum adiectivum, substantivi loco positum, subintelligendo λίθος, derivatum ab ἀκτινίζω, radiis corusco, hoc vero ab ἀκτίν, radius.

*) Gesn. Thes. Actinosus, ἀκτινώδης: Radiatus, coruscans, ut: Ecclesia actinosa Ambrosii. De Interpr. Dan.

ACTINOTUS ASBESTIFORMIS;
ACTINOTUS FIBROSUS: *Éghetetlen-képű Súgáros, Kanafos Súgáros.* Asbestartiger Strahlstein, Actinote Aculaire. Linn. Gm. gen. 4. sp. 1. fibrosus. — Asbestiformis, vid. ASBESTUM.

ACTINOTUS FIBROSUS, vid.

ACTINOT. ASBESTIFORMIS.

ACTINOTUS VITREUS: *Üveg-súgáros*. Glasartiger Strahlstein, Glasartiger Asbest, oder Amiant, Federamiant, Federweiß. Linn. Gm. Asbest. 5. fragilis. Actin. sp. 5. vitreus. — Vitreus; metaphorica denominatio.

ACTINOTUS VULGARIS: *Köz Súgáros*. Gemeiner Strahlstein, Grüner Strahlschörl, Strahliger Schörl, Aehrenstein, Großtanglicher Strahlstein (Asbestinit, Asbestoid, Schörlartiger Actinolith, nach Kirwan). Linn. Gm. Actin. gen. 4. sp. 2. vulgaris.

ACUANI, vid. **FERRI PHOSPHORIC. ACUANI.**

ADAMANTINUS: *Gyémántos, Szelidíthetetlenes*. Diamantspath, Chinesischer Corund. — Adamantinus, *ἀδαμάντινος*: Adamanti aequalis, Validissimus, Firmissimus, Solidissimus, Durissimus. Quod ex adamante factum est durissimum. Graecum adiectivum substantivae positum, subintelligendo *λίθος*, derivatum ab *ἀδαμάν*. Conf. **ADAMAS**.

ADAMANTINUS CORUNDUM: *Gyémántos, v. Szelidíthetetlenes Korund*. — Corundum, vid. sub **CORUNDUM**.

ADAMAS: *Gyémánt, Szelidíthetetlen*. Diamant. Linn. Gm. gen. 54. Adamas, sp. 1. pretiosissimus (ad Terr. Silic). — Adamas, *ἀδάμας*: Indomitus. Graecum adiectivum, substantivi loco positum, subintelligendo *λίθος*, compositum ex *a* pr. et verbo *δαμάω*, domo. Indomitus v. indomabilis dicitur, quia si malleo superincude ictibus urgeatur, tam malleus, quam incus in frusta dissiliant, duritiâ eius, nec tamen frangitur.

*) Plin. 37, 4. Incudibus hi (Ara-

bici: sex enim genera enarrat)prehenduntur, ita respuentes ictum, ut ferrum utrinque dissultat, incudesque ipsae etiam dissiliant. Quippe duritia innarrabilis est. — Unde et nomen, indomita vis, Graeca interpretatione accepit. Virg. Aen. 6, 552 -- solidoque adamante columnae, Vis ut nulla virum, non ipsi exseindere ferro Coelicolae valeant. Vossius: Adamas, *ἀδάμας*, dubium, sitne ab Arabibus, quibus *دماح*, dimah, *دما*, dim, durare: an ab *a* pr. et *δαμάω*, sive *δαμάζω*, eo quod indomabilis: quam originationem adducit B. Hieronymus in Zach. c. 7, 12. Adamas, inquit, lapis fortissimus, qui hebraice dicitur Samir, in tantum durus est, ut omnia metalla confringat, et ipse non confringatur ab ullo. Unde a Graecis *ἀδάμας* dicitur, quasi indomabilis. Praeivit ei Plinius 37, 4, Sed quod de tanta duritia praedicat Plinius, id Garcias ab Horto, l. 1. rerum Indicarum, vanum se comperisse ait: nam et in scobem malleo redigi, et facillime confringi, atterique in mortario pistillo ferreo. Idem quoque vanum se expertum scribit, id quod paulo post subiicit Plinius, de hircino sanguine.

ADULARIA, FELDSPATHUM LUNARE: *Adulai, Hóld Mezeijegezet*. Opalifirender Feldspath, Mondstein, Adularia, Benzlonischer Opal, Fischeug. Linn. Gm. Feldspathum gen. 51. sp. 4. lunare. — Adularia: Quae de monte Adula est. Adiectivum possessivum, substantivi loco positum, subintelligendo, gemma, derivatum ab Adula, cognomine montis Germaniae, v. potius Helvetiae, Rheno originem praebentis. Causa denominationis est, quod ibi haec gemma primum inventa sit.

*) Adular — Seinen Nahmen führt er, von einem Berge Adula. Richter Lex. Min. Adularia —

Auf alten Gängen in Urgebür-
gen, vorzüglich dem St. Gott-
hardt, Tyrol. Esp. Min. Adu-
larius, a, um. Adiect. ab Adu-
la. Adula mons Germaniae, un-
de Rhenus oritur. etc. Gesner
Thesaur. Adula Gebirg in der
Schweiz, in Orient vom S. Gott-
hardt, der Luckmanner, Cris-
palt, und Vogelberg sind Thei-
le desselben. Er enthält eine
Quelle des Rheins. Hübn. Lex.

AEDELITES, vid. **ZEOLITHUS**
RUBER OCCIDENTALIS.

AEROLITHUS, **METEOROLIT-**
HUS: *Levegőkő, Levegőkő,*
Levegőkörökő, Levegőkörkő,
Égikő, Égkő, Menyércz.
Felmenőkő. Meteorstein, Aero-
lith. — Aërolithus, ἀερολίθος;
Lapis ex aëre delapsus. Grae-
cum substantivum, composi-
tum ex ἀήρ, aër, et λίθος, la-
pis. Meteorolithus, μετεωρολί-
θος: Lapis astralis. Graecum
substantivum, compositum ex
μετεώρον, id quod sub astris fit,
et λίθος. Utraque nomenclatu-
ra hoc fundamento nititur,
quod credatur, hunc lapidem
ex aëre decidere. Talis lapi-
dis eminens specimen existit
hic in Museo Nationali, ex Co-
mitatu Sárosiensi advectum.

AERUGO: *Kékkő, Rézrozsda-*
kő, Grispán. vid. sub **CUPR.**
OCHRAC. MALACH. SERI-
CEUS.

AETHIOPS MINERALIS, vid.
HYDRARGYRUM AETHIOPS.
AETITES, vid. **FERR OCHRAC.**
ARGILLAC. RENIFORME.

AGALMATOLITHES (non Agal-
matholithes, ut Esper scribit):
Képkövecs. Agalmatolith, Bild-
stein, Chinesischer Speckstein, Sei-
fenstein — Agalmatolithes, ἀγαλ-
ματολίθης: Lapillus imaginem
referens. Graecum substanti-
vum, compositum ex ἀγαλμα,
imago, et λίθης, vel λίθας,

lapillus, diminutivum à λίθος.
Nomenclatura metaphorica.

AGALMATOLITHES DIAPHA-
NUS: *Átallátszó Képkövecs.*
Durchscheinender Agalmatolith. —
Diaphanus, διαφανός, v. διαφα-
νής: Pellucidus. Graecum ad-
iectivum, derivatum à διαφαίνω,
pelluceo. Conf. **TRIPHANE.**

AGALMATOLITHES OPACUS:
Setét Képkövecs. Undurchsichti-
ger Agalmatolith.

AGARICUS MINERALIS, FARI-
NA CALCARIA (non Calca-
rea, ut Esper scribit), **LAC-**
LUNAE, CRETA FARINACEA:
Ásvány Egri, v. Galócza,
Liszt Mészke, Hold Tej,
Liszt Krétai. Bergmilch, Mond-
milch, Mehliger Kalk, Mehls-
freide. Linn. Gm. gen. 9. 17.
Creta, sp. 6. farinacea. — Aga-
ricus: Qui ex Agaria, v. Agria
est. Adiectivum patronymi-
cum; substantive positum, sub-
intelligendo fungus, derivatum
a cognomine regionis v. fluvii
eiusdem regionis, Agaria v.
Agria, nuncupatorum. Ratio
nomenclationis est, quod fun-
gus Agaricus in Agaria pro-
uenisse tradatur. Calcareus, non
Calcareus, reperitur in proba-
tis Auctoribus.

*) Agaricus, vel ab Agria regione
Sarmatiae, in qua gignebatur,
ut tradit Diosc. l. 3. c. 1. vel
ab Agario eiusdem regionis flu-
vio, ex quo olim per Illyrium
Venetias vehebatur, ut scribit
Axtius de Arb. Conis. p. 68. Cal-
carius, a, um. Plin. 17, 9. Nu-
per repertum, oleas gaudere ma-
xime cinere a calcariis fornaci-
bus. 2. Calcarius, substantive,
qui coquit calcem. Cato de R.
R. 16. Perficit et coquit et ex
fornace calcem eximit calcarius,
et ligna conficit ad fornacem.
3. Calcaria, intell. fodina. it.
fornax. Ammianus 27, 4. Cal-
carias extinguere, i. fornaces.
Sed Ulpian. l. 8. de poenis §. 10.

In calcariam quoque vel sulphurariam damnari solent, i. fodinam. De calcaria in carbonariam pervenire, i. de incommodo minore in maius. Tertulianus de Carne Christi.

ALABANDICA, vid. **GEMMA ALABANDICA**.

ALABASTRUM, **CALCARIUS GYPSUM DENSUM**, **GYPSUM AEQUABILE**: *Alabastromi, Sürrü Föttföld Mészkö, Egyenlő Föttföld. Dichter Gyps, Dichter Gypsstein, Alabaster.* Linn. Gm. 22, sp. 3. G. Alabastrum. — Alabastrum: Qui est ex oppidio Alabastrum. Alabastrum, fuit oppidum Aegypti, unde lapis, hodie illo nomine insignitus allatus est, quod nomen loci sui natalis hodie quoque retinet. Nomenclatura metonymica, continens pro re contenta sumendo. Conf. **ACHATES**. Reiiciendae originationes Methodii, Suidae, Salmasii, Etymologi, et Vossii.

*) Alabastrum oppidum Aegypti. Plin. 36, 7. Alabastrites etiam gemma est, nascens in Alabaistro Aegypti, et in Syriae Damasco, candore interstincto variis coloribus. Plin. 37, 8. Recentissimi auctores et circa Thebaidis Alabastrum oppidum nasci dicunt. Voss. Alabaster, seu alabastrum, Gr. ἀλαβαστος, seu ἀλάβαστος. Utrouque utuntur Latini et Graeci. Dicitur ἀλάβαστος vel ab α et λαβεῖν, quasi, & λαβεῖσθαι (hoc est, prehendere) ob levorem sit impossibile: quam originationem Methodius attulit, teste Etymologo. Vel ab α et λαβή, i. e. ansa: quod ansas non habeat. Quod apud eundem Etymologum et Suidam, legas. Utramcunque sequaris etymologiam, e inseritur per pleonasmum. Aliis tamen placet (uti doctissimo Salmasio) ἀλάβαστος dici pro ἀνάβαστος, γ in λ Attice et

Aeolice converso. quomodo dixere λίτρον pro νίτρον, πλεύμων pro πνεύμον, etc. Ἀνάβαστος vero fit ab ἀναβάσαι, quatenus notat ferre, gestare, unde βασίζειν.

Sic ἀλάβαστοι pro ἀνάβαστοι dicebantur perticae, sive falangae, quibus onera a baiulis ferebantur. Et sane haec doctissimi viri sententia magis, quam veterum probatur.

ALBINUS: *Fejéritő.* Bern. Albin. Albinus, i. substantivum, idem quod albarius, dealbator. Constantinus Imperator leg. 1. C. de excusat. artif. Albini, quos Κοινὰς Graeci appellant. Albinus, albarius, qui calce pura parietem allinit. Vid. Jos. Laurentii Lucensis Amalthea Onomastica. 4. Venet. 1708.

ALKALI FIXUM VEGETABILE: *Növedék Álló Kali v. Sós-szarvú v. Sómócsing, Hamuszótr. Kali, Feuerbeständiges Vegetabilisches Laugensalz, Potasche.* — Alkali: Sal ex Salicornia paratum. Arabicum substantivum, constans ex articulo definito, al, hic; et nomine substantivo, Kali, salicornia, vel eius cinis. Huic similia sunt vocabula Arabica: al-kermes, (conf. **KERMES**) algebra, alembik, alkoran, in quibus aequae semper tantum articulus est, al. Hinc repetendum, quod nunc apud eruditos, Kali, et Alkali, aequivalent. Ratio denominationis est, quod sal hoc, sc. Alkali Fixum Vegetabile, in oris maritimis, praesertim circa Mare Rubrum, ex cineribus salicorniae elixiuiatur. Nomenclatura haec itaque est metonymica, continens pro re contenta sumendo. Conf. **ACHATES**.

*) Kali (Kaljon et Kiljon): Cineres qui ex Salicornia, similibusque combustis herbis conficiuntur.

tur Lex. Arab. Golii. Alkali. Herba alkali, vel cineres ex iis, quibus vestes mundant. Idem.

Alkali, est vox ab Arabibus petita, quam tamen illi videri possunt a Graecorum ἄλς, ἄλος, ὄ, quod est sal, sumpsisse mutam. Blancard Lexic. Salicornia est Kali marini species, plurima cornua salsi saporis habens. Idem. Kali, est planta, quae ad altitudinem trium circiter pedum crescit, si bene colatur, multum se extendens, habetque ramos longos, et rectos, tota planta habet saporem salis, crescit in regionibus calidis, praesertim circa mare rubrum, vocatur et Alkali, et interdum Salicornia, ex cuius cineribus sal elicitur, ex quo vitrum, sapo, etc. componitur. Kali, et Alkali nomina sunt Arabica. G. Glaskraut. Idem.

ALLOCHROITES: *Színeskedő, Sokszínű, Változószerű.* Ἀλλοχροίτης. — Allochroites, ἄλλο-χροίτης: Variegatus, Discolor. Graecanicum adiectivum, substantive positum, subintelligendo ἄλδος, compositum ex ἄλλος, alius, et χροίτης, coloratus, quod a χροά, color. Nomen et omen habet.

*) ἄλλόχρους contr. ἄλλόχρεος: Qui est alio colore, in quo color subinde mutatur. Philox. Discolor. Heder.

ALMANDINUS; vid. **SILEX GRANATUS NOBILIS.**

ALPINA, vid. **HUMUS ALPINA.**

ALUMEN, VITRIOLUM ALUMEN: *Timsó, Timsó Üvegcsé.*

Alaun. Linn. Gm. gen. 68. 3.

ALUMEN BUTYRACEUM, VITRIOLUM ALUMEN BUTYRACEUM: *Vaj Timsó, Vaj Timsó Üvegcsé. Bergbutter. Linn. Gm. 68. sp. 6. — Butyraceum; metaphoricum.*

ALUMEN HALOTRICHUM: *Haj-só Timsó.* vid. sub **HALOTRICHUM**, quod metaphoricum est.

ALUMEN ROMANUM: *Római Timsó.* vid. sub **ARGILL. ROMANA.**

ALUMEN SCHISTUM: *Hasadó Timsó.* vid. sub **ARDES. ALUMINAR. COMMUNIS.**

ALUMEN TERREUM: *Timföld. Alaunerde. Linn. Gm. Al. sp. 7. terreum.*

ALUMEN VITRIOLUM, vid. **VITRIOLUM ALUMEN.**

ALUMINARIS NATIVA: *Termék Timkő.* vid. sub **TERR. ARGILLAC. PURA.**

AMALGAMA ARGENTI, vid. **HYDRARGYRUM ARGENTATUM.**

AMARUM, VITRIOLUM EPSOMENSE: *Keserű, Epsomi Üvegcsé. Bittersalz, Schwefelsaure Bittererde, Alpen Gletschersalz. — Amarum, subintellige, sal. Epsomense, derivatum ab Epsom, cognomine pagi in Anglia, ubi thermae sunt, et sal amarum etiam paratur.*

*) Epsom, Epsham, Thermae Epsomenses, ist nur ein Dorf, in der Grafschaft Surrey, in England, 14 Meilen von London, und wegen der mineralischen Wasser sehr berühmt. — Man hat auch ein bekanntes Salz, welches aus diesen mineralischen Wassern gezogen, und bey uns das Englische Purgirsalz genennt wird. Hübn.

AMAZONIUS, vid. **FELDSPATH. AMAZONIUS.**

AMBRA AMBROSIACA: *Illatos Méz.* vid. sub **AMBRA GRISSEA.** — Ambra: Mel, Ambarum. Depravatum ex Arabico, ambar, mel, bitumen odoris suavissimi Indiae Orientalis. Nomen hoc inde sortiebatur, quia initio molle, viscosum est, postea fit durius, et fragrans. Nomenclatura metaphorica. Ambrosiaca, ἀμβροσιακή, Fragrans. Graecum adiectivum derivatum ab ἀμβροσία, immortalitas, quod ex a pr.

et βροτός, mortalis, μ euphoniae causa interposito, componitur. Poëtae diis tribuunt τὴν ἀμβροσίαν, propter incredibilem fragrantiam, expetitam. Ad hanc accedere huius fossilis odorem ipso nomine significare voluerunt nomenclatores, metaphorice locuti.

*) Adel. Lex. Ambra, in dem mittlern Lateine, Ambar. Amber, Ambra, Ambrum. Pers. Amber, ist aus dem Arab. Ambar, und kommt eigentlich dem wohlriechenden Erdharze zu, welches aus Ostindien zu uns gebracht wird. Skinner und Eckard glauben, dass der Bernstein ursprünglich diesen Namen geführt, und dass folglich dieses Wort aus dem Deutschen anbernem, anbrennen, entstanden sey. Allein es wird sich wohl nicht erweisen lassen, dass Ambra im Deutschen iehmals für Bernstein gebraucht worden, und wenn solches in den mittlern Zeiten in auswärtigen Ländern geschehen, so ist diese Verwechslung der Unwissenheit zu zuschreiben, welche bey der damaligen geringen Kenntniss der Natur, und sehr eingeschränkten Gemeinschaft mit fremden entlegenen Gegenden leicht begreiflich wird. Indessen rühret es doch von dieser Verwechslung her, dass der Bernstein bey den Franzosen, Italienern, Engländern, u. s. f. noch heut zu Tage gelber Ambra genennt wird, zum Unterschiede von dem eigentlichen wahren Ambra, welcher bey ihnen grauer Ambra heisst. Lex. Arab. Gol. Ambar: Mel, Ambarum. Esper Min. p. 255. Ambra grisea. — Anfangs weich, und klebrig, dann fester, und erhält hierauf seinen eigenthümlichen Geruch.

Widenman Min. p. 642. Der Amber wird gewöhnlich ganz weich, und klebrig gefunden. Ambrosiacus: Ex Ambrosia. Plin. 14, 3. Ambrosiaca vitis. Blanc. Lex. Ambrosia, est herba quaedam Botrys (Linn. Chenopodium Botrys) dicta, ab α pr. et

βροτός, mortalis, interposito μ vocalitatis gratia. Poëtae diis tribuunt τὴν ἀμβροσίαν, propter incredibilem fragrantiam, expetitam. Ad hanc accedere huius plantae odorem ipso nomine significare voluerunt veteres. — Tota planta habet odorem suavem, saporem aromaticum, aliquantulum amarum, sed gratum, colitur in hortis. G. Traubenkraut, Ambrosia, ἀμβροσία, latine immortalis dicitur, ex α. pr. et βροτός, mortalis, vel quia mortales eam non comedunt, vel quia qui comederent efficerentur immortales. Sed μ interponitur ad euphonia. Fabulae fuerunt ambrosiam esse Deorum cibum, nectarque potionem: unde Ovid. 1. de Ponto, El. 11: Nectar et ambrosiam, latices, epulasque Deorum. Graeci tamen interdum id discrimen negligunt. Nam et ambrosiam pro nectare, et νέκταρ pro ambrosia ponunt: ut Anaxandridis Sapphus, et Alemanis locis comprobatur Athenaeus l. 2. pag. 39. edit. Commel. Idem monet Eustathius in Il. α pag. 160. edit. Rom. ubi et vocis utriusque etymon ponit. Ἀμβροσίαν quidem dici putat ab α σερητικῶ, et βροτός, mortalis, quia nullus eam habet mortalis, inserto μ aut β, ut in aliis multis. Cic. l. 1. Tusc. c. 26. Non enim ambrosia Deos, aut nectare laetari arbitror.

Dioscorides scribit ambrosiam vocari Romanis caprum sylvaticum, aliis botryn, aliis apium rusticum. Plin. 27, 4, herbam esse scribit, odore non iniucundo, vagi nominis, et circa varias herbas fluctuantem. Ambrosia alendus, prov. a Cicero dictum, l. 2. de Orat. c. 57. de eo, qui vel immortalitate dignus, vel Diis ipsis aequandus esse videatur.

AMBRA GRISEA, ELECTRUM OPACUM TENAX: *Szürke Méz, Ragadós setét Napded.* Amber, Grauer Amber. Linn G. m.

gen. 74. sp. 1. Ambra maritima, α. ambrosiaca, β. vulgatio. — Grisea: Fusca. Peregrinum, a Gallico, gris, grise, adj. grau. Electrum, vide statim sub AMBRA LUTEA.

AMBRA LUTEA, ELECTRUM, SUCCINUM: *Sárga Méz, Napded, Léböl való, Nedvi, Mézga. Lé - Napded.* Bernstein, Agtstein. — Electrum, ἤλεκτρον: Solare, Soli simile. Graecum adiectivum, substantivi loco positum, subintelligendo, fossile, derivatum ab ἡλέκτορ, sol. Hic proprie intelligitur sub hoc nomine gemma illa ex resina nata, quae iam Homericis temporibus nota fuit, et hodie electricitatis denominationi ansam dedit. Hoc idem vocabulum significat et metallum, vid. AUR. NAT. ELECTRUM. Ratio denominationis est metaphora. Succinum: Quod ex succo natum est, Succineum. Latinum adiectivum, substantive positum, subintelligendo, fossile, derivatum a substantivo, succus, ad modum, ut: salinus, marinus, et multa alia. Nascitur ut gummi in cerasis.

*) Voss. Electrum, ἤλεκτρον, quod referat fulgorem solis, qui Graece ἡλέκτορ, n. p. ut Beermannus censet ab ἡ, h. e. lucifer, unde ἡλίος derivat. Alias harum vocum originationes vide apud etymologici auctorem. Porro electrum non uno apud Auctores modo accipitur. Nam interdum idem est, quod succinum, h. e. succus desudans ex arboribus pineis, eâ ratione, quâ e cerasis gummi fluit, paulatim indurescens. Hinc Ovid. 4. Met. Fab. III. Inde fluunt lacrymae, stillataque sole rigescunt. De ramis electra novis, quae lucidus amnis excipit, et nuribus mittit gestanda Latinis Alteram significationem indica

hic Plinii locus l. 30. c. 4. vid. sub AUR. NAT. ELECTRUM.

Heder. ἤλεκτρον: Succinum, electrum. 2. Metallum ex auro et argento conflatum. Gesn. Electrum, ἤλεκτρον. Duo significat. Primo Succinum, illa ex resina gemma, de qua iam Homericis temporibus innotuisse videtur. Equidem non dubito, quin sphaerulas ex hoc electro consertas intellexerit Homerus, Odys. O, 459, ubi de monili aureo ait: μετὰ δ' ἤλεκτροισιν, ἔεργτο. Et Odys. Σ, 295. ubi laudat ὄρμον χρύσειον, ἤλεκτροισιν, ἔεργμενον, ἡέλιον ὥς. Quod addit ἡέλιον ὥς, ad etymon videtur respicere, et cognationem illam cum Sole, quae Graecis ἡλέκτορ est, de qua statim audiemus Plinium 37, 2 Phaëtonis fulmine icti sorores (Heliaides et ipsae a Sole dictae) fletu mutatas in arbores populos, lacrimis omnibus annis fundere iuxta Eridanum amnem, quem Padum vocamus: et electrum appellatum, quoniam Sol vocitatus sit Elector, plurimi poëtae dixere — Quod esse falsum Italiae testimonio — Post longum deinde recensum variarum de electro fabularum, pergit c. 3. Certum est gigni in Insulis Septemtrionalis Oceani, et a Germanis appellari Glessum. — Nascitur autem de fluente medulla pinei generis arboribus, ut gummi in cerasis, resina pinis — cum intumescens aestus rapuit ex Insulis, certe in littora expellitur — quod arboris succum prisca nostri credidere, ob id succinum appellant — Pado adnexae fabulae videtur causa, hodieque Transpadanorum agrestibus faeminis monilium vice gestantibus, maxime decoris gratia, sed et medicinae, quando tonsillis videtur resistere, et faucium vitiiis. — Sub Nerone tanta copia invecta, ut retia arcendis feris podium protegentia succino nodarentur — totusque unius diei apparatus esset e Succino. Liquidum primo destillare, argumento sunt quaedam intus trans-

lucentia, ut formicae aut culices lacertaeque, quas adhaesisse musteo non est dubium, et inclusas durescenti (conferre iuvat de formica, apc, vipera, electro inclusis, Martial. 6. 15. 4, 32 et 59. ubi Phaätontida gemmam appellare solet). Genera eius plura, — Summa laus Falernis, a vini colore dictis. — Verum hoc quoque notum fieri oportet, quocunque (intell. v. add. modo) libeat, tingi, haedorum saeuo, aut anchusae radice: quippe etiam conchylio inficiuntur. (Conf. Plin. 9, 41.) Ceterum attritu digitorum accepta caloris anima, trahunt se in paleas ac folia arida, quae lenia sunt, ac ut magnes lapis ferri ramenta quoque. Succina oleo addita flagrant dilucidius diutiusque quam lini medulla. Virg. Cir. 434. Regia dives corallio fragili ac Electro lacrimoso. Et Ecl. 8, 54 inter αδύ-
νατα, Pingvia corticibus sudent Electro myricae — Conf. SUCCINUM, et praesertim verba quae ibi damus Taciti Germ. 45. Fabulam Heliadum Sororum habet Ovidius Met. 2, 240 sq. cum iam essent in arbores mutatae v. 364. vid. supr. Conf. Luciani de Electro s. Cynis libellus. 2. Electrum Metallum est, vid. sub AUR. NAT. ELECTRUM. Succinus, a, um, idem ac Succineus Mart. 1. 6. c. 15. Implicuit tenuem succina gutta feram. Succinus, a, um, ἡλεκτρικός, quod est ex succino Plin. 1. 22. c. 23. Succineis novaculis, aut argenteo apparatu comitante.

Succinum, ambra, ἡλεκτρον, idem quod Electrum, quia sit arborum succus, ut Plin. scribit 1. 37, c. 3. Si quidem in Septentrionalibus Oceani insulis sudat ex arboribus pinei generis, ac tempore, aut mari indurantur, et Oceano intumescendo defertur in litus. Merito itaque ab Ambrosio Hexameron 1. 3. c. 15. dicitur esse lacryma virgulti. Plin. 37. 3 Succina etiam gemmis, quae sunt translucidae, adulterandis magnum habent locum. Gesn. Succinus. a, um, Adiect. ἡλεκτρικός. Similia sunt adiectiva

sequentia: marinus, divinus, murinus, salinus, vulpinus, ferinus, amygdalinus, balsaminus, bombycinus, cannabinus, cedrinus, crastinus, diutinus, perendinus, sapphirinus, alabastrinus, crystallinus, cupressinus, anethinus, etc. Haec adiectiva omnia in probatis Scriptoribus occurrunt. Succinus, ut adiectivum, vid. Mart. 4, 59. Succina gemma. Succinum, ἡλεκτρικόν. Adiectivum substantive positum. Etiam Romanis Electrum, Germani veteres Glessum appellabant, forte quod vitinum esset vitro (dem Glase) hodie Bernstein, Agtstein. Gesn.

Tac. Germ. de Aesthis, Svecici maris accolis, — Soli omnium Succinum, quod ipsi Glessum vocant, inter vada atque in ipso litore legunt: — Diu inter cetera eiectamenta maris iacebant, donec luxuria nostra dedit nomen. — Succum arborum esse intelligas, quia terrena quaedam atque etiam volucra animalia plerumque interlucent, quae implicita humore, mox durescente materia cluduntur. Foecundiora igitur nemora lucosque, sicut Orientis secretis, ubi tura balsamaque sudantur, ita Occidentis Insulis terrisque inesse crediderim: quae vicini solis radiis expressa atque liquentia in proximum mare labuntur, ac vi tempestatum in adversa litora exundant. Si naturam Succini admoto igne tentes, in modum taedae accenditur, alitque flammam pingvem et olentem, mox in picem resinamque lentescit. Plin. 37, 2. Quod (s. Electrum) prisci nostri arboris succum esse credidere, ob id Succinum appellantes.

Plin. 37, 2, 3. Nempe videntur veteres primo succinum electrum adiective dixisse, ut illud a metallico distinguerent, etc.

Esse reapse adiectivum succinus statim apparebit. Conf. Solin. c. 8, et 23. Pingvia Succina,

flare rosas, Fulva monilia respuere Prudent. Perist. 3. 21.

Conf. Electrum. Blanc. Succinum a quibusdam inter mineralia recensetur, quamquam alii ipsi vegetabilem originem ad-

scribunt. — Juxta nonnullos ex arboribus stillat, et ratione originis est lacryma aut resina arborum resiniferarum pini, abietis, alni, populi, in mare defluens et ab eodem congelata, et ad litora delata, — in primo ortu Succinum liquidum est, quod testari videntur varia animalcula, quae involuta in eo reperiuntur, uti muscae, culices, araneae, festucae, etc. in rarioribus habetur etiam frustum, in cuius cavo liquidum, mobile bituminosum datur, unde evidenter patet, Succinum in sua origine fuisse liquidum. Obs. Denominationi electricitatis occasionem dedit illud bituminis genus, quod Latinis Succinum, Graecis Electrum dicitur: quod in hoc sit primum observata vis attrahendi levia corpuscula, si panno perfricetur. Hanc Succini vim iam Plato, Aristoteles, alique veteres noverunt, at porro haud sunt progressi: primum anno 1600 Guilelmus Gilbertus Anglus vulgavit, eandem vim in plurimis aliis corporibus, ut vitro, sulphure, cera hispanica, etc. a se esse deprehensam, post quem alii ulterius progressi plura ac plura electricitatis phaenomena sensim detexerunt: cum prius autem ab anno 1745. argumentum hoc est egregie ex cultum. Eius historiam copiose pertractatam vid. Priestley, Geschichte und gegenwärtig. Zustand der Electr. aus dem Engl. von Krünitz. Berlin u. Stralsund 1772.

AMBRA MARITIMA: *Tengeri Méz.* vid. sub **AMBRA GRISEA.**

AMBRA VULGATIOR: *Közönségesebb Méz.* vid. Ibid.

AMBROSIACA, vid. **AMBRA AMBROSIACA.**

AMETHYSTUS FIBROSUS: *Szálas Józánító, Nemborszínü.* Dickfaseriger Amethyst, Amethystmutter. — Amethystus, ἀμέθυστος: Ebrietatem arcens, Ebrietati resistens, Non ebrius. Graecum adiectivum, substantive positum, subintelligendo

λίθος, compositum ex α pr. et μεθύω: ebrius sum.

*) ἀμέθυστος: Non ebrius. 2. Ebrietatem arcens. 3. Herba et gemma ebrietati resistens. Ex α pr. et μεθύω, ebrius sum. Hoc a μέθυ, vinum, temetum. Heder.

Amethystus, ἀμέθυστος. Est gemma. — Dicitur ebrietatem impedire: indeque nomen Graecum est impositum. Blane. Amethystus, ἀμέθυστος. Gemma purpurea, colore violae, dicta a colore, qui ad vinum μέθυ, non plane accidat. Causam nominis, inquit Plin. 37, 9. afferunt, quod usque ad vini colorem non accedunt: priusquam enim degustent in violam desinit fulgor. Aliqua si quidem in illis purpura non ex toto in igneum, sed vini colorem deficiens. — Magorum vanitas resistere ebrietati eas promittit, et inde appellatas.

AMETHYSTUS VULGARIS: *Köz Józánító.* Gemeiner Amethyst. Linn. Gm. gen. 52. Quarz. sp. 23. Amethyst.

AMIANTOIDES, BYSSOLITHES (non Amianthoides, Byssolites, ut Esper scribit): *Mocsoktalankepü, Biborkövecs.* Amiantoid, Haarasbest. — Amiantoides, ἀμιαντοειδής: Amiantum referens. Graecanicum adiectivum, substantive positum, compositum ex ἀμιαντος, immaculatus, (quod videsis sub **AMIANTUS**) et εἶδης, formam habens, derivatum ab εἶδος, forma. Byssolithes, βυσσολιθίς: Lapillus byssum referens, Byssolapillus. Graecum substantivum, compositum ex βόσσος, byssus; et λιθίς v. λιθάς, Metaphorica nomenclatio.

AMIANTUS, vid. **ASBESTUS AMIANTUS.**

AMIANTUS MATURUS: *Ért Dancstalan,* vid. sub **ASBEST. AMIANTUS.**

AMIANTUS TORTUOSUS: *Te-kervényes Dancstalan.* vid. Ibid.

AMMONIACALE. vid. **VITRIOLUM AMMONIACALE.**

AMMONIACUM SAL, vid. **SAL AMMONIACUM.**

AMORPHUM, vid. **STANN. AMORPHUM.**

AMYGDALITES, SAXUM GLANDULOSUM, SAXUM AMYGDALOIDES: *Manduladéd, Mak-kocskás Kőszikla, Mandula-képi Kőszikla.* Mandelstein, Kröten — Pothen — Fruchtstein, Linn. Gm. 258 Amygd. sp. 1 — 55. — Amygdalites, ἀμυγδαλίτης: Amygdalo similis. Graecum adiectivum, substantive positum, subintelligendo λίθος, derivatum ab ἀμυγδάλη, v. ἀμυγδάλον, v. ἀμυγδαλῖς. amygdala, cum ἴτης, formativo similitudinis, quod videsis sub **CIRCONITES.** Amygdaloides, ἀμυγδαλοΐδης: Amygdalum referens. Graecum adiectivum, substantive positum, subintelligendo λίθος, compositum ex ἀμυγδάλη et ἰδης; prius sub **AMYGDALITES,** posterius sub **AMIANTOIDES** videsis.

AMYGDALITES TRAPPACEA: *Lépcsős v. Hágcsós v. Grádicsos Manduladéd.* Wäfenartiger Mandelstein. — Trappacea, vid. sub **ARGILL. TRAPPA. CEA.**

AMYGDALOIDES, vid. **SAXUM AMYGDALOIDES.**

ANALCIME, ZEOLITHUS ANALCIME: *Erötlen, Erötlen Siste-rékelökő.* Analcime, Würfelspath. — Analcime, ἀνάγκιμη: Debilis. Graecum adiectivum, substantive positum, subintelligendo, gemma, compositum ex ἀπρ. et ἀλκιμη, feminino, robustus, fortis, quod ab ἀλκή, robur.

ANATASE, vid. **TITANIUM ANATASE.**

ANDALUSITES: *Andalusi.* Andalusite, Andalusit, Spath adamantine, Forezer Feldspath. — Andalusites: Qui ex Andalusia est. Adiectivum patronymicum, substantivi loco positum, subintelligendo λίθος, derivatum ab Andalusia, cognomine provinciae Hispaniae, cum formativo Graeco, ἰτης patronymico, quod videsis sub **AREN-DALITES.**

ANDROGYNUM, vid. **STANN. ANDROGYNUM.**

ANHYDRITES, vid. **CALCAR. GYPS. ANHYDRITES.**

ANHYDRITES CUBICUS, CALCARIUS GYPSUM MURIATICUM: *Koczkás Vizetlen, Sós Főttföld Mészke.* Würfel Anhydrit, Salziger Würfelgyps, Würfelspath, Schuppiger Gyps, Muriacit. — Cubicus, vid. sub **ZEOLITHUS CUBICUS.** Muriaticus, ἀλμυριδοτός: Salsus, Sale culinari fetus. Graecanicum, sed depravatum ex ἀλμυρίς, salsugo. Conf. **MURIA.**

*) Gesn Muriaticus, Adi. ἀλμυριδοτός. Quod in muria diu fuit. Plaut. Poen. 1, 2, 31. Soror cogita amabo, item nos perhiberi, quasisalsa muriatica esse autumantur. Plaut. Poen. 1, 2, 39. Scit muriatica ut macerent. Conf. **MURIA.**

ANHYDRITES DENSUS, vid. **CALCAR. GYPS. ANHYDRIT. DENSUS.**

ANTHOPHYLLITES: *Virágleveldéd.* Anthophyllit. — Anthophyllites, ἀνθοφυλλίτης: Folio floris similis. Graecanicum adiectivum, substantive sumptum, compositum ex ἄνθος, flos, et φυλλίτης, folio similis, quod derivatur a φύλλον, folium, cum formativo similitudinis ἰτης, quod videsis sub **CIRCONITES.**

ANTHRACOLITHES (non Anthracolites, ut Esper scribit), **GRAPHITES CARBO**: *Szénkövecs, Iró Szén.* Kohlenblende, Unverbrennliche Steinkohle. Linn. Gm. gen. 75. Graphites, 2. Carbo — Anthracolithes, ἀνθρακολίθις: Lapillus Carbo. Graecum substantivum, compositum ex ἀνθραξ, αἶμα, carbo, et λίθις. Graphites vid. sub **GRAPHITES** (Molybdaena Wallerii).

ANTIMONIUM, STIBIUM: *Vad-merge, Kanmerge. Barát-merge, Nembarátos, Szorító, Kendőzö.* Criesglanz. — Antimonium, ἀντιμόνιον: Venenum ferae, apri, monachi, Monacho dedecorum: Graecum substantivum, compositum ex ἀντι, contra, et μόνιος, ferus, aper. Quia vero, moine, Italicum, monachum significat, hinc quidam volebant, antimonium, venenum monachorum, interpretari. Ast viri docti refellerunt hanc sententiam, ad minimum respectu Basilii Valentini, etiamsi Vossii opinio stet. Stibium. σίβι: Fucus, Pigmentum, Adstringens. Graecum substantivum, derivatum a σίβω, adstringo.

*) Der Spiesglanz — Der heutige Lateinische Name Antimonium, ist ungewissen Urprungs. Irgendwo war in allem Ernste behauptet, Basilius Valentinus habe bemerkt, dass die Schweine, wenn sie Spiesglas gefressen, heftig purgirt, und hernach fett geworden. Er sey dadurch auf den Einfall gekommen, seine Mit-Mönche aufleben die Art damit zu mästen, weil sie aber an dieser Cur insgesamt gestorben, so habe er daraus den Schluss gemacht, dass dieses Mittel zwar den Schweinen, aber nicht den Mönchen heilsam sey, und es daher Antimonium, d. i. Mönchengeift genannt. Für einen Sheerz-

haften Einfall gehet diese Ableitung hin, allein im Ernste kann sie auch um des Willen nicht stattfinden, weil dieser Name älter ist, als Basilius Valentinus, und schon bey dem Constantinus Afrikanus gefunden wird, welcher um 1100 lebte. Adel. Forte antimonii etymon hoc est: Quia antimonium arsenico albo assimile ingenium videbatur habere antiquis (vid. Lex. Blanc. quamvis id hodie experientia falsum sit), hinc rusticulae ad apros, secus in satis ingens damnum dare solitos, persequendos eo utebantur veneno; cum ceterum periculi plenissima res sit, eosdem ferro, imo hodie vel sclopo ipso, traicere velle, ut hoc inter venatores notissima, et extra omne dubium posita res est. Fulcit hanc meam coniecturam etiam Stibii, nomenclaturae cum Antimonio synonymae, etymon. Etenim σίβω, vel σείβω, significat, feras per campos, saltusque investigo, tropice, quaero. vid. Lex. Graec. Heder. Conf. **STIBIUM**. Stibium — Usus eius est, mulieribus in fucanda facie: quod quia dedecet homines religiosos, eo Italis, antimonio, videtur nuncupari, ab ἀντι, contra, et Italico, moine, monachus. Voss. Stibium, Graece, σίβι, σίμμι, σίμμισ, ἀπὸ τῆς σίβειν, seu σείβειν, quod est adstringo, quia eam vim habet. Hesych. στίβη χρομα μεταλλικὸν μέλαν. Onomast. Stibium, σίμμι. σίβι: Fucus. Pigmentum, stibi, stibium, v. σίμμι, scribitur etiam σίμ, et σίμμισ, στίμμισ. geder. Stibium Diosc. l. 5. c. 9. σίμμι, σίβι. Stibium s. Stibi (Genit. Stibi; Scribon. 17, 34.) absolute; (σίμμι) spumous lapis, candicans, et nitens: qui in argenti metallis invenitur, et apud antiquos ad medicinae usum plurimum valuit: sed etiam ad formae mulierum lenocinium concessit, unde γυναικεῖον, i. e. muliebre dici coeptum est. Vulgo antimo-

nium appellatum. Gesn. Coctum Stibium Scribon. 23, 24. Plin. 33, 6. In iisdem argenti metallis invenitur, ut proprie dicamus, spumae lapis candidae, nitentisque, non tamen translucentis, stimmi appellant, alii stibium, alii alabastrum, alii larbasum, Conf. Plin. 12, 12. 29, 6. 34, 18. Cels. 5, 15 et 19, 6s b. 12.

ANTIMONIUM GRISEUM, vid. **ANTIMON. s. STIB. MIN. GRISEUM**.

ANTIMONIUM MINERALISATUM GRISEUM, vid. **STIB. MIN. GRIS.**

ANTIMONIUM MINER. RUBRUM: *Veres érczetlenítettett Vadmérge. Rothspießglanzerz, Rothes Federspießglas, Natürlicher Mineral Kermes.* Linn. Gm. p. 299. Antimonium. — Mineralisatum, vid. sub **MINERALISATUM**.

ANTIMONIUM NATIVUM, vid. **STIB. s. ANTIMON. NATIV.**

ANTIMONIUM OCHRACEUM, vid. **STIB. s. ANTIM. OCHRAC.**

ANTIMONIUM RUBRUM, vid. sub **ANTIM. MINER. RUBRUM**.

ANTIMONIUM s. STIBIUM MINERALISATUM GRISEUM: *Szürke érczetlenített Vadmérge v. Szorító. Grau Spießglanzerz, Blaues Spießglaserz, Geschwefelter Spießglanz.* Linn. Gm. p. 301. sp. 6. Antimonium Vulgare. α. texturæ compactae, β. text. lamellosae, γ. text. radiatae, δ. text. fibrosae. — Mineralisatum, vid. sub **MINERALISATUM**. Griseum, vid. sub **AMBRA GRISEA**.

ANTIMONIUM VULGARE DENSUM: *Sürü Köz Vadmérge.* — vid. sub **ANTIM. s. STIB. MINERAL. GRIS.**

APATITES, vid. **CALCAR. APATITES**.

APATITES CHRYSOLITHUS, vid. **CALCAR. APAT. CHRYSOLITHUS**:

APATITES COLUMNARIS: *Oszlopok Csempes.* — vid. sub **CALCAR. APAT. SPATHOS**.

APATITES OCTAEDRUS: *Nyolczoldalú Csempes.* vid. Ibid. — Octaëdrus, οκταεδρός: Octo laterum. Adiectivum Graecum compositum ex ὀκτώ, octo et ἔδρα, sella.

APATITES PHOSPHORITES, vid. **CALCAR. APAT. PHOSPHORIT.**

APATITES PRISMATICUS: *Füreszfogded Csempes.* vid. sub **CALCAR. APAT. SPATHOS**. — Prismaticus, vid. sub **CUPR. MIN. ARSENICAL. PRISMATICUM**.

APATITES RUPESTRIS: *Kőszikla Csempes* vid. sub **CALCAR. APAT. PHOSPHORIT.**

APATITES SPATHOSUS, vid. **CALCAR. APAT. SPATHOSUS**.

APATITES TABULARIS: *Táblás Csempes.* — vid. sub **CALCAR. APAT. SPATHOS**.

AQUA MARINA. BERYLLUS: *Tengervíz, Kristály, Zai, Zöldike. Beryll, Gestreifter Smaragd.* — Aqua Marina nuncupatur haec gemma metaphorice, quia colore viriditatem puri maris imitatur. Beryllus: Crystallus. Arabicum; ast Blancard ait: Beryllus, quasi virillus, a viriore lapidis.

*) Belyr بېلر: Crystallus, Beryllus, βήρυλλος, lapidis genus, de quo vid. Plin. 37, 5 aut potius quo illum lapidem adulterari dicit. Gol. Lex. Arab. Plin. 37, 5. cum de Beryllis dixisset „Probatissimi sunt ex iis, qui viriditatem puri maris imitantur. Aquamarin. Ein Nahme des Berylles. von dem Ital. Aqua marina, weil seine blass grüne Farbe der Farbe des Meerwassers glei-

chet, Adel. Plin. 37, 5. cum de Smaragdis dixisset, Eandem multis naturam, aut certe similem habere Berylli videntur. India eos gignit, raro alibi repertos. Poliuntur omnes sexangula figura artificum ingeniis: quoniam hebescent, ni color surdus percussu angulorum excitetur. Aliter enim politi non habent fulgorem eundem. Curtius 9, 1, 30. Baculum Berylli distinguebant.

Propert. 4, 7, 9. Et solitum digito beryllon adederat ignis. Juven. Sat. 5, 38. Heliadum crustas et inaequales Beryllo virro tenet phialas. Prudent. Psych. v 855. Hinc sibi sapphirum sociaverat inde beryllum. Isid. l. 16, c. 7. Beryllus in India gignitur, gentis suae lingua nomen habens.

Voss. Beryllus, *βήρυλλος*, ab Oriente accepimus. Sane Arabibus est *بريل*. Blanc. Beryllus, *βήρυλλος*, quasi virillus, a virore lapidis. Der Beryll, Ein meergrüner Edelstein, der oft in das Weisse fällt. — Der Nahme Beryllus, der sich schon bey dem Plinius findet, ist nach dem Griechisch. *βήρυλλος*. In dem mittleren Zeiten bedeutete Bericle im Französ. und Bericlus im Latein. einen ieden Krystall, wie aus dem du Fresne und Carpentier erhellet. Der Verfasser des alten Gedichtes auf Carls des Grossen Spanischen Feldzug, bey dem Schilter, braucht Berylle für Perle, S. Brille und Aquamarin. Die Brille, Erleichterungsmittel des Sehens. — Im Dänischen lautet es Brille, im Sved Briller, als ein Plurale; im mittleren Latein. Berillus; im Böhmischen Breyle. Die gewöhnlichste Meinung ist, dass dieses Wort von Berill Beryllus, abstammet. Allein Beryll bedeutet alsdann nicht so wohl den in engerer Bedeutung so genannten meergrünen Edelstein, sondern einen jeden Krystall, oder Krystallähnliches Glas. Daher heisst es in dem Onomastico Paracelsi: Berillus speculum cristallinum consecratum, in gleichen Berillistica est ars ipsa visiones in

berillis et cristallis videndi. Adel.

ARAGONITES (non Arragonites). *Aragoni*. Aragonit. Aragonites; cuius, sc. lapidis, patria est Aragonia. Est adiectivum patronymicum, substantivi loco absolute positum; derivatur a cognomine provinciae Hispanicae, Aragonia dictae, cum formativo patronymico ines; quod ipsum vide sub ARENDALITES.

ARAGONITES, vid. CALCAR. ARAGONITES.

ARDESIA: *Pala*, *Hasáb*. *Σχιστο* schieferart. — Ardesia, ardoise: Schistus. Peregrinum, a Gallico, ardoise.

*) Ardoise, s. f. Schiefer, Schieferstein. Flath. Lex.

ARDESIA ALUMINARIS: *Timkö Pala*. Alaunschiefer.

ARDESIA ALUMINARIS AMARATA: *Keserűsós Timkö Pala*. Bitter Alaunschiefer.

ARDESIA ALUMIN. COMMUNIS: *Közönséges Timkö Pala*. Gemeiner Alaun, Alumin. Linn. Gm. Alumen. gen. 68. sp. 9. commune. Al. schist.

ARDESIA ALUMIN. CREMSENSIS: *Kremsi Timkö Pala*. Cremser Alaunschiefer.

*) Crems, Crembs, ist eine landesfürstliche Statd in Nieder Oesterreich, zur Linken der Donau, zwischen der Stadt Stein, und der Mündung des Cremsflusses, 10. Meilen oberhalb Wien gelegen. Hübn.

ARDESIA ALUMIN. SCHISTA (non Schistosa, ut Esper scribit) NITENS: *Fénylő Hosadó Timkö Pala*. Glänzender Alaunschiefer. Linn. Gm. Al. sp. 7. terreum. — Schistosus, rectius Schistus, vid. sub ARDESIA TEGULARIS.

ARDESIA BITUMINOSA: *Enyves Pala*. Brandschiefer, Rohlschiefer. Linn. Gm. sp. 8. bituminosum.

ARDESIA MARGACEA: vid. **CALCAR. ARDES. MARGACEA.**

ARDESIA NIGRITA: *Feketefaj Pala*. Zeichenschiefer, Schwarze Kreide. Linn. Gm. Al. sp. 10. Nigrita.

ARDESIA NOVACULA: *Borotva Pala*. Weßschiefer, Weßstein, Scheermesser, Schleißstein. Linn. Gm. Ard. 1. Novacula. — Novacula, hic significat, Cos novaculae, atque adeo, cos, per ellipsim omitta.

ARDESIA TABULARIS: *Tábla Pala*. videsis sub **ARDES. TEGULARIS.**

ARDESIA TEGULARIS, SCHISTUS ARDESIA TEGULARIS: *Cserép v. Fedel Pala, Hasadó Cserép Pala*. Thonschiefer, Argillit, Dachschiefer, Tafelschiefer. Linn. Gm. Ard. sp. 5. tegularis, v. tabularis. — Tegularis dicitur, quia ad tegenda aedificia pro tegulis adhibetur. Schistus, $\sigma\chi\iota\varsigma\omicron\varsigma$: Fissilis. Graecum adiectivum, substantive positum, subintel- ligendo, $\lambda\iota\theta\omicron\varsigma$, derivatum a $\sigma\chi\iota\varsigma\omega$, findo. Apud auctores infra citatos nullibi occurrit, schistosus. Et recte quidem. Quia, **SCHISTOSUS**, idem est, ac fissosus, scissosus, fissilosus, scissilosus, quod patescet inferius citata perlegenti.

^{*)} $\sigma\chi\iota\varsigma\omicron\varsigma$, η , $\omicron\nu$: Fissus, scissus. 2. Fissilis, qui findi et scindi potest. Gl. Vet. a $\sigma\chi\iota\varsigma\omega$, findo. Heder. Schistus, a, um. Adi. $\sigma\chi\iota\varsigma\omicron\varsigma$. Fissus, v. fissilis, graecum epitheton, quod pluribus rebus tribuitur. Gesn. Plin. 28, 9. Medici speciem unam addidere lactis generibus, quod schiston appellavere, — ablatum deinde igni refrigeratione divi-

ditur, et discedit serum a lacte. — Unde apparet ratio nominis.

Sic — Schista — genus ceparum Plin. 19, 6. haud dubie fissilis instar alii. Plin. 29, 3. de ovis. Fiunt et tota lutea, quae vocant schista, quum triduo incubata tolluntur, forte a rupto vitello.

Schiston, aluminis genus, ap. Plin. 35, 13. Schistum alumen Cels. 5, 2. Haematitae genus Schiston Plin. 36, 20. Sed in pr. capitis Haematites et Schistos cognationem habent. Add. 35, 4. ad fin. Diosc. 5, 145.

ARENA, ARENA QUARZOSA: *Föveny, Szemölcsös Föveny*. Quarzsand. Linn. Gm. gen. 51. Arena, sp. 1 — 8.

ARENA COLORATA: *Szines Föveny*. Färbiger oder Stippsand.

ARENA GLAREA: *Kövecs Föveny*. Gießsand.

ARENA HORARIA: *Óra Föveny*. Perl, oder Uhersand. — Ad clepsydras adhibetur, eo horaria haec arena audit.

ARENA INAEQUALIS: *Egyenetlen Fövenykő*. Quid sand.

ARENA MICACEA: *Csillomos Föveny*. Glimmersand.

ARENA MOBILIS: *Folyó Föveny*. Mahl oder Quellsand.

ARENA QUARZOSA, vid. **ARENA.**

ARENA RUSTICA: *Durva Föveny*. Grobkörniger Sand.

ARENA SABULUM: *Homok Föveny*. Grus sand.

ARENARIUS: *Fövenykő*. Sandstein

ARENARIUS AMNIGENUS: *Folyóvízi Fövenykő*. Flußsandstein. Linn. Gm. p. 248. sp. 24. — Amnigena, v. Amnigenus, a, um. Adi. In amne genitus. Auson. Mosella, v. 116. Amnigenos inter pisces. Al. leg. amnigenas.

ARENARIUS AVANTURINO: *Betyár Fövenykő*. Avanturino. Linn. Gm. l. c. sp. 2. — Avantu-

- rino : Audaculus, Volo. Italicum substantivum, derivatum ab avantura, casualiter, fortuito.
- ARENARIUS CALCARIUS :** *Mészkö Fövenykő.* Kleinkörniger mit Kreide gebundener Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 14.
- ARENARIUS COAGMENTATUS :** *Összefoglaltott Fövenykő.* Poröser Sandstein mit durchscheinenden Körnern. Linn. Gm. l. c. sp. 4.
- ARENARIUS COBALTIFER :** *Kisírtettermő Fövenykő.* Kobalthaltiger Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 19. — Cobaltum, vid. sub CADMIA.
- ARENARIUS COLORATUS :** *Színes Fövenykő.* Färbiger Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 26.
- ARENARIUS COMPACTUS :** *Tömött Fövenykő.* Dichter Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 31.
- ARENARIUS COS.** *Fénkö Fövenykő.* Feinkörniger Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 5.
- ARENARIUS CRYSTALLINUS :** (non Cristallinus ut Esper scribit) : *Jeges Fövenykő.* Krystallisirter Sandstein von Fontenbleau. Sandstein mit Krystallischen Körnern. Linn. Gm. sp. 250. Arenarius crystallinus, sp. 8. — Crystallus, vid. sub CRYSTALLUS MONTANA.
- ARENARIUS CUPRIFER :** *Réztermő Fövenykő.* Kupferhaltiger Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 27.
- ARENARIUS CUPRO MINERALISATO FETUS :** *Érczetlenített Rézzel Elegyes Fövenykő.* Kupfersanderz, Sanderz.
- ARENARIUS DECUSSATUS :** *Keresztes v. Keresztbevagdaltott v. Rézsútkeresztes Fövenykő.* Sandstein mit Hornblättchen durchkreuzend gemengt. Linn. Gm. l. c. sp. 35.
- ARENARIUS FAHLUNENSIS :** *Fahluni Fövenykő.* Fahlunischer Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 6. — Fahlun, Falun — düstere, durch Kupferrauch braun gefärbte Haupt und Bergstadt in der Schwedischen Landshauptmannschaft Dalerne. Hübn.
- ARENARIUS FERRUGINOSUS :** *Vasrozsdás Fövenykő.* Eisenoehriger Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 25.
- ARENARIUS FILTRUM :** *Szűrő Fövenykő.* Filtrir Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 6.
- ARENA FISSILIS :** *Hasítható Fövenykő.* Tafelschiefriger Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 22.
- ARENARIUS FLEXILIS :** *Hajlékony Fövenykő.* Gelenkquarz. Linn. Gm. l. c. sp. 1. et vid. sub QUARZ-ELASTICUM.
- ARENARIUS FORAMINULENTUS.** *Lyukas Fövenykő.* Löcheriger Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 5.
- ARENARIUS FRIABILIS :** *Morzsolódó Fövenykő.* Zerreiblicher Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 21.
- ARENARIUS FRUMENTALIS :** *Gabonás Fövenykő.* Sandstein mit kornförmigen Talkblättchen gemengt. Linn. Gm. l. c. sp. 54. — Frumentalis; metaphoricum.
- ARENARIUS FUNDAMENTALIS :** *Talp Fövenykő.* Sandstein von eßigen ungleichen Körnern. Linn. Gm. l. c. sp. 7. — Fundamentalis, dicitur; quia fundamenta murorum ex hoc lapide struuntur, duritie alios lapides superando.
- ARENARIUS GLAREOSUS :** *Kövecses Fövenykő.* Uhrsandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 23.
- ARENARIUS GRISEUS :** *Szürke Fövenykő.* Graumafe. — vid. sub WACA GRISEA. — Griseus, vid. sub AMBRA GRISEA.

ARENARIUS HELENÆ: *Honai Fövenykő.* Helenischer Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 11. — Helenæ, intellige, S. Helenæ. S. Helena — eine Westafrikanische, den Britten gehörige Insel, im Atlantischen Meere. Hübn. Exilium Napoleonis Bonaparte.

ARENARIUS LIVONICUS: *Livoni Fövenykő.* Liefländischer Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 12. — Livonia, provincia Russica.

ARENARIUS MARGARITACEUS: *Gyöngyös Fövenykő.* Perlenförmiger Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 10. — Margaritaceus, metaphoricum.

ARENARIUS MOLARIS: *Malom Fövenykő.* Mühlstein. Linn. Gm. l. c. sp. 50. — Molaris dicitur; quia ad lapides molarios adhibetur.

ARENARIUS NOVACULARIS: *Borotva Fövenykő.* Feiner Weßstein. Linn. Gm. l. c. sp. 29. — Novacularis, dicitur; quia pro cote ad novaculas acuendas adhibetur.

ARENARIUS PORCELLANUS: *Porcellan Fövenykő.* Mit Porcellanerde gebundener Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 17. — Porcellana, vide sub ARGILLA PORCELLANA.

ARENARIUS QUADRUM: *Négy-szegű Fövenykő.* Quaderstein. Linn. Gm. l. c. sp. 15. — Quadrum, idem ac Quadratum, sc. figura, quae quatuor aequales lineas, quatuorque angulos rectos habet. Col. l. 8. c. 3. Per ticae dolantur in quadrum.

ARENARIUS RADIANS; *Súgá-rozó Fövenykő.* Mit Schörl Strahlen gemengter Sandstein. Linn. Gm. p. 248. sp. 32.

ARENARIUS SCANICUS: *Scáni Fövenykő.* Schöner Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 9. —

Scanicus: Qui ex Scania est. Adiectivum patronymicum, derivatum a Scania, cognomine provinciae Svecicae.

*) Scania, Schonen, Skåne, Schwedische Landschaft, in Süd Gothland. Hübn. Scania, Südergothia, seu Gothia Australis, Südergothland, sive Scania late sumpta, paceque Rothschildensi Svecis concessa, australis est, et in Regiones III. distinguitur. I. Bleckia, II. Scania Propria, III. Hallandia. Szászki Geogr.

ARENARIUS STILLATITIUS: *Csepegő Fövenykő.* Tropfensteinartiger Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 9.

ARENARIUS STRATARIUS: *Út-czarakó v. Teríték Fövenykő.* Pflaster Sandstein. Linn. Gm. l. c. sp. 20.

ARENARIUS SULFUREUS: *Kénköves Fövenykő.* Mit Stinkstein gebundene Körner. Linn. Gm. l. c. sp. 16.

ARENARIUS VARIOLOSUS: *Ragyás v. Rapos v. Ripatyos v. Ripacsos Fövenykő.* Getiegender Sandstein, Ziegerstein. Linn. Gm. l. c. sp. 55. — Variolosus, metaphoricum.

ARENDALITES, EPIDOTES, THALITES, COLOPHONITES, PISTACITES WERNERI: *Arendali, Pót, Szerzék, Sásded, Colophonided, Werner Pistákdede v. Pistákdíodede.* Arendalit, Epidot, Thalit, Colophonit, Pistacit. Linn. Gm. Serpent. sp. 4. Crystallinus. Actinotus, sp. 5. vitreus. Arendalites: Qui ex Arendal est. Adiectivum patronymicum, substantive positum, subintelligendo, Άδος, derivatum a cognomine loci Arendal in Svecia, ubi ferrifodina existit, cum formativo patronymico ιτης, quod videsis infra sub *). Epi-

— Epidotes, ἐπιδότης: Additamentum. Graecum substantivum, compositum ex ἐπι, super, et δότης, datum, quod a δίδομι, do. — Thalites v. Thalites, θαλίτης, θαλλίτης: Germen referens. Graecum adiectivum, substantivi loco positum, subintelligendo, λιθος, derivatum a θαλός v. θαλλός, germen, cum formativo similitudinis, ιτης, quod vide sub CIRCONEITES. — Colophonites, κολοφωνίτης: Colophoniae similis. Adiectivum substantive positum, subintellig. λιθος, derivatum ab adiectivo substantivisato, κολοφώνια, pix v. resina ex Colophone urbe allata, cum formativo similitudinis, ιτης, quod vid. ibid. sub CIRCONEITES. — Pistacites, πιστακίτης: Pistaciam nucem referens. Adiectivum absolute sumtum, subintellig. λιθος, derivatum a πιστάκια, nux pistacia, cum formativo similitudinis, ιτης, quod videsis sub CIRCONEITES. — Werner, vid. s. WERNERITES.

*) Arendalit — In Schwedischen Eisengraben zu Arendal. Esp. Min. p. 49. Ites, ιτης, formativum graecum, significat saepe numero, ut hic in Arendalites quoque, natale solum, v. patriam fossilis, e. g. Plin. 36. 19. Gagate lapis nomen habet loci et amnis Gage Lyciae. Plin. 36, 7. Alabastrites etiam gemma est, nascens in Alabastro Aegypti. Add. Plin. 5, 9. Conf. FERRUM MAGNETES Epidotes, ἐπιδότης, additamentum. Hinc ἐπιδοτικός, ad supercrogandum propensus. Ab ἐπιδίδομι, addo, insuper do. Ex ἐπι, super, et δίδομι, do. Heder. Θαλός, v. θαλλός: Germen, inpr. oleaginum. 2. Omnis fons, v. planta virens, frutex. Heder. Thallus, Virg. in Ciri v. 373. Pergit amy-

claeo spargens altaria thallo, i. olivae ramo. 2. Thalli, θάλλοι, dicuntur in porris et cepis et alio mediis stipites, a verbo graeco θάλλειν, i. e. virescere, unde pro germine arborum ponitur Gesn. Colum. 11, 3, 58. Thalli ceparum ventis prosternuntur, totumque semen excutietur.

Thallus, θάλλος, caulis caepae, qui eius capitulum sustinet, a θάλλω, vireo, pullulo. Calep.

Colum. 11, 3. ad fin. Nec patiendum est, ut perarescat, (semen caeparum) aut totum decidat, verum integri thalli vellendi sunt. Pallad. in Febr. tit. 24.

Vellendi sunt thalli adhuc semisicci cum semine. Thallus, θάλλος, a θάλλω, vireo. Generatim Graecis notat ramum virentem, Atticis autem peculiariter sic vocatur, termes olivae. — Interdum vero Latinis notat scapum seu eodem caeparum viridium et porrorum. Voss.

Colophon, κολοφών: Joniae urbs clarissima, quae equestribus tantum excelluit, ut ubicunque difficulter bella componi poterant, Colophonii equitatus auxiliis dirimerentur. Unde natum proverbium, κολοφῶνα επεσθήκε, i. e. Colophonem addidit, cum summa opera manus imponitur Fest. Hor. Epist. I, 11, 3. Smyrna quid et Colophon, minora maiora ve fama? Cic. pro Arch. c. 8. Colophon — Urbs Joniae maritima, inter Smyrnam et Ephesum, est inter illas septem, quae de Homeri patria certarunt. Colophonius, a, um. Adi. Clara sed ante fuit pater huic Colophonius Idmon Ovid. Met. 6. Colophonia resina nobilis. Scribon. 206. Plin. 14. 20. Scammonium Colophonium laudatur Plin. 26, 8. Nicander Colophonius est scriptor antiquissimus, Attalo Regi tempore aequalis, quem studiosissime et legit Dioscorides, et in venenorum historia, atque curatione imitatus est Blanc. p. 247. Colophonii, orum, κολοφῶνοι. Populi Colophonem urbem habitantes Cic. pro Arch. 19. Homerum Colophonii civem

esse suum dicunt. Colophonia pix dicitur, quod ex Colophone urbe olim advehebatur. — Vocatur et pix Graeca. Spiegelharz, Colophonie. Blanc. *πιστάκια*, Pistacia, Pistacea. Gesn. Plin. 13, 5. In nucum genere pistacia nota. Conf. Pallad. Febr. t. 25. it. Oct. 12, 3. Pallad. de Insit. v. 15. 7, Quin et amygdaleos subeunt pistacia ramos, Et meritum maius de brevitate petunt. Pistacium et Pistacion, *πιστάκιον*, nucis genus apud Alexandriam Aegypti, et Berhoeam Syriae copiosissime proveniens Calep. Pistaciae, arum, legitur apud Palladium, in Febr. tit. 25, in fine. Isid. l. 17, c. 7. p. 426. scribit: Pistacia, quod eortex pomi eius Nardi pistici odorem referat. Conf. Martin. p. 2714. Pistacia obscurum nomen Boehmer Lex. Herb.

ARGENTUM: *Ezüst, Üst. Silber.*

ARGENTUM ALBUM: *Fejér Üst.* vid. sub ARGENT. MIN. ALBUM.

ARGENTUM ARISTATUM FRANKENBERGENSE v. **HASSICUM:** *Frankenbergi v. Hassi kalászos Ezüst. Frankenger oder Hässisches Kornähren Silber.* Linn. Gm. p. 439. a. a. Phalaris bulbosa. — Aristatum, metaphoricum. Frankenberg est in Hassia.

ARGENTUM ARSENICALE: *Himis Üst.* vid. sub ARGENTUM ARSENICATUM.

ARGENTUM ARSENICATUM: *Himis Ezüst. Arsenik = Silber, Arsenikalisches Silber.* Linn. Gm. Arg. 7. arsenicale.

ARGENTUM BUTYRACEUM: *Vaj Üst.* — vid. sub ARGENT. MIN. CORN. LACT. — Butyraceum; metaphoricum.

ARGENTUM CARBONICATUM: *Szénsavanyú Ezüst. Koblenzsaures Silber, Luftsaures Silber.* Linn. Gm. Argentum 6. Stibiatum,

ARGENTUM CORNEUM LACTEUM: vid. ARGENT. MIN. CORN. LACT.

ARGENTUM CORN. VULGARE; vid. ARG. MIN. CORN. VULG.

ARGENTUM ELECTRUM: *Napped Ezüst.* — vid. sub ARG. NATIV. AURIFER. — Electrum, vid. sub AUR. NAT. ELECTR.

ARGENTUM FRAGILE, ARGENTUM MINERALISATUM NIGRUM: *Törő Üst. Fekete Érczetlenítetett Ezüst. Spröd Glanzerz, Spröd Silberglanzerz, Spröd Gläserz, Schwarzgöldenerz, Schwarz-Silbererz, Rösschgewächß (in Ungarn), Tiegererz.* Linn. Gm. Arg. 11. fragile. — Mineralisatum, vid. sub MINERALISATUM.

ARGENTUM FULIGINOSUM, vid. ARG. MIN. FULIGINOS.

ARGENTUM MINERALISAT. ALBUM, PLUMBUM MINERALISATUM ANTIMONIALE ALBUM: *Fejér Érczetlenítetett Üst, Fejér Vadmérge Érczetlenítetett Ón. Weißgültigerz, Weißgöldenerz, Weißgültig Bleyerz.* Linn. Gm. Arg. 14. album.

ARGENTUM MIN. CORNEUM: *Szaru Érczetlenítetett Üst. Silber Hörnerz.* — Corneum, metaphoricum.

ARGENTUM MIN. CORN. LACTEUM: *Tej Szaru Érczetlenítetett Ezüst. Erdiges Silber Hörnerz, Buttermilcherz.* — Lacteam; metaphoricum.

ARGENTUM MIN. CORN. VULGARE: *Köz Szaru Érczetlenítetett Üst. Gemeines Silber Hörnerz.* Linn. Gm. sp. 4. Arg. corn.

ARGENTUM MIN. CUPRIFERUM: *Réztermő Érczetlenítetett Ezüst. Silberglanz, Kupferhaltiges geschwefeltes Silbererz.* Linn. Gm. Arg. nitens.

ARGENTUM MIN. FULIGINOSUM: *Kormos Érczetlenítetett Üst.* Silberschwärze, Ruffiges Glaserz, Verwittertes Schwarzgölden, Hornerzschwärze, Glaserzschwärze, Silbermulm. Linn. Gm. Arg. 3. nigrum. — Fuliginosum, metaphoricum.

ARGENTUM MIN. NIGRUM; vid. ARG. FRAGILE.

ARGENTUM MIN. NITIDUM; **ARGENT. VITREUM:** *Fénylő Érczetlenítetett Üst, Üveg Ezüst.* Glanz: Silbererz, Geschmeidiges Silberglanzerz, Glaserz, Weichgewächs (in Ungarn). Linn. Gm. Arg. 10. vitreum. — Vitreum; metaphoricum.

ARGENTUM MIN. RUBRUM: *Veres Érczetlenítetett Üst.* Rothgültigerz, Rothgölden.

ARGENTUM MIN. RUBR. LUCIDUM: *Világos Veres Érczetlenítetett Üst.* Lichtes Rothgültigerz. Linn. Gm. Arg. 12. rubrum.

ARGENTUM MIN. RUBR. OBSCURUM: *Homályos Veres Érczetlenítetett Ezüst.* Dunkles Rothgölden. Linn. Gm. Arg. 12. rubrum.

ARGENTUM NATIVUM: *Termék Üst.* Gediegen Silber.

ARGENTUM NATIV. AURIFERUM, ELECTRUM: *Aranytermő Termék Ezüst, Napded, Ércznaped.* Gölldisches Gediegen Silber. Linn. Gm. gen. 90. sp. 5. Arg. electrum. — Electrum hoc sensu sumtum, vid. sub AUR. NAT. ELECTR.

ARGENTUM NAT. VULGARE: *Köz Termék Ezüst.* Gemeines Gediegen Silber. Linn. Gm. 90 1.

ARGENTUM STERCOREUM: *Ganaj Ezüst.* Gänseföthiges Silber. Linn. Gm. Cobaltum, sp. 4. stercoreum. — Stercoreum, metaphoricum, a stercore anserum deductum.

ARGENTUM STIBIATUM: *Szorító Ezüst.* Spiesglang Silber, Antimonialisches Silber. Linn. Gm. sp. 6. Arg. stibiatum.

ARGENTUM VITREUM; vide ARGENT. MIN. NITID.

ARGILLA ALUMINARIS, PETRA ALUMINARIS, ARGILLA ROMANA (Tolfensis): *Timkő Agyag, Timkő Köszikla. Romai (Tolfai) Agyag.* Römischer Alaun, bey Civita Vecchia, ohnweit Tolfai, von ganzen Gebürgstücken. Min. Esp. p. 150. Alaunstein, Weißes Alaunerz, Römischer Alaunstein. Linn. Gm. gen. 68. Alumen, sp. 8. romanum.

ARGILLA ALUMIN. MOLLIS, PISSAXYLON ALUMINOSUM; *Lágy Timkő Agyag, Timkő Szuroksfa.* Alaunerde, Dichtes erdiges Alaunerz, Alaunige Erde. Linn. a. a. D.

ARGILLA BOLUS: *Rög Agyag.* — vid. sub BOLUS, ubi etiam etymon Boli legas.

ARGILLA CIMOLITES (non Cimolithus, ut Esper scribit), **CIMOLIA:** *Cimoli Agyag, Cimoli.* Cimolit. — Cimolites, *κιμωλίτης:* Cimolensis, Cimolius, Quae est ex insula Cimolus. Adiectivum patronymicum, derivatum a cognomine Insulae Cimolus, quae una est cycladum insularum; cum formativo patronymico, *της*, quod videsis sub ARENDALITES. — Cimolia, *κιμώλια:* Quae est ex insula Cimolus. Adiectivum patronymicum, substantive sumtum, subintellig. argilla, derivatum a cognomine insulae, Cimolus, in mari Cretico sitae.

*) Cimolius, a, um, adi. a Cimolo insula maris Cretici; ut Terra Cimolia, alio nomine, Terra Saponaria Calep. Plin. 35, 6, Ad-

ulteratur Romae creta Cimolia decocta, conspissataque. Id. 35, 17. Ex iis Cimoliae duo ad medicos pertinentia, candidum, et ad purpurissimum inclinans. Est et alius Cimoliae usus in vestibus. — Mox desquamatur Cimolia, quae est coloris veri. — Veros autem et pretiosos colores emollit Cimolia. Id. 35, 16. Effectus idem, qui Cimoliae. — Cimolia terra utuntur fullones, in vestibus abluendis, et medicamentis apta dicitur. Id. 25, 17. Graecia pro Cimolia Timphaico utitur gypso-Cimolia, *κιμώλια*. Terra s. creta, cuius frequens mentio apud medicos Gesn. Cels. l. 2, c. ult. Veget. Mulom. 2, 29, 2, 32, etc. Colum. 6, 17, 4. Creta Cimolia ex aceto linere iubet morsum Ceciliae. Conf. CALCARIUS CRETA. Cimolia Terra, *κιμώλια*, a Cimolo insula in mari Cretico, unde ortum habuit, est boli species Blanc. *κιμώλια γῆ*, terra e Monte Cimolo effossa, candida alia, creta, alia ad purpuram colore accedens. Heder. Cimolus, Insula una cycladum Gesn. Ovid. Met. 7, 463 memorat. Hinc humilem Myconen, cretosaque rura Cimoli. Nempe ab hac insula nomen habet. Argilla Cimolithus — Von Argentiera (Cimola), etc. Min. Esp. p. 127. Argentero, Cimoli, kleine insel im Archipelagus, ist ganz mit einer Art Kreide (der berühmten Cimolischen Erde) bedeckt, die man zum Waschen und Weissmachen des Leinenzeuges brauchen kann. Hübn.

ARGILLA COMMUNIS: *Közön-séges Agyag*. vid. sub ARGILLA FIGULINA.

ARGILLA FIGULINA: *Fazekas v. Gerenczér Agyag*. Töpferthon. Linn. Gm. gen. 29. Argilla, sp. 8. communis. Figulina, dicitur, quod ex ea figuli vasa figulina parent.

ARGILLA FISSILIS (SCHISTA); (non Schistosa ut Esper scribit): *Hasitható (Hasadó) Agyag*. Schiefertthon, Kräuterschiefer, Dachstein, Kohlenschie-

fer, Hygrometer Schiefer, Bituminöser Kohlenschiefer. Linn. Gm. Arg. fissilis. — Schistus, non Schistosus, vid. sub ARDES. TEGULAR.

ARGILLA INDURATA: *Kemény Agyag, Agyaghő*. Thonstein, Verhärteter Thon. Linn. Gm. Argill. 9. indurata.

ARGILLA LEUCARGILLA: *Fejér agyag Agyag*. Pfeifenthon. Leucargilla, *λευκάργιλλος*: Alba argilla. Graecum substantivum, compositum, ex *λευκός*, albus, *ἀργίλλος*, argilla.

ARGILLA LITHOMARGA; *Kővelő Agyag*. — vid. sub LITHOMARGA FRIABILIS. Lithomarga, vid. sub LITHOMARGA.

ARGILLA LUTEA, LUTEOARGILLA: *Sárga Agyag*. Gelbeerde, Gelbe Kreide (Ocher). Linn. Gm. Argilla lutea, sp. 16.

ARGILLA PORCELLANA: *Porcellán Agyag*. Porcellanerde, Porcellanthon, Kaolin. Linn. Gm. gen. 29. Argill. sp. 1. porcellana. — Porcellana: Concha Cyprea, Venerea, Erythaea, Genus terrae argillaceae. Italicum vocabulum, translatum a concha porcellana ad vasa porcellanea, quae credebantur primitus ex ista parari, propter similitudinem massae utriusque. Porcellan itaque est metaphoricum, ex ignorantia natum.

*) Das Porcellan. Der Name ist aus dem Ital. Porcellana, Franz. Porcelain, weil das erste Porzellan, welches man in Europa kennen lernete, aus China und Japan, durch die Handlung über Italien zu uns gebracht wurde. Woher aber dieser Name rühret ist so ausgemacht noch nicht. Die wahrscheinlichste Vermuthung ist noch, dass es von einer unter diesem Namen bekannten Art Schnecken benannt worden, deren milchweissen Glanze die Masse des Porcellans ähnlich ist,

daher man wohl ehemals glaubte, das Chinesische und Japanische Porcellan werde aus solchen Schnecken bereitet. S. Porcellan Schnecke-Die Porcellan Schnecke. Eine Art gewundener einfächeriger Schnecken, welche Eyrund sind, und in der Mitte ein mit Zähnen versehene Oeffnung haben; Porcellana, Concha Cyprea, Venerea, Erythaea, weil die Oeffnung einige Aehnlichkeit mit den weiblichen Geschlechtstheilen hat, wovon auch der Name Porcellana herrühren soll, wenn anders derselbe nicht eine Oeffnung überhaupt bedeutet (S. Pforte). Im Deutschen wird sie auch Porcellan Muschel, und, wenn sie versteinert gefunden wird Porcellanit — genannt. Von ihr soll das Porcellan den Namen haben, wegen seiner Aehnlichkeit mit ihrer milchweissen halbdurchsichtigen Masse. Adel.

ARGILLA ROMANA (Tolfensis), vid. ARGILL. ALUMINARIS.

ARGILLA SAPO: Szappán Agyag. vid. sub ARGILL. SAPONARIA.

ARGILLA SAPONARIA, SAPO: Szappanos Agyag, Szappan. Bergseife. Linn. Gm. Arg. Sapo sp. 7. — Sapo, Saponaria, sunt metaphorica.

ARGILLA SCHISTA (non Schistosa ut Esper scribit): Hasadó Kova (Agyag). Polirschiefer (Klebschiefer), Trippelschiefer. — Schistus, non Schistosus, vid. sub ARDESIA TEGULAR.

ARGILLA TRAPPACEA (non Trapacea ut Esper scribit): Garádicsos v. Lépcsős v. Hágcsós Agyag. Walfenthon. — Trappacea: Gradilis, Gradus referens, Scalae similis. Adiectivum peregrinum, derivatum a Svecico, Trappa, gradus, scala. Denominatio metaphorica.

*) Trappa: Scala, Gradus. Germ. Treppe. Joh. Ihre Glossar. Sui-gothic. Trapp: — Svecis, Trappa, est gradus, gradatio. Glos-

sar. German. Joh. Georg. Wachteri. Trapp: In Schweden soll der Trapp an mehreren Orten ganze Gebirge bilden, die von aussen das Ansehen einer Treppe haben, weil er im Grossen immer in rhomboidalische Bruchstücke brechen soll; er hat daher auch seinen Namen dieser Trappenartigen Gestalt im Grossen zu verdanken. Widenmann Min. p. 422.

ARGILLA TRIPOLITANA: Tripoli Agyag. — vid. sub TRIPOLITANA.

ARGILLA UMBRA: Umbri Agyag. — videsis sub FERR. OCHRAC. UMBRA.

ARGILLA VERONENSIS: Veronai Agyag. — vid. ARGILL. VIRIDIS s. VERONENSIS.

ARGILLA VERSICOLOR: Tarka Agyag. Bunter Thon. Linn. Gm. ad Argill. Comm. refert.

ARGILLA VIRIDIS s. VERONENSIS: Zöld v. Veronai Agyag. Grünerde, Veroneser Erde. Linn. Gm. Argill. sp. 17. viridis.

*) Argilla Viridis s. Veronensis — In Monte Baldo bey Brentonico im Veronesischen Esp. Min. p. 151. — Veronese, ein Gebieth im Vened. Staate. Hübn.

ARGILLA VULGARIS: Köz Agyag. Thon, Hafnerthon, Letzen, Ziegelthon, Leimen, Brausethon.

ARMENUS v. ARMENIUS: Örmény. — vid. sub CUPR. OCHRAC. AZUR. FRIABILE. — Armenus v. Armenius: Qui ex Armenia est. Adiectivum patronymicum, substantive positum, subintelligendo λῆδος, derivatum a cognomine provinciae Asiaticae, Armenia. Huius lapidis iam Plinius meminit.

*) Armenium, genus est pigmenti caerulei, quod ex quodam lapide fit ex Armenia advecto. Plin. 35. 6. Floridi sunt, quos

dominus praestat, minium, Armenium, Cinnabaris, etc. Armenii, orum, populi Armeniae. Martial, l. 5. epigr. 59. Num quid apud Parthos, Armeniosque latet? Armenien, Armenia, eine grosse Landschaft, in Asien, welche in Türkisch und Persisch Armenien eingetheilt wird. Jenes wird unter dem Nahmen Turkomannien, dieses unter dem Nahmen Ithran vor. Hübn.

ARSENICUM: *Hími, Férfíúí, Férfíás, Egérmaszlag, Étető, Maszlag.* Arsenik. — Arsenicum, ἀρσενικόν vel Arrhenicum, ἀρρηνικόν: Masculinum. Graecum adiectivum, substantivi loco positum, subintelligendo, venenum, derivatum ab ἀρσην, vel Attice ἀρρην, mas, masculus. Masculinum dicitur arsenicum, a mascula vi ad hominem interimendum.

*) Arsenicum, de quo Diosc. l. 5. c. 121. dicitur quasi ἀρσενικόν, i. e. masculum quiddam, ἀρρηνικόν, ut placet Eustathio, unde masculinum genus Grammaticis ἀρσενικόν γένος. Penult. corripit ut cetera adiectiva in ικος, πρακτικός, καθαριστικός, ικτερίκος, φθισικός. etc. — G. Rattenpulver, quia glires, muresque hoc comesto, moriuntur. Blanc. Plin. 34, c. ult. 'Αρσενικόν, quasi masculum dici videtur, a mascula vi ad hominem interimendum. Nam ἀρρην sive ἀρσην, mas. Aelius Dionisius ait Attice ἀρρηνικόν, dici debere, non ἀρσενικόν, ut auctor est Eustathius. Strabo etiam ἀρσενικόν dicit. Vide eum in ll. μ 11. pag. 913. edit. Rom. ἀρσενικός, η, ον Masculinus. ἀρσενικόν, masculinum, auripigmentum. Gl. Vet. Ab ἀρσην, Attice idem est quod ἀρρην, mas, masculus. 2. fortis, virilis. Heder. Der Arsenik — Es ist zunächst aus dem

Latein. Arsenicum, welcher Nahme aus Grich. ἀρσην, männlich, und νίκη, Sieg, zusammengesetzt seyn soll (Vehementer errat in hoc etymo, secus perdoctus Adelung. Conf. superius citata ex Blancardo de Arsenico), entweder wegen seiner tödtenden Kraft, oder auch, weil schon die älteren Goldköche in dem Mittelpuncte seines Körpers eine starke Vollkommenheit vermuthet haben. Im Pers. heisst dieses Mineral Zernich. Adel. Add. Vitruv. 7, 7. Cels. 5, 5. Scribon. 237. Cael. Aurel. Chron. 4, 117. Plin. 28, 15. ubi Harduin. et Salmas p. 872. 6. A. Gloss. Philoxen. Plin. 53. 4. Georg. Agric. l. 3. de Nat. Foss. c. 23.

ARSENICUM ALBUM, vid. **ARSEN. OCHR. ALBUM**,
ARSENICUM ARGENTIFERUM, — vid sub **ARSEN. MINER. PYRITAC. ARGENTIFERUM**.
ARSENICUM AURIPIGMENTUM: *Aranyfesték Hími.* — vid. sub **ARSEN. MIN. RHIZIGALLUM FLAVUM**. — Auripigmentum; ἀρσενικόν: Ita dicitur, quia est genus coloris, quod in Syria invenitur, in summa tellure, auri splendore, sed fragile, lapidum specularium similitudine.

*) Plin. 33, 4. Aur m faciendi est etiam una ratio ex auripigmento, quod in Syria foditur pictoribus, in summa tellure, auri colore, sed fragili lapidum specularium modo. Invitaveratque spes Cajum principem avidissimum auri, quamobrem iussit excoqui magnum pondus: et plane fecit aurum excellens, sed ita parvi ponderis, ut detrimentum sentiret, illud propter avaritiam expertus, quamquam auripigmenti librae XIV. permutarentur: nec postea tentatum ab ullo est. Vitruv. l. 7. c. 11.

ARSENICUM CALCIFORME: *Mészképű Hími.* vid. sub **ARSEN. OCHR. ALBUM**.

ARSENICUM MINERALISATUM PYRITICOSUM: *Érczetlenítetett Hími Tűzkő.* Arsenikkies. Linn. Gm. p. 537. sp. 5. Arsenicum sulphuratum, sp. 6. albicans, Mispickel. — Mineralisatum, vid. sub MINERALISATUM. Pyriticosum, a Pyrites, quod vid. sub FERR. MINER. PYRITES.

ARSENICUM MIN. PYRITACEUM ARGENTIFERUM: *Ezüst-termő Érczetlenítetett Hími Tűzkő.* Silber Arsenikkies, Weißerz, Mispickelsilber. Linn. Gm. p. 338. sp. 7. Arsenicum Argentiferum.

ARSENICUM MIN. PYRITAC. VULGARE: *Köz Érczetlenítetett Hími Tűzkő.* Gemeiner Arsenikkies, Giftkies, Mispickel, Rauschaelbkies.

ARSENICUM MIN. RHIZIGALLUM (forte non Risigallum, ut Esper scribit): *Érczetlenítetett Hími Gubicslé.* Schwefel Arsenik, Rauschgelb, Schwefelicher Arsenikkalk. — Rhizigallum: Succus gallarum. Hybridum, compositum ex Graeco, *ρίζιας*, succus, et Latino, galla. Antiqui arsenicum, succum, nominant. Ne mirari subeat itaque, dum vulgo, Risigallum, scriptum, Rhizigallum correxerim, atque succum interpretatus fuerim.

*) Arsenicum, *ἀρσενικόν*, succus est mineralis, pingvis, inflammabilis, compositus ex pingvedine sulphurea, hydrargyro, et spiritu salis candido. Duplex est, candidum, quod proprie arsenicum, et flavum, quod auripigmentum dicitur. Calep.

σανδαράχη: Succus concretus, Sandaracha. Schrevel. Sed Sandaraca est Arsenicum, vid. Arsenicum Sandaraca.

ρίζιας: Succus qui e radice exprimitur. A *ρίζα*; radix, stirps. Philox. Heder.

Rhizias. Succus est ex radice laserpitii profluens: nam qui e caulibus exprimitur, caulias appellatur. Plin. 19, 3. Succus duobus modis capiebatur, e radice, atque caule. Et haec duo erant nomina, rhizias atque caulias, vilior putrescens. Gal-
la, *Κηρίς*. Fructus quidam secundarius arborum glandiferarum. Gesn. Classicus est locus Plin. 16, 6. extr. et 7. pr. Quae glandem ferunt omnes et gallam, etc. Plin. 20, 20. Cervicis dolores cum galla et lini semine pari mensura sedat. Sic Col. 6, 7, 2. It. Scribon. passim Galla Syriaca 27, 208. Add. Veget. Mulom. 2, 62, 1.

ARSENICUM MIN. RHIZIGALL. FLAVUM: *Érczetlenítetett Hími Sárga Gubicslé.* Gelber Schwefel-Arsenik, Gelbes Rauschgelb, Opermert, Auripigment, Gelber Arsenik. Linn. Gm. p. 336. sp. 3. Arsenicum Auripigmentum.

ARSENICUM MIN. RHIZIGALL. RUBRUM: *Érczeilenítetett Hími Veres Gubicslé.* Rother Schwefel-Arsenik, Rotheres Rauschgelb, Rother Arsenik, Arsenik Rubin, Rubin Arsenik, Rother oder Rubin Schwefel. Linn. Gm. p. 326, sp. 4. Arsenicum Sandaraca.

ARSENICUM NATIVUM: *Termék Hími.* Gediegen Arsenik, Natürlicher Arsenik, Scherbenkobalt, Napfgenkobalt, Löffelkobalt, Fliegenstein, Fliegengift. Linn. Gm. p. 354. Arsen. nat. α. testaceum, β. squamosum, γ. porosum, α. faciebus speculi instar nitentibus.

ARSENICUM OCHRACEUM ALBUM: *Fejér Sárgaföldes Hími.* Weißer Arsenik, Natürlicher Arsenikkalk, Arsenikblütthe. Linn. Gm. p. 355. Arsenicum, sp. 2. Calciforme.

ARSENICUM POROSUM: *Lyu-kacsos Hími.* — vid. sub ARSEN. NAT.

ARSENICUM PYRITACEUM: *Hími Tűzkő.* — vid. sub ARSEN. MIN. PYRITAC. VULGARE.

ARSENICUM PYRITICOSUM: *Hími Tűzkő.* — vid. ARSEN. MIN. PYRITICOSUM.

ARSENICUM RHIZIGALLUM FLAVUM: vid. ARSEN. MIN. RHIZIG. FLAVUM.

ARSENICUM RHIZIGALL. RUBRUM: vid. ARSEN. MINER. RHIZIG. RUBR.

ARSENICUM SANDARACA: *Skárlát Hími.* — vid. Ibid. — Sandaraca; *σανδαράχη*, vel Sandaracha, *σανδαράχη*: Color coecineus. Idem est ac Sandyx, *σάνδυξ*, hoc vero est, Color coecineus.

*) Sandaraca, *σανδαράχη*: vel Sandaracha, *σανδαράχη*, a Sandyx, *σάνδυξ*. Sunt enim vicini colores, imo, ex multorum sententia omnino idem. Festus: Sandaracam ait Verrius esse genus coloris, quod Graeci sandycem appellant. Vide de eo Philandrum ad Vitruv. l. 7. c. 12. Hinc Sandaracinus. Naevius apud Festum: Merula sandaracino ore. Ubi, sandaracinus, est luteus. Hunc enim colorem habet os merulae. Nempe sandaraca quidem rubet ipsa, sed luteo colore tingit.

Sandyx a Graecis acceptum: quibus itidem vocatur *σάνδυξ*. Plantam esse Servius tradit, item Hesychius: *Σάνδυξ δένδρον δαμνῶδες, ὃ τὸ ἄνθος χροιάν ἔχει* *Κόκκω ἐμφερῇ, ὡς Σωσιβίος.*

Alii censent esse cerussam usitam. Plin. 35, 6. Haec (cerussa) si torreatur aequa parte, rubrica admista, sandycem facit. Quamquam animadverto, Virgilium existimasse, herbam id esse, illo versu: Sponte sua sandyx pascentes vestiet agnos.

Sed ex eo versu, non consequitur id, quod Plinius atque etiam Servius putavit. Nam sententia Maronis est, fore, ut oves pascentes sponte sandycini coloris fiant. Et sane Hesychius etiam deceptus videtur, cum eius nominis arborem esse credidit. Conficiendi sandycis rationem etiam Georgius Agricola docet l. 9. de nat. Foss. c. 19. Videtur autem esse *σάνδυξ* a *ῥῖψ*, quo signatur dibaphum coecineum. Dibapha, zweymahl eingetünkter Purpur, qui a double teinture. — *δισαφα*, purpura Tyria, vel alia melioris notae, quali utebantur Magistratus in praetexta, a *δῖς*, his, et *βάπτω*, intingo, quod bis tineta esset. Revera adiectivum est, et subintelligitur purpura, vel vestis. Plin. 9. 39. Dibapha tunc dicebatur, quae bis tineta esset. Cic. 2. Fam. ep. 16. Curius noster dibaphum cogitat, sed eum insector moratur, h. e. adspirat ad Magistratum, sed qui dare possunt morantur, et impediunt. Sane *σάνδυξ*, *χρῶμα κόκκινον*, ut ex Suida et Photio constat. Ac apud Vopiscum in Aureliano legas: Dicitur sandyx Indica talem purpuram facere si curetur. Itaque et ab Hebraeo isto sanguis dici videtur, qui purpureus a poetis vocatur. Sandaracha Graecorum, est arsenicum rubrum, sed in pulverem redactum, color mutatur in intense croceum seu flammeum, instar corticis mali aurantii, Blanc. Sandaracha Arabum, vulgo vernix, est gummi iuniperinum, colore mastichem referens, sed globulos habet longiores, est friabile, saporis resinosi, et odoris cum accenditur fragrantis. G. Sandarach. Verniss. Idem. *σανδαράχη*: Succus concretus, sandaracha. Hinc *σάνδυξ*, cerussa usta et rufa. Schrevel.

ARSENICUM SQUAMOSUM: *Pikkelyes v. Halpénzes Hími.* vid. sub ARSEN. NAT.

ARSENICUM SULPHURATUM: *Kénköves Hími.* — vid. sub ARSEN. MIN. PYRITICOS.

ARSENICUM VULGARE : vide
ARSEN. MIN. PYRITAC. VUL-
GARE.

ASBESTUM: *Éghetetlen.* Asbest,
Steinflachſ. — Asbestum, ἄσβε-
στον, vel Asbestos, ἄσβεστος: In-
exstingvibilis. Graecum adie-
ctivum, substantive positum,
subintelligendo, λίθος, v. ὀρυκ-
τὸν, compositum ex α pr. et
σβέννυμι, sive σβέννυω, exsting-
vo. Inexstingvibile dicitur hoc
genus lapidis, quia non conbu-
ritur, adeoque nomenclatio
metonymica est, consequens
pro antecedente ponendo.

*) ἄσβεστος, η, ον. et ἄσβεστος,
α, ὁ καὶ ἡ: Inexstingvibilis,
qui exstingvi nequit, inexstin-
ctus, nunquam cessans. Philox.
Calx. 2. Nomen lapidis, un-
de telae fiunt, quae non combu-
runtur in igne. Ex α privativ. et
σβέννυμι sive σβέννυω, extin-
gvo, restingvo. Heder. Conf. A-
MIANTUS.

Asbestos, ἄσβεστος. Gemma,
quae in Arcadiae montibus na-
scitur, coloris ferrei Plin. 37,
10. Asbestinum, ἀσβεστινον.
Genus est lini, quod ignibus non
absumitur. Gesn. Plin. 19, 1
Inventum iam est etiam (de lino
autem loquitur) quod ignibus
non absumeretur. Vivum id vo-
cant, ardentesque in focis con-
viviorum ex eo vidimus mappas,
sordibus exustis splendescentes
igni magis, quam possent aquis.
Regum inde funebres tunicae,
corporis favillam a reliquo sepa-
rant cinere. Nascitur in deser-
tis adustisque sole Indiae. — Ru-
fus de cetero colos splendescit
igni. Cum inventum est, aequat
pretia excellentium margarita-
rum. Vocatur autem a Graecis
Asbestinum, argumento naturae.
(Nempe ἄσβεστος quid deleri, ab-
olerique non potest.) Anaxilaus
auctor est, linteo eo circumda-
tam arborem surdis ictibus, et
qui non audiat, caedi. Ergo
huic lino principatus in toto or-
be. Conf. AMIANTUS, ibique
Blanc.

ASBESTUM ALUTA: *Irha Ég-
hetetlen.* Bergleder. Linn. Gm.
Asb. Aluta, 9.

ASBESTUS AMIANTUS (non A-
mianthus ut Esper scribit):
*Mocsoktalan v. Szenynyellen
v. Dancstalan Éghetetlen.*
Biegsamer Asbest, Amiant, As-
miant Asbest, Weicher lederarti-
ger, fadenartiger, oder reifer As-
best, Federweiß, Bergflachſ, Berg-
haar, Berawolle. Linn. Gm.
gen. 8. Asb. sp. 1. Amiantus,
sp. 2. maturus, sp. 9. tortuo-
sus. — Amiantus, ἀμιαντός: Im-
maculatus. Graecum adiecti-
vum, substantive positum, sub-
intellig. λίθος, compositum ex
α pr. et μίαντος, maculatus, quod
α μίγνυμι v. μίγνυω, misceo.
Immaculatus dicitur, quia tela
ex hoc lapide contexta a sor-
dibus igne purgari potest.

*) Amiantus, ἀμιαντός. Lapis est
friabilis in modum lanae, alumi-
ni scissili similis. Gesn. Plin.
36, 19. Amiantus alumini simi-
lis, nihil igni deperdit. De
ellyphniis et tela inde confecta
Dioscor. 5, 158. Amiantus,
est lapis alumini plumoso simi-
lis, sed absque sapore, et in ig-
ne non combustilis, in quo ab
alumine plumoso differt, coloris
varii, et in filamenta deductilis;
inde veteres indusia, aliaque
praeparare noverunt, quae ubi
sordida, igni tradebantur, et
pura evadebant: duplici forma
diversa reperitur, sub specie fi-
lamentorum maiorum alumine
plumoso, et vocatur hoc linum
incombustile, altera species sub
forma lapidis fuscī, vel nigri,
duri, malleo extensilis. Graecis
ἄσβεστος, quod ellyphnia ex eo-
dem fiant incombustilia. G. Fe-
derweiss, Steinflachſ, Steindacht,
Blanc. ἀμιαντός: Immacula-
tus, impollutus, purus de luce.

2. Lapis ex quo fila duci pos-
sunt, et telae fieri, quae com-
buri non possunt. Ex α pr. et
μίγνυμι, μίγνυω, misceo, per-
misceo. Heder.

ASBESTUS ARGENTIFER: *E-züsttermö Eghetetlen.* Zunder Asbest, Berg-Zunder, Lumpen-erz, Silberhaltiger Bergkork, Leichtes blättriges Silbererz. Linn. Gm. Asbestus, sp. 10. argentifer.

ASBESTUM CARO MONTANA: *Hegyi Hús Eghetetlen.* Berg-Heisch. Linn. Gm. Asb. sp. 8. caro.

ASBESTUS FRAGILIS: *Törő Eghetetlen.* vid. sub ACTIN. VITREUS.

ASBESTUS IMMATURUS, ASBESTUS VULGARIS: *Éretlen Eghetetlen, Köz Eghetetlen.* Unreifer Asbest, Aehrenstein, Gemeiner Asbest. Linn. Gm. Asb. sp. 4. vulgaris.

ASBESTUS LIGNUM: *Fa Eghetetlen.* Holz-asbest, Bergholz. Linn. Gm. Asb. sp. 7. Lignum.

ASBESTUS PAPYRACEUS: *Papíros Eghetetlen.* Bergpavier.

ASBESTUM SUBER, ASBESTUS SUBERIFORMIS: *Kéreg Eghetetlen. Kéregképű Eghetetlen.* Bergkork Asbest, Schwimmender Asbest, Beraleder, Berg-Heisch, Berghaut, Bergpavier. — Suber, arbuscula glandifera, quercui similis, corticem praecrassum habens; ast significat etiam solum corticem statim dictae arboris. Hic sensu hoc posteriori sumitur, metaphori-ce. Quemadmodum enim suber aquae innatat; ita et asbestus suber.

*) Suber arbor, de qua Plin. 16, 8.

Est inter eas, quae ferunt glandem, sic proprie vocatam: ut idem dixerat c. 6. Itaque a sue derivat Isidorus l. 17, c. 6. Ubi ridicule ait, corticem dici suberem, arborem autem suberiem, quasi subediem, quia sus edat eius fructum: Rectius dixeris, ut a facio faber, a γλάφω vel gluboglu-ber, a tumeo est tuber: sic a suo esse suber: quia, ut idem Plinius c. 8. ait, usus eius in hiberno feminarum calceatu. Imo non hiberno solum tempore ute-

bantur valetudinis causa: sed aestivo etiam, ut viderentur grandiores. Alexis Comicus apud Clementem Alexandrinum l. 3. Paedagogi: Τυγχάνει μικρά τις ἔσσα; φελλός ἐν τῇ βαυκίῳ Εγχεκάττυται. Est aliqua parva? suber in calceis insuitur. Vel fuerit suber a σύραξ, quod usurpatur de extima pelle: ut de exuviis serpentium: de pellicula laetis, quae aliter γράυς; de rugosa et exsucca cute senecionum. Quare nomen hoc tribuerint arbori, quo pacto dicitur φελλός. Nam hoc proprie φλοιός δένδρεος, sed pro ipsa ponitur arbore, quia tota naturam habet corticis. Hinc Plinius eodem capite: Non infacete Graeci corticis arborem appellant, Vel, quod Caesar Scaliger in Histor. Theophrasti scribit, l. 3, c. 4. ab incrementis suber, aut quia mergi nequit, sed subit. Sed simplicissimum puto, ut a suendo sit. Voss. Suber, est arbor mediocris magnitudinis quercui satis similis, parum ramosa, sed truncus est crassior, et corticem habet multo crassior, valde levem, spongiosum, coloris ex griseo flavescentis, facile fissilem, et ab arbore separabilem, quia a supposito novo cortice propellitur foras: incolae regionum, in quibus suber occurrit, circumscindunt arborem, quae stipes telluri committitur, ad lignosam usque materiam, aut usque ad novum suber nascentem corticem, pariterque in summis humeris, antequam in brachia sese dividat arbor, mox a summo ad imum finditur et detrahitur cortex. Hic deinde in frusta dissectus, diversae magnitudinis et crassitiei, aquae committitur, lapidibusque oneratur, ut hoc mediante, quasi prelo, densior minusque porosus evadat, et admodum planus redditur. Quo facto exsiccatur, et per omnem fere terram distribuitur et divenditur. Arbores interim non intereunt, sed novo cortice teguntur, qui in tantam crassitiam excrecit, ut ulnam et ultra,

si fides auctoribus est habenda, superet. G. Φελλός. G. Korkbaum, Pantoffelholz. Blancard.

Suber, is m. v. f. saepius n. Φελλός. Arbor e glandiferis Gesn. Plin. 16, 25. Classicus locus est Plin. 16, 8. ubi de glandiferis. Suber minima arbor, glans pessima, rara, cortex tantum in fructu praecrassus, ac renascens, atque etiam in denos pedes undique explanatus. Usus eius ancoralibus maxime navium, piscantiumque tragulis, et cadorum obturamentis: praeterea in hyberno feminarum calceatu. Quamobrem non infacete Graeci corticis arborem appellant. Sunt qui feminam ilicem vocent, atque ubi non nascitur ilex, pro ea subere utuntur, in carpentariis proprie fabricis, ut circa Elin et Lacedemonem. Nec in Italia tota nascitur, aut in Gallia omnino. Suber — corticem habens praecrassum, cui inniti solent, qui natate discunt Calep. Col. 1. 3, c. 26. Pers. Sat. 1. Asbestum Suber — Schwimmend — Schwimmender Asbest. Esper Min. p. 168.

ASBESTUS SUBER: *Igazi Kéreg Éghetetlen.* Eigentlicher Bergkork, Korkasbest. Linn. Gm. Asb. Suber. 6.

ASBESTUS SUBERIFORMIS: vide ASBESTUM SUBER.

ASBESTUS ZEOLITHIFORMIS: *Sisterékelököképű Éghetetlen.* Zeolith Asbest. — Zeolithiformis, vid. ZEOLITHUS.

ASBESTUS VULGARIS, vid. ASBESTUS IMMATURUS.

ASPHALTUM: *Siker.* Erdpech, Bergpech. Asphaltum, ασφαλτος: Bitumen. Graec. substantivum.

ASPHALTUM s. BITUMEN ELASTICUM: *Rúgós Siker v. Enyv.* Elastisches Erdpech, Elastisches Erdharz. Linn. Gm. gen. 71. sp. 4.

ASPHALTUM ELASTICUM, ASPHALT. s. BITUM. ELASTIC.

ASPHALTUM RETINUM: *Hálós Siker.* Retinasphalt. — Retinum: Retiforme. Adiectivum,

derivatum a rete, ut succinum, a succus. Conf. Succinum.

*) Retinus, a, um, adi. a rete, ut: Retina Tunica, vide Retiformis Tunica. Blanc.

ASPHALTUM SCORIACEUM: *Salakos Siker.* Schlackige Erdpech, Eigentlicher Asphalt, Judenpech. Linn. Gm. gen. 71. sp. 6.

ASPHALTUM TERREUM, CEDRIA TERRESTRIS, BITUMEN ASPHALTUM TERROSUM: *Földes Siker, Földi Cederszurok, Földes Siker Enyv,* Erdiges Erdpech, Erdiges Bergpech, Stein-Juden-Erdpech, Erd-Berg-Judenharz. Linn. Gm. gen. 71. — Cedria, κεδρία: Cedrina. Adiectivum absolute positum, subintelligendo pix, graecum, derivatum a κέδρος, cedrus, arbor. — Terrosus: Terra mixtus. Latinum probatum vocabulum, occurrit enim in M. Vitruvio aureae aetatis scriptore.

*) κεδρία: Pix cedrina, resina, lacrima cedri, A κέδρος, cedrus, arbor odorata. Heder. Cedria, κεδρία. Pix est, quae ex cedrelate (Genus cedri) defluit. Gesn. Cedria vera ne habet picis aliquam mixturam. Scribon. 58. Plin. 29, 3. Scabiem corporum ac pruritum oleo cedria mixtis colluit. Conf. Plin. 37, 7. Cels. 5. 18. Colum. 6, 32, 1. Veget. Mulom. 3, 17, 3. et 82, 3. Terrosus, Adi. Terrae plenus. Gesn. Vitruv. 2, 4 et 6. Arena terrosa.

AUGITES: *Világded.* Augite. Linn. Gm. App. 175. Augites Wernerii — Augites αὐγίτης: Lumen referens. Graec. adiectivum absolute sumtum, subintellig. λῖθος, derivatum ab αὐγή, lux, lumen, splendor, iubar. Gl. Vet. cum format. similitudinis ἴτης, quod videsis sub CIRCONIT.

*) Augites, αὐγίτης. Gemma. Gesn. Plin. 37, 10. Augites multis alia videtur esse, quam Calais.

AUGITES WERNERI: *Werner Világdede.* — vid. sub **AUGITES.**

AURICHALCUM, vid. **CUPR. ORICHALCUM.**

AURIPIGMENTUM, vid. **ARSENIC. AURIPIGM.**

AURUM: *Arany, Fényesség, Aurumé v. Auriumé, Örzet, Hajnal, Fordító.* Gold. — Aurum: Custoditum, Aurum vel Aurium (nom. propr.) Aurum (Sabinorum), Aurora, splendor, Aurum, derivant aliqui a Graeco, *ᾠρεῖν*, custodire, ut significet, custoditum, rem custoditam; alii a cognomine inventoris, Aurum v. Aurium nuncupati, ut sic tandem metonymice, inventor sit pro ipsa re inventa positus; alii ab aurora, propter coloris similitudinem; alii ab avertere, vel quod idem est auruncare; alii a Sabinis translatum esse putant, quod illi ausum dixere; alii ab *αὐρός* vel *αὔρα*, splendor; et hoc ultimum Vossii, Scaligeri utriusque, sententia est.

*) Aurum unde sit, docent haec verba Festi: Aurum, inquit, dictum, quia praecipue custoditur. Graece enim *ᾠρεῖν* custodire dicitur. Hippocrates medicus (Scaliger recte corrigit Hypsicrates) de nomine inventoris id dictum putat, quem vocitatum ait, Aurum (MSS Aurium), quidam a similitudine aurorae coloris nomen traxisse existimant. Nonnulli quia mentes hominum avertat; nam indifferenter dicebant auruncus et auerruncus, auruncare et auerruncare), alii a Sabinis translatum putant, quod illi ausum dicebant. Haec Festus. Quincta est sententia Servii, qui ad illud 6. Aen. Discolor unde auri per ramos crura refulsit. Aura, inquit, id est, splendor. Hinc et aurum dicitur, a splendore qui est in eo metallo. Idem tradit Isidorus l. 16. c. 17. Item Angelus Decembri-

us l. 4. de polit. liter. tmem. 4. censet aurum ob igneum nitorem dici ab *ἥρ*, flamma ignis: unde et solem ab Aegyptiis Orum tradit appellari. Septimum etymon, quod sequor, est Jul. Scaliger. qui sic de eo Exerc. 78: Est autem tota Graeca vox, Aurora, cuius postrema pars adhuc in usu est Graecis ipsis, *ᾠρᾶ*, prior autem nobis tantum, Aurum: illis non nisi in composito, *Θησαυρός*. Et Exerc. 325. tm. 12: Aureus color a Graeco vocabulo, quod desitum est: unde Aurora. Compositum remansit *Θησαυρός*, quod et alibi dictum est. Et de causs. L. L. Cap. 91: Metallo et praeviae dici parti, fulgoris nomen inditum est Graeca voce *αὔρον*. Prisca enim est, quod testatur *αὔριον*, scilicet sequens mane, quod et Germani imitati sunt, et Hispani et Itali. Eadem sententia Josephi filii in coniectaneis: Aurora, inquit, ab *αὔρα*, unde *ἄρχαυρον*. *Ἄρχαυρον κρώσσοντες αλευάμενοι φάος ἡ ἔς*. Apoll. Sic Aurum, *αὔρος*. Nam remansit *Θησαυρός*. Idem tradit ad Festum in Aurum. Verba utriusque adscripsi, ut eadem pateat, unde aurora nomen acceperit: nemo non ab aureo colore, quod Varro scripsit l. 6. de L. L. (quem et Camerarius sequitur, loco ante citato) neque, quae aliorum sententia est, ab aura, hoc est ventulo, qui matutino tempore spirat: neque ab aurum, ut rosa, etsi Homero *ἥως* dicatur *ῥοδοδάκτυλος*, neque quasi aurea hora: quae duo etyma apud Fangerum legas: sed a prisca Graecorum voce notante fulgorem, sive ea *αὔρος* fuit, sive *αὔρα*, quando et Latini sic vocant. Sane ab alterutra est *ἄρχαυρον*, quo diluculum significatur, *παρὰ τὸ ἄρχε ἢ πλησίον ἔχειν τὴν αὔραν ἢ αὔρον*. Ubi *αὔρα*, non ventus levior intelligi debet (etsi id senserit Suidas, qui pro sententia sua adfert isthoc Homeri hemistichium, *αὔρη δὲ ψυχρὴ πνέειν*

ἡώδι πρὸς), sed aura ibi notat splendorem: ut dicatur ἀγκυροῦς, quia coelum tunc rutili et aureis sit coloris. A qua τῆς αὐρας notione etiam αὐριον venit, h. e. cras, quasi simulac sol de novo coelum aureo suo fulgore coeperit lustrare. Similiter igitur aurora, quasi τῆς αὐρας ὥρα, aurae, sive splendoris tempus: quemadmodum ex Caesare Scalligero ante dicebamus. Voss.

AURUM ALBUM: *Fejér Arany.* vid. sub TELLUR. ALBUM.

AURUM GRAPHICUM, SILVANUM (non Sylvanium, ut Esper scribit) GRAPHICUM, TELLURIUM GRAPHICUM: *Íratos Arany, Íratos Erdélyi, Íratos Földércz.* Schrift: Tellurerz, Schriftez, Schrift: oder Character Gold. — Silvanium: Quod ex Transilvania est. Adiectivum absolute positum, subintellig. metallum, derivatum a Silvania, rectius Transilvania, cognomine Magni Principatus Hungariae vicini, unico natali solo metalli, Silvanium dicti. Silvanium, a Silva, quod Etymologi ducunt a ὕλη, ideoque, Sylva, per y scribunt. Rectius tamen illud per Latinum i scribitur; quod in omnibus veter. monumentis ita legitur, testibus Manut. in Orthograph. Dausg. et aliis. Tellurium, vide sub TELLURIUM. — Graphicum, γραφικόν: Scriptorium, Scite, eleganter pictorum more factum. Graecum adiectivum, derivatum a γραφή, scriptura.

* Cic. Att. l. 12, ep. 16. Mane me in silvam abstrudo densam, atque asperam. Virg. Aen. 9. Itur in antiquam silvam, stabula alta ferarum. Plaut. Epid. 3, 3, 29. Ne tu servum habeas graphicum, et quantivis pretii, si servat fidem. Id. Trinum 4, 3,

17. Fur graphicus. Vitruv. l. 4. c. 4. Graphicoteram aspectu efficient delectationem. Graphicus, a, um. γραφικός, scitus, elegans, perfectus, absolutus, ad unguem factus, a γράφω, quod pingere notat, quasi pictoris manu expolitus, quia picta sunt elegantiora nativis. Calep.

AURUM NATIVUM: *Termék Arany.* Gediegen Gold.

AURUM NATIVUM ELECTRUM: *Napped v. Ércznapped v. Ezüstös Termék Arany.* Lichtmessingenes Gediegenes Gold. — Electrum; ἤλεκτρον. Solare, Solem referens. Graecum adiectivum, derivatum ab ἡλήκτορ, sol.

*) Electrum, ἤλεκτρον. Duo significat. Primo Succinum, quod vid. sub SUCCINUM et ELECTRUM. 2. Electrum, metallum est, cui a colore et splendore illud nomen Succini tributum videtur. Gesn. De hoc electro posteriori sensu sumto classicus locus est Plin. 33, 4. Omni auro inest argentum vario pondere, — Ubicunque quinta argenti portio est, Electrum vocatur. — Fit et cura electrum, argento addito. Quod si quintam portionem excessit, incudibus non resistit. Et electro auctoritas Homero teste (Odys. d, 713) qui Menelai regiam electro argento, ebore fulgere tradit. Minervae templum habet Lindos insulae Rhodiorum, in quo Helenae servavit calicem ex electro. Electri natura est ad lucernarum lumina clarius argento splendere. Quod est nativum et venena deprehendit. Namque discurrunt in calicibus arcus coelestibus similes, cum igneo stridore, et gemina ratione praedicunt: (Viderint qui copiam eius rei habent an hoc potius ad electrum Succinum pertineat, eamque scintillationem, quam per hosce aliquot annos Germani praesertim ad stuporem usque oculis, auribus, tactui, odori experiendum subiecerant, quaeque ab electrica vi dicitur, etiam in alio quovis corpore de-

prehensa. Ceterum de hac vi electrica Seren. Sammon. 1065 Pro-
dunt electri variantia pocula vi-
rus. Gesner.) Ad metallum ele-
ctrum haud dubie pertinet. Vir-
gil. 8, 402. Ubi Vulcanus promit-
tit Veneri arma Aeneae suo po-
tenti. Quod fieri ferro liquido-
ne potest electro, Quantum ig-
nes animaeque valeant. Et 624.
Ex hac officina accipit Aeneas le-
ves i. e. politas ocreas electro
auroque recocto. Ovid. Met.
15, 316. Electro similes auroque
capillos, (possis etiam de Succino
intelligere, ubi vid. n. 2. Ges-
ner.) Sed sine dubio ad me-
tallum pertinet Plin. 9, 40 Ar-
gentum auro confundere ut ele-
ctra fiant, addere his aera, ut
Corinthia. Conf. dicta sub ELE-
CTRUM. ἤλεκτρος, ἡ et τὸ
ἤλεκτρον: Electrum, μίγμα τῆς
χρυσῆς καὶ ἀργύρης. a λέκτρον,
lectus. Th. λέχομαι. Schrevel.

ἤλεκτρος: Sol, quia non sinit
homines in lectis iacere, sed ex-
citatur ad opera. Aut quia non cu-
bat, sed in perpetuo motu est.
Idem. Voss. Electrum — non
uno apud scriptores modo acci-
pitur. Nam interdum idem est,
quod succinum. — Alteram signi-
ficationem indicat hic Plinii lo-
cus l. 30. c. 4. — Unde liquet,
cur Ulpianus l. 4. De legatis, ne-
get electrum auri appellatione
contineri. Lucem etiam hinc ca-
pit Sillii hoc, lib. 1. — Hic omne
metallum Electri, et gemino pal-
lent de semine vitae. Et illud l.
14. Jam simul argenti fulgentia
pocula misti Quis gemino quae-
situs honor — Prout ad Manili-
um hunc locum legit Scaliger.
Satis igitur liquet, electrum esse
μίγμα χρυσῆς καὶ ἀργύρης. Quod
et Ecclesiastici scriptores docere
nos possunt. Tertullianus ad-
versus Praxeam: Si enim sermo
ex transfiguratione et demuta-
tione substantiae caro factus est,
una iam erit substantia, Jesus,
ex duabus, ex carne et spiritu
mixture quaedam, ut electrum
ex auro et argento, et incipit
nec aurum esse, i. e. spiritus,
neque argentum, i. e. caro, dum
alterum altero mutatur, et ter-

tium quid efficitur. Et paullo
post: Quod si tertium quid es-
set ex utroque confusum ut
electrum, etc. Idem indicat
lib. adversus Hermogenem: Ele-
ctrum licet ex auro et argento
foederatum, nec argentum ta-
men, nec aurum appellabo, sed
electrum. Et Gregorius Magnus
l. 28. Moralium c. 2: Electrum
quippe ex auri argentique metal-
lo miscetur; in qua permixtione
argentum quidem clarius reddi-
tur, sed tamen fulgor auri tem-
peratur. Mox Christum electro
comparat. Quid, inquit, in e-
lectro nisi mediator Dei et homi-
num demonstratur? Qui dum se-
met ipsum nobis ex divina atque
humana natura composuit, et
humanam per deitatem clario-
rem reddidit, et divinam per hu-
manitatem nostris adspectibus
temperavit.

AURUM NAT. OBRYZUM (non
Obrizum, ut Esper scribit):
*Fött v. Finum v. Vont v. Tisz-
ta Termék Arany.* Goldgelbes
Gediegenes Gold. Linn. gen. 95,
sp. 12. — Obryzum, ὀβρυζον:
Ebullitum, saepius coctum, Pu-
rum. Graecum adiectivum, de-
rivatum a βρῦζειν, ebullire, o
vero accessit tantum euphoniae
gratia, ut βρῖμος, ὀβρῖμος, Sal-
masio teste.

*) Plin. l. 47. c. 5. Aurique experi-
mento ignis est, ut simili colore
rubeat, quo ignis: atque ipsum
Obryzum vocant. Igne purga-
tissimum, purum putum aurum,
id obrusam vocat Seneca epist.
23. l. 2. Apud Sueton. in Ne-
rone cap. 44. Nero ingenti fasti-
gio et acerbitate exegit numum
asperum (usu non detritum, re-
center eusum), argentum pustu-
latum (tamdiu coctum, ut in pu-
stulas attollatur, quod perfe-
ctae cocturae ac purgationis in-
diciū est), et aurum obryzum.
ὀβρυζον, χρυζιον: Aurum ob-
ryzum, i. e. purum e crebra co-
ctione. Heder. βρῦζειν: ebul-
lire. O accessit, ut βρῖμος, ὀβρῖ-

μος. Salmasius. ὀβρυζον χρυ-
ζιον, Aurum obryzum, purum,
ex crebra concoctione. q. υφρι-
ζον, ab Ophir, loco. Schrevel.
Obryzus, quod quidam scribunt
Obrizus, a, um. ὀβρυζος, η, ον.
Auri epithetum est, ad obrys-
sam purgati et probati. Lauda-
tur merito Schol. Thueyd. 2, 13,
qui χρυζα ἀπέφθαρ interpretat-
tur, πολλάκις εφηθέντος, ὥστε
γενέσθαι ὀβρυζον. Mittimus in-
eptam etymologiam Isidori Or.
16, 17. quod obradiet splendore:
nec multo meliorem Hieronymi,
ex Ophir illa Salamonis obryzum
arcessentis. Salmasius in So-
lin. p. 1080. a βρύζειν deducit,
quod ebullire significat, ut βρι-
μος, ὀβριμος. Est n. p. obry-
zum aurum, quod saepe satis
ebulluit: a quo etiam obryssam
dictam esse, non dubitamus.
Utitur hoc nomine Vulgatus In-
terpres Esa. 13, 12. Job. 28, 16.
et 31, 24. Dan. 10, 5 et 2 Paral.
3, 5. in quorum nullo habet
Graecus ὀβρυζον. Loca ex Lib-
ris Juris diligenter laudavit Jac.
Gothofr. ad I. c. 1. Th. de obla-
tione votorum. Ubi etiam sub-
stantive monet dici obryzam au-
ri, pro massa auri.

AURUM NAT. PLATINIFERUM:
Plataitermő Termék Arany.

Graugelbes Gediegenes Gold. —
Platiniferum, vid. PLATINUM.

AURUM PARADOXUM: vid. AU-
RUM PROBLEM. s. PARADO-
XUM.

AURUM PLATINIFERUM; vid.
AUR. NAT. PLATINIFER.

**AURUM PROBLEMATIC. s. PA-
RADOXUM, MINERA AURI
PROBLEMATICA, TELLURI-
UM NATIVUM, SILVANUM
NATIVUM:** *Kölönös v. Kétsé-
ges Arany, Kétséges Arany
Bányászna, Termék Föld-
ércz, Termék Erdélyi.* Gedie-
gen Tellur, Weißholderz. — Pro-
blematicum, πρόβληματικόν: Du-
bium. Graecum adiectivum, de-

rivatum a πρόβλημα, proiectum,
propositio, Philosophis. pro-
positio in utramque partem dis-
putabilis, atque adeo dubia, a
πρόβállω, proiicio, propono.
— Paradoxum, παράδοξον: In-
opinatum, contra sensum com-
munem existens. Graec. adie-
ctivum, compositum ex παρὰ,
contra, et δόξα, opinio. — Tel-
lurium, vid. sub TELLURIUM.
Silvanium, vid. sub SILVANUM.

*) Problema. Sueton. de illustr.
Grammat. c. 4. Institutionum ad
eloquentiam parandam quaedam
genera, ut problemata, peri-
phrases, elocutiones, etc.

παράδοξος, ὁ. quod est παρὰ
δόξαν, praeter opinionem. Th.
δοκέω, videor. παράδοξον, τὸ,
inopinatum. Schrev.

AURUM VIRESCENS: *Zöldes A-
rany.* — vid. sub TELLUR. AL-
BUM.

AUTOMOLITES: *Bitang, Te-
kergő, Kőborló, Szőkevény.*
Automolit. — Automolites, αὐ-
τομολίτης: Transfuga, Profu-
gus. Graecum substantivum,
synecdochice nomen commune
pro proprio positum, composit.
ex αὐτός, ipse, et μολέω v. μώ-
λω, vado, venio.

*) αὐτόμολος: Qui sua sponte et a
nullo incitatus it. 2. Qui sua
sponte ad partem alteram transit
ac deficit. Transfuga, Philoxen.
perfuga, al. Gl. Vet. Ex αὐτός,
ipse, et μολέω seu μώλω, ve-
nio, eуро, vado, q. a μέλλω,
futurus sum. Heder. Schrev.

AXINITES: *Fejszeded, Szeker-
czeded, Baltaded, Bárded.*
Axinit, Thumerstein, Brauner
Stangenschörl, Violetter After.
Dauphiner Schörl. Linn. Gm.
Scorl. 2. vitreus, 3. tabula-
ris. Axinites, ἀξινίτης: Secu-
rim referens. Graecum adiecti-
vum, absolute positum, sub-
intelligendo λίθος, derivatum

ab ἀξίον, ascia, securis, cum formativo similitudinis, ἰτης, quod vid. sub CIRCONITES.

AZUREUM, vid. CUPR. OCHR. AZUREUM.

AVANTURINO, vid. ARENARIUS AVANTURINO.

B.

BAJKALITES (non Bajkalithes, ut Esper scribit): *Bajkali*. Bajkalit, Grammatite (Хаун). — Bajkalites: Qui ex lacu Bajkal est. Adiectivum patronymicum, absolute positum, derivatum a cognomine lacus Sibiricae, Bajkal, cum formativo patronymico, ἰτης, quod vid. sub ARENDALITES.

*) Baikal, oder das heilige Meer, See in Sibirien in der Provinz Irkuzkoi — rund umher von einem Gebirge umgeben, von welchem er den Namen hat. Hübn.

BARYTICA, vid. TERRA PONDEROSA s. BARYTICA.

BARYTIS: *Nehézség, Sulyság*. Barnt, Schwerspath. — Barytis, βαρύτης: Gravitas. Graec. substantivum, derivatum a βαρὺς, ponderosus. Nomenclatura, κατ' ἐξοχήν, quia gravitate omnes alias notas terras superat; et metonymica, quia abstractum pro concreto ponitur.

*) Terra ponderosa s. barytica, die Schwererde oder Baryterde, unterscheidet sich schon durch ihr beträchtliches Gewicht. Esper. Min. p. 218 — 219. Baryterde, Schwererde, ist ein beträchtlich schweres Fossil, in welcher Eigenschaft sie alle andere bekannte Erdarten übertrifft. Richter Lexic. Schwererden Geschlecht. Die Grunderde dieses Geschlechts giebt sich in allen den Mischungen, in welchem sie den characterisirenden Bestandtheil ausmacht, durch ihre beträchtliche Schwere zu erkennen; denn sie besitzt in ihrem reinen Zustande einen ungleich

grösseren Grad von specifischer Schwere, als die Grunderden der vorhergehenden Gattungen, indem sie sich verhält 4.000 : 1000. Der grosse Grad von specifischer Schwere war die Ursache, dass man sie lange für einen Metallkalk hielt. Widenm. Min. p. 552.

BARYTIS BONONIENSIS: *Bononi Sulyság*. — vid. sub BARYTIS RADIATUS. — Bononien-sis, videsis Ibid.

BARYTIS COLUMNARIS: *Oszlopos Sulyság*. Säuliger Barit.

BARYTIS COMPACTA, **BARYTIS PONDEROSA Densa**: *Tömött Sulyság, Surü Nehéz Sulyság*. Dichter Barnt, Dichter Schwerspath. Linn. Gm. Baryt. 6. sp. compacta. Suck. 1. 698. Barytes densus.

BARYTES DENSUS: *Surü Sulyság* — vid. sub BARYT. COMPACTA.

BARYTES DYSODES, **HEPATITES**, **GYPsum LAPIS HEPATICUS**: *Büdös Sulyság, Májdéd, Föttföld Kö Máj*. Hepatitis, Leberstein. Linn. Gm. gen. 25. sp. 2. Hepaticus squamosus. — Dysodes, δυσώδης: Graviter olens, foetidus. Graecum adiect. compositum ex particula inseparabili, δύσ, difficulter, et ὄζω, oleo. — Hepatites. ἥπατιτης: Jecoralis, Hepar referens. Graecum adiect. substantive sumptum, subintellig. λίθος, derivatum ab ἥπαρ, ατος, hepar, cum form. similitudinis, ἰτης, quod videsis sub CIRCONITES.

Gypsum,

— Gypsum, vid. sub CALCA-
RIUS GYPSUM.

*) *ἥπατις*: Jecoralis. 2. Lapi-
dis gemma. Heder. Hepatites.
Gemma, quae a iecinoris figura
nomen habet. Gesn. Plin. 37,
11 Si quidem a membrīs corporis
habent nomina. Hepatites a ie-
cinore. etc.

BARYTIS FIBROSA: *Szálas
Sulyság.* Faseriger Baryt.

BARYTIS FRIABILIS; vid. BA-
RYT. PONDEROSA FRIABIL.

BARYTIS GRANULARIS: *Suly-
ság Dara.* Körniger Baryt, Kör-
niger Schwerspath. Linn. Gm.
gen. 6. Bar. sp. 5. β.

BARYTIS LAMELLATA: *Leve-
gücskés Sulyság.* — vide sub
Baryt. Lamellosa Non Soluta.

BARYTIS LAMELLOSA: *Leve-
gücskés Sulyság.* Schaaliger
Baryt.

**BARYTIS LAMELLOS. NON SO-
LUTA**: *Olvadatlan Levegücs-
kés Sulyság.* Fächerschaaliger
Baryt, α. Krummschaaliger Ba-
ryt, Hahnenkammförmiger Baryt,
oder Schwerspath. β. Geradschaal-
iger Baryt, Gemeiner Schwer-
spath. Linn. sp. 6. lamellata.

BARYTIS LAMELL. SOLUTA:
Olvadt Levegücskés Sulyság.
Mülmiaer Schaaliger Baryt.

BARYTIS PONDEROSA Densa;
vid. BARYTIS COMPACTA.

**BARYTIS PONDEROS. FRIABI-
LIS, BARYTIS TERRESTRIS**:
*Morzzsolódó Nehéz Sulyság,
Földes Sulyság.* Erdiger Ba-
ryt, Mehlspath. Linn. Gm. gen.
6. Bar. sp. 5. terrestris.

**BARYTIS RADIATA, LAPIS s.
PHOSPHORUS BONONIEN-
SIS**: *Súgárló Sulyság, Bo-
noni Világító v. Kö.* Bolog-
neser Stein, Bologneser Spath,
Strahliger Baryt. Linn. sp. 8.
B. bononiensis. — Bononia, ci-
vitas Metropolitana, provinciae
eiusdem nominis.

Pars I. Lex. Min. Etym.

*) **Lapis s. Phosphorus Bononiensis**
— zu Bologna auf dem Monte pa-
terno. Esp. Min. p. 226. Bo-
nonia, Bologna, die alte Haupt-
stadt des gleichnamigen Ge-
biets, in Italien, zwischen den
Flüssen Reno und Savona. Am
Flüsschen Avesa. — Man findet
hier auch die so genannten Bo-
logneser Steine, die man bloss
am Berge Paterno antrifft, und
welche die sonderbare Eigen-
schaft haben, dass sie leuchten,
wenn sie calcinirt werden. Hübn.

BARYTIS SCAPIFORMIS: *Ko-
csánképu Sulyság.* Stänglicher
Baryt, Stangenspath, Nadelför-
miger Schwerspath. Linn. sp.
7, B. vulg. 6 — Scapus, vide-
sis sub SCAPOLITHES.

BARYTIS SOLUTA; vid. BAR.
LAMELL. SOLUTA.

BARYTIS STILLATITIA: *Cse-
pegős Sulyság.* Getropfter Ba-
ryt. Linn. Gm. sp. 8.

BARYTIS TERRESTRIS, vide
BAR. PONDEROS. FRIABIL.

BARYTIS VULGARIS: *Köz Suly-
ság.* — vid. sub BAR. SCAPIL-
FORM.

BARYTIS WITHERINGII: *Wi-
thering Sulysága.* — vid. sub
BAR. WITHERITES. — Vilhel-
mus Withering, Medicinae Do-
ctor, Physicus in Nosocomio
Generali Birminghamensi, in
Comitatu Warwickshire, in An-
glia. Opera eius vid. infra.

*) Withering (William) Physician to
the General Hospital at Birming-
ham, Warwickshire: F. R. S. Ex-
periments on the different kinds
of marle found in Staffordshire,
(Phil. Transact. 1775. p. 161).
Dissert. de Angina gangrenosa.
Edinb. 1776. 8. Botanical ar-
rangement of all the vegetables
growing in Great Britain. Vol. 1,
2. 1776. 8. (14. sh.) Ed. 2. Vol.
1 — 3. 1789. (17. sh. bd.) Ac-
count of the scarlet fever and
sore throat. 1779. 8. (1. sh. bd.)
übers. von J. A. J. Saur. Frankf.
1781. 8. übers. Sammlung f. A.
Th. 5. S. 251. Account of a

new method of impregnating water with fixed air. (Priestleys Ex-
perim. in Nat. Philosophy Vol.
2. p. 389.) Analysis of two mi-
neral substances; viz: the Row-
ley ragstone, and the toadstone.
(Phil. Transact. 1782. p. 327.)
Torb. Bergmans Outlines of mi-
neralogy translated 1783. 8. (2.
sh. bd.) Experiments and ob-
servations on the terra pondero-
sa — (Phil. Transact. 1784. p.
293.) übers. Samml. Z. P. U. Ng.
Th. 3. S. 737. Account of the
flogstone and some of its medica-
le uses. 1785. 8. (5. sh.) übers. von
C. F. Michaëlis. Leipz. 1786. 8.
übers. Samml. f. A. Th. XI. S.
155. Account of some extra-
ordinary effects of lightning.
(Phil. Transact. 1790. p. 293.)

BARYTIS WITHERITES: *Wit-
thering Nehézsége.* Witherit.
Linn. Gm. gen. 6. sp. 1. B. Wi-
theringii. — Witherites: Wi-
theringianus, Qui a Witherin-
gio detectus est. Adiectivum
heuretoricum, a cognomine Wi-
thering (quod vide sub BARY-
TIS WITHERINGII) detrunca-
to, cum formativo heuretori-
co, *της*, quod vide sub SILEX
PREHNITES.

BASALTES: *Vasképu.* Basalt. —
Basaltes: Ferrum referens, Fer-
rarius. Barbarum adiectivum,
absolute sumtum, subintelli-
gendo *λιδος*, derivatum ab ae-
thiopico substantivo, basal, fer-
rum, cum formativo similitudi-
nis, *της*, quod vide sub CIR-
CONITES.

*) Plin. 36. 7. Invenit Aegyptus in
Aethiopia, quem vocant basal-
tem, ferrei coloris atque duri-
tiae. Unde et nomen ei dedit.
Nunquam hic maior repertus est,
quam in Templo Pacis ab Impe-
ratore Vespasiano Augusto dica-
tus. Voss. Basaltes, est mar-
mor, ferrum et colore et durtia
imitans, atque inde aethiopico
nomine ita vocatum ab Aegyptiis,
qui illud in Aethiopia inuenere.
Nam Basal, Aethiopibus, ferrum
significat, uti Hebraeis ברזל:

barsel, unde Aethiopicum illud
eiectâ litera caninâ. Richter
Lex. Basalt, Pfeilstein, ist eine
graulich schwarze, bisweilen ins
Rauch-Schwärzlich-Asch- und
Blau-graue übergehende Stein-
art. — Seinen Nahmen führt er,
von dem Aethiopischen Worte,
Basal, welches einen eisenhal-
tigen Stein bedeutet.

BASALTES COLUMNARIS: *Szab-
ros Vasképu.* Säulenbasalt.
Linn. Gm. Basaltes. gen. 64. sp.
2. columnaris.

BASALTES PYRAMIDALIS: *Láng-
ded Vasképu.* Pyramidalbasalt,
Linn. Gm. gen. 34. sp. 3. Basal-
tes pyramidalis. — Pyramidalis:
Pyramidem referens. Graecum
adiect. a substantivo *πυραμης*,
moles, v. figura in modum flam-
mae ignis attenuata, quod a
πυρ, ignis. Heder.

*) Pyramis. Moles maxima in quad-
rata basi, ita constructa, ut e
lato in acutum tendat in formam
flammae, quae latior surgens,
in acutum desinit. Gesn. Py-
ramides in Aegypto erant. Stru-
cturae ex quadratis lapidibus ad-
mirandae, fastigiatae ultra om-
nem excelsitatem, quae manu
fieri posset, ut scribit Solin. c.
45. etc. Et sub illis reges se-
pulti vid. Plin. 36. 5 et 12.
Plures in Aegypto exstiterunt,
nullae tamen clariores, tribus
illis, quorum Pompeius Mela 1,
3 meminit, quae orbem imple-
vere fama, conspicuae undique
adnavigantibus, sitae in parte
Africae, monte saxeo sterilique
inter Memphim oppidum, et
Delta vid. Tacit. Annal. 2. 61.
Ammian. 22. 15. Martial.
Spectacul. 1.

BASALTES SCHISTUS (non Schi-
stosus ut Esper scribit): *Hasa-
dó Vasképu.* Tafelbasalt. Linn.
Gm. B. Trapezum. sp. 1. schisto-
sus. — Schistus, non Schistosus,
vid. sub SCHISTUS.

BASALTES TRAPEZUM: *Asztal
Vasképu.* — vid. sub Basaltes
Schistus. — Trapezum, *τετραπλευρον*,

Mensa, quasi per Aphaeres. pro τετράπεζα. Ex τετρας, numerus quaternarius, et πίζα, pes. Schrevel.

BASALTES TUNICATUS: *Burkos Vasképű.* Kugelbasalt. Linn. Gm. sp. 8. B. tunicatus.

BASALTES WACA (non Wacca ut Esper scribit): *Sejt Vasképű.* — vid. sub WACA.

BASALTICUS: vid. **TOFUS BASALTICUS.**

BASANITES, SILEX SCHISTUS JASPIDEUS, LAPIS LYDIUS: *Kém v. Mutató Kitetszöded, Hasadó Kova, Lydi Kö.* Jaspisartiger Kieselstiefer, Lydischer Kieselstiefer, Lydischer Stein, Probirstein, Schwarzer Jaspis, Schwarzer Kiesel, Basanit. Linn. Gm. sp. 2. Lydius genuinus. — Basanites; βασανίτης: Explorator, Explorans. Graecum adiect. substantive positum, subintellig. λίθος, derivatum a βάσανος, tentamen. — Jaspideus, ιασπίδιος: Jaspidis colorem referens. Adiect. derivatum a ιάσπις, quod videsis sub **SILEX JASPIS.** — Lydius, λυδίας: Qui ex Lydia est. Adiect. derivatum a Lydia, cognomine regionis in Asia, Aeolis et Jonis vicinae; ubi primum, in Tmolo flumine, Lapis dictus Lydius inventus est.

*) Basanites, βασανίτης. Lapis, ex quo fiunt cotes. Gesn. Plin. 36. 20. Experimentum eius est ex cote, ex lapide Basanite.

Add. c. 22. Dictus Basanites, από τε βασανίζειν, quod est explorare v. exanimare. Unde et βάσανον dicunt Graeci pro Indice, cuius attritu exploratur aurum.

Jaspideus, ιασπίδιος, adi. Qui iaspidis colorem refert. Gesner. Plin. 37, 10. Lydius, λυδίας, ία, ον. Aurifer amnis Lydius Tibull. 3, 3, 29. (Intelli-

git Pactolum). Sonus Lydius, et modus musicus, de quo Plin. 7, 56. Lydios modulos inuertit Amphion. Lapis Lydius, idem qui Heraclius, quem Latini vocant Indicem, in quem Battus ille pastor, apud Ovid. Met. 2. 688. transfiguratus est, manente nimirum etiamnum in lapide prodendi studio. Plin. 33, 8. Auri argentique mentionem comitatur lapis, quem coticulam appellant, quondam non solitus inveniri, nisi in flumine Tmolo, ut auctor est Theophrastus: nunc vero passim, quem alii Heraclium, alii Lydium vocant. Sunt autem modici, quaternas uncias longitudinis, binasque latitudinis non excedentes. Iis coticulis periti, quum e vena aut lima rapuerint experimentum, protinus dicunt, quantum auri sit in ea, quantum argenti, vel aeris, scrupulari differentia, mirabili ratione non fallente. Quemadmodum autem magnetis vox est πολύσημος, ita et Lydii lapidis. Nam interdum sic dicitur Heraclius lapis, qui ferrum trahit: interdum quo aurum probatur. Priori modo sumitur in hoc trochaico: λυδική λίθος σίδηρον τηλόθεν πρόσηγάγας. De eodem Hesychius, de Heraclio lapide, sive magnete: κέκλεται δε ἑτος ἀπὴν Ἡερακλείας της ἐν λυδίᾳ πόλεως. διὸ καὶ Σοφοκλῆς λυδίαν λίθον αὐτὴν καλεῖ. Ac eum quoque, quo aurum Probatur, sic vocari indicat Plin. 33, 8. Auri argentique mentionem comitatur lapis, quem coticulam appellant, quondam non solitus inveniri, nisi in flumine Tmolo, ut auctor est Theophrastus: nunc vero passim, quem alii Heraclium, alii Lydium vocant. Voss. sub Magnes. Unde discimus non tantum illud, vocari eum Lydium lapidem, sed etiam idcirco sic vocari, quia primum inventus sit in Tmolo, Lydiae flumine. Sed quod addit, aliter dici Heraclium, id in dubium vocari possit. Nec enim Heraclius lapis aliter unquam accipi videtur, quam pro eo, qui ferrum trahit, atque ex eo etiam σιδερίτης no-

minatur. Lydia, *Λυδία*. Asiae regio, Aeolis et Jonis vicina, nota est Croesi fortuna, et rebus gestis, tum etiam Pactoli fluvii fama, aurum trabentis. vid. Pompon. 1, 2. Virg. Georg. 4, 211. Praeterea regem non sic Aegypto, et ingens Lydia nec Populi Parthorum etc. Lydia tota fremit. Ovid. Met. 6. 146.

BERYLLUS, videsis **AQUA MARINA**.

BERYLLUS NOBILIS: *Nemes Kristály*. Edler Beryll.

BERYLLUS SCORLACEUS; **SCORLITES**: *Salakocskás Kristály, Salakocskaded*. Schörlartiger Beryll, Schörlit, Weißer Stangenstein. Linn. Gm. gen. 40. Gemma, sp. 9. Scorlites. Scorlaceus: Qui ex scorlo, rectius scorillo, est. Adj. derivatum a scorlus, quod vid. sub **SILEX SCORLUS**. Scorlites: Scorum, rectius scorillum referens. Adiect. substantive positum, subintellig. *λίθος*, derivatum a scorlus, quod vid. sub **SIL. SCORL.** cum formativo similitudinis *της*, quod vid. sub **CIRCONITES**.

BITUMEN: *Enyv.* Erdöhl, Bergöhl.

BITUMEN ASPHALTUM TERROROSUM, videsis **ASPHALTUM TERREUM**.

BITUMEN ELASTICUM, vid. **ASPHALTUM s. BIT. ELASTIC.**

BITUMEN GAGAS: *Gágási Enyv.* — vid. sub **GAGAS**, ubi et **GAGAS** vox resolvitur.

BITUMEN LITHANTHRAX: *Kőszén Enyv.* — vid. sub **LITHANTHRAX SCHIST.**

BITUMEN MALTA (non Maltha ut Esper scribit), **BITUMEN TENAX**: *Máltai Enyv, Ragadós Enyv, Hegyi Dohot, v. Kátrány v. Dekecz v. Kulimáz*. Bergtheer, Zähes Erdpech, Seewachs, Maltha, Barbados-theer. — Malta: Quod ex insula Malta est. Est cognomen unius

maioris insulae Italiae, circa quam in minoribus insulis hoc bituminis genus magna copia inventum est. Haec nomenclatura facta est metonymice, continens pro re contenta sumendo. Talis denominationis mineralogicae exemplum vide in **ACHATES**.

*) Bitumen Maltha. Fr. Malta. Engl. Malta-Coal. — Ehemals wurde es häufig auf einigen kleinen Inseln bey Maltha gefunden, woher auch noch sein Name kommt. Wiedenmann Mineralog. pag. 622 — 623. Melita, Malta, insula meridionalis Italiae. Geograph. Tomka Szászky. Die Insel Malta, südlich von Sicilien. Erdbeschreib. von A. Chr. Gaspari.

BITUMEN MUMIA: *Füszér v. Fedhetetlen v. Viasz v. Földgyanta v. Balzsam Enyv.* Mumie, Bergbalsam, Mineralische Mumie, Muminabi (pers.) Linn. Gm. Bit. sp. 5. Mumia. — Mumia: Amomum, vel Irreprehensibile, Cera, Resina terrestris, Balsamus. Juxta alios derivatur ab amomum, *ἄμωμον*, aroma, quo condiuntur artificiales mumiae, et quod Graeca significatione, irreprehensibile, notat; iuxta alios est originis Arabicae, deductum ab Arabico, muma, cera; denique alii contendunt hanc vocem oriri a Koptico, mum, resina terrestris.

*) Mumia, vox Arabum et Officinarum, Avicennae mومija. Blanc. Die Mumie — Das Wort ist unstreitig morgenländischen Ursprungs, obgleich dessen Abstammung so ausgemacht noch nicht ist. Einige leiten es von dem Wort *ἄμωμον*, her, welches der Name eines bekannten Gewürzes ist, dessen man sich zur Zubereitung der künstlichen Mumien bedienet haben soll; andere von dem Arabischen, Mu-

ma, Wachs; andere von andern Wörtern. — Im Koptischen ist, Mum, Erdharz. Adel. Amomum, *ἄμωμον*, uva ex India la-brusea, vel potius frutex, cuius lignum ita in se convolveretur, ut *βότρυς*, seu uvam referret. Adeatur de eo Theophrastus Hist. Pl. l. 9. c. 7. Diosc. l. 1. c. 14. Plin. l. 12, 13. Videri possit a praestantia dictum, quasi *ἄρωμα*, *ἄμωμον*. Nam *ἄμωμος* idem ac *ἄμωμητος*, irreprehensus, reprehensione maior. Sed potius vox ea est ab Orientalibus. Sane Arabibus vocatur *نمنون*, amama. Movet etiam, quod Maro in Eclogis dicat, Assyrium amomum. Et Papinius in epicedio Pileti Ursi, ait: — Phariaeque exemta voluceri Cinnama, et Assyrios manantes gramine succos. Ubi per Phariam volucrem intelligit Phoenicem, quod Heliopolim Aegypti urbem devolaret: at per Assyrium gramen signat amomum. Quomodo de Phoenice itidem loquens, vocat Avienus, his verbis: Ales, amica Deo, largum congescit amomum. Ubi per Deum intelligit Solem. — Unde Pers. Sat. 3, v. 104 Tandemque beatulus alto, Compositus lecto, crassisque lutatus amomis. In portum rigidos calces extendit. Hinc unguenta, quibus corpus condirent, vocant amomiam: unde postea truncata voce, fecere momiam, et mumiam; ut nunc loquimur. Voss. Moumija: Orig. Graec. Theriaca, Omne antidotum, Vinum, Mumia. Gol. Lex. Arab. Latin. Martial. l. 5. epigr. 65. Pingvescat nimio madidus mihi, crinis amomo. Dioscoridi et Galeno. *ἄμωμον*. Veterum quodnam sit (Amomum), adhuc sub iudice lis est. Sunt enim, qui rosam Hierichuntis esse velint: alii aliud quid esse contendunt. Officinae duplex semen sub amomi nomine monstrant, quorum alterum majus, nigrum rotundumque est, instar granorum piperis rotundi, vel cubearum, gustu minime acre, quod videtur veterum esse Sison, Diosco-

ridi memoratum. Alterum minutum semen et pallidum, utrumque raro in usu. locoque Amomi Veterum reperitur Acorus. Ingreditur Theriacam. Amomum et Cardamomum minus, quae in officinis prostant, putant nonnulli fructus esse plantarum genere convenientium, specie vero saltem differentium, et quoniam illa differentia in fructuum dumtaxat forma, h. e. rotunda aut triangulari consistit, folia autem conveniunt, nec fructus hac in regione unquam producantur: hanc plantam pro utrisque spectandam exhibent. Dicitur ab odore bono, qui reprehendi minime queat: *μῶμος* enim est reprehensio, et *ἄμωμος*, reprehensioni non obnoxius. Sed forte origo est ex Orientalibus lingvis repetenda, a mum, vel mom, quod pretiosum balsamum, viribus praeclaris in medicina praeditum, denotat: cui praemissa litera, a, videtur esse articulus Arabum al. In illa enim lingua, l, articuli ante, m, et alias quasdam literas non pronuntiatur. Svadent hoc credere poëtae, qui inter species ad pollincturam, magnatum requisitas amomum referunt. Quumque plura aromata fragrans oleum possidentia, in terminationem, amomum, exeant, ut: cardamomum, Cinnamomum, tanto magis fit verisimile hanc terminationem significare aliquid fragrans, balsamicum, priores autem literas pro differentia denotanda fuisse adiectas, Blanc.

BITUMEN NAPHTHA: Csepegett, v. Elevenolaj Enyv. Naphtha, Wohlriechendes Bergöl, Bergbalsam. Linn. Gm. gen. 71. 1. — Naphtha, *νάφθα*: Stillatitium. Chaldaicum vocabulum. Lingva enim Chaldaica haec itidem Bituminis species *ܒܝܬܡܝܢ*, ac *ܢܦܬܐ* nuncupatur, derivatur a radice itidem Chaldaica *ܢܦܬ*, stillare. Nam naphtha profluit liquidi bituminis modo, teste Plinio. Latini nominant hoc bitumen,

oleum vivum, quia est ignis rapacissimum.

*) Plin. 2, 105. Similis est natura naphthae: ita appellatur circa Babyloniam et in Austagenis Parthiae, bituminis liquidi modo, huic magna cognatio ignium, transiliuntque protinus in eam undecunque visam. Ita ferunt a Medea pellicem crematam, postquam sacrificatura ad aras accesserat, corona igne rapta.

Haec Plinii verba plurimum afferunt lucis Horatio scribenti Epod. 3, 13. Hoc delibatis ultra donis pellicem Serpente fugit alite. Etsi iocatur, alio, non naphtha fuisse imbutam coronam. Appellare videntur Latini hoc genus bituminis liquidi, oleum vivum. Gratius 434.

Vulcano condita domus, quam subtereunti Stagna sedent venis, oleoque madentia vino. Turneb. Sed Conf. Ulitius.

Add Plin. 2, 108 et 35, 15.

Ammian. 23, 23. Ex recentibus Olear. Itinerar. Pers. 6, 9.

Voss. Naphtha, *νάφθα*, Chald. *ܢܦܬܐ*, ac *ܢܦܬܐ*, a *ܢܦ*, stillare. Nam (ut Plinius ait, l. 2. c. 105, profluit bituminis modo, Haec vera origo: non illa adducta ab Ambrosio, libro de Noë et arca, c. 6. ubi ait: Graeceditur *νάφθα*, *παρὰ τὸ συνάπτειν*, quod disiuncta connectat, nexuque constringat indissolubili, ut naturali unitate sibi credas convenire.

BITUMEN PICEUM: *Szurkos Enyv.* — vid. LITHANTHR. PICEUS.

BITUMEN? SEVUM: *Zsír Enyv?* Mineralischer Talg, Mineralisches Inschlitt, Bergtalg, Bergfett, *Besslaffon.* (Finnländisch). Linn. Gm. Bitum. gen. 71. sp. 10. Sevum.

BITUMEN TENAX; vid. BITUMEN MALTHA.

BLEND A, vid. ZINK. MIN. BLEND A.

BLEND A BRUNA, vid. ZINK. MINER. BLEND. BRUNA.

BLEND A FLAVA, vid. ZINK. MIN. BLEND. FLAVA.

BOLUS: *Rög.* Bol, Bolaterde, Remnische, Stigauer, Armenische Siegelerde. — Bolus, *βῶλος*: Gleba. Graec. substantivum. Ita dicitur, quia n. p. haec gemma glebae similitudinis est.

*) Bolus gemmae nomen. Gesner.

Plin. 37, 10 Boloë (*βῶλοι*) nimbos inveniuntur, glebae similitudine. Ex hac significatione est officinarum nomen Bolus Armenia (*βῶλος Ἀρμενία*), Gleba terrae, quae inuenitur in Armenia. Gesn.

BONONIENSIS, vid. BARYTIS BONONIENSIS, et LAPIS s. PHOSPHORUS BONONIENS.

BORACITES: *Mosóded, Mosótajtékded (Salétromded).* Boracit, Sedativ oder Borarspath, Kalkartiger Borax oder Quarz, Kubischer Quarz, Würfelstein. Linn. Gm. gen. 27. Boracit. cubicus. Boracites: Nitro similis. Adj. substantive sumtum, subintellig. *λίθος*; derivatum a borax, gen. boracis, cum format. similitudinis graec. *της*; quod vid. sub CIRCONITES.

BORAX: *Mosó, Mosótajték (Salétrom).* Borax. — Borax, Nitrum. Arabicum, corruptum ex Baurach, nitrum. Conf. NITRUM.

*) Baurach: Nitrum, aphronitrum. et quod hinc petatum nomen, vulgo Borax. Lex. Arab. Gol. Borax — Nomen deprauatum est ex Arabico, Baurach, quod illi adhibent nitro designando. Blanc. Der Borax — Da der eigentliche Borax durch die Araber in Europa bekannt geworden; so soll auch dessen Name Arabisch seyn. Adel.

BORAX TINCAL: *Termék Mosó.* Tinkal, Natürlicher Borax, Rosher Borax. Linn. Gm. gen. 65.

— Tincal: Borax nativus. Vox
barbara, in Thibet usitata.

*) Tincal. Tinkal, Tinchol. Reuss.
Lex. Min. Tinkal. Lange hielt
man den Tinkal oder Borax für
ein Product der Kunst, bis Herr
Engestrom eine Nachricht be-
kannt machte, nach welcher
sich der Tinkal oder rohe Borax
in Thibet findet. In neuern Zei-
ten haben auch andere Reisende
diese Nachricht bestätigt, und
versichert, dass sich der Tinkal
auch in Persien auf dem Grunde
von einigen Seen erzeuge; und
sich in beträchtlichen Massen
dieselbst anlege, wo er alsdann
von den Einwohnern gleichsam
heraus gefischt, getrocknet, und
nach Europa verschickt wird,
wo man ihn von neuem auflöst,
und wieder einschissen lässt, um
ihn von allen Unreinigkeiten zu
reinigen. Der gereinigte Tin-
kal wird alsdann erst Borax ge-
nannt, und bey verschiedenen
kleinen metallurgischen Arbei-
ten gebraucht. Widenm. Min.
pag. 615.

BOTRYOLITHUS: Szőlőkő. Ha-
un, Botryolith. Botryolithus,
βοτρυολιθος; lapis botro vel uvae
similis. Est graecanicum, com-
positum ex βότρυς, uva, et λι-
θος, lapis. Denominatio facta
est a figura, quia superficies ex-
terna saepe granulata est. Vid.
Anorganogn Reisinger.

BRECCIA: Omladék. Breccie,
Wurfstein, Nagelfluh. Linn.
Gm. p. 244. Brecc. sp. 1 — 24. —
Breccia: Ruptura, Ruina, Tor-
mentorum bellicorum continua
exoneratione deiecta valla, seu
muri. Vox Italica.

*) Breccia, breche, eine Lücke oder
Loch, so durch das Schiessen
der Gestück in den Wall oder
Mauer gemacht ist; tormento-
rum bellicorum continua exone-
ratione perforata aut deiecta val-
la, seu muri. Dizz. Veneroni.

Breccia — Lat. Impressio, ru-
ptura. Vocab. Crusca.

BRECCIA LUMACHELLA: Csi-
gácska Omladék. — vid. sub
MARMOR. s. CALCARIUS O-
PALIZANS. — Lumachella: Li-
macula, Parva cochlea. Vo-
cabulum Italicum, diminuti-
vum, derivatum a Lumaca (iti-
dem Italico) limax, cochlea.

*) Lumaca; un limaçon, un escar-
go, eine Schnecke, cochlea, li-
max, Dizzion. Veneroni. Lu-
machella, Dim. di Lumaca. La-
tinis limax, parva cochlea. Vo-
cab. Crusca.

BRECCIA PORPHYREA: Bár-
sonyos Omladék. — vide sub
PORPHYR. BRECCIAEFOR-
MIS. — Porphyrius, vid. sub
PORPHYRIUS.

BRECCIA SILICEA: Kova Om-
ladék. Rißliger Wurfstein, Ruds-
dingstone (Englisch). Linn. Gm.
p. 245. sp. 13. Breccia silicea

BRIANZONIUS, vid. SMECTIS
BRIANZONIUS.

BRONCITES: Erzdied. Bronzit.
— Broncites: Aeri corinthiaco
similis. Adiect. peregrinum ab-
solute positum, subintelligen-
do, λιθος, derivatum a Galli-
co, bronze, vel Italico, bron-
zo, aes, cum format. similitud.
της; quod vid. sub CIRCONI-
TES.

*) Bronze: Erz, Bronze Dict. Fr.
Flath. Bronze: Aes Corinthia-
cum, Ertz, Glockenspeiss. Dict.
Nouv. Allem. Franç. Lat.
Bronzo, Bronze, das Erz, aes.
Dizzion. Veneroni.

BRUNESCENS, vid. CALCAR.
BRUNESCENS.

BRUNUM, vide COB. OCHR.
BRUNUM.

BYSSOLITHES (n on Byssolites
ut Esper scribit), videsis AMI-
ANTOIDES.

C.

CACHALONIUS, vid. **CHALCED.**
GACHALONIUS.

CADMIA, COBALTUM: *Kadmé, Keleti, Kísirtet.* Kobalt.
 — Cadmia: Quod a Cadmo inventum est, Cadmianum, Quod ab Oriente allatum est, Orientale. Quorundam sententia est adiect. heuretoricum, substantivi loco positum, subintelligendo, minera, derivatum a cognomine Cadmi Tyrii, primo flaturae metallicae inventore. Alii deducunt hanc vocem a hebraico vocabulo, Cadmus, orientalis, a radice *קדמ*, oriens, quod n. p. Cyprus Graecis sit ad orientem, ubi Cadmia effoderetur, Plinio teste. — Cobaltum: Daemon. Hoc substantivum forte a Graeco, *κόβαλος*, daemon, oritur. Namque metallifossore multum fabulantur de daemone quodam, Cobaltos, nuncupato. Hinc mihi verisimile videtur, huius metalli nomenclaturam inde fabricatam fuisse.

*) Cadmia v. Cadmea, Disc. I. 5. c.

84. *καδμεία*. Nomen sortitur a Cadmo Tyrio. primo flaturae metallicae inventore, si credamus Vossio. Blanc. Lex. Cadmea terra, quae in aes coniicitur, ut fiat orichalcum. Ita Festus: ubi in MSS est Cadinea: sed perperam. Nam Plinius similiter lib. 34, c. 10. Ipse lapis ex quo fit aes, Cadmia vocatur, fusuris necessarius, Medicinae utilis. Meminit et c. 1. eiusce libri. Nomen ex eo esse creditur, quia Cadmus Tyrius auri metalla, eorumque fusuram, inuenit. Ita Agricola de Metall. I. 1. c. 4. Alii quia in Cypro effoderetur Plinio teste: ac Cyprus Graecis sit ad Orientem. Nam Cadmus notat orientalem, a *קדמ*, oriens. Voss. Plin, 36, 11. La-

vantur deinde, ut Cadmia.

Κόβαλος, vafer, maledicus, loquax, adulator, quasi a *κακόβαλος*. Schrevel. *κόβαλος*: Dicax, inepte loquax. 2. Daemon quidam (Nostri quoque Germani, daemones eiusmodi, ludificatione et irrisione hominum gaudentes, Cobaltos, v. Coboltos appellant. Heder. Der Kobold, ein Halbmetall. S. Kobalt. 2. Der Kobold. 1) Ein Possenreisser, eine im Hochdeutschen veraltete Bedeutung, in welcher Covalus in mittlern Latein. vorkommt. Covalus, qui lusu assumulato fallit, v. parasitus, v. blatero, hallucinatorque, v. praedo v. sicarius; im Vocabular. Suffannaei bei dem du Fresne. Vielleicht von dem alten Französ. *gobe*, lustig, dienstfertig, gefällig, und *Goban*, die Freude. 2. In der Geisterlehre des grossen Haufens, eine Art Mittelgeister, welche ohne vorhergegangene Beleidigung niemanden Schaden zufügen, sondern den Menschen allerley Dienste leisten, und sie oft durch seltsame Possen belustigen. Er lacht wie ein Kobold. Die Bergleute, welche immer viel mit dem Kobolde zu thun haben, nennen ihn auch das Bergmännchen, den Berggeist, Mathesius Cobalein, welches mit dem mittlern Latein. Gobelius, und Französ. Gubelin, welches eben diesen Geist bezeichnet, übereinkommt. Daemon enim, heisstes bey dem Ordericus, Vitalis B. 5. quem de Dianae fano expulit, adhuc in eadem urbe degit. et in variis frequenter formis apparens, neminem laedit. Hunc vulgus Gobolinum appellat. In Frankreich schreckt man die Kinder mit dem Gobelín, Luther gebrauchte dieses Wort Es. 34. 14. Der Kobold wird daselbst herdergen, wo das daselbst befindliche Hebr. Wort, Lilith, eigentlich eine Nachteile bedeu-

tet. Entweder auch von dem vorhin gedachten alten Franz. drole, oder von, Koben, Oberd. Kobel, einen Hausgeist zu bezeichnen; oder endlich auch von dem Griechischen *κόβαλος*, welches nach den Hesychius, böseartig, bedeutete, und schon bey den Griechen eine Art boshafter Mittelgeister bezeichnete. Adel: Der Kobalt, ein im Bergbaue übliches Wort, wo es verschiedene Producte des Mineralreiches bezeichnet. — Anm. Im gemeinen Leben oft Kobelt, Kobold, welches doch ein anderes Ding ist. im Dän. Kobolt, im Engl. Cobalt. Idem. Postremo in subterraneorum animantium, seu, quod placet theologis, substantiarum numero haberi possunt daemones, qui in quibusdam versantur fodinis. — Sunt deinde mites, quos Germanorum alii, ut etiam Graeci, vocant Cobaltos, quod hominum sunt imitatores. Nam quasi laetitiae gestientes rident: et multa videntur facere, quum prorsus nihil faciunt. — Videntur autem esse soneciones, et vestiti more metallicorum, i. e. vittato indusio, et corio circum lumbos dependente, induti. Hi damnum dare non solent metallicis; et quum nihil agant, in omni laborum genere videntur se exercere: quasi modo fodiant venas, modo in vasa effundant id quod effossum est: modo versent machinam tractoriam. Quamquam vero interdum glareis lacessunt operarios, rarissime tamen eos laedunt. Nec laedunt unquam, nisi prius ipsi cachinno fuerint, aut maledicto lacessiti. Itaque non admodum dissimiles sunt daemonibus, tum his qui raro hominibus apparent, quum quotidie partem laboris domi perficiant, et curent iumenta: quibus quod nostri causa beneficiant, generique hominum sint, aut saltem esse videntur amici, nomen inposuerunt Germani, Gutelos enim appellant. — Sed daemones montani potissimum laborant in his specubus, e quibus metalla effodiuntur iam, v. ea effodi posse spes est. Quocir-

ca metallici non deterrentur, sed omen inde capientes, alacriori animo sunt, et vehementius laborant. Georg. Agric. de Anim. p. 501. — 502.

CAELESTINUS: *Égszínű.* — vide sub **STRONTIANITES** (seu **SCHÜTZITES**) **FIBROSUS.** — Caelestinus: caelestem colorem habens. Adiect. derivatum peregrinum a Gallico Celestin.

*) Celestin, nam d'un ordre Monachal. Nouveau Dict. Franc. Coelestin, ist ein blätteriges Fossil, von blauer Farbe, er wird auch Schützit genannt, von dem Nahmen Schütz, welcher ihn zu erst aus Amerika, nach Europa brachte. Richter.

CAEMENTUM: *Vagdálék.* Träß, Vulcanischer Träß, Vulcanischer Sand. — Caementum: Id quod caesum est, Caesum, Caedimentum. Latinum substant. derivatum a verbo caedo, ut ramentum, a rado, idcirco plenarie esset prius, caedimentum, quemadmodum posterius radimentum. Testimonio veterum Scriptorum Latinorum Probatorum constat, caementum notare lapides caesos, rudes, et informes, quales fundamentis adhibentur; interim minora frusta etiam vocantur caementa, quin haec videtur esse propria significatio, iuxta etymon superius allatum. Hoc posteriori sensu sumitur heic hoc vocabulum.

*) Caementum. A caedendo. Sic vocantur enim lapides caesi rudes, et informes, quales fundamentis adhibentur. Gesn. Horat. Carm. 3, 1, 31. Contracta pisces aequora sentiunt Jactis in altum molibus. Huc frequens caementa demittit redemptor. Et 3, 24, 3 de eadem re. Caementis licet occupes Tyrrhenium mare. Plin. 36, 12. Quaestionum summa est, quam ratione in tantam altitudinem subvecta sint caementa. De Pyramide. Sed

etiam minora frusta lapidum caementa vocantur. Gesn. Nonius 2, 179 Caementa lapides non magni modi quibus aedificia consurgunt — quod Sisennae et Varronis exemplis probat. Dubitatione caret illud Vitruvii 8, etr. Caementum de silice frangatur, ne gravius quam librarium, — mortario caementum addatur. Et 7, 6 Caementa marmorea s. assulae, quae marmorarii ex operibus deiciunt. Quin haec videtur propria significatio, ut sint caementa velut caedimenta, a caedendo uti a radendo dicuntur ramenta, quasi radimenta Gesn.

Jam ponamus ea loca, ubi magis an parvi lapides sint, non attenditur. Vitruv. 1, 5 extr. Sed ubi sunt saxa quadrata, siue silex, siue caementum, aut coctus later, siue crudus, his erit utendum. Id. 2, 5 extr. Arenae — siccescendo cum caementis coeunt, et efficiunt structurarum soliditatem. Et 2, 8. pr. Incerta caementa alia super alia sedentia, inter seque imbricata, — firmiorem praestant structuram. Sic. Non erat difficile subruere murum, quia caementa non calce durata erant, sed interlita luto, structuraeque antiquae genere. Liv. 21, II.

Generatim pro materia aedificandi etiam posuit Plin. 36, 22 E reliquis pallidus, in caemento raro utilis; de silice. Ulp. in l. Redemptores. D. de rei vindicat. Redemptores qui suis caementis aedificant; statim caementa faciunt eorum, in quorum solo aedificant. Caementa, ae. f. Ennius. Labat labantur saxa caementae cadunt. Nonius 3, 42.

CAEMENTUM COLUMNARE :

Szobros Vagdalék. Säuelnförz miger Traß. Linn. Gm. sp. 5.
Caementum columnare.

CAEMENTUM TARRAS: *Tölt-vény Vagdalék, Köpor Vagdalék. Alter Traß. — Tarras: Lapidus pulvis, Terreus agger. Peregrinum substant. originis Gallicae, depravatum ex voce Gallica, terrasse, terreus agger.*

*) Der Tarrass, Ein gepülverter Stein, oder Steinstaub, welchen die Maurer in manchen Gegenden statt des Sandes zur Bindung des Kalkes, besonders in der Wasserbaue gebrauchen; ingleichen die Steinart, aus welcher dieser Steinstaub bereitet wird, der ein Toph oder Duckstein, nach andern aber ein Sandstein ist, welcher in Frankfurt am Mayn, in Darmstättischen, in der Wetterau häufig gefunden, und an dem ersten Orte von den Züchtlingen gestossen wird. Im gemeinen Leben auch Tras. Das Wort ist allem Ansehen nach fremden, vielleicht Französischen Ursprungs. In einem andern Verstande war Tarrass ehemals ein Erdwall, eine Bastey, da es denn aus dem Französischen Terrasse gebildet war. Adel. Terrasse. Zierliche erhabene Erde in den Lustgärten, zum Spaziergehen, oder zur Verschönerung der Aussicht. I. Ce jardin est en terrasse; il est tout en terrasses: dieser Garten ist wie eine Terrasse; er hat viele Terrassen übereinander. Flath. Terrass, Trass. Lex. Reuss.

CAEMENTUM TUFFA: *Darázs-kő Vagdalék. Neuer Traß. Linn. Gm. sp. 1. Caementum Tufa. — Tuffa: Tophus, v. Tofus. Substantivum originis Latinae, depravatum ex voce, Tofus, per Germanos in Tuf, Tof: per Italos in, Tufa; per Gallos in, Tuf, Tufe, Tuffeau; sicque vario modo corruptum nunc rursus per Latinos receptum. Conf. Tofus, sub CALCARIUS TOFUS.*

*) Der Tuf, Tufstein, S. Tof. Adel. Der Tof, eine Kalkartige sehr poröse Steinart, welche einem versteinten Schwamme gleicht, und gemeinlich viele Ueberbleibsel von Schalthieren in sich hält. In weiterer Bedeutung wird auch wohl eine jede poröse Steinart, auch wenn sie sandartig ist, Tofstein genannt. Anm. Im gemeinen Leben Tuf, Tufstein, Duft, Duftstein, Tugstein,

Tuchsstein, Duckstein (S. Dieses Wort), im Latein. bey dem Plinius und Vitruvius Tophus, oder Tofus, im Franz. Tuf. Er hat den Nahmen vermuthlich von seiner löcherigen Beschaffenheit, da den Tof, Tuf, mit Tiefe, und dem Oberd. Tobel, ein Theil, verwandt zu seyn scheint; oder auch von den durch eben diese Löcher verursachten Erhebungen, den das Latein. Tophus oder Tofus bedeutet auch eine Schwiele, Bäule, so wie das Sved. Tufva, einen sehr kleinen Erdhügel, bedeutet. Diejenigen, welche das Deutsche Wort unmittelbar von dem Latein. Tophus ableiten (welches aber eben so oft auch Tofus gefunden wird) schreiben es Toph, und Tophstein, thun aber dadurch der Aussprache Gewalt, und geben Gelegenheit, diesen Tophstein mit dem gar verschiedenen Topfstein zu verwechseln. Tof scheint indessen ein altes Europäisches Wort zu seyn, welches mit dem Lateinischen in der Seitenlinie verwandt ist, nicht aber von demselben abstammt. Id. Der Duckstein. Eine besondere Niedersächsische Benennung, derjenigen Steinart, welche in Hochdeutschen unter dem Nahmen des Tophes bekannt ist. Id.

CAERULEUM BEROLINENSE: *Berlini Kék.* — vid. FERRUM OCHRAC. CAERUL.

CAERULEUM MONTANUM: *Hegy Kék.* — vid. sub CUPRUM OCHRAC. AZUR. FRIABILE.

CALAMINA, vid. ZINK, MINER. CALAMINA.

CALAMITES: *Nádképi.* Χαμηλάμιτις. Calamites, καλαμίτης, arundini similis, calamiformis, sc. lapis. Graecum adiectivum, absolute positum, subintelligendo λίθος. Derivatur a κάλαμος, arundo, cum formativo ιτης similitudinis, quod vid. sub CIRCONITES.

CALCARIA, vid. FARINA CALCARIA.

CALCARIUS AEQUABILIS, CALCARIUS DENSUS VULGARIS: *Egyenlő Mészkö, Köz Sűrű Mészkö.* Gemeiner Dichter Kalkstein, Marmor, Dach oder Zechstein, Rauchwacke. Linn. Gm. gen. 17.

CALCARIUS APATITES: *Csempes Mészkö.* — vid. sub CALCAR. ARAGONITES. — Apatites, ἀπατίτης: Fallax, Fraudulentus, Decipiens. Graecum adiectivum, substantive positum, subintelligendo λίθος, derivatum ab ἀπάτη, fallacia. Nam facile decipit textura huius lapidis mineralogum investigantem.

*) ἀπάτη: Deceptio, fallacia, fraus. Heder. Apatit — der in die Quere der Krystallen ein versteckt blätteriges Gefüge zeigt. Richter. Apatit — Im Quersbruche ist er blätterig, öfters auch versteckt blätterig; im Längsbruche und nach jeder andern Richtung hingegen ist er uneben von kleinem Korn, das sich zuweilen schon dem kleinen muscheligen nähert. Widenm. p. 529. Apatites — verstecktblättriger Längsbruch. Esp. p. 217.

CALCARIUS APAT. CHRYSOLITHUS: *Aranykő Csempes Mészkö.* Spargelstein, Muschlicher Apatit, Mororit. — Chrysolithus, vid. sub CHRYSOLITHUS.

CALCARIUS APAT. PHOSPHORITES: *Világító Csempes Mészkö.* Phosphorit. Erdiger Apatit, Gemeiner Apatit. Linn. Gm. 26. Apatites, sp. 1. rupestris. — Phosphorites, φωσφορίτης: Phosphorosus, Lucem ferens. Graecum adiectivum, derivatum a φωσφόρος, phosphorus, substantivo, composito ex φῶς, lumen, et φέρω, fero, cum formativo, ιτης, hic simpliciter adiectivum faciente.

*) Phosphorit — Hält — 34 Phosphor — Phosphorescirt mit grünem Licht bey dem Strich, Reiben, und gepülvert auf Kohlen gelegt. Esp. p. 218.

CALCARIUS APAT. SPATHOSUS (non spatosus, ut Esper scribit): *Jegezetes Csempes Mészö.* Apatit, Blättriger Apatit, Gemeiner Phosphorit. Linn. Gm. gen. 25. Apatites, sp. 2. Octaëdrus, 3. tabularis, 4. prismaticus, 5. columnaris, 6. triëdrus. — Spathosus, a **SPATHUM**, quod vid.

CALCARIUS ARAGONITES (non Arragonites, ut Esper scribit): *Aragoni Mészö.* Excentrischer Kalkstein, Aragonit, Aragonischer Spath, Spanischer Aragonischer Apatit. Linn. Gm. gen. 10. Spathum, sp. 13. Var. 3. prismaticum. — Aragonites: Qui ex Aragonia est. Adiectiv. patronymicum, derivatum ab Aragonia, cognomine unius Provinciae Hispanicae, cum formativo patronymico *της*, quod vid. sub **ARENDALITES**.

*) Aragonien, Aragonia, Königreich in Spanien. Hübn.

CALCARIUS ARDESIA MARGACEA, **CALCARIUS BITUMINOSUS SCHISTUS**, (non Schistosus ut Esper scribit): *Velös Pala Mészö, Hasadó Fnyves Mészö.* Bituminöser Mergelschiefer, Kupfer- und metallischer Schiefer, Fischeischiefer. Linn. Gm. gen. 20. Marga, sp. 6. bituminosa. — Ardesia, vid. sub **ARDESIA**. — Margacea, adi. a Marga, quod videsis sub **CALCAR. MARGA**. — Schistus, vid. sub **ARDES. TEGULAR**.

CALCARIUS BITUMINOS. SCHISTUS (non Schistosus, ut Esper scribit), vid. **CALCAR. ARDES. MARGAC.**

CALCARIUS BRUNESCENS MA-

GNESIATA: *Barnás Mészö, Magnesifaj.* Braunsteinkalk. — Brunescens, Subniger. Peregrinum adiect. participiale, derivatum ab adiectivo, brunus, quod vid. sub **COBALT. OCHRAC. BRUNUM**.

CALCARIUS BRUNESC. DENSUS: *Sűrű Barnás Mészö.* Dichter Braunsteinkalk.

CALCARIUS BRUNESC. FIBROSUS; **MAGNESIATA FIBROSA**: *Kanafos Barnás Mészö, Kanafos Magnesifaj.* Faseriger Braunkalk.

CALCARIUS BRUNESC. RADIATUS: *Súgárló Barnás Mészö.* Strahliger Braunkalk.

CALCARIUS BRUNESC. SPATHOSUS (non Spatosus, ut Esper scribit); **MAGNESIATA SPATHOSA**: *Jegezetes Barnás Mészö, Jegezetes Magnesifaj.* Späthiger Braunkalk, Braunspath, Goldstein. Linn. Gm. gen. 21. Magnesiata, sp. 5. spathosa. — Spathosus, a **SPATHUM**, quod vid.

CALCARIUS CREMOR: *Mészöfel.* — vid. sub **CALCAR. TOFUS**. — Cremor: proprie est pingve illud, quod a lacte secernitur, translate dicitur de lacte expresso ex grano aqua macerato, a cerno.

*) Cels. 1. 3. c. 7. n. 2. Cremor ptisanæ sumendus est. Ovid. de medicamin. faciei, v. 95. Ordea quem faciunt, illis infunde cremorem. Cremor, a cerno, quia est pingve illud quod a lacte secernitur. Voss. Cremor, Halkrahm, blättrig, mit durchscheinenden Blättchen, auf der Fläche der Wasser der warmen Bäder schwimmend. Esp. p. 195.

CALCARIUS CRETA: *Cretai Mészö.* Kreide, Weiße Kreide, Schreibkreide. Linn. Gm. Creta, 1. conchacea, 2. granulata, 3. testacea, 5. pulverulenta. —

Creta; *κρήνη*: Qui ex Insula Creta est. Est cognomen Insulae cuiusdam in Mari Mediterraneo, unde species illa terrae calcariae, quae hodie Creta audit, primum allata fertur, vel, ubi ille calcarius melior est, quam ubicunque alibi locorum. Haec nomenclatura priori in casu esset metonymica, continens pro re contenta sumendo (Conf. ACHATES); posteriori in casu esset *κατ' ἐξοχήν*, seu per excellentiam, itidem laudata metonymiâ. Sunt, qui malunt derivare hanc nomenclaturam ab adiectivo, cretus, quod n. p. haec terra crescit, si maceretur.

*) Creta, *κρήνη*. Terra alba, et tenax, a Creta forte Insula dicta. Gesn. Isidor. 16, 1. Creta, ab Insula Creta, ubi melior est.

Plin. 35, 17. Cretae plura genera. — Alia Creta Argenteria nuncupatur, nitorem argento reddens. Voss. Creta, ab Insula Creta ubi melior est: ut Isidor. 16, 1. vel ab adiectivo cretus; quia, si maceretur crescit: quae sententia est Perotti. Prius malim. Nam e vicinis Cretae locis advehi solere, argumento est, quod Graecis dicatur *κίμων* *ἡ γῆ*, indeque apud Ovidium legas. Met. 7. — Cretosaeque rura Cimoli. Cimolus autem, quae et Cimolis, Cretici Maris Insula est. Calepinus sequitur Vossium. Creta, Kreide — In Creta, Champagne, England, etc. Esp. p. 182. Creta, vel Crete, Aeria, Curetis, Hecatompolis, Marcaros, Macaronesos, Candia, *κρήνη*, insula Maris Mediterranei. Primum dicta est Curetis, vel Cureta, a populis Curetibus, unde per synopen Creta remansit. Sed aliis Cres quidam huic insulae nomen dedisse existimatur, qui Jovem abscondit in Monte Lycaeo. Alii dicunt esse vocatam a Crete quodam Jovis filio, Curetum Rege. Alii a Crete nymphea Hesperidis filia. — Olim centum urbes habuit, hinc Hecatompolis dicta.

CALCARIUS DENSUS, MAR-MOR: *Sűrű Mészkö, Márvány, v. Tündöklő*. Dichter Kalkstein. — Marmor, *μάρμαρος*: Resplendens. Graecum adiectivum, substantive sumtum, subintellig. *λίθος*, derivatum a *μαρμαίρω*, resplendo, rutilo.

*) Marmor, *μάρμαρος*. Genus lapidis cuius diversae sunt species. Plin. 36, 1 bona enim pars libri marmoris et operum ex eo contemplationi impenditur. Marmoris nomen hinc ductum est, quod politum nitet, *μάρμαρον*, i. e. resplendo, splendo; hinc *μάρμαρος*, i. e. marmor. Gesn. Marmor a viriditate sic, voce Graecanica, dicitur ait Isidorus 16, 5. Rectius Priscianus, lib. 1. (quo loco de affinitate et convenientia literarum agit,) deducit a *μάρμαρος*, quod nunc adiective significat *λευκόν*, nunc substantive *λευκήν λίθον*, ut de utroque Hesychius testatur. Venit autem a *μαρμαίρω*, resplendo. Atque haec causa est, curet mari, ob nitorem aquae, marmoris nomen tribuunt poëtae, ut 1. Georg. — Infidum remis impellere marmor. Virgil. Aen. 7. In lento luctantur marmore tonsae. Servus a marmoribus legitur in Inscript. apud Gruter. pag. 593. n. 7.

CALCARIUS DENS. VULGARIS; vid. CALCAR. AEQUABILIS.

CALCARIUS FLUOR: *Folyam Mészkö*. *Fluß*. — Fluor, fluxus, a fluo.

*) Cels. 1. 4, c. 19. Fluor ventris. Apul. 1. 2. Florid. Fluores amnium.

CALCARIUS FLUOR DENSUS: *Sűrű Folyam Mészkö*. Dichter *Fluß*, Quarziger *Flußspath*. Linn. Gm. gen. 25. Fluor sp. 2. compactus.

CALCARIUS FLUOR SPATHOSUS (non Spatosus, ut Esper scribit): *Jegezetes Folyam Mészkö*. *Späthiger Fluß*, *Fluß*.

spath, Leucht-Phosphor-und Glas-
spath, Würfel = Smaragd = Aqua-
marin = Amethyst = Chrysolit = Glas.
Linn. Gm. gen. 25. sp. 5. Fluor
spathosus, 4. tabularis, 5. py-
ramidalis.

**CALCARIUS FLUOR TERRAE-
FORMIS:** *Földképu Folyam
Mészke.* Erdiger Fluß, Fluß-
erde. Linn. Gm. gen. 25. sp. 1.
pulverulentus.

CALCARIUS GRANDAEVUS: *Agg
Mészke.* Körniger Kalkstein,
Uralk. Stütz, Feinkörniger —
Brünnich, Reinflossiger — Kry-
stallinischer — Sahlbergischer —
Salinischer — Schimmernder —
Schuppenartiger — *Nose Stütz*,
Schuppiger — *Werner in Kron-
stedt*, Spathartiger — Uranfäng-
licher — *Reisinger*, Kornblättes-
riger — Uralkstein, Kalkspath,
Wall. Kalkiger Sandstein. Cal-
careus arenaceus, — arenarius,
— granularis, — densus parti-
culis micantibus immixtis, *Wal-
ler.* — inaequabilis, — amor-
phus rudis dictus polituram ad-
mittens, *Woltersd.*, — polyzo-
nius, *Waller.* — marmor gra-
nulare, *Werner*, — mixtus,
Waller. *Suckow.* — particulis
scintillantibus, *Wall.* — par-
ticulis spathosis dispersis pla-
nis irregulariter dispositis ni-
tentibus, *Werner*, — rudis mi-
cans polituram non admittens,
Carth. — scintillans, *Carth.*
Wall. — vulgaris granosus, *Sco-
poli*, — vulgaris scintillans.
Italice: Marmo statuario di
Carrara, *Gallice:* Marbre grès.
Anglice: Marble white. *Da-
nice:* Kalksteen Körnig. *Rus-
sice:* Mramor beloi. *Svecice:*
Saltslag.

Grandaevus nuncupatur hic
Calcareus lapis eo, quia eius
natale solum sunt tractus mon-
tium primigeniorum, simpli-

eum, homogeneous, in qui-
bus semper facit subordinatam
speciem tractus montium, prae-
cipue in Gneuszio.

Hic lapis, Sua Celsitudine Do-
mino Archi-Episcopo Strigo-
niensi Principe Primate Regni
Hungariae a Rudnay Basili-
cam Strigonii erigi curante de-
tectus est, anno 1821, in Comi-
tatu Hungariae Strigoniensi pa-
go *Sütö* nominato: Laboran-
tes lapidemque hunc penitus in-
vestigantes lapicidae perhibent,
quod hoc Marmor album (vulgo
ita dictum) densitate, celebre
Marmor di Carrara superet.

*) Der körnige Kalkstein kommt im-
mer mit lichterem Farben als der
dichte vor; enthält wahrschein-
lich niemals, oder wenigstens
äusserst selten Versteinerungen
in sich, und macht stets ei-
ne untergeordnete Gebirgsart
in uranfänglichen Gebirgen, be-
sonders in Gneis, aus. Man fin-
det ihn in sehr vielen Ländern,
z. B. in Sachsen zu Krotendorf,
Lengsfeld, Memmendorf, Pla-
nitz, u. s. w. in Italien beson-
ders schön weiss zu Carrara, im
Archipel auf der Insel Paros, in
Norwegen, Schweden, Schott-
land, u. s. w. In der Schweiz
bricht er auch an mehreren Or-
ten; besonders merkwürdig aber
ist der, welcher auf dem Campo
longo in der Nähe von Val Mag-
gia von einigen Jahren entdeckt
worden ist, weil er einen gewis-
sen Grad von Electricität und
Phosphorescenz besitzt, die sich
in dunklen Orten, wenn er geritzt
oder geschlagen wird, äussert.

Der körnige Kalkstein wird
besonders geschätzt, weil er ei-
ne hellweisse reine Farbe hat,
und sich besonders gut in der
Bildbauerey verarbeiten lässt.
Uebrigens wird er auch an den
Orten, wo er bricht, auf die
nämliche Art wie der dichte Kalk-
stein, benutzt, und hat in man-
chen Fällen, wegen seiner grö-
seren Reinigkeit, einen Vorzug
vor diesem. Man nennt ihn ge-
wöhnlich Marmor, weil er stets

eine schöne Politur annimmt; da er körnige, abgesonderte Stücke hat, so nennen ihn auch einige salinischen Marmor, salinischen od. krystallinischen Kalkstein, u. s. w. Widenmann Mineralog. p. 503, 504.

Kornblättriger Kalkstein, *Calcareus Granuloso - Lamellosus*. Niveo-grisescenti-flavescenti-virescenti-rubescenti-albus, Isabellino-flavus, carneo brunescenti-ruber, caeruleo-virescenti-margaritino-cinereo-griseus, grisescenti-niger, raro acanthino-vel olivaceo-viridis. Plerumque unicolor, raro cum pictura maculata, fasciata, nubiformi, flammea. Compactus. Intus nitens, parum nitens, vel micans nitore medio inter vitreum et margaritinum. Fractura minutim lamellosa, quandoque in festucosam transiens. Fragmenta indeterminate angulosa, marginibus parum acutis. Partes segregatae granulosaе angulosae. Transparens, griseus et niger marginibus solum transparent. Semidurus. Parum fragilis. Parum tenax. Attactu frigidusculus. Grav. spec. 2, 658 — 2, 711 K.

Pulverisatus prunis candentibus inspersus quandoque phosphorescit (Sibiricus).

Sub tubo ferruminatorio non funditur. Cum acidis mineralibus effervescit. Calcaria 56: 5. Acidum carbonicum 43, 0 Aqua 0, 5. Buchholz.

Habitat in montibus simplicibus antiquioribus, corporum vivorum vestigiis orbat: in Svecia, Saxonia, Hassia, in Temesiae Cupri fodinis, in Transilvania, Carniolia, Austria, et pulcherrimus in Italia Superiori ad Carrara.

(Differt Spathum Calcarium a Calcarea granuloso-lamellosa. Prius est diaphanum vel semidiaphanum, raro transparens, saepissime crystallisatum, et gaudet decursu lamellarum triplici, fragmentisque rhomboidalibus. Posterior est marginibus vel ex toto transparens, semper compactus, cum decursu solum simplici observando, et fragmentis rhom-

belsorbus. Barytis granulosis a Calcario granuloso-lamellosa. Prioris gravitas specifica est 4, 397 (Breithaupt), cum acidis non effervesceat, nec ustione in calcem convertitur vivam, Posterior habet gravitatem specificam 2, 711 K. cum acidis effervesceat, et ustione Calcem vivam largitur.

Calcareus Gypsum lamellosum a Calcario granuloso-lamellosa. Prius est valde molle, et in Acido nitrico cum effervescencia non solvitur. Posterior est semidurus, et in Acido nitrico cum effervescencia solvitur. *Calcareus Dolomites* a Calcario granuloso-lamellosa. Prior est semidurus molli accedens, parum tenax, et cum Acidis lente et parum effervescens. Posterior est semidurus parum tenax, et cum Acidis cito fortiterque effervescens. Coelestinus granulosis a Calcario granuloso-lamellosa. Prioris grav. specifica est 3, 50. Posterioris 2, 7).

Usus. Rarius in ustrinis adhibetur, frequentius ab antiquissimis iam temporibus statuis, elegantioribusque aedificiorum partibus artis ope interdum coloribus variis tinctus pictusque adhiberi consuevit. Anorganogn. Reisinger. Vol. 1. p. 407 — 408.

CALCARIUS GYPSUM: Föttföld

Mészkö. Gyps. γύψος: Gypsum. q. a γῆ et ἔψω, coquo, est enim seu cocta terra. Schrev.

CALCARIUS GYPS ANHYDRITES: Vizetlen Föttföld Mész-

kő. Anhydrit, Wasserfreier Gyps.

— Anhydrites, ἀνύδριτης: Aqua carens. Adiect. Graecanicum, compositum ex α pr. et adiectivo ὑδριτης, aquosus, derivato a substantivo ὕδωρ, aqua, cum formativo adiectivorum, ιτης.

*) ἀνύδρος: Aqua carens, aridus.

Ex α pr. et ὕδωρ, aqua. Schrev.

Calcareus Gypsum Anhydrites Densus. — Bleibt eine halbe Stunde in dem Plattentiegel geglühet, in der Form ungeändert — ohne Gewichts Verlust (Klaproth) Es-

per. 212. Anhydrites Cubicus — Der von Dürrenberg bey Hallein ohne Wassergehalt — und zerspringt im Decktigel geglühet, — und verliert dabey nichts am Gewicht. Esp. p. 212.

CALCARIUS GYPS. ANHYDRITES DENSUS: *Sürü Vizetlen Föttföld Mészke.* Dichter Anhydrit, Halit, Blauer Gyps, Reiner Würfel-Gyps.

CALCARIUS GYPS. DENSUM, vide ALABASTRUM.

CALCARIUS GYPS. FIEROSUM, GYPSUM STRIATUM: *Kanafos Föttföld Mészke, Csikos v. Sávos Föttföld.* Faseriger Gyps, Strahlgyps, Feder-Schiefergyps, Federweiß, Federalaun, Waldstein, Blindstein. Linn. Gm. Gypsum, 22. sp. 4. fibrosum, sp. 5. Schistosum.

CALCARIUS GYPS. LAMELLOSUM: *Levegűcskés Föttföld Mészke.* Körniger Gyps, Blättriger Gyps, Gemeiner Gyps. Linn. Gm. gen. 22. Gyps. sp. 7. usuale sp. 17. globosum, sp. 15. pyramidale, sp. 18. stillatitium.

CALCARIUS GYPS. MURIATICUM: vid. ANHYDRITES CUBICUS.

CALCARIUS GYPSUM SPATHOSUM (non Spatosum, ut Esper scribit), **SELENITES:** *J-geszetes Föttföld Mészke, Hóldded.* Späthiger Gyps, Fraueneis, Marienglas, Selenit, Gyps-spath, Blättriger Gyps. Linn. Gm. 22. sp. 8. lamellare, sp. 9. speculare, sp. 10. glaciale, sp. 11. Selenites, sp. 12. tessulare, 17. globosum. — Selenites, *σεληνίτης*: Lunam referens, Lunaris, sc. *λίθος*. Graecum adiect. substantive positum, subintelligendo *λίθος*, derivatum a *σελήνη*, luna, cum formativo similitudinis *ίτης*, vid. CIRCONIT, Spathosum a SPATHUM, quod vide.

*) Selenites, *σεληνίτης*. Gemma in Arabia nascens, ex candido translucens, melleo fulgore, imaginem Lunae continens, reddensque in dies singulos, crescentis, minuentisque numero Plin. 37, 10. Solin. c. 40. *σεληνίτης*, *σεληνίτης*: Lapis lunaris, lunaticus. A *σελήνη*, luna. Heder.

CALCARIUS IGLOITES: *Iglói Mészke.* Igloit, Igilit. — Igloites: Qui est ex Iglovia. Adiectivum patronymicum, derivatum a cognomine oppidi montani Scepusiensis in Hungaria, cum formativo patronymico, *ίτης*, vid. ARENDALITES.

*) Igloites — Auf Lagern und Gängen, mit Fahlerz, Kupferkies, — in der Grube Rolle zu Iglo in Siebenbürgen (Esper fallitur, quia Iglo est in Hungaria). Esp. p. 190. Iglo, Neudorf — Sechzehnste. der Zipser Gespanschaft. in Oberungern, am Hernad und Wenigbach, mit wichtigen Kupfer und Eisengruben, Kupferschmelzhütten, Eisenhämmern, zwey guten Steinbrüchen, einer Kalk u. Ziegelbrennerey. Hübn.

CALCARIUS MADREPORIFORMIS, CALCARIUS MADREPORITES: *Csillagkorallképu Mészke, Csillagkorallded Mészke.* Madreporenstein. — Madrepore, *μαδρηπόρη*: Glaber tofus, Cognomen unius generis zoophitae, germanice, Stern-coral, dietae. Graec. substant. composit. ex *μαδᾶρος*, glaber, depilis, et *πόρος*, tofus. Madrepores, *μαδρηπόριτης*: Madreporeae similis, Glabrum tophum referens. Graec. adiect. deriv. a *μαδρηπόρη*, quod statim dixi, cum format. similitudinis *ίτης*. quod vide sub CIRCONITES.

*) Die Madrepore. Eine in der Naturgeschichte übliche, und aus dem Griech. entlehnte Benennung einer Art Würmer, welche zu den steinartigen Thierpflanzen oder Korallen gehören, und aus kleinen regulären, bald eingee-

gedruckten, bald aber auch erhabenen Sternen bestehen; Madrepora. Adel. Madrepore, ist ein Gewächs, welches in der See zu Stein geworden und von den Korallen nur darinn unterschieden ist, dass seine Zweige voll kleiner Löcher sind, welche oft wie Sternchen aussehen. Die Farbe desselben ist gemeinlich weiss, mit unter grau, zuweilen auch roth, mit weissen Flecken; s. Korall. Idem, Korallen, sind vielästige steinharte Gewächse, welche Bäumen oder Streichen mit abgebrochenen Aesten gleichen. Sie bestehen aus einer reinen, feinen und dichten Kalkmaterie, und haben eine blosse ins Weisse fallende Zinnoberfarbe. Richter. Eine mit ihrem Gehäuse Madrepore wird der Madreporit genannt. Adel. Es giebt verschiedene Korallenarten, als: Madreporiten, oder Sternekorallen, welche eine Sternartige Figur haben, mit aus einem Mittelpunkte gehenden Strahlen, in Gestalt konischer Schwämme, Richter.

CALCARIUS MADREPORITES, vid. **CALCAR. MADREPORIFORMIS**.

CALCARIUS MARGA: *Velő v. Szénpor Mészkeő*. Mergel. — Marga: Medulla, Pulvis carbonum, Favilla. Substantivum peregrinum, originis Teutonicae, depravatum ex voce, Mark, medulla. Non est quidem ab omni probabilitate alienum, quod ex Graecanico, *μαργίλη*, favilla, pulvis carbonum, sit corruptum.

*) Der Mergel, oder Märgel. Eine fette mürbe, zerreibliche vermischte Erdart. — Amm. Im Englisch. Marl, im Dän. Mergel, im Schwed. Märgel, im Franz. Marle, Marne, im mittlern Latein Marila, Marla, im Böhm. Merk, im Bretagn. Marg, bey den alten Galliern dem Plinius zu Folge, Marga. Entweder wegen seiner scheinbaren Fettigkeit, und düngenden, den Alten schon bekannten Kraft, als

Pars I. Lex. Min. Etym.

ein verwandter von Mark, medulla, daher Plinius ihn auch adipem terrae nennet, oder auch zunächst wegen seiner mürben lockeren Beschaffenheit, als ein Verwandter so wohl eben dieses Mark, als auch der Wörter mürbe, Nieders. mör, Mörsel, morsch, u. s. f. Im gemeinen Leben einiger Gegenden wird das Mark wirklich der Märgel genannt (S. Abmärgeln), so wie in Steinmark die letzte Sylbe so viel als Mergel bedeutet. Die Endsylben — el ist in beyden Fällen die Ableitungssylbe, welche so wohl ein Werkzeug, als auch ein Subject bedeutet. Aus allen erhellet, dass die Schreibart mit ä der Abstammung gemässer ist, als die mit einem e. Im Griech. ist *μαργίλα*, Kohlenstaub. Adel. Marga est pingvis quaedam materia, et quasi medullosa, in nonnullis axis contenta, variorum colorum, ideoque medulla saxorum vocatur. — G. Steinmark. Blanc. *μαργίλα* vel *μαργίλη*: Pulvis carbonum, favilla. He-

der. g. a *μαίρω*, niteo. Schrev.

CALCARIUS MARGA FRIABILIS: *Morzsolódó Velő Mészkeő*. Erdiger Mergel, Mergelerde, Asche, Aschengebürge, Mehlpaz. Linn. Gm. gen. 20. Marga, sp. 1. terrea, sp. 2. nilotica.

CALCARIUS MARGA INDURATA: *Kemény Velő Mészkeő*. Verhärteter Mergel, Erhärteter Mergel, Steinmergel, Zechstein, Hammerfall, Koblenstein.

CALCARIUS MARMOR: *Tündöklő Mészkeő*. — vide **MARMOR**.

CALCARIUS MOROXITES: *Törölő Mészkeő*. Mororit. — Moroxites, *μοροξίτης*, Morxites, *μορξίτης*, Omorxites, *όμορξίτης*: Abstergens. Graec. adiect. derivatum a verbo, *μορσγνύω* seu *μρσγνύμι*, pro *όμρσγνύμι*, abstergo.

*) *μρσξαι*, a. I. inf. act. *μρσξω*, abstergam, f. . act. verbi *μρσγνύω*, seu *μρσγνύμι*, pro *όμρσγνύμι*.

γνυμι, abstergo. Schrev. ὁμό-
γνυμι: Abstergo, imprimo, in-
uro, f. ὁμόρξω, p. ὁμορξα, q.
ab ἀμέρξω, exsugo. Idem.

ὁμόρξω, tergam, f. l. activ.
verbi ὁμόρξνυμι. Idem.

CALCARIUS MUTABILIS: *Vál-
tozó Mészkö.* Gasriger spätbi-
ger Kalkstein, Opalisirender Kalk-
spath.

CALCARIUS OOLITHUS: *Ikra-
kö Mészkö.* — vid. MARMOR
OOLITHUS.

CALCARIUS OPALIZANS, vid.
MARM. s. CALCAR. OPALI-
ZANS.

**CALCARIUS SCHISTO - SPAT-
HOSUS, SCHISTOSPATHUM:**
*Hasadó Jegezetes Mészkö,
Hasadójegezet.* Schieferspath.
Linn. Gm. gen. 11. Schistospat-
hum, sp. 1 fissile. — Schistus,
vid. sub ARDES. TEGULAR. —
Spathum, vid. sub SPATHUM.

**CALCARIUS SCHISTOSPAT-
HUM:** *Hasadójegezet Mészkö.*
— vid. SCHISTOSPATHUM.

CALCARIUS SPATHOSUS: *Je-
gezetes Mészkö.* — vid. CAL-
CAR. BRUNESC. SPATHOS.

CALCARIUS STALACTITES:
Csepegőkő Mészkö. Kalksinter.
— Stalactites, σταλακτίτης: Stil-
latitius. Graec. adiect. a στα-
λακτῇ, stilla, cum formativo ad-
iectivorum, ῖτης.

*) σταλακτίτης: Stillans. A στα-
λακτῇ, stilla. Hoc a σταλάζω,
stillo. Heder. Der Tropfstein.
In der Mineralogie eine kalkar-
tige Steinart, welche entsteht,
wenn mit Kalkerde geschwängert
Wasser in den unterirdi-
schen Höhlen herabtropfet, und
nach Abdunstung des Wassers
die Kalkerde in Gestalt eines
Steines zurücklasset; Stalacti-
tes, Adel.

**CALCARIUS STALACT. DEN-
SUS:** *Sűrű Csepegőkő Mész-
kö.* Dichter Kalksinter, Dichter

sinteriger Kalkstein, Schaaliger
Kalkstein, Kessel-Buffer = Pfanz-
nenstein, Erbsenstein, Pisolith.

**CALCARIUS STALACT. FIBRO-
SUS; INOLITHUS, FLOS FER-
RI:** *Szálas Csepegőkő Mész-
kö, Inas - v. Kanafos - v. Szá-
laskő, Vas Virág.* Gasriger
Kalksinter, Sinteriger Gasriger
Kalkstein, Tropfstein, Stalactit,
Eisenblütthe, Carlsbader Spru-
delstein, Rindenstein. Linn. Gm.
12. Inolithus, sp. 4. Flos ferri,
sp. 1. Filamentosus, sp. 2.
acerosus, sp. 5. stellaris. — In-
olithus, ἰνολίθος: Lapis fibro-
sus. Graec. substant. composi-
tum ex ἰν, fibra, nervus, et λίθος.

*) ἰν, vel ἰς, ἰνός: Fibra, nervus.
2. Robur, vis. Hed.

CALCARIUS SUILLUS: *Disznós
Mészkö.* Stinkstein Stinkender
oder bituminöser Kalkstein, Sau-
stein, Schweinstein, Stinkschie-
fer, Hornflöz.

**CALCARIUS SUILL. SPATHO-
SUS s. LAMELLOSUS:** *Leve-
gücskés v. Jegezetes Disznós
Mészkö.* Blättriger Stinkstein,
Späthiger Stinkstein, Stinkspath,
Stinkschiefer. Linn. Gm. Suil-
lus, sp. 2. crystallinus.

**CALCARIUS SUILL. VULGA-
RIS DENSUS:** *Sűrű Köz Disz-
nós Mészkö.* Gemeiner Stink-
stein. Linn. Gm. 16. Suillus,
sp. 1. marmoreus. sp. 5. lamel-
losus.

**CALCARIUS TALCOSUS, PIC-
ROSPATHUM:** *Fagygyús
Mészkö, Keserűjegezet.* Bit-
terspath, Chaux carbonatic mag-
nesifere (Haüy). — Talcosus, a
Talcum. quod vide sub TAL-
CUM (PROPRIUM). — Piero-
spathum, πικροσπάθον: Ama-
rum spathum. Hybridum, com-
positum ex Graecanico, πικρός,
amarus, et Teutonico SPAT-
HUM, quod vide.

CALCARIUS TALCOS. GRANULATUS: *Dárált Fagygyús Mészkö.* Körniger Bitterspath, Miemit.

CALCARIUS TALCOS. SCAPIFORMIS: *Kocsánképu Fagygyús Mészkö.* Stänglicher Bitterspath. — Scapus, vide sub SCAPOLITHES.

CALCARIUS TALCOS. VULGARIS: *Köz Fagygyús Mészkö.* Gemeiner Bitterspath, Talkspath, Bitterstein, Rhomboidalspath, Zusammengesetzter Spath. Linn. Gm. Picrospatum, Add. 441. sp. 1. crystallinum.

CALCARIUS TERREUS NITIDUS: *nylő Földes Mészkö.* Schaumerde, Talkerde, Schaumfalk, glänzender erdiger Tuff. Linn. Gm. 8. Creta. sp. squamosa.

CALCARIUS TOFUS (non Tophus, ut Esper, et alii scribunt): *Pöfeteg Mészkö, Forrasztókö Mészkö.* Kalktuff, Tuff, Tuffstein, Beinbruch, Beinwelle, Osteocolla. Linn. Gm. gen. 9. Tophus, sp. 1. communis, sp. 2. Osteocolla, sp. 5. incrustans, sp. 4. Lebetum, sp. 6. Cremor, sp. 7. testaceus. — Tofus: Spongiosus, cavernosus, porosus lapis. Passim perperam Tophus, scribitur, quasi vox Graeca esset. Forte depravatum est ex Graeco, τόπος, locus, vel potius ex Hebraeo וּפְתָן, apprehendere. Existit quidem vox Graeca, τόφος, sed ea notat: Lapis combustus et cinereus. Praeterea, Latinorum, tofus, graece est, πῶφος.

*) Tofus, pro quo minus recte, Tophus, scribitur, quasi plane Graecum foret, lapis est cavernosus, et mollis, ut est apud Papiam. Forte a τόπος, locus, quia vacui loci plenus, quippe friabilis et quasi spongiosus. Ac similiter, πῶφος vocatur, a πό-

φος, meatus. Nempe quia porosus. Vel potius sit, Tofus, a Hebraeo, וּפְתָן, apprehendere. Quia ob naturam porosam ac mollem imbibit multum humoris. (a τῶφει et τῶφειν est τέφρα, et τέφρος et τόφος, inde lapis combustus et cinereus). Voss.

Virg. 2. Georg. v. 214. Et tofus scaber, et nigris exesa chelydris.

Plin. 17, 4. Nam tofus scaber natura.

Tophus, λῆθος, Tofus, Tofum, Gloss. Gr. Lat.

Genus lapidis asperi, qui facile in arenam resolvitur. Gesner.

Columell. 4, 22 Arenosus tophus, et plus iusto ieiunus sabulo.

Conf. Pallad. 1, t. 5. Vitruv. 2, 6.

Antra laqueata tophis et pumice. Ovid. Fast. 2. 315.

Durissimus Colum. 3, 11. 7.

Lenibus tophis structa atria Ovid.

Met. 8, 560. Lenes tophi Id.

Metam. 3, 160. Decidens scabrum canat unda tophum Sulpit.

Servast. in Catalect. Scalige. p. 232.

Sordidus tophus Stat.

Silu. 4, 3, 53.

CALCARIUS VULGARIS, vid.

CALCAR. DENSUS VULGAR.

CALCULI. S. CONCRETA ANIMALIUM: *Állati Kövecskék v.*

Összenövetek.

CANDLE v. CANNEL COOL, vid.

LITHANTHRAX CANDLE.

CARBO GRAPHITES, vid. **GRAPHITES CARBO.**

CARBUNCULUS; vid. **SILEX**

GRANATUS NOBILIS.

CARCHEDONIUS, vid. Ibidem.

CARINTHINUS: *Karinthiai.*

Werner, Karinthin. Carinthi-

nus, est adiectivum substantivi

loco positum, subintelligendo,

lapis. Denominatio a patrio so-

lo facta.

CARIOSUS ANGLORUM: *Ángol*

Szüette. Rauchgrauer Polirschief-

fer, Gefaulter Stein, Rottenston.

Linn. Gm. gen. 32. sp. 1. cario-

sus anglorum.

CARNEOLUS, SARDA, SAR-

DIUS LAPIS: *Húsded, Hús-*

moslékded, Vereshúsded, Sardini, Surdini Kö. Carneol, Rother Chalcedon, Garder, Rother Achat. Linn. Gm. gen. 55. Chalced. sp. 7. Carneolus, 6. flavus. — Carneolus, Latinum, a caro. Gemma loturae carnis, vel carni sangvinolentae similis; igitur carneolus, v. corrupte Carniolus, dicitur. Sarda: Quae est ex Sardinia. Patronymicum adiect. substantivi loco positum, subintellig. gemma, derivatum, a Sardo, cognomine Insulae Maris Mediterranei, Graecis, Σαρδῶ, Latinis, Sardinia, dictae. Sardius: Qui ex Sardinia est. Adiectivum, eiusdem cum Sarda originis.

*) Carneolus, alias Sardius Lapis, seu Sarda. Est gemma semidia-phana, loturae carnis, seu carni sangvinolentae similis. Unde Carneolus, v. corrupte Carniolus vocatur. Blanc. Carniol: Ein Edelstein — Aus dem Lateinischen Carneolus Adel. Sarda gemma dicta ex eo, quia primum Sardibus sit reperta, ut Plinius ait, lib. 37, c. 6. Sed potius Sardis legendum: quod Salmasio placuit. Atque ita Isidorus l. 16, c. 8. Sardius dicta ex eo, quod primum reperta sit a Sardis. Et Marbodaëus in dactylitheca: Sardius a Sardis est, a quibus ante repertus. Non igitur a Sardibus sit Lydiae urbe, sed Insula Sardinia, quae Graece Σαρδῶ et Σαρδῶν, unde Sardus, ut in illo; Sardi Venales, alius alio nequior. Item Sarda terra, apud Plinium. Sarda igitur hic valet, non Σαρδιανική, sed Σαρδονία, ut dicimus Σαρδόνιος γέλως. Sardonius risus. Quomodo et Sarda Graecis Σαρδόνιον. Hesychius: Σαρδῶ ἐν πασιφάη, τό Σαρδόνιον ἡ σφραγίς εἴρεται. A sarda et onyx est sardonix, σαρδόνυξ, non σαρδώνυξ, ut quidam scribunt. Au-

ctor Isidorus lib. 16. c. 8. et eo potior Plinius: cuius haec verba; lib. 17, c. 6 Sardonyches olim, ut ex nomine ipso apparet, intelligebantur candore in Sarda, h. e. velut carnibus ungue hominis imposito, ut utrimque translucido. Ubi et onychis etymon respexit. Nam ὄνυξ, unguis. Gemmae igitur ex eo nomen, quia ut Plinius hic ait, colorem habet unguis carnibus hominis impositi. Voss. Sarda, σάρδιος. Gemmae genus Gesn, Plin. 37, 7 E diverso ad haec Sarda utilis-sima, quae nomen cum Sardonyche communicavit. Ipsa gemma vulgaris et primum Sardibus reperta. Sardonix. Lapis pretiosus. Componitur ex Sarda, quae lapis fuit in Sardinia primum compertus, coloris rubri, et Onyx gemma, cui est candor subcandidus, unguis humani similitudine, quasi utriusque colorem obtineat. Gesn. Sardinien, Sardaigne, Sardinia, eine der grössten Inseln des mittelländischen Meers, die zu Italien gerechnet wird, und den Titel eines Königreichs führt. Hübn.

CAROLINUS, vid. PISOLITHUS
CAROLINUS.

CARO MONTANA, vid. ASBEST.
CARO MONTAN.

CARPHOLITHUS: Szalmakö, Törekö, Ondó-kö. Wern. Strohstein, Sarpolith. Carpholithus, καρφολίθος, paleae similis lapis. Est graecum substantivum, compositum ex κάρφος, palea, et λίθος, lapis. Huic fossili nomen hoc ex illa ratione tribuitur, quia eius color stramineo flavus, eminens est, raro cereo flavo accedit. — Fractura eiusdem subtilissime fibrosa, fibris fasciculatim vel stellatim divergentibus. Vid. Anorganogn. Reisinger.

CARYOPHYLLINUM: vid. QUARZUM CARYOPHYLLINUM.

CATI, vid. OCULUS CATI.

CATOPHTHALMUS, vid. SILEX
CATOPHTHALMUS.

CEDRIA TERRESTRIS, vid. ASPHALTUM TERREUM.

CERITES: *Viaszded.* Cerit. — Cerites, κερίτης; Ceritis, κερίτης: Ceram referens. Adiectiv. Graec. absolute positum, subintelligendo, λίθος, derivatum a κερός, cera, cum formativo similitudinis, ίτης, quod vide sub CIRCONITES.

*) Cerites, v. Ceritis, κερίτης. Gemma, Gesn. Cerites cerae similis Plin. 37, 10. κερίτης, sc. λίθος: Cerites gemma. A κερός. cera, Heder.

CEYLONITES, vid. ZEYLANITES.

CHALCEDONIUS: *Chalcedoni.* Chalcedon. — Chalcedonius: Qui ex Chalcedonia est. Patronymicum Adiectiv. absolute positum, subintellig. λίθος, derivatum a Chalcedon, cognomine urbis Bythiniae.

*) Chalcedonius, a, um; ad Chalcedonem pertinens. Cic. 3. de Orat. c. 32. Thrasimachus Chalcedonius. Charcedonius, et Chalcedonius differunt. Chalcedonius est species jaspidis: — At Charcedonius species carbunculi. Voss. Chalcedon, Chalcedonia, Calcidonia, Scutari, urbs A. Bythiniae, in ora, ex adverso Byzantii, Bosphoro intercedente, condita a Megarensibus, qui coeci dicti sunt, quod non potius litus oppositum elegissent, in quo postea Byzantium conditum est, maxima loci amoenitate. Calep. Chalcedon, vor diesem eine berühmte Stadt, in Natolien. Constantinopel gegenüber, am schwarzen Meere, wo 451 das vierte Concilium Oecumenicum von 600 Bischöffen gehalten worden ist, ietzt ein blosses Dorf von wenig Häusern. Ein Griech. Erzbischoff führt von diesem Orte den Titel. Hübn.

CHALCEDONIUS CACHALONIUS: *Cachmarti, Chalcedoni.*

Weisser Chalcedon, Cachalong. Linn. Gm. Chalced. sp. 1. Cachalonius. — Cachalonius: Qui ex fluvii Cach ripa est. Adiect. patronymicum, derivat. a Cach, cognomine fluvii in regione Halmukorum, in cuius litore, lapis tali praedicato insignitus, reperitur.

*) Cachalong, ist eine weisse, nicht völlig durchscheinende Achatart. — Er wird am Strande des Flusses Cach, im Lande der Halmuken in Geschieben gefunden. Richter.

CHALCEDONIUS GENUINUS s. VULGARIS: *Köz vagy Valódi Chalcedoni.* Gemeiner Chalcedon. Linn. Gm. Gen. 53. Chalcedonius, sp. 2. genuinus, 3. coeruleus, 4. niger, 5. fuscus, 8. Sardus, 9. dendriticus, 10. maculatus, 11. fasciatus, 12. Onyx, 13. stillatitius, 14. crystallinus, 15. viridis.

CHALCEDONIUS QUARZOSUS: *Szemölcsös Chalcedoni.* Quarziger Chalcedon.

CHALCEDONYX: *Chalcedoniköröm.* — Chalcedonyx; χαλκεδώνυξ: Ex chalcedonio et Onyche composita. Vox composita, ex Chalcedonius, quod vide sub CHALCEDONIUS. et Onyx, quod vide sub ONYX, et Sardonyx, vide sub SARDA.

CHALCOLITHUS, vid. URANIUM CHALCOLITHUS.

CHIASTOLITHES: χ - kövecs, Ösztörükövecs. Chiasolith, Kreuzstein, Basler Taufstein, Hohlspath, Macle basaltique. — Chiasolithes, χιασλίτης; Decussis formam habens lapillus. Graecum, ex adiectivo χιασός, decussis formam habens, et substantivo diminutivo, λίθις, lapillus.

*) χιασός: Decussis formam habens. A χιάζω, noto figura literae x

quae est nota versus aut loci spurii, v. alius vitii, verbi insolentius aut durius, aut nove, aut parum proprie dicti. 2. Decussio Gl. Vet. *Χάζειν*. A *Χ* littera. Heder,

CHLORITES: *Zöldellő*. *Chlorit*. — Chlorites, *χλωρίτης*: Viridans, Virens. Graec. Adiectiv. substantive positum, subintelligendo *λίθος*, derivatum a *χλωρός*, viridis, cum formativo adiectivorum *ίτης*.

*) Chlorites. Gemma. Gesn. Plin. 37, 10 Chlorites herbacei coloris est, quam dicunt Magi inveniri in motacillae (Gesn. et Calep. legunt: scyllae) avis ventre, congenitam ei: ferroque includi iubent, ad quaedam prodigiosa moris sui.

CHLORITES LAMELLOSA: *Levegűcskés Zöldellő*. *Blättriger Chlorit*.

CHLORITES SCHISTA (non Schistosa, ut Esper scribit): *Hasadó Zöldellő*. *Schiefriger Chlorit*. Schista, non Schistosa, vide sub **SCHISTUS ARDESIA TEGULARIS**.

CHLORITES TERREA: *Földes Zöldellő*. *Erdiger Chlorit*, *Gammterde*. Linn. Gm. gen. 1. Talcum, sp. 4. Chlorites.

CHLORITES VULGARIS: *Köz Zöldellő*, *Gemeiner Chlorit*.

CHLOROGRANATUS VERUS: *Igaz Zöldmagvas*, — vid. sub **GRANATUS VULGARIS**. *Chlorogranatus*: Viridis granatus. Hybridum, composit. ex Graeco *χλωρός*, viridis, et Latino, granatus.

CHROMIUM: *Festék*. *Chrom*. — Chromium, *χρῶμιον* Color, Pigmentum. Graecanicum substantivum, factum ex *χρῶμα*, color, pigmentum.

*) *χρῶμα*: Color, Pigmentum. Hed. Th. *χρόα*, color. Schrevel. Voss. *Chroma* vocat Boëthius, fle-

xiones et quasi minuritiones vocis incantu, qui inde chromaticeus dicitur, q. d. coloratus. Nam *χρόα*, color, unde *χρόω*, et *χρῶω*, ac per syncopen *χρῶω*, coloro; hinc *χρῶμα*, color.

CHROMIUM ACICULARE: *Tő Festék*. *Nadelchrom*, *Nadel erz*.

CHROMIUM OCHRACEUM: *Sárgaföldes Festék*. *Chrom Ocher*. — Ochraceum, vid. sub **OCHRACEUS**.

CHRYSOBERYLLUS: *Aranykristály*, *Aranyzaj*, *Aranyzöldike*. *Chrysoberyll*. Linn. Gm. gen. 40. sp. 11. Gemma Chrysoberyllus. — Chrysoberyllus, *χρυσοβήρυλλος*: Aurei coloris crystallus. Graec. substantivum, compositum ex *χρῦσος*, aurum, et *beryllus*, crystallus, quod vide sub **BERYLLUS**.

*) Chrysoberyllus, *χρυσοβήρυλλος*, beryllus pallidior, cuius viriditas in aureum colorem resplendet. Calep. Chrysoberyllus. Gemma. Gesn. Plin. 37, 5. Probatissimi sunt ex iis, qui viriditatem puri maris imitantur. Proximi qui vocantur Chrysoberylli, et sunt paulo pallidiores, sed in aureum colorem exeunte fulgore. Solinus pro eo dicit: Chrysoberylli langvidius micantes nube aurea circumfunduntur. Propius ad Plinii mentem Isidorus: Chrysoberyllus dictus, eo quod pallida eius viriditas in aureum colorem resplendeat.

CHRYSOCOLLA; vid. **CUPR. OCHRAC. CHRYSOCOLLA**.

CHRYSOLITHUS: *Aranykö*. *Chrysolith*. Linn. Gm. gen. 40. sp. 12. Gemma Chrysolithus. — Chrysolithus, *χρυσολίθος*: Aureus lapis. Graec. substantivum, composit. ex *χρῦσος*, aurum, et *λίθος*.

*) Chrysolithus, *χρυσόλιθος*, lapis pretiosus, aureo nitore translu-

eens, a χρῦσος, aurum et λίθος, lapis. Calep. Chrysolithus.

χρυσόλιθος. Ad verbum, Gemma aurea, Jaspidis genus. Gesn.

Plin. 37, 9. Hyacinthos Aethiopia mittit, et chrysolithos aureo colore translucens. Id.

37, 11. Colos appellavit chrysolithon aureus. Ovid. Met. 2,

109 De curru Solis. Per iuga chrysolithi positaeque ex ordine gemmae.

Add. Propert. 2, 16, 44.

CHRYSOPRASUS v. CHRYSOPRASIUS:

Aranypárhagymaded, Aranypárhagymaléded, Chrysopras. Linn. Gm.

Chalced. sp. 16. Chrysopr. —

Chrysoprasus, χρυσopράσος, v.

Chrysoprasius, χρυσopράσιος:

Aurum et porrum referens. In

Plinio priori modo bis, posteriori modo semel criptum invenitur.

Est Graec. substant. compositum ex χρῦσος, aurum, et

πράσον, porrum.

*) πράσιος, Idem quod πράσινος:

Porraceus, Porro similis in viridi colore.

A πράσον, porrum. Heder.

Chrysoprasus v. Chrysoprasius.

Gemma est ex auro et porraceo colore lumen mistum

trahens Gesn. Plin. 37, 11.

colos appellavit — chrysoprasum herbaceus.

Id. 37:6 Vicinum genus huic (chrysoberyllo) est

pallidius, et a quibusdam proprii generis existimatur,

vocaturque chrysoprasus. Idem 37,

8 De Topazio. Duo eius genera faciunt,

prasoiden, atque chrysopteron, similem chrysopraso.

Eius enim tota similitudo ad porri succum dirigitur.

Ibid. Praefertur his chrysoprasius porri succum et ipsa referens,

sed haec paulum declinans a topazio in aurum.

CHUSITES: *Lágyfölded, Hányt-*

földed, Olvadóföld, Ömlőföld.

Chusit. — Chusites, χῆσις:

Terrae egestae et molli similis,

Terra facile liquescens. Graec. adiectiv. substantive positum,

subintellig. λίθος, derivatum a χῶος, contracte χῆς,

terra egesta et mollis, humus;

cum format. similitudinis, ἴτης,

quod vid. sub CIRCONITES.

*) Chus, χῆς, Pulvis, terra. Gesn.

χῶος contr. χῆς: Terra egesta et mollis agger. Gl. Vet. χῶος, humus.

χῆς, pulvis Philox. A χῆω, proprie hio. Unde capax sum, capio.

2. Fundo. 3. Liquefacio: liquo. Heder.

Chusites — Schmelzt leicht vor dem Löthrohr zu einer gelblich weissen Emaille.

Lässt sich in Kali ohne Aufbrausen auf. — Weich. Esp. Min. p. 233.

CIMOLIA, vid. ARGILL. CIMOLITES.

CIMOLITES, vid. ARG. CIMOLITES.

CINERES VULCANICI: *Vulcan*

v. Tűzokádóhegyi Hamvak.

Vulcanische Aschen. — Vulcanicus: Ad ignivomum montem

pertinens. Adiectivum, derivatum a cognomine antiqui Dei

ignis, fabrorum praesidis, et Deorum fabri, Vulcanus.

Nomenclatura metonymica, ponendo eum qui praesidet, pro ipsa re cui praesidet.

*) Vulkane, hierunter versteht man die so genannten feuerspeyenden Berge,

welche, theils geschmolzene, theils ungeschmolzene unterirdische Materien aus dem Schooße der Erde durch sich selbst gemachte Oeffnungen mit

Getöse auswerfen, oder vor Zeiten ausgeworfen haben. Richter.

Vulcanische Producte, sind die von feuerspeyenden Bergen ausgeworfenen Materien,

welche theils in geschmolzener Masse (Schlacken), die man Lava

nennt, theils in ungeschmolzenen Steinmassen, theils in Asche,

theils auch in Wasser, das sich mit erdigen Materien zu einer breiartigen Masse bildet, bestehen und ganze Gegenden bedecken.

Zu den vulkanischen Producten rechnet man daher: Schlacken, Bimsstein, Asche, Trass,

vulkanischer Tuff, Schwefel, und Salmiak. Idem. Vulcanius, a, um. — quod ad Vulcanum spectat. Calep. Cic. 2. Tusc. c. 14. Pungit dolor, vel fodiat sane: si nudus es da iugulum: sin tectus Vulcaniis armis, i. e. fortitudine resiste. Virg. 10. Aen. Corruptis subito mediis, extenditur una Horrida per latos acies Vulcania campos. Vulcanus — filius Jovis et Junonis, qui a parentibus ob deformitatem (licet alii alias causas afferant) coelo praecipitatus est, deiectusque in Lemnum insulam, ubi ab Eurynome Oceani, et Thethios filia nutritus est, vel, ut alii volunt, a simiis. Ea autem ruina, qua decidit de coelo, claudus factus est. Fingitur etiam faber Deorum, quia Jovi fulmina, et Diis arma adversus Gigantes fabricavisse credatur. — Officinam autem habere fertur in Lemno, una cum cyclopibus ministris. — Metonymice Vulcanus ponitur pro igne, ut Pallas pro sapientia, Ceres pro frugibus. Calep. Plaut. Amph. 1, 1, 185. Quo ambulas tu, qui Vulcanum in cornu conclusum geris? i. e. ignem geris in laterna cornea. Virg. 6. Aen. v. 77. totis spargere Vulcanum tectis.

CINNABARIS, vid. **HYDRARGYRUM CINNABARIS**.

CINNABARIS FOETIDA, vid. **HYDRARG. CINNAB. FOETIDA**.

CINNABARIS GLANDULOSA: vid. **HYDRARG. CINNABAR. GLANDULOSA**.

CINNABARIS VERMICULA, vid. **HYDRARG. CINNAB. VERMICULA**.

CINNABARIS VULGARIS, vid. **HYDRARG. CINNAB. VULG.**

CINNAMOMITES: *Fahajded*. Casnelfstein. — Cinnamomites, v. Cinnamomites, v. Cinamites, *κιννάμομιτης*: Cinnamomo similis. Adiect. absolute positum, subintellig. *λίθος*, derivatum a Cinnamomum, cum formativo si-

mitudinis, *ίτης*, quod vid. sub **CIRCONITES**.

*) **Cinamomum**, Dioscoridi, et aliis Cinnamomum, *κιννάμωμον*, est arbor altitudine citri aut aurantii, magna habens folia. — Fructus habet nigros, glandes referentes — Cortex interior Cinnamomum proprie est. — Cortex externa parte liberatus, secatur in laminas, et exsiccatur, sic sponte convolvitur, hinc cortex ramorum esse videtur, cum sit revera trunci. — Colitur in Zeylon, maximum est aroma, et in medicina quoque maximi est usus. — Dicitur et Canella, Cinnamomum dictum contendunt, quasi amomum Chinense, seu amomum ex China delatum: alii alias nominis rationes dant. Canel, Zimmetrinde, Zimmet, Blancard.

Cinnamomum, *κιννάμωμον*, idem, quod Cinnamum. Plin. 12, 19. Cinnamomum, et casias fabulose narravit antiquitas. Cinnamum, — frutex in Aethiopia Troglodytis contermina, humilis et surculosus, duorum cubitorum altitudine Plin. 12, 19. Cinnami duo genera, candidius, nigriusque. Frequenter poëtae usurpant in num. plur. Ovid. 15. Met. v. 399. Quassaque cum fulva subtraxit cinnama myrrha.

Martial. l. 4. epigr. 13. Tam bene rara suo miscentur cinnama nardo. Cinnamus, idem quod Cinnamum, vel cinnamiramusculus. Solin. c. 33. (al. 46) Phoenix rogos suos struit cinnamis, quos prope Panchajam concinnat.

CIRCONIA, vid. **TERRA CIRCONIC**.

CIRCONITES: *Sólyomded*. Circonit, Norwegischer Cirkon. — Circonites: Falconem referens. Graec. adiect. substantive sumtum, subintellig. *λίθος*, derivatum a *κίρκος*, falco, cum formativo similitud. *ίτης*. Quod pleraeq̃ gemmae nomen habeant a colore animantium, designante hoc formativo similitudinis, *ίτης*; id Plinius exem-

pli confirmat, ut infra in Notis videre est.

*) *κίρκος*, v. *κίρκον* vid. sub CIRCONIUS. Plin. 37. 11 Ab animalibus cognominantur, carcinius, marini cancri colore, echites viperæ; et a gruiscollo, geranites; hieracites, accipitris. Pluraque id genus ibid. recenset. Conf. AETITES. Ites, *ίτης*, formativum Graecum, nomini-bus tam substantivis, quam adiectivis suffixum quanoque (ut heic etiam in Circonies) significat similitudinem, e. g. Cerites, *κερίτης*. Gemma cerae similis. Plin. 37, 10. Porphyrites, *πορφυρίτης*. Purpuræ similis. Heder. Steatites, *στατίτης*. Gemma est, seui qualemunque similitudinem ostentans, quod Graeci *στάτ* vocant. Gesn. et Plin. 37, 11 Si quidem a membris corporis habent nomina, Hepatites a iecinore, Steatites singulorum animalium adipe. Scelenites, *σεληνίτης*. Gemma in Arabia nascens, ex candido translucens, melleo fulgore, imaginem Lunae continens, reddensque in dies singulos crescentis minuentisque numero Plin. 37, 10. Hepatites, *ήπατίτης*. Gemma est, quae a jecinoris figura nomen habet, Plin. 37 11.

Ceramites, *κέραμίτης*. Gemma est testae colorem habens, unde et nomen accepit, nam *κέραμος*, testam, vel tegulam sonat Plin. 37. 10. Galactites, *γαλακτίτης*. Lapis, de quo Plin. 37, 10. Galaxiam aliqui Galactiten vocant — Galactitis ex Nilo colore lactis est. Eundem dicunt Leucogaeam, et Leucographiam appellant, Synophiten, tritam lactis succo ac sapore notabilem. Smaragdites, *σμαραγδίτης*. Genus marmoris smaragdum referens. Gesn. Chlorites, *χλωρίτης*. Gemma herbaeei coloris, quam dicunt Magi inveniri in scyllae avis ventre. Plin. 37. 10. Echites, Geranites, Hieracites etc, vid. superius.

Leucites, Melanites, etc. eodem modo explicanda veniunt.

CIRCONIUS, *Sólymos*. Circon, Zircon. Linn. Gm. gen. 47. Circonius, sp. 1. Zeilonicus. — Circonius, *κίρκονιός*: Falconis coloris similis, Falconarius. Graecum adiect. absolute sumptum, subintelligendo, *λίθος*, derivatum a *κίρκον*, v. *κίρκος*, falco.

*) Circon, *κίρκον*, 1. Accipitris quoddam genus. Plin. 10. 8. Accipitrum genera XVI. invenimus. Ex iis circon elaudum altero pede prosperrimi augurii nuptialibus negotiis, et pecuariae rei.

2. Circos. Gemma accipitri similis Gesn. Plin. 37, 10.

κίρκος: Accipitris species. Falco. Gl. Vet. Heder. *κίρκος*, circulus, locus in orbem rediens. Potest referri ad *γυρὸς*, curvus. Accipiter autem ex eo forte, quod volando circum facere videatur, nisi a *κρίζειν*. Est et species accipitrum. Schrevel. Conf. AETITES.

COBALTIGO, vid. COBALTUM COBALTIGO.

COBALTUM, vid. CADMIA.

COBALTUM ALBUM, vid. sub COBALT. MIN. ALBUM.

COBALTUM ARSENICALE: *Hímis Kísértet*. — vid. sub COB. MIN. CHALYBEUM.

COBALTUM CHALYBEUM; vid. COB. MIN. CHALYB.

COBALTUM COBALTIGO: *Kísírtetrozsda*, *Kísírtet*. — vid. sub COB. OCHR. RUBR. RADIATUM.

COBALTUM CHRYSTALLISATUM: *Jeges Kísírtet*. — vide sub COB. MIN. NITIDUM.

COBALTUM MINERALISATUM ALBUM: *Fejér Érczetlenített Kísírtet*. *Weißer Speißkobalt*. Linn. Gm. p. 516. Cobaltum. sp. 6. pyriticosum, sp. 5. sulphuratum. — Mineralisatum, vide sub MINERALISATUM.

- COBALTUM MIN. CHALYBE-**
UM: *Aczél Érczetlenítetett Kísírtet.* Grauer Speißkobalt, Strahlderber Kobalt, Graues Kobalterz, Schlackenkobalt, Raubriken Kobalt. Linn. Gm. p. 257. Cobaltum arsenicale.
- COBALTUM NITIDUM,** vid. **CO-**
BALT. MIN. NITID.
- COBALTUM OCHRACEUM:**
Sárgaföldes Kísírtet. — vid. sub **COB. OCHR. RUBR. TER-**
REUM. — Ochraceum, vid. sub **OCHRACEUS.**
- COBALTUM OCHR. BRUNUM:**
Szeg Sárgaföldes Kísírtet. Brauner Erdkobalt. — Brunus: Subniger. Peregrinum adiectivum, derivatum a Gallico, brun, fuscus, subniger.
- COBALTUM OCHR. FLAVUM:**
Sárga Sárgaföldes Kísírtet. Gelber Erdkobalt, Leber Kobalt, Weißer Kobalt. Linn. Gm. pag. 315. sp. 2. not. Cobaltum ochraceum.
- COBALTUM OCHR. NIGRUM:**
Fekete Sárgaföldes Kísírtet. Schwarzer Erdkobalt. Linn. Gm. p. 314. Cobaltum nigrum.
- COBALTUM OCHR. NIGR. FRI-**
ABILE: *Morzsolódó Fekete Sárgaföldes Kísírtet.* Zerreiblicher Schwarzer Erdkobalt, Schwarzer Kobaltmuhl, Rußkobalt,
- COBALTUM OCHR. NIGR. IN-**
DURATUM: *Kemény Fekete Sárgaföldes Kísírtet.* Verhärterter Schwarzer Erdkobalt.
- COBALTUM OCHR. RUBRUM:**
Veres Sárgaföldes Kísírtet. Rother Erdkobalt, Rother Kobaltocher.
- COBALTUM OCHR. RUBR. RA-**
DIATUM: *Sugárló Veres Sárgaföldes Kísírtet.* Strabliger rother Erdkobalt, Kobaltblütthe. Linn. Gm. p. 315. sp. 3. Cobaltum Cobaltigo.
- COBALTUM OCHR. RUBR. TER-**
REUM: *Földes Veres Sárgaföldes Kísírtet.* Erdiger rother Kobalt, Kobaltbeschlag. Linn. Gm. p. 315. sp. 2. Cobaltum ochraceum.
- COBALTUM PYRITICOSUM:**
Kísírtet Tűzkő. — vid. sub **CO-**
BALT. MIN. ALBUM.
- COBALTUM STERCOREUM:**
Ganaj Kísírtet. — vid. sub **AR-**
GENT. STERCOR.
- COBALTUM SULPHURATUM:**
Kénköves Kísírtet. — vid. sub **COB. MIN. ALBUM.**
- COCCOLITHES:** *Bogyó-kövecs, Karmasin Szín-bogár-bogyó-kövecs* Cocolith. — Cocolithes, κοκκολιθής: Lapillus baccae v. grano baccae ilicis similis. Substant. graec. compositum ex κόκκος, granum pomorum, similiūque, bacca; et diminutivo λιθής, lapillus. Metaphoricum. Conf. HERMES MINERALE.

*) Coccus, κόκκος, frutex, uti κόκκον, granum eius. Ab eo coccus, apud Lampridium, et passim coccinus, κόκκινος, ab hoc passim coccinatus apud Martialem, h. e. coccinis indutus. Est vero coccus frutex surculosus, parvus, cui grana adhaerent lentis faciem referentia, quibus granis sericea laneaque stamina tinctores inficiunt. Auctor Dioscorides l. 4. c. 43, sive iuxta aliorum distinctionem, 48. In Turdetania, Lusitaniae regione, ubi hodie Algarbiae regnum, nasci eam scribit Strabo, lib. 3. Similiter Plinius laudatissimam nasci tradit, in Galatia, et circa Emeritam, Hispaniae civitatem. Vide eum l. 9. c. 41. Hinc Galatiae rubens granum vocat Tertullianus. Sed et in Africa crescere docet idem l. 22. c. 2. Nunc etiam in Peloponneso, aliisque Graeciae locis, nascitur, ut auctor Sipontinus. Ex his patet satis, coccinas et coccineas vestes non esse easdem

ac purpureas: quod Guarinus in Lexico suo tradit, in voce κόκκος. Nam purpura est genus conchae in mediis faucibus liquorem illum habens, tingendis vestibis expetitur: ut testatur Plinius l. 9. c. 34. At coccus, ut vidimus, est genus fruticis. Nec materiae tantum ratione, sed et colore ipso differunt; unde est, quod Ulpianus, l. si cui lana, de legat. 3. clare negat, coccum contineri purpurae appellatione. Quare mirari quis possit, quod Chlamys, quam Math. c. 27, 28. vocat coccinam; eam Marcus, c. 15, 17. et Johannes c. 19, 2, purpuream appellent. Solvitur hic nodus, si dicamus, latius purpurei voce usos Marcum et Johannem, nec deesse eius acceptionis exempla apud classicos auctores. Nam et Horatius similiter, lib. 2. Sat. 6. — Jamque tenebat Nox medium coeli spatium, cum ponit uterque In locuplete domo vestigia, rubri ubi cocco Tincta super lectos canderet vestis eburnos. Et mox: Ergo ubi purpurea porrectum in veste locavit Agrestem. Hadr. Junius, in Nomenclatore, censet, coccinum esse, quem vulgo scharlatum, ac chermesinum, appellant. Serapioni, aliisque Arabibus, coccum dicitur, chermes, unde chermesini vox.

Coccus, in genere sumitur pro omni bacca, sed proxime refertur ad ilicis minoris baccas, quae grana Kermes seu chermes appellantur, et quia coccus fovet vermiculum, qui singulis baccis innasci solet, hinc eiusmodi color vocatur Vermeil, et Vermillon, a verme nempe. Arabes vocant chermes, kermes, hinc color chermesinus etc. G. Carmosin, coccineus color.

COELESTINUS, vid. CAELESTINUS.

COLLYRITES: *Ostya, Pogácsa, Pogácsaded.* Κολυρίτης. — Collyrites, κολλυρίτης: Panis azymus, vel eius faciem referens. Graec. substant. derivatum a κολλύρα, panis cinere coctus, cum formativo similitud. ίτης, quod vid. sub CIRCONIT.

*) κολλυρίτης: Panis azymus. Lex. Cyrill. A κολλύρα, collyra, panis qui pueris dabatur, frustulum panis. 2. Panis cinere coctus Heder. Collyra, κολλύρα. Genus panis. Polluci Plaut. Pers. 1, 3, 12 Collyrae facite ut maceant. Collyrae, inquit hic Turnebus, Parvuli panes mundi sunt, et genus frictorum farinaceorum, quae ut lagana, interdum in sartagine frignantur, interdum cocta per se edantur, interdum ex iure comedantur, ut tabellas paniceas in sorbitiuncula plerumque esitamus. Collyra, ae, f. 1. vel Collyris, idis. f. 3. Tertull. de culp. foem. c. 7 Collyridas et scutorum umbilicos.

COLOPHONITES, vid. ARENDALITES.

COLUMBIUM: *Columbi.* Columb. — Columbum: In Columbia repertum. Patronymicum adiect. absolute sumptum, subintellig. metallum, derivatum a Columbia, cognomine unius Comitatus in America Septentrionali.

*) Columbia, Grafschaft im Nordamerikanischen Freystaate New-York, — fruchtbar an Eisen. Hübner.

COLUMBIUM FERREUM: *Columbi Vas.* Columb Eisen, Eisen Columb.

CONCRETA ANIMALIUM, vid. CALCULI s. CONCRETA ANIMALIUM.

CONITES: *Kupded, Tobozded, Csigaded.* Conit. — Conites, κωνίτης: Conum referens. Graecum adiect. absolute sumptum, subintellig. κώνος, derivatum a κώνος, conus, cum formativo similitud. ίτης, quod vid. sub CIRCONITES.

*) Κώνος: Conus, corpus mathematicum e lato in acutum desinens. 2. Turbo, quo pueri ludunt. 3. Nux pini, piccaeque Heder. Conus, κώνος. Primo dictus videtur a Graecis fructus, seu nux cupressorum, piccaeque

et similia arborum, quae inde coniferae dicuntur. Etiam Colum. 6, 7, 2 Conos cupressinos vocat: Galbulos, Varr. R. R. 1, 40, 1. Serv. ad Aen. 3, 680 Et conus dicitur fructus cupressi, et ipsa *κορυμβος* est: nam a rotunditate in acumen levatur.

2. Propter huius similitudinem conus dicitur curvatura, quae in summitate galeae prominet, super quam cristae sunt, ut describit Serv. ad Virg. Aen. 3, 468 Et conum insignis galeae, cristasque comantes. 3. Generatim apud Geometras conus est meta, turbo, figura e circulari basi aequaliter in acumen consurgens. Cic. de Nat. Deor. 47, c. 18. pr. Conum tibi ais et cylindrum, et pyramidem pulchriorem quam sphaeram videri.

CORUNDUM: *Corund*, *Coromandeli*. Korund, Bengalischer Diamantspath, Indischer Korund, Hartspath, Schleifspath. — Corundum: Spathum Adamantinum. Barbarum, n. p. Indicum vocabulum; nam dicta gemma ita nuncupatur in China, et Bengala. Denominatio desumpta est ab incolis Provinciae Indiae Orientalis Bombay dictae.

*) Spathum adamantinum. Franz. Spathadamantin, Spathadamantine, in Bengalen und China wird er Corundum genannt, Widenm. p. 237. Corundum — An der Küste Coromandel in Bengalen. Esp. p. 58. Suckow. 1. 439. Thonerde. 1. Gatt. 1. Art. Bengal Korund. Coromandel (Dsholamandala, Soromandelam, d. i. Hirsenland bey den Hyndus. Tamumandel) der Theil der Ostküste von Vorderindien, der zwischen Golkonda, und der Mündung des Flusses Kistna liegt, die Provinzen Carnatik. Tanjore, Marawa, Tritsebina-poly und Tinivelli in sich begreift. Hübn. Den Namen Corund hat dieses Mineral von den Bewohnern in Bombay erhalten. Vide. Erkenntnisslehre der anorganognischen Naturkörper — v. Dr. Johann Georg. Lenz. 1. B. p. 261. Bombay Präsident-

schaft in den Besitzungen der Engländisch-Ostindischen Handelsgesellschaft Vorder-Indiens. Vide. Hübn. Lexic.

COSMETICUM, vid. **TALCUM COSMETICUM OFFICINARUM**.

CREMOR, vid. **CALCAR. CREMOR**.

CREMSENSIS, vid. **ARDES. ALUMIN. CREMSENSIS**.

CRETA, vid. **CALCAR. CRETA**.

CRETA ALBA: *Fejér Krétai*. — vid. *Ibid*.

CRETA CIMOLIA FARINACEA (non Cimelia, ut Esper scribit): *Cimoli Krétai Liszt*. vid. **CRETA FARINACEA**.

CRETA CONCHACEA: *Tekenös Krétai*. — vid. sub **CALCAR. CRETA**.

CRETA FARINACEA, vid. **AGARIC. MINERALIS**.

CRETA GRANULATA: *Daráltt Krétai*. — vid. *Ibid*.

CRETA HISPANICA: *Spanyol Krétai*.

CRETA PULVERULENTA: *Por Krétai*. — vid. sub **CALCAR. CRETA**.

CRETA SQUAMOSA: *Pikkelyes Krétai*. — vid. **CALC. TERREUS NITIDUS**.

CRETA TESTACEA: *Cserepes Krétai*. — vid. sub **CALC. CRETA**.

CROCALITHES: *Sáfránykövecs*. Crocalith. — Crocalithes, *κροκαλιθας*: Lapillus croceus Graec. substant. compositum, ex *κρόκον*, crocus, v. crocum, et diminutivo, *λιθας*, lapillus.

*) Crocalith. — Hochziegelroth, ins Morgenrothe übergehend, hie und da auch graulichweiss. Esp. p. 103. Plin. 37, 41 Colos appellavit Chrysolithum aureus — Crociam croci.

CROSSOPETRA: *Aszalyköszikla*. Kreuzstein, Kreuzkristall, Staurolith, Harmotome, Zesserit (Haün), Weißer Hyaz-

cinth. Linn. Gm. Baryt. gen. 7. Crossopetra, sp. 1. hercynica (sp. 2. Scotica). Crossopetra, *κροσσοπέτρα*: Cirrum referens saxum. Graec. compos. ex *κροσ-* σός, cirrus, qui ex ora vestis dependet, et *πέτρα*, saxum.

*) *κροσσοός*: Fimbria, cirrus, vel villus qui ex ima ora vestis dependet. Hed. *πέτρα*, idem quod *πέτρος*, saxum. Id.

CROSSOPETRA HERCYNICA: *Härzi Aszalyköszikla*. — vid. sub **CROSSOPETRA**. — Hercynica: Quae ex sylva montosa Hercynia (*Harzwald*) est.

*) Harzwald, Silva Hercynica, ist ein waldiges Gebirge, das sich aus dem herzogl. braunschweigischen Amte Langelsheim, un der Gegend von Goslar, durch den östlichen Theil des Fürstenthums Grubenhagen, einen Theil der Grafschaft Wernigerode, und des Fürstenthums Blankenburg, bis in die Grafschaften Hohenstein und Stolberg, und bis Harzgerode in Anhaltischen, erstreckt. Hübn.

CROSSOPETRA SCOTICA: *Scoti Aszalyköszikla*. — vid. Ibid. — Scotica, a Scotia.

*) Scotia, Schottland, Ecosse, ist der nördliche Theil von der Insel Grossbritannien. Hübn.

CRYOLITES (non Chryolithes, ut Esper scribit): *Fagykövecs*. *Chryolith*, *Eisstein*. — Cryolithes, *κρυολιθας*: lapillus facie gelu referens. Graec. substant. compositum ex *κρύος*, gelu, et *λιθας*, lapillus.

CRYSTALLINUS, vid. **PETROSILEX CRYSTALLINUS**.

CRYSTALLUS MONTANA: *Hegyí Jég*. *Bergkrystall*, *Edler Quarz*. Linn. Gm. 52. sp. 22. Quarz. Pseudogemma. β . *caryophyllum*. Linn. Gm. ϵ . *citrinus*, Linn. Gm. α . *morion* (Linn. Pseudogemma, γ *Pseudorubinus* δ . *Pseudohyacinthus*,

ζ . *Pseudo Chrysolithus*, η . *Ps. smaragdus*. θ . *Ps. Beryllus*. ι . *Ps. Sapphirus*) Linn. Gm. Quarz. δ . *globosum s. selectum*) *Pseudoadamas*. Linn. sp. 20. Linn. Gm. gen. 52. Quarz. sp. 2. *crystallus*, 22. *Pseudogemma*. 15. *tabulare*, 16. *cubicum*, 17. *octaëdram*, 18. *pyramidale*, 20. *Pseudoadamas*, 8. *globosum*, 9. *cylindricum*, 24. *Pseudocrystallus*. — *Crystallus*, *κρύσταλλος*: Glacies. Graecanicum substantivum. Antiqui enim credebant, crystallum nasci a frigore, nihilque aliud esse, quam aquam gelu coneretam et duratam; quod falsum. Idecirco ratio sana, et experientia iubent hic metaphoram quaerere.

*) *κρύσταλλος*: Glacies. 2. *Gelu*. 3. *crystallus*, *crystallum*, *lapis pellucidus*. Λ *κρύος*. *frigus*, *gelu*. Heder. η . *κρύει σέλλειν*, *frigore contrahitur in duritiem*. Schrevel. *Crystallus*, ν . *Crystallum*, *κρύσταλλος*. *Pellucens gemma*, quae ut glaciei formam ac nomen Graecum habet, ita oriri putabatur e gelu vehementer concreto. Gesn. Plin. 37, 2. Contraria huic causa crystallum facit, gelu vehementiore concreto. Sen, Qu. Nat. 25. Unde fiat eiusmodi lapis, apud Graecos ex ipso nomine apparet. *κρύσταλλον* enim appellant aequè hunc pellucidum lapidem, quam illam glaciem, ex qua lapis fieri creditur. Aqua enim coelestis nimium terreni in se habens, cum iuduruit, longioris frigoris pertinacia spissatur magis ac magis; donec omni aëre excluso in se tota compressa est, et humor qui fuerat, lapis effectus est. Add. Solin. c. 15. Propert. 4, 3, 25 Crystallisque suas ornet aquosa manus: Nempe frigoris iucundi causa in manibus pilas habere e crystallo v. succino solebant delicatae. Vid. Brouk. ad Propert. 2. 18, 60. Et manibus dura frigus habere pila. Can-

didā nigrescunt vetulo crystallā Falerno Martial. 8, 77. Lubrica crystallā Claud. Epigr. 61, 1. Gelantur crystallā nivibus Stat. Silu. 1, 2, 126. Corporari in crystallum Solin. c. 25. ad finem.

Crystallus, Crystallum, κρύσταλλος, lapis seu succus perspicuus lapidescens, quem sub terris, aut inter gelidas rupium venas frigus glaciāt, et durat, quasi κρύσταλλος, a κρύος, frigus, et σέλλομαι pro συσέλλομαι, contraho, quia ab aliquibus glacies censetur, i. e. aqua frigore concreta, v. melius a similitudine glaciei. Calep. Plin. 37, 2. Crystallus nascitur laudatā in Alpium iugis. Isid. l. 16. c. 13 masculino effert. Crystallus, κρύσταλλος, quo tum glacies significatur, tum lapis crystallus, ut cum Dionysio περιγηγητῇ loquar, cuius illud, τέμνοις κρυστάλλῃ καθάουδον λίθον. Ad quem locum ita Eustathius: καθὰ καὶ ὁ μαργαρός. Dicitur vero κρύσταλλος, quasi κρυόσταλλος, à κρύος, h. e. frigus, et σέλλομαι, pro συσέλλομαι, quia est ὑπὸ τῆς κρύος συσέλλόμενον ὕδωρ, aqua frigore concreta. Sed συσέλλεσθαι Jure hac significatione usurpatur. Rem ipsam dicit et Hesychius: κρύσταλλος τὸ πεπηγὸς ὕδωρ ὑπὸ κρύος. Et Statius Papinius: Raraque longaevis nivibus crystallā gelari. Qui locus lucem capit ex hoc Plinii lib. 37, c. 2. Contraria huic causa crystallum facit, gelu vehementiore concreto, non aliubi certe reperitur, quam ubi maxime hibernae nives rigent, glaciemque esse certum est, unde et nomen Graeci dedere. Idem tradit Isidorus lib. 16, c. 13. Quod vero uterque existimat, crystallum esse glaciem, vel glaciem mutari in crystallum, id verum non est, quia hoc si esset, etiam solis calore liquesceret: adhuc plurima generaretur in regionibus frigidissimis, ubi fluvii maximi ad

vasa usque glaciuntur. Vera igitur sententia est Georgii Agricolae, in libris de ortu et causis subterraneorum, ubi docet, crystallum esse lapidescentem perspicuum succum, quem sub terris, aut inter gelidas rupium venas, frigus glaciāt et durat. Non igitur crystallus dicitur, quia glacies est; sed a similitudine glaciei. Vide eundem Agricolam, de Natura Fossilium, lib. 6. c. 7. Adi. Orpheum et Theophrastum, περὶ λίθων.

CUBICUS, vid. ZEOLITHUS CUBICUS.

CUPHOLITHUS; vid. ZEOLITHUS CUPHOLITHUS.

CUPRIGO: *Cyprizosda*. — vid. sub CUPR. OCHR. AZUR. RADIAT.

CUPRUM: *Réz, Veresréz, Cyprî, Kupfer* — CUPRUM, κύπριον: Quod ex Insula Cypro est, Cyprium. Patronymicum adiectivum, absolute positum, subintelligendo, metallum, v. aes; derivatum a κύπρος, Cyprus, cognomine Insulae maris mediterranei maximae, et amoenissimae.

*) Cuprum, κύπριον. Genus aeris apud recentiores, quod vetusti, cyprium vocabant Gesn. Plin. 34, 2. In Cypro prima fuit aeris inventio, mox utilitas praecipua. Recens vocabulum est, cuprum. Nam, ubi occurreret, nondum prolatus auctor antiquior Spartiano Caracalla 9 Nam ex aere v. cupro cancelli superpositi esse dicuntur. Cuprum — genus quoddam aeris, quod Plin. 33, 5 cyprium aes vocat.

Spartianus in Caracalla, cuprum nominat. Cuprum, κύπριος κάλλος. Schrev. κύπριος; Cyprinus, a κύπρος, Cyprus Insula. Idem. et Heder. Cupreus, κυπριακός. Ut Plin. 23. 3. Coquitur in cupreo vase ad crassitudinem mellis. Cyprion vase legit Harduin. Cuprei bidentes Pallad. Jul. 5. al. cyprei.

Cyprius Rex Cic. pro Domo 52, 55. c. 20. Cypria tellus Ovid. Met. 10, 645. Aes cyprium dicitur, quod vulgo cuprum nominatur Gesn. Plin. 35, 5 Territur cyprio aere in cypriis mortariis. Idem 20, 13 In pyxide cypria asservatur. Id. 35, 5 Chrysocollam et aurifices sibi vindicant. — Temperatur autem ea cypria aerugine. Cyprium absolute pro Aere Cyprio Plin. 36, 26 Levibus autem aridisque lignis coquitur, addito cyprio ac nitro, maxime Ophyrio. Cyprus, Cypern, eine der grössten Inseln auf dem mittelländischen Meere, ist eine der schönsten in der Welt. — Sie liegt zwischen den Küsten von Syrien und Kleinasien. — wenn auch nicht mehr so häufig, als ehemals, doch noch immer findet man da Gold, Silber, Kupfer, Eisen, Marmor, Vitriol. Alaun, Krystall, Smaragd. Hübn. Cyprus, $\kappa\upsilon\pi\rho\varsigma$. Insula, olim et Macaria dicta (i. e. beata, nam mire fertilis est) in sinu maximo, qui Issicus circa Ciliciam dicitur, ad Ortum Occasumque Ciliciae ac Syriae obiecta est. Gesn. Novem aliquando regnorum sedes, ut Plin. 5, 31 scribit, aere inprimis cyprio nobilis. Veneri sacra. Flor. 3, 9, 2. Hor. Carmin. 3, 26, 9 O quae beatam, diva tenes Cyprium. Et 1, 3, 1 Sic te diva potens Cypri. Utraque Veneris periphrasis.

CUPRUM ALBIDUM: *Fejéres Réz.* — vid. sub CUPR. MIN. ALBUM.

CUPRUM AURICHALCEUM, vid. CUPR. ORICHALCUM.

CUPRUM CAERULEUM: *Kék Réz.* — vid. sub CUPR. OCHR. AZUR. FRIABILE,

CUPRUM CAMPANARUM: *Harang Réz.* Glockenerz. Linn. Gm. p. 350, sp. 26. Cuprum campanarum.

CUPRUM CINEREUM. CUPRUM MINERALISATUM CHALYBEUM: *Hamuszín Réz, Aczél Érczetlenítetett Réz.* Kupfer-

fablerz, Fablerz, Zählbleyerz, Graues Kupfererz, Silber- und Kupferfablerz. Linn. Gm. Plumbum mineralisatum chalybeum.

CUPRUM FULVUM: *Aranyszín Réz.* — vid. sub CUPR. MIN. PYRITACEUM.

CUPRUM LAMELLOSUM, vid. CUPR. MIN. NITID. (s. VITRAT.) LAMELLOS.

CUPRUM LATERITIUM INDURATUM: *Kemény Téglás Réz.* Verhärtetes Kupfer- Ziegelerz, Dichtes Ziegelerz.

CUPRUM MALACHITES AERUGO: *Kékkő Mályvaded Réz.* — vid. sub CUPR. OCHR. MALACH. SERICEUS, et sub CUPRUM OCHR. MALACH. VULGARIS.

CUPRUM MALACH. SERICEUS, vid. CUPR. OCHR. MALACH. SERICEUS

CUPRUM MALACH. VULGARIS; vid. CUPR. OCHR. MALACH. VULGAR.

CUPRUM MINERALISATUM ALBUM, CUPRUM ALBIDUM: *Fejér Érczetlenítetett Réz, Fejéres Réz.* Weiskupfer, Kupferweisserz, Arsenikalischer weisser Kupferkies. Linn. Gm. p. 346. sp. 16. Cuprum albidum. — Mineralisatum, vide sub MINERALISATUM.

CUPR. MIN. ARSENICALE: *Hímis Érczetlenítetett Réz.* Olivenerz, Olivenerz. Arsenicale, ab ARSENICUM, quod videsis

CUPRUM MIN. ARSEN. ACICULARE: *Tő Hímis Érczetlenítetett Réz.* Nadel förmiges Olivenerz, Nadel förmig. arseniksaures Kupfer.

CUPRUM MIN. ARSEN. DENSUM: *Sűrű Hímis Érczetlenítetett Réz.* Dichtes Olivenerz, Blättriges Octaedrisch arseniksaures K.

CUPRUM MIN. ARSEN. FIBRO-

- SUM:** *Szálas Hímis Érczetlenítetett Réz.* Faseriges Olivenerz.
- CUPRUM MIN. ARSEN. LAMELLOSUM:** *Levegűcskés Hímis Érczetlenítetett Réz.* Blättriges Olivenerz, Blättriges arseniksaures Kupfer, Salzsaurer Kupfererz.
- CUPRUM MIN. ARSEN. MARTIALE.** *Vasas Hímis Érczetlenítetett Réz.* Eisenhaltiges Olivenerz, Bournon's und Brochant's Cuivre arseniate ferrifère. — Martiale, vid. sub **SILEX MARTIALIS.**
- CUPRUM MIN. ARSEN. PRISMATICUM:** *Fűrészfogded Hímis Érczetlenítetett Réz.* — Prismatisches Olivenerz, Prismatisches arseniksaures Kupfer. — Prismaticum, *πρισματικόν*: Denti serrae simile, Graec. adiect. derivatum a *πρίσμη*, dens serrae quo scobs secatur, segmentum, a *πρίω*, vel *πρίζω*, serrâ seco.
- CUPRUM MIN. ARSEN. RADIA-TUM:** *Súgárló Hímis Érczetlenítetett Réz.* Strahliges Olivenerz.
- CUPRUM MIN. ARSEN. SPHAEROIDEUM:** *Tekeded Hímis Érczetlenítetett Réz.* Sphaeroidisches Olivenerz, Sphär. arseniksaures Kupfer. — Sphaeroideum, *σφαίροειδής*: Pilae speciem gerens, Sphaerae similis. Graecum adiectivum, compositum e *σφαῖρα*, globus, et *εἶδής*, formam habens, derivatum ab *εἶδος*, forma.
- CUPRUM MIN. CHALYBEUM;** vid. **CUPR. CINEREUM.**
- CUPRUM MIN. DUCTILE,** vid. **CUPR. MIN. NITID. (s. VITRAT.) DUCTILE.**
- CUPRUM MIN. GRISEUM:** *Szürke Érczetlenítetett Réz.* Graugiltig Kupfererz, Graugiltigerz. — Griseum, vid. sub **AMBRA GRISEA.**
- CUPRUM MIN. HEPATICUM:** *Érczetlenítetett Réz Máj.* Kupferlebererz, Leberschlag, Brüberz. Linn. Gm. p. 341. sp. 4. Cuprum hepaticum.
- CUPRUM MIN. LAMELLOSUM;** vid. **CUPR. MIN. ARSEN. LAMELLOSUM.**
- CUPRUM MIN. NITIDUM DENSUM,** vid. **CUPR. MIN. VITREUM s. NITIDUM DENSUM.**
- CUPRUM MIN. NITID. FRANKENBERGENSE COLUMNARE:** *Szobros Frankenbergi Fénylő Érczetlenítetett Réz.* Stängliches Frankenger Kupferglanzerz, Weiskupfererz. — Frankenberg, in Hessen, Esp. p. 299.
- CUPRUM MIN. NITID. s. VITRATUM DUCTILE:** *Nyújtható Üveg v. Fénylő Érczetlenítetett Réz.* Geschmeidiger Kupferglanz.
- CUPRUM MIN. NITID. s. VITRATUM LAMELLOSUM:** *Levegűcskés Üveg v. Fénylő Érczetlenítetett Réz.* Blättriger Kupferglanz.
- CUPRUM MINER. PHOSPHORATUM:** *Világító Érczetlenítetett Réz.* Phosphorsaures Kupfer, Reißbley in Kupfergrün. — Phosphoratus, a Phosphorus, quod videsis sub **CALCAR. APATITES PHOSPHORITES.**
- CUPRUM MIN. PYRITACEUM:** *Érczetlenítetett Réz Tűzkő.* Silberz, Silf, Kupferkies, Gelbes Kupfererz. Linn. Gm. 349. sp. 25. Cuprum sulvum. — Pyritaceum, a Pyrites, quod vid. sub **FERR. MIN. PYRITES.**
- CUPRUM MIN. VARIEGATUM:** *Tarka Érczetlenítetett Réz.* Buntkupfererz, Bunter Violetter Kupferglanz, Blaues Kupfererz, Kupfer Lasurerz, Kupfer Lebererz.

bererz. Linn. p. 346. sp. 17. Cuprum purpureum.

CUPRUM MIN. VITREUM, s. NITIDUM DENSUM, *Sűrű Fénylő v. Üveg Erczetlenített Réz*. Dichter Kupferglanz, Gemeiner Kupferglanz, Dichtes Kupferglas. CUPRUM MURIATICUM: *Sós Réz*, Salzsäures Kupfer, Kupfersand. Kupferhornerz, Grüner Sand aus Peru, Atacamit. — Muriaticus, vide sub CALCAR. GYPS. MURIATICUM.

CUPRUM NATIVUM: *Termék Réz*. Gediegenes Kupfer. Linn. Gm. Cupr. 1. nativum.

CUPRUM NICOLAI, NICOLUM; *Miklós Reze, Miklóse. Nickel, Kupfernickel*. — Nicolum: Ad Nicolaum pertinens. Hoc vocabulum derivant communiter Mineralogia praenomine, Nicolaus; quod inde manifeste patet; quia hoc metallum alio nomine vocant, Cuprum Nicolai. Ast Adlung vult hanc vocem derivare a vocabulo, arsenicum, per aphaeresin; vel a vocabulo Germanico, nagel, knoche, coniunctio, ut sic, nicolum, significet massam aliquam ex variis mixtam.

*) Nickel, Genit. Nickels, der nur in den niedrigen Spracharten einiger Gegenden verkürzt männliche Taufnahme Nicolaus, welcher gemeiniglich von νίκη, Sieg, und λαός, das Volk, abgeleitet wird.

2. Der Nickel, ein nur in Berg und Hüttenbaue übliches Wort, eine arsenikalische Erzart zu bezeichnen, — Die Abstammung ist ungewiss. Es kann seyn, dass es aus Arsenik mit Weglassung der ersten Syllben verkürzt und verderbt worden ist, so wie aus Nicolaus auf ähnliche Art Klaus wird. Es kann aber auch seyn, dass es Masse überhaupt, und eine vermischte Masse ins besondere bedeutet, da es denn von nahe, Nagel, Knoche, und andern dieses Geschlechtes, welche eine Verbindung andeuten,

Pars I. Lex. Min. Etym.

abstammen würde. Im Schwed. ist daher Nyckel ein Nagel, und Nek Finnland.

CUPRUM OCHRACEUM AZUREUM: *Kékfestékű Sárgaföldes Réz*. Kupferlazar, Kupferblau, Blaufupfererz, Bergblau. — Ochraceus, vid. sub OCHRACEUS. — Azureum, idem quod Lazureum, vide LAZURUS.

CUPRUM OCHR. AZUR. FRIABILE: *Morzsolódó Kékfestékű Sárgaföldes Réz*. Erdige Kupferlazar, Natürliches Bergblau, Kupferblau. Linn. Gm. p. 542. 7. Cupr. caer. β. Armenus.

CUPRUM OCHR. AZUR. RADIATUM: *Súgárló Kékfestékű Sárgaföldes Réz*. Strahlige Kupferlazar, Blauer Malachit. Linn. p. 542. sp. 8. Cuprigo.

CUPRUM OCHR. CHRYSOCOLLA: *Aranyenyv Sárgaföldes Réz*. Ordaischer Malachit, (Eronstadt), Kupfergrün, Berggrün. Linn. Gm. 543, sp. 9. Cuprum viride. — Chrysocolla, χρυσόκολλα: Auri gluten. Graec. ex, χρυσός, aurum, et κόλλα Jon. κόλλη, gluten.

*) Chrysocolla, χρυσόκολλα, quare ita dicatur, nominis rationem declarat Plin. 35, 5 Chrysocollam et aurifices sibi vindicant, agglutinando auro: et inde omnes (Hardvinus, omnem) appellatam similiter utentes dicunt. — Ceterum Chrysocolla humor est, ut ait idem Plin. 35, 5 in aurariis puteis per venam auri defluens, crassescente limo rigoribus hibernis usque ad duritiam pumicis. Laudatiorem eandem in aerariis metallis, et proximam in argentariis fieri compertum est. In omnibus autem iis metallis fit et cura, multum infra naturalem illam, immissis in venam aquis leniter hieme tota, usque in Junium mensem, dein siccatis in Junio et Julio, ut plane in-

telligatur chrysocolla, quam vena putris, etc. Conf. 33, 1.

Vitruv. 7, 5 Chrysocolla, ostrum, Armenium, pretiosa pigmenta.

Flor. 4, 12, 60 de Hispania. Natura regionis aurifera, minique et chrysocollae, et aliorum colorum ferax. Svet. in Galig. 18. Edidit Circenses plurimos a mane usque ad vesperam, interiecta modo Africanarum venatione, modo Trojae decursione: quosdam autem praecipuos, minio et chrysocolla constrato circo.

CUPRUM OCHR. FERRUGINOSUM: *Vasrozdás Sárgaföldes Réz.* Eisenschüssiges Kupfergrün. Linn. Gm. 345. sp. 13. Cuprum ferrugineum.

CUPRUM OCHR. FERRUG. SCORRIACEUM: *Vasrozdás Sárgaföldes Salakos Réz.* Schlackiges Eisenschüssiges Kupfergrün.

CUPRUM OCHR. FERRUG. TERROSUM: *Földes Vasrozdás Sárgaföldes Réz.* Erdiges eisenschüssiges Kupfergrün, Grüner Erdfobalt. — Terrosus, vid. sub BITUM. ASPHALT. TERROS.

CUPR. OCHR. FULIGINOSUM: *Kormos Sárgaföldes Réz.* Kupferschwärze, Kupfermulm, Schwarzer Kupferocker.

CUPRUM OCHR. LATERITIUM: *Téglás Sárgaföldes Réz.* Kupfer = Ziegelerz.

CUPRUM OCHR. LATERIT. FRIBILE: *Morzsoltó Téglás Sárgaföldes Réz.* Erdiges Kupfer = Ziegelerz, Kupfermulm, K. Ocher. Linn. Gm. 540. 2.

CUPRUM OCHR. MALACHITES: *Mályvaded Sárgaföldes Réz.* Malachitkupfer, Grüner Kupferfalk, Grünkupfererz. — Malachites, *μαλαχίτης*: Malvam referens. Graec. adiect. derivatum a *μαλάχη*, malva, cum format. similitud. *ίτης*, quod vid. sub CIRCONITES.

*) Malachites, est lapis jaspidis species, non translucens, malvae

virescentis colore. Blanc, *μαλάχη*: Malva, herba emolliendi vim habens. A *μαλάσσω* v. *μαλάττω*, emollio. Heder. Plin. 20, 21 E contrario magnis laudibus malva est utraque, et sativa et silvestris. Duo genera earum amplitudine folii discernuntur. Maiorem Graeci malopem vocant in sativis. Alteram ab emolliendo ventre dictam putant malachen. Colum. 10, 247. Apul. de Herb. c. 40.

CUPRUM OCHR. MALACH. SERICEUS: *Selymes Mályvaded Sárgaföldes Réz.* Seiseriges Malachit Kupfer, Atlas = Sammt = Seiden erz.

CUPRUM OCHR. MALACHIT. VULGARIS: *Köz Mályvaded Sárgaföldes Réz.* Dichtes Malachitkupfer, Dichter Malachit. Linn. Gm. 544. sp. 12. β. Cupr. Aerugo Malachites.

CUPRUM OCHR. PICEUM: *Szurkos Sárgaföldes Réz.* Schlackiges dichtes Ziegelerz, Kupfer = pecherz. Linn. 541. sp. 5. Cupr. ochr. piceum.

CUPRUM OCHR. RUBRUM: *Veres Sárgaföldes Réz.* Roth = Kupfererz, Rothes Kupferglas. Linn. Gm. 542. sp. 5.

CUPRUM OCHR. RUBR. DENSUM: *Sűrű Veres Sárgaföldes Réz.* Dichtes Roth = Kupfererz.

CUPRUM OCHRAC. RUBR. LAMELLOSUM: *Levegűcskés Veres Sárgaföldes Réz.* Blättriges Roth = Kupfererz.

CUPRUM OCHR. RUBR. PLUMOSUM: *Pelyhes Veres Sárgaföldes Réz.* Haarförmiges Roth = Kupfererz, K. Blüthe, K. Federerz.

CUPRUM OCHR. SMARAGDINUM: *Ragyogós Sárgaföldes Réz.* Kupfersmaragd, Dioptase (Haűn). — Smaragdinus, *σμαραγδινός*: Quod colorem sma-

ragdi habet. Derivatam a, SMA-
RAGDUS, quod vide.

- *) Apic. 3. 1 Olus smaragdinum.
Cels. 5, 19, 4 Emplastrum quod
perinde est smaragdinum appel-
latur.

CUPRUM ORICHALCUM (non
Aurichalcum, ut vulgo, tanto
minus Aurichalceum, ut per
Linnaeum, Gmelinum, Espe-
rum, etc. scribitur): *Hegyí-
réz*, (*Sárgaréz*, *Aranyréz*).
Messingerz. Linn. Gm. p. 550.
sp. 27. Cuprum Aurichalceum.
Orichalcum, ὄρεχαλκον: Aes
montanum. Graeca vox, com-
posita ex ὄρεος, montanus, de-
rivatum ab ὄρος, mons, et χαλ-
κός, aes. Praetendunt quidam
hoc scribi debere, aurichalcum;
et ita reperitur apud Marcia-
num Ictum, in Cod. Florent;
quid quod antiqui Grammatici
hybridam esse vocem illam de-
clararunt, quasi n. p. esset com-
posita ex, aurum, et χαλκός,
aes. Ast quod rem conficit, est:
quod perpetuus Graecorum usus
est, orichalcum; et firmant hoc;
Plinius, Virgilius, Horatius,
Statius; tum etymologiae ratio
a Festo etiam prodita: Orichal-
cum, inquit, sane dicitur, quod
in montosis locis invenitur.
Mons enim graece ὄρος appella-
tur.

- *) Aurichalcus, a, um, adiective po-
situm. Marcianus Ictus l. 45,
ff. de contrah. emt. Si vas auri-
chalcum pro auro vendidisset ig-
norans, tenetur, ut aurum, quod
vendidit, praestet. Aurichal-
cum est in Cod. Florent. etiam.

Aurichalcum, rectius, Ori-
chalcum, ὄρεχαλκος, ab anti-
quis Grammaticis pro voce hyb-
rida habetur, quasi ex Aurum, et
χαλκός, aes, sit composita Gesn.

Festus: Aurichalcum vel Ori-
chalcum quidam putant compo-
situm ex aere et auro: sive quod
colorem habeat aureum. Isid.

Orig. 16, 19 Aurichalcum dictum,
quod et splendorem auri et duri-
tiem aeris possideat. Eadem
Serv. ad Aen. 12, 87. Addit
Isidorus, Fit ex aere. et igne
multo ac medicaminibus perdu-
citur ad aureum colorem. Ab
auro itaque dictum putabant,
Aurichalcum etiam apud Plau-
tum fuisse, certe Syllabam pri-
mam longam, metri ratio indi-
cat. Et tamen Orichalcum per-
petuus Graecorum usus, et Pli-
nius, Virgilius, Horatius, Sta-
tiusque, quos maxime laudabi-
mus, firmant: tum etymologiae
ratio a Festo etiam prodita, Ori-
chalcum sane dicitur, quod in
montosis locis invenitur. Mons
etenim Graece ὄρος, appella-
tur. Et notum est aeris et metal-
lorum omnium inventionem in-
eendiis fortuitis montium sylvo-
rum adscribi, v. g. Senec. E-
pist. 90. Lucret. 5, 1250. etc.
Haec de nomine.

2. Fuit Aurichalcum (ut Servii
iterum verbis utamur) apud ma-
iores pretiosius metallis omni-
bus. Recte sane, cum apud Ho-
merum Hymno 5, 9 Horae Vene-
ri ponant ἐν τρετοῖσι λόβοισιν
Ἀνδρῶν ὄρεχαλκῳ χρυσεῖο τε
τηλήεντος, verbo, inaures ex
aurichalco et auro. Plaut.
Curc. 1, 3, 45 PH. Auro contra
cedo modestum amatorem: a me
aurum accipe. PA. cedo mihi
contra aurichalco, quod ego sane
serviam. Et Mil. 5, 1, 64 Ce-
do treis mihi homines aurichalco
contra cum istis moribus. De-
nique Pseudo 3, 2, 21 Aurichal-
co contra carum non fuit meum
mendacium. Virg. Aen. 12, 87
Ipse dehinc auro squalentem al-
boque orichalco Circumdat lori-
cam humeris. Album dictum pu-
tat Servius, comparatione au-
ri, sed Bochartus Hieroz 6, 16
p. 883 contendit, ex Graecis,
Grammaticis etiam album revera
orichalcum celebrari. Plin. 34,
2 ubi de aere Mariano s. Cordu-
bensi. Hoc a Liviano Gadmiam
maxime sorbet, et orichalci bo-
nitate imitatur: ubique intell.
Aes, Stat. Theb. 10, 660 Spar-
sa orichalca renident, de armis

Menoecei cruore adpersis. Sed pretiosum illud metallum orichalci aut nusquam fuit, praeterquam in poetarum ingeniis, aut iam Platonis Aristotelisque aetate perditum, etsi fuit, mixtura quaedam vel casu facta, vel arte fuit. Huc etiam refero Plinii verba 34, 2 In Cypro prima fuit aeris inventio, mox utilitas praecipua, reperto in aliis terris praestantior, maxime orichalco, quod praecipuam bonitatem admirationemque diu obtinuit.

Nec reperitur longo iam tempore, effeta tellure. Id. 37, 9 de Chrysolithis. Funda includuntur praecipuae, Caeteris subicitur aurichalcum, quondam etiam et per se gemmarum in usu. Sic certe legi vult Salmasius.

3. Sed orichalcum etiam dixerunt vulgare illud metallum, quod hodie quoque in usu frequenti est, de quo Festus, Cadmea terra quae in aes conicitur, ut fiat orichalcum. De hoc Cic. Offic. 3, 92. c. 25 Si quis aurum vendens orichalcum se putet vendere, indicetne ei vir bonus, aurum illud esse, an emat denario, quod sit mille denarium, quae pretii proportio vile metallum satis indicat. Sveton. Vitell.

6. In urbano officio donatque ornamenta templorum surripuisse et commutasse quaedam ferebatur, proque auro et argento stannum et aurichalcum supposuisse.

Horat. AP. 202 Tibia non ut nunc aurichalco vineta (al. iuncta) tubaeque aemula, etc.

Vid. omnino Bochartus l. c. qui e Graecis etiam hoc argumentum illustravit. ὀρείχαλκος: Aes montanum, Orichalcum. Ex

ὄρος, mons, et χαλκος, aes.

Hed. ὀρείχαλκον, aes montanum. Schrev.

ὄρειος, montanus. Schrev. Hed.

CUPRUM PHLOGISTICUM: *Égő v. Gyúladó Réz.* Kupferbrandz erz, Kupferbronzerz. Linn. Gm. p. 351. sp. 30. Cuprum phlogisticum. — Phlogisticum, φλογιστικός: Inflammabile. Graec. adiectivum derivatum a φλογισός, inflammans, quod a φλογίζω. incendo,

hoc a φλῆξ, ὀγός, flamma, quod demum a φλέγω, uro.

CUPRUM PICEUM; vid. CUPR. OCHR. PICEUM.

CUPRUM PLUMOSUM; videsis CUPR. OCHR. RUBR. PLUMOSUM.

CUPRUM PURPUREUM: *Bársonyszínű Réz.* — vid. sub CUPR. MIN. VARIEGATUM.

CUPRUM RUBR. DENSUM, vid. CUPR. OCHR. RUBR. DENSUM.

CUPRUM SMARAGDINUM, vid. CUPR. OCHRAC. SMARAGDINUM.

CUPRUM VIRIDE: *Zöld Réz.* — vid. sub CUPR. OCHR. CHRYSOCOLLA.

CUPRUM VITRATUM, videsis CUPR. MIN. NITID. (s. VITRATUM).

CUPRUM VITREUM: *Üveg Réz.* Kupferglas. Linn. p. 350. sp. 29. Cupr. mineralisatum nitidum.

CYANITES: *Égszinded, Égszínköded, Búzavirág színű, Búzavirág színded.* Cyanit, Blaue er Schörlspath, Blauer Talf, Blauer Glimmer, Sappare, Blättriger Beryll, Sapphirspath. Linn. Gm. 38. Zeolith. sp. 14. Cyanites. — Cyanites. κυανίτης: Cyanum referens. Graec. adiectivum absolute positum, derivatum a κυανός, color caeruleus, gemma coerulea, flos caeruleus, cum format. similitudinis ἴτης, quod vide sub CIRCONITES.]

*) κυανίτης: Cyano similis. A κυανός, color caeruleus, qualis coeli est. 2. Lapis s. succus in metallis concretus, caerulei coloris. 3. Floris nomen, inter farra nascentis. 4. Aqua marina Hesych. 5. Avis quaedam Hesych. 6. Adiect. coeruleus, κυανωτάτος, superl. apud Suid. Hed. Cyanus, Cyaneus, adiectivum. κυανός, κυανέος. Coloris nomen, coeruleum s. aqueum significans, hinc rebus maritimis, vel colore illo insignibus tribuitur, ut se-

quentia docebunt, Plin. 10, 32
Ipsa avis paullo amplior passerē,
colore cyaneo ex parte maiore.

Add. Id. 37, 9. 2. Cyanos v.
Cyanus flos Plin. 21. „In Italia
violis succedit rosa, huic inter-
venit lilium, rosam cyanus ex-
cipit, cyanum amarantus. Add.
Id. ib. c. 5, et 8. 3. Cyanos,
gemma ex jaspidium genere, co-
lore caeruleo, de qua Plin. 37,
9 Reddetur et per se cyanos, ac
commodato paulo ante jaspidis
nomine, colore coeruleo. Cya-
nos, a colore caeruleo sic dictus,
κυανός δὲ δράκοντες οὐραρέχα-
το ποτὶ δειρὴν, i. e. coerulei
autem serpentes protensi erant

circa collum Hom. II. λ. Trans-
eat instabiles strenua cyaneas
Ovid. 1. Trist. — Cyanus est plan-
ta, etc. — Nostri florem frumen-
torum nominant, quod sc. in fru-
mentario nascatur agro. Cyanus
haec planta dicitur ob florem
quem profert, caeruleum G.
Kornblume. Blanc. Cyanus,
κυανός, species coelestis colo-
ris. Item lapis lazuli, al. gem-
ma ex jaspidium genere, colore
caeruleo, turchina, Gall. une
turquoise, Calep. Cyanus Plin-
nii, Sapphir; Cyanites For-
ster, Cyanit, Reuss. Lex.

CYLINDRINUM, vid. QUARZ.
CYLINDRINUM.

D.

DAEDALA, vid. HUMUS DAE-
DALA.

DAMASCENA, vid. HUMUS
MARTIAL. DAMASCENA.

DATHOLITHES: *Temjénkövecs.*

Datholith — Datholithes, δαθολί-
θας: Lapillus thuri similis.
Graec. substant. compositum,
ex δαδιωτόν, thus, resina, et
λίθος, diminutivo, lapillus.

*) Dathiatum, appellatur thus se-
cundae vindemiae, viliorisque
pretii, quod vere colligitur, in-
cisis hieme arboris corticibus.
Plin. 12. 14. Dathiatum; Ἀπὸ
τῆς δάδος καὶ τῆς δειρῆς: quod
incensum taedam aut sulphur o-
leat; aut imitetur: quo etymo
scribendum fuerit dathyatōn. Da-
lechamp. in Not. ad Plin. l. c.
Salmasius Dadioton legit p. 358. 6.
δαδιωτόν, ἢ δάδιον, resina.

DENDRITICUM, vid. MARMOR
DENDRITICUM.

DIAPHANUS, vid. AGALMATO-
LITH. DIAPHAN.

DIASPORITES: *Pattogó.* Dis-
aspore. — Diasporites, διασπορί-
της: Dispergens, Crepitans,
Dissiliens, Displodens. Graec.
adiect. substantivum positum,
subintellig. λίθος, derivatum a

διασπορά, dispersio, cum for-
mativo adiectivorum ιτης.

*) διασπορά: Disseminatio, dis-
persio. 2. In S. literis Israëli-
tae et Judaei extra Palaestinam,
et diversis locis domicilium ha-
bentes. A διασπείρω, dispergo,
dissemino, dissipo. Hed. Dia-
sporites — Zerspringt in der
Flamme eines Wachslichtes, und
vor dem Löthrohr in kleine Blätt-
chen. Esp. p. 232.

DIOPSIDES: *Kétképiű.* Bern.

Diopsid. Diopsides, διόψιδης:
est adiectivum graecum, de-
compositum, ex δις, bis, ὄψις,
vultus, facies, et εἶδος, forma,
significatque, duplicis faciei
formam habentem, i. e. lapi-
dem. Itaque est adiectivum sub-
stantivi loco positum. Nomen
hoc inde ortum est, quia figura
primitiva huius lapidis, dupli-
ci facie gaudet; n. p. est prisma
tetraëdron rectangulum, cu-
ius plana terminalia, planis la-
teralibus oblique insidentia fi-
guram rhombi habent. Inventor
est D. Bonvoisin.

DIPYRE. *Kétszertűz.* Bern.
Schmelzstein. Dipyr, διπύρ. Est
nomen substantivum, compositum

tum ex $\delta\iota\varsigma$, bis, et $\pi\upsilon\rho$, ignis.
Hoc fossile ob nimiam fusibilitatem nactum est hoc nomen.
DOLOMITES, vid. **MARMOR DOLOMITES**.

DOLOMITES FLEXILIS, vide **MARM. DOLOM. FLEXILIS**.
DOLOMITES VULGARIS: vid. **MARM. DOLOM. VULGARIS**.
DYSODES, vid. **BARYTES DYSODES**.

E.

EGERANUS: *Égeri*. *Egeran*.
Egeranus, in Eger inventus, sc. lapis. Est adiectivum Latinum, patronymicum, absolute positum, subintelligendo lapis, derivatum a cognomine civitatis Bohemicae, Eger nuncupatae.
*) Eger Hauptstadt des gleichnamigen Bezirkes in Böhmen. Hübn. Lexic.

ELECTRICUS, vide **SIL. SCORLAG. ELECTRICUS**.

ELECTRUM, vid. **AMBRA LUTEA**.

ELECTRUM (ARGENTUM), vid. **ARGENT. NAT. AURIFER**.

ELECTRUM AURUM NATIVUM, vid. **AUR. NAT. ELECTRUM**.
ELECTRUM OPACUM TENAX, vid. **AMBRA GRISEA**.
ELAEOLITHUS. *Olajoskő*. Bern. Jettstein. Elaeolithus, $\epsilon\lambda\alpha\iota\omega\lambda\iota\theta\omicron\varsigma$; est substantivum graecum compositum ex $\epsilon\lambda\alpha\iota\omega\upsilon$, oleum, et $\lambda\iota\theta\omicron\varsigma$, lapis. Nomen habet a nitore pingvi oleaceo.

EPIDOTES, vid. **ARENDALITES**.

EPSOMENSE, vid. **VITRIOL. EPSOMENS**.

EUCLASIUS: *Töredékeny*, *Könynyentörő*. Euclase. Linn. Gm. Add. p. 442. Gemma Euclasius.

F.

FARINA CALCARIA (non Calcareae, ut Esper scribit), vid. **AGARICUS MINERALIS**.

*) Calcarius, nom., Calcareus.
Calcarius, a, um. Gesn. Plin. 17. 9. Nuper repertum oleas gaudere maxime cinere a calcariis fornacibus. 2. Calcarius, substantive, qui coquit calcem, Cato de R.R. 16 Perficit et coquit ex fornace calcem eximit calcarius, et ligna conficit ad fornacem. 3. Calcaria, intell. fodina, it. fornax. Ammian 27, 4 Calcarias exstingere, i. fornaces. Sed Ulpian. l. 8. ff. de poenis §. 10. In calcariam quoque vel sulphurariam damnari solent, i. fodinam. De calcaria in carbonariam pervenire, i. de incommodo minore in maius. Tertullianus de Carne Christi.

FARINA FOSSILIS CALCARIA:

Mészkö Ásvány Liszt., — vid. **FARIN. CALCAR.**

FARINA MONTANA TALCOSA, **TALCUM FARINOSUM**: *Fagygyús Hegyi Liszt*, *Fagygyú Liszt*. Bergmehl. — Talcosa, a Talcum, quod vid. sub **TALCUM (PROPRIUM)**.

FASSAITES. *Fassai*. Bern. Jassait. Fassaites, in valle Fassa, in Comitatu Tyrolensi sito, inventus, sc. lapis. Est adiectivum patronymicum, substantivum loco positum, subintelligendo $\lambda\iota\theta\omicron\varsigma$, derivatum a cognomine vallis Tyrolensis Fassa, cum formativ. patronymico $\pi\eta\varsigma$, quod vide. sub **ARENDALITES**.

FELDSPATHUM (non Feldspatum ut Esper scribit), **SILEX SPATHUM**: *Mezei jegezet*, *Je-*

gezet Kova. Feldspath, Feldstein. — Feldspathum: Chrystalisatum campestre. Peregrinum, compositum ex Germanicis substantivis: Feld, campus, et Spath, crystallisatum.

FELDSPATHUM AMAZONIUS: *Amazoni Mezeijeget.* Krims path, Sibirischer grüner Feldspath, Amazonenstein. — Amazonius: Qui ex Amazone fluvio est. Patronymicum adiectivum, substantivi loco positum, subintellig. lapis, derivatum a cognomine fluvii magni in America, a Hispanis, Amazon, nuncupati.

*) Amazon, oder Marannon, grosser Fluss im Amazonen Lande, welcher das Land durchströmt, und es gleich dem Nil überschwemmt, ist einer der grössten in der Welt, und ward von Joh. Orelhan, der ihn 1544 entdeckte, auch Orelhau genannt. Er entspringt in den Bergen Cordilleras, 8, bis 10 Meilen von Quito, und nachdem er bey 100 Deutsche Meilen zurückgelegt, fällt er in das Weltmeer, und macht bey seinem Ausflusse eine Menge Insel, ohne welche er bis 100 Meilen aufwärts einem Meere gleichen würde. Er nimmt eine Menge Flüsse auf, darunter manche so beträchtlich wie die Donau, und der Nil sind. Als Orelhan etliche Tage auf diesem Flusse geschifft hatte, traf er eine Menge gewaffneter Weiber an, welche mit ihren Nachbarn Krieg führten. Dieses gab den Spaniern, denen er dieses berichtete, Anlass, so wohl den Fluss, als das Land selbst mit dem Nahmen der Amazonen zu belegen. Die alten kriegerischen Amazonen genannt, sollen in Sarmatien, am Flusse Thermodon gewohnt haben. Hübn- Feldspathum Amazonius — An dem Amazonenfluss, in Südamerika. Esp. p. 116.

FELDSPATHUM CUBICUM: *Kockás Mezeijeget.* — vide sub FELDSPATH. VITREUM. — Cubicum, vid. sub ZEOL. CUBICUS.

FELDSPATHUM DENSUM: *Sürrü Mezeijeget.* Dichter Feldspath, Dichter Feldstein, Felsit, Blauer Feldspath.

FELDSPATHUM (non Feldspatum, ut Esper scribit) LABRADORIUM s. VARIABLE: *Váltózó v. Labradori Mezeijeget.* Labradorischer Feldspath, Labrador Feldspath, Labradorstein. Linn. Gm. Feldsp. 3. variabile. — Labradorium: Quod ex Provincia Labrador est. Patronymicum adiect. derivatum a Labrador, cognomine provinciae cuiusdam in America.

*) Labrador, New-Brittannien, Estotiland, grosses Land in Nordamerika, auf der Süd- und Ostseite der Hudsonbay — Man findet hier — Labradorsteine, Hübn- Feldspathum Labradorium s. Variabile. — In Nordamerika an der Küste von Labrador, Esp. p. 114.

FELDSPATHUM LUNARE; vid. ADULARIA.

FELDSPATHUM PORPHYRIUM: *Bársonyos Mezeijeget.* Feldspath = Porphyrt. Linn. Gm. p. 250. Porph. 20, 21 granatoides, Granatinus. Porphyrium, vid. sub SCHISTOPORPHYRIUS.

FELDSPATHUM SOLUTUM, vid. FELDSPATHUM VULGARE SOLUTUM.

FELDSPATHUM VARIABLE: vid. FELDSPATH. LABRAD. s. VARIAB.

FELDSPATHUM VITREUM: *Üveg Mezeijeget.* Glasiger Feldspath, Würflicher Feldspath, Petrit, Weißer Tafelschörl. Linn. Gm. gen. 42. Feldsp. 1. cubicum.

FELDSPATHUM VULGARE: *Köz Mezeijeget.* Gemeiner Feldspath, Blättriger Feldstein, Pestunse der Chinesen.

FELDSPATHUM VULGAR. REGENS: *Új Köz Mezeijeget.*

Frischer Gemeiner Feldspath. Linn.
Gm. Feldsp. 2. vulgare.

FELDSPATHUM VULG. SOLUTUM: *Olvadt Köz Mezeijegeszt.* Aufgelöster Gemeiner Feldspath.

FERRUM: *Vas.* Eisen. — Ferrum, Mars quoque appellatur a chymicis, propter duritiem, metaphorâ ductâ a Marte, Deo belli, qui robore prae reliquis excellibat.

FERRUM ARSENICALE: *Hímis Vas.* vid. sub Ferr. Olivae. Cubic. — Arsenicale, ab ARSENICUM, quod videsis.

FERRUM BASALTICUM: *Vas. képi Vas.* — vid. sub FERR. OCHR. ARGILLAC. SCAPIFORME. — Basalticum, a BASALTES, quod vide.

FERRUM CAERULEUM VULGARE: *Köz Kék Vas.* — vid. FERRUM OCHR. ARGILLAC. CAERUL.

FERRUM CARBONICATUM: *Szénsavanyú Vas.* Kohlen-sauer Eisen.

FERRUM CHROMICATUM: *Festéksavanyú Vas.* Chrom-sauer Eisen.

FERRUM COMPACTUM: *Tö. mött Vas.* vid. sub FERRUM OCHR. BRUN. DENSUM.

FERRUM DENSUM, vid. FERR. OCHR. RUBR. DENSUM.

FERRUM FIBROSUM: *Kanafos Vas.* vid. sub FERR. MAGNETES FIBROSUS.

FERRUM FRIABILE, vid. FERR. OCHR. RUBR. FRIABILE.

FERRUM GLOBIFORME: *Te. keképi Vas.* vid. sub FERR. OCHR. ARGILL. PISIFORME.

FERRUM GLOBOSUM: *Kerekded Vas.* vid. *Ibid.*

FERRUM GRANDINIFORME: *Rivancs-képi v. Jégeső-képi Vas.* vid. *Ibid.*

FERRUM GRANULARE: *Vas Da-*

ra. vid. sub FERR. MAGNET. GLAREOSUS.

FERRUM HAEMATITES NIGRUM FUSCUM: *Barna Fekete Vérded Vas.* vid. sub FERR. OCHR. RUBR. HAEMATITES.

FERRUM JASPIDIUM, vide FERR. OCHR. ARGILL. JASPIDIUM.

FERRUM LENTICULARE, vid. FERR. OCHR. ARGILL. LENTICULARE.

FERRUM MAGNETES: *Magnes Vasa, Magnesi v. Báji v. Bájos Vas.* Magnetischer Eisenstein, Magnet Eisenstein. Linn. Gm. 523. 22. Ferrum Magnetes. — Magnetes, *μαγνήτης*: Quem Magnes pastor invenit, Qui ex Magnesia est, Praestigiosus. Varia est sententia de vocis huius derivatione. Alii deducunt eam a cognomine inventoris, Magnes, suffixo formativo heurorico, *της*, (quod vid. sub Prehnites); alii a nomine urbis Lydiae v. Macedoniae v. Asiae, Magnesia, primâ patriâ huius lapidis, addito formativo patronymico *της* (quod vid. sub Arendalites); alii demum a *μάγανος*, praestigiosus, quasi hic lapis, quatenus ferrum ad se trahit, praestigiosus esset,

*) Magnes — *μαγνήτης*, lapis qui ferrum trahit, al. lapis Heraclius, et sideritis, a Magnesia urbe Lydiae, qui circa eam provenit. Lucret. l. 6. Sed Plin. l. 36, c. 16 scribit ex Nicandri sententia, repertum fuisse in Ida, et appellatum esse ab inventore, qui cum pecus pascens pedem forte haberet ferratum, et crepidas ferreis clavis compactas, animadvertit, lapidem hunc ferro adhaerescere, caeterum ab antiquis bifariam magnes accipitur, interdum pro eo, qui ferrum trahit, interdum pro lapide argentei nitoris. Hinc quia alius magnes est praeter eum, qui ferrum trahit, quidam

Veterum dicunt, alium esse magnetem a lapide Heraclio. Cic. 1. de Div. c. 39. Ut si magnetem lapidem esse dicam, qui ferrum ad se alliciat, et trahat, at rationem, cur ita sit, afferre nequeam. Magnes, ὁ μαγνήτις λίθος, bifariam accipitur ab antiquis. Interdum sic vocatur lapis, qui ferrum trahit: interdum alius argentei coloris. Posteriori modo sumit Theophrastus, qui ait, magnetem nonnullis esse admirationi, quia usque adeo similis sit argento, cum plane alius generis sit. Quia vero interdum magnes est alius ab eo, qui ferrum trahit, inde est, quod quidam veterum dicant alium esse magnetem ab lapide Heraclio.

Hesychius: μαγνήτις λίθος, αὐτὴ πλανῶ, τὴν ὅψιν ἀργυρῶ εμφορῆς ὕσα, ἣ δὲ Ἡρακλεῶτις τοῦ σιδήρου ἠπισσᾶται. Ac apud Photium quoque legere est ex Helladio Besantino: ὅτι ἔτος μὴν φησὶν, ἔχι μαγνήτιν ἀλλ' Ἡρακλείαν καλεῖσθαι τὴν λίθον, ἥτις ἔλκει τὰ σιδεῖα. Sed etsi verum est, lapidem Heraclium alium esse a magnete, tamen verum quoque est, recte Heraclium vocari magnetem, quia ut dixi, diversimode vox magnetis sumitur. Uterque autem dictus magnes, quasi Magneticum dicas, nempe a patria, quia circa Magnesiam proveniret. Ac ille qui ferrum trahit, etiam Heraclius, et Lydius dicebatur. Nam proveniebat circa Heracleam, et Magnesiam, civitates Lydiae. Inde nomen, Heraclii, Magnesii, Lydii. Nec solum nasceretur circa Heracleam Lydiae, sed etiam Heraclea Macedoniae contermina: imo qui hic nasceretur, meliorem fuisse illo circa Magnesiam Lydiae crescente, auctor est Plinius. Vulgo pro Heracleo lapide dicunt Herculeum: sed perperam, cum Ἡρακλεία λίθος dicatur non ab Herculo, sed ab Heraclea, unde et Ἡρακλεῶτις λίθος nominatur. Quemadmodum autem magnetis vox est κολύσημος, ita et Lydii lapidis.

Nam interdum sic dicitur Heraclius lapis, qui ferrum trahit: interdum quo aurum probatur. Priori modo sumitur in hoc trochaico: λυδικὴ λίθος σιδήρου τηλόθεν προσηγαγῆ. De eodem Hesychius, de Heraclio lapide, sive Magnete: κέκληται δὲ ἔτος ἀπὸ Ἡρακλείας τῆς ἐν λυδίᾳ πόλεως. διὸ καὶ Σοφοκλῆς λυδίαν λίθον αὐτὴν καλεῖ. Ac eum quoque, quo aurum probatur, sic vocari iudicat Plin. 52, 8, his verbis: Auri Argentique mentionem comitatur lapis, quem coticulam appellant, quondam non solitus inveniri, nisi in flumine Tmolo, ut auctor est Theophrastus: nunc vero passim, quem alii Heraclium, alii Lydium vocant. Unde discimus non tantum illud, vocari eum Lydium lapidem, sed etiam idcirco sic vocari, quia primum inventus sit in Tmolo, Lydiae flumine. Sed quod addit, aliter dici Heraclium, id in dubium vocari possit. Nec enim Heraclius lapis aliter unquam accipi videtur, quam pro eo, qui ferrum trahit, atque ex eo etiam σιδερίτης nominatur.

Ut magnes proprie qui ex Magnesia: sed generatim sic vocatur lapis, qui ferrum trahit, Vossius, sub SINOPIS. Magnes, μαγνήτις. Genus lapidis ferrum adtrahentis, a patria Magnesia dicti. Gesn. Plin. 36, 16 Quid ferri duritia pugnacius? Sed cedit et patitur mores: trahitur n. p. a magnete lapide, domitrix illa rerum omnium materia ad inane nescio quid currit: atque ut proprius venit, assistit, teneturque, et complexu haeret. Sideritin ob hoc alio nomine appellant, quidam Heraclion, Magnes appellatus est ab inventore (ut auctor est Nicander) in Ida repertus. Namque et passim invenitur, ut in Hispania quoque. Invenisse autem fertur, clavis crepidarum, et baculi cuspide haerentibus, cum armenta pasceret. Quinque genera magnetis Soracus demonstrat: Aethiopicum, e Magnesia Macedoniae contermina — quintum in Mag-

nesia Asiae. — Nam qui in Macedoniae Magnesia reperiuntur, rufi, nigrique sunt. — Deterrimus autem in Magnesia Asiae. Lucret. 6, 906 multus est in explicanda natura huius lapidis. Quem magneta vocant patrio de nomine Graii Magnetum quia sit patriis in finibus ortus: μαγνήτης, idem quod μάγνης: Magnes, lapis ferrum adtrahens.

2. Qui est e Magnesia Heder. Magnetes, Magnesii, μαγνήτης, populus Magnesia. Lucret. 1. 6. v. 908. μάγνης: Magnes. Si opus esset, dici potest, quasi praestigiosus lapis, a μάγανον. Et μάγνης, actus quidam alcae: forte a Magnetibus populis. Est et Magnes, Magnesiae habitator, ea est urbs Asiae ad Maeandrum. Hinc Magnesia. Schrev. μάγανον: Venenum, quo quis mortem machinatur — a μάγος, praestigiator — μαγανεύω, praestigiis utor. Idem. Magnesia, Μαγνησία. Macedoniae regio, Thessaliae annexa. — Plin. 4, 9, it. eiusdem regionis oppidum. Est et Magnesia urbs in Asia ad Sipylum montem, apud quam Scipio Asiaticus Antiochum regem magna clade affecit. vid. Liv. 37, 38; etc. Et civitas item Asiae Minoris Themistocli donata vid. Nep. 2, 10, 3.

FERRUM MAGNET. FIBROSUS: Szálas Magnes Vasa. Gaseriger Magneteisenstein Linn. Gm. p. 323. 14. Ferrum Fibrosum.

FERRUM MAGNET. GLAREOSUS: Kövecses Magnes Vasa. Sandiger Magneteisenstein, Magnetischer Eisensand, Eisenstein, Eisensanderz. Linn. Gm. 323, 13. Ferrum granulare.

FERRUM MAGNET. VULGARIS: Köz Magnes Vasa. Gemeiner Magneteisenstein, Gemeiner Magnetischer Eisenstein, Magnetstein. Linn. Gm. 323, 22. Ferrum Magnetes.

FERRUM MANACANITES, TITANIUM MANACANITES: Ma-

nacani Vas, Manacani Nap. Eisen = Titan, Manacan = Eisen, Manacan = Titan, Manacan, Manacanit, Manakanit, Titansand. Linn. Gm. App. 444. Manacantites — Manacanites: Quod ex territorio parochiae Manacan est. Patronymicum adiectivum, derivatum a Manacan, cognomine parochiae cuiusdam in Provincia Cornubiensi in Anglia, cum format. patronym. ίτης, quod vid. sub ARENDALITES. Titanium, vid. sub TITANIUM.

*) Titanium Menacanites (rectius Manacanites) — In Cornwallis im Thal des Hirschspiels Manacan, als Flusssand, überhaupt als Sand, an verschiedenen Küsten, in Flüssen. Esp. p. 426. Menakanit — Er hat seinen Namen von seinem Findorte Menakan in England, wo er als Sand vorkommt. Richter.

FERRUM MINERALISATUM MAGNETICO PYRITACEUM: Magnes-vasas Erczetlenítetett Vas Tűzkő. Magnetischer Eisenkies, Magnetischer Eisenstein. Mineralisatum, vid. sub MINERALISATUM. Pyritaceum, adi. a pyrites, quod vide sub FERR. MIN. PYRITES.

FERRUM MIN. NITIDUM: Fénylő Erczetlenítetett Vas. Glanzeisenstein.

FERRUM MIN. PYRITES: Erczetlenítetett Vas Tűzkő. Schwefelkies, Eisenkies. Linn. Gm. Sulphur. — Pyrites, πυρίτης: Ignem edens, Igne fetus, Igniarius. Graec. adiect. substantiye positum, derivatum a πῦρ, ignis, cum formativo adiectivorum ίτης. Ratio denominationis est, quod chalybe percussus scintillas edat.

*) Pyrites, ο πυρίτης λίθος, a πῦρ, ignis. Pyrites nunc lapidis nomen est, nunc gemmae. Quomo-

do aëtitēs nunc de lapide nunc de gemma dicitur: ille sic vocatur, quia in aquilae nido invenitur, haec quia aquilae referat colorem. Ac pro lapide quidem trifariam sumitur. Primum quia igni resistat, nec enim igni rumpitur: eoque focus idoneus est; unde et πυρμάχος vocatur. Idem est qui μύλιας, v. μύλιτης, h. e. molaris, appellatur. Unde Plin. 34, 19. Molarem quidam pyriten vocant. Subiungit deinde Plinius: Sed est alius etiamnum pyrites, similitudine aeris. De quo sic Dioscorides l. 5. c. 143 πυρίτης είδος έσιλίθη, άφ' ο' χαλκός μεταλλεύεται. λεπτέον μέν τοι τον χαλχοειδή, εύχερώς δέ σπινθηρας άφίέντα. Pyrites est lapidis genus, a quo conflatur aes. Eligi debet, qui est similitudine aeris, facileque edens scintillas. Est tertium pyritarum genus plurimum habens ignis, ut ibidem ait Plinius. Atque addit: hi clavo vel altero lapide percussi, scintillas edunt, quae exceptae sulphuratis, aut fungis aridis, vel foliis, dicto citius ignem praebent. Atque id ipsum est legere apud Isidorum lib. 14, c. 4. Ab his tribus generibus differt ή πυρίτις λίθος, pyritis gemma, quae ex eo nomen accepit, quia attritu digitos adurit: ut idem Plinius ait, lib. 37, c. 11. Apud Solinum pro eo legitur pyrrhites, quasi esset πυρρίτης a πυρρός, h. e. fulvus. Sed nigri est coloris: et Plinius ab igne sic vocari non obscure indicat. Quare locus ille Plinii ex Solino corrigendus. Isidorus confudit gemmam cum lapide. Nam quod de gemma diximus, tribuit lapidi aeris qualitatem habenti et scintillas emittenti. Vide eum lib. 16. c. 4. Pyrites — In Cypro eum reperiri volunt, et in metallis, quae sunt circa Acanthiam, unum argenteo colore, alterum aureo, etc. Calep. πυρίτης, sc. λίθος: Lapis pyrites, ignem edens. Gl. Vet. silex. Α πύρ, ignis. Hed. Pyrites — Vid. Turneb. Aduers. 6, 9. et

Viri docti ad Grat. 404. Der Kies — Im Bergbaue und der Mineralogie ist der Kies eine gelbe oder weisse Steinart, welche das Haupterz des Schwefels und Arsenik ist, und im ersten Falle Schwefelkies, im letzteren Falle aber weisser Kies, Arsenikkies, Gistkies, Wasserkies genannt wird. In engerer Bedeutung versteht man unter Kies Schlechthin den Schwefelkies, Pyrites, Pyromachus veterum. Von dem Nebengehalte und der äusseren Gestalt bekommt er die Nahmen Kupferkies, Vitriolkies, Kiesniere, Kieskugel, u. s. f. Im Böhm. Kyz, bey den Latein. war Cos ein Wetzstein und bey den Hebräern γυπ ein jeder Stein. Adel. Kies — Ersteror, der Schwefelkies, ist Eisen mit Schwefel vererzt, — ist sehr hart, giebt am Stahle Feuer, — Der arsenikalische Kies oder Gistkies ist Eisen mit Arsenik verschwefelt; — Am Stahle giebt er Feuer, Richter.

FERRUM MIN. PYRIT. CAPILLARIS: *Haj Érczetlenítetett Vas Tűzkő. Haarkies, Haareisenkies.*

FERRUM MIN. PYRIT. CELLULOSUS: *Fiókos Érczetlenítetett Vas Tűzkő. Zellkies, Zelliger Eisenkies.*

FERRUM MIN. PYRIT. HEPATICUS: *Érczetlenítetett Vas Tűzkő Máj. Leber-Eisenkies, Leberkies, Leberschlag, Leberfarbener Eisenkieserz, Lebereisenerz, Speise, Wasserkies.*

FERRUM MIN. PYRIT. RADIATUS: *Súgárló Érczetlenítetett Vas Tűzkő. Strahl Eisenkies, Strahlkies.*

FERRUM MIN. PYRIT. VULGARIS: *Köz Érczetlenítetett Vas Tűzkő. Gemeiner Schwefelkies, Gemeiner Eisenkies, Markasit, Krystall. Gesundheitsstein. Sulphur Pyrites Linn. Gm. pag. 288. sp. 4. figuratum, sp. 5. Marcasites, sp. 6.*

FERRUM MINER. SPECULARE:

Érczetlenítetett Tükör Vas.
Eisenglanz. Linn. Gm. 325. sp.
19. Ferrum mineralisatum speculare.

FERRUM MIN. SPEC. DENSUM:

Sűrű Érczetlenítetett Tükör Vas.
Dichter Gemeiner Eisenglanz.

FERRUM MIN. SPEC. FOLIACEUM:

Leveles Érczetlenítetett Tükör Vas.
Blättriger Gemeiner Eisenglanz.

FERRUM MIN. SPEC. MICACEUM:

Csillomos Érczetlenítetett Tükör Vas.
Schuppiger Eisenglanz, Eisenglimmer, Eisenschmann. Micaceum, a MICA, quod videsis.

FERRUM MIN. SPEC. VULGARE:

Köz Érczetlenítetett Tükör Vas.
Gemeiner Eisenglanz, Spiegeleisen, Eisenspiegel.

FERRUM NATIVUM:

Termék Vas.
Gediegen Eisen.

FERRUM NAT. PROBLEMATICUM:

Kétséges Égi Termék Vas.
Problematisches Meteorisches Gediegen Eisen.

Problematicum, vid. sub AUR.

PROBLEMAT. s. PARADOX.

Meteoricum, Adi. a Meteoron, quod vide sub AEROLITHUS.

FERRUM NAT. TELLURICUM:

Földérczes Termék Vas.
Tellurisches Gediegen Eisen. Telluricum, a TELLURIUM, quod videsis.

FERRUM NITIDUM; vid. FERRUM MIN. NITIDUM.**FERRUM NUMMIFORME:**

Pénzképű Vas. vid. sub Ferr. Ochr.

Argill. Pisiforme. — Nummus, bifariam scribitur, simplici, et duplici, *m*; praestat duplici.

*) Voss. Nummus, sive numus (utroque enim modo ea vox scribitur in vett. libris) quibusdam a Numa rege dictus videtur, quia is, ut ajunt, primus ex aere ferroque monetam Romanis dedit,

cum antea corio, vel testulis eam ad rem uterentur. Sic sane Suidas, qui et auctorem laudat Suetonium Tranquillum. Alii a Numa quoque originem petunt, sed hanc causam adferunt, quod is primus pecuniam imagine notavit, suumque nomen praescripserit. Italsidorus lib. 16, c. 17. item Cedrenus. Nec aliud sensit Epiphanius, cum extremo libello περι μέτρων και σταθμών scribit: τὸ δὲ νομίσμα τέτυπται ἀπὸ τοῦ Νόμοι τινὸς βασιλέως τῶν Πρωμαίων. At nummus excusus est a Numa, quodam rege Romanorum. Verum sunt haec gerrae germanae. Alii volunt numus esse a Graeco νόμισμα. Quod Festus scripsit: vel (quod alii dicere malunt) ut a νόμος Graeci dicunt νόμισμα, ita et Latini ab eodem dixere numus. o in v converso, quomodo a φῶρ est fur: ac causam nominis esse quod valeat, & φύσει, ἀλλὰ νόμῳ, non natura, sed lege. Confirmat sententiam hanc Auctoritate Aristotelis, qui lib. 5, Eth. cap. 8 disertim scribit, νόμισμα ex eo dici, quia valet ἐξ ὑποθέσει, ex hominum instituto ac conditione quadam. Salmasius lib. de Usuris. nummum putat dici ἀπὸ τοῦ νόμου, a consuetudine: ut ad Aristotelem redeamus, quem meliorem porro eius interpretem invenire possemus quam ipsum? Atqui is in Nicomachiis aperte docet, non ab ulla lege originem habere nummum, sed a consensu, et compacto eorum qui illo utuntur. Eoque ἀπὸ τοῦ νόμου nomen habere, i. e. a consuetudine, et more, οἷον εὖ ὑπάλλαγμα τῆς χρείας τὸ νόμισμα γέγονε κατὰ συνθήκην, καὶ διὰ τοῦτο τὸ νομα ἔχει νόμισμα, ὅτι & φύσει, ἀλλὰ νόμῳ ἐστίν. Verum non de Graeca voce nobis contentio est (quamquam nec illa ἀμέσως sit a νόμος, verum a νομίζω,) sed de Latino nummus, quam dicimus esse puram putam Graecorum. Nam, ut Julius Pol-

lux scribit lib. 9, Romani hanc vocem habent a Doriensibus, Siciliae et Magnae Graeciae incolis, quos Aristoteles in lib. de Tarentinorum rep. auctor est habuisse *νύμμον*, in Tarantis Neptuni imago impressa erat, equo insidentis, ibidem adducit Pollux illud Epicharmi, poetae Siculi: *Εύρησας δέ μοι καὶ νύμμους*, Invenient mihi nummos. Et hoc eiusdem: *Κάρυξ ἰὼν εὐδὲς, πρὶν μοι δέκα νύμμων μόσχον καλῆν*. Praeco abi cito, ac mihi decem nummis emepulchrum vitulum. Eadem fuit sententia Varronis, lib. 4. de L. L. In argento, inquit, nummi: id a Siculis. Qui locus, ut et aliis Volusii Metiani, indicare videtur nummum proprie dici qui argenteus. Certum tamen est, discrimen id omnino negligi, cum et sestertius, qui aureus est, passim nummus dicatur; et in Digestis legamus, nummos plumbeos, stanneos, aureos. Porro ex etymologia, quam attulimus, patet rectius nummus gemino mm; quod praeter lapides aliquot, probatur etiam acrostichide incertis veteris tamen scriptoris, quae Plautinae Trinummi argumentum continet.

FERRUM OCHRA: *Sárgaföld Vas.* — vid. sub FERR. OCHR. ARGILL. RUBRICA. item sub LUTEOARGIL. — Ochra, *ὄχρα*: Pallidus, Luridus. Graec. adi. substantive positum, subintellig. *χρῶμα*, color.

*) *ὄχρα*: Coloris quoddam genus a pallore denominatum. Ab *ὄχρος*, *ρα*, *ρῶν*, pallidus, luridus. Philox. Plin. 35, 6 Sunt autem colores austeri aut floridi. — Austeri alii nascuntur, alii fiunt. — Finguntur — quos in metallis diximus. Praeterea e vilioribus ochra. Id. ibid. Ochram Juba tradit in insula maris rubri Topazo nasci. Id. ibid. Ochra cretae sive lapidis species, quae fit exusta rubrica in ollis novis luto circumlitis. Bald. Lex. Vitr. p. 75. Ocher, Ochergelb,

Eisenoher, wird die gelbe, rothe oder braune, metallische Erde genannt, welche das Eisen unter seiner Zerstörung als ein Überbleibsel seiner Auflösung, die von der Natur theils von der verwitterten, vitriolischen Kiesen, theils von eisenhaltigem Wasser, worinn dieses Metall entweder von Schwefel, und vitriolsäuren, oder Luftsäuren aufgelöst worden, bewirkt ist. Richter,

FERRUM OCHRACEUM ARGILLACEUM: *Agyagos Sárgaföld Vas.* Thoneisenstein, Thoniges Eisenerz. Linn. Gm. pag. 350. sp. 25. Ferrum argillaceum. Ochraceum, adi. ab Ochra, quod vid. sub Ferrum Ochra.

FERRUM OCHR. ARGILL. JASPIDEUM: *Kitetszöded Agyagos Sárgaföldes Vas.* Jaspisartiger Thoneisenstein. — Jaspideum, Adi. a Jaspis, quod vid. sub Silex Jaspis. Jaspideus, a, um. quod Jaspidis colorem refert. Plin. 37, 10 Multis coloribus translucentes, alias vitreae, alias crystallinae, alias jaspideae.

FERRUM OCHR. ARGILL. LENTICULARE: *Lencseképű Agyagos Sárgaföld. Vas.* Linsenförmiger Thoneisenstein, Linsen oder Hirsenerz.

FERRUM OCHR. ARGILL. PISIFORME: *Borsóképű Agyagos Sárgaföld. Vas.* Kuglicher Thoneisenstein, Bohnenerz, Erbsenerz, Eisengraupen. Linn. Gm. p. 231. 39. Ferrum subaquosum (Tophus Tubalcaini): α. polymorphum, β. placentiforme, γ. nummiforme, δ. globiforme, ε. globosum, ζ. grandiniforme, η. pisiforme, θ. Aëtites.

FERRUM OCHR. ARGILL. RENIFORME, FERRUM SUBAQUOSUM, AETITES: *Vese-képű Agyagos Sárgaföldes*

Vas, Vizeske Vas, Saskö.

Nierenförmiger Eboneisenstein, Eisfenniere, Adlerstein, Aetit. Linn. Gm. p. 552. sp. 29. (intus vacuus fartus embryone libero, s. adnato, s. terrestri; pulverulento, rarius repletus). — Aëtites, αἰτίτης: Aquilinus. Graec. adiect. substantive sumptum, subintellig. λίθος, derivatum ab αἰτός, aquila. Plinio auctore bini tales lapides in aquilarum nidis reperiuntur, nec aquilae sine his ova ponere possunt, atque ob id ipsum hoc nomine insigniuntur.

*) Aëtites, αἰτίτης; lapis est colore subrufo, quem si concutias, alium lapidem, quem veluti praegnans in utero gerit, intus audis sonantem. Inveniuntur bini in aquilarum nidis, ferunturque aquilae sine iis ova parere non posse. Quam ob causam nomen illi impositum creditur. Quatuor autem sunt aëtitae species, quas enumerat Plin. 36, 21. Aëtites lapides ex argumento nominis magnam famam habent. Reperiuntur in nidis aquilarum. — Ajunt binos inveniri, marem et feminam. Nec sine iis parere, quas diximus aquilas, et ideo binos tantum. Genera eorum quatuor. In Africa nascentem pusillum ac mollem intra se et velut in alvo habentem argillam svavem, candidam, ipsum friabilem, quem feminei sexus putant. Marem autem, qui in Arabia nascitur, durum, gallae similem, aut subrutilum, in alvo habentem durum lapidem. Tertius in Cypro invenitur, colore illis in Africa nascentibus similis, amplior tamen atque dilatatus: caeteris enim glebosa facies. Habet in alvo harenam iucundam, et lapillos, ipse tam mollis, ut etiam digitis frietur. Quarti generis Taphiusius appellatur. — Huic est in alvo lapis, qui vocatur callimus, nequicquam tenerius. Aëtitae omnes gravidis adalligati mulieribus vel quadrupedibus in pelli-

culis sacrificatorum animalium continent partus, nonnisi parturiant removendi: alioqui vulvae excidunt. Sed nisi parturientibus auferantur, omnino non pariunt. Item aëtites gemma est; quae aquilae colorem habet caudae candicantis. Eam Zoaroastres Magus omnibus praetulit. Plin. 37, 11. Aëtites a colore aquilae candicante cauda. Pleraeque enim gemmae nomen habent a colore animantium. Sic γέρανιτης, geranites, a colore gruis, qui Graecis γέρανος. Hieracites ιερακίτης, a colore accipitris, qui Graece ιεραξ, milvinis enim nigrisque plumis distinguitur, ut Plinius ait, ac Aëtius confirmat. Similiter echites, ἐχίτης, a vipera, quae ἔχίς. Carcinias, καρκινίας, a colore canceri marini, qui καρκίνος. Plin. 37, 11. Ab animalibus cognominantur, carcinias, marini canceri colore, echites, viperae; et a gruis collo, geranites, hieracites accipitris. Pluraque id genus ibidem recenset. Adaeque pyrites nunc lapidis, nunc gemmae nomen est. Conf. sub Ferr. Min. Pyrites dicta. Widenmann. p. 829. Die so genannte Eisenniere rechne ich auch zu dem Bohnerze, von dem sie sich nur in der Grösse der kugelförmigen Stücke, so wie darinn unterscheidet, dass sie manchemahl auch stumpfeckige Stücke bildet, die zuweilen inwendig hohl, und entweder mit Krystallen ausgefüllt sind, oder einen losen Kern in sich eingeschlossen haben, der, wenn dergleichen Steine stark bewegt werden, klappert, daher man diese Abänderung Klappersteine, Adlersteine und Aëtiten nennet.

FERRUM OCHR. ARGILL. RUBRICA: *Agyagos Sárgaföldes Veresföld. Vas.* Rother Eboneisenstein, Röthel, Rothstein, Rothe Kreide, Rother Zeichensift. Linn. Gm. p. 550. sp. 26. Ferrum Ochra. Rubrica — μίλ-

705: Terra ita dicta a rubro colore ad tingendum apta.

*) Col. l. 2. c. 17 Omnes arbuseulas, priusquam transferas, rubrica notare convenit. Auct. ad Herren. l. 3, 3. 22. Coeno oblitus, aut rubrica delibutus. Hor. l. 2, Sat. 7. Rubrica picta proelia. Ex ea lateres quoque fiunt ad aedificia. Vitruv. l. 2. c. 7 Faciendi sunt (lateres) ex terra albidia, cretosa, sive de rubrica. Plura de rubrica Vid. apud Plin. l. 35, c. 6. Metonymice sumitur pro inscriptione seu titulo earum rerum, quae in textu, aut capitulo infrascripto continentur. Ratio nominis est, quia olim rubrica legum tituli, et capita notabantur, distinctionis causa, et ut facile appareant. Pers. Sat. 5. v. 90 praesertim si quid Masuri rubrica notavit.

FERRUM OCHR. ARGILL. SCAPIFORME: *Nyelképű Agyagos Sárgaföldes Vas.* Stänglicher Thoneisenstein, Nagelerz, Nadel förmiger Eisenstein. Linn. 324. sp. 17. Ferrum basalticum. — Scapus, vid. sub SCAPOLITHES.

FERRUM OCHR. ARGILL. VULGARE: *Köz Agyagos Sárgaföldes Vas.* Gemeiner Thoneisenstein.

FERRUM OCHR. BRUNUM: *Szeg Sárgaföldes Vas.* Braun Eisenstein. — Brunum, vid. sub COBALT. OCHR. BRUNUM.

FERRUM OCHR. BRUN. DENSUM: *Sűrű Szeg Sárgaföldes Vas.* Dichter Braun Eisenstein. Linn. 525. sp. 22. Ferrum compactum.

FERRUM OCHR. BRUN. FRIABILE: *Morzsolódó Szeg Sárgaföldes Vas.* Schrigger Braun Eisenstein.

FERRUM OCHR. BRUN. HAEMATITES: *Véred Szeg Sárgaföldes Vas.* Eisiger Braun Eisenstein, Brauner Schwarzer

Glaszkopf, Schwarzes Blutstein erz, Brauner Hämatit. Linn. 526. sp. 21. Ferrum Haematites. β fuscum. — Haematites, vid. FERR. OCHR. RUBR. HAEMATITES.

FERRUM OCHR. BRUN. INQUINANS: *Mocskoló Szeg Sárgaföldes Vas.* Schimmernder Braun Eisenstein, Brauner Eisentrüb, Eisenmann (Eisenblütthe).

FERRUM OCHR. CAERULEUM: *Kék Sárgaföldes Vas.* Blaue Eisenerde, Natürliches Berliner blau, Blauer Eisenoher. Linn. Gm. 331. sp. 28. Ferrum Smaltinum.

FERRUM OCHR. CAER. GRÖNLANDINUM: *Grönlandi Kék Sárgaföldes Vas.* Grönlandische blaue Eisenerde.]

FERRUM OCHR. CAER. VULGARE: *Köz Kék Sárgaföldes Vas.* Gemeine blaue Eisenerde.

FERRUM OCHRAC. CESPITOSUM: *Páastos Sárgaföldes Vas.* Rasen Eisenstein, Morasterz, Modererz, Eisensumpferz, Rasenerz.

FERRUM OCHR. CESPIT. PALUDOSUM: *Tavi Páastos Sárgaföldes Vas.* Sumpfiger Raseneisenstein, Rasenerz.

FERRUM OCHR. CESPIT. PRATENSE: *Réti Páastos Sárgaföldes Vas.* Gemeiner Raseneisenstein, Wiesenerz, Hartstein.

FERRUM OCHR. CESPIT. ULLIGINOSUM: *Semlyéki Páastos Sárgaföldes Vas.* Morastiger Raseneisenstein, Morasterz, Lindstein. Linn. Gm. p. 332. 29. ad Ferrum Subaquosum.

FERRUM OCHRAC. FRIABILE; vid. FERR. OCHR. BRUN. FRIABILE.

FERR. OCHR. HAEMATITES, vid. FERR. OCHR. BRUN. HAEMATITES.

FERRUM OCHR. INQUINANS,
vid. **FERR. OCHR. BRUN. IN-**
QUINANS.

FERRUM OCHR. NIGRUM: *Fekete Sárgaföldes Vas*. Schwarz Eisenstein. Linn. Gm. Dichter Schwarz Eisenstein.

FERRUM OCHR. NIGR. COMPACTUM: *Tömött Fekete Sárgaföldes Vas*. Dichter Schwarz Eisenstein.

FERRUM OCHR. NIGR. FIBROSUM: *Kanafos Fekete Sárgaföldes Vas*. Faseriger Schwarz Eisenstein.

FERRUM OCHR. PICEUM BRUNNERI: *Brunner Szurkos Sárgaföldes Vasa*. — Brunners Pecheisenstein, Glänzender Brauneisenstein. — Brunner, est Mineralogus.

*) Eius opera: 1. Brunners Handbuch der Gebirgskunde für angehende Geognosten. Leipz. 1803.
2. Brunners Handbuch der mineralogischen Diagnosis. Leipz. 1804.

FERRUM OCHR. RUBRUM: *Veres Sárgaföldes Vas*. Rotheisenstein. Linn. Gm. 526. sp. 20. Ferrum rubricosum.

FERRUM OCHR. RUBR. DENSUM: *Sűrű Veres Sárgaföldes Vas*. Dichter Rotheisenstein.

FERRUM OCHR. RUBR. FRIABILE: *Morzsolódó Veres Sárgaföldes Vas*. Schrigger Rotheisenstein, Rotheisenoher, Eisensbol.

FERRUM OCHR. RUBR. HAEMATITES: *Véred Veres Sárgaföldes Vas*. Faseriger Rotheisenstein, Rother Glaskopf, Blutstein. Hämatit. Linn. Gm. 526. sp. 2. α. β. Ferrum haematites nigrum fuscum. — Haematites, αἷματιτης. Sangvinem referens. Graec. adiect. absolute positum, subintellig. λιθος, derivatum ab αἷμα, sangvis, cum format. similitud. ιτης, quod vide sub **CIRCONITES**.

*) Haematites, lapis sangvinei coloris, qui etiam sistit, ab αἷμα, sangvis. Calep. Hed. Gesn. Blancard. Hesychius in Levit. t. 16. c. 8. Haematites rubore sangvineus est, ac propterea haematites vocatur.

FERRUM OCHR. RUBR. INQUINANS: *Szennyező Veres Sárgaföldes Vas*. Schimmernder Rotheisenstein, Rother Eisensrahm, Rother Eisenglimmer.

FERRUM OCHR. SMIRIS: *Sikár Sárgaföldes Vas*. Schmirgel Eisenstein. Smiris, vid. **SMIRIS**.

FERRUM OCHR. SPATHIFORME: *Jegezetképű Sárgaföldes Vas*. Spath-Eisenstein, Stablstein, Stablerz, Eisenspath, Weißes Eisenerz, Kalkartiges Eisenerz, Kalkiger Eisenstein, Pfingz. Linn. Gm. 529. sp. 23. Ferrum Spathosum.

FERRUM OCHR. TALCOSUM: *Fagygyús Sárgaföldes Vas*. Talkiger Eisenstein.

FERRUM OCHR. UMBRA: *Umbri Sárgaföldes Vas*. Umbraeisen, Umbra, Umber, Umbererde. Linn. 142. sp. 25. Argilla Umbra. — Umbra, ὀλομβρη: Quae ex Umbria est. Adiectiv. patronymicum, substantive positum, subintel. terra, derivatum a cognomine cuiusdam regionis Italicae, Umbria, dictae. Adiectivum illud est generis feminini, masculinum habet, Umber, ut videre est infra. Plinius, pro Umbra, habet, Umbrica.

*) Umber, bra, um. ὀμβριος, qui est ex Umbria. Calepin. Umber, ὀλομβρῆς. Qui est ex Umbria. Gesn. Catull. in Equatium 3^a, 11 Aut pareus Umber, aut obesus Hetruscus. Aper Umber Hor. Serm. 2, 4, 40. Martius Umber Sil. 10, 313. Mariti Umbri rubicunda uxor. Ovid. de Art. Am. 3, 303. Dicitur

citur de cane etiam ex Umbria. Virg. 12 Aen. v. 753. at vividus Umber Haeret hians. Umbra, Umbererde. Reuss. Umbra, Umber, Umbererde, ist eine feine, mürbe, dunkelbraune, eisenhaltige Thonerde. — Ihren Namen führt sie von dem ersten Findorte Umbria in Italien, wird aber jetzt an vielen Orten — gefunden. Richt. Umbrica, genus cretae ad vestes poliendas aptum. Calep. Plin. 35, 17 Umbria non nisi poliendis vestibus assumitur. Umbrius, a, um. Adi. Calep. Gell. 3, 2 Umbria Terra, h. e. Umbriae regio.

Umbria, olim Ombria, Ὀμβρία. regio Italiae. Dicta est ab ὀμβρος, imber, quod Umbri omnium Italiae populorum antiquissimi, inundatione terrarum imbribusque superfuisset credantur, ut refert Plin. 3, 14. Vel ab Umbrone fluvio teste eod. Plinio. Vel ab umbra, quod propter vicinitatem Apennini, et altitudinem montium umbrosa sit. Plin. 1, 2, c. 77. Mart. 13, 69 Pannonias nobis nunquam dedit Umbria cattas. Umbria Landschaft in Kirchenstaate, zwischen Urbino, dem Großherzogthum Toscana, dem Patrimonium Petri, u. der Mark von Ancona. Einige verstehen darunter allein das Herzogthum Spoleto, andere aber zugleich die Landschaft Perugino, und die Grafschaft Citta di Castello. Hübn.

FERRUM OCHR. VIRIDE. Zöld Sárgaföldes Vas. Grüne Erde. Linn. Gm. p. 555. sp. 50. Ferrum viride.

FERRUM OLIVACEUM CUBICUM: Kockás Olajded Vas. Arseniksaures Eisen, Würfelerz. Linn. Gm. p. 333. sp. 31. Ferrum arsenicale. — Cubicus, vid. sub ZEOL. CUBICUS.

FERRUM PHLOGISTICUM: Égő Vas. — vid. sub FERR. FULIGINOS. — Phlogisticum, vid. sub CUPRUM PHLOGISTIC.

FERRUM PHOSPHORICATUM ACUANI: Acuan Világítósa-Pars I, Lex. Min. Etym.

vanyú Vasa. Acuan's phosphorsaures Eisen. Acuan; est Director Fabricae vasorum porcellaneorum Lemovici (Limoges) in Gallia.

FERRUM PHOSPHORIC. LAUMONTII: Laumont Világító-savanyú Vasa. Laumont's phosphorsaures Eisen. Laumont; Gillet Laumont. Membre du Conseil des mines. Vivit Parisiis.

FERRUM PHOSPHORIC. MOHSII: Mohs Világító-savanyú Vasa. Mohs phosphorsaures Eisen. — Mohs; Frid. Mohs, Custos Johannei seu Musei ab Archiduce Johanne ita nuncupati, Graecii.

*) Opera Mohsii: Jac. Frid. v. de Null, min. Kabinett nach durchaus auf äussere Kennzeich. gegründet. Systeme geordnet beschrieben, mit Erläut. Anmerkung. und Berichtigungen als Handbuch der Oryctognosie brauchbar gemacht v. Fr. Mohs. Wienn. Schaumburg. 804. 806. 3. Theil. gr. 8. — Versuch ein Elementar Methode zur Naturhistorischen Bestimmung und Erkennung der Fossilien, von Friedrich Mohs. 1. Theil. Wien. in der Camesinischen Buchhandlung. 812.

FERRUM PISIFORME: Borsó-képu Vas. — vid. sub FERR. OCHR. ARGILL. PISIFORME.

FERRUM PLACENTIFORME: Bélesképu v. Lepényképu Vas. — vid. Ibid.

FERRUM POLYMORPHUM: Sok képu Vas. — vid. Ibid. — Polymorphum, πολυμορφόν: Multiforme. Graec. adiect. compositum ex πολὺ, multum, et μορφή, forma, unde et Latinum, forma, κατὰ μετάθεσιν.

FERRUM PULVERULENTUM NIGRUM: Fekete Por Vas. Eisenmühl.

FERRUM RENIFORME, vide

FERR. OCHR. ARGILL. RENIFORME.

FERRUM RUBRICA, vid. FERR. OCHR. ARGILL. RUBRICA.

FERRUM RUBRICOSUM: *Veresföldes Vas.* — vid. sub FERRUM OCHR. RUBRUM. — Rubricosus, Adj. a Rubrica, quod videsis sub FERR. OCHR. ARGILL. RUBRICA.

FERRUM RUBRUM, vid. FERR. OCHR. RUBRUM.

FERRUM RUBR. INQUINANS, vid. FERRUM OCHR. RUBR. INQUINANS.

FERRUM SCAPIFORME, vid. FERR. OCHR. ARGILL. SCAPIFORME.

FERRUM SMALTINUM: *Lágy-ságedev. Lágyviaszszurokdé Vas.* — vid. sub FERR. OCHR. CAERULEUM. — Smaltinum: Smaltiforme, Malthaeforme.

Peregrinum adiectivum, derivatum ab Italico, Smalto, Latine maltha, Graece μάλθη. Manifestum itaque est, depravatum esse ex Latino, maltha, quod Latini vicissim a Graecis mutuarunt.

*) Smalta, die blaue Stärke, oder Bläue, die man von dem Cobald macht, Onom. Med. Die Smalte, das aus dem Kobald durch die Verglasung erhaltene metallische Glas. — Der Name ist aus dem Ital. Smalto, im mittleren Lat. Smaltum, Smelz, Smelzglas. Adel. Maltha fiebat e pice liquida, et ungvine, quod vocamus axungiam, vel sebum, item e calce minutatim superadiecta: ut plenius describit Palladius lib. 1. c. 17. Festus: Maltha dicitur a Graecis pix cum cera mixta. Inque Glossis vet. exponitur πισσόκηρος. Cerae non meminit Palladius, nec Plinius. Sed Pollux lib. 8. c. 4 clare ait maltham esse ceram, qua illinerentur indicum tabellae. Et Hesychio μάλθα, seu μάλθη esse dicitur κηρός μεμαλαγμένης.

νος, unde et etymon cognoscitur. Nam μαλάσσω, et μαλθάσσω, mollio: ut μαλακός, et μαλθακός, mollis. Ceterum apud Hesychium μάλθη, non solum exponitur cera mollita; sed etiam μαλακία καὶ τρυφερή. Ac similiter usi Latini. Nonius, Maltas veteres molles appellari voluerunt a Graeco, quasi μαλακός. Lucilius 28. Satyr. Insanum vocant quem maltam et feminam dici volunt. Est item, maltha, materia quaedam durissima, ex calce viva adipe suillo subacta, adversus omnem annorum iniuriam invicta. Plin. 36, 24 Maltha e calce fit recenti. Gleba vino restingvitur: mox tunditur cum adipe suillo et ficu, duplici linamento: quaeres omnium tenacissima, et duritiam lapidis antecedens. Pallad. l. 1. c. 17. Est demum, maltha, limus quidam flagrans, magna in copia proveniens in stagno quodam Samosatae, urbis Comagenes, natura tam admirabili, ut aqua accendatur, nec nisi terra restingvatur. Hoc limo Samosatei urbem suam Lucullo oppugnante defenderunt, hostes una cum armis exurentes. Plin. 2, 104. Jamque et ignium, quod est naturae quartum elementum, reddamus aliqua miracula. Sed primum ex aquis. In Comagenes urbe Samosatis stagnum est, emittens limum (maltham vocant) flagrantem. Cum quid attigit solidi, adhaeret; praeterea tactus sequitur fugientes. Sic defendere muros oppugnante Lucullo flagrabatque miles armis suis: aquis etiam accenditur. Terra tantum restingvi docuere experimenta. Ibid. in Not. c. Maltha haec bitumen est. Plin. 36, 24. in Not. ad pag. 686. Maltha vetus dictio, mollem significat. Dalecampius. Ex dictis patet; maltham duplicem dari, factitiam, et nativam, et posterioris denominatio a priori est desumpta. Smalto — Dal. Lat. maltha, Gr. μάλθη. Crusca.

- FERRUM SMIRIS, vid. FERR. OCHR. SMIRIS.
- FERRUM SPATHOSUM: *Jegezetes Vas.* — vide sub FERR. OCHRAC. SPATHIFORME. — Spathosum, Adi. a SPATHUM, quod videsis.
- FERRUM SPECULARE DEN- SUM, vid. FERR. MIN. SPECUL. DENS.
- FERRUM SPEC. FOLIACEUM. vid. FERR. MIN. SPEC. FOLIA- CEUM.
- FERRUM SPEC. MICACEUM; vid. FERR. MIN. SPEC. MICA- CEUM.
- FERRUM SPEC. SCHISTUM (non Schistosum, ut Esper scribit): *Hasadó Tükör Vas.* Schief- riger Eisenglanz. — Schistum, non Schistosum, vid. sub SCHISTUS.
- FERRUM SPECULARE VULGA- RE, vid. FERR. MIN. SPEC. VULGARE.
- FERRUM SUBAQUOSUM. vid. FERR. OCHR. ARGILL. RE- NIFORME.
- FERRUM TITANEUM: *Napos Vas.* Titan Eisen, Eisenhalti- ges Titanerz, von Aschaffenburg. — Titaneum, Adi. a Titan, quod videsis sub TITANIUM.
- FERRUM TUNGSTENIFORME: *Nehézköképu Vas.* Tungstein- artiges Eisen. — TUNGSTENI- UM videsis.
- FERRUM UMBRA; vid. FERR. OCHR. UMBRA.
- FERRUM VIRIDE, vid. FERR. OCHR. VIRIDE.
- FILTRUM MARMOR SPONGIO- SUM, EXESUM, CELLULO- SUM: *Fiókos, Kiett, Gombás, Töltsér Márvány.* Linn. Gm. sp. 5. — vid. sub MARMOR s. CALCAR. OPALIZANS.
- FLOS COBALTI: *Kísírtet Vi- rág.* — vid. sub COB. OCHR. RUBR. RADIATUM.
- FLOS FERRI, vid. CALCAR. STALACT. FIBROSUS.
- FLOS ZINCI: *Fog Virág.* — vi- de ZINHUM CALAMINA VUL- GARIS.
- FLUOR, vid. CALCAR. FLUOR.
- FLUOR COMPACTUS: *Tömött Folyam.* — vid. sub CALCAR. FLUOR. DENS.
- FLUOR PULVERULENTUS: *Por Folyam.* — vid. sub CALCAR. FLUOR TERRAEFORMIS.
- FLUOR PYRAMIDALIS: *Láng- ded Folyam.* — vid. sub CAL- CAR. FLUOR. SPATHOS. — Py- ramidalis, vid. sub BASALTES PYRAMIDALIS.
- FLUOR SPATHOSUS, vid. CAL- CAR. FLUOR SPATHOS.
- FLUOR TABULARIS: *Tablás Folyam.* vid. Ibid.
- FLUOR TERRAEFORMIS: vid. CALCAR. FLUOR TERRAE- FORMIS.

G.

GADOLINITES: *Gadoliné.* Gas- dolinit. — Gadolinites: A Gado- lin inventus. Adiectivum heure- toricum, absolute sumptum, subintellig. *λός*, derivatum a eognomine, Gadolin, Minera- logi, et Professoris; cum for-

mativo heuretorico *λός*, quod vide sub SILEX PREHNITES.

*) Joannes Gadolin, Ostrobothnien- sis, Svecus, per quem Gado- linites, alias Ytterbytes, ab Ar- rhenio detectus, primum analysi detectus fuit. Est Professor, sed ubi? me latet. Is 9 Junii 1781

sub praesidio Bergmanni defendit: de analysi ferri.

GAGAS, LITHANTHRAX PICEUS: *Gágási, Ráczkő, Szurkos Köszén.* Gagat, Pechkohle, Schwarzer Bernstein, Fett-Harz = Schmiedkohle. Linn. Gm. Bit. 71. sp. 8. Gagas. — Gagas: Qui ex fluvio v. civitate Gagas est. Cognomen fluvii et civitatis Lyciae, in quo lapis, hoc nomine hodie insignitus, primum inventus est. Haec nomenclatura ideirco est metonymica, continens pro re contenta sumendo, ut in **ACHATES** huius denominationis specimen vidimus. Aliqui nominant eundem lapidem, Gagates; et tum resolutio vocis huius eadem est cum **ARENDALITES**. Lithanthrax, vid. sub **LITHANTHRAX**.

*) Gagas, Pechkohle, Reuss. Gagates, γαγάτης, gemma: cui nomen dedere Γάγαι, Lyciae civitas, et fluvius ubi invenitur, ut Dioscorides auctor est. Ac similiter Plin. 36, 19 Gagates, inquit nomen habet loci, et amnis Gaxis Lyciae. Nicander pene initio Theriacorum vocat ἐγγαγγίδα πέτρην. ubi τὸν γαγγίδην λίθον intelligi monet Scholiastes, atque addit: ἐν Γαγγαίᾳ γάρ τῆς Λυκίας εὕρισκεται, τὰς δὲ Γάγγας πόλιν ἔσσαν τῆς Λυκίας καὶ Γαγγίδα φασὶν ἐκεῖσε ἐν ἡ λίθος αὕτη εὕρισκεται πρὸς τοῖς αἰγιαλοῖς μεγάλῃ τε καὶ χλωρᾷ. Sed hoc pacto confunduntur γαγάτης et γαγγίτης. Illi nomen a Gaxis Lyciae: huic a Gange Indiae. Plin. 10, 3 ait, alio nomine appellari aëtitem Conf. sub **AETITES** dicta. Gagates, igni admotus, flammam continet, ac bitumen redolet. Eo accenso morbum caducum explorari scribit Apul. Apol. vid. Plin. 36, 19. Gagates etiam in Britannia abundat. Gesn. Gagates lapis Scribon. 225. Rhod. Dicitur etiam

Gagas, Genit. Gagatis, et Gagatae. Sed nescio quibus auctoribus Gesn. Gagates lapis masculus et femina est Veget. Mulom. 1, 20 2 et 4, 12, 3. Vid. Salmas. ad Solin. p. 177. sq.

GAHNITES: *Gahné.* Gahnit. — Gahnites: Qui per Gahn inventus est. Adiect. heuretoreum, substantive positum, subintellig. λίθος, derivatum a cognomine chemici Sveci, Gahn, cum format. heuretoreico ἰτης, quod vide sub **Silex Prehnites**.

*) Gahn fuit chemicus Svecus, vid. Chem. Fourcroy. Johann. Gottlob Gahn Bergmeister zu Fahlun in Schweden. Gahn fuit discipulus Bergmanni, qui institutis analysibus plumbi phosphorici, Graphitis, et reductione reguli Mangani inclaruit.

GALENA, vid. **PLUMB. MINER. GALENA**.

GALENA PLUMBAGO, videsis **PLUMB. MIN. GALEN. PLUMBAGO**.

GALENA VULGARIS, vid. **PLUMB. MIN. GALEN. VULGAR.**

GALENA WIZMUTI: *Zavar Pény.* — vid. **WIZMUT. MIN. GALENARE**.

GEHLENITES: *Gehlené.* *Gehlenit.* Gehlenites, a Gehlenio, celeberrimo chemico inventus, n. p. lapis. Est adiectivum heuretoreum, substantivi loco absolute positum, derivatum a cognomine Gehlen, cum format. heuretoreico ἰτης, quod vide sub **Silex Prehnites**.

GEMMA: *Rügy, Bimbó, Szem, Fokadás.* Edelstein. — Gemma, iuxta Scaligerum proprie de oculo pellucido vitis dicitur, quem primo emittit, atque gignitur in vite, cum ea parere incipit, sicque metaphorice transfertur ad lapillos pretiosos, in specie vero pellucidos significandos. Communior sententia huic contraria est, dire-

ete invertendo opinionem. Vicissim Salmasius vult, gemma, derivare ab εἶμα, indumentum, quia ea collo, auribus, digitis indueretur, ad ornatum.

*) Gemma proprie de lapillis pretiosis, ac proprie magis de pelucidis dicitur: inde transferatur ad vitium gemmas, a quibus ex gemmare dicuntur. Haec communior quidem sententia est. Sed contra erit, si gemma erit ab antiquo geno, pro gigno, proprieque dicatur, quia genatur in vite, cum ea parere incipit. Vel si gemma sit a γέμω, plenum esse, quia gemmae turgent. Virgil. 2. Georg. v. 335 Pampinus trudit gemmas, et frondes explicat omnes. Cic. Ver. 6. c. 27 Pocula ex auro, gemmis distincta clarissimis. Virg. 2. Georg. v. 506. Ut gemma bibat, h. e. poculo ex gemma facto. Posterior sententia est Julii Scaligeri in Theophr. l. 5. de caussis Plant. cap. 33. Verum Salmasii mens alia. Putat enim gemmam ex eo dictam, quia collo, auribus, digitis indueretur ad ornatum; n. p. ab εἶμα, indumentum: pro quo Aeoles Εέμμα, ex quo Latinum, gemma, mutato genere, ut a σχέμα dixere, schemam (α κέμα unde κειμήλιον). Differunt lapilli ac gemmae a lapide non solum laeuore, nitore, duritie, sed etiam raritate ac parvitate. Sane τὸ ἀπάνιον καὶ σμικρόν requirit etiam Theophrastus de lapidibus. Huiusmodi sunt lapilli, qui scalpebantur ut inderentur annulis obsignatoriis. Unde et Graeci gemmam σφραγίδα interpretantur. Gemmas autem ac lapillos eo distinguunt lursconsulti, quod gemmae perluceant, unde Graeci vocant λίθος διαφανής, lapilli autem translucidi non sunt.

GEMMA ALABANDICA: *Alabandai Rügy.* — vid. sub **SILEX GRANATUS NOBILIS.** — **Alabandicus vel Alabandiacus:** Qui ex Alabanda est. Adiect. pos-

sessivum, derivatum ab Alabanda, cognomine urbis Cariae.

*) **Alabandicus et Alabandiacus** Adiect. possessivum. **Alabandicus** carbunculus Plin. 37, 7 qui Alabandis petitus. Et **Alabandiacus** rosa Id. 21. 4. Invenitur et **Alabandensis** et **Alabandeus**, apud Cic. l. 1. et 2. de Orat. et Fam. 13. ep. 37, Alabanda, ac, et Alabandae, arum, Eblabanda, ἁλᾶ-βανδα, urbs Cariae, opulentissima, atque ea de causa Juvenalis Sat. 3, v. 70 inter urbes barbaricis deliciis et luxu perditas eam recenset. Dieta est ab Alabando conditore, Caris filio, quem etiam pro Deo habuerunt. Cic. de Nat. Deor.

GEMMA VESUVIANUS, *Vesuvi Rügy.* — vid. sub **VESUVIANUS.**

GLAUBERI, vid. **VITRIOLUM GLAUBERI.**

GNEISZIUM: *Rühes, Koszos.*

Gneus, Gneiß. Linn. Gm. p. 222. sp. 1. — 51. — **Gneisium:** Scabies, Tinea. Peregrinum, fabricatum ex German. Gneiss, scabies, tinea. Nomenclatura metaphorica.

*) Der Gneiss, inus. ein uur in Oberdeutschen für Krätze und Grind übliches Wort, welches mit Gnätze einerley Bedeutung und Ursprung hat, und auch Gnisch, Gnäsch, Kneist, Gneis lautet, wo es in weiterer Bedeutung alles bezeichnet, was durch Reiben, Schaben und so ferner von einer Sache abgeht. Sagegenest, Sagespäne. Gleichfalls von dem Nieders. gnieden, und Oberdeuts. gneissen, reibenschaben. In Angels. ist cnysan, cnysau, zerstoßen, bey den Pergamentmachern kneussen, schaben, und in Oberd. neisen, wühlen.

2. Der Gneiss, in Bergbaue eine Benennung einer schiefrigen sehr vermischten und überaus harten Steinart, welche von allen Farben angetroffen wird, mit Schlägel und Eisen nicht zu gewinnen ist, das Erz in Schmel-

zen sehr raubt. und sich sehr schwer von denselben scheiden lässt. Adel.

GNEISZIUM CORNEUM: *Szaria Rühes.* — vid. sub **HORNBLENDA BASALTICA.**

GNEISZIUM MICACEUM: *Csilomos Rühes.* — vid. sub **SAXUM FURNACUM.**

GNEISZIUM TOPAZINUM: *Topazided Rühes.* — vid. sub **TOPAZITES.**

GRANATUS, SILEX GRANATUS: *Magvas, Magvas Kovva.* Granat. — Granatus: Qui multa grana habet. Adiectivum substantivi loco positum, subintelligendo *λίθος*, derivatum a Latino, granum. Ex eo sic dicitur, quia ad modum granorum aliis lapidibus quasi matricibus inspersus esse cernitur.

*) Granatus, a, um. Adi. *κοκκωτός*. Quod abundat granis: ut Mala granata, quae et punica vocantur. Gesn. Colum. 12, 41, 2 Et integra mala dulcia granata, quae punica vocantur. Granatus, *κοκκώδης*, quod abundat granis. Calep.

GRANATUS MAGNESIATUS:

Magnesi Magvas. Braunsteinfiesel, Granat, Granatförmiges Braunsteinerz. Emmerl. — Magnesiat, Adi. a **MAGNESIA**, quod vide.

GRANATUS NOBILIS, vid. **SILEX GRANATUS NOBILIS.**

GRANATUS PYROPUS: *Türképü Magvas.* Pyrop = Granat, Feueraug = Granat. — Pyropus, *πυρρός*: Ignis faciem prae se ferens. Graecum adiect. absolute sumtum, subintellig. *λίθος*, compositum ex *πῦρ*, ignis, et *ὄψ*, *ὠπός*, *ὠπα*, facies. Ex eo sic dicitur, quia ignem vel flammam imitatur. Hinc quidam *ετυμολογία* decepti putarunt esse carbunculum, quia et hic a carbone nomen accepit. Demum,

non est dissimulandum, germanam interpretationem, Feuerauge, non esse adaequatam.

*) Pyropus, *πυρρός*; mixtum trium partium aeris, et quartae auri, ut e Plinii lib. 34 extremo cap. 8. colligit Onuphrius Panuinus, l. 1. de ludis circensibus, cap. 17, ubi et docet orbes qui in circis superimponi solent obeliscis soli sacris, ex pyropo fieri solere, idque quia similis quodammodo sit soli, quando ut ille plurimum ignis calorisque habere videtur, ita et pyropus calore solis quasi ignescat. Itaque idem Onuphrius scribit, basilicam S. Petri visam sibi ab obelisco Vaticano, qui in proximo est, reverberantibus solis radiis ita accensam, ut ardens clibanum videretur. Quare satis liquet, sic dici, quia habet *πυρρός ὠπα*, h. e. ignis faciem. Plin. 34. c. Aes in uncias additis auri scrupulis senis, praetenui pyropo bractea ignescit. Ovid. 2. Met. Solis domum describens: Clara micante auro, flammisque imitante pyropo. Propert. 4, 11, 21 Inducto pyropo fulgebat parma. Lucret. 2, 302 Pluma rubro clara pyropo.

GRANATUS STAUROLITHUS:

Keresztkő v. Nyárskő Magvas. Staurolith, Kreuzstein = Granat, Stangen = Granat, Granatit. — Staurolithus, *σταυρολίθος*: Lapis vallo, v. cruci similis. Graecanicum, substantiv. compos. ex *σταυρός*, palus ligneus acutus, crux, et *λίθος*.

GRANATUS VULGARIS: *Köz Magvas.* Gemeiner Granat. Linn. Gm. p. 190. Chlorogranatus verus. Grüner Granat.

GRANITES: *Magded.* Granit, Granitfels, Heide = Geisborger Geiß = Brocken = Sand = Kornstein. Linn. Gm. p. 214. gen. 56 sp. 1. Granites simplex. sp. 1 — 61. — Granites: Granis coadunatis similis. Adiectivum absolute po-

situm, subintelligendo, lapis, derivatum a Latino, granum, cum format. similitudinis, ἰτης, quod vid. sub CIRCONITES. Ex eo Germanice Hornstein nuncupatur.

*) Granites — Der Granit — Ein Hauptcharacter dieser Gebirgsart liegt aber auch darinn, dass sie ein körniges Gefüge hat. Widenm. p. 1001.

GRANITES SIMPLEX: *Egyes Magded.* — vid. sub GRANITES.

GRANITES SYENITES: *Syenai Magded.* — vid. sub SYENIT.

PORPHYRAC. s. SCHISTUS.

GRAPHICUM, vid. AUR. GRAPHICUM.

GRAPHITES (MOLYBDAENA WALLERII): *Író, Plajbász, (Waller Ónija).* Graphit, Reißbley, Zöpferbley, Häfnerbley, Eisenschwärze. Linn. Gm. gen. 75. 1. Gr. Plumbago. — Graphites, γραφίτης: Scriptorius. Graec. adiect. absolute positum, subintellig. μέταλλον, derivatum a γραφή, scriptura. — Wallerius, vid. sub MOLYBDAENA WALLERII.

GRAPHITES CARBO, vid. ANTHRACOLITHES.

GRAPHITES LAMELLOSUS: *Levegűcskés Író.* Blättriger Graphit.

GRAPHITES SCORIACEUS: *Salakos Író.* Schlackige Kohlenblende.

GRISEA, vid. AMBRA GRISEA.

GROSSULARIUS: *Köszméteded.* Bern. Grossular. Grossularius, adiectivum substantive positum, subintelligelapis; significatque lapidem Ribes Grossulariae Linnaei similem. Denominatio facta est ob similitudinem, quam color et figura crystallorum huius fossilis habet, cum fructu iam dicto. Detexit hoc fossile Laxmann, 1790. in Sibiria.

GYP SUM, vid. CALCARIUS GYP SUM.

GYP SUM AEQUABILE, vid. ALABASTRUM.

GYP SUM ALABASTRUM: *Alabastromi Föttföld.* — vid. sub GYP S. AEQUABILE.

GYP SUM ANHYDRITES, vide CALCAR. GYP S. ANHYDRIT.

GYP SUM DENSUM, vid. CALCAR. GYP S. DENS.

GYP SUM FIBROSUM: *Szálas Föttföld.* — vid. sub CALCAR. GYP S. FIBROS.

GYP SUM GLACIALE: *Fagyos Föttföld.* — vid. sub CALCAR. GYP S. SPATHOS.

GYP SUM GLOBOSUM: *Gömbölyű Föttföld.* — vid. *Ibid.* et sub CALCAR. GYP S. LAMELLOSUM.

GYP SUM LAMELLARE: *Levegűcskés Föttföld.* — vid. sub CALC. GYP S. SPATHOS.

GYP SUM LAMELLOSUM; vid. CALCAR. GYP S. LAMELLOS.

GYP SUM LAPIS HEPATICUS, vid. BARYTES DYSODES.

GYP SUM LENTICULARE: *Len csés Föttföld.* — vid. sub CALCAR. GYP S. SPATHOS.

GYP SUM MURIATICUM, vide CALC. GYP S. MURIATICUM.

GYP SUM PYRAMIDALE: *Lángded Föttföld.* — vid. sub CALCAR. GYP S. LAMELLOS.

GYP SUM SCHISTUM: *Hasadó Föttföld.* — vid. sub GYP SUM STRIATUM.

GYP SUM SELENITES: *Hóldded Föttföld.* — vid. sub CALCAR. GYP S. SPATHOS.

GYP SUM SPATHOSUM, vide CALC. GYP S. SPATHOS.

GYP SUM SPECULARE: *Tükör Föttföld.* — vide *Ibid.*

GYP SUM STILLATITIUM: *Csepegő Föttföld.* — vid. sub CALCAR. GYP S. LAMELLOS.

GYPSUM STRIATUM; vid. **CALCAR. GYPS. FIBROS.**

GYPSUM TERRAEFORME: *Földképű Föttföld.* Erdiger Gyps, Gypserde, Mehlgyps, Gypsartige Bergmilch, Himmelsmehl. Linn. Gm. 22. Gypsum. sp. 1. terreum.

GYPSUM TERREUM: *Földes Föttföld.* — vid. sub **GYPSUM TERRAEFORME.**

GYPSUM TERRESTRE FARINACEUM: *Földes Föttföld Liszt.*

GYPSUM TESSELLARE (non Tessulare, ut Linn. Gm. scribunt): *Négyszegűcske Föttföld.* — vid. sub **CALC. GYPS. SPATHOS.** — Tessella, τετραγωνον, quaevis res formam habens quadratam, cuiusmodi sunt laterculi, sive lapides quadra-

ti, quibus pavimenta sternuntur, dim. a tessera.

*) Plin. 37, 10 Androdamas argenti nitorem habet, ut adamas figura quadrata, et semper tessellis similis. Id. 17, 11 Exempta cortice tessella. Senec. libr. 6. quaest. nat. c. 31 Balneum tessellis stratum. — Tessulatus, a, um. quod tessellis, i. e. parvis lapillis quadratis est compositum, ut pavementum tessellatum, quod etiam sectile dicitur, quoniam in particulas sectum est. Svet. de Caes. c. 46 Munditiarum, lautitiarumque studiosissimum multi prodiderunt, quamvis tenuem adhuc, et obaeratum, in expeditionibus tessellata, et sectilia pavimenta circumtulisse.

GYPSUM USUALE: *Szokott Föttföld.* — vid. sub **CALC. GYPS. LAMELLOS.**

H.

HAEMATITES, vid. **FERRUM OCHR. RUBR. HAEMATITES.**

HAEMATITES FUSCUS: *Barna Vérded.* — vid. sub **FERRUM OCHR. BRUN. HAEMAT.**

HALOTRICHUM, VITRIOLUM CAPILLARE: *Hajsó, Haj Üvegse.* Haarsalz, Haaralaun, Federalaun. Linn. gen. 68. Alumen. sp. 5. Halotrichum. — Halotrichum, ἁλοτριχός: Sal capillare. Graec. substant. compos. ex ἅλς, sal, et τριχ, τριχός, capillus. Metaphoricum.

HALITIS: v. **HALITES** (sed non Hallitis): *Sóded.* Halit. Halitis, ἅλις; sali similis. Est adiectivum, substantivi loco positum, subintelligendo ἅλς. Derivatur ab ὁ ἅλς, sal, cum formativo similitudinis ἵτις, quod coincidit cum ἵτης. Hoc vide sub **CIRCONITES.** Est denominatio generica.

HAMMITES, vid. **MARMOR HAMMITES.**

HELIOTROPIUM (non Heliotropius, ut Esper scribit): *Napfordító, Napváltoztató.* Heliotrop, Grüner Orientalischer Jaspe. Linn. Gm. Chalced. sp. 17. Heliotrop. — Heliotropium, ἡλιотρόπιον: Solem vertens, vel immutans. Graecanicum adi. absolute positum, subintellig. ἅλς, composit. ex ἥλιος, sol, et τρέπω, verto. Quia solis naturam vertere, et immutare videtur.

*) Heliotropium est Gemma. Plin. 37, 10. Heliotropium nascitur in Aethiopia, Africa, Cypro, porracei coloris, sanguineis venis distincta. Causa nominis, quoniam delecta (sc. gemma) in vas aquae fulgorem solis accedentem percussu sanguineo mutat, maxime Aethiopica (sc. gemma). Eadem (gemma) extra aquam spe-

soli modo solem accipit, deprehenditque defectus, subeunte Lunam ostendens. Heliotropio igitur ex eo nomen accessit, quod solis naturam vertere et immutare videatur, quia aliter eum exhibet vasi aquae iniectum, aliter extra aquam: nam aquae immisum augere solis fulgorem sanguineo percussu: extra aquam radios sive fulgorem quasi avertere, solemque velut in speculo exhibere. Athaeneo etiam lib. 5. ἡλιότροπον vocatur solarium, quia umbra circumvertitur cum sole. Heliotrop, Sonnenwendestein, ist eine Jaspisart. Richter.

HELMONTII, vid. LUDUS HELMONTII.

HEPATICUS SQUAMOSUS: *Pikkelyes Májas*, — vid. sub Hepatites.

HEPATITES, vid. BARYTES DYSODES.

HORARIA, vid. ARENA HORARIA.

HORNBLENDA: *Szaruáltató, Szaruámitó, Szarúvakító*. Hornblende. — Hornblenda: Cornu seducens, v. fallens. Peregrinum substantivum, compositum ex Germanico, Horn, cornu, et Blende, deceptaculum.

*) Die Hornblende, plur: inus. Im Bergbaue, eine grobblättrige schwarze Blende, vermuthlich wegen des scheinbaren hornartigen Gewebes; im Gegensatze der klarblättrigen, oder Pechblende. Adel. Die Blende. Ueberhaupt alles, was blendet besonders. — 2 Was verblendet, d. i. was eine Sache als gegenwärtig vorstellet, die noch nicht vorhanden ist. In diesem Verstande heisst, 1. Vornehmlich eine glänzende Bergart, Blende, ohne Plural, welche ein mit Eisen und Schwefel vererzter Zink ist, aus grossen und kleinen glänzenden Schuppen bestehet, und kein Erz enthält, ob sie gleich ein schönes Ansehen hat, und daher den Unwissenden oft

genug verblendet, Pseudogalena im Böhmischen Pleut, in den ungarischen Bergwerken aber der äusseren Aehnlichkeit wegen Colson. Idem.

HORNBLENDA BASALTICA:

Vasképi Szaruáltató. Basaltische Hornblende, Basaltine, Schörl, Krystallisirte Hornblende. Linn. Gm. Hornblend. 3. Basaltica. — Basalticus, a, um. Adi. a BASALTES, quod vide.

HORNBLENDA LABRADORICA: *Labradori Szaruáltató*. Labradorische Hornblende. Linn. Gm. gen. 5. Hornbl. sp. 2. labrador. — Labradoricus, a, um. Adi. a Labrador, quod videsis sub FELDSPATH. LABRADORIUM.

*) Hornblenda Labradorica — Von der Insel S. Paul, bey der nordamerican. Küste von Labrador. Esp. p. 142.

HORNBLENDA SCHISTA (non Schistosa, ut Esper scribit): *Hasadó Szaruáltató*. Schieferige Hornblende, Hornblendeschiefer. Linn. Gm. p. 225. 12. Gneissium corneum.

HORNBLENDA TYROLICA EX MATREY: *Tyrolí Szaruámitó Matrayból*. Tyroler Hornblende von Matray. — Matray, alter Flecken und Herrschaft in Tyrol, an dem Gränzen von Kärnthen. Hübn.

HORNBLENDA VULGARIS: *Köz Szaruáltató*. Gemeine Hornblende, Dunkelgrüner Schörl, Schörlblende. Linn. Gm. gen. 5. Terra talc. Hornblenda. sp. 1. vulgaris.

HUMUS: *Töltföld, Felföld, Televény*. Dammerde. Linn. Gm. p. 111. gen. 19. Ord. calc. Humus. — Humus: Terra constans ex particulis vegetabilibus et animalibus.

- *) Dammerde, wird diejenige Erde genannt, welche über Tage liegt, und einen Erzführenden Berg, bis auf das feste Gestein bedeckt. Sie muss, ehe man zum Gestein oder Erze kommt, weggeschafft werden, und bestehet aus Theilen, entweder aus dem Thier — oder Pflanzreiche. Richter.

HUMUS ALPINA: *Havasi Felföld.* Alpenerde. Linn. Gm. l. c. sp. 5. alpina. — Alpinus: Ad excelsos montes pertinens. Adiectivum, ab alpes. Alpes, ium, quod etiam Alpis, is, pro Alpes invenitur apud auctores Latinos, significabat olim montes excelsos, qui Italiae separant a Gallia, et Germania, dicti a Candorenivium, quibus perpetuo fere albescunt, lingua Sabinorum, qui alpum dixere, quod posterius Latini album. Tempore mox universi excelsi montes totius orbis terraeque alpes nuncupabantur.

- *) Alpes Italiae Celsi sententia in longitudinem centum millia passuum patent a supero mari ad inferum, ut Livius scribit, tria millia stadiorum. Multiplices Alpes sunt, et varia pro locorum diversitate sortiuntur nomina, Maritimae, seu Litoreae, Cottiae, Graiae, Poeninae, Summae, Lepontiae, Bhaeticae, Tridentinae, vel Noricae, Juliae, vel Carnicae. Alpis, is, in singulari pro Alpes in plurali invenitur apud Poetas. Ovid. l. 3. de art. am. v. 140. Lucan. l. 1. v. 688. et l. 3. v. 299. Juven. Sat. 10. v. 152. Sidon. Carm. v. 16. 95 Praeruptis porrectae in rupibus Alpis. Idem Sidon. usurpavit etiam pro quovis monte excelso Carmin. 2. v. 510. de Atho, quem Xerxes perfodit: Turgida sylvosam currebant vela per Alpem. Sic Carm. 9. v. 44, de eodem. Prudentius in passione Laurentii v. 438. etiam Pyrenaeos Alpes vocavit.

HUMUS ANIMALIS: *Allati Felföld.* Thierische Dammerde. Linn. Gm. l. c. sp. 1. animalis.

HUMUS CESPES. *Hant Zsombék.* Haide oder Rasentorf.

HUMUS DAEDALA (non Daedalea, ut Esper scribit): *Mesterséges Felföld.* Stauberde. Linn. Gm. l. c. sp. 5. daedalea. — Daedaleus, a, um: Artificiosus. Adiectivum, derivatum a cognomine magni artificis, Daedalus, vel iuxta Festum a *δαΐσειν*, scire, vel *δαιδάλλειν*, variare.

- *) Daedalus Atheniensis faber egregius, Icarus pater, qui serram, asiam, perpendiculum, terebram, glutinum, lithocollam, simulacra, quae per se moventur, invenit, malum, antennam navi imposuit, etc. Accusatus, quod Perdiccam sororis filium interemisset, iudicii metu in Cretam fugit. Ibi Pasiphaen lignae vaccae inclusit, cum illa sceleratissime taurum amaret, et labyrinthum effecit, in quo Minotaurus concluderetur. Tandem exilii taedio affectus, aereis alis ex Creta effugit, una cum filio, ubi a Minoë rege tanquam in custodia detinebatur, quod eius opera Regina tantum scelus admisisset. Sed Icarus filius nimium alte volans: alis calore solis dissolutis, in mare cecidit, et interit Ovid. 8. Metam. A Daedalo, ob multiplex variumque eius ingenium, factum est adiectivum Daedalus, a, um. Calep. Voss. Dadalum vocatur, quidquid est artificiose varium, et affabre factum. Gloss. Vet. ποικίλον, daedalum, varium. Ita Ennius Minervam, Lucretius Tellurem, Virg. Aen. 7 Circeon, daedalam dixit. Videtur ea vox esse a summo artifice Daedalo, Icarus parente, ad quem, ut auctorem referebantur omnia *ξόανα*, sive simulacra, ac imprimis *αὐτοκίνητα*, sive *αὐτόματα*, qualis Architae columba. Sane generatim omnia simulacra lignea, *δαίδαλα* vocabantur, teste Pausania. Proprie autem sic dicebantur, quae cum naturaliter moveri videantur, tamen non per se, sed arte,

hoc faciunt. Eiebat hoc infuso argento vivo, qua ratione lignum Venerissimulacrum αὐτόματον a Daedalo factum esse tradit.

Themistius, paraphrasi prima αἰς τὸ περὶ ψυχῆς, pag. 48.

Aliis tamen videtur, non opus a Daedalo sic appellatum, sed Daedalus ab opere; volant enim artificem sic dictum esse αἰεῖν, i. e. seire, vel δαιδάλλειν, quod est, variare. Et pro hac sententia est Festus, voce Daedalum. Quae proprie sint Daedala, et quo nomine Daedalus maxime fuerit in admiratione, pluribus explicatum invenies apud Jos. Scalig. animadversionibus Eusebianis ad annum 737, h. e. pag. 43. col. utraque.

HUMUS EFFERVESCENS: *Buzgó Felföld.* Brauserde. Linn. Gm. l. c. sp. 6. effervescens.

HUMUS LUTUM: *Sár Felföld.* Schlamm oder Weihererde. Linn. Gm. l. c. sp. 7. lutum.

HUMUS MARTIALIS: *Vasas Felföld.* Eisenochrige Erde. Linn. Gm. l. c. sp. 8. martialis.

HUMUS MARTIAL. DAMASCENA: *Damaski Vasas Felföld.* Rothe eisenochrige Erde. Linn. Gm. l. c. sp. 8. martialis damascena. — Damascena, a Damascus, Damaschk, Damasce, die Hauptstadt eines grossen Gouvernements gleiches Namens in Syrien. Hübn.

HUMUS MARTIAL. TINCTORIA: *Festő Vasas Felföld.* Schwarze eisenochrige Erde. Linn. Gm. l. c. sp. 8. martialis tinctoria.

HUMUS MURIATICA: *Sós Felföld.* Rochsalzige Erde. Linn. Gm. l. c. sp. 10. muriatica. — Mariaticus, vid. sub GYPSUM MURIATICUM.

HUMUS PAUPERATA: *Sovány Felföld.* Mehlerde. Linn. Gm. l. c. sp. 4. pauperata.

HUMUS PICEA: *Szurkos Fel-*

föld. Pechfärbige Erde. Linn. Gm. l. c. sp. 9. picea.

HUMUS RURALIS: *Mezei vagy Szántó Felföld.* Ackererde. Linn. Gm. l. c. sp. 3. ruralis.

HYACINTHUS: *Esővirág, Hyacinth.* Hyacinth. Linn. Gm. gen. 40. sp. 4. Gemma Hyacinth. — Hyacinthus, ὑάκινθος: Graecanicum, decompositum, ex ὕειν, pluere, κινεῖν, movet, ἄνθος, flos. Quia hyacinthus planta florem tunc emittit, ubi terra vernis imbribus permaduit. Est cognomentum viri, herbae, et translate, gemmae, colore floris hyacinthi.

*) Hyacinthus, ὑάκινθος. Puer dilectus Apollini, quem cum Apollo imprudens disco necasset, vertit in florem illius nominis: in quo duae literae inscriptae cernuntur αἰ: quae vox lugubris, h. e. dolentis interjectio est. Vid. Ovid. Met. 10, 135. De flore hyacintho Plin. 21, 11. Virg. Eclog. 3, 63. Colum. 9, 4, 4. Pallad. 1. 37. Colum. 10, 100. Virg. Georg. 4, 143. 2. Hyacinthus — cum Graecis, tum Latinis gemmae etiam nomen est, sic dictae a colore floris hyacinthi. Plin. 37, 9 Multum ab ea distat hyacinthos, tamen e vicino (sc. amethysto) descendens. Differentia haec, quod ille emicans in amethysto fulgor violaceus, dilutus est in hyacintho. Primo quoque aspectu gratus, evanescit antequam satiet, adeoque non implet oculos, ut pene non attingat, marcescens celerius nominis sui flore. Hyacinthos Aethiopia mittit. Id. 35, 5 Quartum smaragdi genus facit hyacinthizantes, ὑάκινθίζοντες, hoc est, hyacinthi colorem imitantes.

HYALITES (non Hyalithes, ut Esper scribit): *Üvegded.* Hyalites, Müllersches Glas. Linn. Gm. gen. 41. Olivinus, sp. 2. vitreus. — Hyalites, ὑάλιτης: Vitriformis. Graec. adiect. substantive sumptum, subintellig. λίθος, de-

rivatum ab ὕαλος, vitrum, cum format similitud. /της, quod vide sub CIRCONITES.

HYALLITHUS, (non Hyalithus): *Üvegkő. Hyallit. Hyallithus, ὑαλλίθος*, lapis vitrum referens. Graecanicum, compositum ex ὕαλος, vitrum et λίθος, lapis. Denominatio facta est a colore vitreo, vel hyalino.

HYDRARGYRUM: *Vízüst, Kéneső. Quedsilber.* — Hydrargyrum, ὑδράργυρος, ἢ ὑδράργυρον: Aqueum argentum. Graec. substantiv. composit. ex ὕδωρ, aqua, et ἄργυρος, argentum. Ex eo sic dictum; quia colore quidem est argenteo, nec tamen, uti argentum, uno loco consistat, sed aquae instar diffluat.

*) Latinis dicitur, Argentum Vivum, ob motum continuum. Aristoteli dictum ἄργυρον χυτὸν, h. e. argentum fusile seu liquidum. Plinius usurpat tam hydrargyri, quam argenti vivi, vocabulum, cum illa differentia, quod hydrargyrum pro factitio, argentum vivum pro solo nativo seu fossili, mercurio sumat; ut patet: Plin. 33, 8. Ex secundario invenit vita et hydrargyrum in vicem argenti vivi, paulo ante dilatum. Fit autem duobus modis aereis mortariis pistillisque trito minio ex aceto: aut patinis fictilibus impositum ferrea concha, calice coopertum, argilla superillita: dein sub patinis accensum foliis continuo igni, atque ita calicis sudore deterso, qui fit argenti colore et aquae liquore.

HYDRARGYRUM AETHIOPS: *Szerecsen Kéneső. Mineralischer Moor. Linn. Gm. sp. 5. Hydr. Aethiops.* — Aethiops: Nigrum genus hominum. Hoc minerale a summa sua nigredine Aethiopis nomen meruit. Metaphoricum.

*) Aethiops, αἰθίοψ, Vulcani filius fuit, qui Aethiopiam a se denominavit ut Plin. 6, 30 Universa

vero gens Aetheria appellata est, deinde Atlantia, mox a Vulcani filio Aethiope Aethiopia. Sunt, qui Aethiopes dictos putent a Chus, filio Cham, Chus enim hebraica lingua Aethiops interpretatur. Datur praeparatum Mercurii pharmaceuticum, quod Aethiops Mineralis audit, et fit ex mercurio et sulfure lege artis. Hinc translata est haec nomenclatura mineralogica.

HYDRARGYRUM ARGENTATUM, AMALGAMA ARGENTI: *Ezüstös Kéneső, Ezüst Lágyltvány. Amalgam. Quedsilber, Natürliches Amalgam. Linn. Gm. gen. 92. 2.* — Amalgama, ἀμάλαμα: Mollitum, Emollitum. Graec. substantiv. derivatum e μαλάσσω, mollio, inde μάλαγμα, id quod molliendum adhibetur. Ab initio additum α est ἐπιτάτιον, seu intensivum. In medio vocis est metathesis, seu transpositio litterae α; ut tandem ex μάλαγμα, fiat ἀμάλαμα.

HYDRARGYRUM BITUMINOSUM, vid. HYDR. HEPAT. BITUMINOS.

HYDRARGYRUM CINNABARIS: *Sárkányvér Kéneső. Zinnober, Geschwefeltes Quedsilber, Zinnobererz, Berg = Gediegen = Gegrabener = Gewachsender Zinnober.* — Cinnabaris, vel Cinnabari: Sanguis Draconis. Barbarum, Indicum. Nomenclatura metaphorica. Sanguis draconis est duplex, vegetabilis. et mineralis. Prior dedit nomen posteriori.

*) Plin. 35, 7 Ubi de minio. Milton vocant Graeci minium: quidam cinnabarim, unde natus error, Indico cinnabaris nomine. Sic appellant enim illi saniem draconis elisi elephantorum morientium pondere, permisto utriusque animalis sanguine, ut diximus. Neque alius est color, qui in picturis proprie sanguinem reddat, Illa cinnabaris antidotis

medicamentisque utilissima est. At hercule medici, quia cinnabarin vocant, pro eo utuntur hoc minio, quod venenum esse paulo mox docebimus. Cinnabari veteres, quae etiam nunc vocant, monochromata pingebant. Eadem de cinnabari mens Solini, Cap. 28. Ac ea res occasionem praebuit, ut dicerent, cinnabaria dracone et barro, i. e. elephanto cognominatum, ut Isidorus ait l. 19. c. 17. Caussam enim his verbis addit: Aiunt draconum esse sangvinem, dum implicant elephantes. Ruunt enim belluae, et dracones obruuntur, quorum fuscus cruor terram inficit, sitque pigmentum, quid quid solo finxerit. Est autem pulvis coloris rubri. Etymon vero isthoc etiam eo refellitur, quod *κιννάβαρι* prius dixere Graeci: at barri vox Latina est. Et quis credat draconis sangvinem esse inter medicamenta. Quam rem idcirco etiam Caesar Scaliger negat, Exercit. 172. Neque inficior, cinnabari Indis notare draconis sangvinem: sed sic dixere, quia sangvinem eum referat. At revera est gummi arboris Indicae: ut ait Arianus in Periplo. Sane et Aloysius Cadamustus, navigationis suae cap. 4, testatur, in insula Sancti Portus arbores crescere, quae fructus ferant non absimiles ceraso: eas si statim anni tempore ferro incidantur, proximo anno emittere gummi, quod ahenis decoquatur, ac vocetur sangvis draconis. Nempe ob colorem. Dicitur etiam, quod ubi Indi observassent Europaeos succum illum, hodie sangvinem draconis dictum, diligenter colligere, et abvehere secum, ad terrendos eos, rumorem sparsisse, succum illum ex silvis per Indos ipsos advectum esse sangvinem draconis animalis; ut sic maius lucrum facere possint, soli illi colligendo, et vendendo. Accedit vero, quod arbor ipsa, ex qua hic succus emanat, draco vocetur. Erläuter. der österreichisch. Provincial-Pharmacop. 1. Th. p. 32 Drachenblut. Sangvis Draconis. Off. Pterocarpus Draco Botan. Diese Pflanze wächst in A-

merica, im Orientalisch. Indien und Summatra. Das Harz fließt aus verwundeter Rinde, und wird in der Sonne eingedickt.

Blanc. Sangvis Draconis, est resina rubra — profluens ex arbore draco dicta, diebus canicularibus partim sponte, partim vulnere cortici illato, quae solis aestu tum exsiccat. — Arbor ista crescit in insula Porto sancto. — Sunt qui Dioscoridis cinnabarim esse velint. Onom. med. Draco Arbor Palma prunifera, foliis juccae, Draco Indica, Angsana oder Angsana Javanica. Drachenblutbaum; es wächst derselbe häufig in Ostindien, dann auch auf der Westküste in Summatra, auf der Insel Socotera, Madagascar, und andern Canarieninseln, er ist besonders berühmt wegen des Harzes, (resina,) welches in den Hundstagen aus der Rinde seines Stammes hervor trieft, und Drachenblut (sangvis Draconis) genannt wird. Nunc dicta poterant occasionem dedisse denominationi, Sangvis Draconis, vegetabilis. Translata est nomenclatura, ex similitudine coloris, in regnum minerale, mutata lingua Latina in Indicam, Cinnabaris, quod aeque notat, Sangvis Draconis. Haec igitur causa est nominis Indici, quae fabellae isti originem dedit. Est vero et cinnabari factitium, ex sulfure et argento vivo, diu arte quadam torrefactis. De quo Mathiolus ad Dioscoridem; et alii. Eaque ratio est, cur Averroës, in Colliget, l. 5. c. 42 sangvinem draconis reponat in metallis.

HYDRARGYRUM CINNABARIS

FOETIDA: *Büdös Sárkányvér Kéneső.* Stinkzinnerber.

Linn. Gm. sp. 11. Hydr. foetens.

HYDRARGYRUM CINNABARIS

GLANDULOSUM: *Makkocs-kás Sárkányvér Kéneső.* Nierenzinnerber, Japanischer Zinnerber.

Linn. Gm. p. 518. sp. 9. Hydrarg. glandulosum.

HYDRARGYRUM CINNABARIS

VERMICULA: *Világosveres Sárkányvér Kéneső.* Hochro-

ther Zinnober, Lichtroth 3. — Vermiculus, a, um: Rubicundus, Rubens, Robens, Rutilus. Adiectiv. Antiqua vox Latina, unde natum Gallorum, vermeil, hellroth, et vermillon, Zinnober, atque Hispanorum Bermejo, et bermellon.

*) Vermiculus, adi. σκωληκοειδής, Rubicundus, rubens, robens, rutilus, quin recentiore aetate dictum sit, dubitare non sinunt nos Gallorum, vermeil, vermillon, Hispanorumque Bermejo, et Bermellon. Verum Vossio vix dubium est, esse plane antiquam vocem, licet penestrangulatam a librariis. Certe apud Columell. 5, 2, 2, sunt uvae vermiculae in Lipsiensi M.S. ubi venuculae, vel vennuculae habent alii. Et quod Far Vennuculum seu Venuculum ap. Columell. 2, 6, 8. legunt alii, hoc in primis editionibus fuit vermiculum, quod in Lipsiensi corruptum est in emiculum, quasi fuerit per compendium aliquando scriptum Vmiculum. Forte idem fuit, quod Colum. 11, 2, 9. modo Vernaculum legitur. Certe pulchre sibi convenient omnia, si ibi quatuor genera farris enumerari ista dicamus. 1. Far, quod appellatur Clusinum, candoris nitidi. 2. Far, quod vocatur vermiculum, rutilum. 3. atque alterum candidum, sed utrumque maioris ponderis, quam Clusinum. 4. Semen trimestre, quod dicitur halicastro. Succurrit huic lectioni et interpretationi, quod etiam tritici genus est, quod robus dicitur v. g. Col. 2, 6, 1. De illo robeo colore, ξανδίχοντα, See lig. ad Varr. R. B. 2, 5, 8. Quid si huc etiam referas illa loca, in quibus Vulgatus Interpres, Vermiculum, pro cocchino posuit. Vermeil. elle. adj. hochroth, hellroth, blutroth; Zinnoberroth, Scharlachroth. Flath. Dict. Vermillon. s. m. Zinnober. Idem.

HYDRARGYRUM CINNABARIS VULGARIS: Köz Sárkányvér

Kéneső. Dunkelrother Zinnober. Linn. Gm. p. 376. Hydrarg. sp. 6. Cinnabaris.

HYDRARGYR. CUPRIFERUM: Réztermő Kéneső. — vid. sub Hydrarg. Hepat.

HYDRARGYRUM FOETENS: Bűzös Kéneső. — vid. sub HYDRARG. CINNAB. FOETIDA.

HYDRARGYRUM GLANDULOSUM: Makkocskás Kéneső. — vid. sub HYDR. CINNAB. GLANDULOS.

HYDRARGYRUM HEPATICUM: Kéneső Máj. Quecksilber-Lebererz.

HYDRARGYRUM HEPAT. BITUMINOSUM: Enyves Kéneső Máj. Bituminöses Quecksilber-Lebererz.

HYDRARGYRUM HEPAT. CUPRIFERUM: Réztermő Kéneső Máj. Kupferhaltiges Quecksilber-Lebererz. Linn. Gm. 92. sp. 8. Hydr. Cuprifenum.

HYDRARGYRUM HEPAT. DENSUM: Sűrű Kéneső Máj. Dichtes Quecksilber-Lebererz. Linn. Gm. gen. 92. sp. 7.

HYDRARGYRUM HEPATICUM SCHISTUM (non Schistosum, ut Esper scribit): Hasadó Kéneső Máj. Schieferiges Quecksilber-Lebererz. Linn. Gm. gen. 92. sp. 7. Hydrarg. hepat. schist. — Schistum, non Schistosum, vide sub SCHISTUS ARDES. TEGULAR.

HYDRARGYRUM MINERALISATUM HEPATICUM: Érczetlenítetett Kéneső Máj. vid.

HYDRARGYR. HEPATICUM.

HYDRARGYRUM MIN. HEPAT. DENSUM: Sűrű Érczetlenítetett Kéneső Máj. vid. HYDR. HEPAT. DENSUM.

HYDRARGYRUM NATIVUM, vid. MERCURIUS.

HYDRARGYRUM PRAECIPITATUM RUBRUM: Vörös Levetett Kéneső. Rothes natürlich

ches Quedſilberoryd. — Praecipitatum: Quando coniunctio cal-
cis metallica cum acido, acce-
dente tertio corpore, cui cum
acido illo propior affinitas est,
dissolvitur, calx metallica ista
in liquido adfundum praecep-
ruit, vocaturque Praecipitatum
metallicum. El. Chem. Jaquin.
p. 250.

HYDRARGYRUM SALITUM: Sós
Kénese. Quedſilber = Hornerz,
Salziges Quedſilber, Hornqueck-
ſilber, Natürliches Turpeth, Na-
türlicher oder gediegener Subli-
mat, Weiſer Markaſit. Linn.
Gm. gen. 92. sp. 4. Hydrargy-
rum sublimatum. — Salitum:
Acido muriae, v. salis fossilis
inpraegnatum. Quemadmodum
sub nomine Sal apud Chemicos
per excellentiam Sal culinare
intelligitur: ita sub nomine Sa-
litum, κατ' ἐξοχήν acido salis
culinaris fetum audit.

HYDRARGYRUM SCHISTUM,
vid. HYDR. HEPAT. SCHIST.

HYDRARGYRUM VERMICU-
LUM, (non Vermicula, ut Es-
per ſcribit), vid. HYDR. CIN-
NAB. VERMICULA.

HYDRARGYRUM VULGARE; vi-
de HYDR. CINNAB. VULGA-
RIS.

HYDROPHANUS, OPALUS MU-
TABILIS, OPALUS OCULUS

MUNDI: Viasényű, Változó
Szivárvány, Világ Szeme Szi-
várvány. Weltaug, Veränder-
licher Opal, Veränderlicher Stein,
Hydrophan, Pyrophan. Linn. Gm.
Opal. sp. 1. hydrophanus. —
Hydrophanus; ὑδροφανός: Aqua-
tice lucidus, Lucidus sicut a-
qua. Graec. adiect. absolute
positum, subintelligendo, ἁ-
ρὸς, compositum ex adiectivo,
ὑδρὸς, aquaticus, et φανός, lu-
cidus. Opalus, vid. SILEX
OPALUS.

*) ὑδρὸς, ἴσα: Aqualis, aquaticus;
Schrev. φανός, vid. sub Tri-
phane. Hydrophan. Ist eine
halbdurchsichtige edle Hiesel-
art. — wenn er in Wasser ge-
taucht wird, so wird er ganz klar,
und durchsichtig, nachdem er
aber wieder getrocknet ist, wird
er wieder undurchsichtig. Rich-
ter. Hydrophan, Weltauge
(Oculus mundi) sehr berühmt
ist, besitzt die merkwürdige phy-
sische Eigenschaft, dass sie die
Feuchtigkeit begierig an sich
zieht, und daher stark an den
Lippen anhängt, wenn sie ins
Wasser gelegt wird, so giebt sie
kleine Luftbläschen von sich,
wird in kürzeren oder etwas län-
geren Zeit durchsichtiger, und
spielt so schöne Farben, als der
edle Opal. Crolls Chem. Annalen.
v. 1792. 1. 35.

HYODON, vid. SPATHUM HYO-
DON.

I.

JADE: Kaszahúgy, Hetevény.
Magerer Nephrit. — Jade: Suc-
culae, Hyades. Gallicum. Sed
forte originis Italicae, atque
adeo idem cum Italico, Jade.
Ita dicitur, quia compactus, pi-
si magnitudine, primitivis la-
pidibus numerose inspersus oc-
currit.

*) Jade, s. m. Jaspis, der grünlich
fällt, und sehr hart ist. Flath.
Diction. Francois-Allem. Bit-
terstein oder Jade. Talcum mu-
riaticum, Franz. Jade. — Er
kommt derb, und besonders häu-
fig eingesprengt, als ein Gemeng-
theil von einigen uranfänglichen
Gebirgsarten vor. — Ist an den
Kanten durchscheinend. Widen-
mann p. 459. Jade. f. pl. les hya-

des, das Siebengestirn, hyades,
Dizzion. Veneroni.

JASPACHATES: *Achatikitet-
szö. Achatjaspis, Jaspachat.* —
Jaspis, vid. **SILEX JASPIS**. **A-
CHATES** vid.

JASPIDEUS, vid. **SILEX SCHI-
STUS JASPIDEUS**.

JASPIS, vid. **SILEX JASPIS**.

JASPIS AEGYPTIACUS: *Egyp-
tomi Kitetszö. Egyptischer Jasp-
is, Egyptischer Kiesel.* Linn.
Gm. gen. 45. sp. 1. Jaspis aegyp-
tia.

JASPIS FASCIATUS: *Pántlikás
Kitetszö. Bandjaspis.* Linn.
Gm. Jaspis sp. 2. fasciata.

JASPIS PORCELLANA: *Por-
cellan Kitetszö.* — vid. sub
SIL. JASP. PORCELLANITES.

JASPIS PORCELLANITES, vid.
SIL. JASP. PORCELLANITES.

JASPIS SCHISTUS (non Schisto-
sus, ut Esper scribit), vid. **JAS-
PIS VULGAR. SCHISTUS**.

JASPIS SINOPIS v. **SINOPEUS** v.
SINOPICUS (sed nequaquam
Sinopel, ut Esper scribit): *Si-
nopi Kitetszö. Rother Jaspis,
Sinopel, Zinopel, Zinnopel,
Einnopel.* — Sinopis, *σινωπης*:
Qui ex urbe Sinope est. Adi.
patronymicum, deriv. a cogno-
mine urbis Ponti, Sinope, ubi
primum hic lapis inventus est.

* *Sinopis, idis, f. σινώπης, σινώπη.*
Rubricae genus praestantissi-
mum, seu color, v. pigmentum
nativum, rubrica, sic dicebatur
a Sinope urbe Ponti, unde et
γῆ ποντική, terra Pontica,
item rubrica Pontica dicebatur.
Sed generatim prorubrica sume-
batur, ut magnes proprie, qui
ex Magnesia, sed generatim sic
vocatus lapis, qui ferrum tra-
hit. Plin. 35, 5 Sinopis inven-
ta primum in Ponto, inde nomen
a Sinope urbe. Nascitur et in
Aegypto, Balearibus, Africa,
sed optima in Lemno, et in Cap-
padocia, effossa e speluncis.
Id. 35, 6 Nascuntur sinopis, ru-

brica — Hacque usi sunt veteres
ad splendorem. Species sinopi-
distres, rubra, et minus rubens,
et inter has media. Pretium
optimae in libras XIII. denarii.
Usus ad penicillum, aut si lignum
colorare libeat. Hesych. *Μίλ-
τος ἴδος ἐρυθρὸν Σινώπιδος.*

Sinopeus, a, um. *σινωπεὺς*, qui
est ex Sinope urbe. Ovid. l. de
Pont. ep. 3 Non doluit patria pro-
cul esse Sinopeus. Plant. Cure,
a. 3. v. 75 Sinopeas, Arabas, Ca-
ras. Legitur et Sinopeus. Si-
nopicus, a, um. *σινωπικὸς*, quod
ad Sinopem urbem spectat; ut
Sinopica rubrica apud Cels. l. 6.
c. 6. et Vitruv. l. 7. c. 2. de qua
Strabo 12. In Cappadocia nasci-
tur ea, quae sinopica rubrica di-
citur, omnium optima, quae
cum Iberia decertat. Idcirco Si-
nopica appellatur, quod eam
mercatores eo deferebant prius-
quam Ephesiorum emporium tam
celebre esset. Sinope et Synope,
es, f. — Urbs Asiae minoris in
Paphlagonia, in ora Ponti Euxi-
ni, condita a Macritio Coo, anno,
quo Lipara. Ei adiacet fluvius
etiam Sinope dictus. Val. Flacc.
l. 5. v. 109. Assyrios complexa
sinus stat optima Sinope. Si-
nope, *Σινώπη*. Urbs Ponti, Cy-
nici Diogenis patria, gymnasio
olim clarissima fuit, et rubrica
sinopica cognominata celebris.
Cic. pro Lege Manil. 21 haud ob-
scure indicat, in Sinope et Ami-
so, Mithridatis olim domicilia
fuisse, omnifariis rebus ornatis-
sima refertissimaque. Magna
Sinope Valer. Argon. 5. 108.
Optima Sinope Id. 5. 109.

JASPIS VULGARIS: *Köz Kitet-
szö. Gemeiner Jaspis.*

JASPIS VULG. CONCHACEUS:
*Tekenös Köz Kitetszö. Musch-
licher gemeiner Jaspis.* Linn. Gm.
gen. 45. Jaspis. sp. 1. vulgaris.

JASPIS VULG. SCHISTUS (non
Schistosus, ut Esper scribit):
*Hasadó Köz Kitetszö. Schief-
riger Jaspis.* — Schistus, non
Schistosus, vid. sub **SCHISTUS**
ARDES. TEGULAR.

JAS-

JASPIS VULG. TERREUS: *Földes Köz Kitetsző.* Erdiger Gestein meiner Jaspis.

JASPOPALUS; *Szivárványkitetsző,* Opaljaspis, Opaleisenstein.

ICHTHYOPHTHALMITES: *Hal-szemded.* Ichthyophthalmit. — Ichthyophthalmites, *ἰχθυοφθαλμιτης*: Oculum piscis referens. Graec. adiectiv. absolute sumtum, subintellig. *λίθος*, composit. ex *ἰχθύς*, piscis, et adiectivo, *ὀφθαλμιτης*, oculo similis, derivatum ab *ὀφθαλμός*, oculus, cum format. similitud. *ιτης*, quod vid. sub CIRCONIT.

IGLOITES, vid. CALCAR. IGLOITES.

INDICOLITHES: *Indikővees.* Indicolith. Indicolithes, *ινδικολιθάς*: Caeruleo pigmento, Indicum dicto, similis lapillus. Graec. substant. compositum ex adiectivo absolute sumto, *ινδικόν*, pigmenti caerulei, ex India allati, genus; et diminutivo substantivo Graeco, *λίθας*, lapillus.

*) Indicus, a, um. adi. ad Indiam pertinens. Ter. Eun. 3, 1, 23 Indici Elephantes, Ovid. i. Pont. ep. 5. v. 80 Aut ubi Taprobanen Indica cingit aqua. Indicum, i. n. pigmenti s. coloris genus ex India apportati. Plin. 35, 6 Floridi sunt, quos dominus praestat, minium, Armenium, Cinnabaris, Chrysocollā, Indicum, Purpurissimum. Isid. l. 19. c. 17. V. Bald. in Lex. Vitruv. Dioscorid. l. 5. c. 67. atque ibi Mathiolum. Dalechamp. in

Not. Plin. 35, 6: Ut Indicum spuma est, innatans cortinis, in quibus glastum coquitur, pan-nistingendis. Junius in Notis ad Jerem. C. 22. v. 14.

INOLITHUS, vid. CALCAR. STALACT. FIBROS.

INOLITHUS ACEROSUS: *Polyvas Inkő.* — vid. sub INOLITHUS.

INOLITHUS FILAMENTOSUS: *Szálas Inkő.* — vid. *Ibid.*

INOLITHUS FLOSFERRI: *Vas Virág Inkő.* — vid. *Ibid.*

INOLITHUS STELLARIS: *Csillagos Inkő.* — vid. *Ibid.*

IOLITHUS: *Violakő.* Bern. Jolith. Iolithus, *ιολιθος*, est graecanicum, substantivum, compositum ex *ίον*, viola, et *λίθος*, lapis; significatque violaceum lapidem. Nuncupatio facta est ob colorem violaceo coeruleum. Descriptus a Cordier.

ISERINUM, vid. TITANIUM ISERINUM.

ISERINUS; *Iseri.* Iserin. Iserinus; qui ex fluvio Iser est. Adiectivum substantivi loco positum est, subintellig. lapis.

*) Iser (Gizera) Hauptfluss in Böhmlauer Kreis, des Königreich Böhmen — führt mit sich Goldsand, Karniole, Onyche, Sardoniche, Saphire, Chalcedone, Topase, Kristallen, Chrysolithen, Hyacinthen, verschiedene Achatarten, die theils roh, theils geschliffen im Auslande mit Vortheil abgesetzt werden. Hübner. Lex.

ISLANDICUM, vid. QUARZ. STALACTITIC. VULG. et ISLANDICUM.

K.

KALI, videsis ALHALI.

KERMES MINERALE: *Ásvány Karmasin-színhogár.* vid. Antim. Min. Rubr. — Hermes: Cocculus ilicis. Arabica vox, quam Pars I. Lex. Min. Etym.

Arabes, auctore Astruc, probabiliter ex Gallia Meridionali cum ipsa re acceperunt, ex Gallico, Quer, quercus, et Mes, glans, vocem, Ker-mes, com-

ponendo. Ex eo sic dicitur, quia colore accedit ad coccum ilicis. Idcirco nomenclatura metaphorica.

*) Der Kermes, plur. car. ein Name, welchen die unechte Cochenille, oder die rothen an den Früchten und Wurzeln mancher Gewächse befindlichen Schildläuse führen, welche in der Farbekunst und Malerey gebraucht werden. Pohnischer Kermes, diejenigen Schildläuse dieser Art, welche in Pohlen von den Wurzeln des Knauels (*Scleranthus perennis*, L.) gesammelt werden. In engerer Bedeutung sind diejenigen Schildläuse unter dem Nahmen Kermes bekannt, welche sich in kleinen runden rothen Beeren oder Nestern, welche daher Scharlachbeeren, Kermesbeeren, Carmasinbeeren heissen, an einer Art Eichen in den warmen Ländern, (*Quercus Coccifera*, L.) Kermesbaum, Kermeseiche, Scharlachbaum, befinden, und welche so wohl zur Färbung des Franzscharlaches, Kermesscharlaches, oder Venetianischen Scharlaches, als auch in den Apotheken zu dem Kermes Zucker und anderen Zubereitungen gebraucht werden. Der Name ist das Arabische Kermes, oder mit dem Artikel Alkermes, welchen dieses Insect, besonders dasjenige, welches unter dem Nahmen der echten Cochenille — bekannt ist, in den Morgenländern führet. Astruc macht es in seinem Mem. sur l'hist. de Languedoc. S. 472. wahrscheinlich, dass die Araber

das Wort mit der Sache selbst aus dem südlichen Gallien bekommen, und das erstere von dem Gallischen Quer, Eiche und Mes, Eichel, zusammengesetzt sey. Die ausländischen Wörter Carmin, Carmesin, und s. f. stammen gleichfalls daher. — Das mineralische Kermes führt diesen Nahmen wegen der Aehnlichkeit. Es ist ein rothes Pulver, welches sich niederschlägt, wenn man Spiessglas mit Alcahest oder Wasser kocht. Es wird auch das Cartheuser Pulver genannt, weil ein Apotheker, der Cartheuser, Namens Simon, es ehemals sehr stark bereitete, ungeachtet Glauber es erfunden hat. Adel. Alkermes, quod veteres vocabant granum infectorium, κόκκον βαφικόν, id Arabes dixerunt Kermes, et cum articulo Al Kermes. Nascitur in ilicis quadam specie, quae *acufolia* dicitur, vulgo *aquifolia*. Includit pulpam rubicundam vermiculo circumdatam, qui, ni mature aceto grana immergantur, prodit, et inutilem folliculum relinquit. Ex iusto tempore collectis granis succus exprimitur, etc. Blanc. Coccus, vide sub COCCOLITHES.

Kermes, chermes, coccus infectoria, coccus baphica, granum tinctorium, scarlatum. Fructus est famosissimi fruticis, qui inscribitur ilex, in quo coccus baphica, nascitur in Creta, uti et in multis Hispaniae locis, in Narbonensi etiam Gallia, et Provincia, etc. G. Scharlachbeer, Kermeskörner. Blanc.

L.

LABRADORIUM, vid. FELDSPATH. LAURADORIUM.

LAC LUNAE; vid. AGARICUS MINERALIS.

LAPIS LYDIUS (non Lidius ut Esper scribit), vid. BASANITES.

LAPIS OLLARIS, vid. TALC. OLLARIS.

LAPIS s. PHOSPHORUS BONO-

NIENSIS, vid. BARYTES RADIIATA.

LARVATA: *Álképük*, *Álorczások*. Larvaten. Linn. Gm. 385.

LAUMONTII, vid. FERR. PHOSPHORIC. LAUMONTII.

LAZULITES (non Lazulithes, ut Esper scribit): *Kékfestékdé*.

Lazulit, Unächter Lazurstein, Laz

türkische Smalte. — Lazulites: Lazuro s. coeruleo pigmento similis. Adi. substantive positum, subintelligendo, λῆθος, derivatum a lazulus, hoc a Persico, lazuardi, caeruleum pigmentum, cum formativo similitudinis, quod vide sub CIRCONITES. Lazulus, idem quod Lazurus, vid. infra.

*) Lazulus, idem quod Lazurus: Silex Lapis Lazuli. Fr. Pierre d'Azur. Lazurstein. Widenm. p. 371. Lazuli lapis obscure coeruleus particulis pyritaceis albis. Lazulus, Scopoli. Lazurus Orientalis. Wall. Lazurstein. Reuss. Lex. p. 264. Lazuli Lapis, — Lazurstein, Onom. Med. Conf. LAZURUS.

LAZURUS; *Kékfesték*. Lazurstein, Azurstein, Blauer Zeolith, blauer u. bläulicher Jaspis. Linn. Gm. Terr. calcar. gen. 24. Lazurus. sp. 1. Orientalis. — Lazurus: Coeruleum pigmentum. Barbarum substantivum, depravatam ex Persico, Lazuardi, coeruleum pigmentum.

*) Nach Tyehsen kommt der Name Lazuli vom Persischen Lazuardi, das ist: blaue Farbe. vid. Gurlitt über die Gemmenkunde. Magdeburg. 1792. 4. pag. 2. Lazurus — Meist dunkel — lazur — und berliner — selten — smalt — und himmelblau. Fsp. p. 111.

LAZURUS ORIENTALIS: *Keleti Kékfesték*. — vid. sub LAZURUS.

LAVA: *Pecze, Pöcze, Záporpatak, Záporcsermelye, Zápor, Záporvéd*. Lava. Linn. Gm. 55. — Lava: Torrens, Rivulus postimbres in viis diffusus. Peregrinum, Neapolitanum vocabulum provinciale.

*) Lava, ist ein Neapolitanisches Provincial Wort, und bedeutet einen kleinen Bach, in sonderheit der sich auf den Strassen

nach einen Regen ergiesst. Krünitz. Lex. 66. Th. pag. 478.

LAVA COMPACTA; *Tömött Pecze*. Dichte Lava. Linn. Gm. sp. 1. Lava Compacta.

LAVA OBSIDIANA: *Obsid Peczéje*. — vid. sub SILEX OBSIDIANUS.

LAVA POROSA: *Lyukacsos Pecze*. Löchrichte Lava.

LAVA PUMEX: *Tajték Pecze*. — vid. sub PUMEX.

LAVA SCORIACEA: *Salak Pecze*. Schlackige Lava.

LAVA SPURIA: *Ál Pecze*. Unächte Lava.

LAVA VITREA: *Üveg Pecze*. Glasige Lava. Linn. Gm. sp. 2. Lava vitrea.

LAVA VITREA OBSIDIANUS: *Obsid Üveg Peczéje*. — vid. SILEX OBSIDIANUS. — Obsidianus, vid. *Ibid*.

LEBETUM, vid. TOPHIUS LEBETUM.

LEPIDOLITHES: *Pikkely- v. Halpénzkövecs*. Lepidolith, Lislith, Schuppenstein. Linn. Gm. Add. 442. Mica, sp. 10. Lepidolithus. — Lepidolithes, λεπίδολιθις: Lapillus squamosus. Graec. substantivum: compositum, ex λεπίς, ἰδος, squama, et λιθις.

LEUCARGILLA: vid. ARGILLA LEUCARGILLA.

LEUCITES: *Fejérded*. Leucit. Linn. Gm. Scorlus, 1. granatinus. — Leucites, λευκίτης: Albae (sc. herbae) similis. Graec. adiect. substantive positum, derivatum a λεύκη, alba, herba Plinii, cum formativo similitudinis ἰτης, quod vid. sub Circonites.

*) Leuce, λεύκη. Plin. 27, 11 Leuce Mercuriali similis, nomen ex causa accepit, per medium folium linea transcurrente: quare mesoleucen quidam vocant.

LEUCOLITHES (non Leucolites, ut Esper scribit); *Fejérkövecs*. Weisstein. — Leucolithes, λευκολιθίς: Lapillus albus. Graec. composit. ex λευκός, albus, et λιθίς.

LEUCOLITHUS (alias DIPYR, quod vide): *Fejérkö.* Schmelzstein, Bern. Dipyrr. Leucolithus, λευκολιθος. Est nomen graecum, compositum, ex λευκός, albus, et λιθος, lapis.

LEXICON MINERALOGICUM: *Ásványnevtár.* Mineralogisches Lexicon. — Lexicon, λεξικόν: Dictionarium. Graec. adiect. substantive positum, derivatum a λέξις, dictio, cum formativo ικόν.

*) Lexis, λέξις, dictio. Ciccr. de Orat. l. 3. c. 43 ex vetusto Poëta. Quam lepidae lexes compositae, ut tesserulae omnes arte pavimento, atque emblemate vermiculato.

LIEVRITES: *Lieveré.* Bern. Lievrit. Lievrites; Lievrianus, sc. lapis. Est adiectivum heurorioricum; substantivi loco absolute positum. Ab inventore le Liever nomen accepit hoc fossile.

LIGNUM ASBESTUS, vid. ASBESTUM LIGNUM.

LIGNUM FOSSILE BITUMINOSUM, PISSAXYLON (non Spisaxylon, ut Esp. scribit) **VULGARE:** *Enyves Ásvány Fa, Köz Szurokfa.* Unterirdisches Bergharziges faseriges Holz, Holzkohle, Staubkohle, Erdkohle, Bituminöses Holz. Linn. Gm. Larvata. p. 456. Lythoxylon. γ. 1. **PISSAXYLON,** vide.

LILALITHES: *Lilakövecs, Spanyol-budza-virág-színű-kövecs, Karmasinkövecs.* Lilalith. — vid. sub **LEPIDOLITHES.** — Lilalithes, λιλαλιθίς: Sambuci hispanici floribus simi-

lis lapillus. Hybridum, composit. ex Gallico, lilas, sambucus hispanica, et Graeco diminutivo λιθίς, lapillus.

*) Lilas: Spanischer Hohlunder, Spanischer Flieder, türkischer Hohlunder, Bandelblüthe, Lilak, Flath. Diet.

LIMBILITHES (non Limbilites, ut Esper scribit): *Limburgikövecs* Limbilith. — Limbilithes, λιμβιλιθίς: Lapillus Luneburgicus. Hybridum, compositum ex Germanico cognomine loci, Limburg, Luneburgum in Brisgovia, et Graeco λιθίς, diminut. lapillus.

*) Limbilites, Limbilit — In den angeblich porphyartigen Gebirgsmassen zu Limburg in Breisgau. Esper. pag. 234.

LITHANTHRAX: *Köszén.*

Schwarzkohle. Lithanthrax, λιθάνθραξ: Lapis carbonarius. Graec. compositum substantivum, ex λιθος, et άνθραξ, carbo.

LITHANTHRAX ARGILLACEUS: *Agyagos Köszén.* Lettenkohle, Lettensteinkohle.

LITHANTHRAX BRUNESCENS; vid. **PISSAXYLON VULGARE.**

LITHANTHRAX CANDLE: *Kandlei v. Canneli Köszén.* Kannelkohle, Kannelkohle, Candle oder Cannel-Cool. — Handle vel Cannel, vel Candle, est cognomen loci, in provincia, Lancastria, in Anglia, indeque metonymice, continens pro re contenta sumendo, nomen sortitur hic lithanthrax.

*) Lithanthrax Candle, Candle, od. Cannel Cool. — Zu Handle. oder Cannel in Lancashire. Esp. p. 268. Lanca, Lancaster, Lancashire, Lancastria, Grafschaft in England — reich an — Steinkohlen. Hübn.

LITHANTHRAX COHAERENS; vid. **LITHANTHR. FULIGINOS. COHAERENS.**

LITHANTHRAX FRIABILIS, vide **LITHANTHR. FULIGINOS. FRIABILIS**.

LITHANTHRAX FULIGINOSUS: *Kormos Kőszén. Rußkoble.*

LITHANTHRAX FULIGIN. COHAERENS (SOLIDUS): *Összeállott Kormos Kőszén. Feste Rußkoble.*

LITHANTHRAX FULIG. FRIABILIS: *Morzsolódó Kormos Kőszén. Zerreibliche Rußkoble.* Linn. Gm. gen. 75. 5. Graphites Fuligo.

LITHANTHRAX GRANULOSUS: *Dara Kőszén. Grobkoble, Grobsteinkoble.*

LITHANTHRAX LAMELLOSUS: *Levegűcskés Kőszén. Blätterskoble, BlättersSteinkoble.* Linn. n. a. 5.

LITHANTHRAX LIGNOSUS s. FIBROSUS: *Kanasos v. Fás Kőszén. Mineralische Holzkoble, Mineralisirte Holzkoble, Holzartige Steinkoble, Faserkoble.*

LITHANTHRAX METALLICENITENS: *Érczfényességű Kőszén. Glanzkoble, GlanzSteinkoble.*

LITHANTHRAX PICEUS; vid. **GAGAS**.

LITHANTHRAX SCAPIFORMIS: *Kocsánképu Kőszén. Stangenskoble, Stangenstein.* — Scapus, vid. sub **SCAPOLITHES**.

LITHANTHRAX SCHISTUS (non Schistosus, ut Esper scribit): *Hasadó Kőszén. Schieferkoble, Schiefersteinkoble.* Linn. Gm. 71. sp. 9. Bitum. Lithanthrax.

LITHOMARGA: *Kövelő. Steinmark.* — Lithomarga: Medulla lapidea. Hybridum, composit. ex Graeco λίθος, et Germanico, Marga, medulla. Marga, videsis sub **CALCAR. MARGA**.

Das Steinmark, ein Name, welcher verschiedenen Erdarthen, als dem Thone, Märgel,

und der Kalkerde gegeben wird, wenn sie in den Inneren fester Steine gefunden werden, und gleichsam das Mark derselben vorstellen, Lithomarga. Adel.

LITHOMARGA FRIABILIS; *Morzsolódó Kövelő. Zerreibliches Steinmark.* Linn. Gm. Argill. Lithom. sp. 5.

LITHOMARGA INDURATA: *Kemény Kövelő. Verhärtetes Steinmark.*

LITHOXYLON: *Kőfa. Holzstein.* Linn. Gm. Larvata. gen. 102. Phytolithus, sp. 2. Rhizolithus, 5. trunci γ. arborum. Lithoxylon. s. siliceum — opalinum. — Lithoxylon; λιθοξύλον: Lapis ligneus. Graec. substant. composit. ex λίθος, et ξύλον, lignum.

LOMOLITHUS: *Prém v. Lemez-kő. Lomolith.* — Lomolithus, λωμολίθος: Institam, v.oram vestis facie referens lapis. Graecum substant. composit. ex λωμα, fimbria, instita, ora vestis, et λίθος.

*) Lomolithus — Innen zart getreift, Esp. p. 110.

LOMONITES: *Lomonté, Laumonté. Haub, Lomonite, Laumonite.* Lomonites; a Laumont inventum fossile. Est adiectivum substantivi loco positum, derivatum a cognomine inventoris, Gillet - Laumont, cum formativo heuretorico ιτης. inventorem indigitante; quod vide sub **SILEX PREHNITES**.

LUDUS HELMONTII: *Helmont Játéka. Helmontischer Luff.* — Ludus Helmontii. Lusus Helmontii. Est denominatio unius speciei calcarii, a Helmontio facta, cuius ludus v. lusus nuncupatur hic lapis.

*) Ludus, παιδια, παίγμα. Factum, dictumve oblectandi animi aut nostri aut aliorum causa susceptum, prolatumque: opponiturque Serio. Cic. de Orat. 3, 58. c. 15. Sed ut homines labore as-

siduo aut quotidiano assveti, cum tempestatis causa opere prohibentur, ad pilam se, aut ad talos, aut ad tesseras conferunt, aut etiam novum sibi ipsi aliquem excogitant in otio ludum. Helmontius. Jo. Bapt. v. Helmont, Bruxellensis, .†. aet. 67. Homo paradoxus, mysticus, philosophus per ignem, sagacissimi tamen ingenii, qui etsi non primus tamen princeps Galenicus de quatuor in sanguine humoribus, errores, masculine confutavit, vitale autem principium archaei nomine ornavit, gas suum s. aëris factitii species diu ante nuperos constituit, etc. — Nomen eius adhuc fert tam offa, quam vulgo saponem chemicum vocant, tum ludus, qui lapidis calcarei singularis species est,

cubis constans, qui spaticeis dissepimentis distinguuntur. *)

Cum singulare et satis rarum hoc lapidum figuratorum genus a multis historiae naturalis auctoribus cum aliis male confundatur, operae pretium duxi, iconem eiusdem genuinam exhibere in Handbuch der Naturgeschichte edit. 2. tabul. 111. fig. 13. Blumenbach Hist. Lit. Med. pag. 218.

LUMACHELLA, vid. BRECCIA LUMACHELLA.

LUTEOARGILLA, vid. ARGILLA LUTEA.

LYDIUS, vid. LAPIS LYDIUS.

LYDIUS GENUINUS: *Igazi Lydi*. — vid. sub LAP. LYDIUS.

M.

MADREPORITES, vid. CALCAR. MADREPORITES.

MAGNES: *Magnésé*. — vid. Ferrum Magnetes. — Magnes, μάγνης: Ferrum magnetes. Est nomen proprium inventoris, adeoque metonymice, inventor ponitur pro ipsa re inventa. Plura vide sub FERR. MAGNETES.

MAGNESIA: *Magnesi*. — vide sub Magnesium. — Magnesia, μάγνησις: Quae ex urbe Magnesia est. Adiect. patronymicum, absolute positum, subintelligendo, minera, derivatum a cognomine urbis Lydiae, v. Macedoniae, v. Asiae, Magnesia dictae. Non est confundenda haec Magnesia cum Magnesia Offinarum. Nam prior metallum est, et quidem nativum; posterior contra, terra est, et praeparatum officinarum. Plura vide de Magnesia, sub FERRUM MAGNETES.

*) Magnesius, a, um. Adiect. qui est ex Magnesia. Calep. Lucret. l. 6, v. 1062. Impellant ut

eam Magnesi flumina saxi. Magnesia, Haemonia, Μαγνησία, regio Macedoniae, seu provincia Thessaliae, in Macedonia. Habet a Sept. Pieriam, ad Peneum fl. et sinum Thermaicum, a Mer. Thessaliam, et sinum Pelasgicum, ab Occ. Phthiotidem, et Pelasgitidem, ab Or. Est in ora Maris Aegei, ubi Magnesia prom. Capo. Verlichi, al. Capo di S. Georgio, Lucan. l. 6. c. 395. Magnesia item, Mangresia, urbs Asiae minoris in Jonia, v. in Caria, apud Thoracem M. a Maeandro fluvio uno, aut altero milliari. Hic Themistocles Atheniensis patria pulsus interiit, cum rex Persarum hanc ei urbem in panem dono dedisset. Hic Antiochus Rex a Scipione victus magna clade affectus est, unde Scipio Asiatici cognomen accepit. Magnesia, jetzt Mangresia, oder Magnesia, grosse und volkreiche Stadt, am Fluss Mäandro, in Natolien, daher sie Magnesia ad Maeandrum genennt wurde, zum Unterschied einer andern Stadt gleiches Namens, die ehemals in Lydien gewesen, und Magnesia ad Sipylum geheissen. Dieser Ort ist besonders deswegen

merkwürdig, weil ehemals Scipio, der Römer General, den Antiochus, König in Syrien, hier gedemüthiget hat. Hübn.

MAGNESIA NIGRA: *Fekete Magnes.* — vid. sub **MAGNESIUM OCHRAC. NIGR. DENS.** *Magnesia nigra*, opposite dicitur ad *Magnesiam albam*, quae est *Talcum*, et arte paratur in pharmacopoea.

MAGNESIA PICTORUM: *Festök Magnesijok.* — vid. **MAGNES. OCHR. NIGR. FRIABILE.**

MAGNESIA REGULINA: *Felséges Magnes.* — vid. sub **MAGNESIUM REGULIN.**

MAGNESIA ROSEA: *Rósa Magnes.* — vid. sub **MAGNESIUM OCHR. RUBR.**

MAGNESIA VULGARIS: *Köz Magnes.* — vid. sub **MAGNESIUM OCHR. CHALYBEUM.**

MAGNESIATA; vid. **CALCAR. BRUNESCENS.**

MAGNESIATA FIBROSA, vid. **CALC. BRUNESC. FIBROSUS.**

MAGNESIATA SPATHOSA, vid. **CALC. BRUNESC. SPATHOS.**

MAGNESITES: *Magnesided.* Karsten. Magnesit. Bern. Reine Talkerde. *Magnesites*, μαγνησίτης; *Magnesiae similis*, sc. lapis. Est adiectivum substantivi loco positum, derivatum a *Magnesia*, cum formativo similitudinis; quod videsis, sub *Circonites*. A parte constitutiva praedominante, terra sc. *Magnesiaca*, nomen accepit.

MAGNESIUM: *Magnesi.* Braunstein. *Magnesia* Linn. Gm. gen. 79 — *Magnesium*: Quod ex urbe *Magnesia* est. Patronymicum adi. substantive sumtum, derivatum a cognomine urbis *Lydiae* v. *Macedoniae*, v. *Asiae*. Cetera vide sub **MAGNESIA**.

MAGNESIUM OCHRACEUM CHALYBEUM: *Aczél Sárga-*

földes Magnesi. Graubraunsteinerz. Linn. Gm. sp. 6. *Magnesia vulgaris*. — *Ochraceum*, vid. sub **OCHRACEUS**.

MAGNESIUM OCHR. CHALYB. DENSUM: *Sűrű Aczél Sárgaföldes Magnesi.* Dichter Graubraunstein.

MAGNESIUM OCHR. CHALYB. DENS. PETROCORIENSE: *Perigordi Sűrű Aczél Sárgaföldes Magnesi.* Perigord dichter Graubraunsteinerz. Linn. Gm. p. 298. sp. 8. *Magn. Petraegorius*.

MAGNESIUM OCHR. CHALYB. LAMELLOSUM: *Levegűcskés Aczél Sárgaföldes Magnesi.* Blättriger Graubraunstein.

MAGNESIUM OCHR. CHALYB. RADIATUM: *Sugárló Aczél Sárgaföldes Magnesi.* Strahliger Graubraunsteinerz.

MAGNESIUM OCHR. NIGRUM DENSUM: *Sűrű Fekete Sárgaföldes Magnesi.* Schwarzbrauneisenstein, Schwarzer Brauneisenstein. Linn. Gm. p. 292. sp. 7. *Magnesia nigra*.

MAGNESIUM OCHR. NIGR. FRIABILE: *Morzsolódó Fekete Sárgaföldes Magnesi.* Zerreibliches Schwarzbraunsteinerz, Watt, Wad, Blatwad, Braunsteiocher, Entzündliches Braunsteinerz. Linn. 295. sp. 2. *Magnesia Pictorum*.

MAGNESIUM OCHR. RUBRUM: *Veres Sárgaföldes Magnesi.* Rothbraunsteinerz, Rother oder weißer Braunstein, Rothspath, Dichter Roth Braunsteinerz, Kapniker Stein, Kapniker Feldspath. *Magnesia rosea*. Linn. Gm. p. 298. sp. 9.

MAGNESIUM OCHR. SPUMOSUM: *Habos Sárgaföldes Magnesi.* Braunsteinschaum.

MAGNESIUM PETROCORIENSE (non *Magnesium Petraegorius* ut Linn. Gm. scribunt): *Perigordi Magnesi.* — Perigord —

Dichtes Graubraunsteinerz. — vid. sub Magnes. Ochr. Chalyb. Den- sum Petrocoriense. — Petroco- riense: Quod ex Petrocorio est. Adiect. patronymicum, de- rivatum a cognomine urbis Gal- liae, Petrocorium, dictae.

*) Perigneux, Petrocorium. Haupt- stadt in Perigord. Hübn. Pe- rigord, Provincia Petrocorien- sis — Eisen, Bley, und Braun- stein liefern die Bergwerke. Id. Perigord — dichtes Graubraun- steinerz. — Frankreich in Can- ton Laveline — und zu Perigneux. Esp. p. 553.

MAGNESIUM PYRITICOSUM: *Magnesi Tüzkö.* Braunstein- fließ, Schwarzerz, Schwarze Blende, Geschwefeltes Braunstei- nerz. Pyriticosum, adiect. a Pyrites, quod vid. sub FERR. MIN. PYRITES.

MAGNESIUM REGULINUM: *Fel- séges Magnesi.* Gediegen Braun- stein. Linn. Gm. p. 295. Mag- nesia regulina.

MAGNETES, vid. FERR. MAG- NETES.

MAGNETES FIBROSUS, vide FERR. MAGNET. FIBROSUS.

MAGNETES GLAREOSUS, vid. FERR. MAGNET. GLAREOS.

MAGNETES VULGARIS, vide FERR. MAGNET. VULGAR.

MALACHITES, vid. CUPRUM OCHR. MALACHITES.

MALACOLITHES, vid. SILEX MALACOLITHES.

MALTHA, vid. BITUM. MALTA.

MANACANITES: *Manacani.* — Manacanites; vid. sub FERR. MA- NACANITES.

MANACANIUM BOHEMICUM, **TITANIUM ISERINUM:** *Cseh Manacani, Iseri Nap.* Iser- Titan, Iserin. — Manacanium: Quod ex territorio ecclesiae Ma- nacan est. Adiect. a Manacan, quod vid. sub FERR. MANACA- NITES. — iserinum: Quod ex

fluvio Iser est. Adiect. ab Iser, cognomine fluvii cuiusdam Bo- hemiei.

*) Manacanium Bohemicum — Im Iserfluss, ausserhalb dem keu- ligen Buchberg, dem höchsten Basaltberg Böhmens. Esp. p. 426. Titanium Iserinum — Im Iser- fluss. Id. ibid. Iser, ansehn- licher Fluss, im Königreich Böhmen. Hübn. Manacan, vi- de sub FERR. MANACANITES.

MARCASITES: *Tüzes.* — vide sub FERR. MIN. PYRIT. VUL- GAR. — Marchasita, v. Mar- casites: Pyrites. Vox Arabica, depravata ex Markhasjitsa, py- rites.

*) Markhasjitsa, est Graecum πυ- ριτης, pyrites lapis. Lex. Arab. Golii. Marchasita, materia me- tallica impura, varii generis, Graecis, Latinisque pyrites, Arabibus Marchasjitsa, ut ex A- vicennae can. Med. l. 2. tract. 2, constat. Cumque haec vox Lati- na civitate iam donata sit. etc. Blanc.

MARECANITES, vid. SILEX MA- RECANITES.

MARGA, vid. CALCAR. MARGA.

MARGA BITUMINOSA CUPRO FETA: *Rézzel Teljes Enyves Velő.* Kupferschiefer. Linn. Gm. p. 116. sp. 6. Marga bituminosa cupro feta.

MARGA FRIABILIS, vid. CAL- CAR. MARGA.

MARGA INDURATA, vid. CAL- CAR. MARGA INDURATA.

MARGA SCHISTA (non Schistosa ut Esper scribit): *Hasadó Velő.* Schieferiger Mergel. Linn. Gm. 20. Marga sp. 5. schistosa. sp. 3. fa- tiscens. Schista, non Schistosa, vid. sub ARDES. TEGULAR.

MARGA TERREA: *Földes Ve- lö.* — vid. sub CALCAR. MAR- GA FRIABIL.

MARMOR, vid. CALC. DENS.

MARMOR s. CALCARIUS OPA- LIZANS: *Szivárványozó Mész-*

kő v. Márvány. Der Opalisirende Muschelmarmor. Linn. Gm. p. 244. Breccia Lumachella. — Opalizans, adiect. ab OPALUS, quod videsis.

MARMOR CELLULOSUM: *Fiókos Márvány.* — vid. sub MARMOR. FILTRUM

MARMOR DENDRITICUM: *Élőfás Márvány.* Dendriten Marmor. — Dendriticum; δένδριτικόν: Arboreum, Arbores figuratas v. pictas habens. Adi. Graec. derivatum a δένδρον, arbor.

MARMOR DOLOMITES: *Csalárd Tündöklő, Csal Márvány.* Dolomit. — Dolomites, δολομίτης, vel. δολομήτης, vel δολομητης: Vaser, dolosus. Graec. adiect. composit. ex δόλος, dolus, fraus, et μῆτις, consilium. Haec species Marmoris ex eo vasrum nuncupatur, quia decipit scrutatores Mineralogos. Quamvis enim multum terrae calcareae, et talci, contineat, quae acido carbonico sunt impraegnata: tamen cum acidis non effervesceat, contra phaenomenon secus naturale.

*) Marmor Dolomites Vulgare. — Uneffervescirender Kalkstein — Hält 52 kohlensäure Kalkerde, 46, 5 kohlensaure Talkerde. Esper p. 186.

MARMOR DOLOM. FLEXILIS: *Hajlékony Csal Márvány.* Biegsamer Dolomit, Elastisch. Körniger Kalkstein, Elastischer Marmor. Linn. Gm. Add. p. 441. Marm. sp. 15, elasticum.

MARMOR DOLOMIT. VULGARIS: *Köz Csal Márvány.* Gemeiner Dolomit, Uneffervescirender Kalkstein. Linn. Gm. p. 441.

MARMOR ELASTICUM: *Bűgös Márvány.* — vid. sub MARM. DOLOM. FLEXIL.

MARMOR EXESUM: *Kiett Márvány.* — vid. sub MARM. FILTRUM.

MARMOR FASCIATUM: *Pántlikás Márvány.* Bandmarmor.

MARMOR FILTRUM: *Szűrő Márvány.* Filtrir Marmor. Linn. Gm. sp. 5. Marm. filtrum, spongiosum, exesum, cellulosum.

MARMOR GRANULARE, MARMOR MICANS: *Márvány Darta, Csillamló Márvány.* Gemeiner körniger Kalkstein. Galizischer Marmor, Kleinfliefiger Marmor, Parischer Marmor, Blausstein. Linn. Gm. Marmor. sp. 5. micans.

MARMOR HAMMITES, MARMOR OOLITHUS: *Fövenyed Márvány, Ikrakő Márvány.* Roggenstein, Pfefferstein, Schrotenstein. Linn. Gm. gen. 17. Marmor. sp. 2. Hammites. — Hammites. ἄμμιτης: Arenae similis. Graec. adi. ab ἄμμος, arena, cum form. simil. ιτης, quod vid. sub CIRCONITES. Oolithus, ὀολιθός: Lapis ovo piscium similis. Graec. composit. ex ὠόν, ovum, et λίθος.

*) Hammites. Gemma ovis piscium similis. Gesn. Calep. Plin. 37, 10 Hammites ovis piscium similis. ὠόν, ovum avium, piscium, serpentium similium. Schrevel. Hed.

MARMOR MICANS; vid. MARMOR GRANULARE.

MARMOR MULTICOLOR: *Sokszínű Márvány.* Vielfarbiger Marmor.

MARMOR OOLITHUS; vid. MARMOR HAMMITES.

MARMOR OPALIZANS, videsis MARM s. CALC. OPALIZANS.

MARMOR PROPRIUM: *Igazi Márvány.* Eigentlicher Marmor.

MARMOR RUINOSUM: *Dűledékes Márvány.* Marmor mit Ruinenartigen Zeichnungen, Florentiner — Bilder — Ruinen — Landschaftsmarmor.

MARMOR UNICOLOR: *Egyszí-*

nü Márvány. Einfärbiger Marmor.

MARTIALIS, vid. SILEX MARTIALIS.

MASCAGNINUM: VITRIOLUM AMMONIACALE: *Mascagné Fövénysesiv. Ammon Uvegse.* Mascagnin, Schwefelsaures Ammoniac, Glauberischer Salmiak. — Mascagninum: A Mascagnio inventum. Heuretoricum adiectivum, substantivi loco positum, subintelligendo, sal. — Ammoniacale, Adiect. ab Ammoniacus, quod vide sub Muria Ammoniaci Nativa.

*) Mascagni est Italus — Mascagni del Lago del Sinese et del Volterrano in Siena, 1779. 8.

MASTOLITHUS: *Csecskö.* Duttstein, Tutenmängel, Duttensalf. Mastolithus, *μαστολίθος*; lapis mammae similis. Est graecum substantivum, compositum, ex *μαστός*, mamma, et *λίθος*, lapis. Ita nominatur, quia partes eius segregatae testaceae, vel tenuissimae, mammae formiter curvatae sunt. Vid. Anorgan. Reisinger.

MATRAY, vid. HORNBLENDA TYROLICA ex MATRAY.

MEIONITES: *Hajas-Adárded.* Mejonit, Weißer vulcanischer Hyacinth. — Meionites, *μειονίτης*; Herbae, Meum nuncupatae, similis. Adiect. substantive sumtum, subintelligendo, *λίθος*, derivatum a *μεῖον*, Meum, cum format. similitud. *ίτης*, quod vide sub CIRCONITES.

*) *μεῖον*: Meum, herbae genus; *μῆον*. Hed. *μῆον*: Meum, herba, Athamanticum. Id. Meum, *μεῖον* et *μῆον*: Eius herbae folia sunt instar anethi aut foeniculi, ideoque foeniculum porcinum vocatur, eius radix in usu est, satis crassa, utcumque obtusa, unde radix ursina vocatur in Officinis. Bärwurzel. Blanc. Meum, Meu, Athamanta, Meum

Athamanticum, Anethum Ursinum, Foeniculum Ursinum, oder Porcinum, *μεῖον*, *μῆον*. Barendill, Bärenfenchel, Bärwurzel, Mutterwurzel, Herzwurzel. Onom. Med. Meum, vel Meon, *μῆον*. Duo eius genera describit Plinius 20, 23. Meum in Italia non nisi a medicis seritur, et iis admodum paucis. Duo genera eius. Nobilius Athamanticum vocant, illi tanquam ab Athamante inventum, hi quoniam laudatissimum in Athamante reperiatur. foliis aniso simile. — Est et in hoc genere sylvestre, quod alii hippomaraton, alii myrsineum vocant, foliis maioribus. Quidam Meum legunt per duas syllybas. Gesn. Meum Scribon. 170. Meum Cretici, 169. Linn. Syst. Veget. p. 287. Meum Aethusa, foliis omnibus multipartito setaceis. Athamanta foliis capillaribus, seminibus glabris striatis. Sp. plant. 353. — Jaq. Fl. Austr. v. 4. t. 303. M. Involuerum universale nullum, rarius, monophyllum, Partialia verolateralia, ut in hoc genere.

MELANITES: *Feketélő, Feketeded.* Melanit. — Melanites, *μελανίτης*; Nigricans. Graec. adiect. substantive positum, subintelligendo, *λίθος*, derivatum a *μέλας*, niger.

MELILITHES; SOMMITES: *Melikövecs, Sommai.* Melilith, Commit, Nepheline, und Melilite, *ჰაჟი*. — Melilithes, *μελιλίθας*; Lapius Melius. Vox composita, ex cognomine Insulae, Melos, et Graec. diminut. substantivo *λίθας*. Sommites: Qui de monte Somma est. Patronymicum Adiect. absolute sumtum, subintellig. *λίθος*, derivatum a Somma, cognomine montis collateralis Vesuvii, cum format. patronymico, *ίτης*, quod vide sub ARENDALITES.

*) Melia Terra, *μηλία γῆ*. Terrae genus, alii melinum, quod digitis confricatum stridorem trito-

pumici similem reddit, a Melo Insula maris Cretici. Plin. 35. 6, 7.

Melos, Milo, Milos. Insel im Archipelagus. Hübn. Melische Erde nennt man eine dünne, nicht allzuschwere, weisse, od. grauliche Erde, von der Insel Melos. Richter. Somma, Vesuv, ein alter feyerspeyender Berg, — Die Nebenberge dieses Feyerspeyers, Somma, und Ortojano. Hübn.

MELITES (non Mellites, ut Esper scribit): *Mézdedl.* Honigstein. Linn. Gm. gen. 72. 1. — Melites, *μελίτης*; Mel specie referens. Graec adi. deriv. a *μέλι*, mel, cum formativo similitud. *ιτης*, quod vide sub **CIRCONITES**. Quod Melites, non gemino *L*, scribendum, militans pro eo derivata: Melitites, Melissa, etc. et a capite ipsum primitivum, *μέλι*.

*) Melitites, *μελίτιτης*, genus potionis dulcis ex melle, et musto, i. e. ex congio mellis, et quinque congii austeri musti, et cyathosalis una fervefactis Plin. l. 14, c. 9. Item lapis cinericii coloris, qui attritus, vel cum liquore contusus, liquorem dulcem emittit, mellitumque, et ceras mixtus eruptionibus, pituitae, maculis corporis medetur. Plin. l. 36, c. 19. Melissa, *μέλισσα*, Nympha quae mellificium primum invenit. Hinc data est occasio fabulandi, Melissam in apem fuisse conversam. Col. l. 9. c. 2. Item filia Melissi regis Cretae, quae una cum sorore Amalthea Jovem caprino lacte aluit. Id. loc. cit.

MENACANITES, vid. **MANACANITES**.

MENACANIUM BOHEMICUM, vid. **MANACANIUM BOHEMICUM**.

MENILITES, vid. **OPALUS MENILITES**.

MERCURIUS, HYDRARGYRUM NATIVUM: *Mercur*, *Termék Kénese v. Vízüst.* Gediegen Quecksilber, Natürliches Laufen-

des = Jungfern = Quecksilber. —

Mercurius: Hydrargyrum. Est nomen ethnici Dei, qui ob agilitatem cursor Deorum habebatur, et ob id ipsum mercatoribus praesidere credebatur. Metallum etiam illud, quod alias hydrargyrum audit, est adeo volatile, ut calore ignis paulum maiore, quam sit ebullientis aquae, totum in auras avolat. Haec similitudo inter utrumque fecit, ut laudatum metallum metaphorice Mercurius appellatur. — Hydrargyrum, vid. sub **HYDRARGYRUM**.

(* **Mercurius**, Graecis **Hermes**, sive *Ερμης* dictus, apud chemicos vocatur metallum, post aurum ponderosissimum, simplicissimum, parvo igne, sed paulum maiori quam ebullientis aquae, totum volatile, candidi coloris, gravitatis specifica, respectu aquae, ut 1 ad 14. — appellatur sic ab ethnico Deo, Mercurio, qui ob agilitatem negotiatoribus praesidere existimabatur. Blancard. **Mercurius**, *Ερμης*, *Ερμεας*. Quasi Medicurrius, s. Medius inter homines currens, quod sermo currat inter homines medius, vel ut ait Serv. ad Aen. 8. 138 Quod inter coelum et inferos semper incurrit. Est enim superis deorum gratus, et imis Hor. Od. 1. 10 extr. quae tota est in Mercurium: vel ut Claudian. de Raptu Proserp. 1, 89 commune profundis Et superis numen, qui fas per limen utrumque Solus habet, geminoque facit commercia mundo.)

MERCURIUS PRAECIPITATUS RUBER, vid. **HYDRARGYR. PRAECIPITAT. RUBR.**

MERCURIUS SUBLIMATUS. vide **HYDRARGYR. SALITUM**.

MESENTERIOLITHUS: *Fodorhájkő.* Gefröstein. Mesenteriolithus, *μεσεντεριολιθος*; mesenterio similis lapis. Est vocabulum graecum decompositum

ex μέσον, medium, ἑντερον, intestinum, et λίθος, lapis. Metaphorica denominatio, quia partes eius flexuris sunt segregatae, instar mesenterii.

METALLUM: Ércz, Közelmás, Másmellet, Mással, Másután. Erz. — Metallum, μέταλλος: Quod prope aliam (sc. venam minerae) est. Graec. adi. absolute sumtum, composit. ex μετά, prope, et ἄλλο, aliud, subintellig. vena auri v. argenti, v. cupri, etc. Quia ubicunque una inventa vena metalli est, non procul invenitur alia.

*) μέταλλον: Metallum, a μετά et ἄλλα, quia aliud post aliud e-ruitur. Cum diversa in iisdem venis sunt iuncta. Hinc μεταλλάω, scrutor, inquiror. Schrev. ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο. alius, alia, aliud. Idem. Metallum, μετάλλον, quasi μετά τὰ ἄλλα, prope alia, quia ubicunque una inventa vena metalli est, non procul invenitur alia, ut Plinius quoque indicat, l. 38, c. 6. Ubicunque una (argenti) inventa vena est, non procul invenitur alia. Hoc quidem et in omni fere materia: unde Graeci metalla videntur dixisse. Eustathius quoque, quasi μετά τὰ ἄλλα, dici fatetur: sed causam adfert istam, quia inventa sint post alia ad vitam utilia. Virg. 2. Georg. Haec eadem argenti rivos, aerisque metalla Ostendit venis.

METALLUM CALCINATUM s.

OXYDATUM: Ércz Mész v. Savanyú Ércz. Oxidirtes od. Versälfetes Erz. — Calcinatum: vid. Chemia - Kováts Mihály. IV. Darab. §. 1179.

METALLUM LARVATUM: Álképes Ércz. Verlarvtes Erz.

METALLUM NATIVUM: Termék Ércz. Gediegenes Erz.

METALLUM SULFURATUM: Kénés Ércz. Versetztes Metall.

METEOROLITHUS, vid. **AEROLITHUS**.

MICA: Csillom, Csillám. Glimmer, Russisches Glas, Mariensglas, Kaugold, Kaug Silber. Linn. Gm. gen. 30. Mica. — Mica: Quod stellat v. micat. Latinum, a mico, quod significat, stello.

*) Mico. Est subinde, et celeri motu lucis resplendere, per intervalla, a mica, qua dicitur de arenis fulgentibus. Liv. l. 6. c. 12 Ubi illi vana iecerint missilia, tunc micent gladii. Virg. 1. Aen. v. 94 crebris micat ignibus aether.

MICA HEMISPHERICA: Fél-gömböly Csillom. Kuglicher Glimmer, in halber Erbsengröße in Simuland. — Hemisphaerica, ἡμισφαίρικη: Semiglobosa. Graecanie. composit. ex ἡμισος, dimidius, et σφαιρικός, globosus, derivat. a σφαῖρα, globus.

MICA LAMINOSA: Levegűs Csillom. Blättriger Glimmer.

MICA LEPIDOLITHUS: Csillom Pikkelykő v. Halpénikő. — vid. sub **LEPIDOLITH**.

MICA MEMBRANACEA: Hártyás Csillom. Russische Glas. Linn. Gm. 56. Mica membranac.

MICA PRISMATICA: Fűrészfogded Csillom. — vid. sub **PRISMATITES**. — Prismaticum vid. sub **CUPR. MIN. ARSEN. PRISMATIC**.

MICA SQUAMOSA: Halpénzű Csillom. Schuppiger Glimmer.

MICA UNDULATA: Hüllámos Csillám. Wellenförmiger Glimmer.

MICA VULGARIS: Köz Csillom. Gemeiner Glimmer, Blättriger Schuppiger Wellenförmiger Glimmer.

MICACITES, TALCUM VERSICOLOR: Csillomded, Tarka Fagygyű. Schillerstein, Schillerspath, Messing-Labrador-Gerz

pentinspath, Schillernde Horn-
blende. Linn. Gm. p. 228. Por-
phyrius Micaceus. — Micacites:
Micae similis. Latinum adiect.
substantive positum, subintel-
lig. λίθος. derivatum a Latino,
mica, enm c epenthetico, et
Graeco format. similitud. ιτης,
quod vid. sub CIRCONITES. —
Talcum, vid. sub TALCUM
(PROPRIUM).

MICAPHYLLITES: *Csillomded
levelű*. Micaphyllit. — Mica-
phyllites; μικαφυλλίτης: Micae
similia folia habens. Hybridum,
adiect. substantive sumtum, sub-
intelligendo, λίθος, composit.
ex Latino, mica, et Graeco,
φυλλίτης, folio similis. Hoc vi-
cissim derivatur a φύλλον, foli-
um, cum format. similitud. ιτης,
quod vid. sub CIRCONIT. Ra-
tio denominationis est, quia hic
lapis micaceo cortice obducitur.

*) Micaphyllites — Mit einer glim-
merartigen Rinde überzogen.
Esp. p. 255.

MIEMITES: *Miemói*. Miemit.
— vid. sub Calcar. Talcos. Gra-
nulatus. — Miemites: Qui ex
loco Miemo est. Patronymicum
adiect. absolute sumtum, sub-
intellig. λίθος, derivat. a Mie-
mo, cognomine loci in Tosca-
na, cum format. patronymico,
ιτης, quod vid. sub ARENDA-
LITES.

*) Miemit — Zu Miemo im Toscani-
schen. Esp. p. 201 — 202.

MINERA: *Bányászna*. Erzstufe,
Stufe. — Minera: Matrix s. ve-
na terrae metallica. Unde Mi-
neralia dicta Philosophis.
Sed utrumque recens. Gesn.

MINERA AURI PROBLEMATI-
CA, vid. AUR. PROBLEMA-
TIC. s. PARADOXUM.

MINERALE: *Ásvány*. Mineral,
Bergart. Minerale, vid. sub
MINERA.

MINERALISATUM: *Érozetlení-
tetett*. Vererzt. — Mineralisa-
tum metallum dicitur sensu stri-
ctiori, metallum solutum sul-
fure; sensu autem latiori, me-
tallum qualibuscunque aliis me-
tallis mixtum.

*) Mineralisatus, a, um. Adi. a Mi-
nera. Richter. Vererzen, Ver-
erzung, im engeren Sinne die
Auflösung der Metalle in Schwe-
fel, und in weiteren, die Mi-
schung aller Metalle mit einan-
der. In der Natur werden die
Metalle durch Schwefel vererzt,
oder sie erhalten dadurch ein
fremdartiges Ansehen, welches
sie auch durch Vitriol, Koch-
salz, Phosphor und Luftsäure
erhalten.

MINERALOGIA: *Ásványtudo-
mány, Ásványászság*. Mine-
ralogie. — Mineralogia: Sermo-
cinatio de mineris. Hybridum,
composit. ex Latino recenti,
minera, et Graeco, λογία, ser-
mocinatio.

MINERALOGUS: *Ásványász*.
Mineralog, Mineralist. — Mine-
ralogus: Minerarum peritus.
Hybridum, composit. ex Lati-
no recenti, minera, et Graeco
λόγιος, peritus, doctus.

MIRABILE, VITRIOLUM GLAU-
BERI: *Csudálatos, Glauber
Üvegcséje*. Wundersalz, Glau-
bersalz. Linn. Gen. 66. — Vitrio-
lum, vid. sub VITRIOLUM. —
Glauber: Jo. Rud. Glauber,
Germanus. Amstelodami che-
micis et alchemicis laboribus
consenuit. Sale medio sui no-
minis vulgo notissimus. Ej. Op.
germ. Frfti. 1658. sq. II. V. 4.

MOHSII, vid. FERR. PHOSPHO-
RIC. MOHSII.

MOLYBDAENA, MOLYBDAE-
NUM: *Ólomból-v. Ónbólvaló,
Ólomí, Óni*. Molybdän, Waf-
serbley. — Molybdaena, μολύβ-
δαίνα, Molybdaenum, μολύβδαι-

ρον: Plumbea, Plumbeum. Utrumque Graecum adiectivum, absolute positum, prius femini, posterior neutrius generis, subintellig. minera, metallum, derivatum utrumque a *μελύβδος* v. *μολιβδος*, plumbum.

*) *μολύβδαινος*, η, ον, s. *μόλιβδαινος*, η, ον: Plumbeus. A *μόλιβδος*, v. *μολιβδος*. Gl. Vet. Plumbum. *μολύβδαινα*, Plumbago. Gl. Vet. metallicum quid. Heder. Molybdaena s. Plumbago, duplex Dioscoridi est, nativa et factitia. Illa nihil aliud esse videtur, quam lapis, sive plumbi minera, seu potius minera plumbi et argenti. Factitia est species lithargyri, videlicet est illud recrementum, quod in argenti aurique purificatione cum plumbo, mineraque plumbi instituta, fornacibus adhaerescit. Blanc. Molybdaena, *μολύβδαινα*. Est (inquit Plinius 34, 18.) quam alibi galenam vocavimus, plumbi et argenti vena communis. Lota molybdaena Scribon. 220.

MOLYBDAENA VULGARIS: *Köz Oni.* — vid. sub **MOLYBDAEN. GALENARE.**

MOLIBDAENA WALLERII, vid. **GRAPHITES.** — Wallerius: Mineralogus, Professor Upsalensis.

*) Jo. Gottschalk Wallerius, Nerkensis, mortuus 1725, aetatis anno 76. Prof. Upsaliensis. Ej. Systema Mineralogicum Holmii 1772 — 75. 11. Vol. 8. germ. Berol. 1781. sqq. 11. Vol. 8. Ejus lucubrationes de systematibus mineralogicis. Holmii. 1768. 8. Ej. introductio in historiam literariam mineralogicam, ib. 1769. 8. Ej. Chemia physica (svecice) Holm. 1759 — 68. 11. Vol. 8. Vol. 1, lat. auctius ib. 1760. 8, utrumque germanice vertente Cl. Weigel. Lipsiae 1775. 11. Vol. 8. Ej. elementa metallurgiae, speciatim chemicæ Holm. 1768. 8. germ. Lyps. 1769. 8. Auctor

praeterea numerosarum dissertationum academicarum, ut et observationum, quae actis acad. Holmiensis insertae leguntur.

MOLYBDAENUM, vid. **MOLYBDAENA.**

MOLYBDAENUM GALENARE:

Fényes Oni. Molybdánfész, Wasserbley, Wasserbleyerz. Linn. Gm. p. 509. 1. Molybdaena, sp. 1. vulgaris. Galenaris, Adiectiv. a Galena, quod vid. sub **PLUMB. MIN. GALENA.**

MOLYBDAENUM OCHRACEUM:

Sárgasöldes Oni. Molybdános cher. — **OCHRACEUS,** vide.

MOROXITES, vid. **CALC. MOROXITES.**

MUMIA, vid. **BITUM. MUMIA.**

MURIA: *Só, Konyhasó, Termék Konyhasó, Termék Só, Sóníz Sósság.* *Natürliche Salz* — Muria: *άλμυρίς:* Salsugo, Aqua salsa. Graecum substantiv., truncatum per aphe-raesim, ex *άλμυρίς*, ut maneat tandem tantum, *μυρίς*, mox inversum in Latinum *úr*, fit muris, terminatione demum *úr*, mutata in *ia*, fit, *μυρία*, muria. *άλμυρίς* derivatur ab *άλμη*, salsugo; hoc vicissim descendit ab, *άλς*, sal.

*) Col. 12, 25 Quoniam quidam, imo etiam fere omnes Graeci, aqua salsa v. muriamustum condiunt, eam quoque partem curae, non o-mittendam putavi. In mediterraneo, quo non est facilis aquae marinae invectio, sic erit ad condituras conficienda muria. Muries, idem quod muria.

MURIA AMMONIACA NATIVA, SAL AMMONIACUM: *Termék Fövenyesi v. Homoki v. Ammon Só, Fövenyesi v. Homoki v. Ammon Só, Szalamia.* *Salmiak.* Linn. Gm. gen. 64. sp. 5. — Ammoniacus s. Hammoniacus, *αμμονιακός* (scribitur etiam Armoniacus, sed perpe-

ram): Qui de arena vel arenosis locis est, Qui a templo Jovis Ammonis est, Arenarius. Graecum adi. substantive positum, subintelligendo, sal, derivatum ab ἄμμος, arena, quia olim credebatur sal ammoniacus ex urina iumentorum in arenosis Lybiae condensari; vel iuxta alios, derivatum ab Ammon, nam ad templum Jovis Ammonis parabatur hic sal, ubi per arenosos tractus iter faciendum.

*) Ammoniacus s. Hammoniacus,

ἄμμονιακός. ut Ammoniacus Sal.

Colum. 5, 17, 7. Ovid. de Medicam. Faciei, v. 94. Cumque ammoniaco mascula tura sale.

Blanc. Ammoniacum Sal, s. Armoniacum Sal Nativum. Cyrenaicum Veterum a maioribus descriptum, sub arenis Lybicus concresebat. Nominis ratio obscura. Forte ab ἄμμος, arena, quia olim credebatur ex urina iumentorum in arenosis Lybiae condensari; aut a Jove Ammone, ad cuius templum per arenosos illos tractus iter faciendum est.

Heder. ἄμμος: Arena, sabulum. alias ψάμμος. Schrev.

Ammoniacus sal, ἄμμονιακός, terrae salsugo in Lybiae arenis crescente Luna effervescens, alumini scissili non dissimilis, glebis oblongis, venisque in longitudinem rectis. Diosc. l. 5. c. 85. Ammoniacum quoque, pro sale Ammoniaco, ab eadem origine descendit, ut Gummi Ammoniacum. Nam et in arenis invenitur, et optimum iuxta Ammonis oraculum ab accolis effoditur. Plin. 31, 7 Ammoniacum, et ipso, quia sub arenis inveniuntur appellato. Quo exemplo postea inter Aegyptum et Arabiam, etiam squallentibus locis coeptus est inveniri, detractis arenis: qualiter et per Africae sitientia usque ad Ammonis Oraculum. Is quidem crescens cum Luna noctibus. Nam Cyrenaici tractus nobilitantur Ammoniacum et ipso, quia sub arenis inveniuntur appellato. Alii cum spiritu aspe-

ro scribunt, Hammoniacum, uti et Jupiter Hammon: eamque scripturam praeter veterum codicum auctoritatem, quam et Lud. Carrio agnoscit, notis ad lib. 11. Val. Flacci, comprobatur quoque Festus, qui Hammon ponit in littera H. Et sane quumquam Graecis sit ἄμμος, Ἀμμώνιος, et Ἀμμονιακός, nihil tamen prohibet, id Latinos per adspirationem extulisse. Nam similiter ab ἔρνος dixere hernia, et cum priores triumphus dicerent (ut ex Columna Duilliana scimus) posteriores ex eo fecere triumphus; ac ab oriendo quoque hortum pro ortum dici, sentiunt Charisius et alii. Sed unde Jupiter Hammon sive Ammon appellatus? Num quia templum eius in locis arenosis exstructum a Libero patre? Unde Propert. lib. 4. Eleg. 1 Hoc neque arenosum Lybici Jovis explicat antrum. An potius Ammon Aegyptia vox est? ac Jovem iis significat? An ab Hebraeo יהוה Sol? unde et iuxta Rabbinos, Chammanim dicuntur sacrificia in locis excelsis, solisque calorem excipientibus. Nisi potius ea vox a Persis, quod Jos. Scaliger ait, qui et ab eo praefixo Ν, Achaman factum censeret, indeque Persas dictos Achaemenios seu Achaemenidas. Ammonia, ἄμμονια, regio mediterranea Lybiae, in qua Jupiter Ammon colebatur, ita dicta ab arenae copia, quae ἄμμος a Graecis dicitur. Ammonii, populi Lybiae, colentes Jovem Ammonem, Ἀμμώνιοι. Ammon, ἄμμων, sive Hammon, Jupiter vocatus est, qui in desertis Lybiae sub arietis forma colebatur, ab arena, quod eius Templum in arenis situm esset. Nam cum Liber pater per Lybiae desertum exercitum duceret, universa iam Asia devicta, et siti admodum laboraret, implorasse a patre auxilium dicitur, quo facto apparuit ei extemplo aries, quem dum fugientem prosequitur, pervenit illo duce ad fontem amoenissimum. Desiderio potitus, existimans, arietem illum fuisse

Jovem, ei templum mirae magnitudinis in arena constituit, et Deum vocavit Ammonem, h. e. Jovem arenarium. Nonnulli dicunt, Ammonem Jovem esse dictum, ex nomine Ammonis pastoris, qui primus templum illic extruxit. Huius meminere Suidas et Aristophanes. Fortasse haec ratio appellationis est melior, quod lingua Aegyptia Ammon Jupiter dicitur. Fortasse etiam hic Cham est filius Noë, quem corrupto nomine posteri Ammonem vocitare coeperint. Locus nunc Canzaron di Mahoma dicitur, in Lybia Inf. in confinio Cirenaicae regionis, apud Garamantes, a Cyrene 400 M. P. in Austr.

MURIA AQUATICA: *Víz Só.* — vid. sub **MURIA MARITIMA.**

MURIA FONTANA: *Kút Só.* — vid. *Ibid.*

MURIA FOSSILIS, SAL FOSSILE: *Ásvány Só, Kő Só.* Steinsalz.

MURIA IMPURA: *Tisztátalan Só.* — vid. sub **MURIA s. SAL FOSSILIS LAMELLOS.**

MURIA LACUSTRIS: *Tó Só.* — vid. sub **MURIA MARIT.**

MURIA MARINA: *Tengeri Só.* Geesalz, Meersalz. Linn. Gm, Mur. sp. 1. aquatica, α. marina, β. lacustris, γ. fontana.

MURIA MONTANA: *Hegyi Só.* — vid. sub **MURIA s. SAL FOSSILIS LAMELLOS.**

MURIA s. SAL FOSSILE LAMELLOSUM: *Levegűcskés Ásvány Só.* Blättriges Steinsalz. Linn. gen. 44. sp. 2. Muria montana, sp. 5. impura.

MURIA s. SAL FOSSILE LAMELLOSUM FIBROSUM (non Muria Fossile Lamellosum Fibrosum, ut Esper scribit): *Kanafos Levegűcskés Ásvány Só.* Fasrigeres Blättriges Steinsalz

MURIACITES: *Sóded.* — vide sub **CALCAR GYPS. MURATICUM.** — Muriacites, *μυριακίτης*: Muriae v. Sali Fossili similis. Graec. adi. absolute sumtum, subintellig, *λίθος*, derivatum a Muria, quod vide sub **MURIA.** cum format. similitud. *ιτης*, vid. sub **CIRCONITES.**

N.

NAPHTHA, vide **BITUMEN NAPHTHA.**

NATROLITHES: *Széksóskövecs.* Natrolith, Zeolith-Sinter. — Natrolithes, *νατρολίθης*: Lapillus natrum continens, Natrolapillus. Graec. substant. composit. ex *νάτρον*, (depravatum ex *νίτρον*.) soda, et *λίθης*. Conf. **NATRUM.**

*) Natrolithes — Hält (nach Klappr.) 48. Kiesel, 24, 25 Thonerde, 1, 75 Eisen, 16, 5 Natron, 9 Wasser, Verl. 0, 5, Esp. p. 102.

NATROLITHUS (idem cum **NATROLITHES**, quod videsis). *Széksókő.* Bern. Natrolith. Es-

per Zeolith-Sinter. Natrolithus, *νατρολίθος*; lapis natrum continens. Cetera vide sub **Natrolithes.**

NATRUM: *Széksó.* Natron, Natürliches Mineralalkali, Mineralisches Laugesalz, Persisches Salz (Breach), Kien (Chines), Soda (in der Barbaren). — Natron: Soda. Graec. depravatum ex *νίτρον*. Quia veteres hodiernam sodam appellavere, *νίτρον*.

*) Der Salpeter — Nitrum, obgleich das Nitrum oder Natrum der Alten von anderer Art war. Adel. Natron carbonate de Soude, Alkali mineral aëré. Alkali

eali minerale aëratum. Es ist wahrscheinlich, dass dieses Salz das Nitrum der Alten ist. Widenmann. Min. p. 579. Plin. 31, 10 Non est differenda nitri natura, non multum a sale distans, et eo diligentius dicenda, quia palam est, et medicos qui de eo scripsere ignorasse naturam, nec quemquam Theophrasto diligentius tradidisse. Exiguum fit apud Medos canescentibus siccitate convallibus, quod vocant halmyrhaga. Minus etiam in Thracia iuxta Philippos sordidum terra, quod appellant agrium. Nam quercu cremata nunquam multum factitatum est, et iam pridem in totum omissum. Aquae vero nitrosae pluribus locis reperiuntur, sed sine viribus. Optimum copiosissimumque in Litis Macedoniae, quod vocant chalastrium candidum, purumque proximum sali. Lacus est nitrosus — ibi nitrum innatat — si fuere imbres salsius nitrum faciunt — Et hoc quidem nascitur. In Aegypto autem conficitur — pene eodem modo quo sal, nisi quod salinis mare infundunt, Nilum autem nitrariis. Hae cedente Nilo madent succo nitri, — statimque ut densari est coeptum rapitur, ne resolvatur in nitrariis — Nitri probatio ut sit tenuissimum et quam maxime spongiosum fistulosumque. Adulteratur in Aegypto calce.

NATRUM ACICULARE: *Tő Széksó.* — vid. sub **NATRUM RADICATUM.**

NATRUM ANTIQUORUM: *Régiek Széksójok.* — vid. sub **NATRUM VULGARE.**

NATRUM MURORUM: *Kőfal Széksó.* — vid. *Ibid.*

NEPHELINUS (non Nephelin): *Ködös, Felhős, Felleges. Hasun, Nephelin.* Nephelinus, νεφέλιος; nebulosus. Adiectivum graecum, substantivi loco positum, subintelligendo λίθος. Denominatio facta est a colore; et quia in acido muriatico non

Pars I. Lex Miner. Etym.

solvitur, sed tunc opacum et nebulosum redditur.

*) νεφέλη v. νέφος; nubes, nebula. Schrev. Nephelin, — color niveo-grisescens-flavescenti-virescenti-albus, raro virescenti-griseus. Vid. Anorgan. Reisinger. Nephelae sunt tenues oculorum albedines. Item Nubeculae, medio urinae innatantes, dicuntur etiam maculae albae, quae in ungviu superficie nubecularum speciem repraesentant. Blanc. Lex.

NEPHRITES: *Veseszer.* Nephrit, Nierenstein. — Nephrites, νεφρίτης: Renalis, Renale remedium. Graec. adiect. absolute sumtum, subintelligendo, lapis medicatus, derivatum a νεφρός, ren, cum formativo adiectivorum, ίτης.

*) Talcum nephrites. Fr. Pierre nephritique — Ehedem schrieb man ihm, besonders in Nieren — und Grieskrankheiten, sehr wirksame medicinische Kräfte zu, und gebrauchte ihn öfters innerlich, daher er auch bis jetzt den Namen Nierenstein führt. Widenmann. p. 458. Nephriticus Lapis, est opacus et variegatus — utimur eo in nephriticis doloribus. G. Griesstein Blanc. Lapis nephriticus, Griesstein, Leudenstein, ist ein dunkelgrüner, od. blaulichtgrüner Stein, eine Art von Jaspis — er wird vor ein gewisses Mittel wider die Stein- u. Gries-schmerzen angegeben, und zwar, nicht nur innerlich gebraucht, sondern auch bloss äusserlich auf die Pulse, oder Gegend der Nieren gebunden, vermuthlich aus Aberglauben. Onom. Med.

NEPHRITES COMMUNIS: *Közönséges Veseszér.* Gemeiner Nephrit. (Amazonenstein) Linn. Gm. gen. 6. Nephrites, 1. pingvis.

NEPHRITES FIBROSUS: *Szálas Veseszér.* Fasriger Nephrit.

NEPHRITES PINGVIS: *Kövér*

Veseszer. — vid. sub NEPHRITES COMMUNIS.

NEPHRITES PUNAMMU, TALCUM NEPHRITES AUSTRALIS: *Punammui v. Tavaipunammui Veseszér, Déli Veseszér Fagygyú.* Beilstein, Punammunephrit, Punammustein, Neuseeländerstein. Punammu, est truncatum ex Tavaipunammu, cognomine Insulae in Novaseelandia.

*) Nephrites Punammu — Auf der Insel Tavaipunammu in Neuseeland Esp. p. 161.

NICOLUM, vid. CUPR. NICOLAI.

NICOLUM METALLICUM: *Ercz Miklósé.* Vid. sub NICOL. MINER. CUPREUM.

NICOLUM MINERALISATUM ARSENICATUM: *Hímis Érczetlenítetett Miklósé.* Arsenik saures Nickeloryd, Erhärteter Nickelkalk. — Arsenicatum, ab ARSENICATUM, quod vide. — MINERALISATUM, vide.

NICOLUM MIN. CUPREUM: *Rezes Érczetlenítetett Miklósé.*

Nickelerz, KupfERNICKEL. Linn. Gm. p. 552. sp. 2. Nicolum metallicum. sp. 3. sulphuratum.

NICOLUM NATIVUM: *Termék Miklósé.* Gediegen Nickel.

NICOLUM OCHRACEUM: *Sárgaföldes Miklósé.* Nickelocher, KupfERNICKELOCHER, Nickelmulm, Nickelkalk, Nickelblumen, Grüner Erzkobalt. Linn. Gm. p. 552. sp. 1. Nicolum Ochraceum. — OCHRACEUM, vide.

NICOLUM SULFURATUM: *Kénés Miklósé.* — vid. sub NICOL. MIN. CUPREUM.

NIGRINUS: *Feketehad.* Nigrin.

NIGRITA: *Feketefaj.* — vid. sub ARDES. NIGRITA.

NITRUM: *Salétrom, Lemosó. Nyitrai.* Salpeter. — Nitrum, νίτρον: Eluens, Lavans, Quod ex Nitria est. Graec. adiectiv.

substantive positum, subintel- lig. sal, derivatum a νίζω vel νίζομαι, lavo, abluo. Nam nitrum (antiquorum, quod soda fuit, Conf. NATRUM) eluendis sordibus ex vestitu adhibebatur. Nitrum, iuxta quosdam a Nitria, provinciae Aegyptiae cognomine descendit, at Vossio placet contrarium, quod n. p. Nitria nomen acceperit a nitro.

*) Nitrum, νίτρον. Salis genus, quod hodie Sal petrae vocant, quamquam ab antiquorum nitro, vel Sale petrae diversum esse Plinianae observationes 31, 10 docent. Conf. NATRUM. Der Salpeter — Nitrum, obgleich das Nitrum oder Natrum der Alten von anderer Art war. Im gemeinen Leben Saliter, Salniter, aus dem Latein. Sal Nitrum, im Pohn. Saletra, im Böhm. Sanytr. Der Name Salpeter ist aus dem Latein. Sal petrae, ob es gleich von dem eigentlichen Stein salze gar sehr verschieden ist. Adel. Nitrum, — derivari videtur παρά τὸ νίζειν vel νίπτειν, quod abluendi purgandique habeat facultatem. Blanc. Nitrum, νίτρον. A νίζω et νίζομαι, lavo, abluo. Etym. nam eluendis sordibus e vestibus adhibebatur. Heder. Nitrum, νίτρον, a Nitria provincia ubi maxime nasci solet: ut scribit Hieronymus in illud Proverb. 25, 20 Acetum in nitro, qui cantat carmina cordi pessimo. Similiter Isidorus l. 16. c. 2. Est vero Nitria in Aegypto. Sed non tam nitro nomen dedit, quam ipsa inde nomen accepit. Est autem nitri vox a Graecis, quibus idem dicitur νίτρον, et Attice λίτρον. Νίτρον autem est a Chaldaeis Nam nitrum Chald. נִתְרָא ut Hebr. נִתְרָא nether. Voss.

NITRUM NATIVUM: *Termék Salétrom.* Salpeter. Linn. gen. 65.

NUMMIFORME, vid. FERRUM NUMMIFORME.

O.

OBRYZUM, vid. AUR. NAT. OBRYZUM.

OBSIDIANUS, vid. SILEX OBSIDIANUS.

OBSIDIANUS VULGARIS: *Köz Obsidé*. Gemeiner Obsidian, Glasstein, Isländischer Achat, Glas Achat, Glasiger Pechstein, Glasartige Lava, Luchsapphir. Linn. Gm. gen. 55. Lava. sp. 2. vitrea. Obsidianus.

OCHRA, vid. FERR. OCHRA.

OCHRACEUS: *Sárgaföldes*. Dörig. Ochraceus, Adiect. ab OCHRA, quod videsis.

OCTAEDRITES: *Nyólczlapúded*. Octaëdrit. Octaëdrites, *οκταεδριτης*; octaëdro, seu octo plana habenti similis, i. e. lapis. Est graecum adiectivum, substantivi loco positum, subintelligendo lapis; compositum ex *οκτώ*, octo, et *εδριτης*, planum habenti simile, quod derivatur ab *ἑδρα*, sella, cum formativo similitudinis *ιτης*, quod vide sub CIRCONITES.

OCTAEDRUS, vid. APATIT. OCTAEDR.

OCULUS CATI, SILEX CATO. **OPHTHALMUS**: *Macska Szem*, *Czicza Szem Kova*. Katzenauge, Katzenaugen = Opal, Katzen = Sapphir, Pseudopal. Linn. Gm. gen. 42. Feldspathum, sp. 5. Oculus Catti. — Catus scribitur etiam Cattus, sed, sub iudice lis est.

*) Pallad. in Mart. tit. 9. Contra talpas prodest catos frequenter habere in carduetis. Mart. 15, 69 Pannonias nobis nunquam dedit Umbria cattas. (Martialis tum in praecedentibus, tum in sequentibus distichis de variis avibus agit: quare etiam catta istae inter aves censendae sunt,

et quidem Pannoniae peculiare; ut ipse Martialis indicat, (quavis non constet, quodnam avium genus hoc nomine designetur). Neque audiendi sunt, qui mustelas silvestres esse putant, multo minus, qui feles interpretantur. Calepin.

OCULUS MUNDI, vid. OPALUS OCULUS MUNDI.

OFFICINARUM, vid. TALCUM COSMET. OFFICINARUM.

OISANITES: *Oisansi* (*olvasd*, *Oazáni*), vid. sub TITAN. ANATASE.

*) Oisanit — In der Dauphiné bey Allemont, auf den benachbarten Gebirgen von Oisans. Esp. p. 430.

OLIVINUS: *Olajszínű*. Olivin, Basaltischer od. vulcanischer Chrysolith, Grüner Schörl, After Chrysolith. — Olivinus: Olivi seu olei olivarum colorem referens. Latin. adiect. substantive sumtum, subintellig. lapis, derivatum ab Olivum.

*) Olivum *ἐλαιον*. Oleum ex olivis expressum. Plaut. Pseud. 1, 3, 67 Eme die coeca hercle olivum, id vendito occulta die. Dulce olivum Hor. Serm. 2, 4, 64. Ungor olivo Hor. Serm. 1, 6, 123. Sic et Carm. 1, 8, 8.

OLIVINUS CONCHACEUS s. VULGARIS: *Tekenös v. Köz Olajszínű*. Muschliher Olivin, Gemeiner Olivin. Linn. Gm. gen. 41. sp. 1. Olivinus Wernerii.

OLIVINUS LAMELLOSUS, seu SPATHIOSUS (non Spatosus, ut Esp. scribit): *Levegűcskés v. Jegezetes Olajszínű*. Blättriger Späthliher Olivin. Linn. Gm. sp. 5. Olivinus spathosus.

OLIVINUS VITREUS: *Üveg Olajszínű*. — vid. sub HYALITES.

OLIVINUS WERNERI: *Werner Olajszínűje.* — vid. sub **OLIV.**
CONCHAC. s. **VULGAR.** — *Werner*, vide sub **WERNERITES.**

OLLARIS, vid. **LAPIS OLLAR.**

OMPHACITES: *Egreded. Werner. Omphacit. Omphacites, ὀμφακίτης*, uvae immaturae similis, i. e. lapis. Est graecum adiectivum, substantivi loco positum, derivatum ab ὀμφαξ, ἀκρὸς, uva acerba, immatura, cum formativo similitud., ἰτης, quod vide sub **CIRCONITES.**

ONYX: *Köröm. Onyx. Linn. Gm. gen. 53. Chalcedonius, sp. 12. Onyx.* — *Onyx, ὄνυξ: Ungvis. Graec. substantivum.* Hoc nomen sortita est gemma haec, quia in ea est candor unguis humani, vel quia nihil in ea est rugosi, nihil asperi, sed omnia ut in ungue laevia et polita.

**) ὄνυξ: Ungvis. 2. Gemma quaedam onyx. Heder. Onyx Latinis nunc gemmae nomen est, nunc marmoris genus. Ac si Plinius audimus primo de marmore dicebatur, inde gemmae id nomen tributum. Sic enim scribit l. 37. c. 6. quo de variis gemmis tractat: Exponenda est onychis ipsius natura, propter nominis societatem: hoc in gemmam transilit ex lapide Carmaniae. Sed potius censeo, lapidi Carmaniae a gemma nomen datum esse. Vel utrumque sic dicebatur a corneo unguis candore. Nam ὄνυξ, unguis. Plinius ibidem: Sudines dicit in gemma esse candorem unguis humani similitudine. Plura ibidem de onyche gemma legere potes. At de onyche lapide tractat lib. 36, c. 7: Onychem, inquit, etiamnum in Arabia montibus, nec usquam alibi nasci putaverunt nostri veteres. Sudines in Germania, potius primum inde vasis factis, dein pedibus lectorum sellisque. Ubi pro Germania Carmaniae rescribendum, quomodo alibi, ut vidimus, ait nomen in gemma transire ex lapide Carmaniae.*

Subiungit deinde: Cornelius Nepos tradit, fuisse magno miraculo cum P. Lentulus Spinther ex eo Chiorum magnitudine eadum ostendisset: post quinquennium deinde 32 pedum latitudine columnas vidisse. Pavimenta etiam hinc fieri solere, indicat hoc Martialis l. 12. epigr. 1. Calcatusque tuo sub pede incet onyx. Haec et alia satis ostendunt, aliud esse onychem gemmam, qui lapillus est: aliud onychem lapidem, ex quo columnae, et ingentia fierent pocula, totaque pavimenta. Onyx gemma ἱπποκρίσις ὄνυχιον. At lapis vocatur ὄνυχιτης λίθος. Atque idem est qui alabastrites. Onyx item est ait Dioscorides lib. 2. conchilii operculum. — Duxerunt autem appellationem et haec concha, et ille lapis a similitudine unguis humani, quia nihil sit in eis rugosum, nihil asperum: sed omnia ut in ungue laevia et polita. Haec Lambinus ad illud Parvus onyx nardi Hor. Carm. 4, 12, 17. Conf. Sardonyx sub **SARDA.**

OOLITHUS, vid. **MARMOR OOLITHUS.**

OPALUS, vid. **SILEX OPALUS.**

OPALUS LIGNEUS, **OPALUS**

LITHOXYLON: *Fa Szivárvány, Kösa Szivárvány.*

Holzopal, Opalartige Holzstein, Gestreifter Opal. Linn. Gm. Opal. sp. 4. ligneus.

OPALUS LITHOXYLON, vid. **OPAL. LIGN.**

OPALUS MENILITES: *Menili Szivárvány. Menilit Leberopal, Blauer Pechstein.* — *Menilites: Qui ex Menil-montant est. Patronymicum adiect. derivat. a Menil-montant, cognomine loci prope Parisios, cum format. patronymico ἰτης, quod vid. sub ARENDALITES.*

**) Opalus Menilites — Im Polirschiefer eingewachsen zu Menil-montant, bey Paris, in einer Thonbank 80 Fuss tief. Esp. p. 95.*

OPALUS MUTABILIS; vid. **HYDROPHANUS.**

OPALUS PICEUS: *Szurok Szivárvány.* Pechstein. Linn. Gm. Opalus, 2. piceus.

OPALUS VILIOR: *Alábbvaló Szivárvány.* — vid. sub **OPALUS VILIS.**

OPALUS VIUS: *Csekély Szivárvány.* Halbopal, Opaleisenstein. Linn. Gm. Opal. sp. 5. vilior.

OPALUS VULGARIS: *Köz Szivárvány.* Gemeiner Opal, Milchbach-Pech-Opal, Gelber Opal, Selbstanner Stein. Linn. Gm. Opal. vulg.

OPHITES: *Kígyóded.* — vide **SERPENTINUS NOBILIS.** — Ophites, ὄφιτης: Serpenti similis. Graec. adiect. substantive positum, ab ὄφις, serpens, cum format. similitud. ιτης.

*) Ophites — ὄφιτης λίθος, marmoris genus, serpentis maculas habentis, ab ὄφις, serpens, ut echites a maculis viperarum. Plin. 36, 7 duo eius genera facit alterum molle, et candidum, alterum nigricans et durum. Lucan. l. 9. v. 714 Quum parvis tinctus maculis Thebanus ophites.

Ophites, est marmor instar porphyritae durissimum, colore viridi saturato, dilutis eiusdem maculis quasi aspersum — Gr. οφιτης. Lat. Serpentinus. G. Serpentinstein. Blanc.

ORICHALCUM, vid. **CUPRUM**
ORICHALCUM

ORYCTOGNOSIA: *Ásványisméret.* Mineralfunde. — Oryctognosia, ὀρυκτογνωσία: Cognitiono fossilium. Graec. substant. composit. ex ὀρύκτος, fossile, et γνῶσις, cognitio.

OSTEOCOLLA: *Csontenyv.* — vid. sub **GALCAR. TOFUS.** — Osteocolla, ὀστέοκόλλη: Gluten ossis. Graec. substant. composit. ex ὀστίον, os, et κόλλη, gluten.

*) Osteocolla, est lapis albo cinereo-ve colore ossisque figuram aemulans. Nascitur in Palatinatu, Saxonia, Silesia, etc. crescit per arenam forma corallii albi. Putant hoc remedio ossa conglutinari, et callo obduci, si intus sumatur, et emplastris admisceatur. G. Beinbruch, Bruchstein. Blanc.

P.

PARADOXUM, vid. **AUR. PROBLEM. s. PARADOXUM.**

PAULITES: *Sent-Páli.* Bern. Paulit. Labradorische Hornblende. Paulites, qui sc. lapis, in Insula S. Pauli. in America Septentrionali invenitur. Est adiect. patronymicum, absolute positum, cum formativo patronymico ites; quod vide sub **ARENDALITES.**

PERLACEUM. vid. **QUARZUM STALACT. PERLACEUM,** et **SILEX PERLACEUS.**

PELIOM: *Sárszínű, Seprőszínű.* Bern. Peliom. Wasser Saphir, Ench Saphir, Saphire-Quarze.

Peliom, rectius Pelium, πήλιον, luteus, foeculentus. Est graecum adiectivum, substantivi loco positum, subintelligendo lapis. Derivatur a πήλος, lutum, coenum, foex; inde adiectivum, πήλιος; η; ον. Terminatio ον graeca mutatur in um Latinum. Conf. Anorganogn. Reisinger. — Peliom — color in directione ad axim etc.

PETALITES (non Petalithes, ut Esper scribit): *Sziromded.* Petalit. — Petalites, πεταλίτης: Petalum, v. folium floris referens. Graec. adiect. substantive positum, subintelligendo λίθις, a

πέταλον, folium expansum, cum format similitud. ἰτης.

PETRA ALUMINARIS; vid. ARGILLA ALUMINARIS.

PETREFACTA v, PETRIFICATA: *Kőnéváltak*, Versteinerungen.

PETROCORIENSE, vid. MAGNESIUM PETROCORIENSE.

PETROLEUM: *Kőolaj*, *Kősziklaolaj*. Gemeines Erdöl, Bergöl, Steinöl. Linn. gen. 71. Bitum, 2.

PETROSILEX, SILEX CORNEUS: *Kősziklakova*, *Szatu Kova*. Hornstein, Felskiesel, Bergkiesel.

PETROSILEX AEQUABILIS s. CONCHACEUS: *Egyenlő v. Tekenős Kőszikla*. Muschlicher Hornstein. Linn. Gm. Petrosil. 2. diaphanus.

PETROSILEX CRYSTALLINUS: *Jeges Kősziklakova*. — vid. sub PETOSIL. SQUAMOS. s. FESTUCAR. Crystallinus, Adi. a CRYSTALLUS, quod vide sub CRYSTALL MONTANA.

PETROSILEX DIAPHANUS: *Általlátszó Kősziklakova*. — vide Ibid. — Diaphanus, vid. AGALMATOLITHES DIAPHANUS.

PETROSILEX FESTUCARIUS, vid. PETROSIL. SQUAMOS. s. FESTUCAR.

PETROSILEX OPACUS: *Sötét Kősziklakova*. — vid. Ibid.

PETROSILEX PORPHYRIUS: *Bársonyos Kősziklakova*. Hornstein Porphyr. Linn. Gm. p. 225. Gneis. sp. 12. corneum. — Porphyrius, vid. sub PORPHYRIUS.

PETROSILEX SQUAMOSUS s. FESTUCARIUS: *Szálkás v. Pikkelyes Kősziklakova*. Splittiger Hornstein. Linn. Gm. gen. 44. sp. 1. Petrosilex opacus, 5. crystallinus.

PHALARIS BULBOSA: *Fejes Polyvacsuk v. Fényesmagú*. Frankenger oder hessisches Kornähren = Silber (Pflanzenversteinerung.) Linn. Gm. 439. a. a. Phalaridis bulbosae. — Phalaris Bulbosa: Herbae species. vid. Linn. Syst. Veget. Phalaris, Graec. substant. notat: albam, spumeam rem; derivatum a φαλαρός, albus, spumeus, hoc a φαλός, splendidus. Haec nomenclatura est metaphorica.

*) Linn. Syst. Veget. p. 103, 104. Phalaris. Cal. 2. valvis, carinatus, longitudine aequalis, corollam includens. Phalaris bulbosa, panic. cylindrica, glumis carinatis. Phalaris — est planta, quae habet caulem nodosum; folia tritici sed minora; spica est crassa, confecta ex glumis; semina oblonga, alba, splendentia, condentibus, squamatim congestis; glumae binae cavae, carinatae, semen medium utriculo involutum tenentes; faciunt squammulas apparentes; — nomen habet ἀπὸ τῆς φαληρείαν, quod semen splendidum candidumque reddat. Blanc. Φάλαρος vel φαληρός: Albus, spumeus. Thema φαλός, splendidus. Schrev. Plin. 27, 12 Phalaris thyrsus habet longum, tenuem ceu calamum, in summo florem inclinatum, semen simile sesamae. Phalaris ἀπὸ τῶ φαληρίων, cuius semen splendens et album; herba ex Canaria allata, hinc gramen Canariense. Lexic. Herb. Böhmer.

PHARMACOLITHES: *Szerkövecs*. Arseniksaure Kalk. — Pharmacolithes, φαρμακολιθίς: Lappillus modicamentosus. Graec. substant. compos. ex φάρμακον, medicamentum, et λιθίς.

PHLOGISTICUM vid. CUPRUM PHLOGIST.

PHOSPHORITES, vid. CALCAR. APATIT. PHOSPHORITES.

PHOSPHORUS BONONIENSIS ;
vid. **LAPIS** s. **PHOSPHORUS**
BONONIENSIS.

PHYSALITHUS : *Φύσολιθός*. Bern.
Physalit. Physalithus, *Φυσάλι-*
θος ; lapis folli similis. Est no-
men graecum substant. , com-
positum ex *φύσα* vel *φύσσα* ; fol-
lis , et *λιθος* , lapis.

*) Physalithus — sub tubo ferrumi-
natorio vix est fusibilis , sed fit
albus , nitore orbatur , et bullu-
lis numerosis obsidetur , quae
igne aucto rursum disparent.
Vid. Anorganogn. Reisinger.

PHYTOLITHUS : *Νόβελένιθός*.
— vid. sub **LITHOXYLON**. —
Phytolithus, *Φυτολίθος* : Lapis
ex planta factus , Lapis planta-
ris , Lapis vegetabilis. Graec.
substantiv. composit. ex *φύτον* ,
planta , et *λιθος*.

PICROSPATHUM (non Picrospa-
tum , ut Esper scribit) ; vide
CALCAR. TALCOSUS.

PICROSPATHUM CRYSTALLI-
NUM : *Jegeš Keserű Jegezet*.
— vid. sub **CALCAR. TALCOS.**
VULGARIS. — Crystallinum ,
vid. sub **PETROSILEX CRY-**
STALLINUS.

PICTITES , vid. **PYCTITES**.

PIMELITES : *Κόβερσέγδε*. *Πι-*
μελίτ , Grüne Chrysopraserde ,
Aufgelöster Chrysopras. — Pime-
lites , *πιμελίτης* : Adipem facie
referens. Graec. adiectiv. abso-
lute positum , subintellig. *λιθος* ,
a *πιμελή* , pingvedo , cum for-
mat. similitud. *ιτης* , quod vide
sub **CIRCONITES**.

*) Pimelites — Innen schimmernd ,
auch von Fettglanz. — Sehr
weich. — fettig anzufühlen. Es-
per. p. 85.

PINITES : *Pinii*. *Pinīt* , Mica-
relle. Linn. Gm. gen. 56. Mica ,
sp. 8. prismatic. — Pinites : Qui
ex metallifodina Pini est. Adi-
patronymic. absolute positum ,
subintellig. *λιθος* , a Pini , cog-

nomine metallifodinae Saxoni-
cae in Schneeberg , cum format.
patronymico , *ιτης* , quod vide
sub **ARENDALITES**.

*) Pinites — Auf dem Pinistollen , zu
Schneeberg in Chursachsen. Es-
per. p. 138.

PISOLITHUS : *Borsókő*. Erbsen-
stein, *Πισολίθ*. Linn. Gm. gen.
14. Pisolithus , sp. 1 carolinus.
— Pisolithus , *πισολίθος* : Lapis
piso similis. Graec. substantiv.
composit. ex *πίσον* , pisum , et
λιθος.

PISOLITHUS CAROLINUS :
Carlsbadi Borsókő. — vid. sub
PISOLITHUS. — Carolinus : Ex
Carlsbad , v. Kaisercarlsbad ,
v. Thermis Carolinis.

*) Carlsbad , Kaisercarlsbad . Ther-
mae Carolinae , kleine und offe-
ne Stadt , im Elnbogner Kreise
in Böhmen , zwischen hohen Ber-
gen , in einem engen Thal , an
der Töpel , welche mitten durch-
geht , 5 Meilen von Eger , wo
ein berühmtes Gesundbad 1370
zur Zeit Carls IV. erfunden wor-
den. Hübn.

PISSAXYLON (non Spissaxylon ,
ut Esper , et multi alii perperam
scribunt) : *Szurokfa*. Brauns-
föhle. — Pissaxylon , *πισσαξύλον* :
Lignum piceum , Lignum bitu-
minosum. Graec. substantivum ,
composit. ex *πίσσα* , pix , et *ξύ-*
λον , lignum.

*) Mirari subit Dominum Esper loco
P i s s a duodecies *S p i s s a* scri-
bere. Cum ex quolibet obvio Le-
xico Graeco errorem suum nullo
negotio emendasse poterat. Ma-
gis adhuc in oculos incurrit men-
da Domini Reuss , qui Lexici sui
Mineralogici pag. 338 , habet :
Spissaxylon , Gemeines bitumi-
nöses Holz. Ast contra Idem rur-
sus Lexici sui pag. 298 , 299 , ha-
bet : *Pissasphaltum* — *Pittali-*
thus , Forst. s. Pechstein. — *Pit-*
togalena , Forst. s. Pechblende.
— *Pittomarga* , Bituminöser Mer-
gelschiefer , Ex his etenim poste-
rioribus speciminibus pervidisse

poterat primi exempli fatuitatem. *πίσσα* v. *πίττα*: Pix. Hed. *ξύλον*: lignum. Id. Plin. 35, 15 Est vero liquidum bitumen, sicut Zacynthium. — Liquidum est et Apolliniaticum, quae omnia Graeci Pissasphaltum appellant, ex argumento picis et bituminis.

PISSAXYLON ALUMINOSUM, vid. **ARGILLA ALUMINARIS MOLLIS**.

PISSAXYLON FRIABILE: *Morzsolódó Szurokfa*. Erdige Braunkohle, Erdiges bituminöses Holz, Bituminöse Holzerde. Linn. a. a. D.

PISAXYLON FUSCESCENS: *Feketés Szurokfa*. Moorkohle, Moorbraunkohle. Linn. a. a. D.

PISSAXYLON VULGARE, vid. **LIGN. FOSSILE BITUMINOS**.

PISSAXYLON VULGARE; **LITHANTHRAX BRUNESCENS**: *Köz Szurokfa*, *Barnás Kőszén*. Gemeine Braunkohle. Linn. Gm. a. a. D. — **LITHANTHRAX**, vide. — **Brunescens**, vide sub **CALCAR BRUNESCENS**.

PISTACITES WERNERI, vide **ARENDALITES**.

PLASMA: *Sármű*. Plasma, Grünsner Chalcedon. — Plasma, *πλάσμα*: Figmentum, Opus figulinum Graec. substant. a *πλάσσω*, fingo, i. e. figuli more.

*) Plasma, *πλάσμα*. figmentum, opus figulinum, id, quod ex luto formatum est, a *πλάσσω* seu *πλάττω*, formo, fingo. Heder.

Auson. epigr. 10 Si qua fides unquam falsis adhibenda figuris, Nec plasma semper allinunt.

Hinc Prudent. saepe usurpat pro homine, qui e luto factus est; ut Cather. 7, v. 184 Emancipator servientis plasmatis. Plasma — oft — in etwas unvollkommenen Kugeln gefunden, welche inwendig meistens hohl, und entweder nierenförmig, oder tropfensteinartig, oder mit andern Fossilien gleichsam überzogen sind,

welche gewöhnlich Drusen bilden, oder sie sind auch mit Wasser ausgefüllt. Zuweilen kommt er auch als Überzug von andern Fossilien und in fremdartigen Gestalten, als Turbiniten, Ammoniten, Tubuliten, u. s. w. vor, am seltensten bildet er Afterkryalle. Widenmann p. 519.

Flach muschlich ins Ebene und Splittrige verlaufend. Esp. p. 85.

PLATINA, PLATINUM: *Platai*.

Platin, Weißes Gold. — Platinum v. Platina: Quod ex fluvio Plata est. Adiect. Patronymicum, absolute positum, subintellig. minera, v. metallum; a Plata, cognomine fluvii Americae Meridionalis.

*) Platinus, a, um. Adiect. a Plata.

Plata, Rio de la Plata, sonst auch Janeiro genannt, grosser Fluss in Südamerika. — Den Namen la Plata, oder Silberflusses, hat er 1526 von Sebastian Cabot erhalten, weiler von den dortigen Einwohnern viel Silber erhielt. Hübn.

PLATINUM NATIVUM: *Termék Platai*. Gediegenes Platin. Linn.

Gm. gen. 94. 1. Plat. Granulata.

PLUMBAGO: *Ónrozsa*, *Plajbász*. — vid. sub **PLUMB. MIN. GALENA PLUMBAGO**, et sub **GRAPHITES**.

PLUMBUM: *Ón*, *Ólom*. Blei.

PLUMBUM ARSENICATUM: *Hímis Ón*. Arsenikalisch = Phosphorsaurer Blei. Linn. Gm. Plumbum arsenicatum.

PLUMBUM CORNEUM: *Szaru Ón* — vid. sub **PLUMB. MIN. CORNEUM**.

PLUMBUM FULIGINOSUM: *Kormos Ón*. — vid. sub **PLUMBUM MIN. NIGRUM**.

PLUMBUM GALENA: *Ón Fény*. — vid. sub **PLUMB. MIN. ALBUM**. — Galena, vid. **PLUMB. MIN. GALENA**.

PLUMBUM MINERALISATUM ALBUM: *Fejér Érczetlenített Ón*. Weißblei, Weißer Blei =

spath, Spathartiges weißes Bleierz. Linn. Gm. p. 366, 367. sp. 6. Plumbum spatiosum. Plumbum, 8. Hyalinum. — MINERALISATUM, vide.

PLUMBUM MIN. ANTIMONIALE ALBUM, vid. ARGENTUM MIN. ALBUM.

PLUMBUM MIN. ANONYMUM: *Nevelen Érczetlenítetett Ón.* Unbenanntes Bleierz.

PLUMBUM MIN. BISMUTICUM: *Zavaros Érczetlenítetett Ón.* Bismutbley, Bismutisches Silbererz, Bismutisches Silber. — Bismuticum. Adj. a Bismutum v. WYZMUTUM, quod videsis.

PLUMBUM MIN. BRUNUM: *Szeg Érczetlenítetett Ón.* Brauns Bleierz, Saturnit. Linn. Gm. p. 371. Plumbum Saturnites. — Brunum, vid. sub COB. OCHR. BRUNUM.

PLUMBUM MIN. CAERULEUM: *Kék Érczetlenítetett Ón.* Blau Bleierz.

PLUMBUM MIN. CHALYBEUM: *Aczél Érczetlenítetett Ón.* — vid. sub CUPR. MIN. CINER.

PLUMBUM MINER. CORNEUM: *Szaru Érczetlenítetett Ón.* Hornbley, Salzsäures Bleioryd. Linn. 570. sp. 17. Plumbum corneum.

PLUMBUM MIN. FLAVUM: *Sárga Érczetlenítetett Ón.* Gelb Bleierz, Gelber Bleyspath, Glättsartiges Blei, Gelbes wasserbleysäures Bleierz. Linn. Gm. pag. 368.

PLUMBUM MIN. GALENA: *Érczetlenítetett Ón Fény.* Bleysglanz. Linn. Gm. p. 371. Plumbum Galena. — Galena, γαλένα, rectius γέλα: Splendor. Graec. substantivum, a γελέω, splendo.

*) γέλα: Splendor solis, q. a γελέω, splendo. Schrev. Galena plumbi et argenti vena com-

munis, ut ait Plinius — forte a γέλαω, splendere. Voss. Plin.

34, 16 Plumbi nigri origo duplex est. Aut enim sua provenit vena, necquidquam aliud ex se parit, aut cum argento nascitur, mixtisque venis conflatur: Eius qui primus fluit in fornacibus liquor, stannum appellatur: qui secundus argentum: quod remansit in fornacibus, galena. Plin. 34, 18 Est et molybdaena, quam alibi galenam vocavimus. Plumbum mineralisatum Galena vulgaris. — spiegelich — stark und spiegelflächig glänzend, auch schimmernd. Der derbe und krystallisirte meist stark glänzend. Esp. p. 358. Plumbum mineralisatum Galena: — Die glatten Krystalle sind gewöhnlich stark glänzend. Inwendig wechselt der Bleysglanz von stark glänzenden bis zum wenig glänzenden. Widenmann p. 841 842. 848.

PLUMBUM MIN. GALEN. PLUMBAGO: *Érczetlenítetett Ón Fény Ónrozsa.* Dichter Bleysglanz, Bleyschweif. Linn. Gm. 571. sp. 19. Plumbum Plumbago. — Plumbago: Calx plumbi. Similia sunt derivatione: ferrugo, aerugo.

*) Plumbago μολύβδανα. Metalligenus, plumbo similem naturam referens. Plin. 34, 18 Quidam limatum plumbum sic terunt, quidam etiam plumbaginem admiscunt. Item talis metalli color. Plin. 57, 5 de gemmis: Frequens et iis plumbago, hoc est, ut in Sole plumbei videntur.

PLUMBUM MIN. GALENA VULGARIS: *Köz Érczetlenítetett Ón Fény.* Gemeiner Bleysglanz, Würfelerz, Glanz und Federerz, Stripperz, Spröderz, Schattenerz, Schattiges Bleierz.

PLUMBUM MIN. NIGRUM: *Fekete Érczetlenítetett Ón.* Schwarz Bleierz, Schwarzer Bleyspath. Linn. Gm. p. 369. sp. 12. Plumbum fuliginosum.

PLUMBUM MIN. RENIFORME: *Veseded Érczetlenítetett Ón.*

Bleyniere, Arsenitfaures Bley,
Brauner Blebocher.

PLUMBUM MIN. RUFUM: *Verhenyő Erczetlenitetett Ón.*
Roth Bleperz, Rother Bleyspath,
Roth Chromiumerz, Chromsaures
Bley. Linn. Gm. p. 387. sp.
8. Plumbum rubrum.

PLUMBUM MIN. VIRIDE: *Zöld Erczetlenitetett Ón.* Grün
Bleperz, Grüner Bleyspath, Phosphorsau-
res Bleyorzd. Linn. Gm.
p. 568. sp. 10. Plumbum virens.

PLUMBUM MIN. VITREUM: *Üveg Erczetlenitetett Ón.* Bley-
glaz. Linn. Gm. p. 366. sp. 5.
Plumbum vitreum.

PLUMBUM NATIVUM: *Termék Ón.* Vulcanisch Gediegen Bley.
Linn. 564. sp. 1. Plumb. nativum.

PLUMBUM OCHRACEUM ARGILLAEFORME CITRINUM:
Citrom Agyagképű Sárgaföldes Ón. Bleperde, Gelbe Bleperde,
Blebocher. Linn. 564. sp.
5. — **OCHRACEUM,** vide.

PLUMBUM OCHR. ARGILLAEFORM. CITR. FRIAB.: *Morzsolódó Citrom Agyagképű Sárgaföldes Ón.* Zerreibliche Bleperde,
Zerreibliche gelbe Bleperde.

PLUMBUM OCHR. ARGILLAEFORM. CITRIN. INDURATUM:
Kemény Citrom Agyagképű Sárgaföldes Ón. Feste Bleperde,
Berhártete gelbe Bleperde.

PLUMBUM PLUMBAGO: *Ón-rozsda Ón.* — vid. sub PLUMB.
MIN. GALEN. PLUMBAGO.

PLUMBUM RUBRUM: *Veres Ón.*
vid. sub PLUMB. MIN. RUF.

PLUMBUM SATURNITES: *Ólomded Ón.* — vid. sub PLUMB.
MIN. BRUNUM. — Saturnites: Plumbo similis. Adiect.
a Saturnus, plumbum; cum formativo similitud. *της*, quod vide sub **CIRCONITES.**

*) Saturnus, per eum intelligunt chymici plumbum. Unde, Saturnina, quae ex plumbo parantur.

Blanc. Saturnus, filius Urani v. Coeli, et Vestae, Rex Creten-
sium. Cic. 3. de nat. Deor. Sed
idem Cic. 1. de Univers. scribit,
fuisse filium Oceani, et Salaciae,
nepotem Coeli et Terrae. Vulgo
etiam dixere Saturnum Pollucis
filium, quod Saturnalibus con-
tinuae epulae, ac comessationes
essent.

PLUMBUM SPATHOSUM: *Jegezetes Ón.* — vid. sub PLUMB.
MIN. ALBUM.

PLUMBUM VIRENS: *Zöldes Ón.* — vid. sub PLUMB. MIN.
VIRIDE.

PLUMBUM VITREUM: *Üveg Ón.*
— vid. sub PLUMB. MIN. VITREUM.

PLUMBUM VITRIOLATUM: *Üvegcsés Ón.* Bley-
Bitriol. Linn. Gm. p. 370, sp. 16. Plumbum
vitriolatum.

PORCELLANA, vid. **ARGILLA PORCELLANA.**

PORCELLANITES, vid. **SILEX JASPIS PORCELLANITES.**

PORPHYRIUS: *Bársonyos.* —
vid. sub **SAXUM PORPHYRIUM.** — Porphyrius, πορφύρεος;
Purpureus. Graec. adiect. absolute positum, subintellig. *λίθος*,
a πορφύρα, purpura.

*) πορφύρεος, contr. πορφυρῆς vel
πορφυρέιος, vel πορφυραῖος.
Chron. Alex: Purpureus. — a
πορφύρα, purpura, genus con-
chae marinae. 2. Lana purpu-
rea, pannus liquore purpurae
tinctus, vestis purpurea. Heder.
purpureus, Adiect. πορφύρεος,
πορφυρέεις αλαςγής. Quod pur-
purae colorem refert. Plin. 20,
52 Tantum purpureis et candidis,
admistis pennis. Virg. Georg.
1. 405 Et pro purpureo pennas
dat Scylla capillo. Flos purpu-
reus centauri Scribon. 227.
Colore purpureo casia Plin. 12,
19. Flore purpureo asarum Plin.
12, 13. Pira purpurea genero-
sissima Colum. 5, 10. Pruna
purpurea Id. 12, 10. Sanguis

purpureus Homero dicitur, quia summa laus purpurae in colore sanguinis concreti Plin. 9, 38. Vestes purpureae dictae sunt Tyriae, a loco ubi purpura fit. Plin. 11, 37. Reges purpurei, Claud. de Rapt. Proserp. 2, 300. Purpureus Lunae sanguine vultus erat Ovid, Amor. 1, 8, 12. πορφύρεα, Purpura. Piscis ex concharum genere, annos septenos vivens. Congregatur verno tempore, mutuoque attritu lentorem quemdam velut cerae emittit. Sed nobilem illum succum ad tingendas vestes in mediis faucibus habet: reliquo corpore fere sterilis. Cum vita succum emittit, et ideo vivas capere oportet. Hinc purpureus color dicitur, qui nigricantis rosae splendore subluet, ceterorum omnium gratissimus, et tingendis vestibus maxime expetitus. Haec fere ex Plinio, 9, 36. ubi plura leges. Add. ib. c. 39 Ex conchilio marino purpura inficitur Vitr. 7, 15. Ibid. Purpura pro solis propinquitate colorem habet. Et puniceum quidem procreat Africa, i. e. quasi violaceum colorem: Tyrios autem rubeum, Murices purpurae Scribon. 104. Tyria purpura Cic. pro Flacco 70. Plin. 9, 39 Nepos Cornelius, qui Divi Augusti principatu obiit. Me, inquit, iuvene, Violacea purpura vigeat, cuius libra denariis centum veniebat. Vide Cerda ad Virg. Georg. 4, 275 qui ostendit, antiquis purpureum colorem fuisse violaceum, usque ad Augusti aetatem; quo tempore rubor ille cocci additus sit, tum ex hoc Plinii loco, tum aliunde. De sua aetate Plin. 9, 38 Buccinum Pelagio alligatur, nimiaeque illius nigritiae dat austeritatem illam, nitoremque, qui quaeritur, cocci. — Laus ei summa in colore sanguinis concreti, nigricans aspectu, idemq. suspectu refulgens. Unde et Homero purpureus dicitur sanguis. De illius roseo rubore in suspectu, vid. h. v. Illius et roseo flammatur purpura vultu, et gemmis lux maior inest. Stat, Achill. 1, 297.

PORPHYRIUS ARENOSUS: Fövenyes Bársonyos. Sandstein Porphyr.

PORPHYRIUS ARGILLACEUS: Agyag Bársonyos. Tonporphyr. Linn. Gm. p. 250. sp. 20 — 27 Porphyrii argillacei.

PORPHYRIUS BASALTICUS: Vasképu Bársonyos. Porphyr Basalt. Linn. Gm. p. 231. b. Porphyrii basaltici, sp. 28 — 40.

PORPHYRIUS BRECCIAEFORMIS: Omladékképu Bársonyos. Trümmer Porphyr, Porphyr Breccie. Linn. Gm. p. 247. Breccia porphyrea. — BRECCIA. vid.

PORPHYR. GLOBOSUS: Gömbölyeg Bársonyos. Porphyr kugeln in Porphyr.

PORPHYRIUS GRANATINUS: Magvas Bársonyos. Grünstein mit Granaten, Serpentinstein mit Granaten. Linn. Gm. Porphyrius granatinus.

PORPHYRIUS GRANATOIDES: Magvasképu Bársonyos. Feldspath-Porphyr. Linn. Gm. pag. 230. Porph. 20. 21. granatoides, Granatinus.

PORPHYRIUS GRANDAEVUS: Agg Bársonyos. — vid. sub SAX. FERREUM WALLERII.

PORPHYRIUS JASPIDEUS: Kítettészős Bársonyos. Jaspis Porphyr. — Jaspideus, Adi. a JASPIS, quod videsis.

PORPHYRIUS METALLIFER, SAXUM METALLIFERUM BORNII: Ércztermő Bársonyos, Born Ércztermő Kösziklája. Graustein. Linn. Gm. p. 250. Porph. metallifer.

PORPHYRIUS MICACEUS: Csillomos Bársonyos. — vid. sub MICACITES.

PORPHYRIUS OBSIDIANUS: Obsid Bársonyosa. Obsidian Porphyr. — Obsidianus, vid. sub SILEX OBSIDIANUS.

- PORPHYRIUS PERLACEUS:** *Gyöngyös Bársonyos.* Perlstein-Porphyr. — Perlaceus, vid. sub **QUARZUM STALACTITICUM PERLACEUM.**
- PORPHYRIUS PICEUS:** *Szurkos Bársonyos.* Pechstein Porphyr. Linn. Gm. p. 254. Porph. sp. 46. piceus.
- PORPHYRIUS PUMICOSUS:** *Tajtékos Bársonyos.* Bimsenstein-Porphyr. — Pumicosus, Adiect. a Pumex, quod vide sub **SILEX PUMEX.**
- PORPHYRIUS QUARZOSUS:** *Szemölcsös Bársonyos.* Quarz-Porphyr. — Quarzosus, Adi. a **QUARZUM**, quod vide.
- PORPHYRIUS SCHISTUS** (non Schistosus, ut Esper scribit); **SCHISTOPORPHYRIUS:** *Hasadó Bársonyos.* Basaltschiefer, Porphyr-schiefer, Hornschiefer, Hornartiger Porphyr, Klingstein, Klingstein Porphyr. Linn. Gm. p. 234, gen. 58. Porphyrius sp. 47 schistosus.
- PORPHYRIUS SYENITICUS:** *Syeni Bársonyos.* Syenit Porphyr. — Syeniticus, Adi. a **SYENITES**, quod vide.
- PORPHYRIUS VIRIDIS:** *Zöld Bársonyos.* Grünstein Porphyr. Linn. Gm. Porph. viridis? pag. 215. sp. 8,
- PRAECIPITATUM RUBRUM**, vide **HYDRARG. PRAECIPITAT. RUBR.**
- PRASIUS**, vid. **QUARZUM PRASIUS.**
- PREHNITES**, vid. **SILEX PREHNITES.**
- PREHNITES FIBROSUS:** *Kanafos Prehné.* Fasriger Prehnit.
- PREHNITES LAMELLOSUS:** *Levegűcskés Prehné.* Blättriger Prehnit. Linn. Gm. gen. 38. Zeolithus sp. 12. viridis.
- PRISMATICUM**, vid. **CUPRUM MIN. ARSEN. PRISMATICUM.**
- PROBLEMATICUM**, vid. **AUR. PROBLEMATICUM.**
- PSEUDOADAMAS:** *Álgyémánt, Álszelídithetetlen.* Unächter Diamant, Ungrischer Diamant von Mármoros, Böhmen, Sachsen, Kärnthen. Linn. Gm 52. sp. 20. Pseudoadamas. — vide sub **CRYSTALLUS MONTAN.** — Pseudoadamas, *Ψευδοάδαμας*: Falsus adamas. Graecanicum, compos. ex *Ψευδός*, falsus, et *άδαμας*, quod vide sub **ADAMAS.**
- PSEUDOBERYLLUS:** *Álkrisztály, Álzaj.* — vid. sub **CRYSTALL. MONTAN.** — **BERYLLUS**, vide.
- PSEUDOCHRY SOLITHUS:** *Álaranykö.* — vid. Ib. — **CHRY SOLITHUS**, vide.
- PSEUDOGALENA:** *Álsény.* — vid. sub **ZINK. MIN. BLEND.** — Galena, vid. sub **PLUMB. MIN. GALENA.**
- PSEUDO GEMMA:** *Álrügy.* — vid. sub **CRYSTALL. MONTANA.** — **GEMMA**, vide.
- PSEUDOHYACINTHUS:** *Álesővirág.* — vid. sub **CRYSTALL. MONTAN.** — **HYACINTHUS**, vide.
- PSEUDO LAVAE:** *Álpeczék.* Pseudo-vulcanische Gebirgsarten, Pseudo Laven. — **LAVA**, vide.
- PSEUDOOPALUS:** *Álszivárvány.* — vid. sub **OCUL. CATI.** — **OPALUS**, vide.
- PSEUDORUBINUS:** *Álpiros.* — vid. sub **CRYSTALL. MONTANA.** — **RUBINUS**, vide.
- PSEUDOSAPPHYRUS:** *Álsapphiri.* — vid. Ibid. **SAPPHYRUS**, vide.
- PSEUDOSMARAGDUS:** *Álragyogó.* — vid. Ibidem. — **SMARAGDUS**, vide.
- PUMEX**, vid. **SILEX PUMEX.**
- PUNAMMU**, vid. **NEPHRITES PUNAMMU.**

PUTEOLANA: *Puteoli.* Puzzol-
lanerde. — Puteolana: Quae ex
oppido Puteoli est, Patronymi-
cum adiectiv. substantive posi-
tum, subintelligendo, terra, a
cognomine oppidi Neapolitani,
Puteoli dicti.

*) Putcolanus, a, um, quod ad
Puteolos spectat. Cic. Fam.
13, 57. Cluvius Puteolanus val-
de me observat. Id. Philipp. 2,
9 Puteolanae aquae. Senec.
Quaest. Nat. 3. 20 Puteolanus
pulvis, si aquam attigit, saxum
est. De hoc Vitruvius fusis-
sime 2, 6. Puteolana, Pouzzo-
lanerde — Zu Pouzzola bey Nea-
pel Esper. p. 149. Pouzzalaner-
de — Sie hat ihren Nahmen von
Pouzzoli im Neapolitanischen,
wo sie am häufigsten gefunden
wird. Richter. Puteoli, orum,
m. pl. ποτιόλοι. Oppidum mari-
timum Campaniae, octavo lapi-
de a Neapoli distans, non procul
ab Averno lacu, a Samiis con-
ditum, teste Eusebio, sub idem
fere tempus, quo Tarquinii Ro-
ma sunt exacti. Paulus Festi:
Puteolos dictos putant ab aquae
calidae putore. — Quidam a mul-
titudine puteorum earundemque
aquarum gratia factorum. Hau-
serat ista Festus ex Varr. de LL.
4, 5. Dicaearchiam alias di-
ctam docet Stephanus. Puteo-
li, Pozzuolo, kleine Stadt an
der Küste in Terra di Lavoro —
von dieser Stadt hat die Puzzo-
lanerde ihren Nahmen, die man
in der Gegend gräbt, und die
mit Balk verbunden einen vor-
trefflichen Kitt giebt. Hübn.

PUTEOLANA ASSIMILIS: *Sza-
kasztott Puteoli.* Aehnliche Puz-
zolanerde. Linn. Gm. gen. 30. Pu-
teolana, sp. 2.

PUTEOLANA GENUINA: *Való-
di Puteoli.* Aechte Puzzolaner-
de. Linn. Gm. gen. 30. Puteola-
na, sp. 1. genuina.

PYCNITES, vid. PYCTITES.

PYCTITES (non Pictites, nec
Pyenites): *Ökölded, Bajnok-
ded.* Pyctit. — Pyctites, πυκτι-
της: Pugiliformis, Pugnifor-

mis. Graec. adiectivum, abso-
lute positum, subintellig. λίθος;
a πυκτης, vel Latino, Pycta,
pugil, cum formativo similitu-
tud. της, quod vide sub CIRCO-
NITES. Ex eo sic dicitur, quia
hic lapis pugnum pugilis prae-
se fert, sulcis transversis in la-
teribus conspicuis.

*) πυκτης, pugil, qui pugno cer-
tat. Th. πύξ, adv. pugno.
πύκτας, Dor. pro πυκτης. Schre-
vel. Pycta, πυκτης, pugil, a
πύξ, quod idem ac πυγμή, pug-
nus. Lamprid. in Heliog. Gla-
diatores ante convivium pugnan-
tes sibi, et pyctas frequenter ex-
hibuit. Plin. l. 7. c. 47 Euthymus
pycta semper Olympiae victor.
add. Martial. l. 11. epigr. 85.
Pyctites — Glänzend, querge-
streiften Seitenflächen. Esper
p. 235.

PYRAMIDALIS, vid. BASALT.
PYRAMIDALIS.

PYRENAEITES: *Pirenei.* Bern.
Pyreneit. Pyrenaeites; cuius
patria in alpibus pyrenaeis est.
Est adiectivum substantivi loco
positum, subintelligendo lapis.
Derivatam a pyrenae, cum for-
mativo ites, patriam significan-
te; quod vide sub ARENDALI-
TES. Natales solum huius fossi-
lis sunt montes pyrenaei.

*) Pyrenaeen, rauhes, steiles, kaltes
Gränzgebirge zwischen Frank-
reich und Spanien — grössten-
theils aus Granitblöcken, und
uranfänglichen Kalksteinen be-
steht. Hübn. Lexic.

PYRITES, vid. FERR. MIN. PY-
RITES.

PYROMACHUS: *Tűzkova, Tűz-
ütő, Tűzgát.* Feuerstein, Glin-
tenstein, Gemeiner Kiesel, Kreis-
de Kiesel. Linn. Gm. gen. 43,
Pyromach. sp. 1. cinereus, 2.
striatus, 3. cretaceus, 4. semi-
pellucidus, 5. crystallinus. —
Pyromachus, πυρομάχος, igni
repugnans, Igne puglans, Ig-

nem excutiens, Igni resistens. Graec. adiect. substantive positum, subintellig. λίθος, compositum ex πῦρ, ignis, et μάχος, pugnans. Ex eo sic dicitur, quia igni resistit, ideoque ad focos adhibetur.

*) πῦρ, Ignis. Heder. μάχος: Pugnans. Α μάχομαι, pugno. Id. Voss. Pyrites nunc lapidis nomen est, nunc gemmae. — Ac pro lapide quidem trifariam sumitur. Primum quia igni resistat, nec enim igni rumpitur: eoque focus idoneus est: unde πυρμάχος vocatur.

PYROPHYSALITES (non Pyrophysalithes, ut Esper scribit): *Tüzbuborékded*. Feuerblasenerz. — Pyrophysalites, πυρφυσαλίτης: Bullae igneae similis. Graecum adiect. absolute positum, subintellig. λίθος, compos. ex πῦρ, ignis, et φυσαλίτης, bullaeformis, quod vicissim derivatur, a φύσαλις, bulla, cum format. similitudinis ιτης, quod vide sub CIRCONITES.

PYROPUS, vid. GRANTUS PYROPUS.

Q.

QUARZUM: *Szemölcsös, Roszsz ércz*. Quarz. — Quarzum: Verruca, Malum metallum. Peregrinum, originis Teutonicae, iuxta quosdam ex Quad-Erz, d. i. schlechtes, rauhes Erz, malum metallum; iuxta alios ex vocabulo itidem Germanico, *Warzen*, Verruca. Metaphoricum.

*) Quarz: Mathesius erklärt den Nahmen dieser Steinart durch Quad-Erz, d. i. schlechtes, rauhes Erz. Allein es ist weit wahrscheinlicher, dass sie, wie schon Frisch vermuthet, von den gemeiniglich auf ihrer Oberfläche befindlichen Warzen, oder krystallinischen Erhöhungen den Nahmen habe, welches Wort hier nur den Gaumenlaut vor sich genommen hat. Adel.

QUARZUM AMETHYSTUS (non Amethystus, ut Esper scribit): *Józanító Szemölcsös*. Amethyst-quarz, Amethyst. Amethystus, vid. sub AMETHYSTUS FIBROSUS.

QUARZUM CARYOPHYLLINUM: *Szegfü Szemölcsös*. — vid. sub CRYSTALLUS MONTANA. — Caryophyllum: Forma caryophyllum referens. Caryophyllum aliqui dicunt esse Graecanicum, compositum ex κάρυον,

nux, et φύλλον, folium. Ast alii depravatum Graecum vocabulum esse suspicantur.

*) Caryophyllum, κάρυφύλλον; a κάρυον, et φύλλον planum est venire: q. d. nucis folium. Si tamen spectes, neque eius habet naturam, neque formam. Nam, ut auctor est Paulus, flos est arboris Indicae festucaceus, in clavi modum capitatus: unde et Germani nägelin, clavos vocant; et Belgae similiter geroflenagel. q. d. caryophylleus clavus. Quamobrem non desunt, qui Graecanicam caryophylli vocem corruptam suspicentur. Voss. Plin. 12.

QUARZUM CRYSTALLUS: *Jég Szemölcsös*. — vid. sub CRYSTALL. MONTANA. — Crystallus, vid. *Ibid*.

QUARZUM CRISTATUM: *Taréjos Szemölcsös*. Gefämunter Quarz. Linn. Gm. sp. 1 — 9.

QUARZUM cum IMPRESSIONIBUS: *Nyomadékos Szemölcsös*. Quarz mit Eindrückfen.

QUARZUM CYLINDRICUM: *Hempergös Szemölcsös*. Walzenförmiger Quarz. Linn. l. c. — Cylindricus, κυλινδρικός: Cylindrum referens, Volubilis. Graecum adiectivum, deriva-

tum a κύλινδρος, cylindrus, lapis teres in modum columnae, quod vicissim a κύλιω, volvo.

*) Cylindri, κύλινδροι. ἀπὸ τῆς κύλινδριν, ob volubilitatem. Ita enim dixere, quidquid oblongum esset et teres, instar columnae. Itaque non solum sic vocarunt lapidem eum, quo huc et illuc saepius volutato area adaequatur (quomodo usi Cato, Maro, alii-que rei rusticae scriptores), sed etiam lapillos pretiosos. Voss.

QUARZUM ELASTICUM: *Rúgós Szemölcsös*. Biegsamer Quarz. Linn. Gm. gen. 61. sp. 1. Arenarius flexilis.

QUARZUM EROSUM: *Kirágott Szemölcsös*. Zerfressener Quarz. Linn. Gm. sp. 1 — 9.

QUARZUM FIBROSUM: *Kana-fos Szemölcsös*. Faseriger Quarz. Linn. Gm. l. c.

QUARZUM FORAMINULENTUM: *Lyukacskás Szemölcsös*. Kleingrübbiger Quarz. Linn. Gm. loc. cit.

QUARZUM GLOBOSUM s. **SELECTUM**: *Gömbölyű v. Válogatott Szemölcsös*. Rheinkiesel. Linn. Gm. Quarz. 8. globosum s. selectum.

QUARZUM GLOBULOSUM: *Gömbölyeg Szemölcsös*. Kuglicher Knolliger Quarz. Linn. Gm. l. c.

QUARZUM GRANULARE: *Szemölcsös Dara*. Körniger Quarz. Linn. Quarz. sp. 10.

QUARZUM IN TABULIS ISLANDICUM: *Islandi Táblás Szemölcsös*. Quarz in Platten.

QUARZUM INFORME: *Képtelen Szemölcsös*. Ungeformter Quarz. Linn. Gm. l. c.

QUARZ. LACTESCENS; **QUARZUM BOSEUM**: *Téj Szemölcsös, Rózsa Szemölcsös*. Milch-quarz, Rosenquarz.

QUARZUM LAMELLOSUM: *Levegűcskés Szemölcsös*. Gehackter Quarz. Linn. l. c.

QUARZUM PERLACEUM, vid. **QUARZ. STALACT. PERLAC.**

QUARZUM PRASIUS: *Párhagy-ma Szemölcsös*. Prasem, Prasfer, Smaragdmutter. — Prasius, πράσιος: Porraceus. Graec. adiectivum, a πράσον, porrum.

*) πράσιος; Idem quod πράσινος: Porraceus, porro similis in viridi colore. A πράσον, porrum. Heder. Prasinus, πράσινος, q. d. porraceus. Est color viridis ad similitudinem porri, quod Graece πράσιον vocatur. Qui et color segetis laete virentis: ut de chrysocolla Plinius loquitur. Ubi Dioscorides habet πρασιζέσης. Hinc vestes prasinæ, quæ huius coloris. Martial. l. 10. ad Sextilianum. Et quam donabas dictis a Marte Kalendis, De nostra plasma est synthesis emta toga. In ludis Circensibus saepe fit mentio prasinæ factionis, prasini ornatus, prasini agitatoris, etc. quibus quid significetur, indicat hic locus Juvenalis. Sat. 11. Totam hodie romam circus capit, et fragor aurem Percutit, eventum viridis quo colligo panni. Est et lapidis genus, qui a prasino seu porraceo colore Theophrasto lib. περὶ λίθων, dicitur πρασίτης, aliis πράσιος λίθος. Quomodo et Plinius vocat lib. 37. 8, Viridantium, inquit, et alia plura sunt genera. Vilioris turbae est prasius, cuius alterum genus sanguineis punctis obhorret. Smaragdum hinc dici prasinum, auctor Epiphanius: λίθος σμάραγδος ἑτός καλεῖται καὶ πράσιος. Nimirum sic κατ' ἐξοχὴν vocatus.

QUARZUM PSEUDOGEYMA: *Álgyémánt Szemölcsös*. — vide sub **CRYST. MONT.** — Pseudos, vid. sub **PSEUDOADAM.**

QUARZUM RENIFORME: *Veseképu Szemölcsös*. Nierenförmiger Quarz. Linn. l. c.

QUARZ. ROSEUM, vid. **QUARZUM LACTESCENS.**

QUARZUM SELECTUM, vide
QUARZ. GLOBULOS. s. SELE-
CTUM

QUARZUM SPONGIOSUM: *Gombás Szemölcsös*. Schwammförmiger Quarz. Quarz nectrique, Hasen. Linn. l. c.

QUARZUM STALACTITICUM s. TOFACEUM: *Csepegőkő v. Pöfeteg Szemölcsös*. Kieselstein. — Stalactiticum, σταλακτιτικός: Stillatitium. Graec. adiectivum, a σταλάζω, stillo. — Tofaceum: Quod ex tofo est. Adi. Latin. a Tofus, quod vide sub Calcar, Tofus.

*) Tofaceus v. Tophaceus v. Tofacius, a, um. Adi. πόριφος. quod ex tofo est. Plin. 17. 7 Est enim terra rubra, alba tophacea, columbina, etc. Pallad. Aug. c. 9. Structura tofacio lapide structa.

QUARZUM STALACT. PERLACEUM: *Gyöngyös Csepegőkő Szemölcsös*. Perlstein, Perlkieselstein. — Perlaceus: Qui ex unione v. perla est. Peregrinum a perla, unio, quod a Germanici vocabuli, Beere, bacca; diminutivo, Beerlein, baccula, originem ducit.

*) Perla: Margarita. — Margaritae, perlae, dictae et uniones. Blanc.

Perlen: In engerer und gewöhnlicher Bedeutung sind die Perlen weisse und rundliche Auswüchse, oder Verhärtungen in den Perlmuscheln. — Anm. In dem alten Fragmente auf Carl den Grossen bey dem Schilter Berylle, im Nieders. Berel, in mittlern Latein, Perla, im Franz.

Perle, im Ital. Perla, in Engl. Pearl, im Sved. Perla, im Böhm. Perle. Es ist, wie schon von andern bemerkt worden, sehr wahrscheinlich, dass es das Diminutiv von Beere, in dessen weiteren Bedeutung, einer runden oder rundlichen Masse ist, daher es in einigen Gegenden auch das Perle in ungewissen Geschlechte lautet. Ihre zieht zwar diese Ableitung in Zweifel, aber die Gründe, welche er anführet, sind nicht von der Stärke, dass sie selbige verdächtig machen könnten. Auch Ovid nennet eine Perle an einem Orte Baccam. Bey unsern ältesten Schriftstellern kommt dieses Wort nicht vor. Tatians Uebersetzer nennt die Perle Merigrozza, und der Angelsachse Meregrot. — Ubrigens kommen bey dem Horneck für Perle auch die Wörter Glaim und Glimme vor, wovon das letztere das Latein. Gemma ist. Wenn die ältern Oberdeutschen Schriftsteller den Schlagfluss Perle nennen, so ist es daselbst ohne Zweifel aus dem Griech. ut Lat. Paralysis verderbt. Adel.

QUARZUM STALACT. VULGARE et ISLANDICUM: *Islandés Kőz Csepegőkő Szemölcsös*. Gemeiner Kiesel — und Geyserstein, Kieselstuf. Linn. Gm. Quarz. 11. Stillatitium.

*) Island. Dänische Insel am Nordpolarkreise. Hübn.

QUARZUM STILLATITIVUM: *Csepegős Szemölcsös*. Tropfensteinartiger Quarz.

QUARZUM VULGARE: *Kőz Szemölcsös*. Gemeiner Quarz. Linn. Gm. gen. 52. Quarz. sp. 1 — 12.

R.

RETINUM, vid. **ASPHALTUM RETINUM**.

REUSSINUM: *Reussé*. Reussin, Mit Bitter- und Kalk-Erde gemischtes Glaubersalz. Reussinum: Per Reuss detectum. Heu-retoricum adiectivum, absolu-

te positum, a cognomine, Reuss, Medicinae Doctoris.

*) Franc. Ambros. Reuss, Medicinae Doctor. Opera: Lexicon Mineralogicum Latino-Gallico-Italico-Svecico-Danico-Anglico-Russico - Hungarico - Germanicum, Hof. 1798. Idem. Sammlung

lung naturhistorischer Aufsätze.
Prag. 1793. 8. Fr. Ambros. Re-
uss Lehrbuch der Mineralogie.
Leipz. 1801. 8. vol. 7. Theil 1—4,

RHAETICITES: *Rhaetiáided.*

Bern Rhäticit. Rhaeticites;
Rhaetico, sc. lapidis similis. Est
adiectivum substantivi loco po-
situm, subintelligendo lapis;
derivatum ab adiectivo Rhaeti-
cus, cum formativo similitudi-
nis ites, quod vide sub CIRCO-
NITES.

*) Rhaetia, regio Europae, quae, ut
lib. 2. Ptolemaeus refert, ab Oc-
cidente limites habet, Montem
Adulam, et fontes Danubii, Rhe-
nique; ab Oriente Lycum fluvium,
qui in Danubium exit, et
Rhaetiam a Vindelicia dividit,
a Septemtrione Danubium; a
Meridie Alpes, supra Galliam
Cisalpinam. Rhaetia recens con-
tinet tantum partem occidenta-
lem Rhaetiae propriae, ubi Gri-
sones. Claudian. de Bell. Get. v.
330. Prominet Hercinae confinis
silvae. V. Plin. lib. 5. c. 30.

Rhaetien (das hohe); Graubünden
(les Lignes des Grisons),
oder die drey Bünde im hohen
Rhaetien, vormalis ein zuge-
wandter Ort der Schweizerischen
Eidgenossenschaft, jetzt seit
1803. ein Kanton, etc. vid. Hübn.
Lexic.

Rhaeticus, a, um. adi. a Rhae-
tia, ut Rhaetica iuga, monte
Braulio, montes, qui ad Insub-

rum, et Cenomanorum confinia
exte duntur. Rhaeticum vinum,
Svet. in Aug. c. 78. Sic Rhaeti
(vel Retica) vitis, Colum. l. 3. c. 2.

RISIGALLUM, vid. ARSEN. MI-
NER RHISIGALLUM.

RISIGALLUM FLAVUM, vid. AR-
SEN. MIN. RHIZIG. FLAVUM.

RISIGALLUM RUBRUM, vide
ARSEN. MIN. RHIZIG. RUBR.

RHIZOLITHUS, *Gyökérkő.* —
vid. sub Lithoxylon. — Rhizoli-
thus: Radix lapidea. Graeca-
nicum, ex ρίζα, radix, et λίθος,
lapis.

RUBICELLUS: *Piroska.* — vide
sub Spinellus. — Rubicellus:
Rubescens. Adiectivum peregri-
num, factum ex diminutivo Ita-
lico, Rubicello, quod deriva-
tum est, ab Italico, Rubino.
Conf. Rubinus.

RUBINUS: *Piros.* — vid. sub SPI-
NELLUS. — Rubinus: Rubeus,
Rubens. Peregrinum Adiect. ex
Italico, Rubino, fabricatus.

*) Rubino, Spinell. Italienisches
Deutsches Alphabet. Lex. Min.
Reuss. Rubinus, est gemma
diaphana rutilans, rubensque
— Rubedo ipsius est instar sang-
vinis, laccae Indicae coloris coc-
cini. Blanc.

RUBRICA, vid. FERR. OCHR.
ARGILL. RUBRICA.

RUTILUS: *Lángszínű.* Rutil.

S.

SAHLITES, SILEX MALACOLITHES: *Salai. Lággykövecs Kova.* Sahlit, Malacolith. —
Sahlites: Qui ex argentifodina
Sahla est. Patronymicum Adi.
absolute positum, subintellig.
λίθος; a Sahla, cognomento cu-
iusdam argentifodinae Sv. ci-
cae, cum format. patronymico,
της, quod vide sub ARENDA-
LITES. — Malacolithes, μαλα-
κολιθας: Lapillus mollis. Grae-
Pars I. Lex. Min. Etym.

canicum, substantiv. composit.
ex μαλακός, mollis, et λίθος.

*) Sahlites — In Sweden auf der
Sahlasilbergrube, als eine Gang-
art mit verschiedenen Eisenstei-
nen. Esp. p. 179.

SAL AMMONIACUM, vid. MU-
RIA AMMONIACA NATIVA.

SAL FOSSILE, vid. MURIA FOS-
SILIS.

SAL FOSSILE LAMELLOSUM,

- vid. MURIA s. SAL FOSSILE LAMELLOSUM.
- SALSEDATIVUM: *Csendesítő* só. — vid. ACID. BORACIS.
- SALPETRAE: *Salétrom*, *Kősziklasó*. Salpeter. — vid. NITRUM et NATRUM.
- SANDARACA, vid. ARSEN. SANDARACA.
- SAPO, vid. ARGILLA SAPO-NARIA.
- SAPPHIRUS: *Sapphiri Világoság*. Sapphir. Linn. Gm. Sapphir. sp. 2. — Sapphirus, σάπφειρος: Quae ex Insula Sappheir est, Quae lucem spargit. Cognomen Insulae Arabiae, ubi haec gemma inventa est. Idcirco haec nomenclatura est metonymica, continens pro re contenta sumendo, ut AGIATES. Juxta alios derivatur Sapphirus, a radice Arabica, saphar, lux, aurora.
- *) Sapphirus lapis pretiosus coloris aerei, aureis punctis collucens. Plin. l. 37. c. 9 Sapphirus enim et aureis punctis collucet. Caeruleae et sapphiri, raroque cum purpura. Sapphirus, σάπφειρος, appellatio est ab Oriente, nam similiter dicitur Hebraeis ספיר Exod. 28, 18 et 24, 10. Videtur nomen esse a loco: qui forte fuerit σάπφειρος, v. Σάπφειρος. Sed Stephanus vocat Σάπφειρον perperam, ut videtur. Sic enim scribit: Σάπφειρον γήσος ἐν τῷ Αραβίᾳ ἐκ ταύτης ὁ Σάπφειρος λίθος. Nisi forte Insula Σάπφειρον a sapphiro, quae inde advehebatur. Voss. Sapphir. Adfinitas nominis svasit LXX et Vulg. Intt. esse sapphirum, nec videntur audiendi, qui contra sentiunt. Josephus tamen ἰασπιν, nisi ordinem turbavit ipse, aut Librarii. Deducit hanc vocem vir doctus a radice Arabica ספיר saphar, quae lucem et auroram sonat. Joann. Cleric. in Comment. ad Exod. c. 28. v. 18.
- SARCOLITHUS: *Húskő*, Sarcolith. Sarcolithus, σαρχολίθος: lapis carni similis. Graecanicum, compositum ex σάρξ, σάρκος, caro, et λίθος, lapis.
- SARDA, SARDIUS LAPIS; vid. CARNEOLUS.
- SATURNITES, vid. PLUMBUM SATURNITES.
- SAXUM AMYGDALOIDES, vid. AMYGDALITES.
- SAXUM FERREUM (WALLERII): *Waller Vasas Kősziklája*. Grünstein, Übergang Grünstein. Linn. Gm. p. 216. sp. 37. Porph. grandaevus.
- SAXUM FORNACUM: *Csempe Kőszikla*. Glimmerschiefer, Gestellstein, Schieferfelsstein. Linn. Gm. p. 223. Gneisium. sp. 2. micaceum.
- SAXUM GLANDULOSUM, vide AMYGDALIT.
- SAXUM METALLIFERUM BORNI, vid. PORPHYR. METALLIFER.
- SAXUM PORPHYREUM: *Bársonyos Kőszikla*. Porphyre. Linn. Gm. p. 227. Porphyre. sp. 1 — 66. — Porphyreum, vid. sub PORPHYRIUS.
- SCAPOLITHES: *Kocsánkővecs*, *Nyelkővecs*, *Szárkővecs*, *Kockővecs*. Scapolith. — Scapolithes, σκαπολίθις: Lapillus scapum specie referens. Graecum substant. composit. ex σκάπος, scapus, et λίθις.
- SCAPOLITHES TALCOSUS: *Fagygyús Kockővecs*. Talcartiger Scapolith. Talcosus, a TALCUM quod vide.
- SCAPOLITHES VITREUS: *Üveg Kockővecs*. Glasartiger Scapolith.
- SCAPOLITHES VULGARIS: *Köz Kockővecs*. Gemeiner Scapolith.
- SCHABASITES: *Khabazded*. Hazy, Schabasit, Chabasie. Scha-

basites χαβαζιτης, Chabasio simile. Est nomen adiectivum, derivatum a graeco χαβάσιος, (quod nomen inposuit Orpheus cuidam fossili, nobis ignoto), eum formativo ιτης, similitudinem designante. Hoc nomine insignivit Bose d' Antic. hoc fossile.

*) Vide Hesiodi opera, et Dies et Theogonia, et clypeus. — Orpheus Argonautica, Hymni et de Lapidibus. περί λίθων - χαβάσιος.

SHEELIUM: *Scheelé*. Scheelerz. — Scheelium: Quod Scheel invenit. Heuretoricum adiectivum, absolute positum, subintellig. metallum, a cognomine, Scheel, chemici et mineralogi Svecici. Inventor pro re inventa ponitur metonymice in hac nomenclatura.

*) Carl Wilhelm Scheele, Apotheker zu Köpnik in Sweden, der königl. Acad. d. Wissenschaft. zu Stockholm, der Acad. zu Turin, der Churfürstl. Maynzisch. Academie nützlicher Wissenschaft. zu Erfurt, und der Gesellschaft naturforscher Freunde zu Berlin, etc. Mitglied. Sämmtliche Physische und Chemische Werke nach dem Tode des Verfassers gesammelt, und in deutscher Sprache herausgegeben v. D. Sigmund Fridrich Hermbstädt, Profess. der Chemie und Pharmacie etc. 11. Bänder 1793. Berlin. Scheels Carl Chemische Abhandlung von der Luft, und dem Feuer. Upsala 1777. 8. 1,

SHEELIUM OCHRACEUM: *Sárgaföldes Scheelé*. Eisenscheel, Wolfram. Linn. Gm. p. 294. sp. 2. Wolframum Spuma lupi.

SHEELIUM OCHR. ALBUM: *Fejér Sárgaföldes Scheelé*. Kalkscheel, Scheelerz, Schwefstein, Zungstein, Weißer Zinnstein, Weiße Zinngrauen, Zinnspath, Weißes Scheelerz, Weißes Wolframierz. Linn. Gm. p. 295. sp. 1. Wolframum album.

SHEELIUM SPUMA LUPI, vid. **WOLFRAMUM SPUMA LUPI**. **SCHISTOPORPHYRIUS**, vide **PORPHYRIUS SCHISTUS**.

SCHISTOSPATHUM, vid. **CALCAR. SCHISTOSPATHOSUS**.

SCISTOSPATHUM FISSILE: *Hasadható Hasadó - Jegezet*. — vid. sub **SCHISTOSPATHUM**.

SCHISTUS, vid. **ARDES. TEGULAR**.

SCHISTUS ARDESIA TEGULARIS, vid. **ARDESIA TEGULARIS**.

SCHÜTZITES, vid. **STRONTIANITES SCHÜTZITES**.

SCHÜTZITES DENSUS, vide **STRONTIANIT. s. SCHÜTZIT. DENS**.

SCHÜTZITES FIBROSUS, vide **STRONTIANIT. s. SCHÜTZ. FIBR.**

SCHÜTZITES LAMELLOSUS, vid. **STRONTIAN. s. SCHÜTZ. LAMELL**.

SCLEROLITHUS (non Scliroolithus, ut Esper scribit): *Keményköb. Hartstein*. — Sclerolithus, σκληρολίθος: Durus lapis. Graec. vocabulum, compos. ex σκληρός, durus, et λίθος.

SCORLACEUS, vid. **BERYLLUS SCORLAC**.

SCORLITES, vide **BERYLLUS SCORLACEUS**.

SCORLUS, vid. **SILEX SCORLUS**.

SCORLUS ELECTRICUS, vid. **SIL. SCORL. ELECTRICUS**,

SCORLUS GENUINUS: *Igazi Salakocska*. — vid. sub **SCORLUS VULG. s. GENUINUS**.

SCORLUS GRANATINUS: *Magvas Salakocska*. — videsis sub **LEUCIT**.

SCORLUS TABULARIS: *Táblás Salakocska*. — vid. sub **AXINITES**.

SCORLUS VITREUS: *Üveg Salakocska*. — vid. *Ibid.*

SCORLUS VULGARIS, s. **GENUINUS**: *Valódi v. Köz Salakocská*. Gemeiner Schörl, Schwarzer Krystallinischer oder Säulen-Schörl, Schwarzer Stangenschörl. Linn. Gm. Scorlus, 4. genuinus.

SCORLUS ZEYLANITES: *Ceyloni Salakocská*. — vid. sub **ZEYLANITES**.

SCORZA: *Hám, Haj. Scorza*. — Scorza: Cortex. Italicum substantivum.

*) Scorza: Ecorce, die Rinde, Cortex. Dizzionar. Veneroni.

SELENITES, vid. **CALCARIUS GYPS. SPATHOSUM**.

SEMELINITES: *Semeleded*.

Semeline. — Semelinites, *σεμελιτης*: Semelaeformis, Fulgure conflagrans sicut Semele Dea. Metaphoricum adiectivum, absolute positum, subintellig. *λθος*; a Semele, cognomine matris Bacchi, quae fulgure conflagravit. Imo ipsum nomen, Semele, seu *σέλας μέλειν*, fulgur amare significat.

*) *Σεμέλη*, Semele, mater Liberi, Cadmi filia. Ducunt a *σέλας* et *μέλειν*, quod Jovi voluit iungi cum fulgure et tonitru, *καὶ ἐσεισθῇ τὰ μέλη*. Schrev.

σέλας: Fulgor, lumen. Idem, *μέλει* (imperson.) curae est. Id.

Semele Cadmi Thebarum regis filia, ex qua Jupiter Bacchum genuit: vide fabulam totam O. vid. Met. 3. 260 sqq. Hor. Carmin. 1. 10. 2 Thebanæ Semeles puer v. Bacchus. Proles Semeles Tibull. 3. 4. 45. Semele, die Poëten sagen, dass die eifersüchtige Juno in der Gestalt eines alten Weibes zu ihr gekommen, und sie überredet, dass sie ihren Liebhaber ersuchen sollte, mit aller seiner Majestät sie zu besuchen. Als sie nun diese ihre Bitte erhalten, wurde sie nebst ihrem Hause, worinn sie war, durch Jupiters Blitz verbrannt. Iselin Lexic. Semelinites, Cit-

ronen und honiggelb Schmelzt schwer vor dem Lothröhr, und wird nach verschiedenen Graden der Hitze, schwarz, blau, gelb oder weiss gefärbt. — Stark glänzend. Esp. p. 236.

SERPENTINUS: *Kigyós*. Serpentin.

SERPENTINUS AEQUABILIS, vid. **SERPENT. NOBIL.**

SERPENTINUS COMMUNIS: *Közöséges Kigyós*. Gemeiner Serpentin. Linn. Gm. Serpentinus, gen. 2. sp. 1. genuinus.

SERPENTINUS CONCHACEUS, vid. **SERP. NOB. CONCHAC.**

SERPENTINUS CRYSTALLINUS: *Jeges Kigyós*. — vid. sub **EPIDOTES**. — Crystallinus, vide sub **PETROSIL. CRYSTALLINUS**.

SERPENTINUS GENUINUS: *Igazi Kigyós*. — vid. sub **SERPENTIN. COMMUNIS**.

SERPENTINUS NOBILIS: *Nemes Kigyós*. Edler Serpentin.

SERPENTINUS NOB. CONCHACEUS PLANUS s. **AEQUABILIS**: *Egyenlő v. Lapos Tekénős Nemes Kigyós*. Muschlicher Edler Serpentin.

SERPENTINUS NOB. FESTUCARIUS: *Szálkás Nemes Kigyós*. Splittiger Serpentin, Edler Serpentin, Ophit, Schlangenstein, Verde antico, Marmo Spartano, Verde Prato.

SERPENTINUS PLANUS, vid. **SERP. NOB. CONCH. PLAN.**

SEVUM, vid. **BITUM. SEVUM**.

SIBERITES: *Siberi*. Siberit, Rother Sibirischer Schörl, Daurite, Tourmaline *appré*, *Хаун*. — Siberites: Qui ex Siberia est. Patronymie. adiect. absolute positum, subintellig. *λθος*; a Siberia, cognomine provinciae Russicae, cum format. patronymico, *της*, quod vid. sub **ARENDALE**.

- *) Siberites — Sibirien. Esp. p. 64. Sibirien, ein grosses russisches Land, Hübn. Siberia, Sibiria, regio sine fine vasta. Geograph. Tomka Szászky.

SIDERITES: *Vasded.* Siderit. — Siderites, σιδηρίτης: Ferro similis. Graec. adiect. absolute positum, subintellig. λίθος, a σιδῆρος, ferrum, cum formativ. similitud. ἴτης, quod vide sub **CIRCONIT**.

- *) Siderites. Plin. 37, 4 Ferreisplendoris, pondere ante ceteros, sed natura dissimilis: nam et ictibus frangitur, et alio adamante perforari potest. Et 37. 10. Siderites ferro similis, litigio illata discordias facit: quaeque nascitur in Aethiopia Sideropocilos ex ea fit variantibus guttis. Add. Solin. 37. et Isid. 16, 14.

Siderites, σιδηρίτης: — Gemma — est, ex genere adamantium, ferreisplendoris, quam Solinus nescio, unde, ait in metallis ferrariis legi, Voss. σιδηρίτης: Ferrarius. σιδηρίτης λίθος, magnes. A σιδῆρος, ferrum. Hed.

SIDERITES CONCHACEUS: *Tekenös Vasded.* Muschlicher Siderit.

SIDERITES FIBROSUS: *Kana-fos Vasded.* Faseriger Siderit.

SIDEROTITANIUM, TITANIUM MARTIALE: *Vasnap, Vasas Nap.* Nigrin Titan, Nigrin, Eisenhaltiges Titanerz von Olpisan, Eisentitan, Schwarzer Granat. — Siderotitanium, σιδηροτίτανιον: Ferrum sole mixtum. Graec. substant. compos. ex σιδῆρος, et τίταν, sol.

- *) σιδῆρος, vide sub **SIDERITES**, Titan, vide sub **TITANIUM**.

SILEX CATOPHTHALMUS, vid. **OCULUS CATI**.

SILEX CORNEUS, vid. **PETRO-SILEX**.

SILEX GRANATUS, vide **GRANATUS**.

SILEX GRANAT. BOHEMICUS, vid. **SIL. GRANAT. NOBIL.**

SILEX GRANATUS NOBILIS, SILEX GRANAT. BOHEMICUS, ALMANDINUS, CARBUNCULUS, CARCHEDONIUS: *Nemes Magvas Kova, Cseh Magvas Kova, Alabandi Eleven-szén, Szenecske, Parázs, Pártűz, Izzó, Cérthágói.* Edler Granat, Karfunkel Granat, Böhmischer Granat, Carfunfel, Almandin Granat, Almandin, Orientalischer Granat, Syrischer od. Syrianischer Granat, Aplom Granat, Aplome. Linn. Gm. p. 176 Gemma, sp. 15. Granatus, sp. 5. alabandica. — Almandinus: Qui ex urbe Alabanda v. Alabandis est. Patronymicum Adiect. absolute positum, subintellig. Granatus; depravatum ex Alabandicus, v. Alabandiacus, quod ipsum derivatur ab Alabanda, v. Alabandae, cognomine urbis Cariae. Plura de hoc vide sub **GEMMA ALABANDIACA**. — Carbunculus: Parvus carbo. Latinum, diminutivum, a carbo, ut furunculus, a fur, avunculus, ab avus. Ita dicitur ob ignis similitudinem, quia est gemma instar igniti carbonis, quae etiam nocte refulget, et inter tenebras cernitur; lucet in tenebris adeo, ut flammam ad oculos vibret. Hodie Granatus Nobilis nominatur. — Carchedonius, κερκηδώνιος: Carthaginensis. Patronymic. Adi. absolute sumptum, subintellig. Granatus, derivatum a Graeco, κερκηδών, Carthago. Haec gemma iuxta Plinium est species carbunculi; hodie Granatus Nobilis nuncupatur, Forstero vero Spinellus vocatur.

- *) Alabandis. Id carbunculi genus nostri adhuc gemmarii vocant, nunc Almandinis, nunc Almandines. Dalechampius in Notis ad

Plin. 37, 7 pag. 723. Conf. Gemma Alabandica. Carbunculus, dimin. *ἀνθράκιον*, parvus carbo. — Carbunculus item gemma est instar igniti carbonis, quae etiam nocte fulget, et inter tenebras cernitur. Plin. 37, 7 Principatum habent carbunculi, a similitudine ignium appellati, cum ipsi non sentiant ignes; ob id a quibusdam apyroti vocati.

A carbo est carbunculus, ut a fur, furunculus, ab avus, avunculus. In propria significatione usus Plautus. Hinc transfertur ad varia. Transfertur ad gemmae genus, ob ignis similitudinem, de quo ita Isidorus l. 16. c. 13: Omnium ardentium gemmarum principatum carbunculus habet. Carbunculus autem dictus, quod sit ignitus ut carbo, cuius fulgor nec nocte vincitur. Lucet enim in tenebris adeo, ut flammam in oculos vibret. Genera eiusdem duodecim, sed praestantiores qui videntur fulgere, et velut ignem effundere. Carbunculus Graece *ἀνθράξ* dicitur. Species Carbunculi est Garamanticus, et amethystizon, vid. Plin. 37, 7 Horum (i. e. carbunculorum) genera Indici, et Garamantici. — Optimos vero (carbuncul.) amethystizontas, hoc est, quorum extremus igniculus in amethysti violam exeat. De alabandico carbunculo vide ibid. Plinium, ut et de ceteris carbunculorum generibus. Carbunculus, Plinii Spinellus. — Theophrasti: Granatus nobilis. Carbunculus amethystizontes Plinii, item Carbunculus garamanticus antiquorum. Granatus nobilis Reuss Lexic. Min. Carchedonius et Chalcedonius differunt. Chalcedonius est species jaspidis: de quo alibi. At Carchedonius species est carbunculi. Unde pro eodem habet Publius Syrius, cum ait: Quo Carchedonios optas ignes lapideos, nisi ut scintillant? pietas est carbunculus. Ubi videmus Carchedonium dici scintillare, vocarique ignem lapideum, ac mox carbunculum nominari. Carchedonius autem

dictus a Carthagine, quae Graecis *Καρχηδών*. Non quasi Carthagine nasceretur: sed quia e Garamantibus Carthaginem, inde ad alios adveheretur. Hinc Plin. 37, 7 Horum (carbunculorum) genera Indici et Garamantici, quos et Carchedonios vocare, propter opulentiam Carthaginis magnae. Dalechampi in Notis ad Plinium: Carchedonios. Teophrastus lib. *περὶ λίθων* afferri praestantissimos a Carthagine et Massylia tradit. Idem. Propter opulentiam. Propter divitias mercatorum eius civitatis, qui ex Garamantibus, Aethiopiaeque et Persiae populis advehebant. A carchedonio hoc carbunculo diversus est, qui *ἀπλῶς* vocatus Carchedonius: qui Plinio auctore, non apud Indos, sed apud Nasamones in Africa, inque Aegypto circa Thebas, nascebatur: iisque e locis portabatur Carthaginem: unde et idem Carchedonii nomen accepit.

SILEX JASPIS: *Kitetszö Kova.*

Jaspis. — Jaspis, *הַפֶּשֶׁת*: Eminens. Hebraica vox, a radice *הפש* sapah, eminuit, excelsus fuit.

*) Jaspis, *ιάσπης*, ab *הַפֶּשֶׁת*, quo-

modo Hebraeis vocatur, ut Exod. 28. 19. Plin. 37, 9 Totus vero Oriens pro amuleti traditur gestare eam (sc. jaspidem), quae ex iis smaragdo similis est, et transversa linea alba media praecingitur, et grammatis vocatur, quae pluribus polygrammos. Libet obiter vanitatem Magicam hic quoque coarguere, quoniam hanc concionantibus utilem esse prodiderunt. — Magnitudinem jaspidis undecim unciarum vidimus; formatamque inde effigiem Neronis thoracatam.

Jaspis, *ιάσπης*, *הַפֶּשֶׁת* valgo a radice *הפש* inusitata, et ignotae significationis derivari solet. Potest autem esse etiam ex radice *הפש* eminuit, excelsus fuit! Joann. Nep. Alber, Clericus Regularis, e Scholis Piis, S. Theo-

log. Doctor, Lingvarum Orientalium, et S. Scripturae in Archi-Episcopali Lyceo Colocensi Professor.

SILEX JASPIS PORCELLANITES: *Porzellanded Kitetszõ Kova.* Porcellan Jaspis, Porcellanstein, Porcellanit. Linn. Gm. Jasp. sp. 5. porcellana. — Porcellanites: Porcellanam forma referens. Peregrinum adiectiv. ab Italico, porcellana, cum formativo similitud. *ιτης*, quod vide sub CIRCONITES. — Porcellana, vid. sub ARGILLA PORCELLANA.

SILEX MALACOLITHES; vide SAHLITES.

SILEX MARECANITES: *Marekankai Kova.* Marekanit, Marecanstein, Glas = Schlacken = Jaspis = Zeolit. — Marecanites: Qui in fluvio Marekanka repertus est. Patronymic. adiect. a truncato Marekan, pro Marekanka, cognomine rivuli in Siberia, cum format patronymico, *ιτης*, quod vide sub ARENDALIT.

*) Silex Marecanites — Findet sich in Perlstein, eingewachsenen Körnern, bey Ochozk. am Ausflusse des Baches Marekanka, in Sibirien Esp. p. 97.

SILEX MARTIALIS, SORANUS WALLERII: *Vasas Kova, Waller Soraija.* Eisenkiesel, Stryßallischer Pechstein. Linn. Gm. gen. 40. Gemma, sp. 14. Soranus. — Martialis: Ferreus. Adiectivum, a Mars, cognomine Dei belli, chymicis vero pro ferro aut chalybe sumto. — Soranus, *Σωρανός*: Qui ex oppido Sora est. Patronymicum adiectivum, absolute sumtum, subintelligendo lapis, a Sora, cognomento oppidi Neapolitani. Wallerius, vid. sub MOLYBD. WALLERII.

*) Mars, belli Deus, sed a chymicis sumitur pro ferro aut chalybe. Unde martialia dicuntur medica-

menta, quae ex Marte parantur. G. Eisen. Stahl. Blanc. Sora,

Σόρα. Oppidum Volseorum in Campania, cuius meminit Plin. 3, 5. Intus coloniae, Capua — Aquinum, Suessa, Venatrum, Sora. Liv. 10. 1. Juven. 3, 223 Optima Sorae aut Fabrateriae domus. vid. Silv. 8, 396. Sora oppidum supra Apinum et Ciceronis villam Fibernique confluentem apud dextram Liris ripam situm est. Hinc Soranus. Gesn.

Sora, urbs et col. Latii. Sora, Stadt und Bezirkshauptort in der Neapolitanischen Landschaft Terra di Lavoro, am Flusse Garigliano. Hübn. Soranus — Ditis seu Plutonis cognomen, a *σείδος*, locus, sepulchrum. Aliqui censent dictum esse a Sora oppido ad Soractem montem sito, quod Plin. 2, 20 tradit eo in tractu tam pestiferos spiritus exhalari, ut avibus sint lethales, unde videri posse, Plutonem dictum esse Soranum non dissimiliratione ab ea, qua Avernum pro Inferis Poëtae acceperunt. Servius Valerius Soranus.

Item, Caberon Soranum. Id. 6. 28.

SILEX NATANS: *Úszó Kova.*

Schwimmstein, Quarz nectique.

SILEX OBSIDIANUS: *Obsid Kova.* Obsidian. — Obsidianus: Per Obsidium inventus. Heuretoricum adiectivum; ab Obsidius, cognomine inventoris, qui hunc lapidem primo in Aethiopia reperit.

*) Obsidianus, *ὀψιδιανός*. Obsidianum vitrum, de quo Plin. 36, 26 In genere vitri et Obsidiana numerantur, ad similitudinem lapidis, quem in Aethiopia invenit Obsidius, nigerrimi coloris, aliquando et translucidi, crassiore visu, atque in speculis parietum pro imagine umbras redente. Gemmas multi ex eo faciunt, videmusque et solidas imagines divi Augusti, capti materia huius crassitudinis: dicuntque ipse pro miraculo in templo Concordiae Obsidianos quatuor elephantes. — Fit et in tincturae genere Obsidianum ad es-

caria vasa, totum rubens vitrum, atque non translucens haematium appellatum. Salmasius vocem, Obsidianus vult derivare ab, ὄψις, visus, hoc argumento: quia Plinius ipse dicit, inquit Salmasius, quod Obsidianus sit „visu crassiore”: porro, quod Arrianus in periplo de Insulis Aethiopiae, et Graecorum ὀψιανὸς, et non ὀψιδιανὸς, dicat. Porro Latinorum Obsidianus ἀναλόγως sit ab ὀψιδιον quod ὑποκοριστικὸν ab ὄψις. Demum ὄψεος nomine hic pupula signatur, Hesychius: Κόρα, ὄψις. Nam pupulae instar, nigrissimi est coloris, et instar pupillae reddit imagines: ut ex Plinio patet. Haec Salmasii originationi mihi videtur esse hiulca.

SILEX OPALUS: *Szivárvány v. Szemes v. Tekintetes v. Szerelem v. Opali Kova.* Opal. — Opalus. ὀπαλος, ὄπαλος v. ὀπάλος: Iris, Paederota, Ocularis, Aspectabilis. Qui ex loco Opal dicto est. Ignotae originis vox. Antiqui nuncupabant hanc gemmam, Iris, quia iridem ludit spectantibus. Paederota etiam, seu, puer amor, vocabatur, propter venustatem, vel iuxta Orpheum, quia colore suo venusti pueri cutem refert. Isidorus vult, nomen ei datum esse ex Patria. Demum, forte derivari potest a Graeco ὦψ v. ὄψ, ὠπός, acc. ὦπα, oculus, vultus.

*) Opalus. ὄπαλος, unde ὀπάλιον sive ὀπάλλιον, quomodo haec gemma Orpheo dicitur libro περὶ λίθων. India sola opali mater est, ut ait Plinius, lib. ult. cap. 6. Similiter de eo Isidorus l. 16, c. 11 Opalus distinctus diversarum colore gemmarum. — Nomen habet ex patria. Sola enim eum parturit India. Sed de causis nominis quod ait, verosimilius esset, si locus eius nominis esset in India. Opalum plerique appellant paederota, pro-

pter eximiam gratiam. Plin. 37, 6 Hanc gemmam (sc. opalum) propter eximiam gratiam plerique appellavere paederota. Opal: Die Eigenschaften hat, bey verschiedenen Stellungen, dem Auge die Farbe des Regenbogens zu zeigen. Richter. Opal: Bey den Alten hiess er wegen der verschiedenen Farbe Iris. Adel. Forta derivatur, Opalus, ab ὦψ v. ὄψ, ὠπός, acc. ὦπα, oculus, vultus, aspectus, hinc ὠπαλός, ocularis, aspectabilis. Habemus huic analogam derivationem: Ops, opis, opi, conjux Saturni; hinc derivatur adi. Opalis, e; i. e. quod ad Opem Deam pertinet. Iude Opalia, i. e. sacra, seu festa. Paederos, παιδέρως, ex παῖς, puer, et ἔρως, amor. Proprie igitur sic dicitur παῖς Ἔρως, puer Amor, h. e. Cupidinum aliquis. Nihil venustius imagunculis Amoris seu Cupidinis. Ab earum decore κατὰ μεταφορὰν vox tributa est multis, quae gratia multum valerent, In plantis sic dicebatur acanthus, ob insignem eius gratiam in opere topiario. Plin. 22, 22. Item de Caerese folio Plin. 19, 8. Item de gemma Opalus, ut supra in Plinio vidimus. Orpheus similiter, libro de lapidibus, opallium ait colore suo referre venusti pueri cutem. Sic enim scribit: Φημι δὲ τοιτέρπειν καὶ ὀπάλλιον ἔρανιωνας, Ἀγλαὸν ἰμερτὰ γέρενα χρῶα παιδὸς ἔχοντα. Ubi notandum, quod Plinius opalum, ὀπάλλιον vocat ὑποκοριστικῶς. Quidam paederota amethysti genus faciunt. vid. Plin. 37, 9.

SILEX PERLACEUS: *Gyöngyös Kova.* Perlstein, Zeolithsand, Vulkanischer Zeolith, Zeolithischer Pechstein, Obsidianmutter. Linn. Gm. gen. 38. Zeolithes, sp. 15. conglomeratus. — Perlaceus, vid. sub QUARZ. STALACT. PERLACEUM.

SILEX PREHNITES: *Prehn Kova.* Prehnit, Capischer Ebrinsoloth, Capischer Smaragd, Cap-

pischer Prasem, Capischer Chrysopras, Grüner Feldspath, Apfelsgrüner Quarz, Thoniger Schörl, Garbenshörl, Kieselartiger Zeolith, Halbzeolith. — Prehnites: Qui per Colonellum Prehn allatus est. Heuretoricum adiectivum, a Prehn, cognomine illius Colonelli, qui primo hunc lapidem de Capite Bonae Spei in Europam adtulit, cum formativo heuretico, *ιτης*, quod vide statim.

*) Prehnit — ist eine mittlere Steinart — Er führt seinen Namen von dem Oberst Prehn, welcher ihn zu erst vom Vorgebürge der Guten Hofnung mit nach Europa gebracht hat. Unlängst hat man ihn auch in Siebenbürgen entdeckt. Richter. *Ites*, *ιτης*, formativum, quandoque, ut heic quoque, notat inventorem, seu heuretorem, et idcirco appello illud, heuretoricum, seu, Inventorem designans. Talia sunt recentiora: Bergmannites, Wernerites, Gahnites, etc. Antiquum est exemplum, *μαγνήτης*, Idemquod *μάγνης*. vid. Heder. Conf. Plin. 36, 16 Magnes appellatus est ab inventore, ut auctor est Nicander, in Ida repertus. Namque et passim invenitur, ut in Hispania quoque. Invenisse autem fertur pastor clavis crepidarum, et baculis cuspide haerentibus, quum armenta pasceret.

SILEX PUMEX: *Tajték Kova*. Bimsstein. Linn. Lava. 5. Pumex. — Pumex: Spuma. Aliqui contendunt, Pumex prius fuisse Spumex, quia nihil aliud est, quam spuma. Alii perhibent, Pumex, derivari a *πύω*, spuo, et euphoniae causa eiecto, T, natum fuisse, Pumex.

*) Pumex prius fuit Spumex, atque ita dictus, quia nihil aliud est, quam spuma ac sex quaedam lapidum liquefactorum, ut scoria metallorum. Ita Scalig. in Aetnam, idque praeunte Isidoro, l. 16. c. 3. Pumex vocatur eo, quod spumae densitate concre-

tus fiat. Sed fortasse verius dixeris a *πύω*, i. e. spuo, venire pumex, et *εὐφονίας* causa, eiecto T, pumex. Causa nominis eadem manet: n. p. quia e spuma maris generetur. (*απὼ*, *πῶμα*, *πῶμηξ*, ab imbibendo humore.)

Pumex, *κίσσερις*. Lapis cavernosus ad corpora leviganda laudatissimus, in mari crescens.

Plin. 36, 21 Appellantur quidem ita et erosa saxa in aedificiis, quae musea vocant, dependentia, ad imaginem specus arte reddendam. Sed et iis pumices, qui sunt in usu corporum levigandorum feminis, iam quidem et viris, atque ut ait Catullus, libris, laudatissimi sunt in Melo Nisyro (Scyro), et Aeoliis Insulis. Probatio in candore minimoque pondere, et ut quam maxime spongiosi, aridique sint, ac teri faciles, nec arenosi in fricando. Ovid. Trist. 1, 1, 11 Nec fragili geminae poliantur pumice frontes. Ovid. Trist. 3, 1, 13 Quod neque sim Cedro flavus, nec pumice levis. Juven. 8, 16 Tenerum attritus Catinensi pumice lumbum. Plaut. Aul. 2, 4, 18 Pumex non aequè est aridus, atque hic est senex. Virg. 12. Aen. Inclusus ut cum latibroso in pumice pastor investigavit apes. Laevis pumice, proverb. pro molli et effeminato ponitur. Juv. Sat. 9 Nam res mortifera est inimicus pumice levis. A pumice aquam postulare, prov. pro frustra ab alio petere, cuius ipse, a quo petas, maxime sit indigus. Nihil enim lapide pumice siccus. Plaut. Pers. 1, 1, 42 Nam tu aquam a pumice nunc postulas. Reperitur etiam femin. gen. Catull. Carm. 1. Cui dono lepidum novum libellum arida modo pumice expolitur Corneli?

SILEX SCHISTUS (non Schistosus, ut Esper scribit): *Hasadó Kova*. Kieselstiefer. — Schistus, non Schistosus, vid. sub **ARDESIA TEGULAR**.

SILEX SCHISTUS JASPIDAEUS, vid. **BASANITES**.

- SILEX SCHISTUS VULGARIS:** *Köz Hasadó Kova.* Gemeiner Kieselstiefer, Hornstiefer, Hornsteinstiefer, Stieferiger Hornstein, Hornflint, Trapp. Linn. Gm. gen. 49. Lydius. sp. 1. sili-ceus.
- SILEX SCORLUS:** *Salakocska Kova.* Schörl. — Scorlus: Parva scoria, Parvum excrementum. Contractum ex, Scorillus, hoc vicissim diminutivum a Graeco σκῶρ, scoria.
- *) Scorillus. Scorlus. Reuss Miner. Lex. p. 324. Schörl — er schmilzt für sich zur schwarzen Schlacke. Richt. Esp. — Sammet schwarz, dunkel od. lichter, seltner graulich, oder pechschwarz. Esp.
- SILEX SCORL. ELECTRICUS:** *Meryköves Salakocska Kova.* Elektrischer Schörl, Aschenzieher Turmelin, Aschendrecker, Edler Schörl. — Electricus, ἡλεκτρικός: Electri virtutem habens, Electricitate gaudens. Ab ἡλεκτρον, quod videsis sub ELECTRUM.
- SILEX SPATHUM,** vid. FELDSPATHUM.
- SILEX TREMOLITES** (non Tremolithus, ut Esper scribit), **TREMOLITES VITRIFORMIS:** *Tremolai Kova, Üvegképző Tremolai.* Glasartiger Tremolit, Strahl Tremolit. Linn. Gm. Trem. sp. 3. vitreus. — Tremolites, vid. sub TREMOLITES.
- SILEX VULGARIS,** vide **SILEX SCHIST. VULGAR.**
- SILVANUM** (non Sylvanium, ut Esper scribit) **GRAPHICUM:** vide **AURUM GRAPHICUM.**
- SILVANUM LAMELLOSUM,** **TELLURIUM LAMELLOSUM:** *Levegűcskés Erdélyi, Levegűcskés Földércz.* Blätterzellerz, Blättererz, Blättriges Golderz, Graugold, Graugolderz, Maanárerz. — Tellurium, vid. sub **TELLURIUM.**
- SILVANUM LUTEUM,** **TELLU-**
- RIUM ALBUM:** *Sárga Erdélyi, Fejér Földércz.* Gelbzellerz, Gelberz, Weißes in Grünlichgelbe fallendes Golderz, Rats-tunerz, Weißzellerz, Weißsilvanerz. Linn. Gm. p. 58. Aurum albidum, sp. 8. vires cens. sp. 9.
- SILVANUM NATIVUM,** vide **AUR. PROBL. s. PARADOX.**
- SINOPIS,** vid. **JASP. SINOPIS.**
- SMALTA:** *Lágyság, Lágynyászszurok.* — vide sub **LAZULITES.** — Smalta, vid. sub **FERR. SMALTINUM.**
- SMALTINUM,** vide sub **FERR. SMALTINUM.**
- SMARAGDINUM,** vid. **CUPRUM OCHR. SMARAGDINUM.**
- SMARAGDITES:** *Ragyogóded.* Smaragdit, Smaragdspath, Schwerer Feldspath, Verde di Corsica, Saulspit. — Smaragdites, σμαραγδίτης: Smaragdo similis. Graec. adiectiv. absolute positum, subintellig. λίθος; a σμαραγδος, smaragdus, cum format. similitud. ιτης, quod vide sub **CIRCONITES.**
- *) Smaragdites. Genus marmoris smaragdum referens. Gesn. Smaragdus, vid. sub **SMARAGDUS.**
- SMARAGDUS:** *Ragyogó.* Smaragd. Linn. Gm. Gemma Smaragdus. sp. 13. — Smaragdus, σμαραγδος: splendidus. Graec. adiect. absolute positum, subintellig. λίθος, a μαίρω, splendo.
- *) σμαραγδος vel μαραγδος: Smaragdus. gemma. Hed. Schrev. μαραγδος, smaragdus, gemma, quae et σμαραγδος appellatur, a μαίρω, splendo. Schrev. μαράσσω, quod et μαράσσω, splendo, a μαίρω, luceo. Id. Smaragdus vel Zmaragdus Plin. 37, 5 Smaragdos vero tanto libentius, quoniam nihil omnino viridius comparatum illis viret. Zmaragdus scribendum esse volunt Broukh, ad Tibull. 1, 1, 51. et

2, 4, 27. Burm. ad Petron. c. 55. p. 273, et ad Ovid. Met. 2, 24. Smaragdus, Graece *σμάραγδος* et *μάραγδος* sine σ quo Menander utitur apud Athen. 1. 111. Nempe dicitur *σμάρασσω*, et *μάρασσω*, luceo, splendo: ab illo est *σμάραγδος*, ab hoc *μάραγδος*. Nam Ovidius: In solio Phoebus claris lucente smaragdis. Ac Plinius eos radiantes vocat: Statii est, Florentes igne smaragdi. Aliquis existimet *σμάραγδος* esse ab Arabico *سمرقند*, quod idem notat. Sed contra vocem, eam Arabes accepere a Graecis.

SMECTIS, vid. **TALC.** **SMECT.** **SMECTIS BRIANZONIUS**: *Brianzoni Tisztító*. — vid. sub **TALC.** **STEATITES VULG.**

*) Brianzon, Briançon, Brigantium, kleine und alte Stadt, am Fluss Durance, auf den Alpen in Dauphine, im Frankreich, in einer wilden Gebirgsgegend — Hier wird die Brianzoner Kreide gefunden. Bey der Stadt vereinigen sich die Dure und Ance, woraus die Durance entsteht, Hübner.

SMIRIS v. **SMYRIS**: *Császár, Síkár, Súrló, Csíszolókö, Síkállókő, Súrolókő*. Smirgel, Emergel, Emergelerz. Linn. Gm. gen. 55. Smiris. sp. 1. poliens. — Smyris, *σμίρις*: v. Smiris, *σμίρις*: Lapis quo annularii et gemmarii expoliunt gemmas. Graec. substant. vid. Heder. et Schrev.

SOMMITES; vid. **MELILITHES**.

SORANUS WALLERII, vid. **SIL. MARTIALIS**.

SPATHUM (non Spatum, ut Esper scribit): *Jegezet*. Späthiger Kalkstein, Kalkspath, Blättriger Kalkstein. — Spathum: Crystallysatum. Peregrinum adiectiv. substantive positum. subintellig. fossile, a Germanico, Spath.

*) Der Spath. In der Mineralogie, eine feine Steinart, welche krystallinisch angeschossen ist, sie

magnum in dünnen Blättern od. knotig angeschossen seyn. Besonders werden die ungefärbten gemeiniglich meisten Spatharten, Spath genannt, dagegen die gefärbten undurchsichtigen Flusseheissen. Ehedem wurde auch das durchsichtige Franeneis, welches ein gypsartiger Stein ist Spath genannt, daher auch die Goldschmiede das calcinirte Fraueneis Spath nennen. Anm. Es scheint, dass es in dieser letzten Bedeutung am ältesten sey, und alsdann würde der Name zunächst die Durchsichtigkeit, Helle od. weisse Farbe des Fraueneises, oder Selenites bezeichnen, und zu spähen, sehen, gehören, welches unter andern auch glänzen bedeutete. Da der Spath der Bergleute zwar undurchsichtig ist, aber doch in der weissen Farbe dem Fraueneise gleicht, so hat man vielleicht aus Unkunde beyde Steinarten für einerley gehalten. Ubrigens bezeichnet der Name Spath nur das Gewebe, oder die Structur dieser Steinart, in dem man Kalkspath, Gypsspath, u. s. w. hat. Adel.

SPATHUM CALCARIUM (non Calcareum, ut Esper scribit) s. **VULGARE**: *Köz v. Mészkö Jegezet*. Gemeiner Späthiger Kalkstein, Gemeiner Kalkspath, Isländischer Kersystall, Doppelspath, Doppelstein. Linn. Gm. gen. 10. Spathum etc. — Calcarium, non Calcareum, vid. sub **FARINA CALCARIA**.

SPATHUM CUBICUM RHOMBEUM: *Motólás v. Rézsút-négyszegű Kockás Jegezet*. Rauten und Würfel Spath. Linn. Gm. gen. 10. sp. q. 10. vid. sub **SPATH. CALCAR.** s. **VULGARE**. — Rhombeum: Alabro simile, Figurae geometricae, rhombus dictae. simile.

*) Rhombus, *ρόμβος*, *ἀπὸ τῆς ῥέμβεσθαι*, hoc est in gyrum circumagi. Muliebres erat instrumentum, i. e. torques, sive machinula illa, quam vertendo mu-

lieres tramam ad lanificium nent, a ῥέμβομαι, in gyrum circumagor. Eo et veneficae utebantur, in incantationibus. Mart. 1. 9. ep. 30 Quae nunc Thessalico Lunam deducere rhombo. Prop. 1. 3. eleg. 4. v. 26 Staminea rhombi ducitur ille rota. Ovid. 2. Fast. v. 375 Tunc cantata ligat cum fusco licia rhombo. Horat. epod. penult. turbinem vocat, Meminit rhombi Theocritus in Pharmaceutria. Ovid. 1. 2. Amor. el. 8 Scit bene, quid gramen, quid torto concita rhombo Licia, quid valeat virtus amantis equae. Est et rhombus figurae geometricae genus.

SPATHUM DODECAEDRUM: *Tizenkétlapú Jegezet.* Linn. l. c. Dodecaëdram, δωδεκαῖδρον: Duodecim laterum. Graec. adiect. compositum ex numerali, δώδεκα, duodecim, et ἔδρα, sella, quod ab ἔζομαι, sedeo.

SPATHUM HYODON: *Disznófog Jegezet.* Schweinszahn. — vid. Ibid. sp. 16. — Hyodon: Dens porcinus. Graecum substantiv. compos. ex ὕς υῶς, sus, porcus, et ὀδὸς ὄντος, dens, ab ἔδω, edo.

SPATH. OCTAEDRUM: *Nyólcslapú Jegezet.* — vid. Ibid. sp. 15. — Octaëdram, ὀκταῖδρον: Octo laterum. Graec. adiectiv. compos. ex ὀκτώ, octo, et ἔδρα, vid. sub SPATH. DODECAEDR.

SPATHUM PELLUCIDUM OBIECTA DUPLICANS: *Tárgykettőztető Általlátszó Jegezet.* Doppelspath von Island. Linn. Gm. sp. 3. Spathum pellucidum, γ. obiecta duplicans.

SPATHUM PENTAEDRUM: *Ötlapú Jegezet.* Linn. Gm. 17. sp. — Pentaëdram, πενταῖδρον: Quinque laterum. Graec. adiectiv. compos. ex πέντε, quinque, et ἔδρα, quod vide sub SPATHUM DODECAEDRUM.

SPATHUM PENTAGONUM: *Ötszegű Jegezet.* Linn. l. c. sp.

19. — Pentagonum: Quinque angulos habens. Graecanicum, compositum, ex πέντε, quinque, et γωνία, angulus, inde γωνιαρός, et γώνιος, et γώνος, angularis. Schrev.

SPATHUM PRISMATICUM: *Füzreszletes Jegezet.* — vid. Ibid. sp. 12. — Prismaticum, vid. sub CUPR. MIN. ARSENIC. PRISMATICUM.

SPATHUM PYRAMIDALE: *Lángded Jegezet.* — Ibid. sp. 20. — Pyramidale, vid. sub BASALTES PYRAMIDAL.

SPATHUM SEXANGULARE: *Hatszeglétű Jegezet.* — Ibid. sp. 17.

SPATHUM TABULATUM: *Táblás Jegezet.* Tafelspath.

SPATHUM TRIEDRUM: *Háromszegű Jegezet.* Linn. l. c. sp. 21. — Triedrum: Trium laterum. Graec. compos. ex τρεῖς, tria, et ἔδρα, sella.

SPATHUM TRIGONUM: *Háromszegű Jegezet.* — Ibid. sp. 21. — Trigonum, τριγωνόν: Trium angulorum. Graec. adiect. compos. ex τρεῖς, tria, et γωνιαῖος, angulosus, quod a γωνία, angulus.

SPATHUM VULGARE s. CALCARIUM, vid. SPATH. CALCAR. s. VULGARE.

SPHAEROIDEUM, vid. CUPR. MIN. ARSEN. SPHAEROIDEUM.

SPHAERULITES: *Golyóbiskaded.* Sphaerulit. Sphaerulites, globulis similis, sc. lapis. Est adiectivum substantivi loco positum, derivatum a diminutivo sphaerula, cum formativo similitudinis, ites.

SPHENE: *Ék.* Sphene. — Sphaen, σφην: Cuneus. Graec. substantivum.

SPINELLUS: *Csipke.* Spinell, Rubin, Rubinspath, Rubicell,

Rother Diamant, Balas. Linn, Gm. Gemma, 40. sp. 1. Rubinus. sp. 6. Rubicellus, sp. 7. Spinel-
lus. — Spinellus: Spineolus. Peregrinum substantivum, ex Italico, Spinello, fictum, quod ex Latino Spineolus per Italos depravatum. Ex eo sic dicitur, quia haec gemma florum et fructus spineoli colorem prae se fert.

*) Spinello, Spinell. Reuss. Italic-nisch-Deutsches Min. Lex. Der Spinell wird bald von einer rosenrothen, bald von einer karminrothen und karmesinrothen-Farbe, — die schon mehr od. weniger ins Gelbe sticht, gefunden. Widenm. p. 251. Spinel-lus. — rosen-blut-roth, u. gelblichweiss. Esp. p. 55.

SPINTHER v. SPINTER: *Kössön-tyű*. Spinthere. — Spinter v. Spinter: Armilla v. fibula in humeris. Huius formam refert hic lapillus.

*) Spinter v. Spinter, *αγκυρεσιον*, *βραχιονιστηρ*, fibula in humeris, v. armilla, qua mulieres in summo brachio sinistro utebantur. Spinter al. scribunt Spinter vid. Dausq. Orthogr. Festus, Spinter, armillae genus, quo mulieres utebantur brachio summo sinistro. Plaut. Men. 3, 3, 4 Jubeasque spinter novum reconcinnari.

SPISSAXYLON. perperam ita dictum, vide PYSSAXYLON.

SPODUMENE, TRIPHANE:

Hamvas, *Zsarádnakos*, *Háromfényű*, *Sokfényű*. Spodumene. — Spodumene *σποδυμένη*: Cinere, v. ferventi cinere obrutus. Graec. adiect. participiale. Est in Praet. Perf. Part. Passivi verbi *σπώδω*, cinere v. ferventi cinere obruo, a *σποδος*, cinis. — Triphane, *τριφανή*: Triplici luce v. colore splendens. Graecum adiect. compos. ex *τρίς*, ter, multoties, et *φανός*, ἢ, ὄν, lucidus, splendidus, a *φαίω*, luceo.

*) Triphane — Grünlichweiss, von verschiedenen Abstufungen — Zerspringt im Tiegel, in kleine blättrige Stücke, welche meistens goldgelb, die übrigen grau sind. Erstere werden aber in wenigen Tagen ebenfalls dunkelgrau. Esp. p. 122, 123.

SPUMA MARIS: *Tengertajték*. Meerschaum. Linn. Gm. Talc. 1. STALACTITES, vid. CALCAR. STALACTIT.

STALACTITES SPATHOSUS (non Spatosus, ut Esper scribit): *Jegezetes Csepegőkő*. Gemeiner Höhlen-Kalksinter, Stalactit. Linn. gen. 15. Stalactites. 1. spathosus — Spathosus, a SPATHUM, quod videsis.

STALACTITES STYRIAE: *Stey-eri Csepegőkő*: Schaaliger Kalksinter. Linn. Gm. Stalact. sp. 2. Styriae.

STALACTITES STALAGMITES: *Cseppded Csepegőkő*. Confectförmiger Kalksinter, Confetti di Zivoli. Linn. Gm. gen. 13. Stalactites Stalagmites. — Stalactites, vid. sub CALCAR. STALACTITES. — Stalagmites, *σταλαγμαίτης*: Stillaeformis, Guttaeformis. Graec. adiect. a *στάλαγμα*, gutta, stilla, cum format. similitud. *ιτης*, quod vide sub CIRCONITES.

STALACTITICUM, videsis sub QUARZ STALACTITICUM s. TOFACEUM.

STALAGMITES, vid. STALACTITES STALAGMITES.

STANNUM: *Máz*, *Fejérón*, *Czín*. Zinn. — Stannum, *κασσίτερος*: Crusta vitrea, quâ vasa figulina obducuntur. Ex probatis Scriptoribus Latinis, infra citatis, constat: Stagnum, idem notare, ac crusta vitrea vasis figlinis inducta. 2, Stagnum, cum stannum, idem signare. Sponte ergo sequitur; stannum significare

erustam vitream figlinis vasis in ductam.

*) Stannum s. Stagnum, *κασσίτε-*

ρος. Metallum plumbo affine, sed nobilius, Gesn. Plin. 54, 16 Album (sc. plumbum) habuit aeternitatem et Iliacis temporibus, teste Homero cassiteron ab illo dictum. — Eius qui primus fuit in fornacibus liquor stannum appellatur. Id. 34, 16 Stannum illitum aeneis vasis saporem gratiorem facit, et compescit aeruginis virus. — Nunc adulteratur stannum addita aeris tertia portione candidi in plumbum album. Stannum, Stagnum esse in Vet. Gl. vide statim. Stagnum, *κασσίτερος*. Vet. Gloss. Stagnare, pro incrustare, vitream crustam figlinis inducere, ad quam rem stagno s. stanno, aut cognato plumbo utuntur. vid. Taubm. ad Plaut. p. 1485. et statim Stagneus. 2. Stagnare, pro firmare, corroborare, ferruminare, ad quod stagnum s. stannum adhibetur: plumbare Gesn. Stagneus, Adj. Plaut. in Fragm. apud Festum in voce Narica, Vasa stagnea. add. Taubm. ad Plaut. p. 1485. In cacabo figuli novo, vel stagneo coquitur. Colum. 12, 41, 2. Stagnea amplior Scribon. 230. i. cacabus. Conf. Rhod. in Lex. Scribon. Pyxis stagnea. Id. 30. Vas stagneum Id. 268. 269, 271. Numi stagnei l. 9. §. 2. ff. de l. Corn. Vid. Pallad. Mai. 7, 1 Stagneae regulae. Veget, Mulom. 1, 16, 5 Vas stagneum. Stagnatus, Particip. Aur. Viet. Valer. 1, 31 Coquere in stagnato ad ignem, i. e. stanno s. stagno incrustato, Gesn. Stagnator, *κασσίτερος*. Gloss. Gr. Lat. *γανώτης* Id. *κασσίτερος*, stannum. Heder.

STANNUM AMORPHUM: *Képtelen Máz.* — vid. sub STANN. OCHR. ANDROGYNUM. — Amorphum, *ἄμορφον*: Informe. Graec. adiectiv. composit. ex *α* priv. et *μορφή*, forma.

STANNUM ANDROGYNUM; vid. STANN. OCHR. ANDROGYN,

STANNUM AUREUM: *Arany Máz.* — vid. sub STANN. MIN. PYRITAC.

STANNUM CORNUBIENSE, vide STANN. OCHR. CORNUBIENSE.

STANNUM CRYSTALLINUM: *Máz Jég.* — vid. sub STANN. OCHR. ANDROGYN. Crystallinum, vid. sub PETROSILEX CRYSTALLINUS.

STANNUM GRANULARE: *Máz Dara.* — vid. sub STANN. OCHR. ANDROG.

STANNUM LIGNEUM: *Fa Máz.* — vid. sub STANN. OCHR. CORNUBIENSE.

STANNUM MINERALISATUM NATIVUM: *Termék Érczetlenítetett Máz.* — vid. sub STANNUM MIN. PYRITACEUM. — MINERALISATUM, vide.

STANNUM MIN PYRITACEUM: *Érczetlenítetett Máz Tűzkő.* *Zinnkies, Geschwefeltes Zinn.* Linn. Gm. p. 310. Stann. sp. 5. pyriticosum, sp. 4. mineralisatum, sp. 2. aureum (sp. 1. nativum). — Pyritaceum, vid. sub CUPR. MIN. PYRITACEUM.

STANNUM OCHRACEUM ANDROGYNUM (non Androgynum, ut Esper scribit): *Istira v. Csira v. Hímeme v. Hímnő Sárgasöldes Máz.* *Zinnstein, Schwarzes Zinnerz, Zinn Zwitter, Zinnsand, Seifeinstein, Zinngraupe.* Linn. Gm. p. 311. sp. 7. Stannum amorphum, sp. 8. granulare Zwitter, sp. crystallinum. — Androgynum, *ανδρογυνος*: Quod utrumque habet sexum, maris, et faeminae. Graec. adiect. composit. ex *ἀνδρ*, genit. *ανδρός*, mas, et *γυν*, mulieb-
ris, a *γυνή*, mulier. — OCHRACEUM, vide.

*) *ανδρογυνος*, androgynus, semimas, sen. ifemina, semivir. Gl. Vet. Ex *ἀνδρ*, genit. *ἀνέρος*, per

Sincop. ἀνδρῶς, vir, mas; et γυνή, mulier. Hed. Androgynus Cic. de Div. Plin. 7, 3 Gignuntur et utriusque sexus, quos Hermaphroditos vocamus, olim Androgynos vocatos, et in prodigiis habitos, nunc vero in deliciis. Plin. 7, 2 Supra Nasamonas confinesque illis Machlyas, Androgynos esse utriusque naturae, inter se vicibus coeuntes, Calliphanes tradit. Aristoteles adiicit dextram mammam iis virilem, laevam muliebrem esse. In eadem Africa familias quasdam effascinantium, etc.

STANNUM OCHR. CORNUBIENSE: *Kornwalli Sárgaföldes Máz. Holz-Zinnerz, Kornisches Zinnerz, Strahliges gelbliches Zinnerz, Faseriger Zinnstein, Faseriges Zinnerz.* Linn. Gm. pag. 311. sp. 6. Stann. Ligneum. — Cornubia, Cornwall, Cornoaill, Landschaft in Westsex in England.

*) Stannum Ochraceum Cornubiense — Wird unter dem Waschzinn einzig zu St. Colomb, Roach, und S. Denis in Cornwallis gefunden. Esp. p. 383.

STAUROLITHUS, vid. **GRANATUS STAUROLITHUS.**

STEATITES, vid. **TALC. STEATITES.**

STEATITES LAMELLARIS; vide **TALC. STEATIT. LAMELLARIS.**

STEATITES VULGARIS, vide **TALC. STEAT. VULG.**

STELLARIS: *Csillagos.* vid. sub **TREMOLITES VULGAR.**

STIBIUM, vid. **ANTIMONIUM.**

STIBIUM ALBUM, vid. **STIB. MIN. ALBUM.**

STIBIUM FOMITOSUM, vide **STIB. MIN. FOMITOS.**

STIBIUM GRISEUM VULGARE DENSUM, vid. **STIB. MINER. GRIS. VULG. DENSUM.**

STIBIUM GRIS. VULG. LAMELLOSUM, vid. **STIB. MIN. GRIS. VULG. LAMELLOS.**

STIBIUM GRIS. VULG. RADIATUM, vid. **STIB. MIN. GRIS. VULG. RADIATUM.**

STIBIUM MINERALISATUM ALBUM: *Fejér Érczetlenítetett Szorító. Weiß Spießglanzerz, Spießglanzspath.* Linn. Gm. p. 503. sp. 9. Stibium muriaticum. — **MINERALISATUM,** vide.

STIBIUM MIN. FOMITOSUM: *Taplós Érczetlenítetett Szorító. Zunderspießglanzerz, Zundererz, Bergzundererz, Lumpenzerz, Silberhaltiger Bergkork, Leichtes blättriges Silbererz, Blättererz.* Linn. 75. Asbestus, sp. 10. argentifer.

STIBIUM MIN. GRISEUM, ANTIMONIUM MIN. GRISEUM: *Szürke Érczetlenítetett Szorító, Szürke Érczetlenítetett Vadmérge. Grau Spießglanzerz, Blaues Spießglaserz, Geswefelter Spießglanz.* Linn. Gm. p. 501. sp. 6. Antimonium vulgare, α, texturæ compactae, β, text. lamellosae, γ, text. radiatae, δ, text. fibrosae.

STIBIUM MIN. GRIS. VULGARE: *Köz Szürke Érczetlenítetett Szorító. Gemeines Graues Spießglanzerz.*

STIBIUM MIN. GRIS. VULGAR. DENSUM: *Sűrű Köz Szürke Érczetlenítetett Szorító. Gemeines Dichtes Grau Spießglanzerz.*

STIBIUM MIN. GRIS. VULGAR. LAMELLOSUM: *Levegűcskés Köz Szürke Érczetlenítetett Szorító. Gemeines Blättriges Grau Spießglanzerz.*

STIBIUM MIN. GRIS. VULGAR. PLUMOSUM: *Pelyhes Köz Szürke Érczetlenítetett Szorító. Gemeines haarförmiges Grau Spießglanzerz, Federerz, Silberfedererz, Silberlebererz, Antimonial Silber, Spießglanzsilber.*

**STIBIUM MIN. GRIS. VULG. RAD-
DIATUM:** *Súgárló Köz Szür-
ke Erczetlenítetett Szorító.*
O meines Strahliges Grau Spieß-
glanzerz.

STIBIUM MURIATICUM: *Sós
Szorító.* — vid. sub **STIB. MIN.
ALBUM.**

**STIBIUM s. ANTIMONIUM NA-
TIVUM:** *Termék Vadmérge v.
Szorító.* Gediegen Spießglanz-
erz. Linn. Gm. p. 299. 1. Stibi-
um s. antimonium nativum.

**STIBIUM s. ANTIMONIUM OCH-
RACEUM:** *Sárgaföldes Vad-
mérge v. Szorító.* Spießglanz-
ocher. — **OCHRACEUM,** vide.

**STIBIUM s. ANTIM. OCHR. IN-
DURATUM:** *Kemény Sárga-
földes Vadmérge v. Szorító.*
Verhärteter Spießglanzocher.

STIBIUM OCHRACEUM, vid.

STIB. s. ANTIM. OCHRAC.

STIBIUM PHOSPHOREUM: *Vi-
lágító Szorító.* Gelbspießglanz-
erz. Linn Gm. p. 305. sp. 9. Sti-
bium phosphoreum. — Phospho-
reus, a Phosphorus, quod vid.
sub **CALCAR. APATIT. PHOS-
PHORITES.**

STIBIUM PLUMOSUM; vid. **STI-
BIUM MIN. GRIS. VULG. PLU-
MOSUM.**

STILBITES: *Csillagzó.* — vide
sub **ZEOL. SPATHOS.** — Stilbi-
tes; *σιλβίτης*: Nitens, splen-
dens, coruscans. Graec. adie-
ctiv. substantivi loco positum,
subintellig. *λῖθος*. Derivatam a
σιλβη, nitor, splendor, cum
formativo adiectivorum *ιτης*.

*) Stilbon, *σιλβων*, stella Mercurii,
a *σιλβω*, luceo. Cic. de Nat.
Deor. c. 20 Stella Mercurii *σιλ-
βων* appellatur a Graecis. Stil-
bit, Haüy — Innen glänzend,
auch von Perlenmutterglanz —
oft sternförmig. Esp. p. 107.

**STRONTIANITES CARBONICA-
TUS:** *Szénsavanyú Strontia-*

ni. Kohlsaurer Strontianit.
Linn. Gm. p. 64. not. — Stron-
tianites. In Strontian repertus.
Patronymicum adiectivum, ab-
solute positum, subintellig. *λί-
θος*; derivatum a Strontian,
cognomine plumbifodinae in
Scotia, cum format. patrony-
mico, *ιτης*, quod vide sub **A-
RENDALITES.**

*) Strontianit. Die Eigenschaften
dieser Grunderde, die Herr Do-
ctor Crawford, und Herr Rath
Sulzer in Ronneburg in einem
dem Witherit ähnlichem Fossil
von Strontian in Schottland ent-
deckt haben wollen — Bis daher
hat man diese Erde nur in einem
einzigsten Fossil gefunden, dem
man den Namen von seinem Ge-
burtsort gegeben, und es Stron-
tianit genannt hat. Widenmann
p. 570. Strontian, gemeiner,
kommt jetzt bloss in Schottland
zu Strontian vor. Richt. Stron-
tianites carbonatus — Bey Stron-
tian in Schottland in Gneis, etc.
Esp, p. 229. Strontian, eine
Bleygrube in dem Bezirk Ardgow-
war in der Grafschaft Argylen in
Mittel Schottland, hier wurde
zuerst der Strontianit gefunden,
Hübner.

**STRONTIANITES COELESTI-
NUS:** *Égszínű Strontiani.* —
vid. sub **STRONTIANITES (s.
SCHÜTZITES) FIBROS.**

**STRONTIANITES SCHÜTZI-
TES, STRONTIANITES SUL-
FURATUS:** *Schütz Strontia-
nija, Büdösköves Strontiani.*
Schützit, Schwefelsaurer Stron-
tianit. — Schützites: Qui per
Schütz inventus est. Heuretori-
cum adiectiv substantivum posi-
tum, subintelligendo lapis; a
Schütz, cognomine mineralo-
gi, cum format. heuretico,
ιτης, quod vide sub **PREHNI-
TES.**

*) And. Ghf. Schütz, discessit in A-
mericam Septentrionalem, re-
divitne inde? nec ne? vel an ad-
huc in vivis sit? mihi non con-
stat.

stat. Opus eius: And. Ghf. Schütz, Beschreibung einiger Nordamerikanischen Fossilien. Leipzig. Sommer, 1791. 8. Conf. COELESTINUS.

STRONTIANITES (s. SCHÜTZITES) DENSUS: *Sűrű Strontiani* (v. Schütze.). Dichter Schwefelsaurer Strontianit.

STRONTIANITES (v. SCHÜTZITES) FIBROSUS: *Kanafos Strontiani* (v. Schütze.). Fasriger Schwefelsaurer Strontianit, Celestin.

STRONTIANITES (s. SCHÜTZITES) LAMELLOSUS: *Levegűskés Strontiani* (v. Schütze.). Blättriger Schwefelsaurer Strontianit, Sicilianit.

STRONTIANITES SICILIANITES: *Sicili Strontiani*. — vid. sub STRONTIANIT, (s. SCHÜTZIT.) LAMELLOS.

STRONTIANITES SULFURATUS. vid. STRONTIANITES SCHÜTZITES.

SUBER, vid. ASBESTUM SUBER.

SUBER MONTANUM: *Hegyi Kéreg*. — vid. ASB. SUBER.

SUBLIMATUM NATIVUM: *Termék Felrepült*. — vid. sub HYDRARGYR. SALITUM.

SUCCINUM, vid. AMBRALUTEA.

SUCCINUM ALBUM: *Fejér Mézga*. Weißer Bernstein. Linn. Gm, 73, 1. Succinum electric.

SUCCINUM ELECTRICUM: *Napped Mézga*. — vid. sub SUCCINUM ALB.

SUCCINUM FLAVUM: *Sárga Mézga*. Gelber Bernstein. Linn. 73.

SUILLUS CRYSTALLINUS: *Jeges Disznós*. — vid. sub CALC. SUILL. SPATHOS. s. LAMELLOSUS.

SUILLUS LAMELLOSUS: *Levegűskés Disznós*. — vid. sub CALC. SUILL. VULG. DENS.

Pars I. Lex. Miner. Etym.

SUILLUS MARMOREUS: *Márvány Disznós*. — vid. *Ibid.*

SULFUR; *Büdöskő, Kénkö, Kén*. Schwefel. — Sulfur, aliqui Sulphur volunt scribi: Prius Vossius, posterius Calepinus praetendit.

*) Voss. Sulfur malim, quam sulphur, quia solis est Latinis in usu. Posterior tamen pars debeatur Graecis, si conflatum est ex sal et πύρ, ut aliqui censent, vel a solum et πύρ, ut in Catholico suo tradit Joannes Genuensis. Nempe quia sit soli pingvedo, quae ab igne accendatur. Saltem ab igne esse, etiam Isidori est iudicium: qui lib. 16, c. 1, Sulfur, inquit, vocatum, quia igne accenditur. In Catholico additur, fortasse ab ἱγνίς, quod Hebraeis est ignis. Sed si ab igne est, cur non a πῖρ potius, quam ab ur derivemus? Nam unde alioqui sit f, quod affine est τῷ π, id autem est in Graeco πύρ. Interea puto esse, non vocem hybridam ex Latina Graecaque, sed plane Graecam, quasi ὄλο, πύρ. Graeci tamen θεῖον vocant, tanquam rem maxime sacram: ut quo ad expiationes omnes uterentur. Aristoteles in Problem. Sect. XXIII. Calepin. Vossius in Etymol. putat rectius scribi sulfur, quia haec vox apud Latinos tantum in usu est. At Manut. in Orthogr. consuetudinem probat scribendi cum ph, additque in quibusdam vet. monumentis legi sulphur, quia Veteres, aspirationem parce adhibebant.

SULFUR CRYSTALLICUM: *Jeges Kénkö*. — vid. sub SULF. VULCANIC. — Crystallicum, a Crystallus, quod vid. sub CRYSTALL. MONTANA.

SULFUR NATIVUM, SULFUR VULGARE: *Termék Kénkö, Köz Kénkö*. Gemeiner Schwefel.

SULFUR PULVEREUM: *Por Kénkö*. — vid. sub SULF. VULGAR. PULVEREUM.

SULFUR PYRITES: *Kéntűzkő.*
— vid. sub FERR. MIN. PYR.
VULGARIS.

SULFUR TERREUM: *Földes Kénkö.* — vid. *Ibid.*

SULFUR VULCANICUM: *Vulcan Kénkö.* Vulcanischer Schwefel. Linn, Gm. 76. sp. 1. β. c. S. nat. crystall. — Vulcanicum: Ex ignivomis montibus eructatum. Adiectivum, a Vulcanus, Deus ethnicus, fabrorum praeses, et Deus ignis habitus.

SULFUR VULGARE; vid. **SULFUR NATIVUM.**

SULFUR VULG. PULVEREUM: *Por Kőz Bűdöskő.* Erdiger Schwefel. Linn. gen. 76. sp. 1. S. nat. α. pulvereum, sp. 2. terreum.

SULFUR VULG. SOLIDUM: *Merő Kőz Kénkö.* Fester Schwefel. Linn. Gm. gen. 76. sp. 1. S. nativum.

SYENITES (non Sienites, ut Esper scribit): *Syeni.* Syenit. — Syenites: Qui ex Syene urbe est. Patronymicum adiectiv. substantivi loco positum, subintellig. *λιδος*; a Syene, cognomine urbis Aegyptiae, cum format. patronymico *της*, quod videsis sub **ARENDALES**.

*) Ovid. Metam. 5. v. 74 Ecce Syenites genitus Methione Phorbas. Sic Syenites Marmor Plin. 36, 8. Syene, urbs Aegypti superio-

ris, in conf. Aethiopiae, in Praefectura Girgii. Hic nullas solstitii aestivi tempore umbras Sol facere dicitur circa meridiei tempus, quia urbs sub ipso cancri tropico sita est. Hinc Lucan. l. 2. vers. 586. Calida medius mihi cognita axis Aegypti, atque umbras nunquam flectente Syene.

Syene. Stadt in Oberaegypten, an den Grenzen von Aethiopien, und am Nil, welcher hier von sehr hohen Felsen, mit einem grossen Geräusche, herabfällt. — man findet da eine Art von sehr hartem Marmor, welchen die Italiener Granito nennen, der weder durch Feuer, noch durch die Länge der Zeit verzehrt werden kann. Hübner. Syenit — Man findet ihn — in Aegypten, und in mehreren entfernten Ländern. Widenm. p. 1069. Syenites Forst. Syenus Stütz. Syenit Plinii (eigentlicher) Granit. Reuss.

SYENITES PORPHYRACEUS s. **SCHISTUS** (non Schistosus, ut Esper scribit): *Hasádó v. Bársonyos Syeni.* Porphyrartiger Syenit, Syenitporphyr, Syenitschiefer. — Linn. Gm. p. 215. Granites. sp. 5. Syenites — Porphyraceus, Adj. a **PORPHYRIUS**, quod vid. — Schistus, non Schistosus, vid. sub **ARDESIA TEGULARIS**.

SYENITES VULGARIS: *Kőz Syeni.* Gemeiner Syenit.

SILVANUM, vid. **SILVANIUM.**

T.

TALCITES, TALCUM STEATITES LAMELLARIS: *Fagygyűded, Levegűcskés Hájded Fagygyű.* Talcit, Schalentalk, Blättriger und streifiger Steatit. — Talcites: Talco similis. Peregrinum adiect. a Germanico, Talg, sebum; cum format. similitud. *της*, quod vid. sub **CIRCONITES**. — Talcum: Sebum.

Peregrinum, ex Germanico, Talg, ortum. Metaphorice hic lapis sebum dicitur.

*) Eine thonigte Steinart, welche aus glänzenden Schuppen, von ungleichen Flächen besteht, und sich fettig wie Talg anfühlen lässt, der Talkstein. — Anm. In mittlern Latein. Talcum, auch in Pers. Talcq, Talcum. Es scheint, dass dieses Wort ursprüng-

lich in Asien einheimisch ist, indessen ist doch unstreitig mit unsern Talg verwandt, mit welchem diese Steinart nicht nur dem Gefühle, sondern auch oft der Farbe nach viele Aehnlichkeit hat. Adel.

TALCUM (PROPRIUM): (*Iga-si*) *Fagygyú.* Talk.

TALCUM COSMETICUM OFFICINARUM, TALCUM VULGARE s. PROPRIUM COMMUNE: *Szeredi Álfesték Fagygyú, Közönséges Tulajdon v. Köz Fagygyú.* Gemeiner Talk, Venetianischer Talk, Talkglimmer, Schminke Talk, Blättriger und Strahliger Talk. Linn. Gm. Tale. sp. 6. radiatum, sp. 7. cosmeticum. — Cosmeticum, κοσμητικόν: Ad ornamentum pertinens. Graec. adiect. a κοσμέω, orno. — Officina, heic sumitur κατ' ἐξοχήν, pro medicamentorum officina, i. e. officina pharmaceutica.

*) Cosmetica, sunt medicamenta externa, illiniendo applicata, cutim dealbantia, emollientia, ad pulchritudinem illi conciliandam: ut oleum tartari, lac virginis, dissolutio ex mercurio sublimato, sulphure, camphora, etc. a κοσμέω, orno. G. Schminke. Blanc. Officina: Medicis est alia pharmaceutica, in qua Galeni medicamenta maxime praeparantur: alia chymica, in qua essentiae ex mineralibus, in varia forma extrahuntur, et dicitur vulgo Laboratorium, a laborando. Et alia chirurgica, in qua res ad chirurgiam pertinentes tractantur. Blanc.

TALCUM FARINOSUM, vide **FARINA MONTAN. TALCOSA.**

TALCUM FULLONUM: *Kalló Fagygyú.* Walkererde, Walkerthon. Linn. Gm. Tale. sp. fullonum.

TALCUM OFFICINARUM: vid. **TALC COSMET OFFICINARUM.**

TALCUM OLLARIS, LAPIS OL.

LARIS: *Fazék Fagygyú, Fazék Kő.* Verhärteter Talk, Schieferiger Talk, Topfstein, Lebetstein, Lavastein, Talkschiefer. Linn. Gm. Tale. sp. 10. ollaris.

TALCUM PROPRIUM COMMUNE, vid. **TALC. VULGAR. s. PROPRIUM COMMUNE.**

TALCUM PURUM: *Tiszta Fagygyú.* Reine Talkerde.

TALCUM RADIATUM: *Súgárló Fagygyú.* — vid. sub **TALC. COSMET. OFFICINAR.**

TALCUM SMECTIS: *Tisztító Fagygyú.* Seifenstein, Halbverhärteter Speckstein, Cornwalischer Seifenstein. — Smectis, σμηκτις: Abstergendi vim habens. Graec. adiect. substantively positum, subintellig. λίθος; a σμάω, purgo.

*) σμηκτις, substant. Idem quod σμηκτικὸς, abstergendi vim habens. A σμῆχω, abstergo, extergo, detergo. Hoc a σμάω, abstergo, detergo, purgo. Hed. Smecticus, Adi. σμηκτικὸς. Dicitur quod habet vim abstergendi, purgandi Plin. 30, 4. Omnium quidem cochlearum cinis spissat, calefacit, smectica vis.

TALCUM SPUMA MARIS: *Tengertajtéka Fagygyú.* — vid. sub **SPUMA MARIS.**

TALCUM STEATITES: *Hájdéd Fagygyú.* Speckstein. Steatites, στεατῖτης: Axungiae similis Graec. adiect. substantivi loco positum, subintellig. λίθος; a σῆας, gen. σῆατος, adeps, cum format. similitudin. ἴτης, quod videsis sub **CIRCONITES.**

*) Steatites, στεατῖτης. Gemma est, seu qualemunque similitudinem ostentans. Gesn. Plin. 37, 11. Si quidem a membris corporis habent nomina. Hepatites a iecinore, Steatites singulorum animalium adipe numerosa. Steatites, στεατῖτης, gemma sic di-

era, quod sevo similis sit, quod a Gr. *σέας* adpellatur, Calep.

TALCUM STEATITES LAMELLARIS, vide **TALCITES**.

TALCUM STEAT. VULGARIS:

Köz Hájdé Fagygyú. Gemeiner Speckstein, Smerstein, Steatit, Schreibstein, Spanische-Brianzoner Kreide. Linn. Gm. Talc. sp. 8. Smectis brianzon.

TALCUM SQUAMOSUM, TALCUM TERREEUM: *Pikkelyes Fagygyú, Földes Fagygyú.* Schuppiger Talk, Erdiger Talk, Talkerde. Linn. Gm. Talc. 5. squamosum.

TALCUM TERREUM, vid. **TALCUM SQUAMOS.**

TALCUM VERSICOR, vid. **MICACITES**.

TALCUM VULGARE s. PROPRIUM COMMUNE, vid. **TALC. COSMET. OFFICIN.**

TANTALITES, TANTALUM: *Tantalded, Tantal. Tantalit, Tantal.* — Tantalites: Tantalosimile. Adiect. absolute positum, subintellig. metallum; a Tantalus, cognomine regis Phrygiae, cum formativo similitudinis *της*, quod vid. sub **CIRCONITES**. Ex eo sic dicitur metaphorice; quia, ut Tantalus, iuxta fabulas poetarum, in mediis aquis siti torquetur: ita hoc metallum acidis quibuscunque mersum non solvitur, verum tantum alcali caustico. Tantalum: Metallum Tantalus cognominatum. Huius substantivi et originem et sensum, vid. supra, sub Tantalites.

*) Tantalus, filius Jovis tertii, ex Plote nympa, pater Pelopis et Niobes, avus Atrei, Thyestis, Plisthenis, et Lysidices, proavus Agamemnonis et Menelai, Rex Phrygiae. Hic cum Deos convivio exceperisset, ut eorum divinitatem experiretur, Pelopem filium, membratim discerptum,

coctumque iis apposuit comedendum. Illi vero cum abhorruissent a cibo, non solum abstinuere, sed collectis in unum membris, puerum in formam pristinam reducere, et revocata per Mercurium anima, eam illi restituere. Sed cum adverterent, humerum deesse puero, quem devoraverat Ceres, loco consumpti eburneum refecere. Tantalum autem ad inferos detruserunt, ubi perpetua fame et siti torqueretur, in puteo immersus, in quo poma capiti imminerent, quae cum capere vellet, eleverentur, aquae vero ad mentum usque ascenderent, quae, cum sese inclinans vellet bibere, delaberentur. Cic. 1. Tusc. c. 5. Mento summam aquam attingens siti enectus Tantalus. Ovid. 1. 2. Amor. el. 2. Quaerit aquas in aquis et poma fugacia captat Tantalus. Tantalum — Das Oxyd wird durch keine andere Säure, als nur durch kaustisches Kali grösstentheils aufgelöst.

TARRAS, vid. **CAEMENTUM TARRAS.**

TELLURIUM: *Földércz. Tellur.* — Tellurium: Metallum Terra cognominatum. Substant., derivatum v. a Tellus, uris, Dea terrae, v. a Tellurus, Deus terrae; intelligitur ipsa terra; metonymice, qui praesidet. pro ipsa re cui praesidet, positus. Ex eo sic dicitur metaphorice, quia hoc metallum est nimium quantum friabile, et asperum, ut terra; imo colore quoque terram imitatur.

*) Tellurium — das Metall von Zinnweisser, ins Bleygraue sich ziehender Farbe — Spröde, leicht zerreiblich. Esp. p. 411. Tellurerz, graues, — Es hat eine bleygraue, ins Eisenschwarze ziehende, Farbe. Richter. Tellurus, Deus telluris. Mart. Capell. 1. p. 16. Tellus, uris; Dea terrae. Cic. de Nat. Deor. Jam si est Ceres a gerendo, ita enim dicbas, terra ipsa Dea est, et ita habetur. Quae est

enim alia Tellus, nisi terra? Id. ad Q. Fr. l. 3. In qua aede Telluris, et de porticu Catuli me admones. Non raro tamen Tellurem pro ipsa accepimus terra, quemadmodum Cererem pro ipsis frugibus. Cic. in Somn. Scip. Nam ea, quae est media, et nova tellus, neque movetur, et infima est. Virg. l. 1. Aen. Ac magno telluris amore Egressi optata poliuntur Troës arena. Ubi Servius: Tellurem pro terra posuit, cum Tellurem Deam dicamus, terram elementum, ut plerumque Vulcanum ponimus pro igne. Plin. l. 2. c. 5 Cuius vi suspensam, cum quarto aquarum elemento, librari medio spatio tellurem. Planetæ primarii sunt: Mercurius, Venus, Tellus, Mars, Jupiter, Saturnus, Urania.

TELLURIUM ALBUM, vid. SILVANUM LUTEUM.

TELLURIUM GRAPHICUM, vid. AUR. GRAPHIC.

TELLURIUM LAMELLOSUM, vid. SILVAN. LAMELLOS.

TELLURIUM NATIVUM, vid. AUR. PROBL. s. PARADOX.

TERRA ADAMANTICA: *Gyémánt v. Szeliðithetetlen Föld.* Diamanterde. — Adamanticus, Adi. ab ADAMAS, quod vide.

TERRA ALUMINARIS, TERRA ARGILLACEA: *Tim Föld, Agyag Föld.* Thonerde, Alaunerde.

TERRA AMARA, vid. TERRA TALCOSA s. AMARA.

TERRA ARGILLACEA, vid. TERRA ALUMINARIS.

TERRA ARGILL. PURA: *Tiszta Agyag Föld.* Reine Thonerde. Linn. Gm. gen. 28. Aluminaris nativa.

TERRA CALCARIA: *Mész-Föld.* Kalkerde.

TERRA CIRCONICA: *Sólymos Föld.* Circonerde. — Circonicus, *χιρ κονις*: Falconicus. Adi. a Circo, quod videsis sub CIRCONIUS.

TERRA PONDEROSA s. BARYTICA: *Sulyos v. Nehéz Föld.* Schwererde, Baryterde. — Baryticus, *βαρυτικός*: Ponderosus; a *βαρύτης*, gravitas, quod vide sub BARYTIS.

TERRA SILICEA: *Kova Föld.* Kieselerde.

TERRA TALCOSA s. AMARA: *Keserű v. Fagygyű Föld.* Bittererde.

TERROSUM, vid. ASPHALTUM TERROSUM.

TESSELLARE, vid. GYPS. TESSELLARE.

THALITES, v. THALLITES, vide ARENDALITES.

THUBALKAJINI, vid. TOFUS THUBALKAJINI.

TITANITES: *Napképi.* Titanit. — Titanites, *τιτανίτης*: Solem referens. Graecum Adi. absolute positum, subintellig. metallum, a Titan, *τιτάν*, sol, quod vide. sub TITANIUM, cum format. similitud. *της*, quod videsis sub Circonites. Color huius metalli dedit ansam denominationi eiusdem.

*) Titanit, hat eine dunkle nelken oder röthlichbraune Farbe. Richter. Conf. dicta sub TITANIUM.

TITANIUM: *Nap.* Titan. — Titanium, *τιτάν*: Sol. Est cognomen, quod ponitur pro Sole. Hoc metallum nomen hoc sortitur ideireo, quia solis colorem et fulgorem prae se fert.

*) Titan, v. Titanus, filius Coeli et Vestae, frater Saturni. Ponitur etiam pro Sole. Nam Sol secundus filius fuit Hyperionis, teste Cic. de Nat. Deor. Hyperion vero fuit filius Titanis. Aliqui dicunt, Hyperionem Solis et Lunae, stellarumque motus primum observasse, atque demonstrasse, ideo Solis parentem et astrorum fingi. Cic. in Arato: Quem cum perpetuo vestivit lumine Titan. Quod Titan ponitur pro Sole sequentia docent: Ardens Titan laxavit

fervidum diem. Senec. Herc. Oct. s. b. Calidus Titan Lucan. 4. 51. Fervidus Titan. Sen. Herc. Fur. 12. Flammiger Titan Lucan. 1, 4, 15. Luctificus Titan. Id. 7, 2 dies tristis pugnae Pharsalicae. Sen. Herc. Oct. 86. Titana fugies? Resp Ipse me Titan fugit. Solem, hanc lucem, vitam adeo intelligit. Soli valedicunt morituri. Titanium — nach der von Herrn Abilgard bewirkten Reduction aus Titaneisen, dergleichen von Lampadius aus der gallussauren Auflösung gefällt Titan-oxyd durch Kohlenpulver, ergab ein kupferrothes. Esp. p. 425. Titanerz, rothes, hat eine hellblut- oder kochenill-rothe Farbe, die zuweilen ins Hyacinth oder Morgenrothe übergeht. Richter.

TITANIUM ANATASE: *Terepély Nap.* Anatase-Titan, Octaëdrit, Blauer Schörl, Disanit, Anatase. — Anatase: Extensum, Res extensa. Substantivum Gallicum, sed originis Graecae, ab *ανατάσις*, extensio; cum formativo Gallico e. Sic dicitur, quia crystalli huius metalli duplicibus tetraëdri pyramidibus constant, quarum una, vel plures superficies maiores sunt.

*) *ανατάσις*, extensio, porrectio. Ab *ἀνατίνω*, extendo. Heder. Titanium Anatase — Kryst: Sehr spitzwinkliche vierseitige Doppelpyramide, zuweilen eine od. mehrere Flächen der einen pyramide grösser.

TITANIUM CALCIFORME COMMUNE: *Közönséges Mészkepű Nap.* Gemeiner Titanschörl, Roscher Stangenschörl, Schörlartiger Granat, Nadelstein.

TITANIUM CALCIFOR. COMM. LAMELLOSUM: *Levegűcskés Közönséges Mészkepű Nap.* Blättriger Titanschörl, Cajulit, Titanerz aus Spanien.

TITANIUM ISERINUM, vid. **MANACANIUM BOHEMICUM**.

TITANIUM MANACANITES, vid. **FERR. MANACAN.**

TITANIUM MARTIALE, vide **SIDEROTITANIUM**.

TITANIUM RUTILUM: *Lángszín Nap.*

TITANIUM SILICEO-CALCARIUM SPATHOSUM (non Calcareum Spatosum, ut Esper scribit): *Jegezetes Kova-Mészköves Nap.* Späthiger Titanit. — Calcarius, non Calcareus, vid. sub **FARINA CALCARIA**. — Spathosus, non Spatosus, vid. sub **SPATHUM**.

TOFACEUM, vid. **QUARZ. STALACTITIC.** s. **TOFACEUM**.

TOFUS, vid. **CALCAR. TOFUS**.

TOFUS BASALTICUS; TOFUS TRAPPACEUS: *Vasképű Pöfeteg, Garáditos v. Lépcsős v. Hágcsós Pöfeteg.* Basalttuff, Trapptuff. — Basalticus, a **BASALTES**, quod vide. — Trappaceus, vid. **ARGILLA TRAPPACEA**.

TOFUS COMMUNIS: *Közönséges Pöfeteg.* — vid. sub **CALCAR. TOFUS**.

TOFUS CREMOR: *Pöfetegfel.* — vid. *Ibid.* — Cremor, vid. sub **CALCAR. CREMOR**.

TOFUS INCRUSTANS: *Mázoló Pöfeteg.* — vid. *Ibid.*

TOFUS LEBETUM: *Serpenyű Pöfeteg.* — vid. *Ibid.*

TOFUS LUDUS HELMONTII: *Helmont Játéka Pöfeteg.* — vid. **LUDUS HELMONTII**.

TOFUS OSTEOCOLLA: *Csontenyű Pöfeteg.* — vid. sub **CALCAR. TOFUS**.

TOFUS TESTACEUS: *Csigahaj Pöfeteg.* — vid. *Ibid.*

TOFUS THERMALIS: *Hevízi Pöfeteg.* Carlsbader Ginter. Linn. Gm. gen. 9. Tofus, sp. 5. thermalis.

TOFUS TRAPPACEUS, vid. **TOFUS BASALTICUS**.

TOFUS THUBALKAJINI (Fer-
rum Subaquosum): *Thubalka-
jin Pöfelege*. — vid. sub FER-
RUM OCHR. ARGILLAC. PI-
SIFORME. — Thubalkajin, tri-
nepos Kajini, filius Lamechi,
ex uxore secunda Tzilla.

* Genes 4. 22 Tzilla vero ipsa quo-
que reperit Thubalkajinum, qui
erudivit omnem fabrum aerari-
um et ferrarium. Dignum est
observatu, duas voces, quibus
hoc nomen constat, apud Arabas
significare, laminam aeris: v.
ferri: *ثوبالون* thubalon, *نوبل*
kunaton, quae tamen voces Ling-
uae Hebraicae, quanta est in Sa-
cris Libris, ignotae sunt, quam-
quam vix dubium esse potest,
quin heic vera sit eorum signifi-
catio. Jo. Cleric. Comment. p. 46.

TOPAZITES: *Topázided*, *Το-
πάζηλς*, *Schneckensteiner Fels*,
Linn. Gm. p. 225. Gneisium To-
pazinum. — Topazites, *τοπαζί-
της*: Topazio similis. Adi. ab-
solute positum, subintellig. λι-
θος; a Topazius, quod statim
vide, cum format similit. *της*,
quod vid. sub CIRCONITES.

TOPAZIUS: *Topázi*, *Τοπάζ*. Linn.
Gm. gen. 40, sp. 3. Gemma To-
pazius. — Topazius, *τοπαζιός*:
Qui in Insula Topazus repertus
est. Patronymicum adiectivum,
substantive positum, subintel-
lig. λιθος; a Topazos v. Opazos
v. Pazos, cognomine Insulae in
Mari Rubro.

* Topasius, *τοπάσιον*, gemma,
Gesn. Topazius, *τοπάσιος*, Pa-
piae ex articulo τὸ et πᾶν con-
flatur, quia contineat omnium
lapidum colores. Sed hoc plane
respuendum. Nec enim omnes
colores habet, sed duos, aureum,
et hyalinum; unde Strabo ei tri-
buit χρυσοειδὲς φθεργγός. Or-
pheus autem ὑαλοειδίας vocat.
Fallitur Epiphanius, cum rube-
re ait, et magis quidem, quam
carbunculi. Cum Rapia in eo

convenit Becmano, quod et ipse
priorem vocis partem articulum
τὸ arbitretur: sed posteriorem
censet esse ab Hebraeo יד. Sane
non est inficiendum, quaedam
esse, quae ex articulo fiant: ut
temetum, τὸ μέθυ, et fortasse
aqua, ἄχρα. Sed in topazio lo-
cum non habet. Nam nomen ha-
bet ab Insula, quae et paz dice-
batur, et Opaz, et Topaz. Ita-
que et a Pazo lapis dictus Pazius.

Hesychius: *πάσιον ὁ καὶ τοπά-
σιον*, *λίθος πολύτιμος*. Nec Paz
solum in scripturis dicitur: sed
Opaz: quomodo apud Jerem. 10.
9 est: Argentum ductum ex O-
ceano advehitur, et aurum ex
Uphazo. Scribitur etiam Opha-
zo, vid. Hebr. Chald. Graec. La-
tin. nom. viror. urb. Antverp.
156. Strabo et Diodorus Sicu-
lus, putarunt Ophaz dici, quasi
οφιδώδη, quia serpentibus abun-
darent. Ita solent Graeci omnia
vocabulis suis aptare. Denique
a Topazo dictus lapis topazius.

Stephanus: *Τόπάζος, νήσος Ἰν-
δική τὸ το ἐθνικὸν τοπάσιος*.
Subiungit deinde: *Ἀλέξανδρος
ὁ πολυίσως φησιν, ὡς εὗρισ-
κεσθαι καὶ ἐν τῇ τῶν τοπαζίων
νῆσῳ λίθον ὁμώνυμον τῇ νῆσῳ,
ὅμοιον τῇ χρύσει τῇ νεῖ ἑλαινῇ*.
Alexander polyhistor ait: in To-
paziorum insula lapidem inveni-
ri insulae cognominem, colore
similem recenti oleo. Sed in
vett. libb. pro *τοπαζίων* est *πα-
σίων*. ut hic quoque locus com-
probare videtur *πάσιον* ac *το-
πάσιον* eundem esse lapidem.

Epiphanius quoque: *πῆται δὲ
ἐν Τεπάση, πόλει τῆς Ἰνδίας*.
Plin. 6, 29 pleniusque de maris
rubri insulis agens, Topazos,
inquit, quae gemmae nomen de-
dit. Idem 37, 8 Juba Topazon in-
sulam in rubro mari a continente
stadiis trecentis abesse tradit,
nebulosam et ideo quaesitam sae-
pe a navigantibus; ex ea causa
nomen accepisse. Topazin enim
Troglodytarum lingua significa-
tionem habere quaerendi. Ex

hac (topazium) primum portatam Berenicae reginae, quae fuit mater sequentis Ptolomaei, a Philomene praefecto regis, ac mire placuisse: et inde factam statuam Arsinoae, Ptolomaei Philadelphi uxori, quatuor cubitorum, sacratam in delubro, quod aureum cognominabatur.

Plin. 35, 6 Ochram Juba tradit in insula maris rubri Topazo nasci. Topazos, sive Topazios *Τόπαζος*. Plin. 6, 29 Insula in mari rubro, in qua reperitur lapis topazius mire pellucidus.

Topazius igitur a Topazo insula: Topazus, si Plinium audimus, a Troglodytica voce Topazin, quae significat quaerere. Sed *τοπάζειν*, pro quaerere, non Trogloditicum est, sed Graecum, a *τόπος*, locus, vid. Schrevel. At verisimile non est, Topazo nomen esse a voce Graecanica. Est apud Hebraeos vox non absimilis *טופא*, sed significatio abit, quia notat apprehendere. Der Topas, ein Edelstein, von gelber Farbe, welcher nach dem Sapphir der härteste ist, und in den meisten Gegenden der alten und neuen Welt gefunden wird. — Der Name ist aus dem Griechisch. und Latein. Topazius, welchen dieser Stein, dem Plinius zu Folge, von der Insel Topazo haben soll. Luthers Topaster für Topas ist veraltet. Adel.

TOPAZIUS BRAZILIANUS: *Brasil Topazi*. Brasilianischer Topaz.

TOPAZIUS OCCIDENTALIS: *Enyészeti Topázi*. Occidentalischer Topaz.

TOPAZIUS ORIENTALIS: *Kéleti Topázi*. Orientalischer Topaz.

TOPAZIUS SIBIRICUS: *Sibéri Topazi*. Sibirischer Topaz. — Sibiria, vid. sub SIBIRITES.

TOPHUS, vid. TOFUS.

TRAPEZUM, vid. BASALT.

TRAPEZUM.

TRAPPACEA, vid. ARGILLA

TRAPPACEA, et TOF. **TRAPPACEUS.**

TARRAS, vid. CAEMENTUM TARRAS.

TREMOLITES (non Tremolites ut Esper scribit): *Tremolai*. Tremolit. — Tremolites: Qui ex Tremola est. Patronymic. adiect. absolute positum, subintellig. *λῆθος*; a Tremola, cognomine vallis in S. Gotthardo, cum format. patron. *της*, quod vide sub ARENDALITES.

*) Tremolites — Am S. Gotthard in der Schweiz in Valle Tremola. Esp. p. 176.

TREMOLITES ASBESTIFORMIS: *Józanítóképu Tremolai*. Asbestartiger Tremolit, Grammatite fibreuse. Linn. Gm. Tremol. gen. 7. sp. 1. asbestiformis. — Asbestus vid. ASBESTUM.

TREMOLITES VITREUS: *Üveg Tremolai*. — vid. sub TREMOLIT. VITRIFORM.

TREMOLITES VITRIFORMIS; vid. SILEX TREMOLITES.

TREMOLITES VULGARIS: *Köz Tremolai*. Gemeiner Tremolit, Strahl-tremolit, Säulenspath. Linn. Gm. Trem. sp. 2. vulgaris. Stellaris. gen. 18.

TRIPHANE, vid. SPODUMENE.

TRIPOLITANA: *Tripoli*. Tripel. — Tripolitana: Quae ex Tripoli est. Patronymic. adiectiv. absolute positum, subintellig. terra; a cognomine urbis Tripolis, quae Regni Tripolitani metropolis est, ubi primum laudata terra reperta est.

*) Der Tripel, eine Erde in Gestalt eines Steines, welche von einigen für glasartig, von andern aber für einen zarten eisenschüssigen Lehm gehalten, und zur Politur fester Körper gebraucht wird. Sie soll den Namen von der Stadt Tripolis haben, wo man sie zuerst gefunden, daher sie im Lateinischen auch terra Tripolitana genannt wird. Adel.

TUFA v. TUFFA: *Dardzskö.* —
vid. CAEMENTUM TUFFA.

TUNGSTENUM (*Stütz*): *Nehéz kö.* Idem quod SCHEELIUM OCHRAC. ALBUM. — Tungstenum: Gravis lapis. Vox Svecica, composita ex Tung, gravis, et Sten, lapis. vid. Ihre Glossar. Sviogothic.

TURCOSA: *Török. Türfiß.* Linn. Gm.p.386. sp.1. Zoolith. Turcos. — Turcosa: Quae ex Turcia est. Patronymicum adiect. substantive positum, subintelligendo, gemma; ab Italico Turchesa, quia primum ex Turcico Imperio adlata esse praetenditur.

*) Der Türkiss, ein Steinartiges Mineral, welches gemeiniglich unter die Edelsteine gerechnet wird, aber nach des la Brosse u. Beaumur Beobachtungen der versteinerte Zahn eines noch unbekannten Seethieres ist. Er ist seinem inneren Gewebe nach, einem Knochen völlig ähnlich, nimmt indessen eine Politur an, und ist von weisser, gelber, grüner und grünblaulicher Farbe, Turcoides. Der Deutsche Name ist aus dem Itali. Turchesa entlehnt, weil man sie zuerst aus dem Türkischen Gebiete zu uns gebracht. Adel.

TURFA: *Zsombik, Zsombék, Tömény, Torf.* — Turfa: Multitudo, Turba. Peregrinum, proxime ab Anglico, Turf, quod originis Germanicae est, ut ipsa tota Anglica v. Anglo Saxonica lingua.

*) Der Torf, in einigen Gegenden auch Törfe, ohne Plural, und als ein Ausdruck, der bloss die Materie bezeichnet. 1. Ein Rasen, und die aus Graswurzeln und Erde bestehende oberste Decke, der Oberfläche, ein nur in einigen Gegenden, besonders Niederdeutschlandes, übliches Wort, in Sved. Torf, und mit andern Endlauten im Wallis. Tywarf, und im Böhmischen Dru. 2. Eine brennbare Erde, welche gemeiniglich aus den Wurzeln verschiedener Pflanzen

bestehet, oft aber auch mit einem Erdharze durchdrungen ist. Torfgraben, Torfbrennen, Blättertorf, Papiertorf, Pechtorf, Sandtorf, daher Torfasche, Torfkohle, Torfhitze, u. s. f. 3. Ein einzelnes Stück Torf, in der letzten Bedeutung, im welchen Verstande es nur im gemeinen Leben einiger Gegenden üblich ist, und alsdann den Plural leidet. Die angestochenen untersten Torfe oder Törfe, d. i. Torfstücke. Ein Tagewerk Torf, hält 2048 Quadratfuss, auf jeden Quadratfuss vier Torfe, 8192 Torfe. Anm. In der Bedeutung einer brennbaren Erde schon in den Allemannischen Gesetzen Torft, bey andern alten Oberdeutschen Schriftstellern Zurust, Zurf, Zurbe, Turben, im Nieders. Sved. und Isländ. gleichfalls Torf, im mittleren Latein. Curffodi, Turba, im Französ. Tourbes, im Ital. Torba, in Angels. Tyrb, Tyrf, Turfe, im Engl. Turf. Die Abstammung dieses so alten und weit ausgebreiteten Wortes ist noch ungewiss. Menage hielt es für ein ursprünglich Arabisches Wort; allein, da weder erweislich noch glaublich ist, dass die Europäer den Gebrauch des Torfes von Arabern gelernet haben sollten, so ist das Arabische Wort, wenn es anders mit unsern gleichlautend ist, mehr als ein Seitenverwandter desselben zu halten, als für die Quelle anzusehen. Andere sind auf das Flandrische Torfa gefallen, welches so wohl graben als brennen bedeutet, welche Ableitung sehr wahrscheinlich seyn würde, wenn nur Torf nicht von einem so weiten Umfange wäre, denn im Sved. bedeutet es auch dick stehende Saat. Es scheint daher, dass der Begriff der Verdickelung, Dicke, Vielheit, der herrschende und folglich auch der Stammbegriff ist, welcher sich auf Torf in allen seinen Bedeutungen sehr gut anwenden lässt. Als dann würde es mit unsern Dorf, dem Latein. Turba, Menge, dem alten Gothischen Tarih, zotig, rauch, dem Isländ Thar, Schiff und andern verwandt seyn. Uebrigens

wird der Torf in einigen Gegenden auch Modt, und in der Lausitz Loh genannt. Adel.

TURFA FOLIATA: *Leveles Zsombik.* Papiertorf.

TURFA HUMUS LUTUM: *Sár Felföld Zsombik.* See oder Sumpftorf.

TURFA LIMOSA: *Izap Zsombik.* Baggertorf. Linn. Gm. p. 276. Turfa. sp. 1. — 5.

TURFA PICEA: *Szurkos Zsombik.* Pechtorf.

TURMALINUS: *Tengerjárás-kőr.* — vid. sub **SIL. SCORLUS ELECTRICUS.** et sub **SIBERITES.** — Turmalinus: Circuitus aestus maris. Gallicum, composit. ex Tour, circuitus, et Maline, aestus maris. Hoc nomine insignitur hic lapis, quia si calefiat, eius altera extremitas positive, altera negative electrifatur; et sic attractione et repulsionem taliter ortam, aestum maris imitatur; in quo aquae marinae iam dehiscunt, iam attolluntur per vices.

*) Tourmaline, Electrisher Schörl. Reuss. Lex. Turmelin — Wird erwärmt, an einem Ende positiv — an dem andern negativ — electrif. Esp. p. 63, 64. Silex Scorlus niger — Diesen schwarzen Schörl, der durch bloße Erwärmung eine Electricität äussert, nennt man gewöhnlich electrifischen Stangenschörl, Turmalin. Widenm. p. 281. Silex Scorlus electricus, Fr. Tourmaline — Wenn er erwärmt wird, so äussert er die nämliche Eigenschaft, wie der electrifische

Stangenschörl in einem sehr starken Grade, und besitzt auch die zwey verschiedenen Electricitäten zugleich in veränderlichen Polen. Turmaline — Der Name ist aus dem Französischen. Adel.

TURPETHUM MINERALE: *Ásvány Hashajtógyökér.* — vide sub **HYDR. SALITUM.** — Turpethum: Radicis Indicae purgantis nomen. Arabicum quidam, alii Indicum, esse opinantur; depravatum ex Turbith. Succus huius radice est pallide flavescent, et hic color causabatur, quare pro nomenclatura ad mineralia transferretur haec nomenclatio. Aliqui a turbando derivant hanc vocem, quod n.p. violentissime v. drastice purgando, corpus turbet. Ast hoc est hiuleum.

*) Turbith: Radicis Indicae purgantis nomen. Arab. Lex. Golii. Turbith s, Turpethum, putatur esse radix alicuius convolvuli Indici — Radix — stillat succum — pallide flavescentem resinam, illico concrenentem. — Adfertur nobis ex Guzarata, Canara, Goa, Cambaia, Dio Insula, Bacia etc. — alii a turbando deducunt, quod propter magnam violentiam, purgando corpus turbet: sed origo ex barbaris lingvis potius quaerenda est. Blanc. Turbith Minerale, s. Turpethum Minerale, est pulvis flavus ex Mercurio praeparatus. Id. Conf. Onom. Med.

TYROLICA HORNBLENDA EX MATREY, vid. **HORNBL. TYROL.** ex **MATREY.**

U.

UMBRA, vid. **FERR. OCHR. UMBRA.**

URANIUM: *Uránkori, Menyeyei.* Uran. — Uranium, *ὑρανίον:* Quod tempore detectionis Uraniae Planetae est repertum,

Coeleste. Graec. adiect. absolute positum, subintellig. metallum; derivatum ab Urania, cognomine planetae primarii septimi. Ex eo sic dicitur, quia Klaproth eodem tempore reperit

hoc novum metallum, quo Herschel detexit novum planetam, quem Uraniam nuncuparunt. Secus Urania, ad verbum, est Graecum, notat coelestis; fuit vero primitus cognomen Musae.

*) οὐράνιος, *ia*, *iov*, coelestis. Ab ὄρω, suscito. Heder. οὐράνιος, coelestis, quod ab οὐρανός, Dor. ὠρανός, coelum, q. ab ὄρος, terminus, v. ὄραω, video, coelum enim pellucidum et visui pervium Schrev. Urania, v. Uranie 'Ουρανία. Una ex Misis, ad verbum, coelistis. Ovid. Fast. 5, 55 Excipit Uranie, fecere silentia cuncta. Cic. de Divin. 1, 17 Urania Musa. Catull. in Epithal. Juliae 59, 2 Collis ὁ Heliconi Cultor Uraniae genus.

οὐρανός, Coelum dicitur, quod viros eruditos in coelum tollit; dicitur quasi Oranos (ut ait Ambrosius libro Hexaemeron) ab ὄραω, quod sit pervium et minime densum, ut est aqua et terra. Planetæ alii sunt Primarii, secundarii alii. Primarii sunt: Mercurius, Venus, Tellus, Mars, Jupiter, Saturnus, Urania (Uranus, Georgium Sidus), qui omnes circa solem convertuntur, hoc eodem ordine ab eodem distantes. Postremus eorum primum anno 1781 est a D. Herschel in Anglia detectus, et Georgium Sidus nominatus. Uranus est a D. Bode Berolinensi

Astronomo compellatus, Uraniae autem nomen — Viennae a D. Hell, Astronomo Caesareo accepit. Gallis alia praeplacent nomina. Horvath Physic. p. 398.

URANIUM CHALCOLITHUS;

Rézkő Uránkori. — vid. sub URAN. MIN. VIRIDE. — Chalcolithus, χαλκολίθος: Lapis cupreus. Graec. compos. ex χαλκος, aes, et λίθος.

URANIUM MINERALISATUM

NIGRUM: *Fekete Érczetlenítetett Uránkori.* Uran-Pecherz, Pecherz, Pechblende, Eisenspecherz, Eisenblende, Schwarzes Uranerz, Geschwefelter Uranit.

Linn. 293. Uranium Sulfureum. — MINERALISATUM, vide.

URANIUM MIN. VIRIDE: Zöld

Érczetlenítetett Uránkori.

Uranslimmer, Grünglimmer, Grün Uranerz, Chalcolith, Zorbernit, Uranit-Spath, Verhärterter Urankalk. Linn. Gm. pag. 292. sp. 2 Uran. Chalcolithus.

URANIUM OCHRACEUM: Sárgaföldes Uránkori.

Uranocher, Erdiger Urankalk. Linn. Gm. 292. sp. 1. Uranium ochraceum.

URANIUM SULPHUREUM: Kénköves Uránkori. — vide sub URAN. MIN. NIGR.

URANIUM VIRIDE, vid. URAN. MIN. VIRIDE.

Y.

YTTRO-TANTALUM: *Ytterbyi Tantal.* Ytter Tantal. — Yttro; est depravatum ex Ytterby, no-

mine loci in Svecia, ubi hoc minerale repertum est.

*) Yttro - Tantalum. — In Schweden zu Ytterby. Esp. p. 435.

Z

ZEOLITHUS: *Sisterekelőkő, Forrókő.* Zeolith, Brausestein. — Zeolithus, ζεωλίθος: Effer-

vescens lapis. Graecanicum, ex ζέω, bullio, et λίθος.

ZEOLITHUS ANALCIME; vide ANALCIME.

ZEOLITHUS CAPILLARIS: *Haj Sisterékelökő*, — vid. sub ZEO-LITH. FIBROS.

ZEOLITHUS CUBICUS: *Kockás Sisterékelökő*. Würfel-Zeolith, Chabasie, Haüy. Linn. Gm. sp. 8. cubicus. — Cubicus, κυβικός: Figuram tesseræ habens. Graec. adiect. a κύβος, cubus, quod est figura mathematica ex omni latere quadrata, quales sunt tesserae, quibus in alveolo luditur, ex quo ipsae appellatae cubi.

*) Cubicus, Adi. E Vitruvio ex templo videbimus: et recurret ibid. cubica ratio. Cubus. Mathematicis figura est ex omni latere quadrata, quales sunt tesserae, quibus in alveolo luditur, ex quo ipsae appellatae cubi. Euclidi cubus est figura solida, quae sex quadratis aequalibus continetur. Vitruv. 5. praef. Etiam Pythagorae, hisque qui eius haeresin fuerunt secuti, placuit cubicis rationibus praecepta in voluminibus scribere, constitueruntque cubum 216 versuum (nempe radix 6, quadratum 36, cubus s. cubicus numerus 216) eosque non plus quam tres in una conscriptione esse oportere putaverunt. Cubus autem est corpus, ex sex lateribus aequali latitudine planities quadratum. Is cum est iactus, quam in partem incubuit, dum est intactus, immotam habet stabilitatem: uti sunt etiam tesserae, quas in alveolo ludentes iaciunt. Hinc Mart. Capella 7, p. 249 Tesseram vocat numerum cubicum Κύβος, tessera, vel aliquid habens figuram quadratam, q. a κέω v. κείμαι, iaceo, et βάσις, quod in omni positu aut iactu basin habeat firmiter iacentem. Inde homo constans et immobilis dicitur τετραγώνος. Hinc κυβικός, cubicus, κυβέω, alea s. tessera ludo. κυβεία, lusus aleae. Schrev.

ZEOLITHUS CUPHOLITHUS: *Kőnyynyűkő, Sisterékelökő*.

Rupholith, Rupholith, Haüy. — Cupholithus, καφολίθος: Levis lapis. Graec. compos. ex καφός, levis, et λίθος.

ZEOLITHUS CYANITES: *Égyszínded Sisterékelökő*. — vide sub CYANITES. ubi itidem videsis vocabuli Cyanites resolutionem.

ZEOLITHUS DENSUS: *Sűrű Sisterékelökő*. Dichter Zeolith, Glas Zeolith, Schlacken Zeolith, Jaspis Zeolith.

ZEOLITHUS EFFLORESCENS: *Virágzó Sisterékelökő*. Aufgeschlagener Zeolith, Zeolith efflorescente, Haüy.

ZEOLITHUS FARINACEUS. *Sisterékelökő Liszt*. Erdiger Zeolith, Mehlzeolith: Linn. Gm. Zeolithus, sp. 1. farinaceus.

ZEOLITHUS FIBROSUS: *Kanasos Sisterékelökő*. Haarseriger Zeolith, Haarförmiger Zeolith, Gemeiner Zeolith. Linn. Gm. Zeol. sp. 3. 10. capillaris.

ZEOLITHUS GRANULARIS: *Sisterékelökő Dara*. Körniger Zeolith.

ZEOLITHUS LAMELLOSUS, vide sub ZEO. SPATHOS. s. LAMELLOS.

ZEOLITHUS RADIATO LAMELLOSUS: *Sügarló - Levegűcskés Sisterékelökő*. Strahliger Blätteriger Zeolith.

ZEOLITHUS RADIATUS: *Sügarló Sisterékelökő*. Strahliger Zeolith, Gemeiner Zeolith, Keulen Zeolith, Mesotype, Haüy. Linn. Gm. Zeol. sp. 3. radiatus, sp. 4. fibrosus, sp. 6. clavatus.

ZEOLITH. RUBER OCCIDENTALIS; AEDELITES: *Enyészeti Veres Sisterékelökő*. Aedelförsí. Nordischer rother Zeolith, Bergmannit, Aedelit, oder Riesfeligiger Zeolith. Linn. Gm. Zeolithus, sp. 11. Scintillans. — Aedelites: Qui ex Aedelförs est.

Patronymie. adi. absolute positum, subintellig. *λιδος*; derivatum a truncato Aedelförs, cognomine loci montanistici in Svecia, cum format. patronym. *ιδης*, quod vide sub ARENDALITES.

*) Adelförs, Ort in Småland in Schweden, 4 M. von Wexiö, wo 1738 ein Goldbergwerk entdeckt worden ist, aus welchem man seit 1741 die Schwedischen Dukaten ausmünzt. Nahedabey befindet sich eine Kupfergrube. Hübner.

ZEOLITHUS RUBER TYROLICUS: *Tyroli Veres Sisterékelökö.* Tyroler rother Zeolith.

ZEOLITHUS SCINTILLANS: *Szikrázó Sisterékelökö.* vide sub ZEOL. RUB. OCCIDENTALIS.

ZEOLITHUS SPATHOSUS (non Spatosus, ut Esper scribit) s. **LAMELLOSUS:** *Levegűcskés v. Jegezetes Sisterékelökö.* Blättriger Zeolith, Zeolithspath, Gemeiner oder späthiger Zeolith, Stilbit, Häuß. Linn. Gm. Zeol. sp. 2. lamellosus. sp. 7. tabularis. — Spathosus, a SPATHUM, quod videsis.

ZEOLITHUS TABULARIS: *Táblás Sisterékelökö.* — vid. sub ZEOL. SPATHOS. s. LAMELLOS.

ZEOLITHUS VIRIDIS: *Zöld Sisterékelökö.* — vid. sub PREHNIT. LAMELLOS.

ZEYLANITES: *Ceyloni.* Zeylanit = Spinell, Scorl ou Granat brun. Linn. Gm. Add. 412. Scorus Zeulanites. — Zeylanites v. Ceylonites: Qui ex Insula Ceylon est. Patronymie. adiectiv. absolute sumtum, subintellig. *λιδος*; a cognomine Insulae Ceylon, cum format. patronymico *ιδης*, quod vid. sub ARENDALITES.

*) Ceylon, Ceylan, Tenarism, ist eine der wichtigsten und frucht-

barsten Inseln auf dem Orientalischen Ocean. Hübner.

ZINKUM: *Fog, Márded.* Zinf, Spiauter. — Zinkum: Dens. Peregrinum, a Germanico Zinke, dens; quod n. p. parietibus et cameris furnorum usteriorum in modum dentium adhaerescit hoc metallum; nomine, a re, quam repraesentat, sumpto, metaphorice. Tali modo sunt factae nomenclaturae: botrytes, ostracites, placites, calamites, ut videre est in Lexic. Blanc. sub Tutia. Malunt alii derivare Zinkum a voce itidem Germanica Zinn, stannum, quasi dicas, metallum stanno simile.

*) Der Zink, ein weissbläuliches Halbmetall — in manchen Gegenden auch Spiauter genannt. Es ist ungewiss, woher der Name Zink rühret; vielleicht von der Aehnlichkeit mit dem Zinne, vielleicht auch, weil es sich in manchen Fällen in Zinken in dem Ofenbruche anlegt. Adel. Die Zinke, 1. Ein zugespitztes Ding, od. zugespitzter Theil eines Dinges, er sey übrigens gerade oder krumm: ein nur in manchen einzelnen Fällen des gemeinen Lebens übliches Wort. So werden die Zacken einer Gabel, die Zähne in einem Rechen oft Zinken genannt. Bey den Jägern heissen die spitzigen Enden an einem Hirschgeweihe Zinken, bey den Tischlern die kleinen Zapfen, womit die Zargen vereinigt werden. Im Theuerdanke heissen die Zehen an den Füßen Zinken, und im gemeinen Leben nennt man eine grosse Nase im verächtlichen Verstande, und im männlichen Geschlechte einen Zinken. Idem.

ZINKUM CALAMINA, vid. **ZINKUM MIN. CALAMINA.**

ZINKUM CALAM. LAMELLOSA, vid. **ZINK. MIN. CALAM. LAMELLOSA.**

ZINKUM CALAM. VULGARIS, vid. **ZINK. MIN. CAL. VULG.**

ZINKUM CALAMINARIS: *Náddedes Fog.* — vid. sub ZINK. MIN. CALAMINA.

ZINKUM CRYSTALLISATUM: *Jeges Fog.* — vid. sub ZINKUM MIN. CALAM. LAMELLOSA.

— Crystallisatum a Crystallus, quod vid. sub CRYSTALLUS MONTANA.

ZINK. MINERALISATUM BLEND: *Áltató Érczetlenítetett Fog.* Zinkblende, Blende, Blätteriger Zink. Linn. 807. Zincum, sp. 8. Pseudogalena. — Blenda: Seducens, Decipiens. Peregrinum, adiect. absolute sumtum, subintellig. metallum; a Germanico, blenden, seducere, decipere. Quia hoc minerale forma sua externa fulgente et coruscante, nobileque metallum mentiente spectatores, et naturae scrutatores decipit.

*) Die Blende, was verblendet, d. i. was eine Sache als gegenwärtig vorstellet, die noch nicht vorhanden ist. In diesem Verstande heisst, v. vornehmlich eine glänzende Bergart, Blende, ohne Plural, welche ein mit Eisen und Schwefel vererzter Zink ist, aus grossen und kleinen glänzenden Schuppen bestehet, und kein Erz enthält, ob sie gleich ein schönes Einsehen hat, und daher den Unwissenden oft genug verblendet, Pseudogalena, im Böhmischen Plent, in den Ungarischen Bergwerken aber, der äusseren Aehnlichkeit wegen, Colson. Zu Freyberg wird diese Blende die grobe Blende genannt, zum Unterschiede von einem strengen eisenartigen Glimmer, der daselbst gleichfalls Blende heisst, und unter die schwarze Silbererze gehöret, weil er bis eine Mark Silber hält, Adel.

ZINKUM MIN. BLEND. BRUNA: *Szeg Ámító Érczetlenítetett Fog.* Braune Zinkblende, Rothe Zinkblende, Roths Schlag, Rubinblende. Linn. Gm. p. 307. sp. 8.

Zincum rapax. — Brunus, vid. sub COBALT. OCHR. BRUN.

ZINKUM MIN. BLEND. FLAVA: *Sárga Áltató Érczetlenítetett Fog.* Gelbe Zinkblende, Gelbe Grüne = Spiegel = Colophonium phosphorescirende Blende.

ZINKUM MIN. BLEND. NIGRA: *Fekete Áltató Érczetlenítetett Fog.* Schwarze Zinkblende, Schwarze Blende, Vechblende.

ZINKUM MIN. BLEND. TESTACEA: *Cserepes Ámító Érczetlenítetett Fog.* Schaalige Zinkblende, SchaaLENblende.

ZINK. MIN. CALAMINA: *Nádded v. Tollded Érczetlenítetett Fog.* Zinkocher, Galmey. Linn. 806. Zincum, sp. 7. calaminaris. — Calamina: Calamo v. arundini similis, Arundinea. Graec. adiect. absolute sumtum, subintellig. gemma; a κάλαμος, calamus, arundo. Quia in modum calami, ut theca reperitur, ex eo sic dicitur.

(* καλάμιος. ἰνῆ, ἰνον, arundinis speciem referens. A κάλαμος, arundo, calamus. Hed. Zinkenm Min. Calam. Vulgaris. — Derbe eingesprengt, angeflogen, als Ueberzug. Esp. p. 378. Zinc. Min. Calamin. Lamellosa — als drusiger Ueberzug. Id. 379 pag.

ZINKUM MIN. CALAM. LAMELLOSA: *Levegűcskés Nádded Érczetlenítetett Fog.* Blättriger Zinkocher, Späthiger Galmey, Blättriger Galmey, Zinkspath. Linn. Gm. p. 808 Zincum, sp. 9. crystallisatum.

ZINKUM MIN. CALAM. VULGARIS: *Köz Nádded Érczetlenítetett Fog.* Gemeiner Zinkocher, Gemeiner Galmey, Zinkfalk, Natürliche Zinkblumen.

ZINKUM PSEUDOGALENA: *Álsfény Fog.* — vide sub ZINK. MIN. BLEND.

ZINKUM RAPAX: *Or Fog.* —

vid. sub ZINK. MIN. BLEND.
BRUNA.

ZOISITES: *Zoisé.* Haüy, Zoisit, Saualpit. Zoisites, a Barone Zois inventus, i. e. lapis. Est adiectivum heuretoticum, substantivi loco absolute positum, derivatum a cognomine inventoris Baronis Zois, cum forma-

tivo, ites, heuretoticum, quod vide sub SILEX PREHNITES.

ZOOLITHUS TURCOSA, *Török Allatkő.* vid. sub TURCOSA. — Zoolithus, ζῳολίθος: Lapis animalis. Graecanicum, composit. ex ζῷον, animal, et λίθος. Quia praetenditur esse petrificatus dens animalis. Conf. TURCOSA.

V.

VARIOLITES: *Himlödéd, Csécséd.* Bern. Variolit, Reuss. Magerer Nephrit. Variolites; variolis similis, i. e. lapis; est itaque adiectivum substantivi loco positum: subintelligendo, lapis. Derivatur a nomine, variolae, cum formativo similitudinis, ites, quod vide sub CIRCONITES. Nomen habet ex eo, quod lapidi ex Hornblenda et Chlorite composito instar granorum, innatus, variolas imitatur.

VERMICULA, vid. HYDRARG. CINNAB. VERMICULA.

VERONENSIS, vid. ARGILL. VIRID. s. VERONENS.

VESUVIANUS: *Vesuvi.* Jbocrase, Vesuvian, Vulkanischer Ebnzsolith. Linn. Gm. add. 442. 6. Gemma Vesuvianus. — Vesuvianus: Qui ex monte Vesuvius est. Patronymic. adiect. substantivi loco positum, subintellig. lapis; a cognomine montis ignivomi, Vesuvius.

*) Vesuv, ein alter feyerspeuender Berg, — 2 1/2 Stunden südöstlich von Neapel — ungefahr eine Stunde vom Meere. Hübn. Vesuvianus — In den Auswürfen von Vesuv. Esp. p. 50.

VITRIOLUM: *Üvegecske, Üveg-cse.* Vitriol. — Vitriolum: Parvum vitrum. Latin. diminut. a

vitrum. Denominatio est a perspicuitate vitrea.

*) Vitriolum, Graecis, χαλκάνθρον; Plinio l. 34, c. 12 atramentum sutorium, chalcanthum, Gebri interpretibus, cuperosa, recentioribus, vitriolum, ob colorem vitri coerulei et viridis aemulum. Penultim. corripit, ut cetera diminutiva, et diminutivi speciem imitantia, palliolum, strophiolum, et dictum Catullo, solatium. Blancard. Chalcanthum, Graece, χαλκάνθρον, vulgo vitriolum, a perspicuitate vitrea. Idem est, quod atramentum sutorium. Voss. Plin. 34, 12 Graeci cognationem aeris nomine fecerunt et atramento sutorio. Appellant enim chalcanthum. Nec ullius aequae mira natura est. Fit in Hispaniae puteis stagnisve, id genus aquae habentibus. Decoquitur ea admixta dulci pari mensura, et in piscinas ligneas funditur. Immobilibus super has transtris dependent vestes lapillis extentae, quibus adhaerescens limus, vitreis acinis imaginem quamdam uvae reddit. Exemptum ita siccatur diebus 30. Color est coeruleus, perquam spectabili nitore, vitrumque esse creditur (hinc nomen hodiernum, vitrioli. Gesn.), diluendo fit atramentum, tingendis coriis.

VITRIOLUM ALUMEN, vid. ALUMEN.

VITRIOLUM ALUM. BUTYRA-

CEUM; vid. ALUM. BUTYRA-
CEUM.
VITRIOLUM AMMONIACALE,
vid. MASCAGNINUM.
VITRIOLUM CAPILLARE, vid.
HALOTRICHUM.
VITRIOLUM COBALTI: *Kísír-
tet Üvegse.* Cobaltvitriol. CO-
BALTUM, Conf.
VITRIOLUM CUPRI: *Réz Üveg-
se.* Kupfervitriol, Cyprischer
Bitriol. Linn. 69. sp. 4.
VITRIOLUM EPSOMENSE, vid.
AMARUM.
VITRIOLUM FERRI: *Vas Ü-
vegse, Gáliczhő.* Eisenvitriol,
Grüner Bitriol. Linn. Gm. gen.
69. 5.
VITRIOLUM GLAUBERI; vide
MIRABILE.
VITRIOLUM HALOTRICHUM:
Hajsó Üvegse. — vid. HALO-
TRICHUM, et VITRIOL. CA-
PILLARE, et ALUMEN HA-
LOTRICHUM.
VITRIOLUM NICOLI: *Miklós
Üvegcséje.* Nickel-Bitriol. Conf.
NICOLUM.
VITRIOLUM PLUMBI: *Ón Ü-*

vegse. — vid. PLUMB. VITRI-
OLATUM.

VITRIOLUM ZINCI: *Fog Üveg-
se.* Zinkvitriol, Weißer Bitriol,
Galligenstein. Linn. gen. 69.
sp. 15. — Conf. ZINKUM.

VIVIANITES: *Viviané.* Vivianit.
Vivianites, est fossile a J.
Vivian inventum. Est adiecti-
vum heuretoricum, substantivi
loco positum, subintelligendo
λίθος. Derivatur a cognomine
Vivian, cum formativo, ites, in-
ventorem significante; quod vi-
de sub SILEX PREHNITES.

VULCANICI CINERES, vid. CI-
NERES VULCANICI.

VULCANICUM, vid. SULFUR
VULCANICUM.

VULPINITES: *Vulpinói.* Vulpinit,
Quarziar Gyps, Marmo
Bardiglio di Bergamo. — Vulpi-
nites: Qui ex Vulpino est. Pa-
tronymic. adiect, absolute sum-
tum, subintellig. lapis, a cog-
nomine loci, Vulpino, in Ita-
lia, cum form. patronym. ιτης,
quod vid. sub ARENDALITES.

*) Vulpinites — Zu Vulpino in Ita-
lien. Esp. p. 236.

W.

WACA (non Wacca, ut Esper
scribit): *Sejt, Lép. Wacke,
Trapp,* (Kröternstein.) Linn.
Gm. Basaltes, sp. 5. Wacca. —
Waca: Favus. Peregrinum, a
Germanico Wake, quod alternat
cum, Wache, Wabe, iuxta men-
tem Adelungii, favus. Innume-
rorum pororum, cellarum ergo
sortitus est hic lapis sibi nomen.

*) Die Wake, plural. so wohl von
mehreren Arten, als mehreren
Individuis. Der Name einer
vermischten Art Felssteinen, wel-
che gemeinlich aus Quarz, Sand
und Glimmer besteht, und so
wohl ganze Ganggebirge aus-

macht, als auch in einzelnen,
oft grossen Stücken auf der Ober-
fläche der Erde gefunden wird,
in welchem letztern Falle ein sol-
cher Stein eine Feldwake heisst.
An andern Orten, z. b. im Ba-
reutischen, wird eine Art kalk-
artiger Steine, welche bey dem
Eisenschmelzen als Zuschlag ge-
braucht wird, Wake genannt.
Die Schreibart Wacke, welche
bey vielen angetroffen wird, ist
wider die gewöhnlichste Aus-
sprache, indem das a gedehnt ist.
S. auch Wachstein. Adel. Der
Wachstein, in dem Bergbaue ei-
niger Gegenden, eine Art Eisen-
stein, welche auf hohen Gebir-
gen unmittelbar unter der Damm-
erde

erde angetroffen wird. Wach ist hier vermuthlich mit Wabe gleich bedeutend, oder doch verwandt, S. dieses Wort. Idem. Die Wabe, ein nur in einigen Gegenden bekanntes Wort, eine Wachsscheibe, aus einem Bienenstocke zu bezeichnen, welche im Hochdeutschen das Gewirk, in andern Gegenden aber das Rooss, das Wefel, die Tafel, der Kuchen heisst. Die Honigwabe, eine solche Scheibe mit Honig. Anm. Wabe, schon bey den Notker Vuaba, in manchen Gegenden Wefel, ist augenscheinlich mit dem Lateinischen Favus verwandt, ohne das es eben davon abstammen dürfte, indem die Bienenzucht, und folglich die ihr angemessene Sprache, in den nördlichen Gegenden gewiss so alt ist, als in den südlichen. Das Stammwort von beyden ist ohne Zweifel in dem Verbo wehen zu suchen, so fern es ehemals wirkte, arbeiten überhaupt, bedeutete. Es wird solches so wohl durch den gleichbedeutenden Hochdeutschen Ausdruck das Gewirk, als auch durch das provinciale Wefel bestätigt, welches sowohl das Gewebe, ingleichen den Einschlag eines Gewebes, als auch eine Wachsscheibe aus einem Bienenstocke, bezeichnet. Idem. Wacke, — Die Wacke ist gewöhnlich sehr porös, und voll grösser und kleinerer Blasenräume, welche theils leer, mit Grünerde, Zeolith, Kalkspath oder Chalcedon überzogen sind. Richter. Wacke oder Trapp, — Den Trapp findet man in Deutschland ziemlich häufig, z. b. in Sachsen, Böhmen, Schlesien, u. s. w. wo er theils als Gangart, theils als eine untergeordnete Gebirgsart des Basalts vorkommt, mit dem er auch öfter verwechselt wird. Widenm. p. 422.

WACA GRISEA: Szürke Sejt.

Grauwacke. Linn. Gm. p. 253. sp. 28. Arenarius Griseus.

WALLERII, vid. MOLYBDAE-NA WALLERII, et SORANUS WALLERII.

WAVELLITES. Wavellé. Wern. Pars I. Lex. Min. Etym,

Wavellit. Wavellites; a Wavell inventus, i. e. lapis. Est adiectivum heuretoticum, substantivum loco absolute positum; derivatum a cognomine inventoris Wavell, cum formativo, ites, inventorem denotante.

WERNERITES: Werneré. Wernerit. — Wernerites: Qui per Werner est inventus, Wernerianus. Heuretoticum adiectivum, substantive positum, subintellig. λιδος; a cognomine celebris mineralogi, Werner, cum format. heuretoticum, ιτης, quod videsis sub SILEX PREHNIT.

*) Werner (A.G.) seit 1792 Kurfürstl. Sächsischer Berg-kommissionrath, und Assessor bey dem Oberbergamte zu Freyberg: geb. zu Wehrau am Queise in der Oberlausitz am 25. Sept. 1749. Seine Werke: Neue Theorie von der Entstehung der Gänge, mit Anwendung derselben auf den Bergbau, besonders der Freybergischen. Freyberg, 1791, 2. von den Butzen — Wacken zu Joachimthal in Crells Chem. Annalen 1789. St. 2. S. 151—135. Versuch einer Erklärung der Entstehung der Vulkanen durch die Entzündung mächtiger Steinkohlenschichten, als ein Beitrag zu der Naturgeschichte des Basalts, in Hopfners Magazin für die Naturkunde Helvetiens. B. 4. S. 259 — 254 (1789). Aeussere Beschreibung des Prehnits, in Köhlers bergmänn. Journal. Jahrg. 3. S. 1. (1790.). Aeussere Beschreibung des Cyanits, ebend. St. 2. Aeussere Beschreibung des Olivins, Chrysolithus, Berylls, und Chrysoberylls, ebend. 8. 2. St. 7. Über den Trapp der Schweden; hierbey von der Ursprunge und ersten Gebrauch der Benennung und dem künftig schicklichsten Gebrauch derselben; so wie auch eine kurze Bestimmung derjenigen Gebirgsformation, wie künftig mit dieser Benennung Trap-Gebirge zu bezeichnen seyn dürften; in Köhlers u. Hoffmanns bergmänn. Journal. 1793. Jul.

WISMUTUM, vid. WYZMUT.
WITHERITES, vid. BARYTIS
WITHERITES.

WOLFRAMUM ALBUM: *Fejér Farkasfel.* — vid. sub SCHEELIUM OCHR. ALB. — Wolframum: Cremor lupi. Peregrinum, a Germanico, Wolfram, cremor lupi. Ita dicitur, quia in fusione stannum corrodit.

*) Wolfram ist eine im Schmelzen das Zinn verzehrende Bergart, die aus Schwersteinsäure, Braunstein und Eisen bestehet. Richter. Rahm — Milchrahm, Creme, la partie la plus grasse de lait, de la quelle on fait du beurre — Weinsteinrahm, Halkrahm, etc. Creme de tartre, de chaux, Flath.

WOLFRAMUM SPUMA LUPI: *Farkastajték Farkasfel.* — vid. sub SCHEELIUM OCHRAC.

WYZMUTUM (non Wismutum v. Wismuthum, ut Esper scribit): *Zavar, Keve-ék, Kevertt. Wismuth.* — Wyzmutum: Miscela, Mixtura, Quod ex multis heterogeneis particulis est commixtum. Peregrinum, Slavicum, decompositum ex praepositionibus, we, rectius wy, in; et ze, cum, et substantivo maut (lege, mut), miscela; ut tandem fiat: wezemaute, rectius, wyzemaute, lege, wezemut, rectius, wyzemut; uti et in Chytrai Nomencl. Sax. est Wezemot. Dictae praepositiones vocabulis consonante incipientibus praefixae, amittunt vocales suas, iuxta regulas Linguae Slavonicae, atque adeo ex wezemaute v. wyzemaute, vel denique legendo wyzemut fit; wzmut, et ecce ita nominant Slavi et Bohemi hoc metallum, ut infra videre est. Quia vero aliae Nationes triplicem consonantem sine vocali ulla interposita difficulter pronunciare potuerunt; hinc

factum est, quod dixerint id: Wezemot, hodie vero Wismuth.

*) Hanc etymologiam in acceptum refero DD. Andr. Thaisz Jurat. Advocat. per l. Regn. Hung. et Steph. Leschka V. D. Ministr. Evangelic. Kis-Körösiensi.

Leschka: Wismuth. Lat. quibusdam Bismuthum, aliis cum Linn. Vismutum. Slav. Bohem. Wzmut', Russ. Vismut', (utitur, Quecksilber). Ego assentior Adelungio, vocabulum illud Slavicae esse originis, atque ex, mutiti, zmutiti, posse derivari. Sed unde illud wi (rectius, wy)? Sic habeto: iz, w, wy, wz, sunt praepositiones, cum quibus vocabula componuntur. Quidam Slavorum, imprimis Illyrii et Croatae, amant iz, alii vero Bohemi, Poloni etc. wy et wz. Jam Wismuth nominaret Slavus Illyricus, Izmut, Bohemicus vero wyzmut, vel wzmut. Quomodo- cunque nominarunt Slavi in Misnia, ubi illi prius erant, quam Germani, — sive Izmut, sive wyzmut, sive wzmut, Germani facile ex eiusmodi denominatione fecerunt suum, quo hucum utuntur, Wismuth. — Wismutum Linn. extra Angliam nullibi in Europa invenitur, nisi in montibus Sudetis, quos Savi prius accolebant, quam Germani, et in montano oppido Suehowrih, Schneeberg, quod primum excisum fuit per Slavos, qui diligentes artis metallicaerant cultores, sic enim Schlözer de illis: „In Deutschland trieben sie den Bergbau, verstanden das Schmelzen und Giessen der Metalle etc.“

Sudeti montes, Riesen Gebirg, in Lusitiae et Silesiae finibus. Geogr. Tonka Szászky.

WYZMUTUM MARTIALE: *Vasas Zavar.* — vid. sub WISM. MIN. GALENARE. — Martiale, vid. sub SILEX MARTIALIS.

WYZMUTUM MINERALISATUM GALENARE: *Fényes Érczetlenítetett Zavar.* Wismuthglanz, Geschwefelter Wismuth, Graues Wismuthberg. Linn. Gm. p. 355. Wism. sp. 5. sulphu-

ratum, sp. 4. martiale. — **MI-
NERALISATUM**, videsis. — Ga-
lenare, adiect. a Galena, quod
vid. sub **PLUMB. MIN. GALEN.**
WYZMUTUM NATIVUM: *Ter-
mék Zavar.* Gediegen Wismut.
Linn. Gm. p. 554. sp. 1. Wismu-
tum nativum.

WYZMUTUM OCHRACEUM:
Sárgaföldes Zavar. Wismuths
ocher, Verwitterter oder Berers-
deter Wismut, Wismutmulm,
Wismutkalk, Wismutblumen.
Linn. Gm. p. 355. sp. 2. Wismu-
tum ochraceum. — **OCHRACE-
UM**, videsis.

E L S Ő

SZÓFEJTŐ MAGYAR LATÁN
ÁSVÁNYNÉVTÁR.

SZERZŐ

KOVÁTS MIHÁLY,

ORVOS DOCTOR, A' TERINTETES NEMES MAGYAR KIRÁLYI
PESTI TUDOMÁNY MINDENSÉGE ORVOS TEHET-
SÉGÉNEK TAGJA.

II. RÉSZ.

P E S T E N,

PETRÓZAI TRATTNER JÁNOS TAMÁS BETÜIVEL,

1 8 2 2.

— — — — dulce est altos intrare recessus,
Et praeferre facem, et gressus firmare labantes.

Antilucet. L. III. v. 40.

E l ő s z ó.

Europában leggazdagabb arany, ezüst, réz, vas, 's a' t. bányákkal, legtöbbféle rügy (gemma)- 's más - kövekkel, legszámosabb, és soha ki nem fogyható só-aknákkal bővölködvén Magyar és Erdély Ország: múlhatatlanul szükséges, hogy Magyar ásványtudomány (mineralogia) is legyen.

Az első Magyar Chémiát én írván, másokkal együtt természetesen látám, hogy a'hoz Magyar ásványtudományt is írjak. Mivel ezen két tudomány oly szorosan együvé tartozik, hogy még csak azt sem határozhatni meg, melyik elsőbb.

Minthogy pedig tudományt írni, a' tudományban előforduló tárgyak neveik nélkül lehetetlen: tehát szükség vala először ásványneveket keresnem; és Magyar ásványnevtárt írnom. E' vala már az ok, és alkalmatosság, hogy ezt a' munkát irtam.

E' szerfelett nehéz dolog vala. Mert a' Magyarok sem érczes hegyek közt, sem bányák mellett soha sem lakván, sem bányászok soha sem lévén, az ásványoknak neveket soha sem adának. Lehetetlenség vala tehát a' Magyarok közt csak tartományi (provincialis) Magyar ásványneveket is összeszednem.

Azonban, hogy csak ugyan mindent elkövessek, a' Nagy-Bányai Hazafiakat, mint született Magyarokat, néhai Nagyságos Eötvös Cs. Kir. Tanács, és T. N. Szathmár Vármegye Fel-Ispánya közbejárása által megkeresém; hogy a' mely ásványneveket tudnak, velem közleni méltóztatnának. Különös kegyességgel vevék kérésemet, 's nekem az említett Nagy-Érdemű Tanácsos Úr által meg-

küldék a' Cs. Kir. Bányász-Tiztségből a' Nagy-Bányai határban termő ásványoknak Magyar neveiket. De ezek mind csupán elromlott Német szóból állának; 's azért hasznokat sem vehetém.

Most immár más út nem vala; hanem a' már íratott Magyar ásványtudományokhoz kelle folyamodnom, és azokban ásványneveket keresnem. Olyan Munka, melyben Magyar ásványnevek találtatnak, már 6 jött ki világ eleibe.

1) Magyar Mineralogia, az az, a' Kővek 's Értzek Tudománya, Melly a' Természet Harmadik Országának gazdag, és szükséges, öt Szakaszbeli Javainak rövid, és Rendelvaló Leírását foglalja magában, mellyel, a' Magyar Nyelven a' Szép Tudományokat fel-segíteni igyekező Elmével, a' Köz haszonra kíván Hazájának kedveskedni. Benkő Ferentz. Szebeni Réf. Pap. Kolosváratt, Nyomt. a' Ref. Koll. Bet. 1786.

Ez a' maga idejében igen becses, és derék Munka vala. Mert e' vólt a' legelső Magyar Mineralogia. De mivel már ez 37. esztendővel ez előtt jött ki; minden azóta felfedeztetett ásványok leírások, 's következőleg azoknak Magyar neveik nélkül szűkölködik. Ezenfelül a' régi nehezebb Latán ásványnevek is mind meg vagynak benne Latán Nyelven hagyatva; azok pedig, melyek könnynyebb értelműekvalának, és Magyarra általfordítottak, minthogy csak szabad akarat szerint, minden mélyebb vizsgalat nélkül készültek, nekem eleget nem tettek.

2) Magyar Mineralogia, avagy Az Ásványokról való Tudomány, melly A' Természet első Világának eddig ismeretes mindenféle Szüleményeit Magyar Nyelven terjeszti előnkbe. Komáromban. 1791. Szerzé Zay Sámuel Orvos Doktor.

Szép kis Mineralogia, az ásványászságnak előisméretit keresőknek, csak hogy már ez is 31. esztendő, és az ásványnevekre nézve épen azon fogyatkozásokkal teljes, melyekkel a' Benkőé.

Azonban pedig mind Benkő, mind Zay örökös háladatosságot, köszönetet, és emlékezetet érdemlenek a' Magyar Nemzettől; mivel Benkő a' legelső, Zay pedig a' második Magyar Mineralógiával ajándékozta meg Hazánkat.

3) Neues mineralogisches Wörterbuch, oder Verzeichniss aller Wörter, welche auf Oryctognosie und Geognosie Bezug haben, mit Angabe ihrer wahren Bedeutung nach des Herrn Berg-Commissions-Rath Werners neuester Nomenclatur, in alphabetischer Ordnung, in Deutscher, Lateinischer, Französischer, Italienischer, Schwedischer, Dänischer, Englischer, Russischer und Ungarischer Sprache, etc. von Dr. Franz Ambros Reuss, *der Weltweisheit und Arzeneigelahrtheit Doctor, der königlichen Böhmisches Gesellschaft der Wissenschaften, der Gesellschaft naturforschender Freunde zu Berlin, der Oberlausitzer Gesellschaft der Wissenschaften, und der naturforschenden Gesellschaft zu Jena Mitglieder, Hochfürstlich-Lobkowitzischen Arzte zu Bilin in Böhmen.* Hof. 1798.

Ez 9 Nyelven lévő Német Ásványnévtár. A' Magyar Ásványnevek legutólsó helyet foglalnak benne. Mi ezen nagy erdemű Orvos Doctornak, Reuss Úrnak, nagy háládatossággal tartozunk, hogy idegen Országban is Nyelvünk gyarapodásáról gondoskodni méltóztatott, és a' Magyar Nyelvet az Európai Fő-Nyelvek sorokba helyhezette, melyet ez előtt 30 esztendővel fülem hallattára némely idegen Nyelvű, de azonban Magyarkenyeret ett, Tudósok Nyelvnek sem akartak ismérni. A' mi az említett Reuss Ur Mineralogicum Lexiconában lévő Magyar ásványneveket illeti, azok valóban nem rosszak, csak hogy talpúl majd a' Német, majd a' Latán ásványnevezeteket teszi; és így haboz; azonban a' nehéz értelmű Latán ásványneveket, más Nemzetek példájok szerint, fordíttatlan hagyja.

4.) Compendium Historiae Naturalis, Conscripsum A Ludovico Mitterpacher, *Abbate S. Spiritus de Monostor, Dioecesis Quinque Ecclesiensis, in Regia Universitate Hungarica Historiae Naturalis Generalis, Geographiae Physicae, Technologiae, Et Rei Rusticae Professore.* Budae. 1799.

Ez Latán Nyelven íratott Historia Naturalis Generalis. E'hez képest az ásványok közül is csak a' főbbek vagynak a'ban előhozatva, és viszont ezek közül is csak a' köznépnél ismeretes ásványok vagynak Magyarúl megnevezetve. Mindazonáltal ezen Érdemes Nagy Tudós Hazánk fia örök emlékezetet, háládatosságot és köszönetet erdemel Tőlünk, hogy a' Latán Munkában sem felejtkezett el Hazá-

jához, 's a'nak törvényes Nyelvéhez tartozó hazafiúi kötelességéről.

5.) System der Mineralkörper, mit Benutzung der neuesten Entdeckungen. von Johann Georg Lenz, der *Weltweisheit Doctor und Professor, S. Herzoglichen Durchlaucht zu Sachsen-Weimar und Eisenach Secretär, und Höchst Dero Museums, wie auch der Büttnerischen Bibliothec Aufseher, der Sociätet für die gesammte Mineralogie zu Jena Director, der Batavischen Sociätet der Experimental Philosophie zu Rotterdam Correspondent, der Herzogl. Gothaischen und Altenburgischen Sociätet der Forst- und Jagdkunde zu Waltershausen, der Naturforschenden Gesellschaft Westphalens, der Jenaischen physischen und der Hallischen Gesellschaft naturforschender Freunde Ehrenmitglied.* Bamberg und Würzburg.

Ez egy rendszerbe (systemába) szedett egész ásványászság (mineralogia) Német Nyelven. E'ben a' Munkában minden ásvány Magyarúl is meg van neveztetve. Ezeket a' Magyar ásvány neveket Lenz Úr köszöni az a'kor Jénában tanúlt Liptay és Ambrosy nevezetű érdemes Magyar Hazánkfiainak, a' mint ez megtetszik ezekből: „die Ungrischen Benennungen habe ich den beyden hier studirenden Herren Liptay, Secretär den Ungarischen Nation bey der Sociätet für die gesammte Mineralogie zu Jena, und Ambrosy, ordentlichem Mitgliede erwähnter Gesellschaft zu verdanken“ *Lásd Syst. d. Miner. von Lenz.* Lenz Professor Úrnak köszönjük tehát azt a' Nemzetünk iránt való nagy hajlandóságát, különös tekintetét, és szeretetét, mely szerént, Német Országi Tüdós, és Német Országi fizetésben lévő Professor léttére is, méltóztatott, Német Ország közepében, becses, és világszerte híres Munkájába a' Magyar ásvány neveket felvenni, Munkáját a'val díszesíteni, 's magának a'ban dicsőséget keresni. Liptay' és Ambrosy derék Hazánkfiái pedig különös dicséretet érdemlenek azért, hogy a' түdós Németország közepette is, nem csak az hogy nem szégyenlették hogy Magyarúl tudnak, hanem Hazai törvényes Nyelvünket a' most legtüdósabb idegen Országban is a' Tüdósok előtt ismeretessé tenni igyekeztek, azon némely Német ország szélében lévő Tüdósoskáknak megczáfoltatásokra, a' kik minap a' Magyar Nyelvet csak a'

dallok szereztetésekre szorítani nem szégyenlették, tudósnak nevezték *Újság-levelekben*.

Azonban, „omnium rerum initia sunt tenuia“ nem csuda tehát, ha a' Lenz Ur Munkájában lévő Magyar ásvány nevekben is ugyan azon fogyatkozások vagynak, a' melyeket a' Reuss Úr Lexiconában találtató Magyar ásvány nevekről feljebb feljegyeztünk. Nevezetes hibák vagynak sok helyen a' rossz Magyar szókra, de kivált a' szóknak általjában való lenyomtatásokra, nézve.

6.) *Historiae Naturalis Elementa, Conscripta per Andream Wolny, Humaniorum Professore, Gymnasiique Carlovitzensis Directorem, Eruditarum Societatum Mineralogicae Jenensis, et Botanicae Ratisbonensis Membrum. Budae. 1805.*

Ez Latán Mineralogia. E'ben sok Magyar Chémiai műszók (terminus technicusok), és ásványnevek találtak. Mind a' Munkát, mind a' Magyar ásvány és chemiai nevezeteket, Szerzőnek háládatossággal tartozunk, látván igyekezetekből igaz Magyar Lelkeket.

Ezek így lévén is, az előszámláltatott Munkákból sem bódogúlhaték, hogy Magyar ásványneveket szedhesek össze a' magam kívánsága szerént, és hogy azokból Magyar ásványnévtárt készíthessek. Mert a' feljebb előszámláltatott Munkákban találtatott Magyar ásványnevek nem egy bizonyos, és nem is eredeti, 's nem közönségesen bevétetett, az az, nem csupán Latán, hanem hol Német, hol Latán nevezetekből vagynak általtétetve, 's a' hol az eredeti, az az, Latán, nevek, nehezebb értelműek, ott azok fordíttatlan maradtak.

Igy megszorúlván, a'ra gondolatra fakadék, hogy legjobb lesz nekem a' Latán ásványrendbeli (Latinum Systema Mineralologicumbeli) ásvány neveket Magyarra fordítanom, 's ezen fordíttatott szókból ásványneveket állítanom. Mivel a' Latán ásványnevek eredetiek, és az egész tudományos világon egyedül hitelesek. Ezen gondolatomat végre is hajtám. E' vala már egyetlenegy oka a'nak, hogy e'nek az ásványnévtárnak Latán I. Részét oly nagy munkával, 's szoros vizsgálással készítém.

De ezt az ellenvetést gördítik itt előmbe, tudom, sok hazafiak: Szükségtelen, sőt rossz dolog vala, azokat a' már ismeretes Latán ásvány rendbeli ásványneveket Ma-

gyarra fordítani. Hiszem, ha más Nemzetek azokat a magok anyanyelveken lévő ásványtudományba beveheték; miért nem kellene ugyan azt cselekednie a' Magyaroknak is? Ő különben is csak egy maroknyi nép lévén Európában.

Ez az ellenvetés hamis talpon épül. Mert más tudományos, nem Latános nyelvű, Europai Nemzetek általjában nem tarták meg a' magok anyanyelveken íratott ásványászságban a' Latán ásványneveket.

Tekintse meg akárki a' Német ásványtudományt; nints é? ebben minden Latán ásványnév Németül kitétetve; még pedig mindenütt négy, öt, hat, 's többféleképen is. A' mely Latán ásványrendbeli ásványneveket pedig a' Németek meghagyának, azok az ásvány-találóknak, v. az ásvány-hazájoknak, neveik. De ezeket én is mind meghagyám a' Magyar ásványnevek közt. Igaz ugyan, hogy még ezeken kívül is találhatni a' Német ásványnevek közt olyakat, melyek a' Latán ásványrendbeli nevek közül valóok. Úgyde ezek mindnyájan homályosabb eredetű Zsidó, Arab, Persa, Szercsen, Görög, Latán, Olasz, Svéd, Indi, 's a' t. szavak; melyeket mind ez ideig értelmekre, 's eredetekre nézve semmitűdős ki nem fejté. Csak azért hagyám már ezeket fordíttatlan a' Német, mert értelmekhez könnyű szerrel nem juthata. Ez onnét világos, mert a' könnyebb értelmű, 's közönséges Görög ásványneveket mind Németre fordítá; p. o. Anhydrites, Wasserfrey; Zeolithus, Brausestein; Hepatites, Leberstein; Nephrites, Nierenstein; Lithoxylon, Holzstein; 's a' t.; 's néha szerencsétlenül is fordítá, p. o. Pyropus, Feuerauge.

Hogy pedig a' Francz, Olasz, többnyire mind meghagyá a' Latán ásványneveket; ez természetes. Mert ki nem tudja? hogy ezen nyelvek magok is született Latán leányok.

Az Angolt erősségül fel nem vehetni. Mert e'nek az egész nyelve idegen nyelvekből öszszeszövetett pokrócz.

De mind ezek így lévén is, csak ugyan mi haszna a'nak, hogy a' Latán ásványrendbeli neveket Magyarra fordítám? Igen nagy; mert e' szerint: ezeröt száz nyólczwanhat, azaz, 1586 új nevezettel szaporodék a' Magyar nyelv: minden ma a' tudós világban ismeretes ásványok Magyar nevet kapának: ismét egy tudományt. i. a' Mineralogia jelenhet meg Magyar nyelven: nem fogja többé

a' Magyar más Nemzetekkel az érthetetlen Zsidó, Chaldeai, Persa, Arab, Indi, Görög, Latán, Olasz, Francz, Svéd, 's a' t. ásványneveket, mint a' szajkó, csacsogni; hanem azok helyet fog a' maga anyanyelvén érthető olyan ásványneveket mondani, melyek egyszersmind az ásványoknak külső minéműségeket v. hazájokat, v. találójokat kifejezik, az eredeti régi elnevező Zsidóknak, Görögöknek, Szerencseneknek, Svédeknek, 's a' t. Nemzeteknek eszek szerint: a' Pesti Magyar Nemzeti Termék-tárbeli (Camera Naturae Productorumbeli) ásványok alá Latánul felíratott nevekhez most a' Magyar nevezeteket is hozzájuk írhatni; a' mi is Nemzetünknek örök dicsőségére fog szolgálni: láthatják ezen példából a' tudós hazafiak azt a' legbátorságosabb 's legegyszerűsebb utat, miképen kelljen a' Latán 's Görög nyelvekből fordítani anyanyelvünkre akármely tudománybeli műszókat (technicus terminusokat): miért szükséges elmúlhatatlanul a' tudományok előmozdításokra a' Latán, Görög, és Napkeleti nyelv.

Hogy a' Latán Nyelv a' Tudományoknak Magyar Nyelven való gyarapíttatásokra Magyar Országban múlhatatlanul szükséges, az onnét világos; mert a' mi Hazánkban e' mái napig Latán Nyelven taníttatnak minden Tudományok; és ez most az egész ismeretes világon egyetlen egy példa! Ez így lévén, szorosán következik, hogy tehát a' Magyaroknak szükségesképen kell a' Görög Nyelvet is tudni. Mivel a' Latán Nyelvnek ha nem egy fele, de egy harmad része bizonyosan Görögszóból áll. A' közönséges vers ugyan ezt tartja:

O'ς μὴ Ρ'ωμαϊκοῖς Ἑλληνικά γράμματα ζεῦξεν,
Οὐ δύναται συνέτθ' ἢ ὄνομα ἀνδρὸς εἶχειν.

A' melyet Latánul így fordítottak:

Qui non Graeca simul iunxit documenta Latinis,
Non poterit docti, nomen habere viri.

Magyarúl pedig ezt teszi:

A' ki Latán Nyelvhez Görögöt nem tanúlt,
A' Tudósok közzül valóban kiszorúlt.

De a' Magyaroknak a' feljebb mondottak szerint nem csak a'kor szükséges a' Görög Nyelvet tudni, mikor a' Tú-

dósok közzé kíván számláltatni az említett vers szerént; hanem minden kifogás nélkül mind a'kor, mikor csak tudományos (literatus) ember is akar lenni; a' mit pedig minden becsületes hazafitól megvárhatni. Helytelen tehát az a' magoknak való hízelkedések némely Magyar ifjaknak, midőn a' Görög Nyelvről így szólnak: A' Görög Nyelv csak a' Papokat illeti.

De hát a' Zsidó Nyelvről mit kell ítélni a' tudományos Magyarokra nézve? Ezt az újabb Magyar Nyelvet gyarapítani igyekező előkelő tudós Hazafiak között is némelyek haszontalannak tartják a' Magyar Nyelvre nézve, 's azt megvetik, sőt nevetik azokat, a' kik a' Magyar Nyelv Grammatikáját a' Zsidó Nyelv Grammatikájával összehasonlítják, és amazt e'ből világosítani akarják. Igen helytelenül! Mert az már ellene mondhatatlan igazság, hogy a' Magyar Nyelv Napkeleti Nyelv, és hogy a' Magyar Nyelvnek egy Europai Nyelvvel sins semmi atyafisága; azonban minden Napkeleti Nyelvnek a' Grammatikája a' Magyar Nyelv Grammatikájával tökéletesen meg egyezik. Már most, midőn a' Magyar Nyelvnek Grammatikáját akarjuk kidolgozni, ítélje meg akár ki, ha nem szükséges e' valamely Napkeleti Nyelvnek a' Grammatikáját tudni, melyből világosságot kaphassunk a' Magyar Nyelv természetéről és törvényeiről; a' mi szerént azután a' Magyar Nyelv törvényeit is kikereshessük, és megálíthassuk. Mert különben az Europai Nyelvek Grammatikáik nem csak hogy nem segítenek e'ben a' részben rajtunk, hanem még zűrzavart okoztatnak velünk a' Magyar Nyelvben, a' mint azt már tapasztaltuk. Itt pedig Magyarországon semmi más Napkeleti Nyelv tanuláshoz nints szerencsénk a' Zsidó Nyelven kívül. Sőt én azt vitatom, hogy nem csak a' Magyar Nyelvet gyarapítani kívánóknak, hanem a' Magyar Nyelv természetét, és törvényeit csak megérteni igyekezőknek is szükséges legalább a' Zsidó Grammatica tudás, hogy ezek tökéletesen megérthessék a' Magyar Nyelv természetét és törvényeit; a' mi valami Napkeleti Nyelv tudás nélkül teljes lehetetlenség.

De hát még ezen kívül mi haszna a'nak, hogy a' Látán ásványrendbeli neveket Magyarra fordítám? Az; hogy e'ből általláthatni; hogy köthetni össze a' köznép tudományát a' tudósok tudományokkal; hogy fogathatni meg

igen könnyen a' régiek felséges gondolatjaikat még a' köznéppel is; hogy lehet a' régiek által tudósokká tenni a' mai Nemzeteket; hogy lehet a' tudományokra nézve homályban tébolygó Nemzetet a' tudós Nemzetekhez vezetgetni; mit tett a' régieknél az; hogy Socrates a' tudományokat az égből hozta le. De még ezeken felül hol van az a' diadalom? mely szerint azon Nemzetek megczáfoltatnak és megszégyeníttetnek, melyek mind ez ideig nyelvnek sem, legalább a' tudományokra alkalmatlannak, tarták nyelvünket, 's a' Magyar Írókat csak dall-íróknak, fordítóknak nem szégyenlék minap is a' Tudományos Újság-leveleikben az egész tudós világ előtt nevezni. Engedelmekebből ezen rágalmazó uraknak! nem eredeti Magyar munka é ez is? Melyik Nemzet? és mikor írt? ásványneveket fejtegető Ásványnévtárt (Etymologicum Mineralogicum Lexicon). Melyik Nemzet adott minden ásványoknak a' maga anyanyelvén tulajdon neveket? Végre ditsőségnek tartom, hogy illetéknépen a' Magyar nyelv tornáczába lép a' tudósok palotájoknak, 's özszekeztetik a' Móses idejétől fogva élt tudós Írókkal; és hogy a' Magyaroknak olyan csupán a' maga anyanyelvén készülendő ásványtudománya lehet, már most, a' milyen Európában még e'koráig egy Nemzetnek sintsen. Egy ilyen Magyar Ásványászság Rendszerét (Mineralogicum Systemát) szerzeni valaha, szándékom.

Bátorkodom azt is jelenteni, hogy az én Magyar ásványneveim jobbak a' Németekénél. Mert én nálam egy ásványnév csak egyedül egyetlenegy ásványt jelent. Ellenben a' Német ásványnevek közt ötven kilenczen találkoznak olyanok, melyek két, három, 's több egymástól nyilván különböző ásványt is jegyeznek; lásd a' III. Rész végén névről névre azokat.

Hogy pedig az én Magyar ásványnevezeteim a'nál helyesebbek legyenek, és valámiképen az ásványoknak külső minéműségekkel ne ellenkezzenek; tehát azon nevezeteket egyenként minden ásványokkal darabról darabra itt a' Nemzeti Ásványtárban özszebasonlítám.

Ezen Ásványnévtár II. Részének a' homlokán, sőt bent a' Munkában is, élek ezen szóval, Latán, e' helyett, Diák.

Ezen cselekedetemnek ókát akarván adni, mind a'

Diák, mind a' Latán szóról rövideden fogok értekezni e' képen:

Ezt a' szót, Diák, a' b. e. tudós Révai Professor, Deág, Zsidó szótól állítja származni. E're a' vélekedésre én is ráálltam, 1807-ik Esztendőben kiadtam Magyar Chémiam I. Része, 150-ik lapján lévő értekezésem szerint. De én rajtam is, mint gyakran sokakon masokon is, a' történt, hogy az utóbbi gondolkozásom az elsőbbet elrontotta. Mert most felhánván a' Zsidó, sőt Arabs Lexiconokat is, sehol, Deág, gyökér szóra nem találtam.

E'ben a' dologban tehát állok a' Gyarmathi Sámuel Orvos Doctor Úr vélekedéséhez, ki a' Diák, Magyarósított szót, a' Diaconus, Latán szótól zármaztatja, Szótárjának 12-ik lapján, mondván: Deak, diák *Latine* diaconus; *Graece* diakonos; *Serbice, Rascianice, Illyrice*, diak; *Valachice*, diacu.

Diaconus: m. 2. c. Graecum. Káplány, Egyházi szolga. *Párizzpapai.*

Διάκονος, 8, ó, minister. *compar. διακονέσεως*, expeditior. a *διάκονεω*, ō, valde festino, ministro, famulor. — ex *διά*, et *κονέω*, festino. *Schrevel.*

Magyarországba bejött, a' Diaconus szó, a' Keresztyén Vallás kezdetével. Mert a' Keresztyén valóságos Papoknak, a' kik t. i. többévilági, vagy külső emberekké, secularisokká, soha nem is lehettek, a' nevek, Diaconus, vólt. Ez a' név ugyan a' mondatott értelemben e' mái napig megvan Hazánkban a' Catholicus Tisztelendő Papi Rendben. Sőt öszszetételben is feltaláltatik az, ugyan a' most említettett Nagy Érdemű Rendben, illetén képen: Archi-Diaconus, Esperest; Vice-Archi-Diaconus, Al-Eesperest.

Nints tehát a'ról semmi kétség, hogy ez a' szó, Diaconus, a' Magyaroknál mindjárást az Ország kezdetével ismeretessé és közönségessé lehetett, és lett is, és hogy mái napig is köztök felvan.

Csak az hát már a' kérdés, hogy csinálta a' Magyar e'ből a' szóból, Diakonus, ezt a' szót, Diák? Igen könnyen. Mert a' mint e'ben a' Munkában hosszasan megmutatom; a' Magyar ha az *us* végezetű Latán szót a' maga Nyelvébe felveszi, azt az *us* végezetétől megfosztja. E' szerint már a' Diákonus szóból csak Diákon marad meg. Ugy de az *on* utólsó szótagot is elhagyta, csupán azért, hogy

hogy a' szó mégrövidebbé legyen, nagyon kapván a' leg-rövidebb szókön, mint azt a' száj, szem, kéz, fej, láb, 's ezer több ilyen Magyar szavak, bizonyítják. Részen van tehát már a' Diák nevezet.

Most már azt vizsgáljuk meg; kíkire, és míkire alkalmaztatta a' Magyar ezt a' szót, Diák?

1.) Az író ifjakra, író-tíztekre (Cancellistákra, Scribákra, patvaristákra), és ezeket még ma is Diákoknak, vagy író-diákoknak nevezi; p. o. a' Prokátor a' patvaristáját mái napig Diáknak vagy író Diáknak hívja. E're a' nevezetre pedig az adott alkalmatosságot, hogy eleintén a' mi Hazánkban csak a' Papok vagy Diákonusok tudván írni, az Országnak és a' Királynak író-diákjai Papok vagy Diákonusok voltak. Innét vólt, és még ma is van, az, hogy az Esztergomi Érsek, vagy az Ország Prímása, egy-szersmind Summus, Secretarius Cancellarius Regni Hungariae. Sőt ha békesség kötés alá kellett is írni neveiket az Ország Méltóságainak, ezek írni nem tudván, helyet-tek a' Püspökök írták alá a' békességet, mint p. o. „Tabulae Concordiae, inter Fridericum III. Imperatorem et Maximilianum Romanorum et Hungariae Regem ab una, et Wladislaum Hungariae et Bohemiae Regem atque Regnum Hungariae ab altera parte, sancitae, anno 1491. 7. Novembr. Posonii.

Ego Thomas Episcopus Jaurinensis Recognosco supra scripta, manu propria.

Thomas Episcopus qui supra pro Dom. utroque Ladislao de Guth et de Rozgon, qui scribere ignorant, propria manu me subscripsi. *Vide Caspari Ursini Velii de Bello Pannonico Libri Decem, Studio et Opera Adami Francisci Kollarii. Vindob. 1722.*

Továbbá, az Ország és a' Király által adatott privilegiumokról szóló Diplomákat is Magyarországban valaha mind a' Papok vagy Diákonusok írták.

2. A' Tanulókat (Studiosusokat) eleitől fogva Diákoknak nevezte, 's mais a'nak nevezi, a' Magyar. Innét vólt az, hogy még az én érésemre is a' tanuló úrfiakat is Diák névvel tisztelte a' köznep, és a' cseléd, ilyen képen: Jósef Diák, Mihály Diák, 's a' t. Ez mind onnét származott, hogy régenten csak a' Papok, vagy Diákonusok tanultak Oskolákban.

3.) A' Diák nevezet tett hajdan a' Magyaroknál Literatus-t is. Mert a' régieknél szokás volt, hogy a' Nemes Nemzetségekben volt tanultabb férjfiakat Diák névvel különböztették meg a' testvérjeiktől; p. o. Kubinyi Diák, Szent-Peteri Diák, Csótka Diák, Már Diák, és ezt Latán Nyelven így fordították; Kubinyi Literatus, Sz. Péteri Literatus, Csótka Literatus, Marcus Literatus.

4.) A' Kalmár vagy Bóltos Görögöket, ezeknek Legényeiket ugyan az én ifjúságomban mindenütt Diákoknak hívták Magyarországon, illetéknépen: Györ Diák, Márton Diák, Demeter Diák, 's a' t. Mert ezek írni, és olvasnitudtak, az az, literatusok voltak.

5.) Végre a' Latina vagy Latán Nyelvet is máinapig Diák vagy Diakonus, vagy Pap Nyelvnek híjja a' Magyar. Ez onnét származott; mert valaha csak a' Papok tudták Magyarországon a' Latina Nyelvet. Úgy de már ma oly közönséges Hazánkban az a' Nyelv, hogy azon még a' legközönségesebb emberek között is sokan beszélnek. Innét volt az, hogy az idegen Nemzetek, a' múlt Franczia háborúban bámúlták azt, hogy sok közlegény Magyar Katonák, külső Országokon létekkor, folyvást beszéltek Latina Nyelven. Abaúj Vármegyebéli Faluban, Korláton, az én ifjúságomban volt egyszer oly ménes-pásztor, a' ki folyvást beszélt Latánul. Innét volt már az, hogy egy Wagner nevű (ha jól jut eszembe) Göttingai Professor, néhány esztendővel ez előtt, azt írta a' Nyelvekről való értekezésében, hogy a' Magyar Nyelv Latina Nyelvből áll, és a'ból származik.

A' tapasztalással ellenkezik tehát az, hogy már ma a' Latina Nyelvet Diák, vagy Diakonus, vagy Pap Nyelvnek nevezzük, nem is említvén azt, hogy a' Latina Nyelv törvényes (legalis) Nyelv Hazánkban, a' legfőbb Törvényszékek (Dicasteriumok) csupán azon ítélnék, és a' pereket is csak azon a' Nyelven lehet ott folytatni, a' Tudományok pedig általjában mindennemű Oskolákban Latina Nyelven taníttatnak. Ezek szerint, inkább közönséges Nyelvnek, mint sem Pap Nyelvnek lehetne tehát a' Latina Nyelvet Magyarországon nevezni.

De soha sem is volt igaz neve a' Latina Nyelvnek a' Diák, vagy Diakonus, vagy Pap név; hanem az a'nak mindig csak ráragasztatott neve (Spitznahme-je) volt.

Hagyjuk tehát el azt a' nevet, és nevezzük már valahára a' Latina Nyelvet a' maga igaz nevén Latina Nyelvnek; a' szerént mint minden más Nemzetek is cselekesznek. Ugyan is a' Német Lateinnak, a' Franczia Latinnak, az Anglus Latinnak, nevezik a' Latina Nyelvet.

Mivel pedig ez a' szó, Latina, még megmagyarosítatva nintsen, egészen Latina Nyelv végezetű lévén: tehát az *a* vocalist a' végéről hagyjuk el, a' szerént, a' mint az *us* végezetet is elszoktuk hagyni a' Latina szóból, midőn azt Nyelvünkbe felveszszük. Marad e'kor nekünk, Latin. De minthogy a' Magyar minden szóban csak egy nemű vocalist szenved meg, az az, vagy keményet (durát), vagy lágyat (mollist): tehát e'ből Latin, lesz Latán, valamint e'ből: Angelus, Angyal; Martinus, Márton; Augustinus, Ágoston; Sebastianus, Sebe, Sebő, Sebők, Sebestyén; Alexander, Sándor; Alexius, Elek; 's a' t.

Szófejtőnek (etymologicumnak) nevezém ezt a' Magyar Latán ásványnévtárt azért; mert itt is a' hol szükség volt fejtegettem a' Magyar szavakat.

Ez a' II. Rész csak Magyar és Latán nyelven van; nem akarván a' dolgot, nyomtatást, költséget szükségtelenül szaporítani. A' ki többet akar tudni némely szóról, nézze meg az I. Részt.

Mivel azonban a' Magyar ásványnevezeteim közt ismeretlen Magyar szók is találkoznak; azért az ilyeneknek eredeteket, értelmeket, ezen II Részben mind megmagyarázám, és igaz vóltokat tanubizonyságokkal megerősítém.

És bár ezt cselekedte volna Földi János Orvos Doctor is, ezen becses Munkájában: Természeti História a' Linné Systemája szerént. I. Tsomó. Az Állatok Országá. Posonbann 1801. Hasonlóképen óhajtanám, hogy valamely derék hazafi, ugyan azt vinné véghez, ezen nagy érdemű Munkával is: Magyar Fűvész Könyv, — a' Linné Alkotmánya szerént. Debreczenben. 1807. Ezen előszámlálattott Munkák örök háládatosságot, dicséretet, és emlékezetet érdemlenek a' Magyaroktól (pedig azonban úgy tapasztolom, hogy sokan a' Hazafiak között ezen Munkákra a' füle botjokat sem hajtják); hanem az a' híjánosság van benne, hogy az azokbeli sok nevezetekről nem tudjuk, ha azokat a' Szerzők csak magok gondolták e'? és mi okon? vagy azokat a' Földnépétől vették? pedig a' technicus ter-

minus fő dolog! Ezen kétséges nevezeteknek az eredeteket tehát szükséges volna valamely Munkácskában kiadni; ne hogy holmi idéetlen, vagy talám rossz műszók is hazafiuságot kapjanak köztünk.

Meg kell pedig jegyezni, hogy a' Magyar Literátúrának az egy Óriási lépése, hogy már a' Historia Naturalisnak mind a' 3 Országában, a' Linné Systemája szerint készült Magyar nevek készen vagynak. Mert már most a' Magyaris mindaz Állatokat, mind a' Növényeket, mind az Asványokat nevezni rendesen tudván, a' többi mivel-tetett Europai Nemzeteknek tökéletességek szerint, már valahára, a' Magyar is a' maga anyai Nyelvén leírhatja azon számtalan termék ajándékait a' Természetnek, melyekkel az ő Hazáját a' Természet pazérolva megrakta.

Íram Pesten. 28. Decemberben.

1817 Esztendőben.

Szerző.

Szófejtő Magyar Latán

Ásványnévtár.

Acháti: *Achates*.

*) Nem *Achatesi* l. Damaski Vasas Felföld.

Ácháti Ritetsző: *Jaspachates*.

Ácuan Világítósavanyú Vasa: *Fer-
rum Phosphoricatum Acuan*.

Aczél Érczetlenítetett Kisírtet: *Cobaltum Mineralisat, Chalybeum*.

Aczél Érczetl. Ón: *Plumbum Mineralisatum Chalybeum*.

Aczél Érczetl. Réz: *Cuprum Mineralis, Chalybeum*.

Aczél Sárgaföldes Mágnesi: *Magnesium Ochraceum Chalybeum*.

Adulai: *Adularia*.

Agg Bársonyos: *Porphyrius Grandævus*.

*) Agg: Vetus, Antiquus. Párizp. Agg-Telek. Helység neve Torna Vármegyében.

Agg Mészkö: *Calcarius Grandævus*.

Agyag Bársonyos: *Porphyrius Argillaceus*.

Agyag Föld, l. Timföld.

Agyag Hö: *Argilla Indurata*.

Agyagos Höszén: *Lithanthrax Argillaceus*.

Agyagos Sárgaföldes Vas: *Fer-
rum Ochraceum Argillaceum*.

Agyagos Sárgaföldes Vas Veres-
föld: *Ferrum Ochraceum Ar-
gillaceum Rubrica*.

Alföld: *Nidriges Land*.

Alabandi: *Alabandicus*.

Alabandi Rügy: *Gemma Alabandica*.

*) Rügy, l. Rügy alatt.

Alabástromi, Sűrű Föttföld Mész-
kö, Egyenlő Föttföld: *Alaba-
strum, Calcarius Gypsum
Densum, Gypsum Aequabile*.

*) Nem Alabástrumi. Mert az
um végezetű Latán szókat a'
Magyar a' maga nyelvébe
bevévén, azokat om végeze-
tűekké változtatja; p.o.clau-
strum, klastrom; templum,
templom; fundamentum, fun-
damentom, 's a' t.

Alabástromi Föttföld: *Gypsum
Alabastrum*.

Alábbvaló Szivárvány: *Opalus
Vilior*.

Álaranykö: *Pseudochrysolithus*.

*) Ál: Falsus, Clancularis. ge-
täuscht, hintergangen. Pá-
rizp. Al, Persisch, das Lau-
ern, Betrug. Magyarisch.
Ál. Beregsz.

Álesövirág: *Pseudohyacinthus*.

*) Eső: Pluvia. der Regen. Pá-
rizp. Nem kell ezt két s be-
tűvel írni. Mert az, ezen ver-
bumnak: esik, a' participii
praesense.

Álfény: *Pseudogalena*.

Álfény Fog: *Zincum Pseudoga-
lena*.

Álgyémánt; Álszelídíthetetlen:
Pseudoadamas.

Álgyémánt Szemölcsös: *Quarzum
Pseudogalena*.

Álképes Ércz: *Metallum Larva-
tum*.

Álképük, Álorezások: *Larvata*.

- Álkristály, l. Álzaj.
 Allati Felföld: *Humus Animalis*.
 Allatokbeli Kővecskék v. Összenövedékek: *Calculi s. Concreta Animalium*.
 Álorezások, l. Álképük.
 Alpeczék: *Pseudolavae*.
 Alpiros: *Pseudorubinus*.
 Áragyogó: *Pseudosmaragdus*.
 Álrügy: *Pseudogemma*.
 *) Rügy; l. Rügy alatt.
 Álsapphiri, Álvilág: *Pseudosapphirus*.
 Álszelídíthetetlen, l. Álgyémánt.
 Álszivárvány: *Pseudoopalus*.
 Átallátszó Képkővecs: *Agalmatolithes Diaphanus*.
 Átallátszó Kősziklakova: *Petrosilex Diaphanus*.
 Áltató, Ámitó, Vakító: *Blenda*.
 *) Áltat: Seducit, Decipit. be-
 trügt. Párizp. Vakít: cae-
 cat, verblendet. *Idem*.
 Áltató Érczetlenítetett Fog: *Zincum Mineralisatum Blenda*.
 Álzaj, Álkristály: *Pseudoberyllus*.
 *) Zaj; l. Tengervíz alatt.
 Álvilág, l. Álsapphiri.
 Amazoni Mezeijegetet: *Feldspatum Amazonium*.
 Ámitó, l. Áltató.
 Ammon Só, l. Fővenyesi Só.
 Ammon Sós Üvegcese, l. Fővenyesi Sós Üvegcese
 Andalusi: *Andalusites*.
 *) Nem Andalusi, l. Damaski Vas. Felföld.
 Angol Redves, Angol Szúette: *Cariosus Anglorum*.
 *) Angol: Anglus, Anglicanus.
 Nem Anglus, l. Damaski Vas. Felf.
 Aragoni: *Aragonites*.
 Aragoni Mészke: *Calcarius Aragonites*.
 *) Nem Aragoniai, l. Damaski Vas. Felf.
 Arany, Aurumé, Auriumé, Őr-
 zet, Hajnal, Fordító, Fényes-
 ség: *Aurum*.
 Aranyenyv Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Chrysocolla*.
 Aranykő: *Chrysolithus*.
 Aranyfesték Hími: *Arsenicum Auripigmentum*.
 *) Hími, l. Hími.
 Arany Máz: *Stannum Aureum*.
 *) Máz, l. Máz.
 Aranypárhagyma, Aranypárhagymalé: *Chrysoprasius*.
 Aranyréz, l. Hegyiréz.
 Aranyszín Réz: *Cuprum Fulvum*.
 Aranytermő Termék Ezüst, Nap-
 ded: *Argentum Nativum Auriferum, Electrum*.
 Arendáli, Pót, Szerzék, Sásded, Colophonided, Werner Pistákdede v. Pistákmogyoródede v. Pistákdíódede: *Arendalites, Epidotes, Thalites, Colophonites, Pistacites Wernerii*.
 Aszaly Kőszikla: *Crossopetra*.
 *) Aszalya a' köntösnek: Alavestis. der Schweif oder Zipfel am Kleide. Párizp.
 Asztal Vasképü: *Basaltes Trapezum*.
 Ásvány: *Minerale*.
 *) Ásvány; Győr és Ung Várme-
 gyében helység neve. Tehát régi szó. Tudtomra T. Gáti Uram él vele legelőször a' Természet Historiájában.
 As: fodit; ásvány: fossum.
 mint; gyújt, gyújtvány.
 Ásvány Egri, l. Hóld Tej.
 Ásvány Galócza, l. Ugyanott.
 Ásvány Hashajtógyökér: *Turpethum Minerale*.
 Ásványisméret: *Oryctognosia*.
 Ásvány Karmazsin Színbogár: *Kermes Minerale*.
 *) Karmazsin Színbogár: Coccus Illicis. Hermes, Kermesbeere. Földi Term. Hist.
 Ásványnévtár: *Lexicon Mineralogicum*.
 *) Tár, hajdan Tavar: Gaza,

Thesaurus, Aerarium, Fiscus, Arca, v. Supellex, Utensilium congeries, Res reconditae, repositae. *Sándor.* Dar, Haus, Pallast, Persisch; tár (tár ház). *Beregszászi Neb. d. Aehn.* Zótár, szókat magyarázó könyv: *Lexicon Párizp.* A' Lexicon Párizpapai v. inkább Bód Péter Zótárnak nevezte, a' mely szót alkalmasént valamely íratott v. nyomtatott régibb könyvünkbe találta. Ezt Ráth Mátyás Úr észrevévén, a' Lexicon Szótárnak mondotta Hír-mondójában. Már mivel a' Tár, vagy is Tavar (Tawer az *Ihre Lapp* Szókönyvében így deákoztatik: Thesaurus, Possessio) az Eleinknél v. anynyit tett mint Hints, Thezaurus v. mint Holmi, Holvaló, Házi egymás, Supellex; vagy pedig mint Gyűjtemény, Collectum, Reconditum; a' mint ez kité-

szik ezen régi szavainkból: Tárház, Tárnok, Társzer; úgy minden bizonynyal a' Szótár is anynyit tehetne, mint Szókints, Szószér, Szóholmi, Szógyűjtemény, Szótakarmány. *Sánd. Előbesz. IV.* Már közönségesen bevétettek: Szótár, Levéltár. Ezen szók ellen a' Debretzeni Magyar Grammatika kikel.

Ásvány Só, Hö Só: *Muria Fossilis, Sal Fossile.*

Ásvány Tölgyfagomba, *L. Hóld Tej.*

Ásványtudomány, Ásványászság: *Mineralogia.*

Ásványász: *Mineralogus.*

*) Ásványász; mint Bányász, Halász.

Ásványászság, *L. Ásványtudomány.*

*) Ásványászság; mint Bányászság, Halászság.

Aurumé, *L. Arany.*

Aurumé, *L. Ugyanott.*

B.

Baltaded, Bárded, Fejszeded, Szekerczeded: *Axinites.*

*) Arabisch, balat, secuit, hacken, balta, securis. Paludah, Persisch. das Beil, die Axt, balta. *Beregszászi Ueb. d. Aehn.* Balta, Türkisch, das Beil, Magyarisch Balta. *Idem.*

Szekercze, securis, das Beil, Persisch, sikr. *Idem.*

Ez a' végezet: ded, a' mint némely szavainkban előfordul: kerekded, kiseded, gyermekded, fenynyeden, könnyyeden, édesdeden, rövideden, gyengéded, 'sa' t. formát v. hasonlítást jelent,

egyszersmind pedig visszaveszen valamit a' szó értelméből, p. o. kerekded, a' mi nem tökéletes kerek, hanem van valami híjja. Sőt bátorzkodtunk a' magabann hangzóját (bár eleinten a' fül szokatlanúl vette) a' nyelv természetéhez alkalmaztatni, és e' helyett: hosszúded, hosszúdadot tenni; valamint a' szert, a' kemény hangok után, szornak mondják, p. o. kétszer, hatszor. *Magyar Fűvészk. 34. lap.* Déd, ded, valamihez hasonlítást jelent, mint kerek, ke.

rekded, kis, kisded, 's a' t.
Debretzenyi Magyar Gram-
mat.

En nem merém a' ded vége-
zetet, dadra is változtatni.
Mert a' nyelvünkben nints
rá példa. Szerző.

Jegyz. Hibázik a' Debretzenyi
Magyar Grammatika, mi-
dön a' ded, végezetet, e-
gyenlőnek teszi a' ded vége-
zettet. Mert a' ded nem a'
szók végekre, hanem a' szók
elejekre tétetik; és épen más
értelmű, mint sem a' ded. p. o.
Dédösöd: Atavus, Tritavus.
Derzmente Uraltvater, Dritt-
uraltvater. *Párizp.* Dédüköd:
Atavia, die Mutter in fünften
Grad. *Id.* Déd: Avus. *Sán-*
dor. Ez a' ded Arab szó, és
teszen: avus-t. Ettől szár-
mazik a' Tót nyelvben is a'
Dēdo, avus. Rácúl, Ded,
Deda, avus.

Innét az is világos, hogy
ha valamely Magyar szó a'
Tót nyelvben is megtalálta-
tik, vakmerőség mindjárt azt
állítani, hogy azt a' Magya-
rok a' Tótoktól vették. Mert
az jöhet valamely harmadik
anyanyelvtől, mint itt a' pél-
da tanítja; és azt mind a' két
nyelv onnét, mint kútfőből
vehette.

Balzsamenyv, l. Füszerenyv.

Bányászna: *Minera.*

*) Bányászna: Metallum. a' lers-
ley Erz, Metall. *Párizp.*

Barátmérge, l. Vadmérge.

Bárded, l. Baltaded.

Barna Fekete Vérded Vas: *Fer-*
rum Haematites Nigrum Fus-
cum.

Barna Vérded: *Haematites Fus-*
cus.

Barnás Hőszén, Hőz Szurokfa:
Lithanthrax Brunescens, Pis-
saxylon Vulgare.

Barnás Mészkö, Magnesi Faj, Ma-
gnesi Had: *Calcarius Brunesc-*
cens, Magnesiata.

*) Had, l. Magnesi Had alatt.
Bársonyos: *Porphyrius.*

*) Bársonyos: egy folyóvíz ne-
ve Abaújban. Talám a' fé-
nyességétől nevezék; én pe-
dig ezt a' követ a' veressége-
től nevezem.

Bársonyos Kőszikla: *Saxum Por-*
phyreum.

Bársonyos Kősziklakova: *Petro-*
silex Porphyreus.

Bársonyos Mezeijegezet: *Feld-*
spathum Porphyrium.

Bársonyos Omladék: *Breccia Por-*
phyrea.

Báj Vas, Bájos Vas, l. Magnesi
Vasa.

Bajkali: *Bajkalites.*

Bélesképű Vas: *Ferrum Placen-*
tiforme.

Berlini Hék: *Coeruleum Bero-*
linense.

Betyár Fővenykö: *Avanturino.*

*) Betyár: A' szálásokon, pusztá-
kon tekergő, kerengő,
szegény legény. *Tiszamel-*
léki szó.

Bíborkővecs, l. Danestálanképű.

Bimbó, l. Rügy.

Bitang, l. Szőkevény.

Bogyókővecs, Karmazsin Színbo-
gár-bogyókővecs: *Coccolithes.*

Bonóni Sulyság: *Barytis Bono-*
niensis.

*) Sulyság; l. Sulyság alatt.
Nem Bonóniai, l. Damask.
Vas. Felf.

Bonóni Világító v. Kö, Sugárló
Sulyság: *Lapis s. Phosphorus*
Bononiensis, Barytes Radia-
tus.

Born Ércztermő Kősziklája, Ércz-
termő Bársonyos: *Saxum Me-*
talliferum Bornii, Porphy-
rius Metallifer.

Borotva Fővenykö: *Arenarius*
Novacularis.

Borotva Pala: *Ardesia Novacula*.

Borsóképu Agyagos Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Pisiforme*.

Borsóképu Vas: *Ferrum Pisiforme*.

Borsókő: *Pisolithus*.

Brasili Topazi: *Topazius Brasilianus*.

*) Nem Brasiliai Topazusi, l. Damask. Vas. Felf.

Brianzoni Tisztító: *Smectis Brianzonius*.

Brunner Sárgaföldes Szurok Vasa: *Ferrum Ochraceum Piceum Brunneri*.

Burkos Vasképu: *Basaltes Tunicatus*.

*) Burok: Velamen, Tegumentum, Operimentum, Mem-

brana infantum nascentium.
Párizp. Sándor.

Búzavirág színű, Búzavirág színűded, l. Égszinded.

Buzgó Felföld: *Humus Effervescens*.

Büdös Sárkányvér Kéneső: *Hydrargyrum Cinnabaris Foetida*.

Büdös Sulyság, Májdéd, Föttföld Kő Máj: *Barytes Dysodes, Hepatites, Gypsum Lapis Hepaticus*.

Büdöskő, Kénkö: *Sulfur*.

Büdösköves Strontiani, Schütz Strontianija: *Strontianites Sulfuratus, Strontianites Schützites*.

Büzös Kéneső: *Hydrargyrum Foetens*.

C.

Cachi Chalcedoni, l. Cachmarti Chalcedoni.

Cachmarti Chalcedoni: *Chalcedonius Cachalonius*.

*) Mart: Littus, Ripa. daß Usfer oder Gestade am Meer oder Fluß. *Párizp.* Erdélyben állhatatosan most is ezen értelemben veszik ezt a szót, és soha a littust vagy ripát, partnak nem, hanem martnak nevezik. Magyarországon némely helységek neveik, és vezetéknevek, nyomai ezen szónak, p.o. Veresmart, falu, Heves, Mármoros, Szabolch, Szathmár, Ugocsa Vármegyékben. Hasonlóan Veresmart több Nemes Nemzetségek vezetéknevek.

Candlei vagy Canneli Kőszén: *Lithanthrax Candle*.

Carthagói: *Carchedonius*.

Ceyloni, Zeylani: *Zeylanites, Ceylonites*.

Ceyloni Sólumos: *Circonius Ceylonicus*.

Ceyloni Salakoeska: *Scorlus Zeylanites*.

Chalcedoni: *Chalcedonius*.

Chalcedoni-köröm: *Chalcedonyx*.

Cimoli: *Cimolia, Cimolites*.

*) Nem Cimolusi, l. Damaski Vasas Felföld.

Cimoli Agyag: *Argilla Cimolia, Argilla Cimolites*.

Cimoli Crétai Liszt: *Creta Cimolia Farinacea*.

Citrom Sárgaföldes Agyagképu On: *Plumbum Ochraceum Argillaeforme Citrinum*.

Colophonided; l. Arendáli.

Columbi: *Columbinum*.

*) Nem Columbiai, l. Damaski Vasas Felföld.

Columbi Vas: *Columbium Ferreum*.

- Corund, Coromandeli: *Corundum*.
- Cremsi Timkő Pala: *Ardesia Aluminaris Cremensis*.
- Crétai: *Creta*.
- Crétai Liszt, l. Hóldtej.
- Csal Tündöklő, l. Csalárd Márvány.
- *) Tsal, Tsel: R. *Fraus*, *Dolus*, *Astus*, *Fallacia*, *Impostura*. Sándor. Tschal, Persisch, Schlinge, Magyarisch, tsal. *Beregsz*.
- Csalárd Márvány, Csal Tündöklő: *Marmor Dolomites*.
- Csécsted l. Himlöded.
- Csecskö: *Mastolithus*.
- Cseh Magvas Kova: *Silex Granatus Bohemicus*.
- Cseh Manacáni, Iseri Nap: *Manacanium Bohemicum*, *Titanium Iserinum*.
- Csekély Szivárvány: *Opalus Vilis*.
- Csempe Köszikla: *Saxum Fornacum*.
- *) Tsempe, antiqu. pro Hályha: *Testa Fornacea*, *Fidelia fornacea*, eine Ofenziegel, Rachel. Diction. Párizp.
- Csempes Mészke: *Calcarius Apatites*.
- *) Tsempes: *Fraudulentus*, *Dolosus*, *Astutus*, *Versutus*. Töld. Sándor. Ezen szóval most is élnek itt Pest Vármegyében.
- Csendesítő Só: *Sal Sedativum*.
- Csepegett Enyv, Elevenolaj Enyv: *Bitumen Naphtha*.
- Csepegőkő Mészke: *Calcarius Stalactites*.
- Csepegőkő vagy Pöfeteg Szemölcsös: *Quarzum Stalactiticum s. Tosaceum*.
- Csepegős Fötföld: *Gypsum Stil-latitium*.
- Csepegős Fövenykő: *Arenarius Stillatitius*.
- Csepegős Sulyság: *Barytis Stil-latitia*.
- Csepegős Szemölcsös: *Quarzum Stillatitium*.
- Cseppded Csepegőkő: *Stalactites Stalogmites*.
- *) Ded, lásd Baltaded alatt
- Cserep Pala, l. Hasadó Cserep Pala.
- Cserepes Áltató Érczeilenítetett Fog: *Zincum Mineralisatum Blenda Testacea*.
- *) Tserepes, Testaceus. Irrden. Párizp.
- Cserepes Hími: *Arsenicum Testaceum*.
- Cserepes Krétai: *Creta Testacea*.
- Csigácska Omladék: *Breccia Lumachella*.
- Csigaded, l. Rúpded.
- Csíkos vagy Sávós Fötföld, Kanafos Fötföld Mészke: *Gypsum Striatum*, *Calcarius Gypsum Fibrosum*.
- *) Sávós: *Striatus*, *virgatus*, gestreift, streifig. Sánd. Sávós-Keszkenő: *Linteum carbasinum*, *Sindon*, *Linteum tessellatum*, *virgatum*. gewäserte Leinwand. Párizp.
- Tsíkos: *Striatus*, *virgatus*, *lineatus*. streifig. Sándor. Az elsővel Innet a'dunán, az utólsóval Túl a'Dunán élnek állhatatosan.
- Csillagkorallded Mészke, Csillagkorallképű Mészke: *Calcarius Madreporites*, *Calcarius Madreporiformis*.
- *) Ded, l. Baltaded alatt.
- Tsillagkorall, Madrepora, Sternkorall. Földi Term. Hist.
- Csillagkorallképű Mészke, l. Csillagkorallded Mészke.
- Csillagos: *Stellaris*.
- Csillagos Inkő: *Inolithus Stel-latus*.
- Csillagzó: *Stilbites*.
- Csillámló Márvány, Márvány Dára: *Marmor Micans*, *Marmor Granulare*.

- *) Dara : Granula. *Párizp.* der Hirsén, Dari, Türkisch, Magyarisch Dara. *Beregszászi. Ueb. d.*
- Csillom vagy Csillám : *Mica.*
- *) Tsillám : Splendor, Fulgor, Micamen, Coruscamen. *Sándor.* Tsillámkő, Tsillámlőkő, Mica. Glimmer. *Idem.* Tsillámló : Stellans, coruscans. blitzend, schimmernd. *Párizp.* Csillom; vezeték-név is.
- Csillom Pikkelykő v. Halpénzkő : *Mica Lepidolithus.*
- Csillomded, Tarka Fagygyú : *Micacites, Talcum Versicolor.*
- *) Ded, l. Baltaded alatt.
- Csillomlevelű : *Micaphyllites.*
- Csillomos Bársonyos : *Porphyrius Micaceus.*
- Csillomos Fövény : *Arena Micacea.*
- Csillomos Rühes : *Gneissium Micaceum.*
- Csillomos Tükör Érczetlenített Vas : *Ferrum Mineralisatum Speculare Micaceum.*
- Csipke : *Spinellus.*
- Császár, l. Sikár.
- Csiszolókő, l. ugyanott.
- Csontenyv : *Osteocolla.*
- Csudálatos, Glauber Üvegcséje : *Mirabile, Vitriolum Glauberi.*
- Cypri, l. Réz.
- *) Nem Cyprusi, l. Damaski Vasas Felföld..
- Cyprirozsa : *Cuprigo.*
- Cziczaszem Hova, Macskaszem : *Silex Catophthalmus, Oculus Cati.*

D.

Damaski Vasas Felföld : *Humus Martialis Damascena.*

- *) Az Europai Fő Nemzetek, midőn a' Latán's Görög nyelvekből magok nyelvekbe kereszt- és vezeték-neveket vesznek fel, azoknak Latános és Görögös végezeteket elszokták hagyni, 's azután amazokat vagy csonkán, vagy magok nyelvek szerint való végezetekkel megszaportva, veszik fel a' magok nyelvekbe. Ilyen Latános és Görögös végezetek a' következők : *us, a, um. ius. ia, ium. os, η, ov. es, ης. ιτης. as, is.* Ezért mondja már, a' Német : Ovidius, Ovid; Constantinopolis, Constantino-pel; Johannes, Johann; Stephanus, Stephan; Achates, Achat; India, Indien; Brasilia, Brasilien; 's a' t. a' Francia; Abrahamus, Ab-

raham; Celsus, Celse; Andreas, Andre; Florentia, Florence; 's a' t. az Angol: Johannes, John; Germanus, German; Cardinalis, Cardinal; Patriarcha, Patriarch; Capellanus, Chaplain; Germania, Germany; Hollandia, Hollaud; Italia, Italy; Roma, Rome. Ezen példákat követék a' Magyarok is; mert a' tudós Bód Péter írja: *Terminationes os et us Graecis Latinisq. familiares Hungaros in formandis vocibus plerumque abicere. Diction. Páriizp. 612. pag.* De a' példák is azt bizonyítják. Mert Magyarúl: Martinus, Márton; Gallus, Gál; Trajanus, Tarján; Adrianus, Adorján; 's a' t. lásd *Párizp. 612, 615 lapokon a' kereszt-neveket.* Ezek szerint ezen munkában, nevet adván az

ásványoknak, minden Görögös és Latános végezetheket a' vezetékek és kereszt nevektől elveték.

Danestalan, Mocsoktalan, Szeny-nyetlen: *Amiantus*.

*) Danes; 'Tsúnyaság. Sz. Sándor. Dancsos; Turpis, Foe-dus, Immundus. *Id.*

Danestalan Éghetetlen: *Asbestus Amiantus*.

Danestalanképű, Biborkövec: *Amiantoides, Byssolithes*.

Darált Krétai: *Creta Granulata*.

*) Darált Árpa: *Hordeum con-tusum, molitum*. Zerstoßen oder geschroten Gersten. *Pá-rizp.*

Darált Fagygyús Mészke: *Calca-rius Talcosus Granulatus*.

Darázské Ravics: *Caementum Tuffa*.

*) Darázské: der Tof, Toffstein, Duckstein. Tophus. *Lex. Már-ton*. Daráské (igazán Da-rázské): Tophus, Tuffstein, Sándor.

Ded, l. Baltaded alatt.

Disznós Mészke: *Calcarius Suil-lus*.

Disznófog Jegezet: *Spathum Hyodon*.

Drillói, l. Achat.

Durva Fövény: *Arena Rustica*.

*) Durva: Rudis. *Párizp. Sán-dor*.

Düledékes vagy Omladékos Már-vány: *Marmor Ruinosum*.

E.

Egermaszlag, l. Hími.

Egeri: *Egeranus*.

Egresded: *Omphacites*.

Éghetetlen: *Asbestus*.

Éghetetlenképű Súgáros, Hanafos Súgáros: *Actinotus Asbesti-formis, Actinotus Fibrosus*.

Égikő, Levegőikő, Felmenőkő: *Meteorolithus, Aërolithus*.

Égő Réz, Gyúladó Réz: *Cuprum Phlogisticum*.

Égő Vas: *Ferrum Phlogisticum*.

Égszinded, Égszinköded, Búza-virágszínű, Búzavirágszinded: *Cyanites*.

*) Cyanus: Búzavirág, Zafir-kő. *Párizp* Cyanus mas: Hék 'Zafir. Cyanus foemina. Fe-jér 'Zafir, Turkés. *Id.* Cya-nus, a, um. Rékszínt mutató, Kékellő, Égszín. *Id.* Cya-nus minor: Búzavirág, Hék virág, Kornblume. *Csapó Fűv. Kert.*

Égszinded Sisterékelőkő: *Zeoli-thus Cyanites*.

Égszínű: *Coelestinus*.

Égszínű Strontiani: *Strontiani-tes Coelestinus*.

Egyenetlen Fövény: *Arena In-aequalis*.

Egyenlő Föttföld, l. Alabastromi.

Egyenlő v. Lapos Tekenős Nemes Kigyós: *Serpentinus Nobilis Conchaceus Planus s. Aequa-bilis*.

Egyenlő Mészke, Köz Sűrű Mész-ke: *Calcarius Aequabilis, Cal-carius Densus Vulgaris*.

Egyes Magded: *Granites Sim-plex*.

*) Ded, l. Baltaded alatt.

Egyiptomi Ritetsző: *Jaspis Ae-gyptiaca*.

Egyszínű Márvány: *Marmor U-nicolor*.

Ék: *Sphene*.

Elevenolaj Enyv, l. Csepegett Enyv.

Elevenszén, l. Izzó.

Élőfás Márvány: *Marmor Den-driticum*.

Enyészeti Topázi: *Topazius Occidentalis*.

Enyv: *Bitumen*.

Enyü, Ennyv v. silkeres sár Indiában: *Bitumen. Párizp.*

Enyves Ásvány Fa, Höz Szurokfa: *Lignum Fossile Bituminosum, Pissaxylon Vulgare*.

Enyves Héneső Máj: *Hydrargyrum Hepaticum Bituminosum*.

Enyves Pala: *Ardesia Bituminosa*.

Epsomi Üvegese, Keserü: *Vitriolum Epsomense. Amarum*.

Ércz, Hözelmás, Mással, Más mellett, Másután: *Metallum*.

*) Mással; olyan substantivum, mint: regvel, v. reggel; estvel, v. este; éjvel, v. éjjel.

ערץ, ércz. Humilis, Depressus apud Arabes ערץ

arecz, Terra apud Hebraeos. Értz: *Metallum*. allerley Ertz, Metall. *Párizp.*

Ércz Mész, v. Savanyúlt Ércz: *Metallum Calcinatum s. Oxydatum*.

Ércz Miklósé: *Nicolum Metallicum*.

Érczded: *Broncites*.

*) Ded, l. Baltaded alatt.

Érczetlenítetett: *Mineralisatum*.

Érczetlenítetett Hími Gubicslé: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum*.

Érczetlenítetett Hími Sárga Gubicslé: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum Flavum*.

Érczetlenítetett Hími Veres Gubicslé: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum Rubrum*.

Érczetlenítetett Héneső Máj: *Hydrargyrum Mineralis. Hepaticum*.

Érczetlenítetett Hími Tüzkő: *Arsenicum Mineralis. Pyriticosum*.

Érczetlenített Máz Tüzkő: *Stannum Mineralis. Pyritaceum*.

Érczetlenítetett Ón Fény: *Plumbum Mineralisatum Galena*.

Érczetlenítetett Ón Fény Onrozda: *Plumbum Mineralis. Galena Plumbago*.

Érczetlenítetett Réz Tüzkő: *Cuprum Mineralis. Pyritaceum*.

Érczetlenítetett Réz Máj: *Cuprum Mineralis. Hepaticum*.

Érczetlenítetett Rézzel Elegyes Fővenykö: *Arenarius Cupro Mineralisato Fetus*.

Érczetlenítetett TükörVas: *Ferrum Mineralisat. Speculare*.

Érczetlenítetett Vas Tüzkő: *Ferrum Mineralis. Pyrites*.

Érczetlenítetett Vas Tüzkő Máj: *Ferrum Mineralisat. Pyrites Hepaticus*.

Érczfényességű Hőszén: *Lithanthrax Metallice Nitens*.

Ércztermő Bársonyos; l. Born Ércztermő Hősziklája.

Éretlen Éghetetlen, Höz Éghetetlen: *Asbestus Immaturus, Asbestus Vulgaris*.

Ért Danestalan: *Amiantus Maturus*.

Erötlen, Erötlen Sisterékelőkő: *Analcime, Zeolithus Analcime*.

Erötlen Sisterékelőkő, l. Erötlen.

Esővirág, Hyacinth: *Hyacinthus*.

Étető, l. Hími.

Ezüst Üst: *Argentum*.

*) Üst: *Argentum*. Ezüst. Sándor. Tula'dunán soha Ezüstnek nem nevezik az argentumot, hanem Üstnek.

Ezüst Lágyítvány; l. Ezüstös Héneső.

Ezüsttermő Érczetlenítetett Hími Tüzkő: *Arsenicum Mineralisat. Pyritaceum Argentiferum*.

Ezüstös Héneső, Ezüst Lágyítvány: *Hydrargyrum Argentatum, Amalgama Argenti*.

Ezüstös Termék Arany, l. Napded Termék Arany.

F.

- F**a Éghetetlen: *Asbestus Lignum*.
- F**a Máz: *Stannum Ligneum*.
- F**a Szivárvány, Höfa Szivárvány: *Opalus Ligneus, Opalus Lynthoxylon*.
- F**agygyú, l. Igazi Fagygyú.
- F**agygyú Liszt, l. Fagygyús Hegyi Liszt.
- F**agygyúded, l. Levegücskés Hájded Fagygyú.
- F**agygyús Hegyi Liszt, Fagygyú Liszt: *Farina Montana Talcosa, Talcum Farinosum*.
- F**agygyús Mészke, Hesperü Jegzet: *Calcarius Talcosus, Picrospathum*.
- F**agygyús Nyelkövecs: *Scapolithes Talcosus*.
- *) Scapus: Szőlő-nyele, Innét: Elnyellik a' szőlő, az az, leszakadozik a' szőlő nyele, és a' szőlő lehull. Hegyaljai szó.
- F**agygyús Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Talcosum*.
- F**agykövecs: *Cryolithes*.
- F**ayos Fötföld: *Gypsum Glaciale*.
- F**ahajded: *Cinnamomites*.
- F**ahluni Fövenyke: *Arenarius Fahlunensis*.
- F**arkastajték Farkasfel: *Wolfraum Spuma Lupi*.
- *) Farkasfel, mint Tejfel.
- F**assai: *Fassaites*.
- F**azék Fagygyú, Fazék Hö: *Tal, cum Ollaris, Lapis Ollaris*.
- F**azék Hö, l. Fazék Fagygyú.
- F**azekas Agyag, Gerenczér Agyag, Fejérföld: *Argilla Figulina*.
- *) Gerentzér: Figulus, ein Hafner, Töpfer. Párizp. Gerentzér: Gölöntsér Figulus Sándor. Fejérföldnek hívja ezt az agyagot a' Höznép.
- F**ekete Áltató Érczetlenítetett Fog: *Zincum Mineralisatum Blenda Nigra*.
- F**ekete Érczetlenítetett Ezüst, Törő Ezüst: *Argentum Mineralisatum Nigrum, Argentum Fragile*.
- F**ekete Érczetl. Ón: *Plumbum Mineralisatum Nigrum*.
- F**ekete Érczetl. Uránkori: *Uranium Mineralisatum Nigrum*.
- F**ekete Ezüst: *Argentum Nigrum*.
- F**ekete Magnesi: *Magnesia Nigra*.
- F**ekete Por Vas: *Ferrum Pulverulentum Nigrum*.
- F**ekete Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Nigrum*.
- F**eketefaj: *Nigrita*.
- F**eketefaj Pala: *Ardesia Nigrita*.
- F**eketehad: *Nigrinus*.
- F**eketeded, l. Feketéllő.
- F**eketéllő, Feketeded: *Melanites*.
- *) Ded, l. Baltaded alatt:
- F**eketés Szurokfa: *Pissaxylon Fuscens*.
- F**elföld, Töltöld, Televény: *Humus*.
- *) Televény: Congestum. ein zusammengetragener Haufse. Párizp.
- F**elhös, l. Hödös.
- F**élgolyóbis Csillom: *Mica Hemisphaerica*.
- F**elleges, l. Hödös.
- F**elmenökő, l. Égikő.
- F**elrepült Héneső: *Hydrargyrum Sublimatum, Mercurius Sublimatus*.
- F**elséges Magnesi: *Magnesium Regulinum*.
- F**énkö Fövenyke: *Arenarius Cos*.
- F**ényes Érczetlenítetett Zavar: *Wyzmutum Mineralisatum Galenare*.

- Fényes Óni: *Molybdaenum Galenare.*
 Fényesség, l. Arany.
 Fénylő Érczetlenítetett Ezüst; Üveg Ezüst: *Argentum Mineralisatum Nitidum, Argentum Vitreum.*
 Fénylő Érczetl. Hírsírtet: *Cobaltum Mineralisatum Nitidum.*
 Fénylő Érczetl. Vas: *Ferrum Mineralisatum Nitidum.*
 Fénylő Földes Mészke: *Calcaris Terreus Nitidus.*
 Fénylő Hasadó Timkő Pala: *Ardesia Aluminaris Schista Nitens.*
 Férjfiás, Férjfiúi, l. Hími.
 Festék: *Chromium.*
 Festéksavanyú Vas: *Ferrum Chromicatum.*
 Festő Vasas Felföld: *Humus Martialis Tinctoria.*
 Festők Magnesijok: *Magnesia Pictorum.*
 Fejéragyag Agyag: *Argilla Leucargilla.*
 Fejér Arany: *Aurum Album.*
 Fejér Érczetlenítetett Ezüst: *Argentum Mineralisat. Album.*
 Fejér Érczetlenítetett Hírsírtet: *Cobaltum Mineralis. Album.*
 Fejér Érczetl. Ón: *Plumbum Mineralisatum Album.*
 Fejér Érczetl. Réz, Fejéres Réz: *Cuprum mineralisat. Album, Cuprum Albidum.*
 Fejér Érczetl. Szorító: *Stibium Mineralisatum Album.*
 Fejér Ezüst: *Argentum Album.*
 Fejér Farkasfel: *Wolframum Album.*
 Fejér Földércz, Sárga Erdélyi: *Tellurium Album, Silvanium Luteum.*
 Fejéritő: *Albinus.*
 Fejérkő: *Leucolithus.*
 Fejér Hrétai: *Creta Alba.*
 Fejér Mézga: *Succinum Album.*
 Fejér Sárgaföldes Hími: *Arsenium Ochraceum Album.*
 Fejér Sárgaföldes Scheelé: *Scheelium Ochraceum Album.*
 Fejérkövecs: *Leucolithes.*
 Fejérded: *Leucites.*
 *) Ded, l. Baltaded alatt.
 Fejéres Réz, l. Fejér Érczetl. Réz.
 Fejér-Ón, l. Máz.
 Fejes Polyvacsukk: *Phalaris Bulbosa.*
 *) Phalaris: Polyvacsukk. Magy. Füvészk.
 Fejszeded, l. Baltaded.
 Finum Termék Arany, l. Főtt Termék Arany.
 Fiókos Kiett Gombás Tölesér Márvány: *Filtrum Marmor Spongiosum Exesum Cellulosum.*
 *) Fiókos láda: *Arcula locularis*, *arca loculata*, eine Lade mit vielen Fächlein. Párizsp. Fiók: *Mensae aut cistae locus*, *Arcula*, *Forulus*, *Loculamentum*. Fiókos: *Loculatus*, *Forulatus*. Sándor.
 Fiókos Márvány: *Marmor Cellulosum.*
 Fiókos Szemölcsös: *Quarzum Cellulosum.*
 Fiókos Érczetlenítetett Vas Tüzkő: *Ferrum Mineralisatum Pyrites Cellulosus.*
 Fodorhájkő: *Mesenteriolithus.*
 Fog, Mázded: *Zincum.*
 Fog Üvegese: *Vitriolum Zinci.*
 Folyam Mészke: *Calcaris Fluor.*
 Folyó Föveny: *Arena Mobilis.*
 *) Folyó Fövenynek híjják itt Pest Vármegyében az olyan homokot, a' melyet a' szél elhord, és egész határokon elborít.
 Folyóvízi Fövenykő: *Arenarius Amnigenus.*
 Forrasztókő Mészke, l. Pöfeteg Mészke.

- *) Forrasztókönek híjja a' Hőz-
nép a' *Calcarius Tofust*. Mert
azt hiszi, hogy a' ketté tört
csontot össze forrasztja.
Minthogy a' csont forradása-
hoz hasonló. Gyógyít is ve-
le a' tudatlan közseg.
Forrókö, l. Sisterékelőkö.
Földércz: *Tellurium*.
Földérczes Termék Vas: *Ferrum
Nativum Telluricum*.
Földgyanta Enyv, l. Viasz Enyv.
Földes Fagygyú, Pikkelyes Fagy-
gyú: *Talcum Terreum*. *Tal-
cum Squamosum*.
Földes Föttföld: *Gypsum Ter-
reum*.
Földes Föttföld Liszt: *Gypsum
Terrestre Farinaceum*.
Földes Kénkö: *Sulfur Terreum*.
Földes Köz Ritetsző: *Jaspis Vul-
garis Terrea*.
Földes Siker, Földi Ceder Szu-
rok, Földes Siker Enyv: *As-
phaltum Terreum*, *Cedria
Terrestris*, *Bitumen Asphal-
tum Terrosum*.
*) Nem Cedrus, hanem Ceder,
l. Damask. Vas. Felf.
Földes Siker Enyv, l. Földes Siker.
Földes Sulyság, Morzsolódó Ne-
héz Sulyság: *Barytis Terres-
tris*, *Barytis Ponderosa Fria-
bilis*.
Földes Timső, Timföld: *Alu-
men Terreum*.
Földes Zöldellő: *Chlorites Ter-
rea*.
Földes Vasrozdás Sárgaföldes
Réz: *Cuprum Ochraceum Fer-
ruginosum Terrosum*.
Földes Velő: *marga Terrea*.
Földes Veres Sárgaföldes Hírtet:
*Cobaltum Ochraceum Rub-
rum Terreum*.
Földi Ceder Szurok, l. Földes
Siker.
Földképű Folyam Mészkö: *Cal-
carius Fluor Terraeformis*.
Földképű Föttföld: *Gypsum Ter-
raeforme*.
Föttföld: *Gypsum*.
Föttföld Hő Máj, l. Bűdös Suly-
ság.
Föttföld Mészkö: *Calcarius Gyp-
sum*.
Fött Termék Arany, Finum Ter-
mék Arany, Vont Termék A-
rany, Tiszta Termék Arany:
Aurum Nativum Obryzum.
Föveny, Szemölcsös Föveny: *A-
rena*, *Arena Quarzosa*.
Fövenyesi Só, Ammon Só, Ter-
mék Fövenyesi Só, Termék
Ammon Só, Szalamia: *Muria
Ammonaica Nativa*, *Sal Am-
moniacum*.
*) Szalamia: *Sal ammoniacum*,
v. *Armoniacum*. *Párizp*. Ez
a' szó a' Latán *Sal ammonia-
cumból* van elrontatva.
Fövenyesi Sós Üvegese, Masca-
gnié, Ammon Sós Üvegese:
Vitriolum Ammoniacale, *Ma-
scagninum*.
Fövenyded Márvány, l. Ikrakő
Márvány.
Fövenyes Bársonyos: *Porphy-
rius Arenosus*.
Frankenbergi v. Hassi Halászos
Ezüst: *Argentum Aristatum
Frankenbergense* v. *Hassia-
cum*.
Frankenbergi Fénylő Érezetlení-
tetett Réz: *Cuprum Minera-
lisatum Frankenbergense*.
Fúvókö: *Physalithus*.
Fűrészfogded Csempes: *Apatites
Prismaticus*.
*) Fűrészfogded, l. *Prismati-
cus*; *Cupr. Min. Arsen. Pris-
maticum*, alatt.
Fűrészfogded Csillom: *Mica
Prismatica*.
Fűrészfogded Himis Érezetlení-
tetett Réz: *Cuprum minerali-
satum Arsenicale Prismati-
cum*.

Fűrészfogded Jégezet: *Spathum Prismaticum*.

Fűszer Enyv, Balzsam Enyv, Földgyanta Enyv, Viasz Enyv: *Bitumen Mumia*.

*) Fűszer: Aroma, Condimen-

tum, Fűszerszám, Fűszerzet. *Sándor*. Balsam, Magyarisch, Balsam, Deutsch, Balsam, Türkisch. *Ueber die Aehnli. Beregszászi*. p. 115.

G.

Gabonás Fővenykö: *Arenarius Frumentalis*.

*) Gabona: Frumentum, Fruges, Seges. allerley Korn, Getraid. *Párizp*. Ilyen értelemben veszik ezt a szót Túl a dunán is, de Abaúj Vármegyében, és a Tiszamellek teszen, rozst. siligo-t.

Gadoliné: *Gadolinites*.

Gágási, Ráczkö, Szurkos Kőszén: *Gagas, Lithanthrax Piceus*.

Gágási Enyv: *Bitumen Gagas*.

Gáhné: *Gahnites*.

Gáliczkő, l. Vas Üvegese.

Ganajos Ezüst: *Argentum Stercoreum*.

Ganajos Hírtet: *Cobaltum Stercoreum*.

Garádicsos Agyag, l. Lépcsős Agyag.

Garádicsos Pöfeteg, l. Lépcsős Pöfeteg.

Géhlené: *Gehlenites*.

Gerenczér Agyag, l. Fazekas Agyag.

Glauber Üvegeseje, l. Csudálatos.

Golyóbiskaded: *Sphaerulites*.

Gombás Szemölcsös: *Quarzum Spongiosum*.

Gödrös Szemölcsös: *Quarzum Foveolatum*.

Gömbölyeg Bársonyos: *Porphyrius Globulosus*.

Gömbölyeg v. Válogatott Szemölcsös: *Quarzum Globulosum s. Selectum*.

Gömbölyű Föttföld: *Gypsum Globulosum*.

Gránát, l. Magvas.

Grispán, l. Kékkő.

Grönlandi Kék Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Coeruleum Grönladinum*.

Gyémánt, Szelidíthetetlen: *Adamas*.

Gyémántföld, Szelidíthetetlenföld: *Terra Adamantica*.

Gyémántos, Szelidíthetetlenes: *Adamantinus*.

Gyémántos Corund, Szelidíthetetlenes Coromandeli: *Adamantinus Corundum*.

Gyúladó Réz, l. Égő Réz.

Gyöngyös Bársonyos: *Porphyrius Perlaceus*.

Gyöngyös Csepegőkő Szemölcsös: *Quarzum Stalactiticum Perlaceum*.

Gyöngyös Fővenykö: *Arenarius Margaritaceus*.

Gyöngyös Kova: *Silex Perlaceus*.
Gyükerkő: *Rhizolithus*.

H.

Habos Sárgaföldes Magnesi: *Magnesium Ochraceum Spumosum*.

Hágcsós Agyag, l. Lépcsős Agyag.

Hágcsós Pöfeteg, l. Lépcsős Pöfeteg.

Ásványnévtár II. Rész.

Hálós Siker: *Asphaltum Retinum*.

Halpénzkövecs, l. Pikkelykövecs.

Halpénzes Csillom: *Mica Squamosa*.

Halszemded: *Ichthyophthalmites*.

Ded, l. Baltaded alatt.

Hám, Haj: *Scorza*.

*) Hogy e'nek a' gyökerszónak: Hám, Epidermist kell ten-
ni, megmutatják ezek a' szár-
mazott szók: Hámlani, Há-
mozni. És így ez nem csak
a' lovak' hámját teheti.
Magy. Füvészk. Hogy, Hám,
nevezetesen Cortexet teszen,
az még világosabb ezekből:
Hámzás: Decortatio. das
Schälen, die Abschälung der
Rinden. Hámzom: Decorti-
co. ich schäle Rinden ab.
Hámzott: Decorticatus. ab-
geschält. Hámítani: Excor-
ticare, abschälen die Rinden
oder Schalen abziehen. Ad-
dig hámítsd a' hártsát, míg
hámlik. *Prov.* Dum pluit
molendum est. Hámlik: In-
pers. Decorticatur. es schält
sich ab. *Párizp.* Haj, fa-
haj: Cortex, Crusta. die
Rinde, Schale an Bäumen.
Idem.

Hamuszín Réz; l. Aczél Érczetl.
Réz.

Hamuzsír; l. Növedék Álló Kali.

Hamvas, Zsarádnakos, Három-
fényű, Sokfényű: *Spodumene*.
Triphane.

*) Zsarát, Zsarátnag. Pruna.
Elevenzén. *Sándor*. Abauj-
vármegyében ismeretes szó.

Hant Zsombik: *Humus Cespes*.

Hánytföldded, Lágýföldded:
Chusites.

Harangréz: *Cuprum Campana-
rum*.

Háromfényű, l. Hamvas.

Háromlapú Jegezet: *Spathum*
Triedrum.

Háromszegű Jegezet: *Spathum*
Trigonum.

Hártyás Csillom: *Mica Membra-
nacea*.

Hárczi Aszalykőszikla: *Crosso-
petra Herzynica*.

*) Harz, Sylva Hereynia, ein
Waldgebirge im Königr.
Westfalen. *Hübn. Lex.*

Hasáb, l. Pala.

Hasadó: *Schistus*.

*) Hasadókö: Lapis Schistus,
fissilis. Schiefer. *Sándor*.
Schistus, Lapis schistus:
Hasadókö. *Párizp.* Hasadó:
Fissilis, gespalten, das leicht
zu spalten ist. Id.

Hasadó Bársonyos: *Porphyrius*
Schistus, *Schistoporphyrus*.

Hasadó v. Bársonyos Syenai: *Sye-
nites Porphyraceus* s. *Schis-
tus*.

Hasadó Cserep Pala, Cserep Pa-
la: *Schistus Ardesia Tegula-
ris*, *Ardesia Tegularis*, v. *Tab-
ularis*.

*) Tserép; mellyel házat fednek:
Tegula, Imbrex, Lateraria
tegula, assula. Ein Dach-
Ziegel. *Párizp.*

Hasadó Enyves Mészkö, Velős
Pala Mészkö: *Calcarius Bitu-
minosus Schistus*, *Calcarius*
Ardesia Margacea.

Hasadó Föttföld: *Gypsum Schis-
tum*.

Hasadó Kova (Agyag): *Argilla*
(*Silex*) *Schista*.

Hasadó Rőszén: *Lithanthrax*
Schistus.

Hasadó Köz Hitetsző: *Jaspis*
Vulgaris Schista.

Hasadó Kéneső Máj: *Hydrargy-
rum Hepaticum Schistum*.

Hasadó Szaruáltató: *Hornblenda*
Schista.

Hasadó Tükör Vas: *Ferrum Spe-
culare Schistum*.

Hasadó Zöldellő: *Chlorites Schi-
sta*.

Hasadó Jegezet, Hasadó Jegeze-
tes Mészkö: *Schistospathum*,
Calcarius Schistospathosus.

Hasadó-jegezetes Mészkö, l. Ha-
sádó-jegezet.

Hasadó Vasképű: *Basaltus Schistus*.

Hasadó Velő: *Marga Schista*.

Hasítható (Hasadó) Agyag: *Argilla Fissilis (Schista)*.

Hasítható Fövenykő: *Arenarius Fissilis*.

Hasítható Hasadó-jegezet: *Schistospathum Fissile*.

Hatszögletű Jegezet: *Spathum Sexangulare*.

Haj, l. Hám.

Hajsó, Haj Üvegese: *Halotrichum, Vitriolum Capillare*.

*) Haj: *Capillus, Caesaries*.
Párizp.

Haj Érczetlenítetett Vas Tüzkő: *Ferrum Mineralisatum Pyrites Capillaris*.

Haj Sisterékelőkő: *Zeolithus Capillaris*.

Haj Üvegese, l. Haj Só.

Hajas Adázdéd: *Meionites*.

*) Hajas Adáz: *Aethusa meum*.
Szára kevés levelű: levelei
hajsálra hasgattak; level-
kéi csak nem gyűrűsők; nye-
lei hüvelyezők, hasasok.
Magy. Fűvészk.

Hájlékony Csalárd Márvány: *Marmor Dolomites Flexile*.

*) Hájlékony: *Proclivis, pronus*. *Párizp.*

Hájlékony Fövenykő: *Arenarius Flexilis*.

Hajnal, l. Arany.

Havasi Felföld: *Humus Alpina*.

Hegyi Dekecz, l. Ragadós Enyv.

Hegyi Dohot; l. Ugyanott.

Hegyi Hús Éghetetlen: *Asbestum Caro Montana*.

Hegyi Hátrány, l. Ragadós Enyv.

Hegyi Kék: *Coeruleum Montanum*.

Hegyi Kéreg: *Suber Montanum*.

Hegyi Kulimáz, l. Ragadós Enyv.

Hegyi-Réz, Arany-Réz, Sárga-
Réz: *Cuprum Orichalcum*.

Hegyi Só: *Muria Montana*.

Hegyi Jég: *Crystallus Montana*.

Helmont Játéka: *Ludus Helmontii*.

Hempergős Szemölcsös: *Quarzum Cylindricum*.

*) *Cylindrus*: Hömpölygő, Hempergő, v. Görgőfa. *Párizp.*
Hetevény, l. Kaszahúgy.

*) *Plejades*: Hetevény. das Siebengestirn. *Párizp.*

Hévvízi Pöfeteg: *Tofus Thermalis*.

*) Hévvíz, Természeti hév fürdő: *Thermæ* die warme Bäder. *Párizp.*

Hímeme Sárgaföldes Máz, l. Hím-
nö Sárgaföldes Máz.

Hími, Férjfiúi, Férjfiás, Maszlag, Rosnika, Egérkö, Egérmaszlag, Étető: *Arsenicum*.

*) Hími: *Masculinus*. männlich. *Párizp.* Férjfiúi. Férjfiás, *Virilis*. männlich, zum Mann oder Mannsperson gehörig. *Id.* Maszlag: *Esca venenata*. giftige Speise vor die Fische. *Id.* Rosnika, Egérkö, Étető: *Venenum*. Gift. *Id.* Maslach, *compositio Turcis ex opio praeparata*, cuius dosis est drachma, imo ad tres quandoque innoxie devorant, praesertim si Veneris, aut Martis praelium sint inituri. Vocatur et Anfion, vel Amphion. *Lex. Blanc.*

Hímis Érczetlenítetett Miklósé: *Nicolum Arsenicatum*.

Hímis Érczetl. Réz: *Cuprum Mineralisatum Arsenicale*.

Hímis Ezüst: *Argentum Arsenicatum*.

Hímis Ón: *Plumbum Arsenicatum*.

Hímis Vas: *Ferrum Arsenicale*.

Hímlöded: *Variolites*.

Hímnő v. Hímeme v. Istira v. Tsira Máz: *Stannum Ochraceum Androgynum*.

*) Hím: *Mas*, *Masculus*. Sándor. Nő: *Nupta, Uxor*. *Pá-*

rizp. Eme: R. Femina, Femella, Animal femineum, v. Mater v. Nutrix. Sándor.

Hóld Mezeijegetet, Adulai: *Feldspathum Lunare, Adularia.*

Hóld Tej, Mészke Liszt, Crétai Liszt, Ásvány Egri, Ásvány Gomba, Ásvány Tölgyfagomba, Ásvány Galócza: *Lac Lunae, Farina Calcaria, Creta Farinacea, Agaricus Mineralis.*

*) Egrinek azért nevezem; mert Agaria vagy Agria az első hazája, a' honnét nevezetett. l. *Agaricus Mineralis.* Ügyde, Agria, magyarul: Eger. Galócza: *Agaricus.* Magy. Fűvészk.

Hólded, Jegezetes Főttföld Mészke: *Selenites, Calcarius Gypsum Spathosum.*

Hólded Főttföld: *Gypsum Selenites.*

Homályos Veres Érczetlenítetett Ezüst: *Argentum Mineralisatum Rubrum Obscurum.*

Homok Főveny: *Arena Sabulum.*

Hüllámos Csillom: *Mica Undulata.*

*) Hüllám: *Fluctus.* Sándor.

Húsded, Húsmoslékded, Veres Húsded, Sardini, Sardini Kő: *Carneolus, Sardius, Lapis Sardius.*

Húskő: *Sarcolithus.*

Hyacynth, l. Esővirág.

I.

Igazi Fagygyú: *Talcum (Proprium).*

Igazi Héreg Éghetetlen: *Asbestus Suber.*

Igazi Kígyós: *Serpentinus Genuinus.*

Igazi Lydi: *Lydius Genuinus.*

*) Nem Lydiai, l. Damaski Vassas Felföld.

Igazi Márvány: *Marmor Proprium.*

Igazi Salakoeska: *Scorlus Genuinus.*

Igazi Zöld Magvas: *Chlorogranatus Verus.*

Iglói: *Igloites.*

Iglói Mészke: *Calcarius Igloites.*

Ikrakő Márvány; l. Fővenyded Márvány.

Illatos Méz: *Ambra Ambrosiaca.*

Ilonai Fővenykő: *Arenarius Helenae.*

*) Helena: Ilona, Ilkó. Ilkus, Illus, Ilonka. Parizp.

Indikővecs: *Indikolithes.*

*) Nem Indiai, l. Damask. Vass. Felföld.

Inkő, Hanafkő, Szálkő, Vas Virág: *Inolithus, Flos Ferri.*

*) Görögül, és Magyarul is, in. Hanaf: Taenia, Fibra, Zäserlein, Fäserlein an jeder Sache. Tula'dunán most is élnek ezen szóval; és teszen a' gombkötöknél egy szál selymet, a' Csizmadiáknál pedig, bojtot.

Szál: Fibra. Innét: Hajszál, Selyemszál, Vászonnak a' szála. A' kendernek legjobb neme, szál. A' vásznatszál után vágni. Szálanként kifejtteni: Filatim dissolvere. von Faden zu Faden aufweben. Parizp. Szálanként: Fibratim, Filatim. Dem Fadennach, von Faden zu Faden. Id. Czernaszál: Fibra fili.

Íratos Arany, Íratos Erdélyi, Íratos Földérecz: *Aurum Graphi-*

um, Silvanium Graphicum, Tellurium Graphicum.

*) Íratos: Picturatus, Perpietus, Depictus, Graphicus. wohlgeziert, künstlich gemacht. *Párizp.*

Íratos Erdélyi, *l. Íratos Arany.*

Íratos Földérez, *l. Ugyanott.*

Írha Éghetetlen: *Asbestus Aluta.*

Író, Plajbász. Waller Onija: *Graphites, (Molybdaena Wallerii).*

Író Szén, *l. Szénkövecs.*

Iseri: *Iserinus.*

Iseri Nap, *l. Cseh Manacani.*

Islándi és Höz Csepegőkő Szemölcsös: *Quarzum Stalactiticum Vulgare et Islandicum.*

*) Nem Islándiai, *l. Damaski Vasas Felföld.*

Islándi Táblás Szemölcsös: *Quarzum in Tabulis Islandicum.*

*) Tábla, Tafel, Persisch tabla. *Beregszászi Vergl.*

Istira Sárgaföldes Máz, *l. Himnő Sárgaföldes Máz.*

Iszap Torlatok vagy Torladékok: *Seifenbänke.*

*) Iszap: Lutum lentum in litore, v. in fundo aquarum. Limus. die Letten, Koth im Wasser. *Párizp.*

Torlás: Congeries. die Anhäufung, Zusammenhäufung. *Id.*

Iszap Zsombik: *Turfa Limosa.*

*) Zsombik, *l. Zsombik.*

Ízékkő, *l. Polyvakő.*

Izzó, Parázs, Pártüz, Eleven-szén, Szenecske: *Carbunculus.*

*) Izzó: Fervens, Fervidus, Aestuans. sehr oder siedend heiss. *Parizp.* Túla'dunán ez a' szó eleven-szenet, prunát, teszen.

Parázs: Pruna. Favilla. eine glühende Kohle, Funke, glühende Asche. *Párizp.*

Pártüz: Pruna. Abaúj Vármegyei szó.

Eleven-szén: Pruna. eine glühende Kohle. *Párizp.*

K.

Kádmé, Keleti, Kisírtet: *Cadmia, Cobaltum.*

*) Kisírtet: Daemon. Ilyen értelemhen élnek ezzel Abaúj's több Vármegyékben.

Kalló Fagygyú: *Talcum Fullo-num.*

*) Kalló: Fullo. *Sándor.*

Hanafos Barnás Mészke, Hanafos Magnesifaj: *Calcarius Brunescens Fibrosus.*

*) Hanafos: Fibratus. das Faserlein hat. *Párizp.*

Kanafos vagy Fás Kőszén: *Lithanthrax Lignosus s. Fibrosus.*

Hanafos Fekete Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Nigrum Fibrosus.*

Hanafos Föttsföld Mészke: *Calcarius Gypsum Fibrosus.*

Hanafos Levegűcskés Ásvány Só: *Muria Fossilis Lamellosa Fibrosa.*

Hanafos Magnesifaj, *l. Hanafos Barnás Mészke.*

Hanafos Préhne: *Prehnites Fibrosus.*

Hanafos Sisterékelőkő: *Zeolithus Fibrosus.*

Hanafos Strontiani (v. Schütze): *Strontianites (s. Schützites) Fibrosus.*

Hanafos Sűgáros, *l. Éghetetlen-képű Sűgáros.*

Hanafos Szemölcsös: *Quarzum Fibrosus.*

Kanafos Vasded: *Siderites Fibrosus*.

Kanmérge, l. Barátmérge.

Karinthiai: *Carinthinus*.

Karkötő, l. Kössöntyű.

Hártszádi Borsókő: *Pisolithus Carolinus*.

Karma'sin - színbogár - bogyókővecs, l. Bogyókővecs.

Kaszahúgy: *Jade*.

*) Hyades: Hét csillag az égen az ökör-jegy fején. *Párizsp. Sueulae*: Kaszahúgy csillagzat. *Id.*

Kavics, Murva, Kömorzsalék, Vagdalék: *Caementum*.

*) Kavics: Apró kövekből álló veres föld, a' milyennel a' töltvényeket v. töltés útakat csinálják. Abaúj Vármegyei szó. Kavics pro Hövecs: *Glairea*, *Lapillus Sándor*.

Murva: Tula'dunán azt teszi, a' mit Inneta'dunán Kavicsnak hívnak.

Kék Érczetlenített Ón: *Plumbum Mineralis. Coeruleum*.

Kékfesték: *Lazurus*.

Kékfestékded: *Lazulites*.

*) Ded, l. Baltaded alatt.

Kékfestékű Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Coeruleum*.

Kékkő, Grispán, Rézrozsa: *Aerugo*.

*) Kékkő, Grispán, ezek ismeretes nevezetei az aerugonak, Abaúj Vármegyében.

Grispán, ezen Német szóból, Grünspan, van elron-tatva.

Kékkő Mályvaded Réz: *Cuprum Malachites Aerugo*.

Keleti Kékfesték: *Lazurus Orientalis*.

*) Kelet: *Oriens. Sánd.*

Keleti Topázi: *Topazius Orientalis*.

Hém, l. Hím.

Kemény Citrom Agyagképű Sárgaföldes Ón: *Plumbum Och-*

raceum Argillaeforme Citrinum Induratum.

Hemény Fekete Sárgaföldes Kisírtet: *Cobaltum Ochraceum Nigrum Induratum*.

Kemény Sárgaföldes Vadmérge v. Szorító: *Stibium s. Antimonium Ochraceum Induratum*.

Kemény Téglás Réz: *Cuprum Lateritium Induratum*.

*) Téglás: Téglaszínű. Innét Téglás lúd, Téglás Pulyka. Abaúj Vármegyében mondják.

Kemény Velő Mészke: *Calcarius Marga Indurata*.

Keménykő: *Sclerolithus*.

Kemény Hövelő: *Lithomarga Indurata*.

Kén, l. Kénkö.

Kendőző, l. Szorító.

Kénes Ércz: *Metallum Sulfuratum*.

*) Kén: Sulfur. l. Kéneső alatt. Lehet tehát attól ilyen adiectivumot csinálni: Kénes, sulfuratus. De ettől is, Kénkö, származhat, Kénes, a' szerént, mint ezektől: Szilfa, szilas, Füzfa, fűzes. Bikfa, bikkes. Tölgyfa, tölgyes. 's a' t.

Kénes Fővenykő: *Arenarius Sulfureus*.

Kénes Hími: *Arsenicum Sulfuratum*.

Kénes Kisírtet: *Cobaltum Sulfuratum*.

Kénes Miklóse: *Nicolum Sulfuratum*.

Kénes Uránkori: *Uranium Sulfureum*.

Kéneső, Vizezüst, Vízüst: *Hyd-rargyrum*.

*) Kéneső; tulajdonképen a' nyit teszen, mint: pluvia sulfurea. Mert, Kén, sulfur. *Sándor*. Eső, pluvia. der Regen. *Párizsp.* Innét vagynak ezen öszszetétélek: kén-kő, kén-

- gyertya, Kén-eső. Másként származtattam (deriváltam) ezt a' Chemiában; de a'tól elállok.
- Héneső Máj: *Hydrargyrum Hepaticum*.
- Héncő, l. Bűdöskő.
- Hépkövecs: *Agalmatolithes*.
- Héptelen Máz: *Stannum Amorphum*.
- Héptelen Szemölcsös: *Quarzum Informe*.
- Héreg Éghetetlen, l. Kéregképű Éghetetlen.
- Héregképű Éghetetlen, Héreg Éghetetlen: *Asbestus Suberiformis*, *Asbestus Suber*.
- Kerekded Vas: *Ferrum Globosum*.
- Keresztes Fövenykő: *Arenarius Decussatus*.
- Keresztkő Magvas, Nyárskő Magvas: *Granatus Stauroolithus*.
- Heserű, l. Epsomi Üvegese.
- Heserű vagy Fagygyú Föld: *Terra Talcosa s. Amara*.
- Heserűső, l. Heserű.
- Heserűsős Timkő Hasáb: *Ardesia Aluminaris Amarata*.
- Heserűjegezet, l. Fagygyús Mész-kő.
- Kétséges Arany Bányászna, Termék Erdélyi, Hülönös v. Kétséges Arany, Termék Földércz: *Minera Auri Problematica*, *Silvanium Nativum*, *Aurum Problematicum s. Paradoxum*, *Tellurium Nativum*.
- Hétképű: *Diopsides*.
- Kétséges Égi Termék Vas: *Ferrum Nativum Problematicum-Meteorium*.
- Hétszertűz: *Dipyr*.
- Reverék, l. Zavar.
- Revert, l. Ugyanott.
- Hígyóded: *Ophites*.
- Hígyós, l. Igazi Hígyós.
- Kiett Márvány: *Marntor Exesum*.
- Hhabazded: *Schabasites*.
- Him, l. Mutató.
- Hirágott Szemölcsös: *Quarzum Erosum*.
- Hísírtet, l. Hádme.
- Hísírtetrozsda: *Cobaltigo*.
- Hísírtetrozsda Hísírtet: *Cobaltum Cobaltigo*.
- Hísírtet Tüzkő: *Cobaltum Pyriticosum*.
- Hísírtet Üvegese: *Vitriolum Cobalti*.
- Hísírtet Virág: *Flos Cobalti*.
- Hísírtettermő Fövenykő: *Arenarius Cobaltifer*.
- Kitetsző Kova: *Silex Jaspis*.
- Kitetsződed Agyagos Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Jaspideum*.
- *) Ded, l. Baltaded alatt.
- Kitetsződed Bársonyos: *Porphyrius Jaspideus*.
- Kitetsződed Hasadó Kova, Him v. Kém, Mutató, Lydi Kő: *Silex Schistus Jaspideus*, *Basanites*, *Lapis Lydius*.
- Kocsánképű Fagygyús Mész-kő: *Calcarius Talcosus Scapiformis*.
- *) Kotsán: Pedunculus. Az a' száratska, melyen a' virág áll. Tökocsán: Scapus. Magy. Füveszk. Pest, Bihar, Heves Vármegyékben teszen Scapust. p. o. Dohány kotsánja; scapus nicotianae. Hatsány: Stylus, Petiolus, Cauliculus. Sándor.
- Kocsánképű Sulyság: *Barytis Scapiformis*.
- Kocsánkővecs, Nyelkővecs, Szárkővecs: *Scapolithes*.
- *) Nyel, l. Nyelded Agyag, Sárgaf. Vas, alatt.
- Koczás Lemosóded: *Boracites Cubicus*.
- *) Cubus: Koczka. Párizp. Koczás: In formam aleae scissus. Sánd.
- Koczás Mezeijegezet: *Feldspatum Cubicum*.

Koczkás Olajded Vas: *Ferrum Olivaceum Cubicum.*

Koczkás Sisterékelőkő: *Zeolithus Cubicus.*

Koczkás Vízetlen; l. Sós Föttföld Mészke.

Hormos Érczetlenítetett Ezüst: *Argentum Mineralisat. Fuliginosum.*

Hormos Kőszén: *Lithanthrax Fuliginosus.*

Hormos Ón: *Plumbum Fuliginosum.*

Hormos Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Fuliginosum.*

Hormos Vas: *Ferrum Fuliginosum.*

Hornwalli Sárgaföldes Máz: *Stannum Ochraceum Cornubiense.*

Hoszos, l. Rühes.

Hova Omladék: *Breccia Silicea.*

Kő Só, l. Asvány Só.

Hödös: *Nephelinus.*

Kőfa: *Lithoxylon.*

Kőfa Szivárvány, l. Fa Szivárvány.

Kőfal Széksó: *Natrum Mureum.*

Hömorzsalék, l. Havics.

Kőnynyentörő, l. Töredékeny.

Kőnynyűkő Sisterékelőkő: *Zeolithus Cupholithus.*

Köpor vagy Töltvény Vagdalék: *Caementum Tarras.*

*) Köpor: Ez a' szó a' szokásban teszen: 1) Porrá vált, v. töretett követ, porkövet, melyet a' ház deszkáját és edényeket döröglik. 2) Köporból összeállott kősziklát, p. o. ezekben a' szóllás-szereiben: Köpor-pincze, Köpor-hegy, 's a' t.

Köröm: *Onyx.*

Hössöntyű, Karkötő: *Spinther.*

*) Hössöntyű, Kösöntyű, Kösöntyő, Kösöntyő: *Spinter, Monile, Lunula.* ein Arm-band, Halsband, Finger-Ring. *Párizp.* Kösöntyű: *Spinther. Monile, Fibula.*

Id. *Spinter:* Arany peretz, Kapots, Gombos-tő, Arany kösöntyű, Palástra v. Köpönyegre való öreg kapots. *Id.* Karkötő: *Armilla. Sánd.*

Kőszén: *Lithanthrax.*

Kőszén Dara: *Lithanthrax Granulosus,*

*) Dara, der Hirsén, die Graupen, Grütze, Türkisch; dari. *Beregszászi Ueber die Vergl.* Dara: *Ptisana, Athara, Granulata, Polenta.* Item. *Pruina,* der Gries. *Párizp.*

Kőszénkövecs, Szén Író: *Anthracolithes, Graphites Carbo.*

Kősziklai Csempes: *Apatites Rupestris.*

*) Csempes, l. Csempes.

Kősziklakova, Szaru Kova: *Petrosilex, Silex Corneus.*

Kősziklaolaj: *Petroleum.*

Kőszméteded: *Grossularius.*

Köz Agyag: *Argilla Vulgaris.*

*) Köz: *Vulgaris, Vilis.* gemein, schlecht, gering. *Párizp.*

Köz Agyagos Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Vulgare.*

Köz Csillom: *Mica Vulgaris.*

Köz Éghetetlen, l. Éretlen Éghetetlen.

Köz Fagygyús Mészke: *Calcarius Talcosus Vulgaris.*

Köz Érczetlenítetett Ón Fény: *Plumbum Mineralisatum Galena Vulgaris.*

Köz Hasadó Kova: *Silex Schistus Vulgaris.*

Köz Kék Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Coeruleum Vulgare.*

Köz Kénkö, Termék Kénkö: *Sulfur Vulgare, Sulfur Nativum.*

Köz Hitetsző: *Jaspis Vulgaris.*

Köz Kocsánkővecs: *Scapolithes Vulgaris.*

- Köz Magnes Vasa : *Ferrum Magnetes Vulgaris.*
 Köz Magnesi : *Magnesia Vulgaris.*
 Köz Magvas : *Granatus Vulgaris.*
 Köz Mályvaded Sárgaföldes Réz : *Cuprum Ochraceum Malachites Vulgaris.*
 Köz Mezeijegezet : *Feldspathum Vulgare.*
 Köz Nádded Érczetlenítetett Fog : *Zincum Mineralisatum Calamina Vulgaris.*
 Köz Obsidé : *Obsidianus Vulgaris.*
 Köz Óni : *Molybdaena Vulgaris.*
 Köz Sárkányvér Kéneső : *Hydargyrum Cinnabaris Vulgaris.*
 Köz Sűgáros : *Actinotus Vulgaris.*
 Köz Sulyság : *Barytis Vulgaris.*
 Köz Sűrű Mészke, l. Egyenlő Mészke.
 Köz Szaru Érczetlenítetett Ezüst : *Argentum Mineralisat. Corneum Vulgare.*
 Köz Szaruáltató : *Hornblenda Vulgaris.*
 Köz Szemölcsös : *Quarzum Vulgare.*
 Köz Szivárvány : *Opalus Vulgaris.*
 Köz Szurokfa, l. Enyves Ásványfa.
 Köz Szurokfa; l. Barnás Kőszén.
 Köz Szürke Érczetlenítetett Szorító : *Stibium Mineralisatum Griseum Vulgare.*
 Köz vagy Tekenős Olajszerű : *Olivinus Conchaceus s. Vulgaris.*
 Köz Termék Ezüst : *Argentum Nativum Vulgare.*
 Köz Tremolai : *Tremolites Vulgaris.*
 Köz Tükör Érczetlenítetett Vas : *Ferrum Mineralisatum Speculare Vulgare.*
 Köz Érczetlenítetett Vas Tüzkő : *Ferrum Mineralisatum Pyrites Vulgaris.*
 Köz Érczetlenítetett Hími Tüzkő : *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum.*
 Köz Zöldellő : *Chlorites Vulgaris.*
 Köz Hájdéd Fagygyú : *Talcum Steatites Vulgare.*
 Köz Józanító : *Amethystus Vulgaris.*
 Köz vagy Valódi Chalcedoni : *Chalcedonius Genuinus s. Vulgaris.*
 Közönséges Kígyós : *Serpentinus Communis.*
 Közönséges Mészkepű Nap : *Titanium Calciform. Commune.*
 Közönséges Pöfeteg : *Tofus Communis.*
 Közönséges Timkő Pala : *Ardesia Aluminaris Communis.*
 Közönséges Tulajdon vagy Köz Fagygyú, Szeredi Álfesték Fagygyú : *Talcum Vulgare s. Proprium Commune, Talcum Cosmeticum Officinarum.*
 Közönséges Veseszer : *Nephrites Communis.*
 Közönségesebb Méz : *Ambra Vulgatio.*
 Kövecs Főveny : *Arena Glarea.*
 Kövecses Fővenykő : *Arenarius Glareosus.*
 Kövecses Magnes Vasa . *Ferrum Magnetes Glareosus.*
 Kövelő : *Lithomarga.*
 Hövér Veseszer : *Nephrites Pingvis.*
 Hövérségded : *Pimelites.*
 Kővéváltak : *Petrefacta, Petrificata.*
 Krétai, l. Cretai.
 Kristály, l. Zaj.
 Rúpdéd, Csigaded, Tobozded : *Conites.*
 *) Kup : Hegyes csomókba összeállítottatott nádkévék. Alföldi szó. Kúp, Kupatz :

Manipulus, Fasciculus, Cumulus, Congeries. *Sándor.*

Tsiga, Tsapó Tsiga: Turbo. *Párizp.* Ez a' gyermekek játéka, valóságos coaus.

Toboz: a' fenyő fán: *Conus abiegnus.* Strobilus. *Sándor.*

Hút Só: *Muria Fontana.*

Különös v. Hétséges Arany, l. Hétséges Arany Bányászna.

L.

Labradori Szarúáltató: *Hornblenda Labradorica.*

Lágyságded vagy Lágylviaszszurokded Vas: *Ferrum Smaltinum.*

Lágyföldded, l. Hánytföldded.

Lágykövecs Hova, Sahlai: *Silex Malacolithes, Sahlites.*

Lángded Folyam: *Fluor Pyramidalis.*

Lángded Föttföld: *Gypsum Pyramidale.*

Lángded Jegezet: *Spathum Pyramidale.*

Lángded Vasképü: *Basaltes Pyramidalis.*

Lángszin Nap: *Titanium Rutilum.*

Lángszinü: *Rutilus.*

Laumont Világítósavanyú Vasa: *Ferrum Phosphoricatum Laumontii.*

Lebegöcskés Aczél Sárgaföldes Magnesi: *Magnesium Ochraceum Chalybeum Lamellosum.*

*) Levegü: R. Bractea, Lamina. *Sándor.* Levegö: Lamina, Bractea. Ein dünn geschlagenes Blech. *Párizp.* Mind Levegö, mind levegü e'től a' verbumtól: lebeg; fluitare: tremere (l. *Sánd.*) származik.

Lebegöcskés Disznós: *Suillus Lamellosus.*

Lebegöcskés Erdélyi, Levegücskés Földércz: *Silvanium Lamellosum, Tellurium Lamellosum.*

Lebegöcskés Földércz, l. Levegücskés Erdélyi.

Lebegöcskés Föttföld: *Gypsum Lamellare.*

Lebegöcskés Föttföld Mészke: *Calcar Gypsum Lamellosum.*

Lebegöcskés Himis Érczetlenített Réz: *Cuprum Mineralisat. Arsenicale Lamellosum.*

Lebegöcskés Hájded Fagygyú, Fagygyüded: *Talcum Steatitis Lamellaris, Talcites.*

Lebegöcskés Író: *Graphites Lamellosus.*

Lebegöcskés Kö Só: *Murias. Sal Fossile Lamellosum.*

Lebegöcskés Kőszén: *Lithanthrax Lamellosus.*

Lebegöcskés Köz Szürke Érczetlenített Szorító: *Stibium Mineralisatum Griseum Vulgare Lamellosum.*

Lebegöcskés Közönséges Mészkepü Nap: *Titanium Calciforme Commune Lamellosum.*

Lebegöcskés Nádded Érczetlenített Fog: *Zinkum Mineralisatum Calamina Lamellosa.*

Lebegöcskés Préhne: *Prehnites Lamellosus.*

Lebegöcskés Strontiani (v. Schützé): *Strontianites (s. Schützites) Lamellosus.*

Lebegöcskés Súgárló Sisterékelőkö: *Zeolithus Radiato-Lamellosus.*

Lebegöcskés Sulyság: *Barytis Lamellosa.*

Lebegöcskés Szemölcsös: *Quartzum Lamellosum.*

Lebegőcskés Üveg vagy Fénylő
Érczetlenítetett Réz: *Cuprum*
Min. Nitidum s. Vitreum La-
mellosum.

Lebegőcskés Zöldellő: *Chlorites*
Lamellosa.

Lebegőcskés vagy Jegezetes Disz-
nós Mészkö: *Calcarius Suil-*
lus Spathosuss. Lamellosus.

Lebegőcskés v. Jegezetes Sisteré-
kelőkő: *Zeolithus Spathosus*
s. Lamellosus.

Lebegőcskés Veres Sárgaföldes
Réz: *Cuprum Ochraceum*
Rubrum Lamellosum.

Lebegős, Pikkelyes, Hüllámos
Csillom: *Mica laminosa,*
squamosa, undulata.

Lébölvaló, l. Nedvi.

Lemezhő, Prémkő: *Lomolithus.*

Lemosó, l. Salétrom.

Lénaped, l. Nedvi.

Lencseképű Agyagos Sárgaföldes
Vas: *Ferrum Ochraceum Ar-*
gillaceum Lenticulare.

Lencseképű Főtűföld: *Gypsum*
Lenticulare.

Lencseképű Vas: *Ferrum Lenti-*
culare.

Lép, l. Sejt.

Lépcsős vagy Hágcsós vagy Ga-
rádicsos Agyag: *Argilla*
Trappacea.

*) Lépcső: Gradati lapides, gra-
daria semita. Lépődő: eine
Stufe an der Treppe. *Párizp.*

Hágó: *Scalae gradus.*
Leiter, Spross. *Párizp.* Hág-
csó: Gradus, Scala, Cli-
macter. Stufe. *Sándor.*

Hágcsó: Der Tritt. *Márton.*
Abaújmegyei Szó.

Garádics: a' gradus La-
tán szóból van elromolva.

Lépcsős v. Hágcsós Manduladéd:
Amygdalites Trappacea.

Lépcsős Pöfeteg; l. Vasképű Pö-
feteg.

Levegőikő, l. Égikő.

Leveles Tükör Érczetlenítetett
Vas: *Ferrum Mineralisatum*
Speculare Foliaceum.

Leveles Zsombik: *Turfa Foliata.*

Lieveré: *Lievrites.*

Lilakövecs, Spanyol-Bodza-vi-
rágszinű Hövecske: *Lilalithes.*

Limburgikövecs: *Limbilithes.*

Livoni Fövenykő: *Arenarius Li-*
vonius.

*) Nem Livonia, l. Damaski
Vasas Felföld.

Lomonté, v. Laumonté: *Lomo-*
nites v. Laumonites.

Lydi Kő, l. Ritetszöded Hasadó
Kova.

Lyukacsás Fövenykő: *Arenari-*
us Foraminulentus.

Lyukacsás Szemölcsös: *Quar-*
zum Foraminulentum.

Lyukacsás Hími: *Arsenicum*
Porosum.

M.

Macska Szem, l. Czicza Szem
Kova.

Magdéd: *Granites.*

*) Ded, l. Baltadéd alatt.

Magnes Vasa, Magnesi Vas, Bá-
jos Vas, Báj Vas: *Ferrum Mag-*
netes.

*) Báj, Bübáj: Incantatio, Ma-
gia. Zauberey, Hexerey.
Párizp. Bájos, Incantator.
Zauberer. *Sándor.*

Nem Magnesiai, l. Damas-
ki Vas. Felf.

Magneses Érczetlenítetett Vas
Tüzkő: *Ferrum Mineralisa-*
tum Magnetico-Pyritaceum.

Magnesi: *Magnesium.*

*) Nem Magnesiai, l. Damaski
Vas. Felf.

Magnesi Tüzkő: *Magnesium Py-*
riticosum.

Magnesi Vas, l. Magnes Vasa.

- Magnesided: *Magnesites*.
 Magnesifaj, l. Barnás Mészke.
 Magnesihad, l. Ugyanott.
 *) Had: Prosapia. Abaúj Vármegyei szó.
 Magnesis Magvas: *Granatus Magnesiatus*.
 Magvas, Gránát: *Granatus*.
 Magvas Kova: *Silex Granatus*.
 Magvas Rügy: *Gemma Granatus*.
 *) Rügy, l. Rügy alatt.
 Magvas Bársonyos: *Porphyrius Granatinus*.
 Magvas Salakocska: *Scorlus Granatinus*.
 Makkoeskás Héneső: *Hydrargyrum Glandulosum*.
 Makkoeskás Hőszikla, l. Manduladed.
 Makkoeskás Sárkányvér Héneső: *Hydrargyrum Cinnabaris Glandulosum*.
 Malom Fővenyke: *Arenarius Molaris*.
 Máltai Enyv, Ragadós Enyv, Hegyi Hátrány v. Dekecz v. Kulimáz v. Dohot: *Bitumen Malta, Bitumen Tenax*.
 *) Hátrány: Axungia, Pissinum oleum. Tula'dunai szó.
 Dekecz; Kulimáz; Axungia. Tót szók.
 Dohot: Axungia. Tula'dunai szó. Párizpapai-ként Német szó. Duhott, Wagenschmier: Axungia, Terra pingvis. Párizp.
 Mályvaded Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochrac. Malachites*.
 Manacani: *Manacanites*.
 Manacani Nap, Manacani Vas: *Titanium Manacanites, Ferrum Manacanites*.
 Manacani Vas, l. Manacani Nap.
 Manduladed, Makkoeskás Hőszikla, Mandulaképű Hőszikla: *Amygdalites, Saxum Glandulosum, Saxum Amygdaloides*.
 Mandulaképű Hőszikla, l. Manduladed.
 Marekankai Kova: *Silex Manacanites*.
 Márvány, Tündöklő, Sűrű Mészke: *Marmor, Calcarius Densus*.
 Márvány Dara; Csillámló Márvány: *Marmor Granulare, Marmor Micans*.
 Márványos Disznós: *Suillus Marmoreus*.
 Mascagnié, l. Fővenyesi Sós Üvegese.
 Másmellet, l. Ércz.
 Mással, l. Ugyanott.
 Másután, l. Ugyanott.
 Maszlag, l. Hími.
 Matráyi Tyroli Szaruámitó: *Tyrolica Hornblenda ex Matray*.
 Máz, Fejérőn: *Stannum*.
 *) Fejérőn: Stannum. Zinn. Párizp.
 Máz Dara: *Stannum Granulare*.
 Máz Jég: *Stannum Crystallinum*.
 Mázded, l. Fog.
 Májdéd, l. Bűdös Sulyság.
 Melikővecs: *Melilithes*.
 *) Nem Melosi, l. Damaski Vas. Felf.
 Menili Szivárvány: *Opalus Menilites*.
 Menyércz, l. Égikő.
 Menyköves Salakocska Kova: *Silex Scorlus Electricus*.
 Menynyei, Uránkori: *Uranium*.
 Mercur, Termék Vizüst: *Mercurius Hydrargyrum*.
 *) Nem Mercurius, l. Damaski Vas. Felf. Üst l. Üst.
 Merő Hőz Kénkö: *Sulfur Vulgare Solidum*.
 *) Merő: Solidus. steif. Párizp.
 Mesterséges Felföld: *Humus Dae-dala*.
 Mészkepű Hími: *Arsenicum Calciforme*.
 Mészke: *Calcarius*.
 Mészke Ásvány Liszt: *Farina Fossilis Calcaria*.

- Mészkőfel: *Calcarius Cremor*.
 Mészföld: *Terra Calcaria*.
 Mészkő Fövénykő: *Arenarius Calcarius*.
 Mészkő v. Köz Jegezet: *Spathum Vulgare s. Calcarium*.
 Mészkő Liszt, l. Hóld Tej.
 Mézded: *Mellites*.
 *) Ded, l. Baltaded.
 Mezei Felföld, Szántó Felföld: *Humus Ruralis*.
 Mezeijegezet, Jegezet Hova: *Feldspathum, Silex Spathum*.
 Miemói: *Miemites*.
 Miklós Reze, Miklósé: *Cuprum Nicolai, Nicolum*.
 Miklós Üvegeséje: *Vitriolum Nicolii*.
 Miklósé, l. Miklós Reze.
 Mocskoló Szeg Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Brunum Inquinans*.
 Mocsoktalan, l. Danestalan.
 Mohs Világítósavanyú Vasa: *Ferrum Phosphoricatum Mohsii*.
 Morzsolódó Citrom Agyagképű Sárgaföldes On: *Plumbum Ochraceum Argillaeforme Citrinum Friabile*.
 Morzsolódó Fekete Sárgaföldes Risírtet: *Cobaltum Ochraceum Nigrum Friabile*.
 Morzsolódó Fekete Sárgaföldes Magnesi: *Magnesium Ochraceum Nigrum Friabile*.
 Morzsolódó Fövénykő: *Arenarius Friabilis*.
 Morzsolódó Hormos Kőszén: *Li-*
thantrax Fuliginosus Friabilis.
 Morzsolódó Hékfestékű Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Azureum Friabile*.
 Morzsolódó Mészkő, l. Pöfeteg Mészkő.
 Morzsolódó Nehéz Sulyság, l. Földes Sulyság.
 Morzsolódó Szeg Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Brunum Friabile*.
 Morzsolódó Téglás Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Lateritium Friabile*.
 *) Téglás, l. Kemény Teglás Réz, alatt.
 Morzsolódó Velő Mészkő: *Calcarius Marga Friabilis*.
 Morzsolódó Veres Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochrac. Rubr. Friabile*.
 Mosó, Mosótajték (Salétrom): *Borax*.
 Mosósavany, Mosótajtéksavany (Salétromsavany): *Acidum Boracis*.
 Mosóded, Mosótajtékded, (Sale-tromded): *Boracites*.
 Motólás vagy Rézsútnégyszegű Hockás Jegezet: *Spathum Cubicum Rhombeum*.
 *) Rhombus: Fonó kerek, vagy akármilyen négyszegű szerszám. *Párizp*.
 Mutató, l. Kitetsződed Hasadó Kova.
 Murva, l. Kavics.

N.

- Náded vagy Tollded Érczetlenített Fog: *Zincum Mineralisatum Calamina*.
 Náded v. Tollded Fog: *Zincum Calaminaris*.
 Nádképű: *Calamites*.
 Nap: *Titanium*.
 Napded, Sárga Méz, Lébolvaló,
 Nedvi, Mézga, Lénaped: *Ambr Lutea, Electrum, Succinum*.
 *) Napded, l. Ded, végezet, Baltaded, alatt.
 Nedv: *Succus*, Feuchtigkeit, Saft. *Párizp*.

Napped, l. Aranytermő Termék
Ezüst.

Napped Ezüst: *Argentum Electrum*.

Napped Termék Arany, Ezüstös
Termék Arany: *Aurum Nativum Electrum*.

Napfordító, Napváltoztató: *Heliotropium*.

Napképü: *Titanites*.

Napos Vas: *Ferrum Titaneum*.

Napváltoztató; l. Napfordító.

Nedvi, l. Napped.

Négyszegű Fövenykő: *Arenarius Quadrum*.

Négyszegűcske Föttföld: *Gypsum Tessellare*.

*) Négyszegűcske Föttföld; ez Erdélyi dialectus, hogy t. i. a' diminutivum adiectivum a' substantivum eleibe tétel. Magyar Országban ha ez a' történet előfordúl; akkor a' substantivumot teszik diminutivummá; p. o. nem mondják kicsinyke ember, hanem: kis emberke.

Nehézkő: *Tungstenium* (Stütz).

Nehézkőképü Vas: *Ferrum Tungsteniforme*.

Nehézség, l. Sulyság.

Nembarátos, l. Szorító.

Nemborszinü, l. Józanító.

Nemes Hígyós: *Serpentinus Nobilis*.

Nemes Hirstály: *Beryllus Nobilis*.

Nemes Magvas Hova: *Silex Granatus Nobilis*.

Nemes Szivárvány: *Opalus Nobilis*.

Nevetlen Érczetlenített Őn: *Plumbum Mineralisatum Anonymum*.

Növedék Alló Hali, Növedék Sós-

szaru, Növedék Sómocsing,
Hamuzsír: *Alcali Fixum Vegetabile*.

*) *Salicornia*: Sómocsing.

Magy. Fűvészk. *Salicornia*: Sósszarú. Ez is jó nevezet, a' *Salicornia* természetére nézve.

Mocsing: Tendo. Sándor.

Növedék: *Quid quid erementi capax est, Vegetabile, Crescens de terra*. Sándor.

Hamuzsír: *Cineres clavelati*. Pottasche. Sándor.

Növevénykő: *Phytolithus*.

*) Növevény: *Vegetabile: Planta, Natum e terra*. Erdgewächs. Sándor. Olyanszó, mint: jövevény.

Nyelded Agyagos Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Argilla-ceum Scapiforme*.

*) Szőlő nyele; *Scapus uvae*, Párizp. Nyelleni, Hüllani, folyamodni. Sz. Tóld. Sánd. Nyellik a' szőlő: *Scapus racemorum laceratur, et sic decidunt uvae*. Hegyaljai szőlés szere.

Nyelkövecs, l. Hocsánkővecs.

Nyers v. Termék v. Tinkál Mosó; (Nyers v. Termék v. Tinkál Salétrom): *Borax Tincal*.

Nyitrai, l. Lemosó.

Nyólczlapú Jegezet: *Spathum Octaëdram*.

Nyólczlapúded: *Octaëdrites*.

Nyólczoldalú Csempes: *Apatites Octaëdrus*.

Nyomadékos Szemölcsös: *Quarzum cum Impressionibus*.

Nyúló Üveg v. Fénylő Érczetlenített Réz: *Cuprum Min. Nitidum s. Vitreum s. Ductile*.

O.

Obsid Bársonyosa: *Porphyrius Obsidianus*.

*) Nem Obsidius, l. Damaski Vasas Felf.

Obsid Kovája: *Silex Obsidianus*.

Obsid Üveg Peczéje: *Lava Vitrea Obsidianus*.

Oisansi (olvasd Oazáni): *Oisanites*.

Olajszínű: *Olivinus*.

Olajoskő: *Elaeolithus*.

Ólom, l. Ón.

Ólomded Ón: *Plumbum Saturnites*.

Ólomi, Ólombólvaló, Óni, Ónbólvaló: *Molybdaena, Molybdaenum*.

*) Óni: *Plumbeus*. Párizp.

Olvadóföld, l. Lágyszívdűd.

Olvadt Köz Mezeijegezet: *Feldspathum Vulgare Solutum*.

Olvadt Levegűcskés Sulyság: *Barytis Lamellosa Soluta*.

Olvadatlan Levegűcskés Sulyság: *Barytis Lamellosa Nonsoluta*.

Omladék: *Breccia*.

Omladékképű Bársonyos: *Porphyrius Brecciaeformis*.

Ondókő, l. Szalmakő.

*) Ondó, Horpa: *Apludae*, arum. Ondója a' kölesnek. *Apludae*. Hirsén-Spreu, Hirsén-Hülsen. Párizp.

Ón, Ólom: *Plumbum*.

*) Ón: *Plumbum*. Bley. Párizp.

Ón Fény: *Plumbum Galena*.

Ón Üvegese: *Vitriolum Plumbi*.

Óni, l. Ólomi.

Opali v. Szivárvány v. Szemes v. Tekintetes v. Szerelem Kova: *Silex Opalus*.

Or Fog: *Zincum Rapax*.

*) Or: *Fur*, *Furax*. ein Dieb, diebisch. Párizp. Van: Or-gazda, Or-kúles.

Óra Főveny: *Arena Horaria*.

Ostya, l. Pogácsa.

Oszlopos Csempes: *Apatites Columbaris*.

Oszlopos Sulyság: *Barytis Columbaris*.

Ökölded: *Pycnites*.

*) Ded, l. Baltaded alatt.

Ömledékkő: *Schmelzstein*.

*) Ömleni: *Fundi*. Ömledék: *Fusum*.

Ömlőföld, l. Lágyszívdűd.

Örmény: *Armenus*.

Örzet, l. Arany.

Összeállott Kormos Kőszén: *Lithantrax Fuliginosus Coharens (Solidus)*.

Összefoglaltatott Fővenykő: *Arenarius Coagmentatus*.

Ösztörűkövecs, l. X-kővecs.

Ötlapú Jegezet: *Spathum Pentagonum*.

P.

Pala, Hasáb: *Ardesia*.

*) Palakő: *Schistus*. Schiefer. Sándor. Bereg Vármegyében most is élnek ezen szóval, p. o. palás föld: az az, cserepes föld; mint Abaúj Vármegyében mondják.

Hasáb: *Fissum*, *Fissile*.

eine Spalte. Párizp. Hasábfa: *Assula*. ein gespaltenes Holz. Id. Hasáb káposzta. Hasogatott káposzta-fejek. Sándor.

Pántlikás Kítetsző: *Jaspis Fasciata*.

Pántlikás Márvány: *Marmor Fasciatum.*

Papiros Éghetetlen: *Asbestus Papyraceus.*

Parázs, l. Izzó.

Párhagymaded Szemölcsös: *Quarzum Prasius.*

Pártüz, l. Izzó.

Pastos Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Cespitosum.*

Pattogó: *Diasporites.*

Pecze, Pöcze, Zápor, Záporpatak, Záporcsermelye, Zápor-séd: *Lava.*

*) Pecze: Miskócz Városán foly keresztül egy patak, mikor nagy zápor van, a' Bábonyi hegyekből töldülván. Ez csak esőpatak v. zápor-csermelye, 's ezt hívják ott Peczének. Ezen Pecze nevezet legjobban megegyez a' Nápolyi provincialis nevezettel. Nagy Váradon keresztül a' városon hasonlóan foly egy patak, mely eredetét a' hévízből veszi, és folytában a' városról minden szemetet kiviszen magával, 's ezt a' patakot is Peczének nevezik. Pötze: *Cloacalis fluvius.* ein Ausfluss des Mists und Unflaths. *Párizp.*

Tsermelye: *Fluentum, Fluvius, Rivulus.* ein kleiner Fluss, Bächlein. *Párizp.*

Tsermely L. Tsermelye. Töld. *Sándor.* Tsermely: Hassa városán foly keresztül egy kis patak, melly magával a' városi szemetet kiviszi, és ez a' neve.

Séd: *Rivulus, Fluentum.* Így nevezik Veszprém körül. *Sándor.*

Pelyhes Köz Szürke Érczetlenített Szorító: *Stibium Mineralisatum Griseum Vulgare Plumosum*

Pelyhes Veres Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Rubrum Plumosum.*

Pénzképű Vas: *Ferrum Nummiforme.*

Perigordi Magnesi: *Magnesium Petrocoriense.*

Perigordi Sűrű Aczél Sárgaföldes Magnesi: *Magnesium Ovhraceum Chalybeum Densum Petrocoriense.*

Pikkelyes Fagygyú, l. Földes Fagygyú.

Pikkelyes Hími: *Arsenicum Squamosum.*

Pikkelyes Hrétai: *Creta Squamosa.*

Pikkelyes Májas: *Hepaticus Squamosus.*

Pikkelykövecs, Halpénzkövecs: *Lepidolithes.*

Pinii: *Pinites.*

Pirenei: *Pyrenaeites.*

Piros: *Rubinus.*

Piroska: *Rubicellus.*

Piskólcz, l. Vadmérge.

Pistákded, l. Werner Pistákdede.

Platai: *Platina.*

Plataitermő Termék Arany: *Aurum Nativum Platiniferum.*

Plajbász, l. Író.

Pogácsa, Pogácsaded, Ostya: *Collyrites.*

Polyvakő: *Achyrolithus.*

Polyvás Inkő: *Inolithus Acerosus.*

Por Folyam: *Fluor Pulverulentus.*

Por Hénkö: *Sulfur Pulvereum.*

Por Köz Bűdöskő: *Sulfur Vulgare Pulvereum.*

Por Hrétai: *Creta Pulverulenta.*

Porcellan Agyag: *Argilla Porcellana.*

Porcellan Fövenykő: *Arenarius Porcellanus.*

Porcellan Kitetsző: *Jaspis Porcellana.*

Porcellanded Kitetsző Kova: *Silex Jaspis Porcellanites*.

Pót, l. Arendáli.

Pöcze, l. Pecze.

Pöfeteg: *Tofus*.

*) Pöfeteg: *Fungus orbicularis*, *Crepitus Lupi*, *Fungus ovatus*. Topist, ein Schwamm so auf trockenen Wiesen wächst. *Párizp*. Most is élnek ezen szóval Abaúj Vármegyében. Puffadék, Pöf-fedék, Pöfeteg: Tumor, Tuber, *Tuberculum*, *Protu-*

berantia, v. *Lycoperdon Bovista*. Sándor.

Pöfeteg Mészke: *Calcarius Tofus*.

Pöfetegfel: *Tofus Cremor*.

Préhn Kovája: *Silex Prehnites*.

Prémke, l. Lemezke.

Punammú Veseszer, Tavai Punammú Veseszer, Délföldi Veseszer Fagygyú: *Nephrites Punammu*, *Talcum Nephrites Australis*.

Puteolii: *Puteolana*.

R.

Ráczke, l. Gágási.

Ragadós Enyv, l. Máltai Enyv.

Ragadós Setét Napded, Szürke Méz: *Electrum Opacum Tenax*, *Ambra Grisea*.

Ragyás v. Rapos v. Ripacsos v. Ripatyos Fövenyke: *Arenarius Variolosus*.

*) Rapos: *Variolosus*. Pest Vármegyei szó. Ripacsos: *Variolis notatus*. Sándor. Ripatyos: *Variolosus*. Abaúj Vármegyei szó,

Ragyogó: *Smaragdus*.

Ragyogóded: *Smaragdites*.

Ragyogós Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Smaragdinum*.

Régiék Köz Széksójok: *Natron Vulgare Antiquorum*.

Régiék Széksójok: *Natron Antiquorum*.

Réti Pástos Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Cespitosum Pratense*.

Reussé: *Reussinum*.

Réz, Cypri, Veresréz: *Cuprum*.

Réz Máj: *Cuprum Hepaticum*.

Réz Üvegese: *Vitriolum Cupri*.

Rézrozsa, l. Kékké.

Réztermő Érczetlenített Ezüst: *Argentum Mineralisat. Cupriferum*.

Réztermő Fövenyke: *Arenarius Cuprifer*.

Réztermő Héneső: *Hydrargyrum Cupriferum*.

Réztermő Héneső Máj: *Hydrarg. Hepaticum Cupriferum*.

Rezes Érczetlenített Miklósé: *Nicolum Mineralisatum Cupreum*.

Rézzel Teljes Enyves Velő: *Marga Bituminosa Cupro Feta*.

Rézsút - Négyszegű Heczkás Jegzet: l. Motólás Heczhás Jegzet.

Rhaetiaided: *Rhaeticites*.

Ripacsos v. Ripatyos Fövenyke, l. Ragyas Fövenyke.

Rivancsképu v. Jegesöképu Vas: *Ferrum Grandiniforme*.

*) Rivancs: Jegeső, Höeső. Sándor.

Római (Tolfai) Agyag, Timkö Agyag, Timkö Höszi-*la Romana (Tolfensis)*, *Argilla Aluminaris*, *Petra Aluminaris*.

Római Timsó: *Alumen Romanum*.

Roszszeréz, l. Szemölcsös.

Rózsa Magnesi: *Magnesia Ro-sea*.

Rózsa Szemölcsös, Tej Szemölcsös: *Quarzum Roseum, Quarzum Lactescens*.

Rög: *Bolus*.

Rúgós Márvány: *Marmor Elasticum*.

Rúgós Siker v. Enyv: *Asphaltum s. Bitumen Elasticum*.

*) Siker, Süker: Bitumen, Viscus, Lentor. Leim, Juden-Leim, Zähle. *Párizp.* Siker: Lentor. *Sándor*.

Rúgós: Elasticus. *Sánd.*

Rúgó: Elater. Lakat-rúgója, Pléh-rúgója, Ora rúgója, 's a' t. Abaúj Vármegyei szók.

Rúgós Szemölcsös: *Quarzum Elasticum*.

Rügy, Bimbó, Szem: *Gemma*.

*) Rügye a' fának: *Gemma arboris*. die Knospe, Bolle an Bäumen. *Párizp.*

Bimbó: *Gemma*, Rebauge. *Id.*

Szem: *Gemma*, Heime *Id.* Szőlőszem.

Rühes, Hoszos: *Gneisium*.

S.

Sáfránykövecs: *Crocalithes*.

Sáhlai, l. Lágycövecs Kova.

Salak Pecze: *Lava Scoriacea*.

*) Salak: Scoria. Schlacken, Metall-Schaum. *Párizp.*

Scoria: Salak, Vaszak, Ónnak, 's egyéb olvasztott ércznek a' szara, sepreje. *Idem.* Vas-szar: Retrimen-tum vel Scoria ferri. Eisen-Schlacken. *Id.* Ezekből világos. 1) Hogy Salak, a' Schlacken Német szóból van elromolva. 2) Hogy Scoria, Magyarúl, Szar. De mivel ezen utólsóbb mocskos szó; tehát az elsőbet azért választám.

Salak Siker: *Asphaltum Scoriaceum*.

*) Siker, l. Siker alatt.

Salakocska Kova: *Silex Scorus*.

*) Salakocska diminutivum. l. Salak.

Salakocska Kristály, l. Salakocskaded.

Salakocskaded, Salakocska Kristály: *Scorlites, Beryllus Scoriaceus*.

Salétrom, Lemosó, Nyitrai: *Nitrum*.

*) Salétrom, a' Német Saliter szóból van.

Nyitrai: Nitriensis, Quod ex provincia Nitria est. Ezt azért fordítám Nyitrainak: mert Magyarúl a' Magyarországi Nitria: Nyitra. Nitriensis: Nyitrai.

Sapphiri, Világosság: *Sapphirus*.

Sár Felföld: *Humus Lutum*.

Sardini, Sardini Hö: *Sarda, Sardius Lapis*.

*) Nem Sardiniai, l. Damaski Vas. Felföld.

Sárga Agyag: *Argilla Lutea, Luteoargilla*.

Sárga Áltató Érczetlenített Fog: *Zincum Mineralisatum Blenda Flava*.

Sárga Érczetlenített Ón: *Plumbum Mineralisatum Flavum*.

Sárga Erdélyi, l. Fejér Földérez.
 Sárgaföld, l. Vas Sárgaföld.
 Sárgaföldes: *Ochraceus*.
 Sárgaföldes Festék: *Chromium Ochraceum*.
 Sárgaföldes Hírtet: *Cobaltum Ochraceum*.
 Sárgaföldes Miklósé: *Nicolum Ochraceum*.
 Sárgaföldes Oni: *Molybdaenum Ochraceum*.
 Sárgaföldes Scheelé: *Scheelium Ochraceum*.
 Sárgaföldes Szorító v. Vadmérge: *Stibium s. Antimonium Ochraceum*.
 Sárgaföldes Uránkori: *Uranium Ochraceum*.
 Sárgaföldes Zavar: *Wyzmutum Ochraceum*.
 Sárga Mész, l. Napded.
 Sárga Mészga: *Succinum Flavum*.
 Sárgaréz; l. Hegyiréz.
 Sárkányvér Kénese: *Hydrargyrum Cinnabaris*.
 Sármű: *Plasma*.
 *) Sármű: Plasma, Opus Figlinum, Vas fictile, Figlinum. Sándor.
 Sárszínű: *Peliom*.
 Sásded, l. Arendáli.
 Saskő, Vizeske Vas, Veseképű Agyagos Sárgaföldes Vas: *Aëtites, Ferrum Subaquosum, Ferrum Ochraceum Argilla-ceum Reniforme*.
 *) Vizeske Vas: Epen olyan szó-lásszer, mint: Négyszegücs-ke Fötteföld. lásd. Sás-kő: Aëtites. Adler Stein. Párizp.
 Saskő Vas: *Ferrum Aëtites*.
 Savanyúlt Ércz, l. Ércz Mész.
 Sáros Fötteföld, l. Csíkos Fötteföld.
 Scani Fövenykő: *Arenarius Scanicus*.
 Scheelé: *Scheelium*.
 Schütz Strontianija, l. Bűdöskö-ves Strontianija.

Scóti Aszalykőszikla: *Crossope-tra Scotica*.

*) Scotland: Schottland. Arnold English Vocabulary. Ezért nevezem már: Scotinak. Mert Angolul Scotia, Scotland.

Selymes Mályvaded Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Malachites Sericeus*.

*) Így hívok a'csíkos játék mar-vány golyobisokat gyermek korunkban.

Semeleded, Villámló, Villámded: *Semelinites*.

Sepröszinű, l. Sárszínű.

Setét Képkővecs: *Agalmato-lithes Opacus*.

Setét Kősziklakova: *Petrosilex Opacus*.

Sejt, Lép: *Waca*.

*) Sejt: Favus, Cera non liqua-ta naturalis. Sánd. Abauj-ban is élnek vele.

Lép méz; Lépes méz: Fa-vus. Párizp. Lépes - méz: Melicerium, Favum mellis. Honig, das noch in Bien-Gewirk ist. Id. Lépméz L. Lépesmész. Sándor.

Siberi: *Siberites*.

*) Nem Siberiai, l. Damaski Vas. Felf.

Siberi Topázi: *Topazius Sibri-cus*.

Sicili Strontianija: *Strontianites Sicilianites*.

*) Nem Siciliali, l. Damaski Vas. Felf.

Sikár, Csíszár, Súrló, Csíszoló-kő, Sikárlókő, Súrolókő: *Smi-ris*.

*) Sikár, Sikló, Sikárlófű: Equisetum, Hippuris. Sándor. Sikárlani: Laevigare, Polire. Id. Sikázkodni, Si-kázkodni: In lubrico ferri,

- super glaciem discurrere.
 Id. Sikarló: Politor, Rasor, Laevigans, Poliens. ein Polirer, Glattmacher. *Párizp.*
 Sikarkozni: In glacie lubricare per solem. Abaúji szó.
 Tsiszár: Politor. *Párizp.*
 Tsiszolom: Polio. *Id.*
 Surlani, Surlolni: Atterere, Fricare. *Sándor.*
 Sikár Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Smiris.*
 Sikárlókő, l. Sikár.
 Siker: *Asphaltum.*
 *) Siker, Süker: Bitumen. Juden-Leim. *Párizp. Sánd.*
 Sinopei Kítetsző: *Jaspis Sinopis, v. Sinopea v. Sinopica.*
 Sisterékelőkő, Forrókő: *Zeolithus.*
 *) Sisterékel, Siseg, Sisereg, Susztorog: a' tüzes vas, midőn a' vízben mártják. *Sándor.* Abaújban mondják: Sisterékel.
 Forrani: Effervescere. *Párizp.* Forró-víz: *Aqua effervescens. Id.*
 Sisterékelőkő Dara: *Zeolithus Granularis.*
 Sisterékelőkő Liszt: *Zeolithus Farinaceus.*
 Sisterékelőkőképu Éghetetlen: *Asbestus Zeolithiformis.*
 Skárlát Himi: *Arsenicum Sandaraca.*
 Só, Termék Só: *Muria.*
 Sóded: *Muriacites.*
 Sokképű Vas: *Ferrum Polymorphum.*
 Sokszínű, l. Színeskedő.
 Sokszínű Márvány: *Marmor Multicolor.*
 Sóded: *Halitis.*
 Sólumos: *Circonius.*
 *) Falco: Sólom. Földi Term. Hist.
 Sólumos Föld: *Terra Circonica.*
 Sólumosded: *Circonites.*
 Sommai: *Sommites.*
 Sómócsing, l. Növedék Álló Kali.
 Sós Felföld: *Humus Muriatica.*
 Sós Fötföld Mésző, Koczkás Vízetlen: *Calcarium Gypsum Muriaticum, Anhydrites Cubicus.*
 Sós Héneső: *Hydrargyrum Salitum.*
 Sós Réz: *Cuprum Muriaticum.*
 Sösszarvú, l. Növedék Álló Kali.
 Sovány Felföld: *Humus Pauperata.*
 Spanyol Bodza Virág Színű Kővecske, l. Lilakővecs.
 Spanyol Krétai: *Creta Hispanica.*
 Steyeri Csepegőkő: *Stalactites Styriae.*
 Sűgarló Aczél Sárgaföldes Magnesi: *Magnesium Ochraceum Chalybeum Radiatum.*
 Sűgarló Barnás Mésző: *Calcarium Brunescens Radiatus.*
 Sűgarló Érczetlenített Vas Tűzkő: *Ferrum Mineralisatum Pyrites Radiatus.*
 Sűgarló Fagygyú: *Talcum Radiatum.*
 Sűgarló Himis Érczetlenített Réz: *Cuprum Mineralisatum Arsenicale Radiatum.*
 Sűgarló Köz Szürke Érczetlenített Szorító: *Stibium Mineralisatum Griseum Vulgare Radiatum.*
 Sűgarló Kékfestékű Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Azureum Radiatum.*
 Sűgarló Sisterékelőkő: *Zeolithus Radiatus.*
 Sűgarló Sulyság, l. Bononi Világító Kő.
 Sűgarló Veres Sárgaföldes Kísírtet: *Cobaltum Ochraceum Rubrum Radiatum.*
 Sűgaros: *Actinotus.*
 Sűgarozó Fövenykő: *Arenarius Radians.*

Súlyos v. Nehéz Föld: *Terra Ponderosa s. Barytica.*

Sulyság, Nehézség: *Barytis.*

*) Sulyság: *Gravitas, Ponderositas, Pondus, Onus, Difficultas.* die Schwere, Beschwerlichkeit. Párizp.

Sulyság Dara: *Barytis Granularis.*

Súrló, l. Síkár.

Súrolókö, l. Ugyanott.

Sűrű Aczél Sárgaföldes Magnesi: *Magnesium Ochraceum Chalybeum Densum.*

Sűrű Barnás Mészkö: *Calcarius Brunescens Densus.*

Sűrű Érczetlenítetett Héneső Máj: *Hydrargyrum Mineralisatum Hepaticum Densum.*

Sűrű Fekete Sárgaföldes Magnesi: *Magnesium Ochraceum Nigrum Densum.*

Sűrű Fénylő, v. Üveg Érczetlenítetett Réz: *Cuprum Mineralisatum Vitreum, s. Nitidum Densum.*

Sűrű Folyam Mészkö: *Calcarius Fluor Densus.*

*) Folyam, l. Folyam Mészkö alatt.

Sűrű Főttöld Mészkö, l. Alabastromi.

Sűrű Himis Érczetlenítetett Réz: *Cuprum Mineralisatum Arsenicale Densum.*

Sűrű Héneső Máj: *Hydrargyrum Hepaticum Densum.*

Sűrű Köz Disznós Mészkö: *Calcarius Suillus Vulgaris Densus.*

Sűrű Köz Szürke Érczetlenítetett Szorító: *Stibium Mineralisatum Griseum Vulgare Densum.*

Sűrű Köz Vadmérge: *Antimonium Vulgare Densum.*

Sűrű Mészkö, l. Márvány.

Sűrű Mezei, egezet: *Feldspathum Densum.*

Sűrű Nehéz Sulyság, Tömött Sulyság: *Barytis Ponderosa Densa, Barytis Compacta.*

Sűrű Sisterékelökö: *Zeolithus Densus.*

Sűrű Strontáni (v. Schützé): *Strontianites seu Schützites Densus.*

Sűrű Sulyság: *Barytes Densus.*

Sűrű Szeg Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Brunum Densum.*

Sűrű Tükör Érczetlenítetett Vas: *Ferrum Mineralisatum Speculare Densum.*

Sűrű Veres Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Rubrum Densum.*

Sűrű Veres Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochrac. Rubr. Densum.*

Sűrű Vízetlen Főttöld Mészkö: *Calcarius Gypsum Anhydrites Densus.*

Szakasztott Puteolii: *Puteolana Assimilis.*

*) Szakasztott atytya: *Patri similimus. Sándor.* Szakasztott kép: *Vera effigies, Genuina imago. Id.* Szakasztott-szinte: *Plane, Penitus, Prorsum, Perinde, Decise, Praecise.* ganz und gar, gänzlich. Párizp. Ez a szó nagy szokásban van Abaújban.

Szalamia, l. Fövényesi Só.

Szalmakő: *Carpholithus.*

Szálas Csepegőkö Mészkö: *Calcarius Stalactites Fibrosus.*

*) Szál, l. Szálkö alatt.

Szálas Főttöld: *Gypsum Fibrosum.*

Szálas Himis Érczetlenítetett Réz: *Cuprum Mineralisatum Arsenicale Fibrosum.*

Szálas Inkő: *Inolithus Filamentosus.*

Szálas Magnes Vasa: *Ferrum Magnetes Fibrosus*.

Szálas Sulyság: *Barytis Fibrosus*.

Szálas Józanító: *Amethystus Fibrosus*.

Szálas Nemes Hígyós: *Serpentinus Nobilis Festucarius*.

Szálkás v. Pikkelyes Hősziklakova: *Petrosilex Squamosus s. Festucarius*.

Szálkő, l. Inkő.

Szántó Felföld, l. Mezei Felföld.

Szappan, Szappanos Agyag: *Sapo, Argilla Saponaria*.

Szappan Agyag: *Argilla Sapo*.

Szappanos Agyag, l. Szappan.

Szárkövecs, l. Rocsánkővecs.

Szaruáltató, l. Szaruvakító.

Szaruámitó, l. Ugyanott.

Szaru Érczetlenítetett Ezüst: *Argentum Mineralisatum Corneum*.

Szaru Érczetl. Ón: *Plumbum Mineralisatum Corneum*.

Szaru Kova, l. Hősziklakova.

Szaru Ón: *Plumbum Corneum*.

Szaru Rűhes: *Gneisium Corneum*.

Szaruvakító, Szaruáltató, Szaruámitó: *Hornblenda*.

*) Áltat, l. Áltató alatt.

Szeg Áltató Érczetlenítetett Fog: *Zincum Mineralisatum Blenda Bruna*.

*) Szeg: R. Fuscus, Subniger. braun. Barna. Sándor. Szeg legény volt maga szeg a' paripája. Gyöngyösi. Szeg-sárga: most is élünk ezzel.

Szeg Érczetlenítetett Ón: *Plumbum Mineralisatum Brunum*.

Szeg Sárgaföldes Kísírtet: *Cobaltum Ochraceum Brunum*.

Szeg Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Brunum*.

Szegfü Szemölcsös: *Quarzum Caryophyllum*.

Szekerczeded, l. Baltaded.

Széksó: *Natrum*.

*) Széksó: *Natrum*. Sándor.

Szék: Terra natrosa, natro inpregnata. Tisza melljéki Szó.

Széksókő: *Natrolithus*.

Széksókővecs: *Natrolithes*.

Szelidíthetetlen, l. Gyémánt.

Szelidíthetetlen Föld, l. Gyémánt Fötföld.

Szelidíthetetlenes, l. Gyémántos.

Szelidíthetetlenes Corund, l.

Gyémántos Coromándi.

Szemes Kova, l. Szivárvány Hova.

Szemölcsös, Roszszércz: *Quarzum*.

Szemölcsös Bársonyos: *Porphyrius Quarzosus*.

Szemölcsös Chalcedoni: *Chalcedonius Quarzosus*.

Szemölcsös Dara: *Quarzum Granulare*.

Szemölcsös Fövény: *Arena Quarzosa*.

Szén Író, l. Szénkövecs.

Szenecske, l. Izzó.

Szénkövecs, Író Szén: *Anthracolithes, Graphites Carbo*.

Szénpor Mészke, l. Velő Mészke.

Szénsavanyú Ezüst: *Argentum Carbonicatum*.

*) Szénsavanyú, l. Magyar Chem.

Szénsavanyú Strontiani: *Strontianites Carbonicatus*.

Szénsavanyú Vas: *Ferrum Carbonicatum*.

Szent-Páli: *Paulites*.

Szenynyetlen, l. Danestalan.

Szenynyező Veres Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Rubrum Inquinans*.

Szerecsen Kénese: *Hydrargyrum Aethiops*.

Szeredi Álfesték Fagygyú; l. Hőzönséges Igazi v. Hőz Fagygyú.

Szerelem Hova, l. Szivárvány Hova.

Szerkövecs: *Pharmacolithes*.

Szerzék, l. Pót.

Szikrázó Sisterékelőkő: *Zeolithus Scintillans*.

Szines Fövény: *Arena Colorata*.

Szines Fövénykő: *Arenarius Coloratus*.

Szineskedő, Sokszínű, Változószínű: *Allochroites*.

*) Szineskedni: Simulare, Personam agere. Sándor.

Sziromded: *Petalites*.

Szivárványkitetsző: *Jaspopalus*.

Szivárvány Kova, Szemes H. Tekintetes H. Szerelem H.: *Silex Opatus*.

Szivárványozó Mészkő vagy Márvány: *Marmor s. Calcarius Opalizans*.

Szobros Havics: *Caementum Columnare*.

*) Szobros: Palaris zum Pfählen gehörig. Párizp. Szobor: Statua, Columna lignea, Palus. Pfahl. Id. Ennek ezen szóval Posonyvármegyében most is.

Szobros Vasképű: *Basaltes Columnaris*.

Szokott Föttföld: *Gypsum Usuale*.

*) Szokott: Solitus, Solens, Svetus, Usitatus. gewöhnt. Párizp.

Szorító, Kendőző, Vadmérge, Barátmérge, Hammérge, Nembarátos, Piskólcz: *Sibium, Antimonium*.

*) Kendőző: Fucus. Schminke. Párizp. Piskólcz: Antimo-

nium. Id. Ez a' Spiesglanz Német szóból van elromolva.

Szorító Ezüst: *Argentum Stibiatum*.

Szőkevény, Bitang: *Automolites*.

Szölőkő: *Botryolithus*.

Szurkos Bársonyos: *Porphyrius Piceus*.

Szurkos Enyv: *Bitumen Piceum*.

Szurkos Felföld: *Humus Picea*.

Szurkos Kőszén; l. Gagasi.

Szurkos Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Piceum*.

Szurkos Szivárvány: *Opalus Piceus*.

Szurkos Zsombik: *Turfa Picea*.

Szurokfa: *Pyssaxylon*.

Szürke Érczetlenített Réz: *Cuprum Mineralisatum Griseum*.

Szürke Érczetl. Szorító, Szürke Érczetl. Vadmérge: *Sibium Mineralisatum Griseum, Antimonium Mineralisat. Griseum*.

Szürke Érczetl. Vadmérge, l. Szürke Érczetl. Szorító.

Szürke Fövénykő: *Arenarius Griseus*.

Szürke Mész, l. Ragadós Setét Napded.

Szürke Sejt: *Waca Grisea*.

Szűrő Fövénykő: *Arenarius Filtrum*.

Szűrő Márvány: *Marmor Filtrum*.

Syenai: *Syenites*.

Syenai Bársonyos: *Porphyrius Syeniticus*.

Syenai Magded: *Granites Syenites*.

T.

Táblás Csempes: *Apatites Tabularis*.

*) Tábla, Persisch, Tafel, Ma-

gyarisch Tábla. Beregszászi Ueber die Vergl.

- Táblás Folyam: *Fluor Tabularis*.
- Táblás Pala: *Ardesia Tabularis*.
- Táblás Salakocska: *Scorlus Tabularis*.
- Táblás Sisterékelőkő: *Zeolithus Tabularis*.
- Táblás Szemölcsös: *Quarzum in Tabulis*.
- Táblás Jegezet: *Spathum Tabulatum*.
- Talp Fövénykő: *Arenarius Fundamentalis*.
- *) Talp az épületben: *Basis aedificii*. der Grund oder Fuss eines Gebäudes. *Párizp.*
- Talpkő: *Lapis fundamentalis*. *Sándor.* Talpfa: *Trabs fundamentalis*. *Abauji szó.*
- Tantal, l. Tantalded.
- Tantalded, Tantal: *Tantalites, Tantalum*.
- Taplós Érczetlenítetett Szorító: *Stibium Mineralisatum Fomitum*.
- Taréjos Szemölcsös: *Quarzum Cristatum*.
- Tárgykettőztető Általlátszó Jegezet: *Spathum Pellucidum Obiecta Duplicans*.
- Tarka Érczetlenítetett Réz: *Cuprum Mineralisatum Variatum*.
- Tarka Fagygyú, l. Csillomded.
- Tajték, l. Tengertajték.
- Tajték: *Pumex*.
- Tajték Kova: *Silex Pumex*.
- Tajték Pecze: *Lava Pumex*.
- Tajtékos Bársonyos: *Porphyrius Pumicosus*.
- Tavai Punammúi Veseszer, l. Punammúi Veseszer.
- Tavi Pástos Sárgaföldes Vas: *Fer-Ochraceum Cespitosum Paludosum*.
- Téglás Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Lateritium*.
- *) Téglás, l. Kemény Téglás Réz alatt.
- Tekeded Himis Érczetlenítetett Réz: *Cnprum Mineralisatum Arsenicale Sphaeroideum*.
- *) Teke: *Conus*. *Sándor.* Teke, Globus, Sphaera. *Párizp.*
- Tekeképű Vas: *Ferrum Globiforme*.
- Tekenős v. Egyenlő Hősziklakova: *Petrosilex Aequabilis s. Conchaceus*.
- *) Tekenős Tsigák: *Conchae*. l. *Földi Term. Hist.* 392. lap.
- Béka tekenő: A' tókban termő Gőcza Tsigának (*Mutylus anatinus*nak) a' héjja. l. *Ugyanott* 399. lap.
- Tekenős béka: *Testudo*. Schildkröte. Teste tekenővel fedett. l. *Ugyanott* 221. lap.
- Testudo imbricata*. — Ez ad — legszebb és legjobb tekenőket minden-némű szép munkára. l. *Agyanott* 222 lap.
- Tekenős v. Köz Olajszínű: *Olivinus Conchaceus s. Vulgaris*.
- Tekenős Köz Ritetsző: *Jaspis Vulgaris Conchacea*.
- Tekenős Krétai: *Creta Conchacea*.
- Tekenős Vasded: *Siderites Conchaceus*.
- Tekervényes Dancstalan: *Amiantus Tortuosus*.
- Tekintetes Kova; l. Szivárvány Kova.
- Televény, l. Felföld.
- Temjénkövecs: *Datholithes*.
- Tenger-Só: *Muria Maritima v. Marina*.
- Tengertajték: *Spuma Maris*.
- Tengertajték Fagygyú: *Talcum Spuma Maris*.
- Tengervíz, Zaj. Kristály, Zöldike: *Aqua Marina, Beryllus*.

- *) Zaj: *Glacies in superficie fluviorum frustatim natans.* Das Eiss so Stückweise auf dem Wasser fliesset. *Párizp.* Kristály; *Crystallus. Id.*
- Tengerjárása: *Turmalinus.*
- *) Aestus: Tengerjárása. *Párizp.*
- Tengeri Méz: *Ambra Maritima.*
- Terepély Nap: *Titanium Anatase.*
- Teríték Fövenykő; *l. Útazarakó Fövenykő.*
- Termék Ammon Só; *l. Fövenyesi Só.*
- Termék Arany: *Aurum Nativum.*
- *) Termék-arany: *Aurum naturale.* Rohes Gold, Stein Gold. *Párizp.* Termék: *R. Productum Terrae, Procreatum, Proventus naturae.* Sándor.
- Termék Ércz: *Metallum Nativum.*
- Termék Érczetlenítetett Máz: *Stannum Mineralisatum Nativum.*
- Termék Erdélyi, *l. Hétséges Arany Bányászna.*
- Termék Felrepült: *Sublimatum Nativum.*
- Termék Földércz, *l. Hétséges Arany Bányászna.*
- Termék Fövenyesi Só, *l. Fövenyesi Só.*
- Termék Hími: *Arsenicum Nativum.*
- Termék Héneső; *l. Mercur.*
- Termék Hénkö: *Sulfur Nativum.*
- Termék Miklósé: *Nicolum Nativum.*
- Termék Ón: *Plumbum Nativ.*
- Termék Platai: *Platinum Nativum.*
- Termék Réz: *Cuprum Nativ.*
- Termék Salétrom: *Nitrum Nativ.*
- Termék Só, *l. Só.*
- Termék Tiukő: *Aluminaris Nativa.*
- Termék Üst: *Argentum Nativum.*
- Termék Zavar: *Wyzmutum Nativum.*
- Termék Vadmérge v. Szorító: *Stibium s. Antimonium Nativ.*
- Termék Vas: *Ferrum Nativ.*
- Termék Vízüst, *l. Mercur.*
- Tej Szaru Érczetlenítetett Ezüst: *Argentum Mineralisat. Corneum Lactum.*
- Tej Szemölcsös, *l. Rózsa Szemölcsös.*
- Timföld, *l. Földes Timsó.*
- Timföld, Agyagföld: *Terra Aluminaris, Terra Argillacea.*
- *) Tim: ezt a szót ma nem értjük, mint Bérégzsászi is írja; azonban összehasonlítva van ezekben: Tim-só, alumen, Tim-ár, alutarius (quasi aluminatarius, auctore Vossio, et post eum Párizp). Ezekből sajdíthatni, hogy Tim: alumen. Innét: Timsó: Sal alumen; Timár: alumine laborans.
- Timföld Agyag, *l. Római (Tolnai) Agyag.*
- Timkő Hőszikla, *l. Ugyanott.*
- Timkő Pala: *Ardesia Aluminaris.*
- Timsó, Timsó Üvegese: *Alumen, Vitriolum Alumen.*
- Timsó Üvegese, *l. Timsó.*
- Timsós Szurokfa, Lágó Timsós Agyag: *Pissaxylon Aluminosum, Argilla Aluminaris Mollis.*
- Tinkál Mosó, *l. Nyers Mosó.*
- Tiszta Fagygyú: *Talcum Purum.*
- Tiszta Termék Arany, *l. Főtt Termék Arany.*

- Tisztátalan Só: *Muria Impura*.
 Tisztító Fagygyú: *Talcum Sme-*
ctis.
 Tizenkétlapú Jegezet: *Spathum*
Dodecaëdram.
 Tó Só, Tonya Só: *Muria La-*
custris.
 *) Tonya. Antiq. Lacus, Ein
 Teich. Párizp.
 Tobozded, l. Rupded.
 Tolfai Agyag, l. Római Agyag.
 Tollded Érczetlenítetett Fog, l.
 Nádded Érczetl. Fog.
 Tonya Só, l. Tó Só.
 Topázi: *Topazius*.
 *) Nem Topazusi, l. Damaski
 Vas. Felf.
 Topázided: *Topazites*.
 Topázided Rühes: *Gneissium*
Topazinum.
 Tő Festék: *Chromium Acicula-*
re.
 Tő Hímis Érczetlenítetett Réz:
Cuprum Mineralisatum Arse-
nicale Aciculare.
 Tő Széksó: *Natrum Aciculare*.
 Tölt Föld, l. Felföld.
 Töltvény Vagdalek: *Caementum*
Tarras.
 *) Töltvény: Agger, Moles,
 Aggestus, vel via elevata.
 Sándor. A' hegyalján a' szö-
 lö. esőszök kúnyhójok előtt
 lenni szokott föld gátot is
 töltvénynek hívják.
 Tömény, l. Zsombik.
 Tömött Fekete Sárgaföldes Vas:
Ferrum Ochraceum Nigrum
Compactum.
 *) Tömött: Compactus. Párizp.
 Tömött Folyam: *Fluor Compa-*
ctus.
 Tömött Fövenykő: *Arenarius*
Compactus.
 Tömött Pecze: *Lava Compacta*.
 Tömött Sulyság, l. Sűrű Nehéz
 Sulyság.
 Tömött Vas: *Ferrum Compact*.
 Tő edékeny, Könnyentörő: *Eu-*
clasius.
 *) Tőredékeny: Fragilis. Zer-
 brechlich. Párizp.
 Tőrekkő, l. Szalmakő.
 *) Tőrek: Acus, Palea. Otsú,
 Otsó, Polyva. Sándor.
 Törő Éghetetlen: *Asbestus Fra-*
gilis.
 Törő Ezüst, l. Fekete Érczetleni-
 tetett Ezüst.
 Török: *Turcosa*.
 Török Allatkő: *Zoolithus Tur-*
cosa.
 Tremolai: *Tremolites*.
 Tremolai Kova, Üvegképű Tre-
 molai: *Silex Tremolites, Tre-*
molites Vitriformis.
 Tripolyi: *Tripolitana*.
 *) Nem Tripolisi, l. Damask.
 Vas. Felf. Továbbá: Con-
 stantinopolis: Conátantzi-
 nápoly. Constantinopel. Pá-
 rizp. Márton.
 Tsira Sárgaföldes Máz, l. Híme-
 me Sárgaföldes Máz.
 Tükör Érczetlenítetett Vas: *Fer-*
rum Mineralisat. Speculare.
 Tükör Föttföld: *Gypsum Specu-*
lare.
 Tündöklő, l. Márvány.
 Tüzbuborékded: *Pyrophysali-*
tes.
 Tüzes: *Marcasites*.
 Tüzgát, Tüzkova, Tüzütő: *Py-*
romachus.
 Tüzkova, l. Tüzgát.
 Tüzütő, l. Ugyanott.
 Tyroli Szaruámitó Matráyból:
Hornblenda Tyrolica ex Ma-
tray.
 *) Nem Tyrolisi, l. Damask. Va-
 sas Felf.
 Tyroli Veres Sisterékelőkő: *Zeo-*
lithus Ruber Tyrolicus.

U.

- Umbri Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Umbra*.
 Uránkori, l. Menynyei.
 Úszó Kova: *Silex Natans*.
 Útczarakó Fövenykő, l. Teríték Fövenykő.
 Új Köz Mezei Jegezet: *Feldspatum Vulgare Recens*.
 Üst, l. Ezüst.
 Üveg Érczetlenített Ón: *Plumbum Mineralisatum Vitreum*.
 Üveg Ezüst, l. Fénylő Érczetl. Ezüst.
 Üvegkő: *Hyallithus*.
 Üveg Mezeijegezet: *Feldspatum Vitreum*.
 Üveg Olajszínű: *Olivinus Vitreus*,
 Üveg Ón: *Plumbum Hyalinum*.
 Üveg Pecze: *Lava Vitrea*.
 Üveg Salakoeska: *Scorlus Vitreus*.
 Üveg Sógáros: *Actinotus Vitreus*.
 Üveg Szárkövecs: *Scapolithes*.
 Üvegese: *Vitriolum*.
 *) Üvegese, l. Epsomi Üvegese alatt.
 Üvegcsés Ón: *Plumbum Vitriolatum*.
 Üvegded: *Hyalites*.
 Üveges Ón: *Plumbum Vitreum*.
 Üvegképű Tremolai, l. Tremolai Kova.

X.

Xkövecs, Ösztörükövecs: *Chia-stolithes*.

*) Ösztörű: R. Tendipellium. Bör feszítő és szárító fa. Kom. Sándor. Ösztör: Bizonyos madarász eszköz, hosszú ágas bogas fa. Sz. Ugyanő. Üsztürű: Ágas bogas fa, melyen a' lencsét

borsót, zölden lekaszálván, a' szántó földön száraztják. Valaha tett nyújtogató kínzó szerszámot. Mert még most is felvan ez a' szitok: Üsz. türüre való. Mondják a' borsorkánynak vélt aszszonyról. Abauji szó.

Y.

Ytterbyi Tantal: *Yttro Tantalum*.

Z.

Zápor, Záporpatak, Záporcsermelye, l. Pecze.
 Zaj, l. Tengervíz.
 Zavar, Heverék, Kevert: *Wyzmutum*.

*) Heverék: *Mixtura, Farrago.*
 Sánd. Revert. Disznó abrak,
 Sertés étel. *Ugyanő.* Ke-
 vert: *Farrago.* Zusammen-
 geraspeltet *Ding. Párizp.*
 Zavar Fény: *Galena Wyzmuti.*
 Zavaros Érczetl. Ón: *Plumbum*
Mineralisatum Bismuticum.
 Zeylani, l. Ceyloni.
 Zoisé: *Zoisites.*
 Zöld v. Veronai Agyag: *Argilla*
Viridis s. Veronensis.
 Zöld Bársonyos: *Porphyrius Vi-*
ridis.
 Zöld Érczetl. Uránkori: *Urani-*
um Mineralisatum Viride.
 Zöld Érczetl. Ón: *Plumbum Mi-*
neralisatum Viride.
 Zöld Réz: *Cuprum Viride.*
 Zöld Sárgaföldes Vas: *Ferrum*
Ochraceum Viride.
 Zöld Sinterékelőkő: *Zeolithus*
Viridis.
 Zöld Vas: *Ferrum Viride.*
 Zöldellő: *Chlorites.*

Zöldes Arany: *Aurum Virescens.*
 Zöldes Ón: *Plumbum Virens.*
 Zöldike, l. Zaj.
 Zsarádnakos, l. Hamvas.
 Zsir Enyv? *Bitumen? Sevum.*
 Zsombik, Zsombok, Zsombék,
 Tömény: *Turfa.*

*) 'Sombék, 'Sombok, Zsom-
 bok, Zsombék. Motsáros he-
 lyeken kiálló helyek, v. há-
 tataskák. *Sándor.* Zsombék:
 Pest Vármegyében Izsák kö-
 rül élnek ezen szóval, 's te-
 szen a' turjánokban gyöke-
 rekből földdel özszenőtt,
 vágatható, 's fa gyanánt éget-
 hető dolgot, és így valóságos
 torfot. A' mint hogy ott fa
 gyanánt élnek azzal.

Tömény: *Multitudo, Tur-*
ba. Olyan szó mint: Kötény,
 Tulajdonúl teszen: Megtö-
 metett dolgot. Tömény ezer:
Multa millia. viel tausend.
Párizp.

J.

Jég Szemölcsös: *Quarzum Cry-*
stallus.

*) Jech, Persisch, das Eis, Jég
 Magyarisch. Beregszászi
 Ueber. etc.

Jeges Disznós: *Suillus Crystal-*
linus.

Jeges Disznós Mészkö: *Calcar-*
ius Suillus Crystallinus.

Jeges Fog: *Zincum Crystallisa-*
tum.

Jeges Fövenykő: *Arenarius Cry-*
stallinus.

Jeges Kénkö: *Sulfur Crystalli-*
cum.

Jeges Hesperüjegezet: *Picrospa-*
thum Crystallinum.

Jeges Hígyós: *Serpentinus Cry-*
stallinus.

Jeges Hírtet: *Cobaltum Cry-*
stallisatum.

Jeges Hősziklakova: *Petrosilex*
Crystallinus.

Jegesöképü Vas, l. Rivancsképü
 Vas.

Jegezet: *Spathum.*

Jezeget Kova, l. Mezeijegezet.

Jegezetes Barnás Mészkö, Jege-
 zetes Magnesifaj: *Calcarius*
Brunescens Spathosus, Ma-
gnesiata Spathosa.

Jegezetes Csempes Mészkö: *Cal-*
carius Apatites Spathosus.

Jegezetes Csepegőkő: *Stalacti-*
es Spathosus.

- Jegezetes Folyam Mészke: *Calcarius Fluor Spathosus*.
 Jegezetes Fötföld Mészke, l. Hódded.
 Jegezetes Kovás-Mészkeves Nap: *Titanium Siliceo Calcarium Spathosum*.
 Jegezetes v. Lebegöcskés Olaj-színü: *Olivinus Lamellosus s. Spathosus*.
 Jegezetes Magnesifaj, l. Jegezetes Barnás Mészke.
 Jegezetes Ón: *Plumbum Spathosum*.
 Jegezetes Vas: *Ferrum Spathosum*.
 Jegezetképü Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Spathiforme*.
 Józanító, Nemborszínü: *Amethystus*.
 Józanító Szemölcsös: *Quarzum Amethystus*.
 Józanítóképü Tremolai: *Tremolites Asbestiformis*.

V.

- Vadmérge, l. Szorító.
 Vadmérge Fejér Érczetlenítetett Ón: *Plumbum Mineralisatum Album Antimoniale*.
 Vagdalék, l. Kavics.
 Vakító, l. Áltató.
 Valódi v. Köz Salakoeska: *Scorlus Vulgaris s. Genuinus*.
 *) Valódi: Verus, Genuinus. Igazi. Sándor.
 Valódi Puteolii: *Puteolana Genuina*.
 Változó v. Labradóri Mezeijegezet: *Feldspathum Labradorium s. Variabile*.
 Változó Mészke: *Calcarius Mutabilis*.
 Változó Szivárvány, Vízfényü, Világ Szeme Szivárvány: *Opalus Mutabilis, Hydrophanus, Opalus Oculus Mundi*.
 Változósínü, l. Színeskedő.
 Vas: *Ferrum*.
 Vas Dara: *Ferrum Granulare*.
 Vas Hőszikla, l. Waller Vas Hősziklaja.
 Vas Nap, Vasas Nap: *Siderotitanium, Titanium Martiale*.
 Vas Sárgaföld: *Ferrum Ochra*.
 Vas Üvegese, Gáliczkő: *Vitriolum Ferri*.
 Vas Virág, l. Inkő.
 Vasas Felföld: *Humus Martialis*.
 Vasas Festék: *Chromium Martiale*.
 Vasas Himis Érczetlenítetett Réz: *Cuprum Mineralisatum Arsenicale Martiale*.
 Vasas Kova, Waller Soraija: *Sillex Martialis, Soranus Wallerii*.
 Vasas Nap, l. Vas Nap.
 Vasas Zavar: *Wyzmutum Martiale*.
 Vasded: *Siderites*.
 Vasképü: *Basaltes*.
 Vasképü Bársonyos: *Porphyrius Basalticus*.
 Vasképü Pöfeteg, Garádicsos v. Hágcsós v. Lepcsős Pöfeteg: *Tofus Basalticus, Tofus Trappaceus*.
 Vasképü Szaruáltató: *Hornblenda Basaltica*.
 Vasképü Vas: *Ferrum Basalticum*.
 Vasrozdás Fövénykő: *Arenarius Ferruginosus*.
 Vasrozdás Sárgaföldes Réz: *Cu*.

- prum Ochraceum Ferruginosum.*
 Vasrozsdás Sárgaföldes Salakos Réz: *Cuprum Ochraceum Ferruginosum Scoriaceum.*
 Vastermő Himis Érczetlenítetett Réz: *Cuprum Mineralisatum Arsenicale Ferriferum.*
 Vaj Ezüst: *Argentum Butyraceum.*
 Vaj Timsó, Vaj Timsó Üvegcese: *Alumen Butyraceum, Vitriolum Alumen Butyraceum.*
 Velő Mészke, Szénpor Mészke: *Calcarius Marga.*
 Velős Pala Mészke, l. Hasadó Enyves Mészke.
 Vérde, Vérke: *Haematites.*
 Vérde Szeg Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Brunum Haematites.*
 Vérde Veres Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Rubrum Haematites.*
 Veres Érczetlenítetett Ezüst: *Argentum Mineralisatum Rubrum.*
 Veres Érczetl. Vadmérge: *Antimonium Mineralisatum Rubrum.*
 Veres Leveretett Héneső: *Hydrargyrum Praecipitatum Rubrum.*
 Veres Ón: *Plumbum Rubrum.*
 Veres Sárgaföldes Kisírtet: *Cobaltum Ochraceum Rubrum.*
 Veres Sárgaföldes Magnesi: *Magnesium Ochrac. Rubrum.*
 Veres Sárgaföldes Réz: *Cuprum Ochraceum Rubrum.*
 Veres Sárgaföldes Vas: *Ferrum Ochraceum Rubrum.*
 Veresföldes Vas: *Ferrum Rubricosum.*
 Veresréz, l. Réz.
 Verhenyő Érczetlenítetett Ón: *Plumbum Mineralisat. Rubrum.*
 Vérke, l. Vérde.
- Veroni Agyag, l. Zöld Agyag.
 Veseszer: *Nephrites.*
 Vesekepű Agyagos Sárgaföldes Vas, l. Saskő.
 Vesekepű Érczetlenítetett Ón: *Plumbum Mineralisatum Reniforme.*
 Vesuvi: *Vesuvianus.*
 Vesuvi Rügy: *Gemma Vesuvianus.*
 Viasz Enyv, l. Fűszer Enyv.
 Viaszded: *Cerites.*
 Világ Szeme Szivárvány, l. Változó Szivárvány.
 Világded: *Augites.*
 Világító Csempes Mészke: *Calcarius Apatites Phosphorites.*
 *) Világító: *Phosphorus.*
 Világító Érczetlenítetett Réz: *Cuprum Mineralisatum Phosphoratum.*
 Világító Szorító: *Stibium Phosphoreum.*
 Világos Veres Érczetlenítetett Ezüst: *Argentum Mineralis. Rubr. Lucidum.*
 Világos Veres Sárkányvér Héneső: *Hydrargyrum Cinnabaris Vermicula.*
 Világosság, l. Sapphiri.
 Viola ke: *Jolithus.*
 Viráglevelde: *Anthophyllites.*
 Virágzó Sisterékelőke: *Zeolithus Efflorescens.*
 Víz Só: *Muria Aquatica.*
 Vizeske Vas, l. Saskő.
 Vízetlen: *Anhydrites.*
 Vízetlen Főttföld Mészke: *Calcarius Gypsum Anhydrites.*
 Vizezüst, l. Héneső.
 Vízfényű, l. Változó Szivárvány.
 Vízüst, l. Héneső.
 Viviané: *Vivianites.*
 Vont Termék Arany, l. Főtt Termék Arany.
 Vulcan Hamvak, Tűzokádóhegyi Kénke: *Sulfur Vulcanicum.*
 Vulpinoi: *Vulpinites.*

W.

Waller Ónija, l. Író.

*) Waller, nem Wallerius, l.
Damask Vas. Felf.

Waller Soraija, l. Vasas Kova.

Waller Vaskösziklája: *Saxum
Ferreum* (Wallerii).

Wavellé: *Wavellites*.

Werner Olajszínüje: *Olivinus
Weneri*.

Werner Pistákdede, l. Árendáli.

Werner Világdede: *Augites Weneri*.

Werneré: *Wernerites*.

Withering Nehézsége: *Barytis
Wytherites*.

Withering Sulysága: *Barytis
Wytheringii*.

Deutsch Lateinisches
Mineralogisches Wörterbuch.

Von

Michaël v. Kováts,

der Arzenengelahrheit Doctor, der Medicinischen Facultät
der Königlich. Magyarisch. Pester Universität der
Wissenschaften Mitglied.

III. Theil.

Pesth,

Gedruckt mit Johann Thomas v. Trattnerschen Schriften.

1822.

Post studium recti, patriaeque parentis amorem,
Proxima de charis tibi cura supersit amicis.

Petrarch, Lib. 2. Afric.

V o r r e d e.

Aus Liebe gegen jene gebohrne Magyaren, welche durch Erziehung mehr der Deutschen als der Magyarschen Sprache mächtig sind, sich aber ihrer versäumten Muttersprache befleißigen, und das Versäumte einbringen wollen; aus Freundschaft ferner gegen diejenigen meiner Landsleute, welche Bewohner der Bergstädte sind, unsere Bergwerke bauen, und der Mineralogie kundig sind: aber als Abkömmlinge von Sachsen Deutsch sprechen, dessen ohngeachtet aber doch die Magyarsche Landes Sprache nicht allein zu erlernen, sondern auch zu vervollkommen gesonnen sind; aus Neigung endlich gegen Diejenigen Magyarschen Deutschen, die in unserm Vaterlande hin und her ansässig, ja schon naturalisirt sind; fühle ich mich verpflichtet, neben der Lateinischen und Magyarschen auch die Deutsche Sprache, als die Bordere Zuschlagwörter, in diesen dritten Theil meines Mineralogischen Lexicons aufzunehmen.

In diesem Theile des Wörterbuchs habe ich nichts weiter geleistet, als daß ich neun und fünfzig, zwey- ja auch drey-deutige Deutsche Mineralien Benennungen, die noch heutiges Tags in Systemen der Mineralogie vorkommen, entdeckt, und am Ende dieses III. Theiles, namentlich aufgezeichnet habe.

Dieser Theil ist nur Deutsch und Lateinisch verfaßt; nachdem ich die Arbeit und Unkosten unnöthiger Weise nicht vermehren wollte. Der von mancher Benennung mehr wissen will, soll den I. Theil nachschlagen.

Ich wünsche, mein Vorhaben möchte mit solchen Gesinnungen aufgenommen werden, mit welcher Anhänglichkeit und Hochschätzung ich es den genannten Freunden und Landsleuten verehere.

Pesth, den 15. Januar 1818.

Verfasser.

Deutsch Lateinisches Mineralogisches Wörterbuch.

- A**chat: Achates.
Achatjaspis, Jaspachat: Jaspachates.
Ackererde: Humus Ruralis.
Actinote Aciculaire, Asbestartiger Strahlstein: Actinotus Asbestiformis, Actinotus Fibrosus.
Acuans Phosphorsaures Eisen: Ferrum Phosphoricatum Acuani.
Adlerstein, Nierenförmiger Thoneisenstein, Eisenniere, Aetit: Ferrum Ochrac. Argillac. Reniforme, Ferrum Subaquosum, Aëtites.
Adularia, Opalisirender Feldspath, Mondstein, Zeylonischer Opal, Wasser Opal, Fischeug: Adularia, Feldspathum Lunare.
Aechte Puzzolanerde: Puteolana Genuina.
Aedelit, Kieseliger Zeolith, Nordischer Rother Zeolith, Bergmannit: Zeolithus Scintillans.
Aehnliche Puzzolanerde: Puteolana Assimilis.
Aebrenstein, f. Unreifer Asbest, und Gemeiner Strahlstein.
Aerolith: Aërolithus, Meteorolithus.
Aetit, f. Adlerstein.
After Chrysolith, f. Olivin.
After Schörl, f. Urinit.
Agalmatolith, Bildstein, Chinesischer Speckstein, Seifenstein: Agalmatholithes.
Agstein, Bernstein: Ambra Lutea, Electrum, Succinum.
Alabaster, Dichter Gyps, Dichter Gypsstein: Alabastrum, Galcarius Gypsum Densum, Gypsum Aequabile.
Alaun, Alumen, Vitriolum Alumen.
Alaunerde, Dichtes Erdiges Alaunerz, Alaunige Erde: Argilla Aluminaris Mollis, Pissaxylon Aluminosum.
Alaunigerde, f. Alaunerde.
Alaunschiefer: Ardesia Aluminaris.
Alaunstein, Weißes Alaunerz, Römischer Alaunstein: Argilla Aluminaris, Petra Aluminaris, Argilla Romana (Tolfensis).
Albin: Albinus.
Allochroit: Allochroites.
Almandin, Almandin Granat, Aplom Granat, Aplome: Almandinus.
Almandin Granat, f. Almandin.
Alpen Gletschersalz, f. Schwefelsaure Bittererde.
Alpenerde: Humus Alpina.
Alter Traß: Caementum Tarras.
Aluminit, f. Gemeiner Alaun.
Amalgam: Quecksilber, Natürliches Amalgam: Hydrargyrum Argentatum, Amalgama Argenti.
Amazonenstein, f. Krimspath, und Gemeiner Nephrit.
Amber, Grauer Amber: Ambra Grisea, Electrum Opacum Tenax.
Amethyst: Amethystus.
Amethyst, f. Amethyst-Quarz.
Amethystfluß, f. Späthiger Fluß.
Amethyst-Quarz, Amethyst: Quarzum Amethystus.
Amiant, f. Biegsamer Asbest.
Amiant-Asbest, f. Ebendaselbst.
Amiantoid, Haarasbest: Amiantoides, Byssolithes.
Analcime, Würfelspath: Analcime, Zeolithus Analcime.
Anata se, Anatafe-Titan, Octaëdri

- Blauer Schörl, Disanit: Titani-
um Anatase.
 Anatase-Titan, f. Anatase.
 Andalusit, Andalusite, Spath Ada-
mantin, Forezer Feldspath: An-
dalusites.
 Anhydrit, Wasserfreier Gyps: An-
hydrites.
 Anthophyllit: Anthophyllites.
 Antimonialsilber, f. Federerz.
 Antimonialisches Silber, f. Spieß-
glanzsilber.
 Apatit, Blättriger Apatit, Gemei-
ner Phosphorit: Calcarius Apa-
tites Sparhausus.
 Apfelgrüner Quarz, f. Prehnit.
 Aplome, f. Almandin Granat.
 Aplom-Granat, f. Ebendas.
 Aquamarinfluß, f. Späthigerfluß.
 Aragonischer Spath, f. Excentrischer
Kalkstein.
 Aragonit, f. Ebendas.
 Aragonit: Aragonites.
 Arendalit, Epidot, Thalit, Colo-
phonit, Pistacit: Arendalites,
Epidotes, Thalites, Colophonit-
es, Pistacites.
 Argillit, f. Thonschiefer.
 Armenische Siegelerde, f. Bol.
 Arsenik: Arsenicum.
 Arsenikblüthe, f. Weißer Arsenik.
 Arsenikkies: Arsenicum Minerali-
satum Pyriticosum.
 Arsenikrubin, f. Rother Schwefel-
arsenik.
 Arseniksaurer Kalk: Pharmacolithes
 Arseniksaures Blei, f. Bleyniere.
 Arseniksaures Eisen, Würfelierz:
Ferrum Olivaceum Cubicum.
 Arseniksaures Nickeloryd, Erhärte-
ter Nickelskalk: Nicolum Minera-
lisatum Arsenicatum.
 Arsenik-Silber, Arsenikalisches Sil-
ber: Argentum Arsenicatum.
 Arsenikalischer Weißer Kupferkies,
f. Weißkupfer.
 Arsenikalisches Silber, f. Arsenik-
Silber.
 Asbest, Steinflachs: Asbestus.
 Asbestartiger Strahlstein, f. Actinote
Aciculaire.
 Asbestartiger Tremolit, Grammatite
Fibreuse: Tremolites Asbesti-
formis.
 Asbestinit, f. Gemeiner Strahlstein.
 Asbestoid, f. Ebendas.
 Asche, Aschengebürge, Mehlpaz,
Erdiger Mergel, Mergelerde: Cal-
carius Marga Friabilis.
 Aschendrecker, f. Elektrischer Schörl.
 Aschengebürge, f. Asche.
 Aschenzieher, f. Elektrischer Schörl.
 Atacamit, f. Salzsaueres Kupfer.
 Atlaserz, f. Gaseriges Malachit Ku-
pfer.
 Aufgelöster Chrysopras, f. Vimeilit.
 Aufgelöster Gemeiner Feldspath:
Feldspathum Vulgare Solutum.
 Augite: Augites.
 Auripigment, f. Gelber Schwefel
Arsenik.
 Ausgeschlagener Zeolith, Zeolith Ef-
florescente (Haüy): Zeolithus
Efflorescens.
 Automolit: Automolites.
 Avanturino: Arenarius Avanturino.
 Arinit, Brauner Stangen-Schörl,
Violetter-Aster-Dauphiner Schörl:
Axinites.
 Azurstein, f. Lazurstein.

B.

- Baggertorf: Turfa Limosa.
 Bajkalit, Grammatite (Haüy):
Bajkalites.
 Balas, f. Spinell.
 Bandjaspis: Jaspis Fasciata.
 Bandmarmor: Marmor Fasciatum.
 Barbadotheer, f. Beratbeer.
 Barnt, Schwerspath: Barytis.
 Barnterde, f. Schwererde.
 Basalttuff, Trapptuff: Tosus Ba-
salticus, Tosus Trappaceus.
 Basaltine, f. Basaltische Hornblende.

Basaltische Hornblende, Basaltine, Schörl, Krystallisirte Hornblende: Hornblenda Basaltica.

Basaltischer oder Vulcanischer Chrysolith, f. Olivin.

Basanit, Jaspisartiger Kiesel-schiefer, Lydischer Kiesel-schiefer, Lydischer Stein, Probirstein, Schwarzer Jaspis, Schwarzer Kiesel: Basanites, Silex Schistus Jaspideus, Lapis Lydius.

Basanit, f. Jaspisartiger Kiesel-schiefer.

Basler Taufstein, f. Chiasolith.

Beilstein, Punammunephrit, Punammustein, Neuseeländerstein: Nephrites Punammu.

Beinbruch, f. Kalktuff.

Beinwelle, f. Ebendas.

Bengalischer Diamantspath, f. Korund.

Bergart, f. Erz, und Mineral.

Bergbalsam, f. Mumie, u. Naphtha.

Bergblau, f. Kupferlazur.

Bergbutter: Alumen Butyraceum, Vitriolum Alumen Butyraceum.

Bergflachs, f. Biegsamer Asbest.

Bergfleisch, f. Bergfark-Asbest.

Berggrün, f. Ordalischer Malachit.

Berghaar, f. Biegsamer Asbest.

Bergharz, f. Erdiges Erdpech.

Berghaut, f. Bergfark-Asbest.

Bergholz, f. Holz-asbest.

Bergkiesel, f. Hornstein.

Bergfark-Asbest, Schwimmender Asbest, Beraleder, Berghaut, Bergpapier: Asbestum Suber, Asbestus Suberiformis.

Bergkrystall, Edler Quarz: Crystallus Montana.

Bergleder, f. Bergfark-Asbest.

Bergleder: Asbestum Aluta.

Bergmannit, f. Aedelit, f. Spreustein.

Bergmehl: Farina Montana Talcosa, Talcum Farinosum.

Bergmilch, Mondmilch, Mehliges Kalk, Mehlfreide: Agaricus Mi-

neralis, Farina Calcaria, Lac Lunae, Creta Farinacea.

Bergöl, f. Gemeines Erdöl.

Bergöl, Erdöl: Bitumen.

Bergpapier: Asbestus Papyraceus.

Bergpapier, f. Bergfark-Asbest.

Bergpech, f. Erdpech.

Bergseife: Argilla Saponaria, Sapo.

Bergtheer, Zähes Erdpech, Seeswachs, Maltha, Barbodstheer: Bitumen Maltha, Bitumen Tenax.

Bergwolle, f. Biegsamer Asbest.

Bergzinnober, f. Zinnober.

Bergzunder, f. Zunder-asbest.

Bergzundererz, f. Zundererz.

Beryll, f. Gestreifter Smaragd.

Biegsamer Asbest, Amiant, Amiant-Asbest, Weicher-Federartiger-Jasdenartiger- oder Reifer Asbest, Federweiß, Bergflachs, Berghaar, Bergwolle: Asbestus Amiantus.

Biegsamer Dolomit, Elastischer Körniger Kalkstein, Elastischer Marmor: Marmor Dolomites Flexilis.

Biegsamer Quarz: Quarzum Elasticum.

Bilder Marmor, f. Marmor mit Ruinenartigen Zeichnungen.

Bildstein, f. Agalmatolith.

Bimsstein, Bimsenstein: Silex Pumex.

Bimsenstein Porphyrt: Porphyrius Pumicosus.

Bitter Alaunschiefer: Ardesia Aluminaris Amarata.

Bitterspath, Chaux Carbonatée Magnésifère (Häut): Calcarius Talcosus, Picrospatum.

Bitterstein, f. Gemeiner Bitterspath.

Bituminöse Holzerde, f. Erdige Braunkohle.

Bituminöser Kohlenschiefer, f. Schieferthon.

Bituminöser Mergelschiefer, Kupfer und Metallischer Schiefer, Fisch-schiefer: Calcarius Ardesia Margacea, Calcarius Bituminosus Schistus.

Bituminöses Holz, f. Holzkohle.
 Bituminöses Quecksilber Lebererz:
 Hydrargyrum Hepaticum Bitu-
 minosum.
 Blättererz, f. Magnägerz, und Zin-
 dererz.
 Blätterkohle, Blätter Steinkohle:
 Lithantrax Lamellosus.
 Blätter Steinkohle, f. Blätterkohle.
 Blätter-Zellurerz, f. Magnägerz.
 Blättriger Apatit, f. Apatit.
 Blättriger Berns, f. Cyanit.
 Blättriger Chlorit: Chlorites La-
 mellosa.
 Blättriger Feldstein, f. Gemeiner
 Feldspath.
 Blättriger Galmen, f. Zinkspath.
 Blättriger Gemeiner Eisenglanz:
 Ferrum Mineralis. Speculare.
 Foliaceum.
 Blättriger Glimmer, f. Gemeiner
 Glimmer.
 Blättriger Graphit: Graphites La-
 mellosus.
 Blättriger Graubraunstein: Magne-
 sium Ochrae. Chalybeum La-
 mellosum.
 Blättriger Gyps, f. Körniger Gyps,
 und Selenit.
 Blättriger Kalkstein, f. Späthiger
 Kalkstein.
 Blättriger Kupferglanz: Cuprum
 Mineralis. Nitidum s. Vitreum
 Lamellosum.
 Blättriger Olivin, Späthiger Oli-
 vin: Olivinus Lamellosus seu
 Spathosus.
 Blättriger Prehnit: Prehnites La-
 mellosus.
 Blättriger = Schuppiger = Wellenför-
 miger = Glimmer, Gemeiner Glim-
 mer: Mica laminosa, squamo-
 sa, undulata.
 Blättriger Schwefelsaurer Stron-
 tianit, Sicilianit: Strontianites
 Schützites Lamellosus.
 Blättriger Stinkstein, Späthiger
 Stinkstein, Stinkspath, Stink-
 schiefer: Calcareus Suillus Spa-
 thosus s. Lamellosus.

Blättriger und Strahliger Talk, f.
 Gemeiner Talk.
 Blättriger und Streifiger Steatit,
 Talcit, Schalentalk: Talcites,
 Talcum Steatites Lamellaris.
 Blättriger Titanschörl, f. Caxulit.
 Blättriger Zeolith, Gemeiner oder
 Späthiger Zeolith, Zeolithspath,
 Stilbit, (Hauy): Zeolithus
 Spathosus s. Lamellosus.
 Blättriger Zink, f. Blende.
 Blättriger Zinkocher, f. Zinkspath.
 Blättriges Arseniksaures Kupfer, f.
 Blättriges Olivenerz.
 Blättriges Golderz, f. Magnägerz.
 Blättriges Olivenerz, Blättriges
 Arseniksaures Kupfer, Salzsäures
 Kupfererz: Cuprum Mineralis.
 Arsenicale Lamellosum.
 Blättriges Olivenerz, f. Dichtes O-
 livenerz.
 Blättriges Roth-Kupfererz: Cuprum
 Ochrae. Rubr. Lamellosum.
 Blättriges Steinsalz: Muria s. Sal
 Fossile Lamellosum.
 Blakwad, f. Zerreibliches Schwarz-
 braun-Steinerz.
 Blau Bleherz: Plumbum Mineralis.
 Caeruleum.
 Blau Kupfererz, f. Kupferlazur.
 Blaustein, f. Gemeiner Körniger
 Kalkstein.
 Blaue Eisenerde, Natürliches Ber-
 linerblau, Blauer Eisenoher: Fer-
 rum Ochrae. Caeruleum.
 Blauer oder Bläulicher Jasps, f.
 Lazurstein.
 Blauer Eisenoher, f. Blaue Eisen-
 erde.
 Blauer Feldspath, f. Dichter Feld-
 spath.
 Blauer Glimmer, f. Cyanit.
 Blauer Gyps, f. Dichter Anhydrit.
 Blauer Malachit, f. Strahliger Ku-
 pferlazur.
 Blauer Pechstein, f. Menilit.
 Blauer Schörl, f. Anatase u. Cyanit.
 Blauer Schörlspath, f. Cyanit.
 Blauer Talk, f. Ebendas.
 Blauer Zeolith, f. Lazurstein.

- Blaues Spießglaserz, f. Grauspießglanzerz.
 Blende, Zinkblende, Blättriger Zink: Zinkum Mineralis. Blenda.
 Bley: Plumbum.
 Bleyerde, Gelbe Bleyerde, Bleyocher: Plumbum Ochrae. Argillaeforme Citrinum.
 Bleyglanz: Plumbum Mineralis. Galena.
 Bleyglas: Plumbum Mineralis. Vitreum.
 Bleyniere, Arseniksaures Bley, Blauer Bleyocher: Plumbum Mineralis. Reniforme.
 Bleyweiß, f. Dichter Bleyglanz.
 Bleyvitriol: Plumbum Vitriolat.
 Blindstein, f. Faseriger Gyps.
 Blutstein, f. Faseriger Rotheisenstein.
 Böhmischer Granat, f. Carfunkel.
 Bohnenerz, f. Kuglicher Thoneisenstein.
 Bol, Boladerde, Lemnische Strigauer, Armenische Siegelerde: Bolus.
 Boladerde, f. Bol.
 Bologneser Spath, f. Bologneser Stein.
 Bologneser Stein, Bologneser Spath Barytis Radiatus, Lapis seu Phosphorus Bononiensis.
 Boracit, Sedativ oder Borarspath, Kalkartiger Borar oder Quarz, Kubischer Quarz, Würfelstein: Boracites.
 Borar: Borax.
 Borarsäure, f. Cassolin.
 Borarspath, f. Boracit.
 Botryolith: Botryolithus.
 Bournon's und Brochant's Cuivre Arseniaté Ferrifère, Eisenhaltiges Olivenerz: Cuprum Mineralisatum Arsenicale Martiale.
 Brandschiefer, Koblenstiefer: Ardesia Bituminosa.
 Brasilianischer Topas: Topazius Brasilianus.
 Braun Bleyerz, Saturnit: Plumbum Mineralis. Brunum.
 Braun Eisenstein: Ferrum Ochrae. Brunum.
 Braun Eisensteinocher, f. Ferreibliches Schwarzbraunsteinerz.
 Braunkoble: Pissaxylon.
 Braunspath, f. Späthiger Braunsfalk.
 Braunstein: Magnesium.
 Braunsteinfalk: Calcarius Brunescens, Magnesiata.
 Braunsteinkies, Schwarzerz, Schwarze Blende, Geschwefeltes Braunsteinoryd: Magnesium Pyriticosum.
 Braunsteinkiesel, Granat, Granatförmiges Braunsteinerz (Emmerl): Granatus Magnesiatus.
 Braunsteinschaum: Magnesium Ochrae. Spumosum.
 Braune Blende, Braune Zinkblende, Rothe Zinkblende, Rdttschlag, Rubinblende: Zincum Mineralis. Blenda Bruna.
 Braune Zinkblende, f. Braune Blende.
 Brauner Bleyocher, f. Bleyniere.
 Brauner Eisenrahm, f. Schimmern der Braun Eisenstein.
 Brauner Erdfobalt: Cobaltum Ochrae. Brunum.
 Brauner Hämatit, f. Faseriger Braun Eisenstein.
 Brauner Schwarzer Glaslopf; f. Ebendas.
 Brauner Stangen Schörl, f. Arinit.
 Brauserde: Humus Effervescens.
 Brausestein, f. Zeolith.
 Brausethon, f. Thon.
 Breccie, Wurfstein, Nagelfluh: Breccia.
 Brianzoner Kreide, f. Steatit.
 Brocken-Kornstein, f. Granit.
 Bronzit: Bronzites.
 Brühherz, f. Kupfer Lebererz.
 Brunner's Pech Eisenstein, Glänzend der Braunstein: Ferrum Ochrae. Piceum Brunneri.
 Buntkupfererz, Buntes Violett Kupferglas, Blaues Kupfer

erz, Kupferlazererz, Kupfer Le-
bererz: Cuprum Mineralis. Va-
riegatum.
Bunter Thon: Argilla Versicolor.

Buntes Violettes Kupferglas, f.
Buntkupfererz.
Buttermilcherz, f. Erdiges Silber-
hornerz.

C.

Cachalong, f. Weißer Chalcedon.
Cajulit, Blättriger Titanschörl, Ti-
tanerz aus Spanien: Titanium
Calciforme Commune Lamello-
sum.
Candle, oder Cannel Coal, f. Kan-
nellkohle.
Cannelstein: Cinnamomites.
Capischer Chrysolith, f. Prehnit.
Capischer Chrysopras, f. Ebendas.
Capischer Prasem, f. Ebendas.
Capischer Smaragd, f. Ebendas.
Carfunkel, Karfunkel-Granat, Böh-
mischer Granat: Silex Granatus
Bohemicus.
Carfunkel, Edler Granat (*Theo-
phrasti*), Spinell (*Plinii*): Car-
bunculus, Granatus Nobilis
(*Theophrasti*), Spinellus (*Pli-
nii*).
Carfunkel-Granat, f. Carfunkel.
Carlsbader Sinter: Tofus Thermalis
Carlsbader Sprudelstein, f. Gaseri-
ger Kalksinter.
Carneol, Rother Chalcedon, Car-
der, Rother Achat: Carneolus,
Sardus, Lapis Sardius.
Cererit, f. Cerit.
Chabasie, f. Schabasit.
Chalcedon: Chalcedonius.
Chalcedonyx: Chalcedonyx.
Chalcolith, f. Uranglimmer.
Charactergold, f. Schrifterz.
Chaur Carbonaté Magnésifère (*Haüy*)
f. Bitterspath.
Chiastolith, Kreuzstein, Basler Tauf-
stein, Hohlspath, Macle Basalti-
que: Chiastolithes.
Chinesischer Speckstein, f. Agalmaz-
relith.
Chrom: Chromium.

Chrom-Ocher: Chromium Ochra-
ceum.
Chromsaures Blei, f. Roth-Bleierz.
Chromsaures Eisen: Ferrum Chro-
micatum.
Chrysoberyll: Chrysoberyllus.
Chrysolith: Chrysolithus.
Chrysolithfluß: f. Späthiger Fluß.
Chrysopras: Chrysoprasius.
Chusit: Chusites.
Cimolit: Cimolia, Cimolites.
Cirkon, Zirkon: Circonius.
Cirkonerde: Terra Circonica.
Circonit: Circonites.
Cobalt, f. Kobalt.
Coccolith: Coccolithes.
Cölestin, f. Gaseriger Schwefelsau-
rer Strontianit.
Colophonit, f. Arendalit.
Colophonium Blende, f. Gelbe Zink-
blende.
Columb: Columbium.
Columbeisen, Eisen Columb: Co-
lumbium Ferreum.
Confectförmiger Kalksinter, Confetti
di Tivoli: Stalactites, Stalag-
mites.
Confetti di Tivoli, f. Confectförmig-
er Kalksinter.
Conit: Conites.
Cornwallischer Seifenstein, f. Sei-
fenstein.
Cremser Alaunschiefer: Ardesia A-
luminaris Cremsensis.
Crocalith: Crocalithes.
Cyanit, Blauer Schörl, Blauer
Schörl Spath, Blauer Talk,
Blauer Glimmer, Sappare, Blätt-
riger Beryll, Sapphirspath: Cya-
nites.
Cyprischer Bitriol, f. Kupfer Bitriol.

D.

Dachschiefer, Thonschiefer, Arail-
lit, Tafelschiefer: Ardesia Te-
gularis, Schistus Ardesia Te-
gularis.

Dachstein, f. Marmor, und Schie-
ferthon, und Verhärteter Mergel.

Dammerde: Humus.

Datholith: Datholithes.

Dauphiner Schörl, f. Arinit.

Daurit, f. Eiberit.

Dendriten Marmor: Marmor Deu-
driticum

Diamant: Adamas.

Diamanterde: Terra Adamantica.

Diamanthspath, Chinesischer Corund:
Adamantinus.

Diaspore: Diasporites.

Dichte Lava: Lava Compacta.

Dichter Anhydrit, Halit, Blauer
Gyps, Reiner Würfel-Gyps: Cal-
carius Gypsum Anhydrites Den-
sus.

Dichter Barnt, Dichter Schwerspath:
Barytis Compacta, Barytis Pon-
derosa Densa.

Dichter Bleuglanz, Bleischweif:
Plumbum Mineralis. Galena
Plumbago.

Dichter Brauneisenstein: Ferrum
Ochrae. Brunum Densum.

Dichter Braunsteinkalk: Calcarius
Bronescens Densus.

Dichter Feldspath, Dichter Feldstein,
Felsit, Blauer Feldspath: Feld-
spathum Densum.

Dichter Feldstein, f. Dichter Feld-
spath.

Dichter Fluß, Quarziger Flußspath:
Calcarius Fluor Densus.

Dichter Gemeiner Eisenglanz: Ma-
gnesium Ochrae. Chalybeum
Densum.

Dichter Gypsstein, f. Alabaster.

Dichter Kalksinter, Dichter Sinter-
riger Kalkstein, Schaaliger Kalk-
stein, Kessel-Wasser-Pfannenstein,

Erbsenstein, Visolith: Calcarius
Stalactites Densus.

Dichter Kalkstein: Calcarius Densus.

Dichter Kupferglanz, Gemeiner Ku-
pferglanz, Dichtes Kupferglas:
Cuprum Mineralis. Vitreum s.
Nitidum.

Dichter Malachit, f. Dichtes Mala-
chit Kupfer.

Dichter Rotheisenstein: Ferrum O-
chrae. Rubrum Densum.

Dichter Sandstein: Arenarius Com-
pactus.

Dichter Schwarz Eisenstein: Ferrum
Ochrae. Nigrum Compactum.

Dichter Schwefelsaurer Strontianit:
Strontianites (seu Schützites)
Densus.

Dichter Schwerspath, siehe Dichter
Barnt.

Dichter Sinteriger Kalkstein, f. Dich-
ter Kalksinter.

Dichter Zeolith, f. Glas Zeolith.

Dichtes Erdiges Alaunerz, f. Al-
launerz.

Dichtes Kupferglas, f. Dichter Ku-
pferglanz.

Dichtes Malachit Kupfer, Dichter
Malachit: Cuprum Ochraceum,
Malachites Vulgaris.

Dichtes Olivenerz, Blättriges Oli-
venerz, Octaëdrisch-Arseniksaures
Kupfer: Cuprum Mineralis, Ar-
senicale Densum.

Dichtes Quecksilber-Lebererz: Hy-
drargyrum Hepaticum Densum.

Dichtes Roth-Braunsteinerz, f.
Rothbraunsteinerz.

Dichtes Roth-Kupfererz: Cuprum
Ochrae. Rubr. Densum.

Dickfaseriger Amethyst: Amethy-
stus Fibrosus.

Diopsid: Diopsides.

Diopase (Haüy), f. Kupfersmaragd.

Dipyr, f. Schmelzstein.

Dolomit: Marmor Dolomites.

- Doppelspath von Island: Spathum Pellucidum Obiecta Duplicans.
 Doppelstein, f. Gemeiner Späthiger Kalkstein.
 Dunkelgrüner Schörl, f. Gemeine Hornblende.
 Dunkelrother Zinnober: Hydrargyrum Cinnabaris Vulgaris.
 Durchscheinender Agalmatolith: Agalmatolithes Diaphanus.
 Duttenstein: Mastolithus.

E.

- Edler Beryll: Beryllus Nobilis.
 Edler Granat (*Theophrast*), siehe Carfunkel.
 Edler Granat: Silex Granatus Nobilis.
 Edler Opal: Opalus Nobilis.
 Edler Schörl, f. Elektrischer Schörl.
 Edler Serpentin, f. Splittiger Serpentin.
 Edler Serpentin: Serpentinus Nobilis.
 Egeran: Egeranus.
 Egyptischer Jaspis, Egyptischer Kiesel: Jaspis Aegyptiaca.
 Egyptischer Kiesel, f. Egyptischer Jaspis.
 Eigentlicher Asphalt, f. Schlackiges Erdpech.
 Eigentlicher Berauker, Rork Asbest: Asbestum Suber.
 Eigentlicher Marmor: Marmor Proprium.
 Eisen: Ferrum.
 Eisen Blende, f. Pecherz.
 Eisen Blüthe: Inolithus, Flos Ferri.
 Eisen Blüthe, f. Faseriger Kalksinter, und Schimmernder Braun Eisenstein.
 Eisen Bol, f. Ocheriger Rotheisenstein.
 Eisenglanz: Ferrum Mineralis Speculare.
 Eisenglimmer, f. Schuppiger Eisenglanz.
 Eisengraupen, f. Kuglicher Thoneisenstein.
 Eisenhaltiges Olivenerz, f. Bournon's und Brochant's Cuivre Arseniate Ferrifere.
 Eisenhaltiges Titanerz von Aschaffenburg, f. Titaneisen.
 Eisenhaltiges Titanerz von Olpian, f. Nigrin.
 Eisenkies, f. Schwefelkies.
 Eisenkiesel, Krystallisirter Pechstein: Silex Martianus, Soranus Wallerii.
 Eisenmann, f. Schimmernder Brauneisenstein, und Schuppiger Eisenglanz.
 Eisenmulm: Ferrum Pulverulentum Nigrum.
 Eisenniere, f. Nierenförmiger Thoneisenstein.
 Eisenoehrige Erde: Humus Martialis.
 Eisenoehriger Sandstein: Arenarius Ferruginosus.
 Eisenpecherz, f. Pecherz.
 Eisensanderz, f. Sandiger Magnet Eisenstein.
 Eisenscheel, Wolfram: Scheelium Ochraceum.
 Eisenschüffiges Kupfergrün: Cuprum Ochrac. Ferruginosum.
 Eisenschwärze: Ferrum Fuliginosum.
 Eisenschwärze, f. Graphit.
 Eisenspath, f. Spath-Eisenstein.
 Eisenspiegel, f. Gemeiner Eisenglanz.
 Eisenstein, f. Sandiger Magnet Eisenstein.
 Eisensumpferz, f. Rasen Eisenstein.
 Eisen Titan, Manacan Eisen, Manacan Titan, Manacan, Manacanit, Manakanit, Titansand: Ferrum Manacanites, Titanium Manacanites.
 Eisen-Titan, f. Nigrin.

- Eisen-Vitriol, Grünervitriol: Vitriolum Ferri.
 Elastischer Körniger Kalkstein, f. Biegsamer Dolomit.
 Elastischer Marmor, f. Ebendas.
 Elastisches Erdharz, f. Elastisches Erdpech.
 Elastisches Erdpech, Elastisches Erdharz: Asphaltum s. Bitumen Elasticum.
 Elektrischer Schörl, Aschenzieher, Turmalin, Aschendrecker, Edler Schörl: Silex Scorlus Electricus.
 Entzündliches Braunsteinerz, f. Zerreibliches Schwarzbraunsteinerz.
 Epidot, f. Aendalit.
 Erbsenerz, f. Kuglicher Thoneisenstein.
 Erbsenstein, Pisolith: Pisolithus.
 Erbsenstein, f. Dichter Kalksinter.
 Erdharz, f. Erdiges Erdpech.
 Erdkohle, f. Holzkohle.
 Erdöl, f. Bergöl.
 Erdpech, Bergpech: Asphaltum.
 Erdpech, f. Erdiges Erdpech.
 Erdige Braunkohle, Erdiges Bituminöses Holz, Bituminöse Holz-erde; Pissaxylon Friabile.
 Erdige Kupferlasur, Natürliches Bergblau, Kupferblau: Cuprum Ochraceum Friabile.
 Erdiger Apatit, f. Phosphorit.
 Erdiger Baryt, Mehlspath: Barytis Terrestris, Barytis Ponderosa Friabilis.
 Erdiger Chlorit, Sammlterde: Chlorites Terrea.
 Erdiger Fluß, Flußerde: Calcaris Fluor Terraeformis.
 Erdiger Gyps, Gypserde, Mehlgyps, Gypsartiae Bergmilch, Him-melsmehl: Gypsum Terraeforme.
 Erdiger Mergel, f. Asche.
 Erdiger Rother Kobalt, Kobaltbes-schlag: Cobaltum Ochrae. Rubrum Ferreum.
 Erdiger Schwefel: Sulfur Vulgare Pulverum.
 Erdiger Talk, Talk Erde, Schuppiger Talk: Talcum Squamosum, Talcum Terreum.
 Erdiger Urankalk, f. Uranocher.
 Erdiger Zeolith, Mehl Zeolith: Zeolithus Farinaceus.
 Erdiges Bergpech, f. Erdiges Erdpech.
 Erdiges Bituminöses Holz, f. Erdige Braunkohle.
 Erdiges Eisenschüffiges Kupfergrün, Grüner Erdkobalt: Cuprum Ochraceum Ferruginosum Terrosus.
 Erdiges Erdpech, Erdiges Bergpech, Erd-Berg-Juden-Harz, Steins-Erd-Judenpech; Asphaltum Terreum, Cedria Terrestris, Bitumen Asphaltum Terrosus.
 Erdiges Kupfer-Ziegelerz, Kupfer Mulm, Kupfer Ocher: Cuprum Ochraceum Lateritium Friabile.
 Erdiges Silber-Hornerz, Buttermilch-Erz: Argentum Mineralis. Corneum Lacteam.
 Erhärteter Mergel, f. Verhärteter Mergel.
 Erhärteter Nickelskalk, f. Arseniksaures Nickeloryd.
 Erz, f. Mineral.
 Erzstufe, Stufe: Minera.
 Euclase: Eucladius.
 Excentrischer Kalkstein, Aragonit, Aragonischer Spath, Spanischer Aragonischer Apatit: Calcaris Aragonites.

F.

- Fabrikentkobalt, f. Grauer Speiß-kobalt.
 Färbiger oder Stippsand: Arena Colorata.
 Färbiger Sandstein: Arenarius Coloratus.
 Fahlbleyerz, f. Kupferfahlerz.
 Fahlerz, f. Ebendas.

- Fahlunischer Sandstein: Arenarius Fahlunensis.
 Faserkohle, f. Mineralische Holzkohle.
 Faseriger Baryt: Barytis Fibrosa.
 Faseriger Braunsteineisen, Brauner Schwarzer Glaskopf, Schwarzes Blutsteinerz, Brauner Hämatit: Ferrum Ochrac. Brunum Haematites.
 Faseriger Braunkalk: Calcareus Brunescens Fibrosus, Magnesiata Fibrosa.
 Faseriger Gyps, Strahlgyps, Feder-Schiefergyps, Federweiß, Federalaun, Waldstein, Blindstein: Calcareus Gypsum Fibrosum, Gypsum Striatum.
 Faseriger Kalkfinter, Sinteriger Faseriger Kalkstein, Tropfstein, Stalactit, Eisenblüthe, Carlsbader Sprudelstein, Rindenstein: Calcareus Stalactites Fibrosus.
 Faseriger Magneteisenstein: Ferrum Magnetes Fibrosus.
 Faseriger Nephrit: Nephrites Fibrosus.
 Faseriger Prehnit: Prehnites Fibrosus.
 Faseriger Quarz: Quarzum Fibrosum.
 Faseriger Rotheisenstein, Rother Glaskopf, Blutstein, Hämatit: Ferrum Ochrac. Rubrum Haematites.
 Faseriger Schwarzeisenstein: Ferrum Ochraceum Nigrum Fibrosum.
 Faseriger Schwefelsaurer Strontianit, Cölestin: Strontianites (s. Schützites) Fibrosus.
 Faseriger Späthiger Kalkstein, Opalsirender Kalkspath: Calcareus Mutabilis.
 Faseriger Zeolith, f. Gemeiner Zeolith.
 Faseriger Zinnstein, f. Holz Zinnerz.
 Faseriger Wernerit: Achyrolithus.
 Faseriges Blättriges Steinsalz: Mu-
- ria s. Sal Fossile Lamellosum Fibrosum.
 Faseriges Malachit Kupfer, Atlas-Sammet-Seidenerz: Cuprum Ochraceum Malachites Sericeus.
 Faseriges Olivenerz: Cuprum Mineralis. Arsenicale Fibrosum.
 Faseriges Zinnerz, f. Holz Zinnerz.
 Fassait: Fassaites.
 Federalaun, f. Faseriger Gyps, und Haaralaun.
 Federamiant, f. Glasartiger Strahlstein.
 Federerz, f. Glanz und Federerz.
 Federerz, Gemeines Haarförmiges Grauspiesglanzerz, Silberfedererz, Silberlebererz, Antimonial Silber, Spiesglanz Silber: Stibium Mineralis. Griseum Vulgare Plumosum.
 Federgyps, f. Faseriger Gyps.
 Federweiß, f. Biegsamer Asbest. und Faseriger Gyps. und Glasartiger Strahlstein.
 Feinkörniger Schleiffstein: Arenarius Cos.
 Feiner Wehstein: Arenarius Novacularis.
 Feldspath, Feldstein: Feldspathum, Silex Spathum.
 Feldspath-Porphyr: Feldspathum Porphyrium, Porphyrius Granatoides.
 Feldstein, f. Feldspath.
 Felsit, f. Dichter Feldspath.
 Felskiesel, f. Hornstein.
 Feste Bleherde, Verhärtete Gelbe Bleherde: Plumbum Ochrac. Argillaeforme Citrinum Induratum.
 Feste Rußkohle: Lithantrax Fuliginosus Cohærens.
 Fetter Schwefel: Sulfur Vulgare Solidum.
 Fettkohle, f. Pechkohle.
 Fettstein: Elaeolithus.
 Feueraug-Granat, f. Hyrop Granat.
 Feuerbeständiges Vegetabilisches Laugensalz, Kali, Potasche: Alkali Fixum Vegetabile.

Feuerblasenerz: Pyrophysalites.
 Feuerstein, Flintenstein, Gemeiner
 Kiesel, Kreidekiesel: Pyromachus.
 Filtrir Sandstein: Arenarius Filt-
 rum.
 Fischeaug, f. Adularia.
 Fischechiefer, f. Bituminöser Mers-
 gelschiefer.
 Fliegengift, f. Gediegen Arsenik.
 Fliegenstein, f. Ebendas.
 Flintenstein, f. Feuerstein.
 Florentiner Marmor, f. Marmor mit
 Ruinenartigen Zeichnungen.
 Fluß: Calcarius Fluor.
 Flußerde, f. Erdiger Fluß.
 Flußsandstein: Arenarius Amni-
 genus.

Flußspath, f. Späthiger Fluß.
 Forezer Feldspath, f. Andalufite.
 Frankenger oder Hässisches Korn:
 ähren Silber: Argentum Arista-
 tum Frankenbergense v. Has-
 sicum.
 Fraueneis, f. Selenit.
 Frauen-Marienglas, f. Ebendas.
 Frischer Gemeiner Feldspath: Feld-
 spathum Vulgare Recens.
 Frischer Schaaliger Baryt, α)
 Krummschaaliger Baryt, Hahnen-
 kammförmige Baryt, oder Schwer-
 spath, β) Geradschaaliger Baryt,
 Gemeiner Schwerspath: Barytis
 Lamellosa Non Soluta.
 Fruchtstein, f. Mandelstein.

G.

Gadolinit: Gadolinites.
 Gänseothiges Silber: Argentum
 Stercoreum.
 Gagat: Gagas Lithantrax Piceus.
 Gahnit: Gahnites.
 Galligenstein, f. Zinkvitriol.
 Galmen, f. Zinkocher.
 Garbenshörl, f. Prehnit.
 Gediegen Arsenik, Natürlicher Ar-
 senik, Scherbenkobalt, Napfgen-
 kobalt, Löffelkobalt, Fliegenstein,
 Fliegengift: Arsenicum Nativum.
 Gediegen Braunstein: Magnesium
 Regulinum.
 Gediegen Eisen: Ferrum Nativum.
 Gediegen Gold: Aurum Nativ.
 Gediegen Nickel: Nicolum Nativ.
 Gediegen Quecksilber, Natürliches:
 Laufendes = Quecksilber, Jungfern
 Quecksilber: Hydrargyrum Nati-
 vum, Mercurius.
 Gediegen Silber: Argentum Nativ.
 Gediegen Spiesglanz: Stibium s.
 Antimonium Nativum.
 Gediegen Tellur, Weißgolderz: Au-
 rum Problematicum s. Parado-
 xum, Minera Auri Problemati-
 ca, Tellurium Nativum, Silva-
 nium Nativum.

Gediegen Wyzmut: Wyzmutum Na-
 tivum.
 Gediegener Sublimat, f. Quecksilber
 Hornerz.
 Gediegener Zinnober, f. Zinnober.
 Gediegenes Kupfer: Cuprum Nativ.
 Gefaulter Stein, f. Rauchgrauer Pos-
 lirschiefer.
 Begrabener Zinnober, f. Zinnober.
 Gehackter Quarz: Quarzum Lamel-
 losum.
 Gehlenit: Gehlenites.
 Gefrößstein: Mesenteriolithus.
 Geißberger Kornstein; f. Granit.
 Geiß Kornstein, f. Ebendas.
 Gefamelter Quarz: Quarzum Cris-
 tatum.
 Gelb Bleherz, Gelber Bleyspath,
 Glättartiges Bley, Gelbes Was-
 serbleysaures Bleherz: Plumbum
 Mineralis. Flavum.
 Gelb Erz, Gelb Tellurerz, Weißes
 in Grüngelbe Fallendes Golderz,
 Kattunerz: Silvanium Luteum,
 Tellurium Album.
 Gelb Spiesglanzerz: Stibium Phos-
 phoreum.
 Gelb Tellurerz, f. Gelberz.
 Gelbe Blende, f. Gelbe Zinkblende.

- Gelbeerde, Gelbe Kreide (Ocher): *Argilla Lutea, Luteoargilla.*
 Gelbe Kreide, f. Gelbe Erde.
 Gelbe Zinkblende, Gelbe = Grüne = Spiegel: *Colophonium = Phosphorescierende-Blende: Zinkum Mineralis. Blenda Flava.*
 Gelber Arsenik, f. Gelber Schwefel Arsenik.
 Gelber Bernstein: *Succinum Flavum.*
 Gelber Bleispath, f. Gelb Bleyerz.
 Gelber Erzkobalt, Leber Kobalt, Weißer Kobalt: *Cobaltum Ochraceum Flavum.*
 Gelber Opal, f. Gemeiner Opal.
 Gelber Schwefel Arsenik, Gelbes Rauschgelb, Operment, Auripigment, Gelber Arsenik: *Arsenicum Mineralis. Rhizigallum Flavum.*
 Gelbes Kupfererz, f. Silberz.
 Gelbes Rauschgelb, f. Gelber Schwefel Arsenik.
 Gelbes Wasserbleysaures Bleyerz, f. Gelb Bleyerz.
 Gelenkquarz: *Arenarius Flexilis.*
 Gemeine Blaue Eisenerde: *Ferrum Ochrac. Caeruleum Vulgare.*
 Gemeine Braunkohle: *Lithanthrax Brunescens, Pissaxylon Vulgare.*
 Gemeine Hornblende, Dunkel Grüner Schörl, Schörl Blende: *Hornblenda Vulgaris.*
 Gemeiner Alaun, Aluminit: *Ardesia Aluminaris Communis.*
 Gemeiner Amethyst: *Amethystus Vulgaris.*
 Gemeiner Apatit, f. Phosphorit.
 Gemeiner Arsenikkies, Giskies, Nispickel, Rauschgelbkies: *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare,*
 Gemeiner Asbest, Unreifer Asbest, Aehrenstein: *Asbestus Immaturus, Asbestus Vulgaris.*
 Gemeiner Bitterspath, Talkspath, Bitterstein, Rhomboidalspath, Zusammengesetzter Spath: *Calcarius Talcosus Vulgaris.*
 Gemeiner Bleyslanz, Würfelierz, Glanz und Feder = Erz, Spröderz, Schattenerz, Schattiges Bleys erz: *Plumbum Mineralis. Gale-na Vulgaris.*
 Gemeiner Chalcedon: *Chalcedonius Genuinus s. Vulgaris.*
 Gemeiner Chlorit: *Chlorites Vulgaris.*
 Gemeiner Dichter Kalkstein, Marmor, Dach oder Zech = Stein, Rauchwacke: *Calcarius Aequabilis, Calcarius Densus Vulgaris.*
 Gemeiner Eisenglanz, Spiegeleisen, Eisenspiegel: *Ferrum Mineralis. Speculare Micaceum.*
 Gemeiner Eisenkies, f. Gemeiner Schwefelkies.
 Gemeiner Feldspath, Blättriger Feldstein, Petunse der Chinesen: *Feldspathum Vulgare.*
 Gemeiner Galmey, f. Zinkkalk.
 Gemeiner Glimmer, Blättriger = Schuppiger = Wellenförmiger = Glimmer: *Mica Vulgaris.*
 Gemeiner Granat: *Granatus Vulgaris.*
 Gemeiner Gyps, f. Körniger Gyps.
 Gemeiner Höhlen Kalksinter, f. Stalactit.
 Gemeiner Jaspis: *Jaspis Vulgaris.*
 Gemeiner Kalkspath, f. Gemeiner Späthiger Kalkstein.
 Gemeiner Kiesel, f. Feuerstein.
 Gemeiner Kiesel und Gersersinter, Kieselstuf: *Quarzum Stalactiticum Vulgare et Islandicum.*
 Gemeiner Kieselschiefer f. Trapp.
 Gemeiner Körniger Kalkstein, Cassinischer Marmor, Kleinfliefiger Marmor, Parischer Marmor, Blausstein: *Marmor Granulare, Marmor Micans.*
 Gemeiner Kupferglanz, f. Dichter Kupferglanz.
 Gemeiner Magneteisenstein, Gemeiner Magnetischer Eisenstein, Magnetstein: *Ferrum Magnetes Vulgaris.*

Gemeiner Magnetischer Eisenstein, f. Gemeiner Magneteisenstein.
 Gemeiner Nephrit: Nephrites Communis.
 Gemeiner Obsidian, f. Glasstein.
 Gemeiner Olivin, f. Muschliger Olivin.
 Gemeiner Opal, Milch-Wachs-Pech-Opal, Gelber Opal, Türkisbänderstein: Opalus Vulgaris.
 Gemeiner Phosphorit, f. Apatit.
 Gemeiner Quarz: Quarzum Vulgare.
 Gemeiner Raseneisenstein, Wiesenerz, Hartstein: Ferrum Ochrac. Cespitosum Pratense.
 Gemeiner Scapolith: Scapolithes Vulgaris.
 Gemeiner Schörl, Schwarzer Krystallinischer oder Säulenschörl; Schwarzer Stangenschörl: Scorus Vulgaris s. Genuinus.
 Gemeiner Schwefel: Sulfur Nativum, Sulphur Vulgare.
 Gemeiner Schwefelkies, Gemeiner Eisenkies, Markasit, Krystallf. Gesundheitsstein: Ferrum Mineralis. Pyrites Vulgaris.
 Gemeiner Schwefelspath, f. Frischer Schaaliger Baryt.
 Gemeiner Serpentin: Serpentinus Communis.
 Gemeiner Späthiger Kalkstein, Gemeiner Kalispath, Island. Krystallf. Doppelspath, Doppelstein: Spathum Vulgare s. Calcarium.
 Gemeiner Speckstein, f. Steatit.
 Gemeiner Stinkstein: Calcarius Sullus Vulgaris Densus.
 Gemeiner Strahlstein, Grüner Strahl-
 schörl, Strahliger Schörl, Aehrenstein, Großstänglicher Strahlstein, (Asbestinit, Asbestoid, Schörlartiger Actinolith, nach *Kirwan*): Actinotus Vulgaris.
 Gemeiner Syenit: Syenites Vulgaris.
 Gemeiner Talk, Venetianischer Talk, Talkglimmer, Schminke Talk, Blättriger und Strahliger Talk:.

Lex. Min. Pars III.

Talcum Cosmeticum Officinarum, Talcum Vulgare s. Proprium Commune.
 Gemeiner Thoneisenstein: Ferrum Ochrac. Argillaceum Vulgare.
 Gemeiner Titanschörl, f. Radelstein.
 Gemeiner Tremolit, f. Säulenspath.
 Gemeiner Zeolith, Faseriger Zeolith, Haarförmiger Zeolith: Zeolithus Fibrosus.
 Gemeiner Zeolith, f. Blättriger Zeolith, und Strahliger Zeolith.
 Gemeiner Zinkocher, f. Zinkkalk.
 Gemeines Blättriges Grau-Spiesglanzerz: Stibium Mineralis. Griseum Vulgare Lamellosum.
 Gemeines Dichtes Grau-Spiesglanzerz: Stibium Mineralis. Griseum Vulgare Densum.
 Gemeines Erdöhl, Bergöhl, Steinsöhl: Petroleum.
 Gemeines Gediegen Silber: Argentum Nativum Vulgare.
 Gemeines Grau-Spiesglanzerz: Stibium Mineralis. Griseum Vulgare.
 Gemeines Haarförmiges Grau-Spiesglanzerz; f. Federerz.
 Gemeines Natron: Natrum Vulgare Antiquorum.
 Gemeines Silber-Hornerz: Argentum Mineralis. Corneum Vulgare.
 Gemeines Strahliges Grau-Spiesglanzerz: Stibium Mineralis. Griseum Vulgare Radiatum.
 Geschmeidiger Kupferglanz: Cuprum Mineralis. Nitidum s. Vitreum Ductile.
 Geschmeidiges Silberglanzerz; f. Glanz-Silbererz.
 Geschwefelter Spiesglanz, f. Grau-Spiesglanzerz.
 Geschwefelter Uranit, f. Pecherz.
 Geschwefelter Wyzmut, f. Wyzmutglanz.
 Geschwefeltes Braunsteinoryd, f. Braunsteinkies.
 Geschwefeltes Quecksilber, f. Zinnober.

- Geschwefeltes Zinn, f. Zinnkies.
 Gestellstein, f. Glimmer Schiefer.
 Gestreifter Opal, f. Holzopal.
 Gestreifter Smaragd, Beryll: Aqua Marina, Beryllus.
 Gestreifter Sandstein: Arenarius Variolosus.
 Getropfter Baryt: Barytis Stillacititia.
 Gewachsener Zinnober, f. Zinnober.
 Geißborger Kornstein; f. Granit.
 Gießsand: Arena Glarea.
 Giftkies, f. Gemeiner Arsenikkies.
 Gilf, f. Gilferz.
 Gilferz, Gilf, Kupferkies, Gelbes Kupfererz: Cuprum Mineralis. Pyritaceum.
 Glänzender Alaunschiefer: Ardesia Aluminaris Schista Nitens.
 Glänzender Braunstein, f. Brunner's Pecheiseneisenstein.
 Glänzender Erdiger Tuff, f. Schaumerde.
 Glänzendes Kobalterz, f. Glanzkobalt.
 Glättartiges Blei, f. Gelb Bleyerz.
 Glanz und Federerz; f. Gemeiner Bleiglanz.
 Glanzeisenstein: Ferrum Mineralis Nitidum.
 Glanzkobalt, Kobaltglanz, Graupen Spiegelkobalt, Kobaltspiegel, Glänzendes Kobalterz: Cobaltum Mineralis. Nitidum.
 Glanzkohle, Glanz Steinkohle: Lithanthrax Metallice Nitens.
 Glanzsilbererz, Geschmeidiges Silberglanzerz, Glaserz, Weichgewächs. (in Ungarn): Argentum Mineralis Nitidum, Argentum Vitreum.
 Glanzsteinkohle, f. Glanzkohle.
 Glasachat, f. Glasstein.
 Glaserz, f. Glanzsilbererz.
 Glasschwärze, f. Silberschwärze.
 Glasspath, f. Späthiger Fluß.
 Glasstein, Gemeiner Obsidian, Isländischer Achat, Glas = Achat, Glasiger Pechstein, Glasartige Lava, Luchsapphir: Obsidianus Vulgaris.
 Glas Zeolith; f. Marecanit.
 Glas Zeolith, Dichter Zeolith, Schlasden Zeolith, Jaspis Zeolith: Zeolithus Densus.
 Glasartige Lava, f. Glasstein.
 Glasartiger Asbest oder Amiant: f. Glasartiger Strahlstein.
 Glasartiger Scapolith: Scapolithes Vitreus.
 Glasartiger Strahlstein, Glasartiger Asbest oder Amiant, Federamiant, Federweiß: Actinotus Vitreus.
 Glasartiger Tremolit, Strahlstremolit: Tremolites Vitrisformis. Silex Tremolites.
 Glasige Lava: Lava Vitrea.
 Glasiger Feldspath, Würflicher Feldspath, Petrolit, Weißer Tafelschörl: Feldspathum Vitreum.
 Glasiger Pechstein, f. Glasstein.
 Glaubersalz, Wundersalz: Mirabile Vitriolum Glauberi.
 Glauberischer Salmiak, f. Schwefelsaures Ammoniak.
 Glimmer, Russisches Glas, Marisenglas, Ragen gold, Ragensilber: Mica.
 Glimmersand: Arena Micacea.
 Glimmerschiefer, Gestellstein, Schieferfelsstein: Saxum Fornacum.
 Glockenerz: Cuprum Campanarum.
 Gneiß, f. Gneus.
 Gneus, Gneiß: Gneisium.
 Gold: Aurum.
 Goldgelbes Gediegenes Gold: Aurum Nativum Obryzum.
 Goldstein, f. Späthiger Braunkalk.
 Grammatite (Haün), f. Basalit.
 Grammatite Fibreuse, f. Asbestartiger Tremolit.
 Granat: Granatus, Silex Granatus.
 Granatit, f. Staurolith.
 Granatförmiges Braunerz (Emmerl.), f. Braunkiesels Granat.
 Granit, Granitfels, Heide = Weis

- borger-Geiß-Brocken-Sand-Korn-stein: Granites.
- Granitfels, f. Granit.
- Graphit, Reißbley, Zöpferbley, Hafnerbley, Eisenschwärze: Graphites (Molybdaena Wallerii).
- Graubraunsteinerz: Magnesium Ochrae. Chalybeum.
- Graugelbes Gedienees Gold: Aurum Nat. Platiniferum.
- Graugold, f. Magnägerz.
- Graugolderz, f. Ebendas.
- Graugültigerz, f. Graugültig Kupfererz.
- Graugültig Kupfererz, Graugültigerz: Cuprum Miner. Griseum.
- Grau Spießglanzerz, Blauliches Spießglaserz, Geschwefelter Spießglanz: Antimonium s. Stibium Mineralis. Griseum.
- Graustein: Porphyrius Metallifer, Saxum Metalliferum Bornii.
- Graumake: Waca Grisea, Arenarius Griseus.
- Grauer Amber, f. Amber.
- Grauer Speißkobalt, Strahlberber Kobalt, Graues Kobalterz, Schlackenkobalt, Fabriken Kobalt: Cobaltum Mineralis. Chalybeum.
- Graues Kobalterz, f. Grauer Spießkobalt.
- Graues Kupfererz, f. Kupferfablerz.
- Graues Wyzmuterz, Wyzmutglanz.
- Graupen Spiegelkobalt, f. Glanzkobalt.
- Grobkoble, Grob Steinkoble: Lithanthrax Granulosus.
- Grobkörniger Sand: Arena Rustica.
- Grob Steinkoble, f. Grobkoble.
- Grönlandische Blaue Eisenerde: Ferrum Ochrae. Caeruleum Grönladinum.
- Grossular: Grossularius.
- Großgrübiger Quarz: Quarzum Foveolatum.
- Großstänglicher Strahlstein, f. Gemeiner Strahlstein.
- Grün Bleyerz, Grüner Bleyspath, Porphyrfaures Bleyoxyd: Plumbum Mineralis, Viride.
- Grünerde, Veroneser Erde: Argilla Viridis s. Veronensis.
- Grün Glimmer, f. Uran Glimmer.
- Grüne Blende, f. Gelbe Zinkblende.
- Grüne Chrysopraserde, f. Timelit.
- Grüne Eisenerde: Ferrum Ochrae. Viride.
- Grüner Bleyspath, f. Grün Bleyerz.
- Grüner Chalcedon, f. Plasma.
- Grüner Erdkobalt, f. Erdiges Eisenschüssiges Kupfergrün; und Rickelecher.
- Grüner Feldspath, f. Prehnit.
- Grüner Kupfererz, f. Malachit Kupfer.
- Grüner Kupferkalk, f. Ebendas.
- Grüner Orientalischer Jaspis, f. Heliotrop.
- Grüner Sand aus Peru, f. Salzsaureres Kupfer.
- Grüner Schörl, f. Olivin.
- Grüner Strahlschörl, f. Gemeiner Strahlstein.
- Grüner Vitriol, f. Eisenvitriol.
- Grusand: Arena Sabulum.
- Güldisches Gediene Silber: Electrum Argentum Nativ. Auriferum.
- Gyps: Gypsum, Calcarius Gypsum.
- Gypserde, f. Erdiger Gyps.
- GypsSPATH, f. Selenit.
- Gypsartiger Bergmilch, f. Erdiger Gyps.

H.

- Haaralaun, Federalaun, Haarsalz: Vitriolum Capillare, Halotrichum.
- Haarasbest, f. Amiantoid.
- Haareisenkies, f. Haarkies.
- Haarkies, Haareisenkies: Ferrum

- Mineralis. Pyrites Capillaris.
 Haarsalz, f. Haaralaun.
 Haarförmiger Zeolith, f. Gemeiner Zeolith.
 Haarförmiges Rothkupfererz, Kupfer-Blüthe, Kupfer-Federerz: Cuprum Ochrae. Rubrum Plumosum.
 Häfner-Bley, f. Graphit.
 Häfnerthon, f. Thon.
 Hahnenkammförmiger Baryt, oder Schwerspath, f. Fischer Schaaliger Baryt.
 Haide oder Rasen-Torf: Humus Cespes.
 Halbverhärteter Speckstein, f. Eiszenstein.
 Halb Zeolith, f. Prehnit.
 Halit, f. Dichter Anhydrit.
 Hammerkalk, f. Verhärteter Mergel.
 Harmotome, f. Kreuzstein.
 Hartspath, f. Korund.
 Hartstein: Sclerolithus.
 Hartstein, f. Gemeiner Raseneisenstein.
 Harzkohle, f. Pechkohle.
 Heide Kornstein, f. Granit.
 Helenischer Sandstein: Arenarius Helenae.
 Heliotrop; Grüner Orientalischer Jaspis: Heliotropium.
 Helmontischer Tuff: Ludus Helmontii.
 Hepatit, Leberstein: Barytes Dysodes, Hepatites, Gypsum Lapis Hepaticus.
 Hessisches Kornähren = Silber, f. Frankenger od. Hessisches Kornähren-Silber.
 Himmelsmehl, f. Erdiger Gyps.
 Hirsenerz, f. Linsenförmiger Körniger Thoneisenstein.
 Hochrother Zinnober, Lichtrother Zinnober: Hydrargyrum Cinnabaris Vermicula.
 Hohlspath, f. Chiasolith.
 Holzasbest, Bergholz: Asbestum Lignum.
 Holzkohle, Staubkohle, Erdkohle, Unterirdisches Bergharziges Faseriges Holz, Bituminöses Holz: Lignum Fossile Bituminosum, Pissaxylon Vulgare.
 Holzopal, Opalartiger Holzstein, Gestreifter Opal: Opalus Lithoxylon.
 Holzstein: Lithoxylon.
 Holz-Zinnerz, Kornisches Zinnerz, Strahliges Zinnerz, Faseriges Zinnstein, Faseriges Zinnerz: Stannum Ochraceum Cornubiense.
 Holzartige Steinkohle, f. Mineralische Holzkohle.
 Honigstein: Mellites.
 Hornblende: Hornblenda.
 Hornblendeschiefer, f. Schieferige Hornblende.
 Hornbley, Salzsaurer Bleyornd: Plumbum Mineralis. Corneum.
 Hornerz Schwärze, f. Silber Schwärze.
 Hornflint, f. Trapp.
 Hornflöz, f. Stinkstein.
 Hornquecksilber, f. Quecksilber Hornerz.
 Hornschiefer, f. Porphyrschiefer und Trapp.
 Hornstein, Felskiesel, Bergkiesel: Petrosilex Corneus.
 Hornstein Porphyrt: Petrosilex Porphyrius.
 Hornsteinschiefer, f. Trapp.
 Hornartiger Porphyrt, f. Porphyrschiefer.
 Hyacinth: Hyacinthus.
 Hyalit, Müllerisches Glas: Hyalites.
 Hyallith: Hyallithus.
 Hydrophan, f. Weltaug.
 Hygrometer Schiefer, f. Schieferthon.

J.

Jappanischer Zinnober, f. Nierenzinnober.

Jaspachat, f. Achatjaspis.

Jaspis: Silex Jaspis.

Jaspis Porphyr: Porphyrius Jaspideus.

Jaspis Zeolith, f. Glas Zeolith, und Marekanit.

Jaspisartiger Kiefelschiefer, Lydischer Kiefelschiefer, Lydischer Stein, Probirstein, Schwarzer Jaspis, Schwarzer Kiesel, Basanit: Basanites, Silex Schistus Jaspideus, Lapis Lydius.

Jaspisartiger Eboneisenstein: Ferrum Ochrae. Argilae. Jaspideum.

Ichthyophthalmus: Ichthyophthalmus.

Idocrase, Vesuvian, Vulcanischer Chrysolith: Vesuvianus.

Igloit, Igliit: Igloites.

Indicolith: Indicolithes.

Indischer Korund, f. Korund.

Iser-Titan, Iserin: Manacanium Bohemicum, Titanium Iserinum.

Iserin: Iserinus.

Iserin, f. Iser-Titan.

Isländischer Achat, f. Glasstein.

Isländischer Krystallisirter Doppelspath, f. Gemeiner Späthiger Kalkstein.

Jolith: Jolithus.

Judenharz, f. Erdiges Erdpech.

Judenpech, f. Ebendas. und Schlackiges Erdpech.

Jungfern Quecksilber, f. Gediegen Quecksilber.

K.

Kalamit: Calamites.

Kali f. Feuerbeständiges Vegetabilisches Laugensalz.

Kalk-Scheel, Scheelerz, Schwerstein, Tungstein, Tungsten, Weißer Zinnstein, Weiße Zinngraupe, Zinnspath, Weißes Scheelerz, Weißes Wolframerz: Scheellium Ochrae. Album, Tungstenium.

Kalk-Sinter: Calcareus Stalactites.

Kalkspath, f. Späthiger Kalkstein.

Kalkstein: Calcareus.

Kalktuff, Tuff, Tuffstein, Beinwelle, Osteocolla: Calcareus Tophus.

Kalkartiger Borax oder Quarz, f. Boracit.

Kalkartiges Eisenerz, f. Spatheisenstein.

Kalkartiger Eisenstein, f. Ebendas.

Kannelkoble, Kennelkoble, Candle oder Cannel Coal: Lithanthrax Candle.

Kaolin, f. Porcellanerde.

Kapniker Feldspath, f. Rothbraunsteinerz.

Kapniker Stein, f. Ebendas.

Karfunkel Granat, f. Carfunkel.

Karinthin: Carinthinus.

Kattunerz, f. Gelberz.

Kazenaue, Kazenaugen = Opal, Kazen Sapphir, Pseudopal: Oculus Cati, Silex Catophthalmus.

Kazenaugen = Opal, f. Kazenaue.

Kazengold, f. Glimmer.

Kazensapphir, f. Kazenaue.

Kazensilber, f. Glimmer.

Kannelkoble, f. Kannelkoble.

Kieseliger Zeolith, f. Aedelit.

Kesselstein, f. Dichter Kalksinter.

Keulenzeolith, f. Strahliger Zeolith.

- Rieselstiefer: *Silex Schistus*.
 Rieselstuf, f. Gemeiner Riesel und Geyserfinter.
 Rieselartiger Zeolith, f. Phebnit.
 Rißiger Wurstein, Puddingstone, (Englisch): *Breccia silicea*.
 Klebschiefer, f. Polirschiefer.
 Kleinfleißiger Marmor: f. Blaustein.
 Kleingrüßiger Quarz: *Quarzum Foraminulentum*.
 Kleinörniger mit Kreide Gebundener Sandstein: *Arenarius Calcareus*.
 Klingstein, f. Porphyrschiefer.
 Kobalt: *Cadmia*, *Cobaltum*.
 Kobaltbeschlag, f. Erdiger Nothekobalt.
 Kobaltglanz, f. Glanzkobalt.
 Kobaltspiegel, f. Ebendas.
 Kobaltvitriol: *Vitriolum Cobalti*.
 Kobalthaltiger Sandstein: *Arenarius Cobaltifer*.
 Kochsalzige Erde: *Humus Muratica*.
 Kohlenblende, Unverbrennliche Steinkohle: *Anthracolithes*, *Graphites Carbo*.
 Kohlensäurer Strontianit: *Strontianites Carbonatus*.
 Kohlensäures Eisen: *Ferrum Carbonatum*.
 Kohlenschiefer, f. Brandschiefer, u. Schieferthon.
 Kohlenstein, f. Verhärteter Mergel.
 Kollirit: *Collyrites*.
 Kork-Asbest; f. Eigentlicher Bergkork.
 Kornährensilber (Pflanzenversteinierung): *Phalaris Bulbosa*.
 Körniger Baryt, Körniger Schwerspath: *Barytis Granularis*.
 Körniger Bitterspath, Miemit: *Calcareus Talcosus Granulatus*.
 Körniger Gyps, Blättriger Gyps, Gemeiner Gyps: *Calcareus Gypsum Lamellosum*.
 Körniger Kalkstein, Urkalk: *Calcareus Granaevus*.
 Körniger Schwerspath, f. Körniger Baryt.
 Körniger Quarz: *Quarzum Granulare*.
 Körniger Zeolith: *Zeolithus Granularis*.
 Kornisches Zinnerz, f. Holz Zinnerz.
 Korund, Bengalischer Diamant, Indischer Korund, Hartspath, Schleifspath: *Corundum*.
 Kräuterschiefer, f. Schieferthon.
 Kreide, Weiße Kreide, Schreibkreide: *Creta*.
 Kreide-Riesel, f. Feuerstein.
 Kreuzkrytall, f. Kreuzstein.
 Kreuzstein, Kreuzkrytall, Staurolith, Harmotome, Tesserit (Häsin), Weißer Hyacinth: *Crosso-petra*.
 Kreuzstein, f. Chiasolith.
 Kreuzstein-Granat, f. Staurolith.
 Krimspath, Sibirischer Grüner Feldspath, Amazonenstein; Feldspatum Amazonium.
 Krötenspath, f. Trapp, und Mandelstein.
 Krummschaaliger Baryt, f. Frischer Schaaliger Baryt.
 Kryolith, Eißstein: *Cryolithes*.
 Krytallisirte Hornblende, f. Basaltische Hornblende.
 Krytallisirter Gesundheitsstein, f. Gemeiner Schwefelkies.
 Krytallisirter Pechstein, f. Eisensiesel.
 Krytallisirter Sandstein von Fontainebleau: *Arenarius Crystallinus*.
 Rubischer Quarz, f. Boracit.
 Kugelbasalt: *Basaltes Tunicatus*.
 Kuglicher Knolliger Quarz: *Quarzum Globosum*.
 Kuglicher Eboneisenstein, Bohnenerz, Erbsenerz, Eisengraupen: *Ferrum Ochrac. Argillac. Pisi-forme*.
 Kupfer: *Cuprum*.
 Kupferblau, f. Kupferlazur, und Erdige Kupferlazur.
 Kupferblüthe, f. Haarförmiges Rothes Kupfererz.

- Kupferbranderz, Kupferbronzer: Cuprum Phlogisticum.
 Kupferbronzerz, f. Kupferbranderz.
 Kupferfablerz, Fahlerz, Fahblenzerz, Graues Kupfererz, Silber und Kupferfablerz: Cuprum Mineralis. Chalybeum.
 Kupfer Federerz, f. Haarförmiges Rothkupfererz.
 Kupfer Glas: Cuprum Vitreum.
 Kupfergrün; f. Ordalischer Malachit.
 Kupfer Hornerz, f. Salzsaures Kupfer.
 Kupferkies, f. Silferz.
 Kupferlazur, Kupferblau, Blaues Kupfererz, Bergblau: Cuprum Ochrac. Lazureum.
 Kupferlazererz, f. Buntkupfererz.
 Kupferlebererz, Leberschlag, Brühserz: Cuprum Hepaticum.
 Kupferlebererz, f. Buntkupfererz.
 Kupfermulm, f. Erdiges Kupferziegelerz, und Kupferschwärze.
 Kupfernickel, Nickel: Cuprum Nicolai, Nicolum.
 Kupfernickel, f. Nickelerz.
 Kupfernickelocher, f. Nickelocher.
 Kupferocher, f. Erdiges Kupferziegelerz.
 Kupferocherz, f. Schlackiges Dichtes Ziegelerz.
 Kupfersand, f. Salzsaures Kupfer.
 Kupfersanderz, Sanderz: Arenarius Cupro Mineralisato Fetus.
 Kupferschiefer: Marga Bituminosa Cupro Feta.
 Kupferschwärze, Kupfermulm, Schwarzer Kupferocher: Cuprum Ochraceum Fuliginosum.
 Kupfersmaragd, Dioprase (Haüy): Cuprum Ochraceum Smaragdinum.
 Kupfer und Metallischer Schiefer, f. Bituminöser Mergel Schiefer.
 Kupfervitriol, Cyprischer Vitriol: Vitriolum Cupri.
 Kupferweiserz, f. Weißkupfer.
 Kupferziegelerz: Cuprum Ochrac. Lateritium.
 Kupferhaltiger Sandstein: Arenarius Cuprifer.
 Kupferhaltiges Geschwefeltes Silbererz; f. Silberglanz.
 Kupferhaltiges Quecksilberlebererz: Hydrargyrum Hepaticum Cupriferum.
 Kupholit, Kupholithe (Haüy): Zeolithus Cupholithus.

L.

- Labrador Feldspath, f. Labradorischer Feldspath.
 Labrador Spath, f. Schillerstein.
 Labradorstein, f. Labradorischer Feldspath, Labradorische Hornblende: Hornblenda Labradorica. Paulites.
 Labradorischer Feldspath, Labrador Feldspath, Labradorstein: Feldspathum Labradorium s. Variabile.
 Landschafts Marmor, f. Marmor mit Ruinenartigen Zeichnungen.
 Lasurstein, f. Lazurstein.
 Laufendes Quecksilber, f. Gediegen Quecksilber.
 Laumont's Phosphorsaures Eisen: Ferrum Phosphoricatum Laumontii.
 Laumonit, f. Lomonit.
 Lava: Lava.
 Lavastein; f. Verhärteter Tuff.
 Lazulit, Unächter Lazurstein, Natürliche Smalte: Lazulites.
 Lazurstein, Azurstein, Blauer Zeolith, Blauer oder Bläulicher Jaspis: Lazurus.
 Lebereisenerz, f. Lebereisenkies.
 Lebereisenkies, Leberkies, Leberschlag, Leberfarbenedes Eisenerz, Lebereisenerz, Speise, Wasserkies: Ferrum Min. Pyrites Hepaticus.

- Leberkies, f. Lebereisenkies.
 Leberkobalt, f. Gelber Erdkobalt.
 Leberopal, f. Menilit.
 Leberschlag, f. Lebereisenkies, und Kupfer Lebererz.
 Leberstein, f. Hepatit.
 Leberfarbenes Eisenkieserz, f. Leber-Eisenkies.
 Leberstein, f. Verhärteter Talk.
 Leichtes Blättriges Silbererz, f. Zundererz, und Zunder-Asbest.
 Leimen, f. Thon.
 Lemnische Siegelerde, f. Bol.
 Lepidolith, Lilalith, Schuppenstein: Lepidolithes.
 Letten, f. Thon.
 Lettenkohle, Lettensteinkohle: Lithanthrax Argillaceus.
 Lettensteinkohle, f. Lettenkohle.
 Leuchtspath, f. Späthiger Fluß.
 Leucit: Leucites.
 Lichtmessingenes Gediegenes Gold: Aurum Nativum Electrum.
 Lichtrother Zinnober, f. Hochrother Zinnober.
 Lichtes Rothgültigerz: Argentum Mineralis. Rubrum Lucidum.
 Liefländischer Sandstein: Arenarius Livonicus.
 Lievrit: Lievrites.
 Lilalith, Lilalith, Lepidolith: Lilalithes.
 Limbilit: Limbilithes.
 Lindstein, f. Morastiger Raseneisenstein.
 Linsenerz, f. Linsenförmigkörniger Thoneisenstein.
 Linsenförmigkörniger Thoneisenstein, Linsen oder Hirsenerz: Ferrum Ochrae. Argillaceum Lenticulare.
 Löchrichte Lava: Lava Porosa.
 Löchriger Sandstein: Arenarius Foraminulentus.
 Löffelkobalt, f. Gediegen Arsenik.
 Lomolith: Lomolithus.
 Lomonit, od. Laumonit: Lomonites.
 Luchsfapphir, f. Glasstein, f. Pessilom.
 Lumpenerz, f. Zundererz, u. Zunder-Asbest.
 Lydischer Kieselschiefer, f. Basanit.
 Lydischer Stein, f. Basanit.

M.

- Macle Basaltique, f. Chiasolith.
 Madreporenstein: Calcareus Madreporiformis, Calcareus Madreporites.
 Magnesit: Magnesites.
 Magerer Nephrit, f. Variolit.
 Magneteisenstein, f. Magnetischer Eisenstein.
 Magnetstein, f. Gemeiner Magnet-eisenstein.
 Magnetischer Eisenkies, Magnetischer Eisenstein: Ferrum Miner. Magnetico Pyritaceum.
 Magnetischer Eisensand, f. Sandiger Magneteisenstein.
 Magnetischer Eisenstein, f. Magnetischer Eisenkies.
 Magnetischer Eisenstein, Magnet-eisenstein: Ferrum Magnetes.
 Mahl oder Quellsand: Arena Mobilis.
 Malachitkupfer, Grüner Kupferkalk, Grün Kupfererz: Cuprum Ochrae. Malachites.
 Malacolith, Sahlit: Sahlites, Silex Malacolithes.
 Maltha, f. Bergtheer.
 Manacan, f. Eisentitan.
 Manacan-Eisen, f. Ebendas.
 Manacan-Titan, f. Ebendas.
 Manacanit, f. Ebendas.
 Mandelstein, Kröten-Pöcken-Fruchtstein: Amygdalites, Saxum Glandulosum, Saxum Amygdaloides.
 Marecanstein, f. Marecanit.
 Marecanit, Marecanstein, Glas

- Schlacken-Jaspis-Zeolith: Silex
Marecanites
Marien-Glas, f. Selenit, u. Glim-
mer.
Markasit, f. Gemeiner Schwefelkies.
Marmo Bardiglio di Bergamo, f.
Bulpinit.
Marmo Spartano, f. Splittiger Ser-
pentin.
Marmor, f. Gemeiner Dichter Kalk-
stein.
Marmor mit Ruinenartigen Zeich-
nungen, Florentiner-Bilder-Rui-
nen-Landschafts Marmor: Mar-
mor Ruinosum.
Mascagnin: Mascagninum.
Meersalz, f. Seesalz.
Meerschäum: Spuma Maris.
Mehlerde: Humus Pauperata.
Mehlapp, f. Erdiger Gyps.
Mehlkreide, f. Bergmilch.
Mehlpaß, f. Asche.
Mehlspath, f. Erdiger Baryt.
Mehlzeolith, f. Erdiger Zeolith.
Mehliger Kalk, f. Bergmilch.
Mejonit, Weißer Vulkanischer Hyas-
cint: Meionites.
Melanit: Melanites.
Melilith (Häuf), f. Sommit.
Melilith (Sommit. Sommites Sus-
kov) Melilithes.
Menilit, Leberopal, Blauer Pech-
stein: Opalus Menilites.
Mergel: Calcarius Marga.
Mergelerde, f. Asche.
Mesotype (Häuf), f. Strahliger
Zeolith.
Messingerz: Cuprum Orichalcum.
Messingspath, f. Schillerstein.
Meteorstein: Meteorolithus.
Micaphyllit: Micaphyllites.
Micarelle, f. Vinit.
Miemit, f. Körniger Bitterspath.
Milchopal, f. Gemeiner Opal.
Milch Quarz, f. Rosenquarz.
Mineral, Bergart, Erz: Minerale.
Mineralische Holzkohle, Minerali-
sirte Holzkohle, Holzartige Stein-
kohle, Faserkohle: Lithanthrax
Lignosus s. Fibrosus.
Mineralische Mumie, f. Mumie.
Mineralischer Moor: Hydrargyrum
Aethiops.
Mineralisirte Holzkohle, f. Mineral-
ische Holzkohle.
Mineralist, f. Mineralog.
Mineralkunde: Oryctognosia.
Mineralog, Mineralist: Mineralo-
gus.
Mineralogie: Mineralogia.
Mispickel, f. Gemeiner Arsenikkies.
Mispickel Silber, f. Silber Arse-
nikkies.
Mit Bitter-und Kalk-Erde Gemisch-
tes Glaubersalz, f. Neussin.
Mit Porcellanerde Gebundener Sand-
stein: Arenarius Porcellanus.
Mit Schörl Strahlig Gemengter
Sandstein: Arenarius Radians.
Mit Stinkstein Gebundene Körner:
Arenarius Sulfureus.
Modererz, f. Raseneisenstein.
Mohs Phosphorsaures Eisen: Fer-
rum Phosphoricatum Mohsii.
Molybdän, Wasserbley: Molybdae-
num.
Molybdänkies, Wasserbley, Was-
serbleyerz: Molybdaenum Gale-
nare.
Molybdänocher: Molybdaenum O-
chraceum.
Mondmilch, f. Bergmilch.
Mondstein, f. Adularia.
Moorbraunkohle, Moorkohle: Pis-
saxylon Fuscescens.
Moorkohle, f. Moorbraunkohle.
Morasterz, f. Raseneisenstein, und
Morastiger Raseneisenstein.
Morastiger Raseneisenstein, Mo-
rasterz, Lindstein: Ferrum Och-
rac. Cespitosum Uliginosum.
Mororit: Calcarius Moroxites.
Mororit, f. Spargelstein.
Mühl sandstein: Arenarius Molaris.
Müllerisches Glas, f. Halit.
Mülmiger Schaaliger Baryt: Bary-
tis Lamellosa Soluta.
Mumie, Bergbalsam, Mineralische
Mumie, Muminabi (Pers.): Bi-
tumen Mumia.

Muminabi (pers.), f. Mumie.
 Muriacit, f. Würfel-Anhydrit.
 Muschlicher Apatit, f. Spargelstein.
 Muschlicher Edler Serpentin: Serpentinus Nobilis Conchaceus Planus s. Aequabilis.
 Muschlicher Gemeiner Jaspis; Jaspis Vulgaris Conchacea.

Muschlicher Hornstein: Petrosilex Aequabilis s. Conchaceus.
 Muschlicher Olivin, Gemeiner Olivin: Olivinus Conchaceus s. Vulgaris.
 Muschlicher Siderit: Siderites Conchaceus.

N.

Nadel Chrom, Nadelierz: Chromium Aciculare.
 Nadelierz, f. Nadelchrom.
 Nadelstein, Gemeiner Titanschörl, Rother Stangenschörl, Schörlartiger Granat: Titanium Calceiforme Commune.
 Nadel förmiger Eisenstein, f. Stänglicher Thoneisenstein.
 Nadel förmiger Schwerspath, f. Stänglicher Baryt.
 Nadel förmiges Arseniksaures Kupfer, f. Nadel förmiges Olivenerz.
 Nadel förmiges Olivenerz, Nadel förmiges Arseniksaures Kupfer: Cuprum Mineralis. Arsenicale Aciculare.
 Nagelerz, f. Stänglicher Thoneisenstein.
 Nagelfluth, f. Breccie.
 Nagahagerz, Blätter-Tellurerz, Blättererz, Blättriges Golderz, Graugold, Graugolderz: Silvanium Lamellosum, Tellurium Lamellosum.
 Napfgenkobalt, f. Gediegen Arsenik.
 Naphtha, Wohlriechendes Bergöl, Bergbalsam: Bitumen Naphtha.
 Natrolith, Zeolith-Sinter: Natrolithes.
 Natrolith, Zeolith-Sinter: Natrolithus.
 Natron: Natürliches Mineral Alkali, Mineralisches Laugensalz, Persisches Salz (Bread), Kien (Chines), Trona (in der Barbarey): Natrum.
 Natürliche Smalte, f. Lazulit.
 Natürliche Zinkblumen, f. Zinkkalk.
 Natürlicher Arsenikkalk, Weißer Arsenik.
 Natürlicher Arsenik, f. Gediegen Arsenik.
 Natürlicher Borax, f. Zinkal.
 Natürlicher Mineral Kermes, f. Roth Spiesglanzerz.
 Natürlicher Sublimat, f. Quecksilber Hornerz.
 Natürliches Amalgam, f. Amalgam Quecksilber.
 Natürliches Bergblau, f. Erdige Kupferlazur.
 Natürliches Berlinerblau, f. Blaue Eisenerde.
 Natürliches Kochsalz: Muria.
 Natürliches Quecksilber, f. Gediegen Quecksilber.
 Natürliches Rothes Quecksilberoryd; f. Rothes Natürliches Quecksilberoryd.
 Natürliches Sedativsalz, f. Cassolin.
 Natürliches Turpeth. f. Quecksilber Hornerz.
 Nepheline (Haün), f. Sommit.
 Nephelin: Nephelinus.
 Nephrit, Nierenstein: Nephrites.
 Neuseeländerstein, f. Beilstein.
 Neuer Traß: Caementum Tuffa.
 Nickel, f. Kupfernichel.
 Nickelblumen, f. Nickelocher.
 Nickelerz, Kupfernichel: Nicolum Mineralis. Cupreum.
 Nickelkalk, f. Nickelocher.

Nickelocher, Kupfernichelocher, Nickelmulm, Nickelsalt, Nickelblumen, Grüner Erdkobalt: Nicolum Ochraceum.

Nickel Vitriol: Vitriolum Nicoli.

Niedriges Land: Alfvld.

Nierenstein, s. Nephrit.

Nierenzinnober, Japanischer Zinnober: Hydrargyrum Cinnabaris Glandulosum.

Nierenförmiger Quarz: Quarzum Reniforme.

Nierenförmiger Thoneisenstein, s. Adlerstein.

Nigrin: Nigrinus.

Nigrin, Nigrin-Titan, Eisenhaltiges Titanerz von Olpian, Eisentitan, Schwarzer Granat: Siderotitanium, Titanium Martiale.

Nigrin-Titan, s. Ntgrin.

Nordischer Rother Zeolith, s. Bergmannit.

O.

Obsidian: Silex Obsidianus.

Obsidian-Mutter, s. Perlstein.

Obsidian-Porphyr: Porphyrius Obsidianus.

Occidentalischer Topaz: Topazius Occidentalis.

Ocher, s. Gelbeerde.

Ochriger-Braun-Eisenstein: Ferrum Ochrae. Brunum Friabile.

Ochriger Roth-Eisenstein, Roth-Eisenoher, Eisenbol: Ferrum Ochrae. Rubrum Friabile.

Octaëdrisch Arseniksaures Kupfer, s. Dichtes Olivenerz.

Octaëdrit, s. Anatase.

Octaëdrit: Octaëdrites.

Osanit, s. Ebendas.

Olivenerz, s. Olivenkupfererz.

Olivenkupfererz, Olivenerz: Cuprum Mineralis. Arsenicale.

Olivin, Basaltischer oder Vulcani-

scher Chrysolith, Grüner Schörl, Aelter Chrysolith: Olivinus.

Omphacit: Omphacites.

Onyx: Onyx.

Opal: Silex Opalus.

Opalisirter Holzstein; s. Holzopal.

Opalisirender Feldspath, s. Adularia.

Opalisirender Kalkspath, s. Faseriger Späthiger Kalkstein.

Opalisirender Muschelmarmor: Marmor s. Galearius Opalizans.

Operment, s. Gelber Schwefel-Arsenik.

Opbit, s. Splittiger Serpentin.

Ordalischer Malachit (Eronstädt), Kupfergrün, Berggrün: Cuprum Ochrae. Chrysocolla.

Orientalischer Granat; s. Almandin Granat.

Orientalischer Topaz: Topazius Orientalis.

Osteocolla, s. Kalktuff.

P.

Papiertorf: Turfa Foliata.

Parischer Marmor s. Blaustein.

Paulit: Paulites.

Pechblende, s. Pecherz, und Schwarze Zinkblende.

Pecherz, Uran-Pecherz. Pechblende, Eisenpecherz, Eisenblende, Schwarz-

Uranerz, Geschwefelter Uranit: Uranium Mineralis. Nigrum.

Pechkohle, Schwarzer Bernstein, Fett-Harz- und Schmiedkohle: Gagas Lithanthrax Piceus.

Pechopal, s. Gemeiner Opal.

Pechstein: Opalus Piceus.

Pechstein Porphyr: Porphyrius Piceus.

Pechtorf: Turfa Picea.

Pechfärbige Erde: Humus Picea.

Peliom: Peliom.

Perigord Dichtes Graubraunsteinerz: Magnesium Ochrac. Chalybeum Densum Petrocoriense.

Perlkiessinter, f. Perlsinter.

Perl oder Uhrsand: Arena Horaria.

Perlsinter, Perlkiessinter: Quarzum Stalactiticum Perlaceum.

Perlstein, Zeolithsand; Vulcanischer Zeolith, Zeolithischer Pechstein, Obsidianmutter: Silex Perlaceus.

Perlstein Porphyr: Porphyrius Perlaceus.

Perlenförmiger Sandstein: Arenarius Margaritaceus.

Petalit: Petalites.

Petrilit, f. Glasiger Feldspath.

Petunse der Chinesen, f. Gemeiner Feldspath.

Pfannenstein, f. Dichter Kalksinter.

Pfefferstein, f. Roggenstein.

Pfeifenthon: Argilla Leucargilla.

Pflaster Sandstein: Arenarius Stratiarius.

Pflinz, f. Spatheisenstein.

Phosphorsaures Bleyoxyd, f. Grün Bleyerz.

Phosphorsaures Kupfer, Reißbley in Kupfergrün: Cuprum Mineralis. Phosphoricatum.

Phosphorescirende Blende; f. Gelbe Zinkblende.

Phosphorit, Erdiger Apatit, Gemeiner Apatit: Calcarius Apatites Phosphorites.

Physalith: Physalithus.

Pimelit, Grüne Chrysopraserde, Aufgelöster Chrysopras: Pimelites.

Pinit, Micarelle: Pinites.

Pisolith, f. Dichter Kalksinter.

Pistacit, f. Arendalit.

Plasma, Grüner Chalcedon: Plasma.

Platin, Weißes Gold: Platina.

Pockenstein, f. Mandelstein.

Polirschiefer (Klebschiefer), Tripelschiefer: (Argilla) Silex Schistus.

Porcellanerde, Porcellanthon, Kaolin: Argilla Porcellana.

Porcellan-Jaspis, Porcellanstein, Porcellanit: Silex Jaspis Porcellanites.

Porcellanstein, f. Porcellan-Jaspis.

Porcellanthon, f. Porcellanerde.

Porcellanit, f. Porcellan-Jaspis.

Poröser Sandstein mit Durchscheinenden Körnern: Arenarius Coagumentatus.

Porphyr: Saxum Porphyreum, Porphyrius.

Porphyr Basalt: Porphyrius Basalticus.

Porphyr Breccie, f. Trümmer Porphyr.

Porphyr Kugeln in Porphyr: Porphyrius Globulosus.

Porphyr-schiefer Hornartiger Porphyr, Klingstein, Basaltschiefer, Hornschiefer, Klingstein = Porphyr: Porphyrius Schistus, Schistoporphyrus.

Porphyrartiger Syenit, Syenitporphyr, Syenitschiefer: Syenites Porphyraceus, s. Schistus.

Potasche, f. Feuerbeständiges Vegetabilisches Laugensalz.

Prasem, Prasir, Smaragdmutter: Quarzum Prasius.

Prehnit, Capischer Chrysolith, Capischer Smaragd, Capischer Prasem, Capischer Chrysopras, Grüner Feldspath, Apfelfarbener Quarz, Thoniger Schörl, Garbenshörl, Kieselartiger Zeolith, Halb Zeolith: Silex Prehnites.

Prismatisch-Arseniksaures Kupfer; f. Prismatisches Olivenerz.

Prismatisches Olivenerz, Prismatisch-Arseniksaures Kupfer: Cuprum Mineralis. Arsenicale Prismaticum.

Probirstein, f. Basanit.

Problematisch-Meteorisches Gedie-

gen'Eisen: Ferrum Nativum Problematico Meteoricum.
 Pseudo=Laven, Pseudo Vulcanische Gebürgarten: Pseudolavae.
 Pseudopal, f. Ragenaugen.
 Pseudo=Vulcanische Gebürgarten, f. Pseudo=Laven.
 Puddingstone, f. Kiefliger Wurfstein.
 Punammu Nephrit, f. Beilstein.

Punammustein, f. Ebendas.
 Puzzolanerde: Puteolana.
 Pyctit: Pyetites.
 Pyramidal Basalt: Basaltes Pyramidalis.
 Pyreneit: Pyreneites.
 Pyrophan, f. Weltauß.
 Pyrop=Granat, Feueraugengranat: Granatus Pyropus.

Q.

Quaderstein: Arenarius Quadratum.
 Quarz: Quarzum.
 Quarz in Platten: Quarzum in Tabulis Islandicum.
 Quarz mit Eindrücken: Quarzum cum Impressionibus.
 Quarz Rectique, f. Schwamförmiger Quarz.
 Quarz Porphyrt: Porphyrius Quarzosus.
 Quarz=Sand: Arena, Arena Quarzosa.
 Quarziger Chalcedon: Chalcedonius Quarzosus.

Quarziger Flußspath; f. Dichter Fluß.
 Quarziger Gyps, f. Bulpinit.
 Quecksilber: Hydrargyrum.
 Quecksilber Hornerz, Salziges Quecksilber, Hornquecksilber, Natürliches Turpeth, Natürlicher oder Gediegener Sublimat, Weißer Markasit: Hydrargyrum Salitum.
 Quecksilber Lebererz: Hydrargyrum Hepaticum.
 Quellsand, f. Mehlsand.
 Quicksand: Arena Inaequalis.

R.

Raseneisenstein, Morasterz, Moradererz, Eisensumpferz, Rasenerz: Ferrum Ochrae. Gespitosum.
 Rasenerz, f. Raseneisenstein.
 Rasentorf, f. Haide oder Rasentorf.
 Rauchgrauer Polirschiefer, Gefaulterstein, Rottenstone: Cariosus Anglorum.
 Rauchwacke, f. Marmor.
 Rauschgelb, f. Schwefel=Arsenik.
 Rauschgelbkies, f. Gemeiner Arsenikkies.
 Reine Talkerde: Talcum Purum. Magnesites.
 Reiner Würfel=Gyps, f. Dichter Anhydrit.
 Reißbley, f. Graphit.

Reißbley in Kupfergrün, f. Phosphorsaures Kupfer.
 Retinasphalt: Asphaltum Retinum.
 Reussin, Mit Bitter und Kalk=Erde Gemischtes Glaubersalz: Reussinum.
 Rhäticit: Rhaeticites.
 Rheinkiesel: Quarzum Globosum s. Selectum.
 Rhomboidalspath, f. Gemeiner Witterspath.
 Rindenstein, f. Faseriger Kalksinter.
 Roggenstein, Pfefferstein, Schrotstein: Marmor Hammites, Marmor Oolithus.
 Rober Borax, f. Zinca.
 Römischer Alaunstein, f. Alaunstein.

- Römischgewächs, f. Spröde-Glanzerz.
 Rosenquarz, Milch Quarz: Quarzum Lactescens, Quarzum Roseum.
 Rothbleyerz, Rother Bleyspath, Rother Chromerz, Chromsaures Blei: Plumbum Mineral. Rubrum.
 Roth-Braunsteinerz, Rother oder Weißer Braunstein, Rothspath, Dichtes Roth-Braunsteinerz, Kapniker Stein, Kapniker Feldspath: Magnesium Ochraceum Rubrum.
 Roth-Chromerz, f. Roth-Bleyerz.
 Roth-Eisenerz, f. Schrager Roth-Eisenstein.
 Roth-Eisenstein: Ferrum Ochraceum Rubrum.
 Rothgülden, f. Rothgültigerz.
 Rothgültigerz, Rothgülden: Argentum Mineralis. Rubrum.
 Roth-Kupfererz, Rother Kupferglas: Cuprum Ochraceum Rubrum.
 Rothschiß, f. Braune Blende.
 Rothspath, f. Roth-Braunsteinerz.
 Rothspießglanzerz, Rother Federspiessglas, Natürlicher Mineralfermes: Antimonium Mineralis Rubrum.
 Rothstein, f. Rother Eisenstein.
 Rother Eisenerzige Erde: Humus Martialis Damascena.
 Rother Kreide, f. Rother Thoneisenstein.
 Rother Zinkblende, f. Braune Blende.
 Rother, f. Rother Thoneisenstein.
 Rother Achat, f. Carneol.
 Rother Arsenik, f. Rother Schwefel Arsenik.
 Rother Bleyspath, f. Roth-Bleyerz.
 Rother Chalcedon, f. Carneol.
 Rother Diamant, f. Spinell.
 Rother Eisenglimmer, f. Schimmernder Roth-Eisenstein.
 Rother Eisenrahm, f. Ebendas.
 Rother Erzkobalt, Rother Kobaltocher: Cobaltum Ochraceum Rubrum.
 Rother Glaslopf, f. Faseriger Roth-eisenstein.
 Rother Jaspis, Sinopel (Zinopel, Zinnopel, Sinnopel): Jaspis Sinopis v. Sinopea v. Sinopica.
 Rother Kobaltocher, f. Rother Erzkobalt.
 Rother oder Rubin Schwefel, f. Rother Schwefel Arsenik.
 Rother oder Weißer Braunstein, f. Roth Braunsteinerz.
 Rother Rauschgelb, f. Rother Schwefel Arsenik.
 Rother Schwefel Arsenik, Rother Rauschgelb, Rother Arsenik, Arsenik Rubin, Rubin Arsenik, Rother oder Rubin Schwefel: Arsenicum Mineralis. Rhizigallum Rubrum.
 Rother Sibirischer Schörl, f. Eibolit.
 Rother Stangen Schörl, f. Nadelstein.
 Rother Thoneisenstein, Rother, Rothstein, Rother Kreide, Rother Zeichenstift: Ferrum Ochraceum Argillaceum Rubrica.
 Rother Zeichenstift, f. Rother Thoneisenstein.
 Rother Federspiessglas, f. Rothspießglanzerz.
 Rother Kupferglas, f. Roth Kupfererz.
 Rother Natürliches Quecksilberoryd: Hydrargyrum Praecipitatum Rubrum.
 Rother, f. Rauchgrauer Polirschiefer.
 Rubicell, f. Spinell.
 Rubin, f. Ebendas.
 Rubin-Arsenik, f. Rother Schwefel Arsenik.
 Rubinblende, f. Braune Blende.
 Rubinspath, f. Spinell.
 Ruinen-Marmor, f. Marmor mit Ruinenartigen Zeichnungen.
 Russisches Glas, f. Silber-Schwärze.
 Russisches Glas: Mica Membranacea.

Russisches Glas, f. Glimmer.

Russisches Glaserz, f. Silberschwärze.

Rußkobalt, f. Zerreiblicher Schwarzer Erzkobalt.

Rußkoble: Lithanthrax Fuliginosus.

Rutil: Rutilus.

Rutil, Rutil-Titan, Titan-Schörl: Titanium Rutilum.

Rutil-Titan, f. Rutil.

S.

Säulen Basalt: Basaltes Columnaris.

Säulenförmiger Traß: Caementum Columnare.

Säulenspath, Gemeiner Tremolit, Strahl Tremolit: Tremolites Vulgaris.

Säuliger Baryt: Barytes Columnaris.

Sahlit, f. Malacolith.

Salinischer Marmor, f. Blausstein.

Salmiak: Muria Ammoniacae Nativa.

Salpeter: Nitrum.

Salz: Sal.

Salziger Würfelgyps, f. Würfel Anhydrit.

Salziges Quecksilber, f. Quecksilber Hornerz.

Salzsaures Bleiornd, f. Hornbley.

Salzsaures Kupfer, Kupfersand, Kupfer-Hornerz, Grüner Sand aus Peru, Alacanit: Cuprum Muriaticum.

Salzsaures Kupfererz, f. Blättriges Olivenerz.

Sammeterz, f. Faseriges Malachit Kupfer.

Sammeterde, f. Erdiger Chlorit.

Sanderz, f. Kupfersanderz.

Sandfornstein, f. Granit.

Sandstein: Arenarius.

Sandstein mit Hornblende Blättchen Durchkreuzend Gemengt: Arenarius Decussatus.

Sandstein mit Krystallischen Körnern: Arenarius Crystallinus.

Sandstein-Porphyr: Porphyrius Arenosus.

Sandstein von Ekigen Ungleichen

Körnern: Arenarius Fundamentalis.

Sandiger Magneteisenstein, Magnetischer Eisensand, Eisenstein, Eisensanderz: Ferrum Magnetes Glareosus.

Sappare, f. Cyanit.

Sapphir: Sapphirus.

Saphir-Quarz, f. Peliom.

Sapphirspath, f. Cyanit.

Sarcolith: Sarcolithus.

Sarder, f. Carneol.

Sassolin, Borarsäure, Natürliches Sedativsalz: Acidum Boracis.

Saturnit, f. Braun Bleyerz.

Saualpit, f. Smaragdit.

Saualpit; f. Zoisit.

Saustein, f. Stinkstein.

Scapolith: Scapolithes.

Schaalenblende, Schaalige Zinkblende: Zinkum Mineralis. Blenda Testacea.

Schaalentalz, f. Talcit.

Schaalige Zinkblende, f. Schaalblende.

Schaaliger Baryt: Barytis Lamellosa.

Schaaliger Kalksinter: Stalactites Styriae.

Schaaliger Kalkstein, f. Dichter Kalksinter.

Schabasit: Schabasites.

Schattenerz, f. Gemeiner Blehglanz.

Schattiges Bleyerz, f. Ebendas.

Schaumerde Talkerde, Schaumkalk, Glänzender Gediger Tuff: Calcarius Terreus Nitidus.

Schaumkalk, f. Schaumerde.

Scheelerz, f. Kalkscheel.

- Scheermesser Schleiffstein: *Ardesia Novacula*.
 Scherbenkalt, f. Gediegen Arsenik.
 Schiefer: *Schistus*.
 Schieferfelsstein, f. Glimmer Schiefer.
 Schiefergyps, f. Faseriger Gyps.
 Schieferkoble, Schiefer Steinkoble: *Lithanthrax Schistus*.
 Schieferspath: *Calcareus Schistospathosus, Schistospathum*.
 Schiefer Steinkoble; f. Schieferkoble.
 Schiefertthon, Kräuterschiefer, Dachstein, Kohlenschiefer, Hygrometer-schiefer, Bituminöser Kohlenschiefer: *Argilla Fissilis (Schista)*.
 Schiefrige Hornblende, Hornblendeschiefer: *Hornblenda Schista*.
 Schiefriger Chlorit: *Chlorites Schista*.
 Schiefrieger Eisenglanz: *Ferrum Speculare Schistum*.
 Schiefriger Jaspis: *Jaspis Vulgaris Schista*.
 Schiefriger Mergel: *Marga Schista*.
 Schiefriger Talk, f. Verhärteter Talk.
 Schiefriges Quecksilber: Lebererz: *Hydrargyrum Hepaticum Schistum*.
 Schiller-Spath, f. Schillerstein.
 Schillerstein, Schillerspath, Mes-sing = Labrador = Serpentin-spath, Schillernde Hornblende: *Talcites Micacites, Talcum Versicolor*.
 Schillernde Hornblende, f. Schillerstein.
 Schimmernder Braun Eisenstein, Branner Eisenrahm (Eisenblüthe): *Ferrum Ochrae. Brunum Inquinans*.
 Schimmernder Roth-Eisenstein, Rother Eisenrahm, Rother Eisenglimmer: *Ferrum Ochrae. Rubrum Inquinans*.
 Schlackenkobalt; f. Grauer Speißkobalt.
 Schlacken-Zeolith, f. Glas-Zeolith.
 Schlackige Kohlenblende: *Graphites Scoriaceus*.
 Schlackige Lava: *Lava Scoriacea*.
 Schlackiges Dichtes Ziegelerz, Kupfer Pecherz: *Cuprum Ochraceum Piceum*.
 Schlackiges Eisenschüffiges Kupfergrün: *Cuprum Ochrae. Ferruginosum Scoriaceum*.
 Schlackiges Erdpech, Eigentlicher Asphalt, Judenpech: *Asphaltum Scoriaceum*.
 Schlamm oder Weiher Erde: *Humus Lutum*.
 Schlangenstein, f. Splittiger Serpentin.
 Schleiffpath, f. Korund.
 Scheerstein, f. Steatit.
 Schmelzstein: *Ömledékkö*.
 Schmelzstein: *Dipyr, Leucolithus*.
 Schmiedkoble, f. Pechkoble.
 Schminketalk, f. Gemeiner Talk.
 Schneckensteinerfels, f. Topasfels.
 Schonischer Sandstein: *Arenarius Scanieus*.
 Schörl: *Silex Scorus*.
 Schörl, f. Basaltische Hornblende.
 Schörlartiger Actinolith (nach Kirwan), f. Gemeiner Strahlstein.
 Schörlartiger Beryll: *Beryllus Scoriaceus*.
 Schörlartiger Granat, f. Nadelstein.
 Schörlit, Weißer Stangenstein: *Beryllus Scoriaceus, Scorlites*.
 Schreib-Kreide, f. Kreide.
 Schreibstein, f. Steatit.
 Schrifterz, Schrift Tellurerz, Schrift-Character Gold: *Silvanium Graphicum, Tellurium Graphicum, Aurum Graphicum*.
 Schriftgold, f. Schrifterz.
 Schrift Tellurerz, f. Ebendas.
 Schrotenstein, f. Roggenstein.
 Schuppenstein, f. Lepidolith.
 Schuppiger Eisenglanz, Eisenglimmer, Eisenmann: *Ferrum Mineralis. Speculare Micaceum*.
 Schuppiger Glimmer, f. Gemeiner Glimmer.
 Schuppiger Gyps, f. Würfel Anhydrit.
 Schuppiger Talk, f. Erdiger Talk.

- Schützit: Strontianites Schützites, Strontianites Sulfuratus.
Schwammförmiger Quarz, Quarz Rectique (Haüy): Quarzum Spongiosum.
Schwarz Bleierz, Schwarzer Bleyspath: Plumbum Mineralis. Nigrum.
Schwarz-Brauneisenstein, Schwarzer-Brauneisenstein: Magnesium Ochrae. Nigrum Densum.
Schwarzer Eisenstein: Ferrum Ochrae. Nigrum.
Schwarzerz, f. Braunsteinkies.
Schwarz Guldenerz, Schwarz Silbererz: Argentum Mineralisat. Nigrum.
Schwarz Kohle: Lithanthrax.
Schwarz Silbererz, f. Schwarz Guldenerz.
Schwarz Uranerz, f. Pecherz.
Schwarze Blende, f. Braunsteinkies, und Schwarze Zinkblende.
Schwarze Eisenochrige Erde: Humus Martialis Tinctoria.
Schwarze Kreide, f. Zeichenschrift.
Schwarze Zinkblende, Schwarze Blende, Pechblende: Zincum Mineralis. Blenda Nigra.
Schwarzer Bernstein, f. Pechkohle.
Schwarzer Bleyspath, f. Schwarz Bleierz.
Schwarzer Brauneisenstein, siehe Schwarzbrauneisenstein.
Schwarzer Erdkobalt: Cobaltum Ochrae. Nigrum.
Schwarzer Granat, f. Nigrin.
Schwarzer Jaspis, f. Basanit.
Schwarzer Kiesel, f. Ebendas.
Schwarzer Kobaltmulm, f. Zerreiblicher Schwarzer Erdkobalt.
Schwarzer Krystallinischer oder Säulen Schörl, f. Gemeiner Schörl.
Schwarzer Kupferocher, f. Kupfer Schwärze.
Schwarzer Stangenschörl, f. Gemeiner Schörl.
Schwarzes Blutsteinerz, f. Faseriger Brauneisenstein.
Schwarzes Zinnerz, f. Zinnstein.
Schwefel: Sulfur.
Schwefel-Arsenik, Rauschgelb, Schweflicher Arsenikkalk: Arsenicum Mineralis. Rhizigallum.
Schwefel-Arsenikkalk, f. Schwefel Arsenik.
Schwefelkies, Eisenkies: Ferrum Mineralis. Pyrites.
Schwefelsaure Bittererde, Alpen Gletschersalz: Vitriolum Epso-mense, Amarum.
Schwefelsaurer Strontianit: Strontianites Sulfuratus, Strontianites Schützites.
Schwefelsaures Ammoniak, Glauberscher Salmiak: Vitriolum Ammoniacale.
Schweinstein, f. Stinkstein.
Schweinszahn: Spathum Hyodon.
Schwererde, Baryterde: Terra Ponderosa s. Barytica.
Schwerspath, f. Baryt.
Schwerstein, f. Kalkscheel.
Schwerer Feldspath, f. Smaragdit.
Schwimmender Asbest, f. Bergforke Asbest.
Scorl ou Granat Brun, f. Zeylonit Spinell.
Sedativ-Spath, f. Boracit.
Seesalz, Meersalz: Muria Maritima.
Seetorf, Sumpftorf: Turfa Humus Lutum.
Seewachs, f. Bergtheer.
Seidenerz, f. Faseriges Malachit Kupfer.
Seifenbänke: Iszaptorlások, Iszaptorlatok, Iszaptorladékok.
Seifenstein, Halbverhärteter Speckstein, Cornwallischer Seifenstein: Talcum Smectis.
Seifenstein, f. Agalmatolith. und Zinnstein.
Selenit, Späthiger Gyps, Fraueneneis, Marienglas, Frauen-Marienglas; Gypsspath, Blättriger Gyps: Selenites, Calcarius Gypsum spathosum.
Semeline: Semelinites.
Serpentin: Serpentinus.
Serpentin-Spath, f. Schillerstein.

- Siberit, Rother Sibirischer Schörl,
 Daurite, Tourmaline Apyré
 (Hauy): Siberites.
 Sibirischer Grüner Feldspath, f.
 Krimspath.
 Sibirischer Topaz: Topazius Sibi-
 ricus.
 Sicilianit, f. Blättriger Schwefel-
 saurer Strontianit.
 Siderit: Siderites.
 Silber: Argentum.
 Silber Arsenikkies, Weißerz, Mispickel
 Silber: Arsenicum Mineralis. Pyritaceum Argentiferum.
 Silberfedererz, f. Federerz.
 Silberglanz, Kupferhaltiges Ges-
 chwefeltes Silbererz: Argentum
 Mineralis. Cupriferum.
 Silber und Kupferfablerz, f. Kup-
 ferfablerz.
 Silberhornerz: Argentum Mine-
 ralis. Corneum.
 Silberlebererz, f. Federerz.
 Silbermulm, f. Silberschwärze.
 Silberschwärze, Russisches Glaserz,
 Vermittertes Schwarzgülden,
 Hornerzschwärze, Glaserzschwär-
 ze, Silbermulm: Argentum Mi-
 neralis. Fuliginosum.
 Silberhaltiger Bergkork, f. Zunder-
 erz, und Zunder Asbest.
 Sinopel, Sinnopel, f. Rother Jaspis.
 Sinteriger Faseriger Kalkstein, f.
 Faseriger Kalkfinter.
 Skorza: Sedorza.
 Smaragd: Smaragdus.
 Smaragdfluß, f. Späthiger Fluß.
 Smaragdmutter, f. Prasem.
 Smaragdspath, f. Smaragdit.
 Smaragdit, Smaragdspath, Schwe-
 rer Feldspath, Verde di Corsica,
 Saulspit: Smaragdites.
 Smergel, f. Smirgel.
 Smergelerz, f. Ebendas.
 Smirgel, Smergel, Smergelerz:
 Smiris.
 Sommite, Nepheline, Melilite
 (Hauy): Sommites.
 Späthiger Braunkalk, Brauns-
 path, Goldstein: Calcarius Brun-
 cens Spathosus, Magnesiata
 Spathosa.
 Späthiger Fluß, Flußspath, Leucht-
 Phosphor- und Glasp-
 path, Würfel = Smaragd, Adamantin = Ames-
 thyst = Chrysolith Fluß: Calcar-
 ius Fluor Spathosus.
 Späthiger Balmey, f. Zinkspath.
 Späthiger Gyps, f. Selenit.
 Späthiger Kalkstein, Kalkspath,
 Blättriger Kalkstein: Spathum.
 Späthiger Olivin, f. Blättriger
 Olivin.
 Späthiger Stinkstein, f. Blättriger
 Stinkstein.
 Späthiger Titanit: Titanium Sili-
 ceo-Calcarium Spathosum.
 Späthiger Zeolith, f. Blättriger
 Zeolith.
 Spanischer Aragonischer Apatit, f.
 Excentrischer Kalkstein.
 Spanische Kreide, f. Steatit.
 Spargelstein, Muschlicher Apatit,
 Mororit: Calcarius Apatites
 Chrysolithus.
 Spath Adamantin, f. Andalusite.
 Spath Eisenstein, Stahlstein, Stahl-
 erz, Eisenspath, Weißes Eisenerz,
 Kalkartiges Eisenerz, Kalkiger Ei-
 senstein, Pfingz: Ferrum Ochrac.
 Spathiforme.
 Spathartiges Weißes Bleyerz, f.
 Weißbley.
 Speise, f. Leber Eisenkies.
 Sphaeroidisches Arseniksaures Kup-
 fer, f. Sphaeroidisches Olivenerz.
 Sphaeroidisches Olivenerz, Sphae-
 roidisches Arseniksaures Kupfer:
 Cuprum Mineralis. Arsenicale
 Sphaeroideum.
 Sphaerulit: Sphaerulites.
 Spiauter, f. Zink.
 Spiegelblende, f. Gelbe Zinkblende.
 Spiegel Eisen, f. Gemeiner Eisens-
 glanz.
 Spiesglang: Stibium, Antimonium,
 Spiesglangzocker: Stibium s. Anti-
 monium Ochraceum.
 Spiesglangsilber, Antimonialisches
 Silber: Argentum Stibiatum.

Spießglanzsilber, f. Federerz.
 Spießglanzspath, f. Weiß Spieß-
 glanzerz.
 Spinell, Rubin, Rubinspath, Ru-
 bicell, Rother Diamant, Balas: *Spinellus*.
 Spinell, f. Carfunkel (*Plin.*).
 Spinther: Spinter.
 Splittiger Hornstein: *Petrosilex*
Squamosus s. *Festucarius*.
 Spodumene: *Spodumene*, *Triphane*.
 Spreustein: *Achyrolithus*.
 Sptöderz, f. Gemeiner Bleiglanz.
 Spröd = Glanzerz, Spröd = Silber
 Glanzerz, Spröd Glaserz, Rösch-
 gewächß, Tiegererz: *Argentum*
Fragile, *Argentum Mineralis*.
Nigrum.
 Spröd-Glaserz, f. Spröd-Glanzerz.
 Spröd Silber-Glanzerz, f. Ebendas.
 Stangen Granat, f. Staurolith.
 Stangenkoble, Stangenstein: *Lithan-*
thrax Scapiformis.
 Stangenspath, f. Stänglicher Baryt.
 Stangenstein, f. Stangenkoble.
 Stänglicher Baryt, Stangenspath,
 Nadel förmiger Schwerspath: *Ba-*
rytis Scapiformis.
 Stänglicher Bitterspath: *Calcarius*
Talcosus Scapiformis.
 Stänglicher Thoneisenstein, Nagel-
 erz, Nadel förmiger Eisenstein: *Fer-*
rum Ochrac. Argillaceum Sea-
piforme.
 Stängliches Frankenger Kupfer-
 glanzerz: *Cuprum Mineral. Niti-*
dum Frankenberg. Columnare.
 Stablerz, f. Spath-Eisenstein.
 Stablstein, f. Ebendas.
 Stalactit, f. Faseriger Kalksinter.
 Stauberde: *Humus Daedala*.
 Staubkoble, f. Holzkoble.
 Staurolith, Kreuzstein = Granat,
 Stangen-Granat, Granatit: *Gra-*
natus Staurolithus.
 Steatit, Gemeiner Speckstein,
 Schmerstein, Schreibstein, Spa-
 nische Brianzoner Kreide: *Talcum*
Steatites Vulgaris.
 Steinflachß, f. Asbest.

Steinmark: *Lithomarga*.
 Steinmergel, f. Verhärteter Mergel.
 Steinöl, f. Gemeines Erdöl.
 Steinpech, f. Erdiges Erdpech.
 Steinsalz: *Muria Fossilis*, *Sal*
Fossile.
 Stilbit (*Haüy*), f. Blättriger Zeo-
 lith.
 Stinkschiefer, f. Blättriger Stink-
 stein, und Stinkstein.
 Stinkspath, f. Ebendas.
 Stinkstein, Stinkender oder Bitu-
 minöser Kalkstein, Saustein,
 Schweinstein, Stinkschiefer, Horns-
 flöz: *Calcarius Suillus*.
 Stinkender oder Bituminöser Kalk-
 stein, f. Stinkstein.
 Stippfand, f. Färbiger Sand.
 Strahlderber Kobalt, f. Grauer
 Spießkobalt.
 Strahl-Eisenkies, Strahlkies: *Fer-*
rum Mineralis. Pyrites Radiatus.
 Strahl-Gyps, f. Faseriger Gyps.
 Strahlkies, f. Strahl-Eisenkies.
 Strahlschörl, Strahlstein, Strahl-
 steinart: *Actinotus*.
 Strahlstein, f. Strahlschörl und
 Spath-Eisenstein.
 Strahlsteinart, f. Strahlschörl.
 Strahlstremolit, f. Glasartiger Tre-
 molit, und Säulenspath.
 Strahlig Blättriger Zeolith: *Zeoli-*
thus Radiato Lamellosus.
 Strahliger Kupferlazar, Blauer
 Malachit: *Cuprum Ochrac.azu-*
reum Radiatum.
 Strahliger Baryt: *Barytis Radia-*
ta, *Lapis s. Phosphorus Bono-*
niensis.
 Strahliger Braunkalk: *Calcarius*
Brunescens Radiatus.
 Strahliger Rother Kobalt: *Cobal-*
tum Ochrac. Rubrum Radiatum.
 Strahliger Schörl, f. Gemeiner
 Strahlstein.
 Strahliger Zeolith, Gemeiner Zeo-
 lith, Mesotype (*Haüy*): *Zeo-*
lithus Radiatus.
 Strahliges Gelbliches Zinnerz, f.
 Holz-Zinnerz.

Strahliges Grau Braunsteinerz :
Magnesium Ochrac. Chalybeum
Radiatum.
Strahliges Natron : Natrum Ra-
diatum.
Strahliges Olivenerz : Cuprum Mi-
neralis. Arsenicale Radiatum.
Strigauer Siegelerde ; f. Bol.
Striperz : f. Gemeiner Bleuglanz.

Strohstein : Carpholithus.
Stufe , f. Erzstufe.
Sumpstorf , f. Seetorf.
Syenit : Syenites.
Syenit = Porphyr ; f. Porphyrarti-
ger Syenit.
Syenit = Schiefer , f. Ebendas.
Syrischer oder Syrianischer Gra-
nat , f. Almandin = Granat.

T.

Tafelbasalt : Basaltes Schistus.
Tafelschiefer , f. Thonschiefer.
Tafelschiefriger Sandstein : Arena-
rius Fos-ilis.
Tafelspath : Spathum Tabulatum.
Talcit , f. Blättriger und Streifiger
Steatit.
Talk : Talcum (Proprium).
Tallerde , f. Erdiger Talk , und
Schaumerde.
Talkglimmer , f. Gemeiner Talk.
Talkschiefer , f. Verhärteter Talk.
Talkspath , f. Gemeiner Bitterspath.
Talkartiger Scapolith : Scapoli-
thes Talcosus.
alkiger Eisenstein : Ferrum Ochr.
Talcosum.
Tantal , Tantalit : Tantalum, Tan-
talites.
Tantalit , f. Tantal.
Tessibännerstein , f. Gemeiner Opal.
Tellur : Tellurium.
Tellurisches Gediegen Eisen : Ferrum
Nativ. Telluricum.
Tesserit (Haüy) , f. Kreuzstein.
Thalit , f. Arandalit.
Thierische Dammerde : Humus Ani-
malis.
Thierische Steine : Allatbelikö-
vecskek , v. Özszenövedékek.
Thon , Hafnerthon , Letten , Zie-
gelthon , Leimen , Brausethon :
Argilla Vulgaris.
Thoneisenstein , Thoniges Eisenerz :
Ferrum Ochrac. Argillaceum.
Thonporphyr : Porphyrius Argil-
laceus.

Thonschiefer , f. Dachschiefer.
Thonschieferart : Ardesia.
Thonstein , Verhärteter Thon : Ar-
gilla Indurata.
Thoniger Schörl , f. Prehnit.
Thoniges Eisenerz , f. Thoneisen-
stein.
Thumerstein , f. Urinit.
Tiegenerz , f. Sprödglanzerz.
Tinkal , Natürlicher Borax , Rober
Borax : Borax Tinkal.
Titan : Titanium.
Titaneisen , Eisenhaltiges Titanerz
von Aschaffenburg : Ferrum Ti-
taneum.
Titanerz aus Spanien , f. Cajulit.
Titansand , f. Eisentitan.
Titanschörl , f. Rutil.
Titanit : Titanites.
Topaz : Topazius.
Topazfels , Schneckensteinfels : Gnei-
szium Topazinum.
Topfstein , f. Verhärteter Talk.
Töpferbley , f. Graphit.
Töpferthon : Argilla Figulina.
Torbernit , f. Uranglimmer.
Torf : Turfa.
Tourmaline Uryré (Haüy) f. Siberit.
Trapp , Gemeiner Kiefelschiefer ,
Hornschiefer , Hornsteinschiefer ,
Schiefriger Hornstein , Hornflint :
Silex Schistus Vulgaris.
Trapp , f. Wacke.
Trapptuff , f. Basalttuff.
Tras , Vulcanischer Tuff , Vulca-
nischer Sand : Caementum.
Tremolit : Tremolites.

Tripel: Tripolitana.
 Tripelschiefer, f. Polirschiefer.
 Tropfstein, f. Faseriger Kalksinter.
 Tropfsteinartiger Sandstein: Arenarius Stillatitius.
 Tropfsteinartiger Quarz: Quarzum Stillatitium.
 Trümmer-Porphyr, Porphyr Breccie: Porphyrius Brecciaeformis.
 Tuff, f. Kalktuff.

Tuffstein, f. Ebendas.
 Tungstein, f. Kalk-Scheel.
 Tungsteinartiges Eisen: Ferrum Tungsteniforme.
 Tungsten, f. Kalk-Scheel.
 Tuttonstein, f. Duttonstein.
 Türkis: Turcosa.
 Turmalin, f. Electriccher Schörl.
 Tyroler Hornblende von Matrey: Tyrolica Hornblenda ex Matrey.

U.

Uebergangs-Grünstein, f. Grünstein.
 Uhrsand, f. Perl oder Uhrsand.
 Uhrsandstein: Arenarius Glareosus.
 Umber, f. Umbra.
 Umbererde, f. Ebendas.
 Umbra, Umbraeisen, Umber, Umbererde: Ferrum Ochr. Umbra.
 Umbraeisen, f. Umbra.
 Unächte Lava: Lava Spuria.
 Unächter Diamant, Ungrischer Diamant von Marmoros-Böhmen-Sachsen-Kärnthen: Pseudodamas.
 Unächter Lazurstein, f. Lazulit.
 Unbenanntes Bleierz: Plumbum Mineralis. Anonymum.
 Undurchsichtiger Agalmatolith: Agalmatolithes Opacus.

Ungestalteter Quarz: Quarzum Informe.
 Ungrischer Diamant von Marmoros-Böhmen-Sachsen-Kärnthen; f. Unächter Diamant.
 Unreifer Asbest, f. Gemeiner Asbest.
 Unterirdisches Bergharziges Faseriges Holz, f. Holzkohle.
 Unverbrennliche Steinkohle, f. Kohlenblende.
 Uran: Uranium.
 Uranglimmer, Grünglimmer; Grün Uranerz, Chalcolith, Torbernit, Uranitspath, Verhärteter Urankalk: Uranium Mineralisat. Viride.
 Uranocher, Erdiger Urankalk: Uranium Ochraceum.
 Uranitspath, f. Uranglimmer.
 Urkalk, f. Körniger Kalkstein.

V.

Variolit: Variolites.
 Venetianischer Talk, f. Gemeiner Talk.
 Veränderlicher Opal, Veränderlicher Stein, Hydrophan, Pyrophan, Weltaug: Hydrophanus, Opalus Mutabilis, Opalus Oculi Mundi.
 Veränderlicher Stein, f. Veränderlicher Opal.
 Verde Antico, f. Splittiger Serpentin.

Verde di Corsica, f. Emaragdite.
 Verde Prato, f. Splittiger Serpentin.
 Verhärtete Gelbe Bleyerde, f. Feste Bleyerde.
 Verhärteter Mergel, Steinmergel, Zechstein, Hammerkalk, Kohlenstein, Dachstein: Calcarius Margal Indurata.
 Verhärteter Schwarzer Erdfobalt: Cobaltum Ochrac. Nigrum Induratum.

Verhärteter Spiesglanzocher: Stibium s. Antimonium Ochrac. Induratum.

Verhärteter Talk, Schieferiger Talk, Topfstein, Lebetstein, Lavastein, Talkschiefer: Talcum Ollaris, Lapis Ollaris.

Verhärteter Thon, s. Thonstein.

Verhärteter Urankalk, s. Uranglimmer.

Verhärteter Steinmark: Lithomarga Indurata.

Veroneser Erde, s. Grünerde.

Verwitterter oder Vererdeter Wyzmut, s. Wyzmutocher.

Verwittertes Schwarzgölden, s. Silberschwärze.

Vesuvian, s. Idocrase.

Vielfarbiger Marmor: Marmor Multicolor.

Violetter Aster Dauphiner Schörl, s. Arinit.

Vitriol: Vitriolum.

Vivianit: Vivianites.

Vulcanische Aschen: Cineres Vulcanici.

Vulcanisch Gediegen Bley: Plumbum Nativum.

Vulcanischer Chrysolith, s. Idocrase.

Vulcanischer Sand, s. Tras.

Vulcanischer Schwefel: Sulfur Vulcanicum.

Vulcanischer Tuff, s. Tras.

Vulcanischer Zeolith, s. Perlstein.

Vulpinit, Quarziger Gyps, Marmor Bardiglio di Bergamo: Vulpinites.

W.

Wachs-Opal, s. Gemeiner Opal.

Wad, s. Zerreibliches Schwarzbraunsteinerz.

Wafe, Trapp (Krötenstein): Waca.

Wafenthon: Argilla Trappacea.

Wafenartiger Mandelstein: Amygdalites Trappacea.

Wadstein, s. Faseriger Gyps.

Wallererde, Wallerthon: Talcum Fullonum.

Wallerthon, s. Wallererde.

Walzenförmiger Quarz: Quarzum Cilindricum.

Wasserbley, s. Molybdän und Molybdänkies.

Wasserbleyerz, s. Molybdänkies.

Wasserfreier Gyps, s. Anhydrit.

Wasserkies, s. Leber-Eisenkies.

Wasser-Opal, s. Opalisirender Feldspath.

Wasser-Sapphir, s. Peliom.

Wasser-Stein, s. Dichter Kalksinter.

Watt, s. Zerreibliches Schwarzbraunstein-Erz.

Wavellit: Wavellites.

Weichgewächs, s. Glaserz.

Weicher Federartiger Fadenartiger oder Reifer Asbest, s. Biegsamer Asbest.

Weibererde, s. Schlamm oder Weibererde.

Weißbley, Weißer Bleyspath, Spathartiges Weißbleyerz: Plumbum Mineralis. Album.

Weißerz, s. Silber Arsenikkies.

Weißgolderz, s. Gediegen Tellur.

Weißgültig Bleyerz: Plumbum Mineralis. Album Antimoniale.

Weißgültigerz, Weißgöldenerz: Argentum Mineral. Album, Plumbum Mineralis. Antimoniale Album.

Weißkupfer, Kupferweiserz, Arsenikalischer Weißer Kupferkies: Cuprum Mineralis. Album, Cuprum Albidum.

Weiß-Silvanerz, s. Weiß-Tellurerz.

Weiß Spiesglanzerz, Spiesglanzspath: Stibium Miner. Album.

Weißstein: Leucolithes.

Weiß-Tellurerz, Weiß-Silvanerz: Silvanium Luteum, Tellurium Album.

Weisse Kreide, s. Kreide.

Weisse Zinngrauen, s. Kalkscheel.

Weißer Arsenik, Natürlicher Arsenikkalk, Arsenikblütze: Arsenicum Ochrac. Album.

Weißer Bernstein: Succinum Album.
 Weißer Bleyspath, f. Weißbley.
 Weißer Chalcedon, Cachalong: Chalcedonius Cachalonius.
 Weißer Hyacinth, f. Kreuzstein.
 Weißer Kobalt, f. Gelber Erbkobalt.
 Weißer Markasit, f. Quecksilber Hornerz.
 Weißer Speiskobalt: Cobaltum Mineralis. Album.
 Weißer Stangenstein, f. Schörlit.
 Weißer Tafelschörl, f. Glasiger Feldspath.
 Weißer Vitriol, f. Zinkvitriol.
 Weißer Vulcanischer Hyacinth, f. Mejonit.
 Weißer Zinnstein, f. Kalkscheel.
 Weißes Alaunerz, f. Alaunstein.
 Weißes Eisenerz, f. Spath Eisenstein.
 Weißes Gold, f. Platin.
 Weißes in Grünlich Gelbe Fallendes Golderz, f. Gelberz.
 Weißes Scheelerz, Kalkscheel.
 Weißes Wolframerz, f. Ebendas.
 Wellenförmiger Glimmer: Mica Undulata.
 Weltau, f. Veränderlicher Opal.
 Wernerit: Wernerites.
 Wiesenerz, f. Gemeiner Raseneisenstein.
 Wismut, f. Wyzmut.
 Witherit: Barytes Witherites.
 Wohlriechendes Bergöl, f. Naphtha.
 Wolfram, f. Eisenscheel.

Wundersalz, f. Glaubersalz.
 Wurfstein, f. Breccie.
 Würfel, Anhydrit, Salziger Würfelgyps, Würfelspath, Schuppigergyps, Muriacit: Calcarius Gypsum Muriaticum, Anhydrites Cubicus.
 Würfelerz, f. Arseniksaures Eisen, und Gemeiner Bleyglanz.
 Würfel Fluß, f. Späthiger Fluß.
 Würfelspath, f. Analcime, u. Würfel Anhydrit.
 Würfelstein, f. Boracit.
 Würfel Zeolith, Chabasie (Hauy): Zeolithus Cubicus.
 Würflcher Feldspath, f. Glasiger Feldspath.
 Wyzmut: Wyzmutum.
 Wyzmut-Bley, Wyzmutisches Silbererz, Wyzmutisches Silber: Plumbum Miner. Bismuticum.
 Wyzmutblumen, f. Wyzmutocher.
 Wyzmutglanz, Geschwefelter Wyzmut, Graues Wyzmutterz: Wyzmutum Mineralis. Galenare.
 Wyzmutkalk, f. Wyzmutocher.
 Wyzmutmalm, f. Ebendas.
 Wyzmutocher, Verwitterter oder Vererdeter Wyzmutmalm, Wyzmutkalk, Wyzmutblumen: Wyzmutum Ochraceum.
 Wyzmutisches Silber, f. Wyzmutbley.
 Wyzmutisches Silbererz, f. Wyzmutbley.

Y.

Ytter = Tantal: Yttero Tantalum.

Z.

Zähes Erdyech, f. Bergtheer.
 Zechstein, f. Marmor, und Berhärteter Mergel.
 Zeichenschiefer, Schwarze Kreide: Ardesia Nigrita.
 Zellkies, Zelliger Eisenkies: Ferrum Miner. Pyrites Cellulosus.

Zelliger Eisenkies, f. Zellkies.
 Zelliger Quarz: Quarzum Cellulosum.
 Zeolith, Brausestein: Zeolithus.
 Zeolith Efflorescente, f. Ausgeschlagener Zeolith.
 Zeolithsand, f. Perlestein.

- Zeolithfinter, f. Natrolith.
 Zeolithspath, f. Blättriger Zeolith.
 Zeolitischer Pechstein, f. Perlstein.
 Zerfressener Quarz: Quarzum Erosum.
 Zerreibliche Bleyerde, Zerreibliche Gelbe Bleyerde: Plumbum Ochraceum Argillaeforme Citrinum Friabile.
 Zerreibliche Gelbe Bleyerde, f. Zerreibliche Bleyerde.
 Zerreibliche Rußkohle: Lithanthrax Puliginosus Friabilis.
 Zerreiblicher Sandstein: Arenarius Friabilis.
 Zerreiblicher Schwarzer Erzkobalt, Schwarzer Kobaltmalm, Rußkobalt: Cobaltum Ochraceum Nigrum Friabile.
 Zerreibliches Schwarzbraunsteinerz, Watt, Wad, Blakwad, Brauneisensteinerz, Engündliches Braunsteinerz: Magnesium Ochrac. Nigrum Friabile.
 Zerreibliches Steinmark: Lithomarga Friabilis.
 Zeylonischer Opal, f. Opalisirender Feldspath.
 Zeyl nit Spinel, Scorl ou Granat Brun: Zeylanites.
 Ziegelerz: Cuprum Lateritium.
 Ziegelthon, f. Thon.
 Zink, Spiauter: Zinkum.
 Zink Blende, f. Blende.
 Zinkalk, Gemeiner Zinkocher, Gemeiner Galmey, Natürliche Zinkblumen: Zincum Mineralis. Calamina Vulgaris.
 Zinkocher, Galmey: Zinkum Mineralis. Calamina.
 Zinkspath, Blättriger Zinkocher, Späthiger Galmey, Blättriger Galmey: Zinkum Mineralis. Calamina Lamellosa.
 Zinkvitriol, Weißer Vitriol, Galligenstein: Vitriolum Zinki.
 Zinn: Stannum.
 Zinngrauen, f. Zinnstein.
 Zinnkies, Geschwefeltes Zinn: Stannum Mineralis. Pyritaceum.
 Zinnsand, f. Zinnstein.
 Zinnspath, f. Kalkscheel.
 Zinnstein, Schwarzes Zinnerz, Zinnzwitter, Zinnsand, Seifenstein, Zinngrauen: Stannum Ochrac. Androgynum.
 Zinnzwitter, f. Zinnstein.
 Zinnober, Geschwefeltes Quecksilber, Zinnobererz, Berg-Gediegener-Gesgrabener-Gewachfener Zinnober: Hydrargyrum Cinnabaris.
 Zinnobererz, f. Zinnober.
 Zinopel, Zinnopel, f. Sinopel.
 Zirkon, f. Cirkon.
 Zoisit: Zoisites.
 Zunder Asbest, Bergzunder, Lumpenerz, Silberhaltiger Bergkork, Leichtes Blättriges Silbererz: Asbestus Argentifer.
 Zundererz, Zunder Spießglanzerz, Berg-Zundererz, Lumpenerz, Silberhaltiger Bergkork, Leichtes Blättriges Silbererz, Blätter-Erz: Stibium Mineralis. Fomitum.
 Zunder Spießglanzerz, f. Zundererz.
 Zusammengesetzter Spath, f. Gemeiner Bitterspath.

Nomenclaturae Fossilium Germanicae Systema- ticae aequivocae, duarum triumve significationum.

1. *Uebrenstein*. 1) *Actinotus Vulgaris*. 2) *Asbestus Immaturus* v. *Vulgaris*. Prior *Actinoti* (hic *Talci*, hoc *Terrae Talcosae*, s. *Amarae*), posterior *Asbesti* (hic *Talci*, hoc *Terrae Talcosae*), species est.
2. *Amazonenstein*: 1) *Feldspathum Amazonius*. 2) *Nephrites Communis*. Prius *Terrae Siliceae*; posterior *Talci* (hoc *Terrae Talcosae*), species est.
3. *Bergbalsam*: 1) *Bitumen Mumia*. 2) *Bitum. Naphtha*. Prior *Petrorolei* (hoc *Bituminis*, hoc *Inflammabil. Class.*); posterior *Bituminis* (hoc *Inflammabil. Class.*), species est.
4. *Bergöl*: 1) *Bitumen*. 2) *Petroleum*. Prius *Inflammabil. Clas.* posterior *Bituminis*, (hoc *Inflammabil. Class.*), species est.
5. *Blättererz*: 1) *Silvanium* v. *Tellurium Lamellosum*. 2) *Stibium Mineralis. Fomitum*. Prius *Tellurii*; posterior *Antimonii Mineralis. Rubri* (hoc *Antimonii*), species est.
6. *Blättriger Gyps*: 1) *Calcarium Gypsum Lamellosum*. 2) *Calcar. Gyps. Spathosum* v. *Selenites*. Prius *Calcarii Gypsi* (hoc *Calcariae sulfuricae*; haec *Terrae Calcariae*); posterior *eorumdem dictorum generum alia*, species est.
7. *Blättriges Olivenerz*: 1) *Cuprum Mineralis. Arsenicale Densum*. 2) *Cupr. Mineralis. Arsenical. Lamellosum*. Prius *Cupri Mineralisati Arsenicalis* (hoc *Cupri*, posterior *eorumdem generum alia*, species est.
8. *Blauer Schörl*: 1) *Titanium Anatase*. 2) *Gyanites*. Prius *Titanii* (Metalli); posterior *Actinoti* (hic *Terrae Talcosae* s. *Amarae*), species est.
9. *Dachstein*: 1) *Calcarium Aequabilis*, v. *Calcar. Densum Vulgaris*. 2) *Argilla Fissilis*. 3) *Calcar. Marga Indurata*. Primus *Calcarii Densi*, (hic *Calcariae Carbonicae*, haec *Terrae Calcariae*); secunda *Argillae Vulgaris* (haec *Argillae*, haec *Terrae Argillaceae*); tertius *Calcarii Margae* (hic *Calcariae Carbonicae*, hic *Terrae Calcariae*), species est.
10. *Edler Serpentin*: 1) *Serpentinus Nobilis*. 2) *Serp. Nob. Festuarius*. Prior *Serpentini Communis* (hic *Serpentini*, hic *Talci*, hoc *Terrae Talcosae*); posterior *dictorum*, species est.
11. *Eisenblüthe*: 1) *Calcarium Stalactites Fibrosus*, v. *Inolithus*, v. *Flos Ferri*. 2) *Ferrum Ochrac. Brunum. Inquinans*. Prior *Calcarii Stalactitae*, (hic *Calcariae Carbonicae*, haec *Terrae Calcariae*); posterior *Ferri Ochrac. Brunum* (hoc *Ferri Pyritacei*, hoc *Ferri*), species est.
12. *Eisenmann*: 1) *Ferrum Ochrac. Brunum Inquinans*. 2) *Ferrum Mineralis. Speculare Micaceum*. Prius *Ferri Ochrac. Brunum*, (hoc *Ferri Pyritacei*, hoc *Fer-*

- ri); posterius *Ferri Mineralis. Specularis* (hoc *Ferri Pyritacei*, hoc *Ferri*), species est.
13. *Eisenschwärze*: 1) *Graphites* (*Molybdaena Wallerii*). 2) *Ferum Fuliginosum*. Prior *Graphitae* (hic *Class. Inflammab.*) posterius *Ferri Magnetis*, (hoc *Ferri Pyritacei*, hoc *Ferri*), species est.
14. *Eisen Titan*: 1) *Titanium Martiale*, v. *Siderotitanium*. 2) *Ferum Manacanites*. v. *Titanium Manacanites*. Duae *diversae species Titanii* sunt.
15. *Erbstein*: 1) *Calcarius Stalactites Densus*. 2) *Pisolithus*. Prior *Calcarii Stalactitae* (hic *Calcariae Carbonicae*, haec *Terrae Calcariae*), posterior *dictorum*, species est.
16. *Erbstein*: 1) *Calcarius Stalactites Densus*. 2) *Pisolithus*. Prior *Calcarii Stalactitae* (hic *Calcariae Carbonicae*, haec *Terrae Calcariae*); posterior *dictorum*, species est.
17. *Federsaun*: 1) *Vitriolum Capillare*. 2) *Calcarius Gypsum Fibrosum*. Prius *Salis Sulfuricati* (hoc *Class. Salium*); posterius *Calcarii Gypsi* (hoc *Calcariae Sulfuricae*, haec *Terrae Calcariae*), species est.
18. *Federerz*: 1) *Plumbum Mineralis. Galena Vulgaris*. 2) *Stibium Mineralis. Griseum Vulgare Plumosum*. Prius *Plumbi mineralisati Galenae* (hoc *Plumbi*); posterius *Stibii Mineralis. Grisei* (hoc *Stibii s. Antimonii*), species est.
19. *Federwetz*: 1) *Asbestus Amiantus*. 2) *Actinotus Vitreus*. 3) *Calcarius Gypsum Fibrosum*, v. *Gypsum Striatum*. Primus *Asbesti* (hic *Talci*, hoc *Terrae Talcosae*), secundus *Talci* (hoc *Terrae Talcosae*), tertius *Calcarii Gypsi* (hoc *Calcariae Sul-*
- furicae*, haec *Terrae Calcariae*), species est.
20. *Gemeiner Zeolith*: 1) *Zeolithus Fibrosus*. 2) *Zeolithus Spathos. s. Lamellosus*. 3) *Zeolith. Radiatus*. Tres *diversae species Zeolithi* (qui ad *Terram Siliceam* pertinet).
21. *Glas Zeolith*: 1) *Silex Marecanites*. 2) *Zeolithus Densus*. Prior *Obsidiani* (hic *Terr. Siliceae*); posterior *Zeolithi* (itid. *Terr. Siliceae*), species est.
22. *Hartstein*: 1) *Sclerolithus*. 2) *Ferum Ochraceo. Cespitosum Pratense*. Prior *Terrae Siliceae*, posterius *Ferri Ochracei Cespitosi* (hoc *Ferri Phosphorici*, hoc *Ferri*), species est.
23. *Hornschiefer*: 1) *Porphyrius Schistus*. 2) *Silex Schistus Vulgaris*. Prior *Wakae* (haec *Terr. Argillaceae*), posterior *Silicis Schisti* (hic *Quarzi*, hoc *Terr. Siliceae*), species est.
24. *Jaspis Zeolith*: 1) *Zeolithus Densus*. 2) *Silex Marecanites*. Prior *Zeolithi* (hic *Terrae Siliceae*), posterior *Obsidiani* (hic itid. *Terr. Silic.*), species est.
25. *Judenpech*: 1) *Asphaltum Terreum*. 2) *Asphalt. Scoriaceum*. Utrumque *Asphalti* (hoc *bituminis*, hoc *Class. Inflammabil.*), sed *diversae species*.
26. *Koblenschiefer*: 1) *Ardesia Bitumiosa*. 2) *Argilla Fissilis Schista*. Prior *Ardesiae*, (haec *Terrae Argillaceae*), posterior *Argillae* (haec itid. *Terrae Argillaceae*), species est.
27. *Kreuzstein*: 1) *Crossopetra*. 2) *Chiastolithes*. Prior *Zeolithi* (hic *Terr. Siliceae*), posterior *Feldspathi* (itid. *Terrae Siliceae*), species est.
28. *Krötenstein*: 1) *Waka*. 2) *Amygdalites*. Prior *Terrae Argillaceae*. posterior *Wakae*, species est.

29. Kupferblau: 1) Cuprum Ochraceum Azureum. 2) Cuprum Ochrac. Azur. Friabile. Prius Malachitae (hic Cupri); posterius *prioris*, species est.
30. Kupfer Lebererz: 1) Cuprum Mineralis. Hepaticum. 2) Cuprum Mineral. Variegatum. Prius olim a quibusdam *ad Cuprum relata singularis*; posterius *Cupri Sulfurati* (hoc Cupri), species est.
31. Kupfermalm: 1) Cuprum Ochrac. Laterit. Friabile. 2) Cupr. Ochrac. Fuliginosum. Prius Cupri Ochrac. Lateritii (hoc Cupri Nativi), posterius Cupri Sulfurati (hoc Cupri), species est.
32. Kupfernickel: 1) Nicolum. 2) Nicolum Mineralis. Cupreum. Prius est *genus*, posterius *species*.
33. Leberschlag: 1) Ferrum Mineral. Pyrites Hepaticus. 2) Cuprum Mineralisat. Hepaticum. Prius *Ferri Mineralis. Pyritae*; posterius olim a quibusdam *ad Cuprum relata singularis*, species est.
34. Leichtes Blättriges Silbererz: 1) Asbestus Argentifer. 2) Stibium Mineralisat. Fomitum. Prius *Asbesti Ligni* (hoc Asbesti, hoc Terrae Talcosae); posterius *Stibii Miner. Rubri* species est.
35. Lumpenerz: 1) Asbestus Argentifer. 2) Stibium Mineralis. Fomitum. Vide sub Numero 34.
36. Magnetischer Eisenstein: 1) Ferrum Mineralis Magnetico Pyritaceum. 2) Ferrum Magnetes. Utrumque est *Ferri Pyritacei*, sed *diversa species*.
37. Marienglas: 1) Selenites. 2) Mica. Prior *Calcarii Gypsi*, (hoc Calcar. Sulfuricatae, haec Terrae Calcariae); posterius *Ter. Argillaceae*, species est.
38. Molybdän: 1) Molybdaena. 2) Molybdaenum Galenare. Prior *genus*; posterius *species*, est.
40. Moroxit: 1) Calcarius Apatites Chrysolithus. 2) Calcar Moroxites. Prior *Calcariae Phosphoricatae* (haec Terrae Calcariae), posterius *prioris*, species est.
41. Pechblende: 1) Zinkum Mineralis Blenda Nigra. 2) Uranium Mineralis. Nigrum. Prius *Zinki*, posterius *Uranii*, species est.
42. Pisolith: Calcarius Stalactites Densus. 2) Pisolithus. Prior *Calcarii Stalactitae* (hic Calcariae Carbonicatae, haec Terr. Calcariae), posterius *prioris*, species est.
43. Russisches Glas: 1) Mica. 2) Mica Membranacea. Prior *Terrae Argillaceae*, posterius *prioris*, species est.
44. SchlackenZeolith: 1) Zeolithus Densus. 2) Silex Marecanites. Prior *Zeolithi* (hic Terr. Siliceae), posterius *Obsidiani* (hic itid. Terr. Silic.), species est.
45. Schörl: 1) Silex Scorlus. 2) Hornblenda Basaltica. Prior *Terrae Siliceae*; posterius *Hornblendae* (haec Wakae, haec Terrae Argillaceae), species est.
46. Schwarze Blende: 1) Magnesium Pyriticosum. 2) Zinkum Mineralis. Blenda Nigra. Prius *Magnesii*, posterius *Zinki Mineralisati* (hoc Zinki), species est.
47. Seifenstein: 1) Agalmatolithes. 2) Talcum Smectis. 3) Stannum Ochraceum Androgynum. Primum *Talci* (hoc Terrae Talcosae), secundum *Talci Steatitae* (hic Talci, hoc Terrae Talcosae), tertium *Stanni*, species est.
48. Silberhaltiger Bergkork: 1) Asbestus Argentifer. 2) Stibium

- Mineralisat. Pomitosum. Prior *Asbesti Ligni* (hoc *Asbesti*, hoc *Talci*, hoc *Terrae Talcosae*), posterius *Antimonii Mineralisati Rubri*), species est.
49. Spießglanzsilber: 1) *Argentum Stibiatum*. 2) *Stibium Mineralis*. *Griseum Vulgare Plumosum*. Prius *Argenti*, posterius *Stibii Mineralisati Grisei*, species est.
50. Stalactit: 1) *Stalactites Spathosus*. 2) *Calcareus Stalactites Fibrosus*. Prior *Calcarii Stalactitae Fibrosi* (hic *Calcariae Carbonicae*, haec *Terrae Calcariae*) species est; posterior prioris genus est.
51. Stinfschiefer: 1) *Calcareus Suillus*. 2) *Calcar. Suill. Spathosus*, s. *Lamellosus*. Prior *Calcariae Carbonicae* (haec *Terrae Calcariae*), posterior prioris, species est.
52. Strahlstein: 1) *Actinotus*. 2) *Ferrum Ochrac. Spathiforme*. Prior *Terrae Talcosae*, posterius *Ferri Pyritacei* (hoc *Ferri*), species est.
53. StrahlTremolit: 1) *Tremolites Vitriformis*. 2) *Tremolites Vulgaris*. Uterque *Actinoti* (hic *Terrae Talcosae*) species, sed diversae, sunt.
54. Talkerde: 1) *Talcum Terreum*. 2) *Calcareus Terreus Nitidus*. Prius *Talci Proprii* (hoc *Terrae Talcosae*), posterius *Calcariae Carbonicae* (haec *Terrae Calcariae*), species est.
55. Trapp: 1) *Waka*. 2) *Silex Schistus Vulgaris*. Prior *Terrae Argillaceae*, posterius *Silicis Schisti* (hic *Quarzi*, hic *Terrae Siliceae*), species est.
56. Wasserbley: 1) *Molybdaena*. 2) *Molybdaenum Galenare*. Prior est genus, posterius species, metalli 17 Ordinis.
57. Würfelerz: 1) *Ferrum Olivaceum Cubicum*. 2) *Plumbum Mineralis Galena Vulgaris*. Prius *Ferri Arsenicati* (hoc *Ferri*), posterius *Plumbi Mineralis Galenae* (hoc *Plumbi*), species est.
58. Würfelspath: 1) *Analcime*. 2) *Anhydrites Cubicus*. Prior *Zeolithi* (hic *Terrae Siliceae*), posterius *Calcarii Gypsi Anhydritae* (hic *Calcariae Sulfuricae*, haec *Terrae Calcariae*), species est.
59. Zechstein: 1) *Marmor*. 2) *Calcareus Marga Indurata*. Prius *Calcariae Carbonicae* (haec *Terrae Calcariae*), posterius *Calcarii Margae* (haec *Calcariae Carbonicae*, haec *Terrae Calcariae*), species est.

Haec omnia videsis in: Lehrbuch der Mineralogie in kurzem Auszug der neuern mineralogischen Systeme, zum Gebrauch academischer Vorlesungen, und Einrichtung mineralogischer Sammlungen, von Eugenius Johann Christoph Esper; der Weltweisheit Doctor, und derselben ordentlichen Professor, etc. Erlangen. 1810.

MANTISSA

LEXICON MINERALOGICUM

GALLICO LATINUM,
ANGLICO LATINUM,
ITALICO LATINUM,
RUSSICO LATINUM,
SVECICO LATINUM,
DANICO LATINUM.

CONTINENS.

AUCTORE

MICHAELE KOVÁTS,

MED. DOCTORE, INCLYTAE FACULTATIS MEDICAE RE-
GAIE SCIENTIARUM UNIVERSITATIS HUNGARICAE
PESTHIENSIS COMMEMBRO.

PESTHINI,

TYPIS NOBILIS JOANNIS THOMAE TRATTNERN.

1822.

Vivitur omnigenis in partibus, haud secus, ac si
Cives congenitos concludat moenibus unis
Urbs patria, atque omnes lare conciliemur avito.
Distantes regione plagae, divisaque ponto
Litora conveniunt nunc per vadimonia ad unum
Et commune forum, nunc per commercia et artes
Ad coetum celebrem.

*Aurelius Prudentius contra
Symmachum. Lib. II. v. 609.*

Prooemium.

Appendicem hanc pentaglottam Mantissae nomine eo insignivi; quia hanc praecedenti meo Lexico Mineralogico Triglotto quasi superpondii loco subiunxi, ob rationes sequentes:

Cum apud omnes Nationes totius orbis literarii denominationes fossilium latinae, vel latina civitate donatae, sint originariae, et solae authenticae: hinc iure meritoque crediderim, Lexicon Mineralogicum Latinum Etymologicum, omnibus Nationibus, mineralogiae studiosis, usui fore. Ut igitur hic finis intentus ordine naturali, et tanto certius, obtineatur; animus erat, singulorum Europaearum Nationum celebriorum, mineralogiamque perficere satagentium, nuncupationes minerarum vernaculas in ordinem alphabeticum redigere; mox eas lingua Latina, tanquam Europaeo scientiarum universali vehiculo, interpretari; ut sic, a sua vernacula nomenclatura minerarum, quaeque Natio disquisitionem nuncupationum mineralogicarum incipiendo, tuncque extemplo ad latinam significationem transeundo; directa via ad Lexicon Mineralogicum Latinum Etymologicum, Primam scilicet Partem huius operis, quasi ad fontem, redire possit, unde quaevis Natio Europaea omnes suas latinas, et plurimas suas etiam vernas, nomenclationes minerarum, hausit.

Accedit, quod Lexicon Mineralogicum Gallico- Anglico- Italico- Russico- Svecico- Danico Latinum, hactenus quidem ad mei notitiam, nemo publici iuris fecerit.

Haec sunt illa momenta, quae me, ad Mantissam laudatam conscribendam, determinaverant, et quidem Lexico meo Mineralogico Triglotto iam penitus non tantum finito, sed etiam prelo subiecto; sicque meum Lexicon Mineralogicum Triglottum, sub opere operato, in Lexicon Mineralogicum Enneaglottum transformatum fuerit.

Quamvis autem tali qualicunque opusculo apud externos eruditos foras prodire temeritatis esse videatur: tamen horum magnitudine animi fretus, minime gentium vereor, hocce munusculum eorum benignitati, et favori, de meliori commendare. Scrib. Pestini. 1822. 15. Apr.

Auctor.

LEXICON MINERALOGICUM

GALLICO LATINUM.

LEXICON MIXERABOLOGICUM

GALLICO LATINUM

21

- Achate**, *vide* Agate.
- Acide molybdique combiné avec le Soufre**: *Molybdaenum Sulfure Mineralisatum*. Wied.
- Adulaire**: *Adularia*.
- Agaric Mineral**: *Agaricus Mineralis*.
- Agate**: *Achates*.
- Agate arborisée**: *Chalcedonius Dendriticus*, *Chalcedon. Genuinus s. Vulgaris*.
- Agate blanche**: *Cachalonus*.
- Agate opaque**: *Idem*.
- Agate d'Islande**: *Obsidianus*.
- Agate en geode**: *Achates cum figuris munimenti*.
- Agate herbée**, *vid.* Agate arborisée.
- Agate jaspée**: *Jaspachates*.
- Agate centriculaire**: *Achates Centricularis*.
- Agate mousseuse**, *vid.* Agate arborisée.
- Agate rubanée**: *Achates fasciata*.
- Agate ocillée**: *Chalcedonius Vulgaris (in medio niger, in circuitu albus)*.
- Agate ordinaire**: *Chalcedonius Vulgaris*, — *Achates*.
- Agate verdâtre**: *Nephrites Communis*.
- Agate verte de pomme**: *Chrysoprasius*.
- Agate foncée demitransparente ponctuée de taches rouges de sang**: *Heliotropium*.
- Aigue marine**: *Beryllus Nobilis*, — *Topazius*.
- Aigue marine de Sibérie**: *Beryllus Nobilis*.
- Aigue marine fausse**: *Crystallus Montana*.
- Aimant**: *Ferrum Magnetes*.
- Ajoutez**: *Apatites (Terreus et Compactus)*.
- Alabastrite**: *Calcarius Gypsum Densum*, — *Selenites, Glacies Mariae*. — *Alabastrites*.
- Alabâtre**: *Calcarius Gypsum Densum*.
- Alabâtre calcaire**, d'Aubenton, (Sage): *Calcarius Stalactites*.
- Alabâtre faux**: *Calcarius Gypsum Densum*.
- Alabâtre Gypseux**, (Romé de L'isle): *Idem*.
- Alabâtre oriental**: *Calcarius Stalactites*.
- Alabâtre pesant**: *Barytis*.
- Alcali fixe du Sel commun**: *Soda Nativa, Natrum Nativum, Alkali minerale fixum Nativum*.
- Alcali marin**: *Idem*.
- Alcali mineral**: *Idem*.
- Alcali mineral aéré**: *Idem*.
- Alcali boracique**: *Borax Tincal*.
- Alcali muriatique**: *Muria, Sal muriaticus*.
- Alcali vitriolé**: *Mirabile, Sal Glauberi, Vitriolum Glauberi Nativum*.
- Alcali vegetal nitré**: *Nitrum Nativum*.
- Alumine native**: *Argilla pura*.
- Alumine vitriolée**: *Alumen Nativum*.
- Alun de plume**: *Idem*.
- Alun de plume faux**: *Asbestus Vulgaris*.

- Alun de plume natif: *Alumen Nativum*.
 Alun de plume romain: *Argilla Aluminaris*, *Petra Aluminaris*, *Argilla Romana* (*Tolnensis*).
 Alun de plume schisteux: *Ardesia Aluminaris*.
 Alun de plume scissile: *Alumen Nativum*.
 Alun de plume terreux: *Argilla Aluminaris Molliis*, *Pissaxylon Aluminosum*.
 Alun de plume vierge: *Alumen Nativum*.
 Amalgame natif: *Amalgama Nativum*.
 Amalgame natif d'argent et de mercure: *Hydrargyrum Argentatum*, *Amalgama Argenti*.
 Amalgame naturel du mercure avec l'argent. (Rome de L'isle): *Idem*.
 Ambre jaune: *Ambra Lutea*, *Electrum*, *Succinum*.
 Amenla: *Calcarius Gallicus* (*qui in globosis frustis finditur, subtilissime granulosis lapis*).
 Amethyste: *Amethystus*.
 Amethyste blanche: *Amethystus Albus*.
 Amethyste basaltine (Sage): *Apatites*.
 Amianthe: *Amiantus*.
 Amianthe en bouquet: *Actinotus Vulgaris*.
 Amianthe feuilletée: *Asbestum Suber*, *Asbestus Suberiformis*.
 Amianthe impure: *Asbestus Communis*.
 Amianthe ligneuse: *Asbestum Lignum*.
 Amianthe plumeuse (Gerh.): *Actinotus*.
 Amianthe terreuse: *Asbestus Vulgaris*.
 Amygdaloïde: *Amygdaloides*.
 Anomie: *Anomiae* (*Petrefactus Pholas*).
 Anomie hystérite: *Hysterolithes*.
 Anomite, *vid.* Anomie.
 Anthracolithe: *Anthracolithes*.
 Antropolithe: *Antropolithes*.
 Antimoine: *Antimonium*.
 Antimoine blanc: *Antimonium Album*, *Antim. Mineralisatum Album*.
 Antimoine coloré blanc: *Idem*.
 Antimoine coloré orange: *Antimonium Acido phosphorico Mineralisatum*.
 Antimoine coloré rouge: *Antimonium Arsenicatum*, *Antimonium Auripigmento Mineralisatum*.
 Antimoine natif: *Antimonium Nativum*.
 Antimoine rouge, *vid.* Antimoine coloré rouge.
 Antimoine sulfuré: *Antimonium Cinereum*.
 Antimoine vierge, *vid.* Antimoine natif.
 Apatite: *Apatites*.
 Ardoise: *Ardesia Tegularis*, *Schistus Ardesia Tegularis*.
 Ardoise à tables: *Idem*.
 Ardoise alumineuse: *Ardesia Aluminaris*.
 Ardoise alumineuse vulgaire: *Ardesia Aluminaris Vulgaris*.
 Ardoise argilleuse, *vid.* Ardoise.
 Ardoise carbonneuse: *Ardesia Bituminosa*.
 Ardoise cuivreuse: *Calcarius Ardesia Margacea*, *Calcarius Bituminosus Schistus*.
 Ardoise de tables, *vid.* Ardoise.
 Ardoise de toites, *vid.* Ardoise.
 Ardoise en forme de rognons, *vid.* Ardoise cuivreuse.
 Ardoise grasse, *vid.* Ardoise carbonneuse.
 Ardoise grossière, *vid.* Ardoise carbonneuse.

Ardoise maigre: *Argilla Fissilis (Schista)*, *Ardesia*.

Ardoise tendre et friable: *Ardesia*.

Argent: *Argentum*.

Argent allié avec la molybdène sulfuré: *Wyzmutum Nativum*.

Argent antimonial: *Stibium Mineralisatum Griseum Vulgare Plumosum*.

Argent arsenical: *Argentum Arsenicatum — Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Argentiferum*.

Argent blanc: *Argentum Mineralisatum Album*.

Argent cobaltique: *Argentum Arsenicatum*.

Argent combiné avec le soufre: *Argentum sulphuratum*.

Argent corné (Sage): *Argentum Corneum Commune*.

Argent de chat: *Mica*.

Argent fragile: *Argentum Fragile, Argentum Mineralisatum Nigrum*.

Argent gris: *Argentum Mineralisatum Album. — Cuprum Mineralisatum Griseum*.

Argent leucopyritacée, vid. Argent arsenical.

Argent mineralisé par le soufre: *Argentum sulfuratum*.

Argent molybdique: *Wyzmutum Nativum*.

Argent natif: *Argentum Nativum*.

Argent noir: *Argentum Fragile — Argent. Mineralis. Fuliginosum*.

Argent pyriteux: *Argentum Pyriticosum*.

Argent rouge: *Argentum Mineralisatum Rubrum*.

Argent rouge claire: *Argentum Miner. Rubr. Clarum*.

Argent rouge opaque: *Argent. Miner. Rubr. Opacum*.

Argent rouge transparent: *Ar-*

gent. Mineral. Rubr. Pellucidum.

Argent sulfuré: *Argentum Sulfuratum*.

Argent terreux: *Argentum Terrosus (casu terra et ochra mixtum)*.

Argent vierge: *Argentum Nativum*.

Argent vif: *Argentum Vivum, Hydrargyrum*.

Argent vitreux: *Argentum Sulfuratum*.

Argille à foulons: *Talcum Fulgonum*.

Argille à porcelaine: *Argilla Porcellana*.

Argille à potier: *Argilla Figulina*.

Argille blanche: *Argilla Porcellana*.

Argille colorée: *Argilla Figulina*.

Argille commune: *Argilla Vulgaris*.

Argille commune blanche aride: *Argilla Porcellana*.

Argille commune concrète: *Argilla Indurata*.

Argille commune dilatable: *Argilla Vulgaris*.

Argille commune endurcie: *Argilla Indurata*.

Argille commune fermentante: *Argilla Vulgaris*.

Argille commune fine: *Argilla Porcellana*.

Argille commune fissile: *Argilla Fissilis (Schista)*.

Argille commune grainelée: *Argilla Indurata*.

Argille commune lithomarge: *Lithomarga*.

Argille commune martiale jaune: *Argilla Lutea, Luteoargilla*.

Argille commune martiale rouge: *Ferrum Ochraceum Argilla-ceum Rubrica*.

Argille comm. martiale verte: *Argilla Viridis s. Veronensis*.

- Argille commune micacée: *Ardesia Tegularis*, *Schistus Ardesia Tegularis*.
- Argille commune petrifiée: *Argilla Indurata*.
- Argille commune porphyritique: *Porphyrius Argillaceus*.
- Argille commune pure: *Argilla Pura*.
- Argille commune refractaire: *Argilla Figulina*, — *Lithomarga*.
- Argille commune savonneuse: *Talcum Fullonum*.
- Argille commune savoniforme: *Argilla Saponaria*, *Sapo*.
- Argille commune schisteuse: *Argilla Fissilis* (*Schista*).
- Argille commune vulgaire: *Argilla Vulgaris* — *Argilla Figulina*.
- Argille commune vulgaire à potier: *Argilla Figulina*.
- Argille commune vulgaire endurcie: *Argilla Indurata*.
- Argille commune vulgaire plastique: *Argilla Figulina*.
- Argille commune vulgaire schisteuse: *Argilla Fissilis* (*Schista*).
- Arragonite: *Aragonites*, *Calcarius Aragonites*.
- Arsenic: *Arsenicum*.
- Arsenic blanc cristallin natif: *Arsenicum Ochraceum Album*.
- Arsenic combiné avec le soufre sous la forme de chaux (Monnet): *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum Flavum*.
- Arsenic écailleux: *Arsenicum Nativum*.
- Arsenic en chaux blanche, (Monnet): *Arsenicum Ochraceum Album*.
- Arsenic gris (Bucquet): *Arsenicum Nativum*.
- Arsenic jaune naturel: *Arsenicum Min. Rhizigallum Flavum*.
- Arsenic leucopyritacé: *Arsenicum Mineral. Pyritaceum Argentiferum*.
- Arsenic martial: *Arsenicum Mineral. Pyriticosum*.
- Arsenic mineralisé par le soufre, (Sage): *Arsenicum Mineralisat. Rhizigallum Flavum*.
- Arsenic natif: *Arsenicum Nativum*.
- Arsenic naturel: *Idem*.
- Arsenic noir natif: *Idem*.
- Arsenic oxidé: *Arsenicum Ochraceum Album*.
- Arsenic pur (Monnet): *Idem*.
- Arsenic pyriteux: *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare*.
- Arsenic rouge naturel: *Arsenicum Mineral. Rhizigall. Rubrum*. (Romé de L'isle.)
- Arsenic testacé: *Arsenicum Nativum*.
- Arsenic vierge: *Idem*.
- Arsenic vierge cristallin: *Arsenicum Ochrac. Album*.
- Arsenic vierge en farine: *Idem*.
- Arsenic vierge d'un rouge jaunâtre: *Arsenicum Mineralisat. Rhizigallum Rubrum*.
- Arsenic vierge rouge: *Idem*.
- Asbest: *Asbestus Vulgaris*, *Asbestus Immaturus*.
- Asbest commun: *Idem*.
- Asbest cotonneuse: *Idem*.
- Asbest en bouquet: *Idem*, *Actinotus Vulgaris*.
- Asbest en épis: *Idem*.
- Asbest fausse: *Asbestus Vulgaris*, *Asbestus Immaturus*.
- Asbest mur: *Amiantus*.
- Asbest non mur: *Asbestus Vulgaris*, *Asbestus Immaturus*.
- Asphalte: *Asphaltum Terreum*, *Cedria Terrestris*, *Bitumen Asphaltum Terrosum* — *Asphaltum Scoriaceum*.
- Asphalte tenace: *Asphaltum s. Bitumen Elasticum*.
- Asphalte terreux, vid. Asphalte.

Astacolithe (D a v i l a) : *Entomolithus Paradoxus*.

Asteropode pentagone (D a v i l a) : *Encriniti, Encrinitae*.

Azufre de Gota am Pik : *Sulfur Nativum*.

Azur : *Lazurus*.

Azur de cuivre : *Cuprum Ochraceum Lazureum*.

Azur de cuivre étoilé : *Cuprum Ochraceum Azureum Radiatum*.

Azur de cuivre pure : *Cuprum Ochrac. Lazureum*.

B.

Balais : *Spinellus*.

Barylith : *Scheebium Ochraceum Album, Tungstenium*.

Baryte aéré : *Barytes Aëratus, Barytes Whiterites*.

Baryte combiné avec l'acide carbonique natif : *Idem*.

Baryte compacte : *Barytis Compacta*.

Baryte Grenue : *Barytis Granularis*.

Baryte hépatique : *Barytes Dysodes, Hepatites, Gypsum Lapis Hepaticus*.

Baryte terreuse : *Barytis Terrestris*.

Baryte testacée droite : *Barytis Lamellosus*.

Baryte testacée courbée : *Barytis Testaceus*.

Baryte vitriolée : *Barytis Vitriolata*.

Basalte : *Basaltes*.

Basalte cristallisée : *Basaltes, — Scorlus Columnaris — Beryllus Scorlaceus*.

Basalte cristallisée en prismes à six pans (S a g e) : *Chiastolithes*.

Basalte demitransparente (S a g e) : *Silex Scorlus Electricus, Turmalinus*.

Basalte fibreuse : *Actinotus Vulgaris*.

Basalte informe : *Waca*.

Basalte informe très compacte d'un grain très fin : *Lapis Lydius*.

Basalte noire, dont les prismes

sont terminés par des pyramides (S a g e) : *Scorlus Columnaris*.

Basalte pyriteuse : *Ferrum Mineralisatum Pyrites Vulgaris*.

Basalte solide : *Actinotus*.

Basalte spatheuse : *Hornblendæ Vulgaris*.

Basalte verte feuilletée (S a g e) : *Idem*.

Basaltine (H i r w a n) : *Hornblenda Basaltica*.

Belemnite : *Betemnitæ*. (P f e i l s t e i n).

Beril : *Beryllus*.

Beril faux : *Crystallus Montana*.

Beril feuilleté en prismes tétraédres (S a g e) : *Cyanites*.

Beril schoerlace : *Beryllus Scorlaceus, Scorlites*.

Beril vulgaire : *Beryllus Nobilis*.

Beryll, *vid.* Beril.

Beurre de pierre : *Alumen Butyraceum, Vitriolum Alumen Butyraceum*.

Bismuth : *Wyzmutum*.

Bismuth combiné avec l'oxygène : *Wyzmutum Ochraceum*.

Bismuth en chaux : *Idem*.

Bismuth mineralisé avec le cobalt (M o n n e t) : *Wyzmutum Mineralisatum Galenare*.

Bismuth mineralisé par l'arsenic (S a g e) : *Idem*.

Bismuth mineral. par l'fer (M o n n e t) : *Idem*.

Bismuth mineralisé par le soufre (S a g e) : *Idem*.

- Bismuth natif: *Vyzmutum Nativum*.
 Bismuth soufré: *Wyzmutum Mineralisatum Galenære*.
 Bismuth sulfuré: *Idem*.
 Bismuth vierge: *Wyzmutum Nativum*.
 Bitume de Jude: *Asphaltum Scoriaceum*.
 Bitume de Jude limoneux: *Bitumen Malta, Bitumen Tenax*.
 Blende: *Zinkum Mineralisatum Blenda*.
 Blende brune: *Zinkum Miner. Blenda Bruna*.
 Blende couleur de poix (R o m é de L'isle): *Uranium Mineralisatum Nigrum*.
 Blende cubique: *Hornblenda Vulgaris*.
 Blende de fer: *Ferrum Mineralis. Speculare Vulgare*.
 Blenda de zinc (M o n n e t), *vid. Blende*.
 Blende d'un rouge brun: *Blenda Bruna, Zinkum Mineralis. Blenda Bruna*.
 Blende d'un rouge jaunâtre: *Zinkum Mineralis. Blenda Flava*.
 Blende grise: *Idem*.
 Blende jaune: *Idem*.
 Blende jaune phosphorique: *Id.*
 Blende noire: *Zincum Mineralis. Blenda Nigrum*.
 Blende noire et luisante: *Uranium Mineralis. Nigrum*.
 Blende pyriteuse tenante or (R o m é de L'isle): *Blenda (casu cum auro)*.
 Blende rouge: *Zinkum Mineralis. Blenda Flava*.
 Blende rougeâtre: *Idem*.
 Blende verdâtre: *Idem*.
 Bleu de cuivre: *Cuprum Ochraceum Azureum Friabile*.
 Bleu de cuivre impure: *Idem*.
 Bleu de montagnes terreux: *Id.*
 Bleu de Prusse natif: *Ferrum Ochrac. Coeruleum*.
 Bleu de Prusse naturel: *Idem*.
 Bois de montagne: *Asbestum Lignum*.
 Bois devenu charbon sous terre: *Lignum Fossile Bituminosum, Pissaxylon Vulgare*.
 Bois Fossile bitumineux: *Idem*.
 Bois Fossile bitumineux friable: *Pissaxylon Friabile*.
 Bois fossile bitumineux terreux: *Idem*.
 Bois fossile bitumineux vulgaire: *Pissaxylon Vulgare*.
 Bois pétrifié: *Lithoxylon — Lignum petrificatum (partim Lithoxylon)*.
 Bol: *Bolus*. — (B o r n): *Argilla Lutea, Luteoargilla*.
 Bol d'Arménie: *Bolus Armena*.
 Bol jaune: *Argilla Lutea, Luteoargilla*.
 Bonnet blanc (D a v i l a): *Echinites*.
 Boracite: *Boracites*.
 Borate de chaux: *Boracites*.
 Borate de soude: *Borax Tincal*.
 Borate Magnesio-calcaire: *Boracites*.
 Borate sursaturé de soude: *Borax Tincal*.
 Borax brut: *Idem*.
 Borax crud: *Idem*.
 Boucardit: *Bucarditæ*.
 Breche: *Breccia*.
 Breche volcanique (D o l o m i e u x): *Breccia Vulcanica*.
 Buccin fossil: *Buccinites*.
 Buccinit: *Idem*.
 Bufonit: *Bufonites, (Petresacti dentes artarichæ, et echini pileati)*.

C.

- Cadmia*: *Cadmia*, *Cobaltum*.
 Caillou à fusil: *Pyromachus*.
 Caillou arsenical: *Arsenicum Nativum*.
 Caillou d'Egypte (R o m é d e L' i s l e): *Jaspis Aegyptiacus*.
 Caillou de roche (R o m é d e L' i s l e): *Petrosilex Corneus*.
 Calamine: *Zinkum Mineralis*. *Calamina*.
 Calcédoine: *Chalcedonius Genuinus s. Vulgaris*.
 Calcédoine jaune: *Carneolus*.
 Calcédoine rouge: *Idem*.
 Calcédoine saphirine: *Chalcedonius Vulgaris Coeruleus*.
 Calcolithe: *Uranium Mineralis*. *Viride*, *Uranium*. *Calcolithus*.
 Camée: *Chalcedonius Vulgaris Dendriticus*.
 Carbonate barytique: *Witherites*.
 Carbonate de baryt: *Idem*.
 Carbonate de baryt naturel: *Idem*.
 Carbonate de cuivre rouge: *Cuprum Ochrac. Rubrum*.
 Carbonate de fer: *Ferrum Ochraceum Flavum*.
 Carbonate de plomb: *Plumbum Mineralis, Album*.
 Carbonate de soude: *Alcali Minerale Nativum*, *Soda*, *Natron*.
 Carbonate de Zinc: *Zincum Mineralis*. *Calamina Lamellosa*.
 Carbure de fer: *Graphites*.
 Carcédoine: *Chalcedonius*.
 Carde: *Bucarditae*.
 Cardite: *Idem*.
 Carnaline: *Carneolus*.
 Carnéole: *Idem*.
 Carpolithe: *Carpolithus*.
 Casidoine: *Chalcedonius*.
 Cendres Volcaniques (D o l o m i e u x): *Cineres Vulcanici*.
 Cérusse native (R o m é d e L' i s l e): *Plumbum Mineralisat. Album*.
 Cérusse noire: *Graphites*.
 Chaire de montagnes: *Caro Montana*, *Asbestum Suber*.
 Chaire fossile: *Idem*.
 Chalcédoine: *Chalcedonius*.
 Charbon de pierre: *Lithanthrax*.
 Charbon de pierre cuivreuse: *Cuprum Phlogisticum*.
 Charbon de terre: *Lithanthrax*.
 Charbon de terre incombustible: *Anthracolithes*, *Graphites Carbo*.
 Charbon fossil: *Lithanthrax*.
 Charbon fossil dur: *Gagas*, *Lithanthrax Piceus*.
 Charcédoine: *Chalcedonius*.
 Chatoyante: *Oculus Catti*.
 Chaux argilleuse: *Marga*.
 Chaux bitumineuse: *Calcarius Suillus*.
 Chaux blanche d'arsenic natif: *Arsenicum Ochraceum Album*.
 Chaux boracique: *Boracites*.
 Chaux brune compacte: *Calcarius Brunescens Spathosus Densus*.
 Chaux brune feuilletée: *Calcar. Brunesc. Spathos. Lamellosus*.
 Chaux brune fibreuse: *Calcarius Brunesc. Spathos. Fibrosus*.
 Chaux de Bismuth: *Wyzmutum Ochraceum*.
 Chaux de Bismuth native (R o m é d e L' i s l e): *Idem*.
 Chaux de cobalt: *Cobaltum Ochrac. Brunum*.
 Chaux de cuivre verte: *Malachites*.
 Chaux de Magnese blanche: *Magnesium Ochraceum Rubrum*.

- Chaux de magnese couleur de roses: *Idem*.
- Chaux de magnese grise: *Magnesium Ochraceum Chalybeum*.
- Chaux de magnese noire: *Magnesium Ochrac. Nigrum Densum*.
- Chaux de magnese rouge: *Magnesium Ochrac. Rubrum*.
- Chaux de magnese terreuse: *Magnesium Ochrac. Terrosum*.
- Chaux de plombe grise: *Plumbum Ochrac. Argillaeforme Griseum*.
- Chaux de plombe jaune: *Plumbum Ochrac. Argillaeforme Citrinum*.
- Chaux de plombe rouge: *Plumb. Ochrac. Argillaeforme Rubrum*.
- Chaux de Zinc: *Zinkum Mineralis. Calamina*.
- Chaux fluorée: *Calcarius Fluor*.
- Chaux fluorée terreuse: *Calcarius Fluor Terraeformis*.
- Chaux magnesiée: *Calcarius Talcosus, Picrospathum*. — *Calcarius Terreus Nitidus* — *Calcarius Brunescens Spathosus, Magnesiata Spathosa*.
- Chaux mercurielle native: *Hydrargyrum Salitum*.
- Chaux phosphorée: *Apatites*.
- Chaux phosphorée terreuse: *Calcarius Apatites Phosphorites*.
- Chaux vitriolée: *Calcarius Gypsum, Gypsum* — *Selenites, Calcar. Gyps. Spathosum*.
- Chlorite: *Chlorites*.
- Chlorite commune: *Chlorites Vulgaris*.
- Chlorite feuilletée: *Chlorites Lamellosa*.
- Chlorite schisteuse: *Chlorites Schista*.
- Chrisobéril: *Chrysoberyllus*.
- Chrysobéryll: *Idem*.
- Chrysocolle: *Cuprum Ochraceum Chrysocolla* — *Cupr. Ochrac. Azureum Friabile*.
- Chrysolithe: *Chrysolithus*. — (Romé de L'isle) *Calcarius Apatites Chrysolithus*.
- Chrysolithe d'orient (Romé de L'isle): *Chrysolithus*.
- Chrysolithe des volcans: *Vesuvianus*.
- Chrysolithe de Bresil (Romé de L'isle): *Chrysoberyllus*.
- Chrysolithe de cap de bonne esperance (Sage): *Prehnites*.
- Chrysolithe en grains irreguliers: *Olivinus*.
- Chrysolithe fausse: *Crystallus Montana Viridescenti-Flava*.
- Chrysolithe verte du Vesuve: *Scorlus Vulcanius*.
- Chrysolithe volcanique: *Vesuvianus*.
- Chrysoprase: *Chrysoprasius*.
- Cianit: *Cyanites*.
- Cimolite: *Cimolites*.
- Cinabre alcalin: *Hydrargyrum Hepaticum* — *Cinnabaris (cum hepate sulfuris)*.
- Cinabre argilleux: *Hydrargyr. Hepaticum*.
- Cinabre d'un brun foncé: *Hydrargyrum Cinnabaris Vermicula*.
- Cinabre d'un rouge jaunâtre: *Idem*.
- Cinabre d'un rouge foncé: *Hydrargyrum Cinnabaris Vulgaris*.
- Cinabre fibreux: *Hydrarg. Cinnab. Vermicula*.
- Cinabre impur: *Hydrargyrum Hepaticum*.
- Cinabre natif: *Hydrargyrum Cinnabaris, Hydrargyrum Cinnabaris Vulgaris*.
- Cinabre strié: *Hydrargyr. Cinnab. Vermicula*.
- Cinabre transparent d'un couleur rouge semblable à celle du rubis (Sage): *Idem*.

- Cinabre uni avec le cuivre (M o n-
 net): *Hydrargyrum Hepa-*
ticum.
 Circon: *Circonius*.
 Cobalt: *Cobaltum*.
 Cobalt arsenical: *Cobaltum Mi-*
neralisatum Chalybeum.
 Cobalt blanc: *Cobaltum Mine-*
ralis. Nitidum.
 Cobalt en chaux: *Cobalt. Och-*
rac. Nigrum.
 Cobalt en fleurs: *Cobalt. Och-*
rac. Rubrum.
 Cobalt noir (J u s t i): *Cobaltum*
Ochrac. Nigrum.
 Cobalt rouge: *Cobalt. Ochrac.*
Rubrum.
 Cobalt soufré (G e r h.): *Cobalt.*
Mineral. Chalybeum. — *Cob.*
Min. Album.
 Cobalt sulfuré: *Cobalt. Miner.*
Chalybeum.
 Cobalt terreux: *Cobalt. Ochrac.*
Brunum — *Cobalt. Och. Nig-*
rum.
 Cobalt testacé: *Arsenicum Na-*
tivum.
 Cobalt tricoté: *Cobalt. Minera-*
lis. Chalybeum.
 Contrefait: *Zinkum*.
 Cornaline: *Carneolus*.
 Cornaline de la ville roche: *Idem*.
 Cornaline onice: *Carneolus (ru-*
bore carnis) (cum oculis al-
bis).
 Corne d' Ammon: *Cornu Am-*
monis, Cornu Arietis, Am-
monita.
 Cornéol: *Carneolus*.
 Cote: *Arenarius Cos*.
 Couperose blanche: *Vitriolum*
album Nativum (Zinci).
 Couperose bleue: *Vitriolum cae-*
ruleum (cupri) nativum.
 Couperose verte: *Vitriolum vi-*
ride (ferri) nativum.
 Couperose verte naturelle: *Idem*.
 Craie: *Creta*.
 Craie à écrire: *Idem*.
 Craie blanche: *Idem*.
 Craie coulante: *Agaricus Mine-*
ralis, Farina Calcaria, Lac
Lunae, Creta Farinacea.
 Craie de Briançon: *Steatites*.
 Craie d' Espagne: *Idem*.
 Craie d' Espagne blanchâtre: *Id.*
 Craie farineuse, *vid.* Crai cou-
 lante.
 Craie légère en poudre farineuse:
vid. Craie coulante.
 Craie spongieuse: *Calcarius Sta-*
lactites Fibrosus.
 Craion d' Angleterre: *Graphites*.
 Craion de plomb: *Idem*.
 Craion grossier: *Idem*.
 Craion noir: *Ardesia Nigrita,*
(S a g e) Graphites.
 Craion noirâtre: *Graphites*.
 Craion rouge: *Ferrum Ochrac.*
Argillac. Rubrica.
 Crapaudine: *Dentes petrefacti*
artarichae et echini pileati.
 Cristal: *Crystallus Montana*.
 Cristal de roche: *Idem*.
 Cristal de roche pourpre (R o m é
 de L' i s l e): *Amethystus*.
 Cristal d' Islande (R o m é de L'
 i s l e): *Spathum Pellucidum*
Objecta Duplicans.
 Cristal en croix: *Chiastolithes*.
 Cristal enfumé: *Crystallus Mon-*
tana colore infumato.
 Cristal équilateral: *Spathum*.
 Cristal spathique d' Islande: *Idem*.
 Cristal violet: *Amethystus*.
 Cristaux d' étain: *Stannum O-*
chraceum Androgynum.
 Cristaux d' étain blancs: *Schee-*
lium Ochraceum Album,
Tungstenium.
 Cristaux d' étain bruns: *Stan-*
num Ochrac. Androgynum.
 Cristaux d' étain d' un jaun d' or;
Idem.
 Cristaux d' étain noirs: *Idem*.
 Cristaux d' étain rougeâtres:
Idem.
 Cristaux d' étain transparens:
Idem.
 Cristaux d' étain verts: *Idem*.

- Cristaux de fer leuciculaires (Rome de L'isle): *Ferrum Mineralisat. Speculare Micaceum.*
 Cuir de Montagne: *Asbestum Suber, Asbestum Suberiformis.*
 Cuir fossile: *Idem.*
 Cuivre: *Cuprum.*
 Cuivre arsenical: *Cuprum Mineralisatum Arsenicale.*
 Cuivre bitumineux: *Calcarius Ardesia Margacea, Calcarius Bituminosus Schistus.*
 Cuivre blanc: *Cuprum Mineralis. Album, Cupr. Albidum.*
 Cuivre combiné avec le soufre: *Cuprum Mineralisatum Nitidum, Cuprum Caementatum.*
 Cuivre corné: *Uranium Mineralis. Viride.*
 Cuivre de cémentation: *Cuprum ex aquis praecipitatum rubrum, Cuprum purum ex solutione vitriolica praecipitatum, Cupr. Caementatum.*
 Cuivre gris: *Cuprum Mineralis. chalybeum.*
 Cuivre hépatique: *Cuprum Ochrac. Rubrum, — Cuprum Lateritium Induratum.*
 Cuivre natif: *Cuprum Nativum.*
 Cuivre noir: *Cupr. Lateritium Induratum — Cuprum Mineralis. Chalybeum.*
 Cuivre oxidé bleu: *Cuprum Ochrac. Lazureum.*
 Cuivre oxidé fibreux: *Cuprum Ochrac. Lazureum Radiatum.*
 Cuivre oxidé terreux: *Cupr. Ochrac. Lazur. Friabile.*
 Cuivre oxidé rouge: *Cupr. Ochrac. Rubrum.*
 Cuivre oxidé rouge terreux: *Cupr. Ochrac. Lateritium Friabile.*
 Cuivre oxidé verd: *Cupr. Ochrac. Malachites.*
 Cuivre oxidé verd arsenical: *Cupr. Mineralis. Arsenicale.*
 Cuivre oxidé verd fibreux: *Cupr. Ochrac. Malachites Fibrosus.*
 Cuivre oxidé terreux: *Cupr. Ochrac. Chrysocolla.*
 Cuivre oxidé précipité: *Cupr. Purum ex solutione vitrioli praecipitatum, Cuprum Caementatum.*
 Cuivre oxidé pyritacé: *Cupr. Mineralis. Pyritaceum.*
 Cuivre oxidé pyriteux: *Idem.*
 Cuivre oxidé sulfuré: *Cuprum Mineralisatum Nitidum.*
 Cuivre oxidé sulfuré violet: *Cuprum Mineralis. Variegatum.*
 Cuivre verd en forme de scorie: *Cuprum Ochrac. Ferruginosum Scoriaceum.*
 Cuivre oxidé vierge: *Cuprum Nativum.*
 Cuivre oxidé vitreux: *Cupr. Mineralis. nitidum.*
 Cuivre oxidé gris: *Idem.*
 Cuivre oxidé vitriolé: *Vitriolum Cupri Nativum.*
 Cuivre oxidé précipité: *Cupr. purum ex solutione vitriolica praecipitatum. Cuprum Caementatum.*
 Cyanit: *Cyanites.*

D.

- Demiopal: *Opalus Vilior, Opalus Xylodes.*
 Dendrolithe: *Lignum Petrefactum, Dendrolithes.*
 Dent de cheval: *Spathum (ad Mineram Ferripertinet).*
 Dent de cochon: *Idem.*
 Dentale fossile: *Dentalitae.*
 Dentalite: *Idem.*
 Dez de van Helmont: *Ludus Helmontii.*
 Diamant: *Adamas.*
 Diamant d'Alençon: *Crystallus Montana.*

Diamant de Bristol: *Idem*.
 Diamant de Dauphiné: *Idem*.
 Diamant du Ganad: *Idem*.
 Diamant rouge (Sage): *Spinel-
 lus*.

Diamant spathique: *Adaman-
 tinus*.
 Dragées de Tivoli: *Calcarius
 Stalactites Fibrosus*.
 Dysode: *Calcarius Suillus*.

E.

Echinit: *Echinites*.
 Echinobrissite (Davila): *Echi-
 nites*.
 Ecume de loup: *Scheelium Och-
 raceum*.
 Ecume de mer: *Spuma maris*.
 Emeraude: *Smaragdus*.
 Emeraude du Bresil: *Silex Scor-
 lus Electricus*.
 Emeraude d'orient: *Smaragd*.
 Emeraude du Peru: *Idem*.
 Emeraude fausse: *Crystallus
 Montana*.
 Emeri; *Smiris*.
 Emeril: *Idem*.
 Emeril gris (Romé de L'isle):
Idem.
 Empreinte: *Typolithus*.
 Encrinite à queue: *Encriniti, En-
 crinitae*.
 Enduit du Cobalt granuleux (Ro-
 mé de L'isle): *Cobaltum
 Ochraceum Rubr. Ferreum*.
 Entemolithe: *Entemolithus*.
 Entrogues: *Entrochitae*.
 Epis de bled: *Argentum Aris-
 tatum Frankenbergense vel
 Hassicum, Phalaris Bulbosa
 (plantae petrificatio)*.

Escarboucle: *Granatus Nobilis*.
 Etain: *Stannum*.
 Etain arsenical: *Stannum Och-
 raceum Androgynum*.
 Etain blanc: *Scheelium Ochrac.
 Album, Tungstenium*.
 Etain cristallisé: *Stannum Och-
 rac. Androgynum*.
 Etain de glaces: *Wyzmutum*.
 Etain limoneux: *Stannum Och-
 raceum Cornubiense*.
 Etain mineralisé dans la pierre:
*Stannum Ochrac. Androgy-
 num*.
 Etain mineralisé dans le spath en
 parallélipèdes: *Scheelium
 Ochrac. Album, Tungstenium*.
 Etain mineralisé et strié: *Idem*.
 Etain rayonné: *Stannum Och-
 rac. Cornubiense*.
 Etain soufré: *Stannum Minera-
 lisatum Pyritaceum*.
 Etain sulfuré: *Idem*.
 Etain vitreux: *Stannum Ochrac.
 Androgynum*.
 Ethiops martial natif: *Ferrum
 Magnetes*.
 Etoile de mer: *Encriniti, En-
 crinitae*.

F.

Farine fossile: *Gypsum Terra-
 forme*.
 Feldspath: *Feldspathum, Silex
 Spathum*.
 Feldspath changeant: *Feldspa-
 thum Labradorium s. Varia-
 bile*.
 Feldspath chatoyant: *Oculus
 Cati, Silex Catophthalmus*.

Feldspath de Labrador, *vid.* Feld-
 spath changeant.
 Feldspath en masse: *Feldspa-
 thum Vulgare*.
 Feldspath en masses lamelleuses
 (Romé de L'isle): *Idem*.
 Feldspath vulgaire: *Idem*.
 Fer: *Ferrum*.
 Fer bitumineux: *Ferrum Phlo-*

- gisticum, *Ferrum Fuliginosum*, *Ferrum Inflammabile mineralisatum minera nigra carbonaria*.
- Fer cassant à froid : *Ferrum Ochrac. Cespitosum*.
- Fer combiné avec l'arsenic (Monnet) : *Arsenicum Mineralis. Pyritac. Vulgare*.
- Fer en cristaux octaédres (Romé de L'isle) : *Ferrum Magnetes*.
- Fer hepaticque : *Pyrites Hepaticus*.
- Fer limoneux : *Ferrum Ochrac. Cespitosum*.
- Fer limoneux brun en prismes : *Ferrum Ochrac. Argillaceum Scapiforme*.
- Fer magnétique : *Ferrum Magnetes*.
- Fer micacé : *Ferrum Mineralisatum Speculare*.
- Fer mineralisé dans le limon : *Ferrum Ochrac. Cespitosum*.
- Fer mineralisé dans le sable : *Ferrum Magnetes Glareosus*.
- Fer mineralisé par l'acide marin (Sage) : *Ferrum Ochrac. Spathiforme*.
- Fer mineralisé par le soufre (Sage) : *Ferrum Mineralis. Speculare*.
- Fer natif : *Ferrum Nativum*.
- Fer noir : *Ferrum Magnetes*.
- Fer noir à grains libres : *Ferrum Magnetes Glareosus*.
- Fer noir grenu : *Idem*.
- Fer phlogistique : *Ferrum Magnetes*.
- Fer pyriteux : *Ferrum Mineralis. Pyrites*.
- Fer spathique : *Ferrum Ochrac. Spathiforme*.
- Fer spéculaire : *Ferrum Mineralis. Speculare*.
- Fer vierge : *Ferrum Nativum*.
- Fer vitriolé : *Vitriolum Ferri Nativum*.
- Ferret d'Espagne : *Ferrum Ochrac. Rubrum Haematites*.
- Fleurs de Bismuth : *Wyzmutum Ochraceum*.
- Fleurs de chaux naturel : *Calcarius Stalactites*.
- Fleurs de Cobalt : *Cobaltum Ochraceum Rubrum*.
- Fleurs de Cobalt étoilés (Romé de L'isle) : *Cobaltum Ochrac. Rubrum Radiatum*.
- Fleurs de Cobalt granuleuses (Romé de L'isle) : *Cobaltum Ochrac. Rubrum Ferreum*.
- Fleurs de Cobalt noires : *Cobaltum Ochrac. Nigrum*.
- Fleurs de cobalt rouges striées (Romé de L'isle) : *Cobaltum Ochrac. Rubrum Radiatum*.
- Fleurs de cobalt striées comme l'amiante : *Idem*.
- Fleurs de cobalt superficielle : *Cobaltum Ochrac. Rubr. Ferreum*.
- Fleurs de cuivre : *Cupr. Ochrac. Rubr. Plumosum*.
- Fleurs de cuivre bleues : *Cuprum Ochrac. Lazureum Radiatum*.
- Fleurs de cuivre rouges : *Cupr. Ochrac. Rubr. Fibrosum*.
- Fleurs de cuivre vertes : *Cupr. Ochrac. Malachites Sericeus*.
- Fleurs de fer : *Calcarius Stalactites Fibrosus*.
- Fleurs de Nickel : *Nicolum Ochraceum*.
- Fleurs de vitriol de mars : *Vitriolum Ferri Nativum*.
- Fleurs de vitriol cuivreuses : *Vitriolum Cupri Nativum*.
- Fleurs rouges de cobalt étoilées : *Cobaltum Ochrac. Rubr. Radiatum*.
- Fluate calcaire : *Calcarius Fluor Spathosus*.
- Fluate de chaux : *Idem*.
- Fluor : *Calcarius Fluor*.
- Fluor cristallisé : *Calcarius Fluor Spathosus*.
- Fluor cubique : *Idem*.
- Fluor en feuilles séparés : *Calcarius Fluor Terraeformis*.

Fluor étoilé : *Calcarius Fluor Spathosus*.

Fluor granulé : *Idem*.

Fluorpyramidal : *Idem*.

Fluor solide : *Calcarius Fluor Densus*.

Fluor spatheux : *Calcarius Fluor Spathosus*

Fluor terreux : *Calcarius Fluor Terraeformis*.

Fluor solides : *Calcarius Fluor Densus*.

Fongite, Fungit : *Calcar. Madreporiformis, Calcarius Madreporites, Madrepora Fungites, Fungites*.

G.

Gabro en masses confuses (Demarest) : *Hornblenda Vulgaris*.

Galène : *Plumbum Mineralisatum Galena Vulgaris*.

Galène chatoyante : *Idem*.

Galène compacte : *Plumbum Mineralis. Galena Plumbago*.

Galène d'antimonie (Romé de L'isle) : *Antimonium Griseum Lamellare*.

Galène de Bismuth : *Wyzmutum Mineralis. Galenare*.

Galène de Cobalt : *Cobaltum Mineralis. Nitidum*.

Galène de fer : *Ferrum Min. Speculare Micaceum*.

Galène de plomb mineralisé : *Plumbum Min. Galena Vulgaris*.

Galène fausse : *Plumbum Min. Album. — Blenda (cum Plumbo Mineralisato Galena)*.

Galène striée : *Plumbum Mineralis. Galena Vulgaris*.

Gemme d'S. Etienne : *Gemma S. Stephani*.

Gypse : *Gypsum, Calcarius Gypsum*.

Gypse à gros grains : *Alabastrum, Gypsum Aequabile, Gypsum Alabastrites*.

Gypse compacte : *Idem*.

Gypse cristallisé : *Selenites, Calcarius Gypsum Spathosum*.

Gypse cuneiforme : *Idem*.

Gypse demitransparent verd : *Nephrites Communis*.

Gypse en lamelles : *Calcarius Gypsum Lamellosum*.

Gypse feuilleté : *Idem*.

Gypse fibreux : *Calcarius Gypsum Fibrosum, Gypsum Striatum*.

Gypse hépatique blanchâtre spathique : *Barytes Dysodes, Hepatites, Gypsum Lapis Hepaticus*.

Gypse phosphorique : *Barytis Radiatus, Lapis s. Phosphorus Bononiensis*.

Gypse soyeux : *Calcar. Gypsum Fibrosum, Gyps. Striatum*.

Gypse spatheux : *Barytis Lamellata*.

Gypse strié : *Calc. Gyps. Fibrosum, Gyps. Striatum*.

Gypse terreux : *Gypsum Terraeforme*.

Glaize : *Argilla Figulina Vulgaris*.

Glossopetre : *Dentes Petrefacti Squali Carchariae*.

Grais, *vid. Grès*.

Granite feuilleté : *Gneissium*.

Granite mélangé de Feldspath et Schörl feuilleté : *Syenites*.

Granite noirâtre : *Idem*.

Granite secondaire : *Granites (Regeneratus)*.

Granite veine : *Granites (cum insistentibus venis Quarzosis)*.

Granite vulgaire : *Granites Simplex, Granites Spathosus*.

- Granitelle: *Granites* — *Saxum Fornacum* — *Syenites*.
 Graphite: *Graphites* (*Molybdaena Wallerii*).
 Grapholit: *Graphites* — *Steatites*.
 Grenat: *Granatus*.
 Grenat blanc: *Leucites*.
 Grenat d'étain: *Stannum Ochraceum Androgynum*.
 Grenat gemme: *Granatus Nobilis*.
 Grenat noble: *Idem*.
 Grenat opaque: *Granatus Vulgaris*.
 Grenat schoerlacé: *Scorlus Cocineus*.
 Grenat volcanique: *Leucites*.
 Grès: *Arenarius*.
 Grès à bâtir: *Arenarius Argillosus*.
 Grès à grains presque imperceptibles légèrement cohérens: *Tripolitana*.
 Grès argilleux: *Arenarius Argillosus*.
 Grès calcareo-quarzeux: *Arenarius Crystalinus*.
 Grès de Turquie: *Arenarius Cos*.
 Grès feuilleté: *Arenarius Fissilis*.
 Grès gris: *Waca Grisea*, *Arenarius Griseus*.
 Grès grossier: *Arenarius Durus Granulis Subaequalibus*, *Arenarius Fundamentalis*, *Arenarius Minor*.
 Grès martial: *Arenarius Martialis*.
 Grès micacé: *Arenarius Novacularis*.
 Grès poreux: *Arenar. Filtrum*.
 Grès sablonneux: *Arenarius Cos*.
 Grignard: *Alabastrum*, *Calcarius Gypsum Densum*, *Gypsum Aequabile*.
 Griotte: *Calcarius Densus Vulgaris Ruber ex Autun* (*Civitate in Gallia*).
 Gryphite: *Gryphita*.
 Guhr blanc: *Agaricus Mineralis*, *Farina Calcaria*, *Lac Lunae*, *Creta Farinacea*.
 Guhr Cendre: *Idem*.
 Guhr de craie: *Idem*.
 Gypse: *Gypsum*.

H.

- Halode mêlée avec la terre de cailloux: *Spuma Maris*.
 Hélicite: *Helicites*. (*Pfeffenstein*).
 Héliotrope: *Heliotropium*.
 Helmintolithe: *Helmintolithus*.
 Hématite: *Ferrum Ochrac. Rubrum Haematites*.
 Hématite brun: *Ferr. Och. Brunum Haematites*.
 Hématite compacte: *Smiris*.
 Hématite d'étain: *Ferrum Ochrac. Brun. Haematites*.
 Hématite fibreuse: *Ferrum Ochrac. Rubrum Haematites*.
 Hématite friable en paillettes (*Romé de L'isle*): *Ferr. Ochrac. Rubrum Inquinans*.
 Hématite jaune: *Ferrum Och. Brunum Haematites*.
 Hématite noirâtre: *Idem*.
 Hématite noire: *Idem* — *Ferrum Ochraceum Brunum*.
 Hématite pourpre: *Ferrum Ochrac. Rubrum Haematites*.
 Hématite rouge: *Idem*.
 Hématite silicé: *Smiris*.
 Hématite solide: *Idem*.
 Hornblende: *Hornblenda*.
 Hornblende basaltique: *Hornblenda Basaltica*.
 Hornblende commune: *Hornblenda Vulgaris*.
 Hornblende de labrador: *Hornblenda Labradorica*.
 Houille: *Lithanthrax*.

Huile petrole : *Petroleum*.
 Hyacinthe : *Hyacinthus*.
 Hyacinthe blanche cruciforme
 (Romé de L' isle) : *Chia-
 stolithes*.
 Hyacinthe cruciforme : *Idem*.
 Hyacinthe de Compostelle : *Cry-
 stallus Montana*.

Hyacinthe fausse (Romé de L'
 isle) : *Idem*.
 Hydrocalcédoine : *Chalcedonius
 Vulgaris cum aquae gutta
 introclusa*.
 Hystérite : *Hysterolithus*.
 Hystérolithe : *Hysterites*.

I.

Jacinthe : *Hyacinthus*.
 Jade : *Nephrites Communis*.
 Jais : *Gagas*.
 Jargon : *Circonius*.
 Jargon d'Auvergne : *Hyacinthus*.
 Jargon de Ceylan (Romé de L'
 isle) : *Circonius*.
 Jargon de Diamant : *Idem*.
 Jaspagate : *Jaspachates*.
 Jaspe : *Jaspis*.
 Jaspe à bande : *Jaspis Fasciatus*.
 Jaspe bandé : *Idem*.
 Jaspe bleuâtre : *Jaspis Porcella-
 nites — Lazurus*.
 Jaspe commun : *Jaspis Vulgaris*.
 Jaspe en ruban : *Jaspis Fascia-
 tus*.

Jaspe fleuri : *Idem*.
 Jaspe fleuri verdâtre bleuâtre :
Heliotropium.
 Jaspe heliotrope : *Idem*.
 Jaspe sanguin : *Idem*.
 Jaspe vulgaire : *Jaspis Vulgaris*.
 Jayet : *Gagas, Lithanthrax
 Piceus*.
 Jays : *Idem*.
 Ichthiolithe : *Ichthyolithus*.
 Ichthiosphondile : *Ichthyosphon-
 dylus*.
 Jeux de van Helmont : *Ludus
 Helmontii*.
 Inolithe : *Inolithus, Calcarius
 Stalactites Fibrosus*.
 Ivoire fossile : *Ebur Fossile*.

K.

Kermes mineral natif : *Antimo-
 nium Mineralisatum Rubrum*.
 Kupfernickel : *Nicolum Minera-
 lisatum Cupreum*.

L.

Lait de Lune : *Agaricus Mine-
 ralis, Farina Calcaria, Lac
 Lunae, Creta Farinacea*.
 Lait fossile : *Idem*.
 Lait de montagnes : *Idem*.
 Lave : *Lava*.
 Lave à yeux de perdrix : *Lava
 Compacta (cum Leucite)*.
 Lave compacte : *Lava Compa-
 cta*.
 Lava scorieuse : *Lava Scoriacea*.
Mantissa.

Lave spongieuse : *Lava Spongio-
 sa*.
 Lazulite : *Lazulites*.
 Leucolithe : *Leucites, Leuco-
 lithus*.
 Liege de montagne : *Suber Mon-
 tanum*.
 Liege fossile : *Idem*.
 Lin fossile : *Amiantus*.
 Lithomarge : *Lithomarga*.

Lithomarge endurcie: *Lithomarga Indurata*.
 Lithomarge friable: *Lithomarga Friabilis*.
 Lithomarge petrifié: *Lithomarga Indurata*.
 Lithomarge savoniere: *Argilla Saponaria*, *Sapo*.
 Lumachelle opalisante: *Marmor*

s. Calcarius Opalisans, *Breccia Lumachella*, *Lumachella*.

Lumbricite: *Nautilites Nummularius*, *Lumbricites*.

Lune cornée native: *Argentum Lunatum Corneum Nativum*.

Lys de pierre: *Encriniti Petrificati*, *Encriniti*, *Encrinitae*.

M.

Madrepore: *Madrepora*.

Magnésie: *Magnesium*, *Magnesia*.

Magnésie aérien: *Magnesium Ochraceum Chalybeum*.

Magnésie en chaux: *Magnesium Ochrac. Chalyb. Terreum*.

Magnésie inflammable: *Magnesia Ochracea*.

Magnésie vitriolé: *Sal Amarum Nativum*.

Malachite: *Malachites*.

Malachite strié et transparente (S a g e): *Malachites Fibrosus*.

Malachit verd d'Azur: *Cuprum Ochraceum Malachites*.

Malte: *Malta*.

Malthe: *Idem*.

Manganaise: *Magnesium*.

Manganèse: *Idem*.

Manganèse blanc: *Magnesium Ochrac. Rubrum*.

Manganèse calcaire: *Idem*.

Manganèse compacte (R o m é de L' i s l e): *Magnesia Solida*.

Manganèse cristallisé (R o m é de L' i s l e): *Magnesia Tessulata Splendens*.

Manganèse ecailleux: *Magnesia Testacea*.

Manganèse effleurie noire (R o m é de L' i s l e): *Magnesia Ochracea*.

Manganèse feuilleté (R o m é de L' i s l e): *Magnesia Testacea*.

Manganèse inflammable: *Magnesia Ochracea*.

Manganèse solide: *Magnesia Solida*.

Manganèse strié: *Magnesia Tessulata Splendens*.

Marbre: *Calcarius Densus Aequabilis*, *Marmor*.

Marbre à filtrer: *Calcarius Stalactites*.

Marbre compacte: *Calcarius Densus Vulgaris*.

Marbre de Florence: *Marmor Ruinosum*, *Marmor Florentinum*.

Marbre figuré: *Idem*.

Marbre de Hesse: *Idem*.

Marbre graineux: *Marmor Hammites*, *Marmor Oolithus*.

Marbre grès: *Calcarius Grandaeus*.

Marbre lumachelle: *Calcarius Densus Vulgaris (cum petrificationibus)*, *Breccia Lumachella*, *Lumachella*.

Marbre panaché: *Calcarius Densus Vulgaris*.

Marbre saline: *Calcarius Grandaeus*.

Marcasite: *Ferrum Mineralisatum Pyrites Vulgaris* — *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare*.

Marcasite cuivreuse: *Cuprum Mineralisatum Pyritaceum*.

Marne: *Calcarius Marga*.

- Marne argilleuse: *Calcarius Marga Friabilis*.
 Marne bitumineuse: *Calcarius Ardesia Margacea, Calcarius Bituminosus Schistus*.
 Marne cretacée: *Calcarius Marga Friabilis*.
 Marne en poussiere: *Idem*.
 Marne endurcie: *Calcarius Marga Indurata*.
 Marne endurcie à cassure terreuse: *Idem*.
 Marne endurcie en tables: *Idem*.
 Marne friable terreuse: *Calcarius Marga Friabilis*.
 Marne pierreuse: *Calcarius Marga Indurata*.
 Marne pétrifiable: *Idem*.
 Marne pétrifiée: *Idem*.
 Marne sablonneuse: *Calcarius Marga Friabilis*.
 Marne schisteuse: *Calcar. Marga Indurata*.
 Marne terreuse: *Calcar. Marga Friabilis*.
 Massicot natif (Rom é de L'isle): *Plumbum Ochrac. Argillac. Citrinum*.
 Memphite: *Chalcedonius Vulgaris Dendriticus*.
 Mercure: *Hydrargyrum, Mercurius*.
 Mercure bitumineux: *Hydrargyrum Cinnabaris Phlogisticata*.
 Mercur combiné simplement avec l'oxygene: *Mercurius Praecipitatus Ruber Nativus, Calx Mercurii Rubra Nativa oxygeno saturata, Hydrarg. oxygenatum*.
 Mercure coulante: *Hydrargyrum Nativum*.
 Mercure corné: *Hydrargyrum Salitum*.
 Mercure doux: *Idem*.
 Mercure mineralisé par le soufre: *Hydrargyrum Cinnabaris*.
 Mercure natif: *Hydrargyrum Nativum*.
 Mercure noir: *Hydrargyrum Hepaticum*.
 Mercure précipité rouge natif: *Mercurius Praecipitatus Ruber Nativus*.
 Mercure précipité rouge: *Idem*.
 Mercure vierge: *Mercurius Nativus*.
 Mere de Turquoise: *Turcosa*.
 Metall pesant blanc (Gerhard): *Scheelium Ochrac. Album, Tungstenium*.
 Metal pesant écume de loup (Gerhard): *Scheelium Ochraceum*.
 Mica: *Mica*.
 Mica blanche: *Idem*.
 Mica brillante: *Idem*.
 Mica cristallisée en groupes: *Idem*.
 Mica de fer: *Ferrum Mineralis. Speculare Micaceum*.
 Mica des peintres: *Graphites*.
 Mica ecailleuse: *Talcum Cosmeticum Officinarum, Talcum Vulgare s. Proprium Commune*.
 Mica ferrugineuse: *Ferrum Mineralis. Speculare Micaceum*.
 Mica ferrugineuse grise: *Idem*.
 Mica feuilletée: *Mica*.
 Mica fissile: *Idem*.
 Mica hémisphérique: *Idem*.
 Mica hexagone: *Idem*.
 Mica jaune: *Mica*.
 Mica lamellée hexagone: *Idem*.
 Mica métallique: *Idem*.
 Mica noire: *Idem*.
 Mica ondulée: *Talcum Cosmeticum Officinarum, Talcum Vulgare s. Proprium Commune*.
 Mica rougeatre: *Mica*.
 Mica schisteuse: *Saxum Fornacum*.
 Mica striée: *Talcum Cosmeticum Officinarum, Talcum Vulgare s. Proprium Commune*.

Mica tetraédre: *Mica Viridis Crystallisata*.

Mica verte: *Idem*.

Milleporite: *Millepora*, *Milleporites*.

Mine arsenicale blanche: *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare*.

Mine aurifere de Nagyág: *Silvanium Lamellosum*, *Tellurium Lamellosum*.

Mine blanche: *Arsenicum Min. Pyritac. Argentiferum*.

Mine d'acier: *Ferrum Ochrac. Spathiforme*.

Mine d'antimoine à stries étoilées: *Stibium Mineralis. Griseum Vulgare Plumosum*.

Mine d'antimoine à stries irrégulières: *Antimonium striatum striis griseo albis, nitidis crassiusculis*.

Mine d'antimoine à stries parallèles: *Idem*.

Mine d'antimoine blanche: *Stibium Mineralisatum Album*.

Mine d'antimoine colorée: *Antimonium Min. Rubrum*.

Mine d'antimoine compacte: *Antimonium Min. Griseum Densum*.

Mine d'antimoine cristallisée (Sage): *Antimonium Min. Griseum Radiatum*.

Mine d'antimoine écailleuse (Sage): *Antimonium Min. Griseum Lamellare*.

Mine d'antimoine en aiguilles: *Antimonium Min. Gris. Radiatum*.

Mine d'antimoine en plumes: *Stibium Min. Griseum Vulgare Plumosum*.

Mine d'antimoine grise: *Antimonium s. Stibium Mineralisatum Griseum*.

Mine d'antimoine grise lamelleuse (R. d. L'isle): *Antimonium Mineralisatum Griseum Lamellare*.

Mine d'antimoine grise spéculaire (R. d. L'isle): *Antimonium Miner. Griseum Speculare*.

Mine d'antimoine grise striée (R. d. L'isle): *Antimonium Miner. Griseum Radiatum*.

Mine d'antimoine grise tenante d'argent (R. de L'isle): *Stibium Min. Griseum Vulgare Plumosum*.

Mine d'antimoine rouge: *Antimonium Min. Rubrum*.

Mine d'antimoine solide (Sage): *Antimonium Min. Griseum Densum*.

Mine d'antimoine striée (Sage): *Antimonium Min. Griseum Radiatum*.

Mine d'argent à couleur de merde d'oye: *Argentum Stercorium*.

Mine d'argent alcaline (Justi): *Argentum Alkali Mineralisatum*.

Mine d'argent arsenicale: *Arsenicum Min. Pyritac. Argentiferum*.

Mine d'argent blanche: *Argentum Min. Album*.

Mine d'argent brune: *Argentum Antimonio Sulfurato Mineralisatum*.

Mine d'argent cornée (R. d. L'isle): *Argent. Min. Corneum Vulgare*.

Mine d'argent dans l'antimoine (R. de L'isle): *Argentum Antimonio Sulfurato Mineralisatum*.

Mine d'argent dans la galène (R. d. L'isle): *Plumbum Min. Galena Argentifera*.

Mine d'argent d'un gris de cendres: *Argentum Cinereum*.

Mine d'argent d'un rouge brun: *Argentum erythrargyrum purpureum*.

Mine d'argent en barbes de plu-

- mes : *Argent. Antimonio Sulfurato Mineralisatum.*
- Mine d'argent en épis : *Argentum crystallis polyedris.*
- Mine d'argent en farine (Monnet) : *Argentum Stercoreum.*
- Min d'argent en plumes (Sage) : *Argent. Antimonio Sulfurato Mineralisatum.*
- Mine d'argent feuilletée : *Stibium Min. Fomitum.*
- Mine d'argent figurée (R. d. L'isle) : *Argentum Nativum.*
- Mine d'argent glacée : *Argent. Min. Album.*
- Mine d'argent grise : *Argentum albo griseum splendens cupro mistum.*
- Mine d'argent merde d'oye : *Argent. Stercoreum.*
- Mine d'argent molle (R. d. L'isle) : *Argent. Min. Fuliginosum.*
- Mine d'argent molle de différentes couleurs : *Argentum Stercoreum.*
- Mine d'argent noire (Sage) : *Argentum Fragile, Argent. Miner. Nigrum.*
- Mine d'argent noire en poussière : *Argent. Min. Fuliginosum.*
- Mine d'argent noire spongieuse ou vermeillée : *Idem.*
- Mine d'argent pyriteuse : *Ferrum Min. Pyrites Hepaticus (cum Argento).*
- Mine d'argent rouge (Sage) : *Argent. Min. Rubrum.*
- Mine d'argent rouge foncée (R. d. L'isle) : *Argent. erythrargyrum Purpureum.*
- Mine d'argent rouge opaque : *Idem.*
- Mine d'argent rouge opaque parente : *Argent. cuius massulae quasi e granulis orientalibus, pellucidis compactae.*
- Mine d'argent sabloneuse : *Arenarius (cum Mica argenteo colore albescente).*
- Mine de argent vitreuse (Sage) : *Argenti Minera vitrea.*
- Mine d'argent vitreuse blanche : *Argent. Corneum Commune.*
- Mine d'argent vitreuse brun : *Idem.*
- Mine d'argent vitreuse jaune : *Idem.*
- Mine d'argent vitreuse verte : *Idem.*
- Mine d'argent volcanisée : *Argent. Fragile, Argent. Miner. Nigrum.*
- Mine d'argent zingueuse : *Zincum Min. Blenda (cum Argento).*
- Mine d'arsenic blanche : *Arsenicum Min. Pyritac. Vulgare.*
- Mine d'arsenic en cubes octogones : *Idem.*
- Mine d'arsenic cubique : *Idem.*
- Mine d'arsenic en dez : *Idem.*
- Mine d'arsenic grise : *Idem.*
- Mine d'arsenic noirâtre feuilletée (Sage) : *Arsenicum Nativum.*
- Mine d'arsenic pyriteuse jaune : *Arsenic. Min. Pyritac. Vulgare.*
- Mine d'arsenic rougeâtre : *Cuprum Nicolai, Nicolum.*
- Mine d'arsenic sulfureuse (R. de L'isle) : *Arsenic. Min. Pyritac. Vulgare.*
- Mine de bismuth arsenicale (R. d. L'isle) : *Wyzmutum Min. Galenare.*
- Mine de bismuth cendrée : *Idem.*
- Mine de bismuth cobaltique (R. d. L'isle) : *Idem.*
- Mine de bismuth commune (Monnet) : *Idem.*
- Mine de bism. d'une grise cendre : *Idem.*
- Mine de bismuth en chaux (Monnet) : *Wyzmutum Ochraceum.*
- Mine de bismuth ferrugineuse (Monnet) : *Wyzmutum Mineralisatum Galenare.*
- Mine de bismuth grise : *Idem.*

- Mine de bismuth martiale (R. d. L'isle): *Idem*.
- Mine de bismuth sabloneuse: *Wyzmutum Nativum (casu in arenario)*.
- Mine de bismuth soufrée (Monnet): *Wyzmutum Min. Galenare*.
- Mine de bismuth sulfureuse: *Idem*.
- Mine de bismuth tigrée (R. d. L'isle): *Idem*.
- Mine de bronze: *Stannum Min. Pyritaceum*.
- Mine de cobalt argilleuse grise (R. d. L'isle): *Cobaltum Ochraceum Flavum*.
- Mine de cob. arsenicale d'un gris rougeâtre (Sage): *Nicolum*.
- Mine de cobalt arsenico-sulfureuse: *Cobalt Min. Nitidum*.
- Mine de cobalt avec le fer sans arsenic (Monnet): *Cobaltum Mineralis. Album*.
- Mine de cobalt blanche: *Cobalt. Miner. Nitidum*.
- Mine de cobalt cendrée: *Cobalt. Miner. Chalybeum*.
- Mine de cobalt cristallisée (Sage): *Cobalt. Min. Nitidum*.
- Mine de cobalt d'un gris blanc: *Idem*.
- Mine de cobalt d'un gris cendrée (Sage): *Cobalt. Min. Chalybeum*.
- Mine de cobalt d'un gris rougeâtre (R. d. L'isle): *Nicolum*.
- Mine de cobalt en cristaux: *Cob. Min. Nitidum*.
- Mine de cobalt en efflorescence: *Cobalt. Ochrac. Rubrum*.
- Mine de cobalt ferrugineuse (Monnet): *Cobalt. Mineralis. Chalybeum*.
- Mine de cobalt grise (R. d. L'isle): *Idem*.
- Mine de cobalt mineralisée sous la forme de chaux. (Monnet): *Cobalt Ochrac. Nigrum*.
- Mine de cobalt molle (R. d. L'isle): *Idem*.
- Mine de cobalt noire luisante et feuilletée à superficie spéculaire (R. d. L'isle): *Cobalt. Mineralis. Nitidum*.
- Mine de cobalt noire friable cellulaire et spongieuse (R. d. L'isle): *Cobalt. Mineralis. Nigrum Friabile*.
- Mine de cobalt rouge transparente et cristallisée: *Cobalt. Ochrac. Radiatum*.
- Mine de cobalt spéculaire: *Cobalt. Mineralis. Nitidum*.
- Mine de cobalt sulfureuse: *Cobalt. Mineralis. Album*, — *Cobalt Mineralis. Chalybeum*.
- Mine de cobalt terreuse comme de la sieve: *Cobalt. Ochrac. Nigrum*.
- Mine de cobalt terreuse jaune: *Cobalt. Ochrac. Brunum*.
- Mine de cobalt vitreuse semblable à de scories: *Cobalt. Ochrac. Induratum*.
- Mine de cobalt vitreuse noire (R. d. L'isle): *Idem*.
- Mine de cuivre antimoniale: *Cuprum Mineralisatum Chalybeum*.
- Mine de cuivre et argent: *Idem*.
- Mine de cuivre arsenicale: *Cuprum Mineralis. Arsenicale*.
- Mine de cuivre azurée: *Cupr. Ochrac. Lazureum*. — *Cupr. Mineralis. Variegatum*.
- Mine de cuivre azurée transparente (Sage): *Cupr. Ochrac. Lazureum Induratum*.
- Mine de cuivre bitumineuse (Monnet): *Cuprum Phlogisticum*.
- Mine de cuivre blanche: *Cupr. Mineralis. Album*, *Cuprum Albidum*. — *Cupr. Mineralis. Chalybeum*.
- Mine de cuivre brune (Monnet): *Ferrum Mineralis. Pyrites Hepaticus*.
- Mine de cuivre charbonneuse (R. d. L'isle): *Cuprum Phlogisticum*.

- Mine de cuivre combustible (R. d. L'isle): *Idem*.
- Mine de cuivre commune (Monnet): *Cupr. Mineralis. Pyritaceum*.
- Mine de cuivre couleur de foie (Sage): *Cuprum Mineralisatum Variiegatum*.
- Mine de cuivre couleur de plomb: *Cuprum Vitreum*.
- Mine de cuivre d'un jaun pale: *Cupr. Mineralis. Pyritaceum*. — *Ferrum Mineralis. Pyrites Hepaticus* (R. de L'isle.)
- Mine de cuivre en chaux bleu ou azurée (Monnet): *Cupr. Ochrac. Lazureum*.
- Mine de cuivre en chaux d'un vert brunâtre, matte et spongieuse (Monnet): *Cupr. Lateritium Induratum*.
- Mine de cuivre en chaux verte (Monnet): *Cupr. Ochrac. Malachites*.
- Mine de cuivre en scorie (Gellert): *Cuprum Lateritium Induratum*.
- Mine de cuivre figurée (R. d. L'isle): *Cupr. Mineralis. Pyritaceum*.
- Mine de cuivre grise (Sage): *Cupr. Mineralis. Chalybeum*.
- Mine de cuivre hepaticque: *Cupr. Ochrac. Rubrum* — *Cupr. Mineralis. Pyritaceum*.
- Mine de cuivre hepaticque faussée (R. d. L'isle): *Ferrum mineralis. Pyrites*.
- Mine de cuivre jaune (Sage): *Cupr. Mineralis. Pyritaceum*.
- Mine de cuivre noire semblable à une scorie vitrifiée: *Cupr. Lateritium Induratum*.
- Mine de cuivre oxidée bleue fibreuse: *Cupr. Ochrac. Lazureum Induratum*.
- Mine de cuivre rouge: *Cupr. Ochrac. Rubrum*.
- Mine de cuivre rougeâtre: *Idem*.
- Mine de cuivre sabloneuse: *Cupr. Phlogisticum*.
- Mine de cuivre satinée (R. de L'isle): *Cupr. Ochrac. Malachites Sericeus*.
- Mine de cuivre schisteuse (R. d. L'isle): *Calcarius Ardesia Margacea, Calcarius Bituminosus Schistus*.
- Mine de cuivre soyeuse (Sage): *Cupr. Ochrac. Malachites Sericeus*.
- Mine de cuivre terreuse: *Cupr. Ochrac. Fuliginosum, Cupr. Och. Laterit. Friabile*.
- Mine de cuivre terreuse rouge: *Cupr. Ochrac. Laterit. Friabile*.
- Mine de cuivre tigrée (R. d. L'isle): *Cupr. Min. Pyritaceum*.
- Mine de cuivre verdâtre: *Cupr. Ochrac. Malachites, Cuprum Min. Pyritaceum*.
- Mine de cuivre verte solide et mameillonée: *Cupr. Ochrac. Malachites*.
- Mine de cuivre violette: *Cupr. Min. Variiegatum*.
- Mine de cuivre vitreuse: *Cuprum Vitreum*.
- Mine de cuivre vitreuse couleur de poix: *Cuprum Lateritium Induratum*.
- Mine de cuivre vitreuse grise: *Cupr. Vitreum*.
- Mine de cuivre vitreuse hepaticque (R. d. L'isle): *Cupr. Miner. Variiegatum*.
- Mine de cuivre vitreuse noire: *Cupr. Laterit. Induratum*.
- Mine de cuivre vitreuse rouge (R. d. L'isle): *Cuprum Ochrac. Rubrum*.
- Mine d'étain blanche: *Scheelium Ochrac. Album, Tungstenium*.
- Mine d'étain blanche demitransparente (Sage): *Idem*.
- Mine d'étain colorée: *Stannum Ochrac. Androgynum*.

- Mine d'étain commune: *Idem.*
 Mine d'étain cristallisée: *Idem.*
 Mine d'étain en stalactites: *Stannum Ochrac. Cornubiense.*
 Mine d'étain fibreuse: *Idem.*
 Mine d'étain limoneuse: *Idem.*
 Mine d'étain mamellonnée (Sage): *Idem.*
 Mine d'étain rougeâtre (Sage): *Stann. Ochrac. Androgynum.*
 Mine d'étain solide: *Idem.*
 Mine d'étain sulfureuse: *Stannum Min. Pyritaceum.*
 Mine d'étain vitreuse: *Stannum Ochrac. Androgynum.*
 Mine de fer alcaline (R. d. L'isle): *Ferrum Ochrac. Coeruleum.*
 Mine de fer arsenicale (Waller): *Scheelium Ochrac. — (Monnet): Arsenicum Min. Pyritaceum Vulgare.*
 Mine de fer blanche: *Ferrum Ochrac. Spathiforme.*
 Mine de fer blanche arsenicale (R. d. L'isle): *Arsenicum Min. Pyritaceum Vulgare.*
 Mine de fer blanche pondereuse: *Scheelium Ochrac. Album, Tungstenium.*
 Mine de fer bleuâtre: *Ferrum Min. Speculare Micaceum (R. d. L'isle).*
 Mine de fer bleue (R. d. L'isle): *Ferrum Ochrac. Coeruleum.*
 Mine de fer brun: *Ferrum Min. Pyrites Hepaticus.*
 Mine de fer cendrée: *Ferr. Min. Speculare Micaceum.*
 Mine de fer cendrée solide: *Magnesium Ochrac. Chalybeum Densum.*
 Mine de fer charbonneuse: *Ferr. Ochrac. Argillaceum, Minera Ferri Phlogistica.*
 Mine de fer chatoyante (Bouquet): *Ferrum Min. Speculare Micaceum.*
 Mine de fer combustible: *Minera Ferri phlogistica.*
 Mine de fer commune: *Ferrum Ochrac. Cespitosum.*
 Mine de fer cristallisée: *Ferrum magnetes — Ferr. Min. Speculare Micaceum.*
 Mine de fer d'un gris de cendres: *Ferrum Min. Speculare Micaceum.*
 Mine de fer en chaux rougeâtre ou grise (Monnet): *Ferrum Ochrac. Cespitosum.*
 Mine de fer en grains ou par couches (Sage): *Idem.*
 Mine de fer grise (R. d. L'isle): *Ferrum Min. Speculare Micaceum.*
 Mine de fer hépatique: *Ferrum Min. Pyrites Hepaticus.*
 Mine de fer hépatique en cubes de fer ou parallépipèdes rectangles striées sur tous les faces (R. d. L'isle): *Minera Ferri Grisea Solida.*
 Mine de fer limoneuse: *Ferrum Ochrac. Cespitosum.*
 Mine de fer magnétique: *Ferrum Magnetes.*
 Mine de fer marecageuse: *Ferr. Ochrac. Cespitosum.*
 Mine de fer micacé: *Ferrum Miner. Speculare.*
 Mine de fer micacée grise: *Ferr. Min. Speculare Micaceum.*
 Mine de fer micacée rougeâtre: *Ferrum Ochrac. Rubrum Inquinans.*
 Mine de fer minéralisée ordinaire (Monnet): *Ferrum Miner. Pyrites Vulgaris.*
 Mine de fer noirâtre: *Ferrum magnetes.*
 Mine de fer octaèdre (Sage): *Idem.*
 Mine de fer octaèdre aluminiforme: *Idem.*
 Mine de fer ressemblante au spath: *Ferrum Ochrac. Spathiforme.*
 Mine de fer rouge cristallisée (Monnet): *Ferrum Ochrac. Rubr. Haematites.*

- Mine de fer rouge micacée (Sage): *Ferrum Ochrac. Rubr. Inquinans.*
- Mine de fer rougeâtre (R. d. L'isle): *Ferrum Min. Pyrites Hepaticus.*
- Mine de fer spathique: *Ferrum Ochrac. Spathiforme.*
- Mine de fer speculaire: *Ferrum Min. Speculare Micaceum.*
- Mine de fer speculaire feuilletée en des lames: *Ferrum Miner. Speculare Foliaceum.*
- Mine de feves: *Ferr. Ochrac. Argillac. Pisiforme.*
- Mine de galène: *Plumbum Miner. Galena Vulgaris.*
- Mine de mercure arsenicale (R. d. L'isle): *Hydrargyrum Cinnabaris.*
- Mine de mercure cristallisée (R. d. L'isle): *Hydrargyrum Cinnabaris Vermicula.*
- Mine de mercure cuivreuse (Monnet): *Hydrargyrum Hepaticum.*
- Mine de mercure en cinabre (R. d. L'isle): *Hydrargyrum Cinnabaris.*
- Mine de mercure grise (R. d. L'isle): *Hydrargyrum Hepaticum.*
- Mine de mercure noire: *Idem.*
- Mine de mercure rouge: *Hydrargyrum Cinnabaris.*
- Mine de mercure solide: *Amalgama Nativum.*
- Mine de mercure striée: *Hydrargyrum Nativum.*
- Mine de Nickel (Monnet): *Nicolum Min. Cupreum.*
- Mine d'or pyriteuse (R. d. L'isle): *Aurum nudum mineræ. (Linn.) Aurum mineralisatum pyrita (Idem), Aurum mineralisatum (Linn. Gm).*
- Mine d'or rouge (R. d. L'isle): *Cinnabaris auro mixta.*
- Mine d'plomb antimonée (Monnet): *Plumbum min. Galena Vulgaris, Plumbum Antimoniale Miner. argento mixtum (Waller).*
- Mine de plomb blanche: *Plumbum Min. Album.*
- Mine de plomb blanche spathique: *Idem.*
- Mine de plomb compacte: *Plumbum Min. Galena Plumbago.*
- Mine de plomb cornée: *Plumbum Min. Album.*
- Mine de plomb cristallisée: *Plumbum Min. Galena Vulgaris.*
- Mine de plomb en cubes: *Idem.*
- Mine de plomb feuille-morte (R. d. L'isle): *Plumbum Min. Griseum.*
- Mine de plomb grise: *Plumbum Miner. Galena Vulgaris.*
- Mine de plomb jaunâtre (R. d. L'isle): *Plumbum Mineralis. Griseum.*
- Mine de plomb jaune: *Plumbum Min. Flavum.*
- Mine de plomb noire (Bomare): *Plumbum Mineralis. Nigrum. — Graphites.*
- Mine de plomb noire cristallisée (Sage): *Plumbum Mineralis. Nigrum.*
- Mine de plomb rouge: *Plumbum Mineralis. Rufum.*
- Mine de plomb rouge cristallisée et transparente (Sage): *Idem.*
- Mine de plomb rougeâtre (R. d. L'isle): *Plumbum Mineralis. Album.*
- Mine de plomb sabloneuse: *Plumbum Mineralis. Galena cum Arenario.*
- Mine de plomb savoneuse: *Graphites.*
- Mine de plomb stibiée (R. d. L'isle): *Plumbum Antimoniale Mineralis. Argento mixtum (Waller).*
- Mine de plomb striée: *Plumbum Mineralis. Galena Vulgaris.*
- Mine de plomb sulfureuse (Sage): *Idem.*

- Mine de plomb sulfureuse et arsenicale: *Plumbum Mineralis. Galena Plumbago.*
- Mine de plomb terreuse: *Plumbum Ochrac. Argillaeforme Citrinum.*
- Mine de plomb terreuse jaune (R. d. L'isle): *Idem.*
- Mine de plomb terreuse rouge: *Plumbum Ochrac. Argillaeforme Rubrum.*
- Mine de plomb tessulaire: *Plumbum Mineralis. Galena Vulgaris.*
- Mine de plomb verte: *Plumbum Mineralis. Viride.*
- Mine de pois: *Ferrum Ochrac. Argillaceum Pisiforme.*
- Mine de zink: *Zincum Mineralis. Calamina.*
- Mine de zink à facettes luisantes et comme vitreuse (Bucquet): *Zincum Mineralis. Blenda.*
- Mine de Zink blanchâtre: *Zincum sulphure ac ferro vel plumbo mineralisatum, colore obscuro, particulis nitentibus.*
- Mine de Zink couleur de fer (R. d. L'isle): *Zincum Mineralis. Blenda (cum Cupro Mineralisato Pyritaceo).*
- Mine de Zink cristallisée (R. d. L'isle): *Zincum Mineralisat. Blenda.*
- Mine de Zink dure (Bucquet): *Idem.*
- Mine de Zink écailleuse (R. d. L'isle): *Idem.*
- Mine de Zink en chaux (Monnet): *Zincum Mineralis. Calamina.*
- Mine de Zink livide (R. d. L'isle): *Zincum Mineralisat. Blenda (cum Cupro Mineralisato Pyritaceo).*
- Mine de Zink mineralisée (Monnet): *Zincum Mineralisat. Blenda, — Zincum Mineralis. Calamina Lamellosa.*
- Mine vitreuse blanche (Henkel): *Minera argenti cornea.*
- Minium natif (R. d. L'isle): *Plumbum Mineralis. Rufum.*
- Miroir d'ane: *Selenites, Calcarius Gypsum Spathosum.*
- Moëlle de pierre: *Calcarius Stalactites.*
- Moëlle de roche: *Agaricus Mineralis, Farina Calcaria, Lac Lunae, Creta Farinacea.*
- Moëllon: *Arenarius ex Gothlandia.*
- Molasse: *Calcarius Marga Indurata.*
- Molybdène: *Molybdaenum.*
- Molybdène sulfurée: *Idem.*
- Muriate ammoniacal natif: *Sal Ammoniacum Nativum.*
- Muriate d'ammoniac: *Idem.*
- Muriate d'antimoine: *Stibium Mineralis. Album.*
- Muriate d'argent natif: *Minera argenti cornea.*
- Muriate de cuivre: *Uranium Mineralis. Viride.*
- Muriate de cuivre oxygéné (Blumenbach): *Cuprum Muriaticum.*
- Muriate de fond: *Muria Fossilis, Sal Fossile.*
- Muriate mercuriel doux: *Hydrargyrum Salitum.*
- Muricite: *Murices Fossiles, Murices Lapidei.*

N.

- Naphte native: *Bitumen Naptha Nativa.*
- Natron: *Natrum.*
- Nautilite: *Nautilites.*

- Nautilite droit: *Orthocerarites.*
- Nautilite Nummulaire: *Helicites.*
- Nautilite nummulaire en groupe: *Idem.*

Nautilite: *Nautilites*.

Nickel: *Nicolum*, *Cuprum Nicololum*, *Cuprum Nicolai*.

Nickel martial (B. o. m.): *Idem*.

Nickel métallique: *Idem*.

Nickel mineralisé avec l'acide aérien: *Nicolum Ochraceum*.

Nickel terreux: *Idem*.

Nitrate calcaire: *Nitrum Calcarium*.

Nitrate de potasse: *Nitrum Nativum*.

Nitre: *Idem*.

Nitre calcaire: *Nitrum Calcarium*.

Nitre natif: *Nitrum Nativum*.

Noir de cuivre: *Cupr. Ochrac. Fuliginosum*.

O.

Ocher d'antimoine: *Stibium s. Antimonium Ochraceum*.

Ocher de bismuth: *Wyzmutum Ochraceum*.

Ocher de cobalt: *Cobaltum Ochrac. Nigrum*.

Ocher de cobalt noire: *Idem*.

Ocher de cuivre noire: *Cuprum Ochrac. Fuliginosum*.

Ocher de cuivre rouge: *Cupr. Ochrac. Lateritium Friabile*.

Ocher de fer brune: *Ferrum Ochrac. Brunum Friabile*.

Ocher de fer jaunâtre: *Idem*.

Ocher de fer jaune: *Idem*.

Ocher de fer rouge: *Ferrum Ochrac. Rubrum Friabile*.

Ocher de fer rouge foncé: *Idem*.

Ocher de nickel: *Nicolum Ochraceum*.

Ocher de plomb: *Plumbum Ochrac. Argillaeforme Citrinum*.

Ocher de zinc: *Zinkum Mineralis. Calamina*.

Ocher martial pure: *Ferrum Ochrac. Rubrum Friabile, Crocus Martis*.

Ocher verd: *Cuprum Ochrac. Chrysocolla*.

Ocre, vide Ocher.

Oeil de chat: *Oculus Cati, Silex Catophthalmus*.

Oeil de perdrix: *Petrosilex Corneus (variegatus)*.

Oeil du monde: *Hydrophanus*,

Opaluz mutabilis, Opalus Oculus Mundi.

Olive: *Olivinus*.

Olivine: *Idem*.

Onix: *Chalcedonius Genuinus s. Vulgaris (cum striis brunis, albis vel nigris alternatim mutatis)*.

Onix d'Arabie: *Chalcedonius Genuinus s. Vulgaris (cum striis concentricis, quarum una coeruleo alba est, duae reliquae griseae sunt, frustis conchaceis)*.

Oolithe: *Marmor Hammites, Marmor Oolithus*.

Oolithe à surface vernissée: *Opalus Vilior, Opalus Xylodes*.

Oolithe changeante: *Hydrophanus, Opalus Mutabilis, Opalus Oculus Mundi*.

Oolithe commune: *Opalus Vulgaris*.

Oolithe de cire: *Idem*.

Oolithe de poix: *Opalus Vilior, Opalus Xylodes*.

Oolithe hydrophane, vide Oolithe changeante.

Oolithe noble: *Opalus Nobilis*.

Oolithe ordinaire: *Opalus Vulgaris*.

Oolithe ressemblant à la cire: *Porphyrius Piceus, Opalus Vulgaris*.

- Oolithe vulgaire : *Opalus Vulgaris*.
 Ophite : *Serpentinus Nobilis*.
 Ophite serpentine : *Serpentinus (cum Calcario)*.
 Ophite stéatique : *Talcum Steatites Vulgaris (cum Talco, Quarzo, et Mica)*, *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris*.
 Or : *Aurum*.
 Or bismuthique : *Aurum Wyzmuto mixtum*.
 Or blanc : *Platina — Aurum Graphicum, Silvanium Graphicum, Tellurium Graphicum — Silvanium Lamellosum, Tellurium Lamellosum — Argentum Nagyágense*.
 Or de chat : *Mica*.
 Or feuilleté : *Silvanium Lamellosum, Tellurium Lamellosum*.
 Or graphique : *Aurum Graphicum*.
 Or gris, *vid.* Or feuilleté.
 Or mineralisé avec le soufre par l'intermede du fer (S a g e) : *Aurum Mineralisat. pyrita*.
 Or vierge : *Aurum Nativum*.
 Orpiment : *Arsenicum Mineral. Rhizigallum Flavum*.
 Orpiment natif (R. d. L' isle) : *Idem*.
 Orpiment naturel (M o n n e t) : *Idem*.
 Orpiment naturel d'un jaune rougeâtre : *Idem*.
 Orpiment naturel d'un jaune verdâtre : *Idem*.
 Orpin : *Idem*.
 Orthocératite : *Orthoceratites*.
 Ostracite : *Ostracites*.
 Oursine de mer : *Echinites*.
 Oxide d'antimoine : *Stibium s. Antimonium Ochraceum*.
 Oxide d'antimoine sulphuré rouge : *Antimon. Min. Rubrum*.
 Oxide d'arsenic combiné avec une portion de soufre : *Arsenicum Min. Rhizig. Flavum*.
 Oxide d'arsenic soufré : *Arsenicum Min. Rhizigallum*.
 Oxide d'arsenic sulfuré jaune : *Arsenicum Min. Rhizigallum Flavum*.
 Oxide d'arsenic sulfuré rouge : *Arsenicum Min. Rhizigallum Rubrum*.
 Oxide de bismuthe : *Wyzmutum Ochraceum*.
 Oxide de cobalt : *Cobaltum Ochrac. Nigrum*.
 Oxide de cobalt blanc : *Cobaltum Ochrac. Flavum*.
 Oxide de cobalt brun : *Cobaltum Ochrac. Brunum*.
 Oxide de cobalt combiné avec le soufre : *Cobalt. Min. Chalybeum*.
 Oxide de cobalt jaune : *Cobaltum Ochrac. Flavum*.
 Oxide de cobalt rouge : *Cobaltum Ochrac. Rubrum*.
 Oxide de cobalt noir : *Cobaltum Ochrac. Nigrum*.
 Oxide de cobalt verd : *Nicolum Ochraceum*.
 Oxide de cuivre bleu : *Cuprum Ochrac. Lazureum*.
 Oxide de cuivre brun : *Cupr. Ochrac. Rubrum — Cupr. Lateritium Induratum*.
 Oxide de cuivre rouge : *Cuprum Ochrac. Rubrum*.
 Oxide de fer brun : *Ferrum Ochrac. Brunum Friabile*.
 Oxide de fer endurci : *Ferr. Ochrac. Rubr. Haematites*.
 Oxide de magnése : *Magnesium Ochrac. Chalybeum*.
 Oxide de magnése blanc : *Magnesium Ochrac. Album*.
 Oxide de magnése brun : *Magnesium Ochrac. Nigrum*.
 Oxide de magnése couleur de rose : *Magnesium Ochrac. Rubrum*.
 Oxide de magnése gris : *Magnesium Ochrac. Chalybeum*.

- Oxide de magnése noir: *Magnesium Ochrac. Nigrum.*
 Oxide de magnése noirâtre: *Idem.*
 Oxide de magnése pulverulent: *Magnesium Ochrac. Pulverulentum.*
 Oxide de magnése rouge: *Magnesium Ochrac. Rubrum.*
 Oxide de magnése terreux: *Magnesium Ochrac. Terrosum.*
 Oxide de mercure rouge: *Mercurius praecipitatus ruber nativus.*
 Oxide de mercure sulfuré rouge: *Hydrargyrum Cinnabaris.*
 Oxide de Nickel: *Nicolum Ochraceum.*
 Oxide de plomb blanc: *Plumbum Miner. Album.*
 Oxide de plomb brun: *Plumbum Min. Brunum.*
 Oxide de plomb jaunâtre: *Plumbum Min. Album.*
 Oxide de plomb jaune: *Plumbum Min. Flavum.*
 Oxide de plomb rouge: *Plumbum Min. Rubrum.*
 Oxide de plomb spathique: *Plumbum Min. Album.*
 Oxide de plomb spathique blanc: *Idem.*
 Oxide de plomb spathique gris: *Idem.*
 Oxide de plomb spathique jaune: *Plumbum Min. Flavum.*
 Oxide de plomb spathique rouge: *Plumbum Min. Rubrum.*
 Oxide de plomb spathique verd: *Plumbum Min. Viride.*
 Oxide de plomb terreux d'un jaune rouge: *Plumbum Ochrac. Argillaeforme Citrinum.*
 Oxide de plomb terreux gris: *Plumbum Ochrac. Griseum.*
 Oxide de plomb terreux jaune: *Plumbum Ochrac. Argillaeforme Citrinum.*
 Oxide de plomb terreux rouge: *Plumbum Ochrac. Rubrum.*
 Oxide de plomb verdâtre: *Plumbum Min. Viride.*
 Oxide de zine: *Zincum Miner. Calamina.*
 Oxide de zine combiné avec l'acide carbonique: *Zincum Min. Calamina Lamellosa.*
 Oxide rouge de plomb: *Plumbum Min. Rufum.*

P.

- Papier fossile: *Asbestus Papyraceus.*
 Patellite: *Patellites.*
 Pechblende: *Uranium Mineralis. Nigrum.*
 Pectinite: *Pectinites.*
 Peigne: *Idem.*
 Péperine (S a g e): *Amygdalites Basalticus, Saxum Glandulosum Basalticum, Saxum Basalticum Amygdaloides.*
 Peridot: *Topazius Brunescens.*
 Peridot du Bresil: *Scorlus Electricus Brasilianus.*
 Petrol: *Petroleum.*
 Petrol fluide: *Idem.*
 Petrol gras: *Idem.*
 Petrol solide: *Asphaltum.*
 Petrol tenace: *Bitumen Tenax, Bitumen Malta.*
 Petrol terreux: *Pissaxylon Friabile.*
 Petrosilex: *Petrosilex Corneus.*
 Petrosilex schisteux: *Waca.*
 Phosphate d'antimoine: *Stibium Phosphoreum.*
 Phosphate de chaux: *Calcarius Apatites Spathosus.*
 Phosphate de fer: *Ferrum Ochraceum Cespitosum.*
 Phosphate de plomb: *Plumbum Min. Viride.*
 Phosphorite commune: *Calcarius Apatites Spathosus.*

- Phosphorite terreux : *Calcarius Apatites Phosphorites*.
- Phyllolithe marbreux : *Calcarius Grandaevus*.
- Phyllolithe rhomboidal : *Spathum*.
- Phytolithe : *Phytolithus*.
- Pierre à aiguiser : *Arenarius Cos.*
- Pierre à chaux : *Calcarius*.
- Pierre à chaux brillante : *Calcarius Grandaevus*.
- Pierre à chaux commune : *Calcarius Aequabilis*, *Calcarius Densus Vulgaris*.
- Pierre à chaux compacte : *Calcarius Densus*.
- Pierre à chaux compacte commune : *Calcarius Aequabilis*, *Calcarius Densus Vulgaris*.
- Pierre à chaux en tables : *Calcarius Marga Indurata* — *Calcarius Densus Vulgaris Schistus*.
- Pierre à chaux feuilletée : *Idem*.
- Pierre à chaux fibreuse : *Calcarius Stalactites Fibrosus*.
- Pierre à chaux granulée : *Calcarius Grandaevus*.
- Pierre à chaux grenuée : *Idem*.
- Pierre à chaux lamellée : *Spathum*.
- Pierre à chaux lamelleuse : *Calcar. Marga Indurata* — *Calcarius Densus Vulgaris Schistus*.
- Pierre à chaux puante : *Calcarius Suillus*.
- Pierre à chaux sabloneuse : *Arenarius Margaceus*.
- Pierre à ciment : *Calcarius Densus Vulgaris*.
- Pierre à fard : *Talcum Cosmeticum Officinarum*, *Talc. Vulgare s. Proprium Commune*.
- Pierre à feu : *Pyromachus* — *Ferrum Min. Pyrites*.
- Pierre à filtrer : *Arenarius Filtrum*.
- Pierre à foudre : *Ferrum Miner. Pyrites Vulgaris*.
- Pierre à four : *Caementum Tarras*.
- Pierre à fusil : *Pyromachus*.
- Pierre à l'huile : *Arenarius Cos.*
- Pierre à mouches : *Arsenicum Nativum*.
- Pierre à plâtre : *Alabastrum*, *Calcarius Gypsum Densum*, *Gypsum Aequabile* — (R. d. L'isle) *Calcarius Gypsum Lamellosum*.
- Pierre à plâtre compacte : *Calcarius Gypsum Densum*, *Gypsum Aequabile*.
- Pierre à plâtre sabloneuse : *Calcarius Gypsum Lamellosum*.
- Pierre à pot : *Talcum Ollaris*, *Lapis Ollaris*.
- Pierre à rasoir : *Arenarius Cos.*
- Pierre à tamis : *Millepora*, *Milleporites*.
- Pierre aluminaire mêlée de terre calcaire : *Argilla Aluminaris*, *Petra Aluminaris*, *Argilla Romana (Tolsensis)*.
- Pierre alumineuse : *Idem*.
- Pierre alumineuse fissile : *Ardesia Aluminaris*.
- Pierre arsenicale : *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare*.
- Pierre calaminaire : *Zinkum Mineralis. Calamina*.
- Pierre calcaire alumineuse : *Argilla Aluminaris*, *Petra Aluminaris*, *Argilla Romana (Tolsensis)*.
- Pierre colubrine : *Talcum Ollaris*, *Lapis Ollaris*.
- Pierre d'Egypte : *Jaspis Aegyptiacus*.
- Pierre d'aigle : *Ferrum Ochrac. Argillac. Reniforme*, *Ferrum subaquosum*, *Aëtites* — *Achates cum figuris propugnaculi*.
- Pierre d'alliance : *Granites (cum venis Quarzosis)*.
- Pierre d'alun : *Argilla Alumi-*

- naris, Petra Aluminaris, Argilla Romana (Tolfensis).*
- Pierre d'Arménie : *Armenus, Armenius, Calcarius Fluor Spathosus Viridescens et caeruleus* — (Gmelin). *Cupr. Ochrac. Chrysocolla, (Hirwan), Calcarius vel Gypsum (cum particulis cupreis)* — *Cuprum Ochrac. Lazureum Friabile (calce mixtum)* — *Cuprum Mineralis. Pyritaceum, Ferrum Mineralis. Pyrites.*
- Pierre d'arquebusade : *Ferrum Mineralis. Pyrites Vulgaris.*
- Pierre d'asperge : *Calcarius Apatites Chrysolithus.*
- Pierre d'azur : *Lazurus.*
- Pierre de Boulogne : *Barytis Radiatus, Lapis s. Phosphorus Bononiensis.*
- Pierre de champ : *Feldspathum, Silex Spathum.*
- Pierre de champ compacte : *Feldspathum Densum.*
- Pierre de Chypre : *Amiantus.*
- Pierre de Como : *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris.*
- Pierre de corne : *Hornblenda Vulgaris.*
- Pierre de corne commune : *Petrosilex Corneus.*
- Pierre de croix : *Chiastolithes* — (R. d. L'isle) : *Scorlus Vulgaris Genuinus (cum se invicem decussantibus hexaëdri trabeculis).*
- Pierre d'emeril : *Smiris.*
- Pierre d'étain : *Stannum Ochrac. Androgynum.*
- Pierre d'évêque : *Amethystus.*
- Pierre de gallinace de Péruviens (Faujos de St. Fond) : *Silex Obsidianus.*
- Pierre de grès : *Arenarius.*
- Pierre de hache : *Nephrites Punammu.*
- Pierre d'hirondelle : *Achates chelidonium mineralis.*
- Pierre de la côte : *Crystallus Montana.*
- Pierre de lait : *Agaricus Mineralis, Farina Calcaria, Lac Lunae, Creta Farinacea.*
- Pierre de lard : *Steatites.*
- Pierre de liais (Monnet) : *Arenarius Margaceus.*
- Pierre de lune (Dulens) : *Adularia, Feldspathum Lunare.*
- Pierre de Lydie : *Lapis Lydius, Silex Schistus Jaspideus, Basanites.*
- Pierre de Mokka : *Mochus, Mochos.*
- Pierre de miel : *Mellites.*
- Pierre de Namiest : *Arenarius (cum Gronatis)* — (Gerhard) *Chalcedonius Genuinus, seu Vulgaris, cum maculis griseis et flavis.*
- Pierre de panthere : *Jaspis Vulgaris.*
- Pierre de Périgord : *Magnesium Ochrac. Chalybeum Densum Petrocoriense.*
- Pierre de périgueux : *Idem.*
- Pierre pot : *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris.*
- Pierre de préhnit : *Silex Prehnites.*
- Pierre de rasoir : *Arenarius Cos.*
- Pierre de remoleurs : *Idem.*
- Pierre de roche : *Petrosilex Corneus.*
- Pierre de sable : *Arenarius.*
- Pierre de St. Ambroise : *Calcarius Densus Vulgaris (cum Ferro Mineralisato Pyrite).*
- Pierre de soleil : *Oculus Cati, Silex Catophthalmus* — *Adularia, Feldspathum Lunare.*
- Pierre de taille calcaire : *Arenarius Margaceus.*
- Pierre de Thume : *Axinites.*
- Pierre de touche : *Lapis Lydius, Silex Schistus Jaspideus, Basanites.*
- Pierre de tripp (in Wielitzka) : *Barytis Vulgaris.*

- Pierre de vulcaine: *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare*.
- Pierre des Amazones: *Nephrites Communis, Feldspathum Amazonium*.
- Pierre des Incas: *Ferrum Mineralis. Pyrites Vulgaris? — Cuprum Mineralisatum Pyritaceum*.
- Pierre frumentaire: *Helicites*.
- Pierre hebraïque: *Granites (cum Scorlo Negro, vel Scorlo Vulgari s. Genuino)*.
- Pierre hématite: *Ferrum Ochrac. Rubrum Haematites*.
- Pierre hépatique: *Barytes Dyssodes, Hepatites, Gypsum Lapis Hepaticus*.
- Pierre judaïque: *Echinites*.
- Pierre lenticulaire: *Helicites*.
- Pierre marneuse: *Calcarius Marga Indurata*.
- Pierre marneuse argilleuse: *Idem*.
- Pierre marneuse en globules: *Calcarius Ardesia Margacea, Calcarius Bituminosus Schistus*.
- Pierre marneuse grainelée: *Calcarius Marga Indurata*.
- Pierre meulière: *Arenarius Molaris*.
- Pierre meulière du Rhin: *Caementum Tarras*.
- Pierre néphritique: *Nephrites*.
- Pierre néphritique commune: *Nephrites Communis*.
- Pierre néphritique fausse: *Steatites virescens particulis lamellosis*.
- Pierre noire (Brisson): *Ardesia Nigrita*.
- Pierre numismale: *Nautilites Nummularius*.
- Pierre obsidienne: *Silex Obsidianus*.
- Pierre ollaire: *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris*.
- Pierre ovaire: *Marmor Hammites, Marmor Oolithus*.
- Pierre pesante de Svedois: *Tungstenium, Scheelium Ochrac. Album*.
- Pierre ponce: *Silex Pumex*.
- Pierre porc: *Calcarius Suillus*.
- Pierre puante: *Idem*.
- Pierre serpentine: *Serpentinus*.
- Pierre spéculaire: *Selenites, Calcarius Gypsum Spathosum*.
- Pierre striée: *Actinotus*.
- Pierre striée asbestacée: *Actinotus Asbestiformis*.
- Pierre striée commune: *Actinotus Vulgaris*.
- Pierre striée vitreuse: *Actinotus Vitreus*.
- Pierre talqueuse: *Talcum Cosmeticum Officinarum, Talcum Vulgare s. Proprium Commune*.
- Pierre vitriolique: *Atramentum Plinii, Vitriolum Ferri Nativum*.
- Pierre volante: *Arsenicum Nativum*.
- Pinite: *Pinites*.
- Pipérine: *Caementum Tarras*.
- Piquant d'oursin: *Echinites*.
- Pisolithe: *Marmor Hammites, Marmor Oolithus—Pisolithus*.
- Pisolite: *Pisolithus*.
- Pissasphalt: *Bitumen Malta, Bitumen Tenax*.
- Plasme: *Plasma*.
- Platine: *Platina*.
- Platine vierge: *Platina Nativa*.
- Plomb: *Plumbum*.
- Plomb antimonie: *Plumbum Mineralisatum Galena Vulgaris*.
- Plomb blanc (Sage): *Molybdaenum Galenare*.
- Plomb de mer: *Molybdaenum*.
- Plomb de mine: *Idem*.
- Plomb minéralisé avec l'acide aérien: *Plumbum Mineralis. Album*.
- Plomb minéralisé avec l'acide phosphorique: *Plumbum Mineralis. Viride*.

- Plomb noir: *Plumbum Mineralis. Nigrum.*
 Plomb phosphorique: *Plumbum Min. Viride.*
 Plomb spathique: *Molybdaenum Galenare.*
 Plomb strié: *Plumbum Mineral. Galena Vulgaris.*
 Plomb terreux gris: *Plumbum Ochrac. Brunum.*
 Plomb terreux gris compacte: *Plumbum Ochrac. Griseum Induratum.*
 Plomb terreux jaune: *Plumbum Ochrac. Argillaeforme Citrinum.*
 Plomb terreux rouge: *Plumbum Ochrac. Rubrum.*
 Plombagine: *Graphites.*
 Plombagine charbonneuse: *Anthracolithes, Graphites Carbo.*
 Poilite: *Porphyrius Piceus — Opalus Piceus.*
 Poix adamantine: *Adamantinus, Spathum Adamantinum, Adamantinus Corundum.*
 Poix minerale: *Bitumen Malta, Bitumen Tenax — Asphaltum Terreum, Cedria Terrestris, Bitumen Asphaltum Terrosum.*
 Porphyre: *Saxum Porphyreum, Porphyrius.*
 Porphyre à gros grains de différente nature: *Breccia Silicea.*
 Porphyre brocatelle: *Saxum Porphyreum, Porphyrius.*
 Porphyre rouge à tache noires: *Syenites.*
 Porphyre schisteux: *Porphyrius Schistus, Schistoporphyrius.*
 Porphyre verd antique: *Ophites.*
 Porphyrite: *Porphyrius Argillaceus.*
 Porus à feuilles cohérentes rhomboidales (Gerhard): *Spathum.*
 Porus cubique (Gerh.): *Idem.*
 Porus décaédre (Gerh.): *Idem.*
 Porus dodécaédre (Gerh.): *Id. Mantissa.*
 Porus en poudre (Gerh.): *Calcarius Stalactites.*
 Porus équilateral (Gerh.): *Spathum.*
 Porus granatique (Gerh.): *Idem.*
 Porus hexagone (Gerh.): *Idem.*
 Porus prismatique (Gerh.): *Id.*
 Porus pyramidal (Gerh.): *Idem.*
 Porus rhomboidal (Gerh.): *Id.*
 Potelot: *Molybdaena.*
 Poudingue: *Breccia Silicea.*
 Poudingue volcanique (Faujas de St. Fond): *Breccia Vulcanica.*
 Poudre à mouches: *Arsenicum Nativum.*
 Pouzzolane: *Puteolana.*
 Pras: *Quarzum Prasius.*
 Précipité perse: *Mercurius perse praecipitatus natus, Hydrargyrum Praecipitat. Rubrum Nativum.*
 Préhnite: *Prehnites.*
 Prime d'améthiste: *Amethystus (Albus).*
 Prime d'émeraude: *Plasma — Quarzum Prasius — (Gmelin) Jaspis Vulgaris (Viridis).*
 Prime de rubis: *Granatus Nobilis.*
 Prussiate de fer: *Ferrum Ochre, Coeruleum.*
 Prussiate de fer natif: *Idem.*
 Prussiate de fer silice: *Idem.*
 Pseudochrysolithe: *Olivinus.*
 Pyrite arsenicale: *Arsenicum Min. Pyritac. Vulgare.*
 Pyrite arsenicale tenante argent (R. d' L'isle): *Arsenicum Min. Pyritaceum Argentiferum.*
 Pyrite aurifère (Monnet): *Aurum Mineralisatum mediante ferro (Gronstedt).*
 Pyrite blanche: *Arsenicum Mineralis. Pyritac. Vulgare.*
 Pyrite blanche arsenicale: *Idem.*
 Pyrite brune: *Ferrum Min. Pyrites Hepaticus.*
 Pyrite brune martiale: *Idem.*

- Pyrite cendrée : *Arsenicum Min. Pyr. Vulgare.*
 Pyrite couleur de foie : *Ferrum Min. Pyrites Hepaticus.*
 Pyrite cristallisée : *Arsenicum Min. Pyritac. Vulgare.*
 Pyrite cuivreuse : *Cuprum Min. Pyritaceum.*
 Pyrite d'alun : *Ferrum Min. Pyrites Vulgaris.*
 Pyrite d'argent (Henkel) : *Arsenicum Miner. Pyritac. Argentiferum.*
 Pyrite d'arsenic : *Nicolum Min. Cupreum.*
 Pyrite d'arsenic rougeâtre : *Idem.*
 Pyrite d'or : *Aurum Mineralisatum mediante ferro.*
 Pyrite d'orpiment : *Arsenicum Min. Pyritac. Vulgare.*
 Pyrite de cuivre : *Cuprum Min. Pyritaceum.*
 Pyrite de cuivre jaune : *Idem.*
 Pyrite dure : *Ferrum Min. Pyrites Vulgaris.*
 Pyrite en boules : *Idem.*
 Pyrite en gateaux : *Idem.*
 Pyrite en globules : *Idem.*
 Pyrite en groupes de raisins : *Idem.*
 Pyrite en stalactites : *Idem.*
 Pyrite hépatique : *Ferrum Min. Pyrites Hepaticus.*
 Pyrite jaune : *Cuprum Min. Pyritaceum.*
 Pyrite martiale : *Ferrum Miner. Pyrites Vulgaris.*
 Pyrite martiale en crêtes de coques (R. d. L'isle) : *Ferrum Min. Pyrites Hepaticus.*
 Pyrite molle : *Ferrum Min. Pyrites Vulgaris.*
 Pyrite pierreuse d'arsenic : *Arsenicum Min. Pyritac. Vulgare (Bomare).*
 Pyrite polygone : *Ferrum Min. Pyrites Vulgaris.*
 Pyrite pyramidale : *Ferrum Min. Pyrites Radiatus.*
 Pyrite solide : *Ferrum Min. Pyrites Vulgaris.*
 Pyrite sulfureuse : *Idem.*
 Pyrite sulphureuse tenante d'argent (R. d. L'isle) : *Cuprum Miner. Pyritac. (Argentiferum).*

Q.

- Quarz : *Quarzum.*
 Quarz aride : *Quarzum fragile (Wall.), Quarzum fragile rigidum facie granulati (Wall).*
 Quarz avanturine : *Arenarius Avanturino.*
 Quarz carié : *Caementum Tarras.*
 Quarz cassant ; *vid. Quarz aride.*
 Quarz coloré : *Quarzum Vulgare.*
 Quarz cristallisé : *Crystallus Montana.*
 Quarz cristallisé verd : *Quarzum Prasius.*
 Quarz cristallisé violet : *Quarzum Amethystus.*
 Quarz de roses : *Quarzum Roseum, Quarzum Lactescens.*
 Quarz en galets : *Crystallus Montana (cumulati).*
 Quarz feuilleté : *Feldspathum, Silex Spathum — Quarzum Vulgare (cellulosum vel lamellatum).*
 Quarz granulé en végétation : *Quarzum Vulgare (Stalactiforme).*
 Quarz gras : *Quarzum Pingve.*
 Quarz laiteux : *Quarzum Lactescens, Quarzum Roseum.*
 Quarz spatheux : *Quarzum Vulgare (cellulosum vel lamellatum).*
 Quarz transparent : *Quarzum Vulgare — Crystallus Montana.*
 Quarz transparent et violet (Sage) : *Quarzum Amethystus.*
 Quarz vulgaire : *Quarz. Vulgare*

R.

Réalgar: *Arsenicum Mineral.*
Rhizigallum Rubrum.

Realgar natif: *Arsenicum Min.*
Rhizigallum — Arsenic. Min.
Rhizig. Rubrum (R. d. L. isle).

Regule d'antimoine natif: *Antimonium Nativum.*

Regule d'arsenie natif: *Arsenicum Nativum.*

Regule de bismuth: *Idem.*

Roche à aiguiser: *Saxum Cotarium.*

Roche de corne: *Petrosilex Corneus.*

Roche de corne cristallisée: *Scorlus Vulgaris s. Genuinus.*

Roche de corne feuilletée (Saussure): *Hornblenda Schista.*

Roche de corne luisante: *Idem.*

Roche de corne mêlée du schirl: *Waca.*

Roche de corne, qui se divise en cubes: *Idem.*

Roche de corne striée: *Hornblenda.*

Roche de corne striée basaltique: *Hornblenda Basaltica.*

Roche de corne striée schisteuse: *Hornblenda Schista.*

Roche de corne striée vulgaire: *Hornblenda Vulgaris.*

Roche de Granat: *Granatus Vulgaris.*

Roche de serpentine: *Serpentinus.*

Roche feuilletée (Saussure): *Gneissium — Saxum Fornacum.*

Roche ferrugineuse: *Syenites.*

Roche mamellonnée: *Amygdalites,*

Saxum Glandulosum,
Saxum Amygdaloides.

Roche metallifere: *Saxum metalliferum.*

Roche meuliere: *Saxum Fornacum.*

Roche meuliere mêlée de grénat: *Saxum Fornacum (cum Granato).*

Roche meuliere mêlée de schirl: *Saxum Fornacum (cum Scorlo Vulgari s. Genuino).*

Roche poilitique spathique: *Porphyrius Piceus.*

Roche quarzeuse mêlée de schirl: *Saxum Fornacum (cum Scorlo Vulgaris. Genuino).*

Roche sabloneuse: *Saxum Fornacum.*

Rossiclaire: *Argentum Mineralis. Rubrum.*

Rotslag de Svedois: *Zinkum Min. Blenda Bruna.*

Rubine: *Spinellus.*

Rubine balais: *Spinellus (ferri rubore).*

Rubin d'arsenic: *Arsenicum Miner. Rhizigallum Rubrum.*

Rubis: *Spinellus.*

Rubis balais: *Spinellus.*

Rubis d'arsenic: *Arsenicum Miner. Rhizig. Rubrum.*

Rubis faux: *Crystallus Montana.*

Rubis de Svisse (Davila): *Idem.*

Rubis spinell: *Spinellus.*

Rubis spinell octaédre: *Idem.*

Rubrique: *Ferrum Ochrac. Argillaceum Rubrica.*

S.

Sable d'étain: *Stannum Ochrac. Androgynum.*

Sable verd d'Atacama: *Cuprum*

Muriaticum, Atacamites.

Sables volcaniques (Dolomieu): *Cineres Vulcanici.*

- Safran de mars adstringent natif :** *Ferrum Ochrac. Rubrum et Brunum Friabile.*
Safran aperitiv : *Ferrum Ochrac. Flavum.*
Salnitre (S a u v a g e s) : *Grana calcaria (medio terrae siliceae coniuncta).*
Salpêtre natif : *Nitrum Nativum.*
Sandarac : *Arsenicum Min. Rhizig. Rubrum, Sandaraca.*
Sandarac : *Idem.*
Sanguine (B o r n) : *Ferrum Ochrac. Argillac. Rubrica — (R. d. L'isle), Ferr. Ochrac. Rubr. Haematites.*
Sapare : *Cyanites. (S a u s s u r.).*
Saphir : *Sapphirus — Ferrum Magnetes Glareosus — Silex Scorlus Electricus.*
Saphir d'eau : *Crystallus Montana.*
Saphir de lynx : *Obsidianus Vulgaris.*
Saphir d'orient (R. d. L'isle) : *Sapphirus.*
Saphir faux : *Crystallus Montana.*
Sappare , vide Sapare.
Sarde : *Carneolus (flavo-ruber).*
Sardachat : *Sardonyx.*
Sardoine : *Carneolus.*
Sardoine oillée : *Carneolus (in medio flavus vel ruber cum albo circulo).*
Sargone : *Circonius.*
Savon de roche : *Argilla Saponaria, Sapo.*
Savon de terre : *Idem.*
Savon fossile : *Idem.*
Savoniere : *Idem.*
Schirl : *Silex Scorlus.*
Schiste à aiguiser : *Arenarius Cos.*
Schiste à polir : *Silex Schistus.*
Schiste alumineux : *Ardesia Aluminaris.*
Schiste argilleux : *Ardesia Tegularis, Schistus Ardesia Tegularis.*
Schiste bitumineux : *Ardesia Bituminosa.*
Schiste charbonneux : *Idem.*
Schiste dur : *Ardesia Tegularis.*
Schiste en forme des rognons : *Calcarius Ardesia Margacea, Calcarius Bituminosus Schistus.*
Schiste hornblendique : *Hornblenda Schista.*
Schiste siliceux commun : *Waca.*
Schörl : *Scorlus Vulgaris s. Genuinus — Hornblenda Basaltica — Scheelium Ochraceum.*
Schörl argilleux (R. d. L'isle) : *Hornblenda Vulgaris.*
Schörl blanc : *Beryllus Scorla-ceus.*
Schörl bleu : *Cyanites.*
Schörl cruciforme : *Chiastolithes.*
Schörl électrique : *Silex Scorlus Electricus.*
Schörl en filets brillants et fragile (S a u s s u r e) : *Actinotus Vitreus.*
Schörl en grandes masses (D e s m a r e s t) : *Hornblenda Vulgaris.*
Schörl en macle : *Prehnites.*
Schörl en masse : *Hornblenda Vulgaris.*
Schörl en masses informes lamelleuses (R. d. L'isle) : *Idem.*
Schörl en tiges : *Scorlus Vulgaris s. Genuinus.*
Schörl ennéaèdre : *Idem.*
Schörl feuilleté : *Hornblenda.*
Schörl feuilleté chatoyant : *Calcarius Fluor Spathosus Grisens.*
Schörl feuilleté grisâtre : *Axinites.*
Schörl fibreux blanc : *Tremolites.*
Schörl fibreux verd : *Actinotus.*
Schörl hexaèdre : *Scorlus Vulgaris s. Genuinus (G e r h.) — Hornblenda Basaltica.*
Schörl noir : *Scorlus Vulgaris s. Genuinus — Hornblenda.*
Schörl opaque (K i r w.) : *Hornblenda.*

- Schörl prismatique: *Scorlus Vulgaris s. Genuinus*. — *Hornblenda Basaltica*.
- Schörl prismatique hexagone (S a u s s u r e): *Hornblenda Basaltica*.
- Schörl rayonné: *Actinotus*.
- Schörl rayonné vitreux: *Actinotus Vitreus*.
- Schörl rayonné vulgaire: *Actinotus Vulgaris*.
- Schörl rhomboidal: *Axinites*.
- Schörl rouge: *Titanium Calciforme Commune*.
- Schörl schisteux: *Hornblenda Schista*.
- Schörl spathique (B r i s s o n): *Hornblenda Vulgaris*.
- Schörl spatheux: *Idem*.
- Schörl transparente lenticulaire (R. d. L' i s l e): *Axinites*.
- Schörl tricoté: *Actinotus*.
- Schörl verd: *Actinotus Vulgaris*.
- Schörl verd du Vesuve: *Scorlus Vulcanius*.
- Schörl violet de Dauphiné (R. d. L' i s l e): *Axinites*.
- Sel alcalin terreux: *Natron, Soda*.
- Sel amer: *Amarum Nativum, Vitriolum Epsomense Nativum*.
- Sel amer natif: *Idem*.
- Sal ammoniac des volcans: *Sal Ammoniacum Nativum Vulcanium*.
- Sel ammoniac en croutes: *Sal Ammoniacum Nativ. Vulgare*.
- Sel ammoniac en fleurs: *Sal Ammoniac. Nativ. Vulcanium*.
- Sel ammoniac natif: *Sal Ammoniac. Nativum*.
- Sel capillaire: *Vitriolum Capillare, Halotrichum*.
- Sel cathartique amer natif: *Sal Amarum Nativum*.
- Sel commun: *Muria Fossilis, Sal Fossile*.
- Sel d' Angleterre: *Amarum Nativum*.
- Sel Epsom: *Idem*.
- Sel de gemme: *Muria Fossilis, Sal Culinaris, Sal Commune*.
- Sel de Glauber: *Mirabile Vitriolum Glauberi Nativum*.
- Sel de Sedlitz: *Vitriolum Amarum Nativ.*
- Sel de Seidschütz: *Idem*.
- Sel fossile: *Muria Fossilis, Sal Fossile*.
- Sel fossile, feuilleté: *Muria Fossilis Lamellosa*.
- Sel fossile strié: *Muria Fossilis Fibrosa*.
- Sel marin: *Muria Maritima*.
- Sel mirable sec natif: *Mirabile Vitriolum Glauberi Nativ.*
- Sel mural: *Sal Amarum Nativum — Natron Nativum*.
- Sel neutre calcaire: *Vitriolum Amarum Nativum*.
- Sel Secret de Glauber: *Vitriolum Ammoniacale*.
- Selenite: *Selenites — Calcarius Gypsum Spathosum*.
- Selenite solide: *Calcarius Gypsum Fibrosum, Gyps. Striatum*.
- Semiopal: *Opalus Vilior, Opalus Xylodes*.
- Semizéolith: *Prehnites*.
- Serpentine: *Serpentinus — Talcites Micacites, Talcum Versicolor*.
- Serpentine commune: *Serpentinus Communis*.
- Serpentine de la Dauphiné (B r i s s o n): *Variolites Durancinus, Feldspathum in massa Hornblendae Vulgaris*.
- Sienit: *Syenites*.
- Soude: *Alcali Minerale Nativum — Soda Nativa, Natrum Nativum*.
- Soude blanche d' Egypte: *Idem*.
- Soufre d' oré natif d' antimoine (S a g e): *Antimonium Min.*

- Rubrum*, *Sulfur auratum antimonii nativum*.
 Soufre natif: *Sulfur Nativum*.
 Soufre natif volcanique: *Sulfur Nativum Vulcanicum*.
 Soufre natif vulgaire: *Sulfur Nativ. Vulgare*.
 Soufre rouge: *Arsenicum Min. Rhizigall. Rubrum*.
 Soufre transparent cristallisé (S a g e): *Sulfur Nativum*.
 Soufre vierge: *Idem*.
 Soufre vierge en filets: *Sulphur Nativum Vulcanicum*.
 Soufre vierge vif en fleurs: *Idem*.
 Souple de lait: *Hyacinthus*.
 Spath adamantin: *Adamantinus Corundum*.
 Spath brun: *Calcarius Brunescens Spathosus, Magnesiata Spathosa*.
 Spath calcaire: *Spathum*.
 Spath calcaire couleur de nacre: *Calcarius Schistospathosus, Schistospathum*.
 Spath calcaire muriatique (R. d. L'isle): *Calcarius Talcosus, Picrospathum*.
 Spath calcaire strié (S a g e): *Calcarius Stalactites*.
 Spath changeant: *Talcum Versicolor, Talcites Micacites*.
 Spath compact: *Calcarius Fluor Spathosus*.
 Spath composé: *Calcarius Talcosus, Picrospathum*.
 Spath cristallisé: *Spathum*.
 Spath cristallisé en cylindres (S a g e): *Calcarius Stalactites Fibrosus*.
 Spath cristallisé en prismes à douze pans (S a g e): *Spathum*.
 Spath cristallisé en prismes à six pans terminé par une pyramide (S a g e): *Idem*.
 Spath cristallisé en prismes à trois pans (S a g e): *Idem*.
 Spath cubique: *Idem*.
 Spath de champs: *Silex Spathum, Felaspathum*.
 Spath de champs changeant: *Feldspathum Labradorium s. Variabile*.
 Spath de champs vulgaire: *Feldspathum Vulgare*.
 Spath dodécaèdre en couches: *Barytis Lamellosa*.
 Spath en disques: *Idem*.
 Spath en farine: *Terra Ponderosa s. Barytica*.
 Spath en feuilles: *Idem*.
 Spath étincellant: *Feldspathum*.
 Spath feuilleté: *Calcarius Schistospathosus, Schistospathum*.
 Spath fluor: *Calcarius Fluor Spathosus*.
 Spath fusible (S a g e, Desmarrest): *Idem*.
 Spath gypseux en plumes: *Calcarius Gypsum Fibrosum, Gypsum Striatum*.
 Spath grainelé: *Spathum*.
 Spath hexagone: *Spathum — Barytis*.
 Spath lenticulaire (S a g e): *Spathum*.
 Spath octogone: *Barytis*.
 Spath perlé (R. d. L'isle): *Calcarius Brunescens Spathosus, Magnesiata Spathosa*.
 Spath pesant: *Barytis*.
 Spath pesant compact: *Barytes Densus*.
 Spath pesant feuilleté: *Barytis Lamellata*.
 Spath pesant granulé: *Barytis Granularis*.
 Spath pesant terreux: *Terra Ponderosa s. Barytica*.
 Spath pesant testacé: *Barytis Lamellata*.
 Spath pice: *Porphyrius Piceus*.
 Spath prismatique: *Barytis Lamellata*.
 Spath pyramidal: *Idem*.
 Spath quarré: *Idem*.
 Spath rhomboidal: *Spathum*.
 Spath schisteux: *Calcarius Schistospathosus, Schistospathum*.

Spath talqueux: *Calcarius Talcosus*, *Picrospathum*.

Spath tétraédre: *Barytis Lamellosa*.

Spath transparent: *Spathum*.

Spath vitreux en tables ou en cretes de coques (R: d. L' isle): *Barytis Lamellata*.

Spath vitreux par masses informes: *Calcarius Fluor Densus*.

Spath vulgaire: *Barytis Stillatitia*.

Stalactite: *Calcarius Stalactites*.

Stalactite globuleuse: *Pisolithus*.

Stéatite: *Steatites* — *Chlorites terrea*.

Stéatite de la Chine: *Steatites*.

Stéatite feuilletée: *Steatites Vi-rescens particulis lamellosis*, *Steatitis lamellosa*.

Stéatite lamellée: *Idem*.

Strontianit: *Strontianites*.

Styteroid (Gerhard): *Argilla Aluminaris Mollis*, *Pissaxylon Aluminosum*.

Succin: *Succinum*.

Succin blanc: *Succinum Album*.

Succin carabé: *Succinum*.

Succin jaunâtre: *Succin. Flavum*.

Succin jaun: *Idem*.

Sulfate d'alumine: *Alumen Nativum*, *Vitriolum Alumen Nativum*.

Sulfate de baryt: *Barytis*.

Sulfate de chaux: *Gypsum*, *Calcarius Gypsum*.

Sulfate de cuivre: *Vitriolum Cupri Nativum*.

Sulfate de fer: *Vitriolum Ferri Nativum*.

Sulfate de Zink: *Vitriolum Zinci Nativum*.

Sulfure d'antimoine: *Antimonium*, *Stibium Min. Griseum*.

Sulfure d'argent: *Argentum Miner. Cuprifera*.

Sulfure d'étain: *Stannum Min. Pyritaceum*.

Sulfure de bismuth: *Wyzmutum Min. Galenare*.

Sulfure de cuivre: *Cuprum Min. Nitidum s. Vitratum*.

Sulfure de molybdène: *Molybdaenum*.

Sulfure de plomb: *Plumbum Miner. Galena*.

Sulfure de Zinc: *Zinkum Min. Blenda*.

T.

Talc: *Talcum (Proprium)*.

Talc blanc: *Talcum Cosmeticum Officinarum*, *Talcum Vulgare s. Proprium Commune*.

Talc commun: *Idem*.

Talc de Montmartre: *Selenites*, *Calcarius Gypsum Spathosum*.

Talc de Passy (de la Hire): *Idem*.

Talc de platre (d. l. Hire): *Id.*

Talc de Venise: *Talcum Vulgare s. Proprium Commune*. — (Estner) *Talcum Ollaris*, *Lapis Ollaris*.

Talc endurci: *Talcum Ollaris*, *Lapis Ollaris*.

Talc glacé en masse: *Talcum Cosmeticum Officinarum*.

Talc grenu couleur d'argent: *Argentum Min. Corneum Lacteam*.

Talc jaune: *Talcum Vulgare s. Proprium Commune*.

Talc marbre: *Steatites*.

Talc noirâtre de Briançon: *Idem*.

Talc schisteux feuilleté: *Chloritis Schistosa (Forster)*.

Talc schisteux gris verdâtre: *Id.*

Talc stéatite: *Steatites*.

- Talc terreux : *Talcum Terreum*, *Talcum Squamosum*.
 Talc terreux blanc très léger spongieux : *Spuma Maris*.
 Talc terreux d'un verd grisâtre : *Chloritis Terreæ*.
 Talc Venetien, *vide* Talc de Venise.
 Talc verdâtre, *vide* Talc de Venise.
 Talc verd de Briançon : *Steatites*.
 Talc verd de Venise, *vid.* Talc de Venise.
 Talc verd vulgaire, *vid.* Talc de Venise.
 Talcite : *Talcitès*, *Talcum Steatites Lamellaris*.
 Tarras : *Caementum Tarras*.
 Terre à brique : *Argilla Figulina*.
 Terre à chalumeau : *Spuma Maris* (in Canada).
 Terre à foulons : *Talcum Fullo-num*.
 Terre à pipe : *Argilla Figulina*.
 Terre à plâtre : *Gypsum Terræ-forme*.
 Terre à porcelaine : *Argilla Porcellana*.
 Terre à potier : *Argilla Figulina*.
 Terre alumineuse : *Argilla Aluminaris Mollis*, *Pissaxylon Aluminosum*.
 Terre argilleuse pure : *Argilla Pura*.
 Terre bitumineuse : *Pissaxylon Friabile*.
 Terre bleu de montagnes : *Cuprum Ochrac. Chrysocola*.
 Terre bolaire : *Argilla Bolus*.
 Terre calaminaire : *Zinkum Miner. Calamina*.
 Terre calcaire : *Agaricus Mineralis*, *Farina Calcaria*, *Lac Lunæ*, *Creta Farinacea*.
 Terre calcaire avec de bitume : *Calcarius Suillus*.
 Terre calcaire combiné avec l'acide tungstenique : *Schelium Ochrac. Album, Tungstenium*.
 Terre d'alun : *Argilla Pura*.
 Terre d'ombre : *Argilla Figulina*.
 Terre de chlorit : *Chloritis Terreæ*.
 Terre de Lemnos : *Bolus*.
 Terre de porcelaine : *Argilla Porcellana*.
 Terre de Sidney : *Australites*.
 Terre de Tripoli : *Tripolitana*.
 Terre de Verone : *Argilla Viridis s. Veronensis*.
 Terre écumeuse : *Spuma Maris*.
 Terre glaise belle de Montmartre : *Lithomarga Indurata*.
 Terre jaune : *Argilla Lutea*, *Luteoargilla*.
 Terre manganèse : *Zinkum Min. Blenda — Magnesia Alba strictè sic dicta*.
 Terre manganèse ferrugineuse : *Magnesium Ochrac. Rubrum*.
 Terre manganèse noir : *Magnesium Nigrum*.
 Terre marneuse : *Calcarius Marga Friabilis*.
 Terre martiale bleue : *Ferrum Ochrac. Coeruleum*.
 Terre nitreuse : *Nitrum Nativum*.
 Terre noire de Montmartre : *Lithomarga Indurata*.
 Terre pesante vitriolé : *Barytis Terrestris*.
 Terre porcelaine : *Argilla Porcellana*.
 Terre rouge : *Ferrum Ochrac. Argillac. Rubrica*.
 Terre sigilleuse : *Argilla Bolus*.
 Terre calcaire : *Talcum Squamosum*, *Talcum Terreum*.
 Terre talqueuse : *Idem*.
 Terre talqueuse verdâtre : *Chloritis Terreæ — Chloritis Vulgaris*.
 Terre tuffière : *Calcarius Tophus*.
 Terre verte : *Argilla Viridis s. Bononiensis*.
 Terre verte de montagnes : *Cuprum Ochrac. Chrysocola*.

Tête de Meduse: <i>Caput Medusae.</i>	Tremolite: <i>Tremolites.</i>
Tincal: <i>Borax Tinkal.</i>	Tremolite asbestacé: <i>Tremolites Asbestiformis.</i>
Tincar: <i>Idem.</i>	Tremolite commune: <i>Tremolites Vulgaris.</i>
Tire-cendre: <i>Silex Scorlus Electricus.</i>	Tremolite vitreux: <i>Tremolites Vitreux.</i>
Topaze: <i>Topazius.</i>	Tripoli: <i>Tripolitana.</i>
Topaze d'orient (R. d. L'isle): <i>Topazius.</i>	Tripoli vulgaire: <i>Idem.</i>
Topaze de Boheme: <i>Crystallus Montana.</i>	Trochite: <i>Trochites, Trochiti, Trochitae.</i>
Topaze de Saxe: <i>Topazius.</i>	Tuf Calcaire: <i>Calcarius Stalactites Fibrosus.</i>
Topaze de Bresil: <i>Topazius.</i>	Tungstate calcaire: <i>Scheelium Ochrac. Album, Tungstenium.</i>
Topaze enfumée: <i>Crystallus Montana.</i>	Tungstate magnesié: <i>Scheelium Ochraceum.</i>
Topaze fausse: <i>Idem.</i>	Tungstène, <i>vide</i> Tungstate calcaire.
Topaze, <i>vide</i> Topase.	Turbinite: <i>Turbinites.</i>
Topazier faux: <i>Crystallus Montana.</i>	Turquoise: <i>Turcosa.</i>
Tourmale: <i>Silex Scorlus Electricus.</i>	Turquoise de nouvelle roche: <i>Idem.</i>
Tourmaline: <i>Idem.</i>	Turquoise de vieille roche: <i>Idem.</i>
Tourpeline: <i>Idem.</i>	Turquoise occidentale: <i>Idem.</i>
Trapp: <i>Silex Schistus Vulgaris, Waca.</i>	Turquoise orientale: <i>Idem.</i>
Trapp noir: <i>Lapis Lydius.</i>	
Trassel: <i>Caementum Tarraş.</i>	

U.

Uranite: <i>Uranium.</i>	Uranite terreux: <i>Uranium Ochraceum.</i>
Uranite spathique: <i>Uranium Min. Viride.</i>	

V.

Verd d'azur: <i>Cuprum Ochr. Chrysocolla — Cuprum Ochr. Malachites.</i>	Verd de montagne, <i>vide</i> Verd d'azur.
Verd de cuivre: <i>Idem.</i>	Verd de montagne strié: <i>Cupr. Ochrac. Malachites Fibrosus.</i>
Verd de cuivre impure (R. d. L'isle): <i>Cuprum Ochrac. Chrysocolla.</i>	Verd martial: <i>Vitriolum Ferri Nativum.</i>
Verd de cuivre strié (R. d. L'isle): <i>Cuprum Ochrac. Malachites Fibrosus.</i>	Verdet naturel: <i>Cuprum Ochrac. Chrysocolla.</i>
Verd de gris naturel: <i>Cuprum Ochrac. Chrysocolla.</i>	Vermeille: <i>Granatus Nobilis — Spinellus.</i>
	Vermiculite: <i>Vermiculites.</i>
	Verre d'arsenic natif (Sage): <i>Arsenicum Nativum.</i>

- Verre de Moscovie: *Mica Membranacea*.
 Verre volcanique: *Medium inter Chalcedonium et Opalum*.
 Vitriol blanc: *Vitriolum Zinci Nativum*.
 Vitriol bleu: *Vitriolum Cupri Nativum*.
 Vitriol celest: *Idem*.
 Vitriol d'azur: *Idem*.
 Vitriol de cuivre: *Idem*.
 Vitriol de fer: *Vitriolum Ferri Nativum*.
 Vitriol de Glossar bleu: *Vitriolum Zinco-Cupri Nativum*.
 Vitriol de Glossar verd: *Vitriolum Zinco-Ferri Nativum*.
 Vitriol de magnésie (R. d. L' isle): *Sal Amarum Nativum*.
 Vitriol de Salzbourg: *Vitriolum Ferro-Cupri Nativum*.
 Vitriol de Venus: *Vitriolum Cupri Nativum*.
 Vitriol de Zink: *Vitriolum Zinci Nativum*.
 Vitriolum de mars: *Vitriolum Ferri Nativum*.
 Vitriol martial: *Idem*.
 Vitriol mixte (B o m a r e): *Vitriolum Nativum*.
 Vitriol natif: *Idem*.
 Vitriol verd: *Vitriolum Ferri Nativum*.
 Volutite: *Cochlites*.

W.

- Wacce: *Waca*.
 Witherite: *Witherites*.
 Wolfram: *Scheelium Ochraceum*.
 Wolfram de couleur blanche (R. d. l. isle): *Scheelium Ochrac. Album, Tungstenium*.

Z.

- Zéolith: *Zeolithus*.
 Zéolith bleu: *Lazurus*.
 Zéolith capillaire: *Zeolithus Radiatus*.
 Zéolith commun: *Idem*.
 Zéolith compacte: *Zeolith. Densus*.
 Zéolith cristallisé: *Zeolith. Radiatus - Lamellosus*.
 Zéolith cubique: *Zeolithus Cubicus*.
 Zéolith en globule à rayons divergens (R. d. L' isle): *Zeolithus Radiatus*.
 Zéolith en tiger: *Idem*.
 Zéolith en stalactite: *Idem*.
 Zéolith farineuse: *Zeolithus Farinaceus*.
 Zéolith feuilleté: *Zeolithus Spathosus s. Lamellosus*.
 Zéolithe fibreuse: *Zeolithus Radiatus*.
 Zéolith friable: *Zeolithus Farinaceus*.
 Zéolith informe (G e r h.): *Zeolithus Densus*.
 Zeolith lamellé: *Zeolithus Spathosus s. Lamellosus*.
 Zéolith raïé: *Zeol. Radiatus*.
 Zéolith rayonné: *Idem*.
 Zeolith verdâtre: *Prehnites*.
 Zéolith vitreux: *Silex Marecanites*.
 Zinc: *Zinkum*.
 Zine gris: *Zincum Griseum*.
 Zinc mineralisé par l'acide aérien (S a g e): *Zinkum Mineralisat. Calamina*.
 Zinc mineralisé par le soufre (S a g e): *Zinkum Min. Blenda*.
 Zinc spathique: *Zinkum Miner. Calamina Lamellosa*.
 Zinnopel de Hongrie: *Jaspis Sinopis v. Sinopea v. Sinopica*.
 Zoolithe: *Zoolithus*.

LEXICON MINERALOGICUM
ANGLICO LATINUM.

LEXICON MINTHAELOGICUM

AUGUSTO J. J. J. J.

A.

- A**damantin - spar : *Adamantinus*.
- Agaric-mineral (Hirwan) : *Agaricus Mineralis*.
- Agate : *Achates*.
- Agate white : *Chalcedonius Vulgaris*.
- Alabaster : *Calcarius Gypsum Densum, Alabastrum*.
- Alum native : *Alumen Nativum*.
- Alumslate : *Ardesia Alumina-ris*.
- Alumstone : *Argilla Aluminaris, Petra Aluminaris, Argilla Romana (Tolfensis)*.
- Amalgamated whit Silver : *Hydrargyrum Argentatum, Amalgama Argenti*.
- Amber Yellow : *Succinum Flavum*.
- Amethyst : *Amethystus*.
- Amiantus : *Amiantus*.
- Antimonial-ore, grey : *Antimonium s. Stibium Mineralisatum Griseum*.
- Antimonial-ore, purple (Forster) : *Antimonium Mineralisatam Rubrum*.
- Antimonial-ore, red : *Idem*.
- Antimony : *Stibium, Antimonium*.
- Antimony arsenicated (Hirw.) : *Antimonium Min. Rubrum*.
- Antimony native : *Antimonium Nativum*.
- Aquamarina : *Beryllus Nobilis, Aqua-marina — Calcarius Fluor Spathosus*.
- Argentine (Hirwan) : *Calcarius Schisto-Spathosus, Schistospathum*.
- Argille pure : *Argilla Pura*.
- Argille scapiforme : *Argilla Saponaria, Sapo*.
- Arragonite : *Aragonites*.
- Arsenik : *Arsenicum*.
- Arsenik native : *Arsenicum Nativum*.
- Arsenik white (Forst.) : *Arsenicum Album, Calx Arsenici Nativa*.
- Arsenikal-ore, calciforme : *Idem*.
- Asbest : *Asbestus*.
- Asbestus : *Idem*.
- Asbestus common : *Asbestus Vulgaris*.
- Asbestus plumose (Forst.) : *Actinotus Vulgaris*.
- Asbestus unripe : *Asbestus Immaturus, Asbestus Vulgaris*.
- Ashdrawer : *Silex Scorlus Electricus*.
- Axestone : *Nephrites Punammu*.

B.

- B**arolith (Hirwan) : *Witherites*.
- Baroselenit (Hirw.) : *Barytis Lämellata*.
- Baryte, aereted : *Barytis Witheringii, Witherites*.
- Baryte, compact : *Barytis Compacta, Barytis Ponderosa Densa*.

- Baryte, curve testaceous: *Barytis Stillatitia*.
 Baryte, earthy: *Terra Ponderosa* s. *Barytica*.
 Baryte, granulated: *Barytis Granularis*.
 Baryte, right testaceous: *Barytis Lamellosa*.
 Basaltes: *Basaltes*.
 Basaltine: *Hornblenda Basaltica*.
 Bathstone: *Marmor Hammites*, *Marmor Oolithus*.
 Beat geanthrax: *Pissaxylon Friabile*.
 Bed black: *Ardesia Tegularis*, *Schistus Ardesia Tegularis*.
 Bed hard: *Idem*.
 Bell-metall-ore: *Stannum Mineralisatum Pyritaceum*.
 Beryll: *Beryllus*, *Aqua Marina*.
 Beryll schirlaceous: *Beryllus Scorlaceus*.
 Bismuth: *Wyzmutum*.
 Bismuth mineralised: *Wyzmutum Mineralis. Galenare*.
 Bismuth native: *Wyzmutum Nativum*.
 Bismuth-ore (Forst.): *Wyzmutum Mineralis. Galenare*.
 Bittersalt: *Sal Amarum Nativum*.
 Blacklead: *Molybdaenum*.
 Blackstone: *Amygdalites*, *Saxum Glandulosum*, *Saxum Amygdaloides*.
 Bloodstone: *Ferrum Ochraceum Rubr. Haematites* — *Heliotropium*.
 Blue, native prussien: *Ferrum Ochraceum Coeruleum*.
 Blymalm: *Plumbum Min. Viride*.
 Blymalm, green: *Idem*.
 Bole: *Bolus*.
 Bolognianstone: *Barytis Radiatus*, *Lapis s. Phosphorus Bononiensis*.
 Boracite: *Boracites*.
 Borax, brute: *Borax Tincal*.
 Boveycoal: *Hydrargyrum Hepaticum Bituminosum*.
 Brass: *Cuprum*.
 Brass, native: *Cuprum Nativum*.
 Breiningstone: *Arenarius Argillosus (cum Mica)*.
 Brimstone: *Sulfur Nativum*.
 Buttermilk-ore: *Argentum Mineralisatum Corneum Lactum*.

C.

- Calamine: *Zinkum Mineralisatum Calamina*.
 Calamineblende (Forst.): *Zinkum Min. Blenda*.
 Calcimurit (Kirw.): *Calcarius Talcosus, Picrospatum*.
 Calp (Kirw.): *Arenarius Quadrupum Dublinense*.
 Calx of Bismuth, native: *Wyzmutum Ochraceum*.
 Candle-coal: *Lithanthrax Candle*.
 Cannel-coal: *Idem*.
 Carabe: *Succinum Flavum*.
 Carnelian: *Carneolus*, *Sardus*, *Lapis Sardius*.
 Carnelianstone: *Idem*.
 Catseye: *Oculus Cati, Silex Catophthalmus*.
 Caulk (Hirwan): *Barytis Lamellosa*, in Derbyshire.
 Cawk (Hirw.): *Barytis Fibrosa*, in Shropshire.
 Calcedony: *Chalcedonius*.
 Chalk (Hirwan): *Creta*.
 Chalk, black: *Ardesia Nigrita*.
 Chalk, native, of Bismuth: *Wyzmutum Ochraceum*.
 Chalk, natif, of Nickel: *Nicolum Ochraceum*.
 Chalk, red: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Rubrica*.
 Chaulk, s. Caulk.
 Chert: *Petrosilex Corneus*.

- Chlorite, common: *Chlorites Vulgaris*.
 Chlorite, slate: *Chlorites Schista*.
 Chloritearth: *Chlorites Terrea*.
 Chrysoberyl: *Chrysoberyllus*.
 Chrysolithe: *Chrysolithus*.
 Chrysolithe, volcanic: *Vesuvianus*.
 Cimolite: *Cimolites*.
 Cinnabar, native: *Hydrargyrum Cinnabaris Nativa* — *Hydrargyrum Cinnabaris obscure Rubra*.
 Clay, common: *Argilla Vulgaris* — *Argilla Figulina*.
 Clay, colored (Kirwan): *Argilla Indurata*.
 Clay, indurated: *Idem*.
 Clay, pure: *Argilla Pura*.
 Clay, pyritaceous (Kirwan): *Argilla Aluminaris Mollis*, *Pissaxylon Aluminosum*.
 Clay, schistous: *Argilla Fissilis (Schista)*.
 Clay, sulphurated (Kirwan): *Petra Aluminaris*, *Argilla Aluminaris*, *Argilla Romana (Tolsensis)*.
 Coal: *Lithanthrax*.
 Coal, slate, black (Forster): *Ardesia Bituminosa*.
 Cobalt: *Cadmia*, *Cobaltum*.
 Cobalt, black (Forster): *Cobaltum Ochraceum Nigrum*.
 Cobaltblut: *Cobaltum mistum colore rubro vel flavo efflorescens*.
 Cobaltearth (Forster): *Cobaltum Ochraceum Rubrum Ferreum*.
 Cobaltocker, red: *Idem*.
 Cobaltore (Forster): *Cobaltum Mineralisatum Nitidum*.
 Cobaltore, grey: *Cobaltum Mineralisatum Chalybeum*.
 Cobaltore, white: *Cobaltum Mineralisatum Nitidum*.
 Cobaltslag (Forster): *Cobaltum Mineralisatum Chalybeum*.
 Cockle: *Scorlus Vulgaris*, seu *Genuinus*.
 Cockle, cristallized: *Idem*.
 Copper: *Cuprum*.
 Copper, native: *Cuprum Nativum*, *Cupr. crystallisatum*.
 Copperglas, red: *Cuprum Ochraceum Rubrum*.
 Copperglasore, black (Forster): *Cuprum Mineralisatum Nitidum s. Vitratum*.
 Coppermalm (Forster): *Cuprum Ochraceum Lateritium Friabile*.
 Coppernickel (Forster): *Nicolum Mineralisatum Cupreum*.
 Copperore, arsenical: *Cuprum Mineralisatum Arsenicale*.
 Copperore, azure: *Cupr. Ochraceum Lazureum*.
 Copperore, black: *Cuprum Mineralisatum Nitidum s. Vitratum*.
 Copperore, blendose (Kirwan): *Cuprum Ochraceum Lateritium Induratum*.
 Copperore, grey: *Cuprum Mineralisatum Chalybeum*.
 Copperore, marcasitical: *Cuprum Mineralisatum Pyritaceum*.
 Copperore, slaty: *Calcarius Ardesia Margacea*, *Calcarius Bituminosus Schistus*.
 Copperore, vitreous: *Cuprum Mineralisatum Nitidum s. Vitratum*.
 Copperore white: *Cuprum Mineralisatum Album*, *Cuprum Albidum*.
 Copperore, yellow: *Cuprum Mineralisatum Pyritaceum*.
 Copperpyrites (Forster): *Idem*.
 Cork, mountain: *Asbestum Suber*, *Asbestus suberiformis*.
 Crayon, black: *Ardesia Nigrita*.
 Cristal: *Crystallus Montana*.
 Cross-stone: *Chiastolithes*.
 Cyanit: *Cyanites*.

D.

Daze: *Mica*.

Diamond: *Adamas*.

Diamond, cornish: *Crystallus Montana*.

Drippingstone (Forster): *Calcarius Stalactites Fibrosus*.

Dunstone (Gmelin): *Amygdalites*, *Saxum Glandulosum*, *Saxum Amygdaloides*.

Duke of argyles marble: *Calcarius Aequabilis*, *Calcarius Densus Vulgaris*.

E.

Earth, aluminous: *Argilla Aluminaris Mollis*, *Pissaxylon Aluminosum*.

Earth, calcareous: *Agaricus Mineralis*, *Farina Calcaria*, *Lac Lunae*, *Creta Farinacea*.

Earth, green: *Argilla Viridis s. Veronensis*.

Earth gypseous: *Gypsum Terraeforme*.

Earth, vitriolated, ponderous: *Terra Ponderosa s. Barytica*.

Earth, Yellow: *Argilla Lutea*, *Luteoargilla*.

Earths, flax: *Amiantus*.

Egyptian pebbles: *Jaspis Aegyptia*.

Emerald: *Smaragdus*.

Emery: *Smiris*.

F.

Feldspar: *Feldspathum*.

Feldspar, continuous: *Calcarius Densus*.

Ferriacit: (Kirwan): (*Ferruginosus*) *Calcarius Aequabilis*, (*Ferruginosus*) *Calcarius Densus Vulgaris*.

Ferrilith (Kirwan): *Basaltes (Varietas eius)*.

Fieldspar, *vide* Feldspar.

Feldstone, compacte: *Feldspathum Densum*.

Flax, mountain: *Amiantus*, *Asbestus Amiantus*.

Flagstone (Kirwan): *Ardesia Tegularis*, *Schistus Ardesia Tegularis*.

Flint (Kirwan): *Pyromachus*.

Flint common, *Idem*.

Fluor: *Calcarius Fluor*.

Fluor, compact: *Calcarius Fluor Densus*.

Fluor, earthy: *Calcarius Fluor Terraeformis*.

Fluor loose: *Idem*.

Fluor solide: *Calcarius Fluor Terraeformis*.

Fluor sparry: *Calcarius Fluor Spathosus*.

Fötidstone: *Calcarius Suillus*.

Freestone (Kirwan): *Arenarius Argillosus*.

Fröthy-earth: *Calcarius Terreus Nitidus*.

Fuldfint: *Petrosilex corneus*.

Fullersearch: *Talcum Fullorum*.

G.

Ganil: *Calcarius Arenarius*.

Garnet: *Granatus*.

Garnet shirlaceous: *Scorlus Coccineus*.

Garnet

Garnet white: *Leucites*.
 Glas moscovy: *Mica*.
 Glascopper-ore: *Cuprum Ochraceum Rubrum*.
 Glimmer: *Mica*.
 Gold: *Aurum*.
 Gold native: *Aurum Nativum*.
 Gold white: *Platina*.
 Gossan (*cornubiensium metallifossorum*): *Scheelium Ochraceum Album, Tungstenium*.
 Granilith (*Kirwan*): *Granites (valde mixtus)*.
 Granit: *Granites*.
 Gravel: *Arena Sabulum*.
 Grindingspar: *Adamantinus*.
 Growan (*Kirwan*): *Mixtura ex Argilla, Quarzo, et Mica*.
 Guhr (*Kirwan*): *Agaricus Mi-*

neralis, Farina Calcaria, Lac Lunae, Creta Farinacea.
 Gypsum: *Gypsum, Calcarius Gypsum*.
 Gypsum, compact: *Alabastrum, Calcarius Gypsum Densum, Gypsum Aequabile*.
 Gypsum, fibrous: *Calcarius Gypsum Fibrosum, Gypsum Striatum*.
 Gypsum, foliated: *Calcarius Gypsum Lamellosum*.
 Gypsum, lamellated: *Idem*.
 Gypsum, solid: *Alabastrum, Calcarius Gypsum Densum, Gypsum Aequabile*.
 Gypsum, sparlike: *Selenites, Calcarius Gypsum Spathosum*.

H.

Haematit: *Ferrum Ochraceum Rubrum Haematites, Haematites*.
 Haematit, brown: *Ferrum Ochraceum Brunum Inquinans*.
 Heliotrope: *Heliotropium*.
 Hipstone: *Nephrites communis*.
 Hornblende: *Hornblenda*.
 Hornblende, basaltik: *Hornblenda Basaltica*.
 Hornblende, common: *Hornblenda Vulgaris*.

Hornblende, of labrador: *Hornblenda Labradorica*.
 Hornblende schirl: *Hornblenda Vulgaris*.
 Hornblendik schistus: *Hornblenda Schista*.
 Hornslate: *Idem*.
 Hornstone (*Kirwan*): *Hornblenda Vulgaris*.
 Hyacinth: *Hyacinthus*.

I.

Jack, black: *Zincum Mineralisatum Blenda*.
 Jade: *Jade*.
 Jargon: *Circonius*.
 Jasper: *Jaspis, Silex Jaspis*.
 Jasper, common: *Jaspis Vulgaris*.
 Jasper, porcelain: *Silex Jaspis Porcellanites*.
 Jasper, porcellaineous: *Idem*.
 Jasper, variegated: *Jaspis Fasciatus*.
 Iceland agat: *Obsidianus Mantissa*.

Jed: *Gagas, Lithanthrax Piceus*.
 Jet: *Idem*.
 John, blue (*Kirwan*): *Calcarius Fluor Spathosus*.
 Iron: *Ferrum*.
 Iron, native: *Ferrum Nativum*.
 Ironblende (*Kirwan*): *Uranium Mineralisatum Nigrum*.
 Ironclay: *Bolus*.
 Ironglimmer, red: *Ferrum Ochraceum Rubrum Inquinans*.

Ironore, grey (Kirwan): *Ferrum Mineralisat. Speculare.*
 Ironore, spathose: *Ferrum Ochraceum Spathiforme.*
 Ironore, white (Forst.): *Idem.*
 Ironsand: *Ferrum Magnetes Glareosus.*

K.

Ketton freestone: *Marmor Hammites, Marmor Oolithus.*
 Hilkeny-koal: *Lithanthrax Canale.*
 Hork-like wad, red: *Magnesium Ochraceum Rubrum.*
 Krita: *Creta.*
 Kupfernickel: *Cuprum Nicolai, Nicolum.*

L.

Labradorstone: *Hornblenda Labradorica, Paulites.*
 Lapis lazuli: *Lazurus.*
 Lapis nephriticus, common: *Nephrites Communis.*
 Lapis ollaris: *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris.*
 Lava: *Lava — Basaltes.*
 Lava, scoriaceous: *Lava Scoriacea.*
 Lava, spongy: *Lava Porosa.*
 Lazulite: *Lazulites.*
 Lead: *Plumbum.*
 Lead, black (Wadd): *Graphites.*
 Lead, Keswick: *Idem.*
 Leadcrystals of red colours (Forster): *Plumbum Mineralisatum Rufum.*
 Leadglance: *Plumb. Min. Galena Vulgaris.*
 Leadore, blue: *Idem.*
 Leadore, cubic (Forst.): *Idem.*
 Leadspar, black: *Plumb. Min. Nigrum.*
 Leadspar, green: *Plumb. Min. Viride.*
 Leadspar, red: *Plumbum Min. Rufum.*
 Leadspar, white: *Plumb. Min. Album.*
 Leadspar, yellow: *Plumb. Min. Flavum.*
 Leadspar, yellowish green: *Plumbum Min. Viride.*
 Leadtrail (Forst.): *Plumbum Min. Galena Plumbago.*
 Leather, mountain (Forster): *Asbestum Suber, Asbestus Suberiformis.*
 Lime, compact brown: *Calcarius Brunescens Spathosus, Magnesiata Spathosa.*
 Lime, fibrous brown: *Idem.*
 Lime, foliated brown: *Idem.*
 Limespar: *Spathum.*
 Limestone (Kirw): *Calcarius.*
 Limestone, aluminous (Forst.): *Argilla Aluminaris, Petra Aluminaris, Argilla Romana (Tolsensis).*
 Limestone, common, compact: *Calcarius Aequabilis, Calcarius Densus Vulgaris.*
 Limestone, fibrous: *Calcarius Stalactites Fibrosus.*
 Limestone, grained: *Calcarius Granularis, Calcar. Grandaeus.*
 Limestone, granulated: *Idem.*
 Limestone, solide: *Calcarius Aequabilis, Calcarius Densus Vulgaris.*
 Liverstone: *Barytes Dysodes, Hepatites, Gypsum Lapis Hepaticus.*
 Loadstone: *Magnetes.*
 Loam: *Argilla Vulgaris.*

M.

- Magnese:** *Magnesium*.
Magnet, native: *Ferrum Magnetes Vulgaris*.
Malachit: *Cuprum Ochraceum Malachites*.
Malachit, mountain green: *Idem*.
Maltacoal: *Bitumen Malta, Bitumen Tenax*.
Manganese: *Magnesium*.
Manganese, radiated: *Magnesium Ochraceum Chalybeum Radiatum*.
Marble, solide: *Calcarius Densus*.
Marble, white (Hirwan): *Calcarius Grandaevus*.
Marle: *Calcarius Marga*.
Marle argillaceous: *Lithomarga*.
Marle, compact: *Calcarius Marga Indurata*.
Marle earthly: *Calcarius Marga Friabilis*.
Marle, Indurated: *Calcar. Marga Indurata*.
Marle, loose: *Calcarius Marga Friabilis*.
Marle, schistous bituminous: *Calcarius Ardesia Margacea, Calcar. Bituminosus Schistus*.
Marlit (Hirwan): *Calcario-Ar-gillacea Marga Indurata*.
Marlit, siliciferous (Hirwan): *Calcario-Silicea Marga Indurata*.
Marrowstone: *Lithomarga*.
Mica, pure (Hirw.): *Mica*.
Milk, mountain: *Agaricus Mineralis, Farina Calcaria, Lac Lunae, Creta Farinacea*.
Mirror-ore: *Ferrum Mineralisatum Speculare*.
Molybdene: *Molybdaenum*.
Moonstone: *Adularia, Feldspathum Lunare*.
Moorstone: *Granites*.
Moscowy Glas: *Mica*.
Mountaine green: *Cuprum Ochraceum Chrysocolla*.
Mundick, arsenical: *Arsenicum Mineralisatum Pyriticosum*.
Mundick, sulphureous: *Ferrum Mineralisatum Pyrites Vulgaris*.

N.

- Natrum from Egypte:** *Alkali Minerale Nativum, Natrum, Soda*.
Needle - Tin: *Stannum Ochraceum Androgynum (aciculare crystallisatum)*.
Nickel: *Cupr. Nicolai, Nicolum*.
Nickel, aerated: *Nicolum Ochraceum*.

O.

- Ocker, black, of Cobalt:** *Cobaltum Ochraceum Nigrum*.
Ocker, yellow martial: *Ochra Ferri*.
Opal: *Opalus, Silex Opalus*.
Opal, of milkey colour: *Opalus Vulgaris*.
Opal, oriental: *Opalus Nobilis*.
Opal, the greenish (Forster): *Oculus Cati, Silex Catophthalmus*.
Ophites: *Serpentinus Nobilis*.
Or, glist: *Mica*.
Orpiment: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum Flavum*.

P.

- Pebble**, egyptian (Kirwan): *Jaspis Aegyptia*.
Pebblestone: *Pyromachus*.
Peach: *Chlorites* (Cornubiensium metallifossorum).
Peastone: *Pisolithus*.
Petrol: *Petroleum*.
Petrol, elastic: *Asphaltum s. Bitumen Elasticum*.
Phosphorite, common: *Calcarius Apatites*.
Phosphorite, earthly: *Calcarius Apatites Phosphorites*.
Pinite: *Pinites*.
Pipeclay: *Argilla Figulina*.
Pitch, fossil: *Asphaltum Terreum, Cedria Terrestris, Bitumen Asphaltum Terrosum*.
Pitch-ore: *Cuprum Lateritium Induratum*.
Pitch-coals: *Gagas, Lithanthrax Piceus*.
Plasma: *Plasma*.
Plasterstone: *Calcarius Gypsum Fibrosum, Gyps. Striatum*.
Plated-spar: *Calcarius Schistospathosus, Schistospathum*.
Platina: *Platinum*.
Polishing schistus: (*Argilla*) *Silex Schistus*.
Porcelain clay: *Argilla Porcellana*.
Portlandstone: *Marmor Hammites, Marmor Oolithus*.
Potstone: *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris*.
Potters clay: *Argilla Figulina*.
Prase: *Prasius, Quarzum Prasius*.
Pryan-tin (Forster): *Scheelium Ochraceum Album, Tungstenium*.
Pseudochrysolithe: *Olivinus*.
Pseudoschirl: *Axinites*.
Puddenstone: *Breccia Silicea*.
Puddingstone: *Idem*.
Pumicestone: *Silex Pumex*.
Purbeckstone: *Marmor Hammites, Marmor Oolithus*.
Pyrites martial (Kirwan): *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare*.

Q.

- Quarz**, allman: *Quarzum Vulgare*.
Quarz, common: *Idem*.
Quarz rhombic: *Feldspathum Vulgare*.
Quicksilver: *Hydrargyrum, Mercurius*.
Quicksilver, native: *Hydrargyrum Nativum*.
Quicksilver ore, corneous: *Hydrargyrum Salitum*.

R.

- Radiated stone**: *Actinotus*.
Radiated stone, asbestaceous: *Actinotus Asbestiformis, Actinotus Fibrosus*.
Radiated stone, common: *Actinotus Vulgaris*.
Radiated stone, glassy: *Actinotus Vitreus*.
Realgar: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum Rubrum*.
Red: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Rubrica*.

Red-chalk: <i>Idem.</i>	<i>Bitumen Asphaltum Terrosum.</i>
Reddle: <i>Idem.</i>	
Redsilverore: <i>Argentum Mineralisatum Rubrum.</i>	Rocksalt: <i>Muria Fossilis, Sal Fossile.</i>
Rockalun: <i>Argilla Aluminaris, Petra Aluminaris, Argilla Romana (Tolsensis).</i>	Roesstone: <i>Marmor Hammites, Marmor Oolithus.</i>
Rockeristall: <i>Crystallus Montana.</i>	Rottenstone: <i>Cariosus Anglorum — Tripolitana.</i>
Rockoil: <i>Bitumen.</i>	Rowleyragg (Kirw.): <i>Basaltes.</i>
Rockoil, hardened: <i>Asphaltum Terreum, Cedria Terrestris,</i>	Rubblestone (Kirwan): <i>Waca Grisea, Arenarius Griseus.</i>
	Ruby: <i>Spinellus.</i>

S.

Salt ammoniac: <i>Sal Ammoniacum Nativum.</i>	Sea-soam: <i>Spuma Maris.</i>
Salt common: <i>Muria Fossilis, Sal Fossile.</i>	Semiopal: <i>Opalus Vilis.</i>
Salt mineral: <i>Idem.</i>	Semizeolith: <i>Prehnites.</i>
Salpeter, naturel: <i>Nitrum Nativum.</i>	Serpentinstone: <i>Serpentinus.</i>
Sand, magnetic: <i>Ferrum Magnetes Glareosus.</i>	Serpentinstone, common: <i>Serpentinus Communis.</i>
Sandstone: <i>Arenarius.</i>	Shale (Kirwan): <i>Argilla Fissilis (Schista) — Ardesia Tegularis, Schistus Ardesia Tegularis.</i>
Sapphire: <i>Sapphirus.</i>	Shale, banny: <i>Ardesia Tegularis, Schistus Ardesia Tegularis.</i>
Scaproek: <i>Steatites.</i>	Shale bind (Watson): <i>Calcarius Ardesia Margacea, Calcarius Bituminosus Schistus.</i>
Schiörl: <i>Scorlus Vulgaris seu Genuinus.</i>	Shardeobalt (Forster): <i>Arsenicum Nativum.</i>
Schirl: <i>Idem.</i>	Shirl, vide Schörl.
Schistus, argillaceous: <i>Ardesia Tegularis, Schistus Ardesia Tegularis.</i>	Shoads: <i>Stannum Ochraceum Androgynum.</i>
Schistus, bituminous: <i>Ardesia Bituminosa.</i>	Siderocalcit (Kirwan): <i>Calcarius Bruneseens Spathosus, Magnesiata Spathosa.</i>
Schistus, porphyry: <i>Porphyrius Schistus, Schistoporphyrus.</i>	Sidneyearth: <i>Secundum Wedgwood; nova species terrae esse praetenditur; at iuxta Klaproth, tantum ex Terra Silicea, Argillacea, et Ferro constat.</i>
Schistus, siliceous common: <i>Waca.</i>	Silver: <i>Argentum.</i>
Schörl: <i>Scorlus Vulgaris s. Genuinus.</i>	Silver, native: <i>Argentum Nativum.</i>
Schörl, striated: <i>Actinotus Vulgaris.</i>	
Schwartz silverore: <i>Argentum Fragile, Argentum Mineralisatum Nigrum.</i>	
Scorl opaque (Kirwan): <i>Hornblenda Vulgaris.</i>	
Scorl, striated: <i>Actinotus.</i>	

- Silver, united to arsenic: *Argentum Arsenicatum*.
 Silverore, corneous: *Argentum Mineralisatum Corneum Vulgare*.
 Silverore, plumeous: *Plumbum Min. Galena Vulgaris*.
 Silverore, red: *Argentum Min. Rubrum*.
 Silverore, vitreous: *Argentum Min. Cupriferum*.
 Silverore, white: *Argentum Miner. Album*, *Plumbum Min. Antimoniale Album*.
 Singel: *Pyromachus*.
 Smergel: *Smyris*.
 Soaprock: *Steatites*.
 Soapstone: *Idem*.
 Spar: *Spathum*.
 Spar, adamantine: *Adamantinus*.
 Spar, calcareous: *Spathum*.
 Spar, changeable: *Talcites Micacites*, *Talcum Versicolor*.
 Spar, honeycomb: *Calcarius Fluor Spathosus (frustis columnaribus)*.
 Spar, martial muriatic (Kirw): *Calcarius Talcosus, Picrospathum (Ferrum continens)*.
 Spar, plated: *Calcarius Schistospathosus, Schistospathum*.
 Spar, ponderous: *Barytis*, — *Barytis Lamellosa*.
 Spar, refracting: *Spathum Pelucidum Obiecta Duplicans*.
 Spar, schistous: *Calcarius Schistospathosus, Schistospathum*.
 Spar, selenitic: *Selenites, Calcarius Gypsum Spathosum*.
 Spar, stalactical: *Calcarius Stalactites Fibrosus*.
 Spar, stellated: *Idem*.
 Spar, talcous: *Calcarius Talcosus, Picrospathum*.
 Spar, transparent (Kirwan): *Spathum*.
 Sparryfluor: *Calcarius Fluor Spathosus*.
 Sparrowgrass-stone: *Calcarius Apatites Chrysolithus*.
 Spinell: *Spinellus*.
 Spinell ruby: *Idem*.
 Stalactites: *Calcarius Stalactites*.
 Staurolith (Kirwan): *Staurolithus, Granatus Staurolithus*.
 Steatites: *Steatites*.
 Stone, argillaceous fossile: *Argilla Fissilis (Schista)*.
 Stone, coal: *Lithanthrax*.
 Stone, marrow: *Lithomarga*.
 Strontianite: *Strontianites*.
 Strontianite, vitriolated: *Coelestinus*.
 Sulphur, native: *Sulfur Nativum*.
 Swampey argillaceous-ore: *Ferrum Ochraceum Cespitosum*.
 Swinestone: *Calcarius Suillus*.

T.

- Talc: *Talcum (Proprium)*.
 Talc, common: *Talcum Cosmeticum Officinarum, Talcum Vulgares. Proprium Commune*.
 Talc, earthly: *Talcum Squamosum, Talcum Terreum*.
 Talc, indurated: *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris*.
 Talc, venetian, vide Talc, common.
 Talc, white (Forst.): *Idem*.
 Talcet (Kirw.): *Talcum Squamosum, Talcum Terreum*.
 Tar Barbadois: *Bitumen Malta, Bitumen Tenax*.
 Tar, fossile: *Petroleum*.
 Tin: *Stannum*.

Tin-ore, woodlike: *Stannum Ochraceum Cornubiense*.

Tinstone: *Stannum Ochraceum Androgynum*.

Tire marble: *Calcarius Aequalis*, *Calcar. Densus Vulgaris* (cum *Hornblenda Viridi*).

Toadstone: *Amygdalites*, *Saxum Grandulosum*, *Saxum Amygdaloides*.

Topas: *Topazius*.

Topas, yellow with green: *Chrysolithus*.

Touchstone: *Basanites*, *Silex Schistus Jaspideus*, *Lapis Lydius*,

Tremolite: *Tremolithes*.

Tremolite, asbestaceous: *Tremolithes Asbestiformis*.

Tremolite, common: *Tremolites Vulgaris*.

Tremolite, glassy: *Tremolites Vitreus*.

Tripoli: *Tripolitana*.

Trossel breast: *Spathum* (cum intermixto *Plumbo Mineralisato Galena Vulgari*) (Gmelin).

Tuchstone, vide Touchstone.

Tungstene: *Scheelium Ochraceum Album*, *Tungstenium*.

V.

Vitherit: *Witherites*.

Vitriol, native: *Vitriolum Nativum*.

Vitriol, of copper: *Vitriolum Cupri Nativum*.

Vitriol, of zink: *Vitriolum Zinci Nativum*,

W.

Wacke: *Waca*.

Wad: *Graphites*.

Wad, black (Forst.): *Magnesia*, *Magnesium calciforme* (Gerh.), *Magnesium calciforme phlogisto privatum* (Wall. Bergm.).

Waxen-vein: *Ludus Helmontii*.

Whetschistus: *Arenarius Cos*.

Whetstone: *Idem*.

Whetstone, black (Forster): *Basanites*, *Silex Schistus Jaspideus*, *Lapis Lydius*.

Whinstone (in Anglia, Scotia, Hi-

bernia): *Amygdalites*, *Saxum Glandulosum*, *Saxum Amygdaloides*.

Witherit: *Witherites*.

Wolfram: *Scheelium Ochraceum*.

Wood, mountain: *Asbestum Lignum*.

Woodlike tin-ore: *Stannum Ochraceum Cornubiense*.

Woodstone: *Lithoxylon*.

Woodtin: *Stannum Ochraceum Cornubiense*.

Y.

Yorkstone: *Arenarius Fissilis* (cum *Mica*).

Z.

Zeolithes: *Zeolithus*.

Zeolythe: *Idem*.

Zeolyte, blue: *Lazurus*.

Zeolyte, compacte: *Silex Marecanites*.

Zeolyte, common: *Zeolithus Spathosus s. Lamellosus*.

Zeolyte, farinaceous: *Zeolithus Farinaceus*.

Zimentbrass: *Cuprum ex aquis praecipitatum rubrum, Cuprum fluviale, Cuprum caementatum*.

Zinc: *Zinkum*.

LEXICON MINERALOGICUM

ITALICO LATINUM.

LEXICON MINERALOGICUM

ITALICO LATINE

A.

- Achata: *vide* Agata.
 Aqua marina: *Beryllus Nobilis*,
Aqua Marina.
 Adularia di S. Gotthardo: *Adu-*
laria, Feldspathum Lunare.
 Africano rosato antico: *Calcar-*
ius Aequabilis, *Calcar. Den-*
sus Vulgaris.
 Agarico minerale: *Agaricus Mi-*
neralis, Farina Calcaria, Lac
Lunae, Creta Farinacea.
 Agata: *Achates*.
 Agat d' Islanda: *Obsidianus*.
 Alabastro: *Alabastrum, Calca-*
rius Gypsum Densum, Gyp-
sum Aequabile.
 Alabastro agatato: *Calcarius*
Stalactites.
 Alabastro antico: *Idem*.
 Alabastro della Vernia: *Idem*.
 Alabastro di Montaluno: *Idem*.
 Alabastro di Montauto: *Idem*.
 Alabastro fiorito: *Alabastrum*
Fasciatum.
 Alabastro orientale: *Calcarius*
Stalactites.
 Alabastro pecorello: *Calcarius*
Aequabilis, Calcarius Den-
sus Vulgaris — Calcarius
Grandaeus.
 Alabastro pecorino: *Calcarius*
Stalactites.
 Alabastro tartanecato, *vide* Ala-
 bastro.
 Alabastro trinato di Siena: *Cal-*
carius Stalactites.
 Alberino: *Calcarius Aequabilis,*
Calcarius Densus Vulgaris.
 Alberino del monte gallicano:
Calcarius Densus Aequabilis
Dendriticus.
 Alotrico: *Vitriolum Capillare,*
Halotrichum.
 Alume plumoso: *Alumen Nati-*
vum, Vitriolum Alumen Na-
tivum.
 Alume nativo: *Idem*.
 Amandole: *Calcarius Densus*
Vulgaris (Viridis).
 Ambra: *Ambra Lutea, Ele-*
ctrum, Succinum.
 Ambra gialla: *Idem*.
 Ametista: *Amethystus*.
 Amianto: *Amiantus*.
 Amianto immaturo: *Asbestus*
Immaturus, Asbest. Vulgaris.
 Ammita: *Marmor Hammites,*
Marmor Oolithus.
 Antico: *Calcarius Densus Vul-*
garis.
 Antimonio: *Antimonium, Sti-*
bium.
 Antimonio aerato: *Stibium s.*
Antimonium Ochraceum.
 Antimonio nativo: *Stibium s. An-*
timonium Nativum.
 Antimonio rosso: *Antimonium*
Mineralisatum Rubrum.
 Antimonio sulfurato: *Antimoni-*
um s. Stibium Mineralisatum
Griseum.
 Antimonio sulfureo: *Idem*.
 Argento: *Argentum*.
 Argento antimoniaie: *Stibium*
Miner. Griseum Vulgare Plu-
mosum.
 Argento arsenicale (Gerhard):
Argentum Arsenicatum.
 Argento corneo: *Argentum Mi-*
neralisat. Corneum Vulgare.
 Argento nativo: *Argentum Na-*
tivum.

- Argento nero venereo: *Argentum Fragile*, *Argentum Mineralis*. *Nigrum*.
 Argento piriticoso: *Arsenikum Min. Pyritac. Argentiferum*.
 Argento rosso: *Argentum Min. Rubrum*.
 Argento salito: *Argentum Min. Corneum Vulgare*.
 Argento sulfureo: *Argentum Miner. Cupriferum*.
 Argento venereo: *Cuprum Min. Chalybeum*.
 Argilla commune: *Argilla Communis*.
 Argilla concreta: *Argilla Indurata*.
 Argilla iudurata: *Idem*.
 Argilla lavagna: *Argilla Fissilis (schista)*.
 Argilla pittoria (Volta): *Argilla Figulina (Ferruginosa)*.
 Argilla pura: *Argilla Pura*.
 Argilla saponiforme (Stütz): *Argilla Saponaria*, *Sapo*.
 Argilla schistosa (Stütz): *Argilla Fissilis (Schista)*.
 Arragonite: *Aragonites*.
 Arsenico: *Arsenicum*.
 Arsenico aerato: *Arsenicum Nativum*.
 Arsenico nativo: *Idem*.
 Arsenico piriticoso: *Arsenicum Min. Pyritaceum Vulgare*.
 Arsenico sulfureo: *Arsenicum Min. Rhizigallum*.
 Arsenico testaceo: *Arsenicum Nativum*.
 Arsenico vergine: *Idem*.
 Asbesto: *Asbestus Vulgaris*.
 Asbesto commune: *Idem*.
 Asfalto: *Asphaltum*.
 Avanturino: *Arenarius Avanturino* — (Borch in Sicilia) *Calcarius (cum Mica aurei coloris)*.

B.

- Bardiglio: *Calcarius Grandaeus*.
 Bardiglio di Carrara: *Idem*.
 Bardiglio di Serravezza: *Idem*.
 Baryte aerata: *Witherites*, *Barytes Witherites*.
 Baryte compacta: *Barytes Densus*.
 Baryte granulosa: *Barytis Granularis*.
 Baryte terrosa: *Barytis Terrestris*.
 Baryte testacea curva: *Barytis Stillatitia*.
 Baryte testacea dritta: *Barytis Lamellata*.
 Basalte: *Basaltes*.
 Basalte pidocchioso (Ferber): *Basaltes (cum Leucita)*.
 Beletta: *Arena (subtilis alba, ex provincia Brenta)*.
 Berillo: *Beryllus* — (Estner) *Beryllus Nobilis*.
 Beryllo scorlaceo: *Beryllus Scorlaceus*.
 Berilloscori: *Idem*.
 Bianco antico: *Calcarius Grandaeus*.
 Bianco de Carrara: *Idem*.
 Biggio: *Calcarius Densus Vulgaris (Nigricans)*.
 Biggio di Conpioppi: *Idem*.
 Biggio di Ortacio: *Idem*.
 Biggio di Poppi: *Idem*.
 Biggio di Rovezano: *Idem*.
 Bismuto: *Wyzmutum*.
 Bismuto nativo: *Wyzmutum Nativum*.
 Bismuto sulfurato: *Wyzmutum Min. Galenare*.
 Bismuto sulfureo: *Idem*.
 Blenda: *Blenda* — *Hornblenda Vulgaris*.
 Blenda solforescente: *Hornblenda Flava*.
 Bolo: *Bolus*.

Borace nativo: *Borax Tincal*.
 Boracite: *Boracites*.
 Breccia: *Breccia*.
 Breccia d' Egitto: *Breccia (ex fragmentis Calcarii Densi, v. Calcar. Grandaeui constans)*.
 Breccia della Rufina: *Idem*.
 Breccia delle colonnine: *Idem*.
 Breccia de Vincentino: *Idem*.
 Breccia di Maremma: *Idem*.
 Breccia di Massumano: *Idem*.
 Breccia di Marguerita: *Idem*.
 Breccia di pietra santa: *Idem*.

Breccia di Pisa: *Idem*.
 Breccia di Siena: *Idem*.
 Breccia verde d' Egitto: *Breccia Aegyptia*.
 Brocatello: (*Variegatus*) *Calcarius Aequabilis, Calcarius Densus Vulgaris*.
 Brocatello di Maremma: *Idem*.
 Brocatello di Spagna: *Idem*.
 Brocatello rosso: (*Ruber*) *Porphyrius (cum Flavio Feldspatho)*.

C.

Cadmia: *Cobaltum, Cadmia — Zinkum*.
 Calce bruno compatto (Stütz): *Magnesiata Spathosa Densa*.
 Calce bruno fibroso: *Calcarius Brunescens Spathosus Fibrosus*.
 Calce bruno fogliato: *Magnesiata Spathosa Lamellata*.
 Calce di Arsenico: *Arsenicum Ochraceum Album*.
 Calce di Bismutho: *Wyzmutum Ochraceum*.
 Calce di Cobalto: *Kobaltum Ochraceum Nigrum*.
 Calce di Nicel: *Nicolum Ochraceum*.
 Calce di Stagno: *Stannum Ochr. Androgynum*.
 Calce di Zinco: *Zinkum Mineralisatum Calamina*.
 Calcedonio: *Chalcedonius — (Estner) Chalcedonius Vulgaris*.
 Carbonchio vero: *Spinellus*.
 Carbone di terra: *Lithanthrax*.
 Carnaggione: *Calcarius Densus Vulgaris Ruber*.
 Carne montana: *Caro Montana, Asbestum Suber, Asbestus Suberiformis*.
 Gastracane della castellina: *Calcarius Densus Vulgaris*.

Cieerchina: *Cumulus ex Calcario et Lava (medio Calcarii Caementi coniunctus)*.
 Cimolite: *Cimolites*.
 Cinabro: *Hydrargyrum Cinabaris*.
 Cipollino: (*Viridis*) *Calcarius Densus (cum intermixto Serpentino vel Lapide Ollari)*.
 Cittadino ruderato: *Marmor Ruinosum*.
 Clorite comune: *Chlorites Vulgaris*.
 Clorite foglioso: *Chlorites Lamellata*.
 Clorite schistoso: *Chlorites Schista*.
 Cobalto: *Cobaltum*.
 Cobalto nativo: *Cobaltum Mineralisatum Chalybeum*.
 Colonna Misena (Imperati): *Basaltes*.
 Confetto di Tivoli: *Calcarius Stalactites — (Estner) Pisolithus*.
 Cornalina: *Carneolus*.
 Corniola: *Idem*.
 Corniola nobile (Antiquariorum): *Idem*.
 Creta bianca: *Creta, Calcarius Creta*.
 Creta nera: *Ardrsia Nigrita*.
 Crisoberillo: *Chrysoberyllus*.

Crisoliti in grani: *Olivinus*.
 Crisolito: *Chrysolithus*.
 Crisolito volcanico (Estner):
Scheelium Ochraceum.
 Crisoprasio: *Chrysoprasius*.

Cristallo: *Crystallus Montana*.
 Cristallo crocifero: *Chiastolithus*.
 Cristallo di rocca: *Crystallus Montana*.

D.

Diamante: *Adamas*.
 Diaspro: *Jaspis*.
 Diaspro a bande: *Jaspis Fasciata*.
 Diaspro commune: *Jaspis Vulgaris*.
 Diaspro di Borgeo: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Diaspro di Sicilia: *Idem*.
 Diaspro di Valembrosa: *Idem*.

Diaspro fiorito: *Jaspis Communis*.
 Diaspro fiorito reticellato: *Idem*.
 Diaspro giallo: *Jaspis Vulgaris*.
 Diaspro porcellana: *Silex Jaspis Porcellanites, Jaspis Porcellanites*.
 Diaspro rosso: *Jaspis Vulgaris*.
 Diaspro vulgare: *Id.*

E.

Elictropia: *Heliotropium*.

Ematita, *Ferrum Ochraceum Rubrum Haematites*.

F.

Feldspato: *Feldspathum* — (Estner) *Feldspathum Vulgare*.
 Feldspato vulgare: *Feldspathum Vulgare*.
 Ferro: *Ferrum*.
 Ferro arsenicale: *Arsenicum Mineralisatum Pyriticosum*.
 Ferro ematitico: *Ferrum Ochraceum Rubrum Haematites Griseus*.
 Ferro magnetico: *Ferrum Magnetes*.

Ferro nativo: *Ferrum Nativum*.
 Ferro pyriticoso: *Ferrum Mineralisatum Pyrites*.
 Fiore di pietra: *Amiantus*.
 Fluore compatto: *Calcarius Fluor Densus*.
 Fluore vetro: *Idem*.
 Fosforite comune (Estner): *Apatites, Calcarius Apatites*.
 Fosforite terroso (Estner): *Calcarius Apatites Phosphorites*.

G.

Gabro: *Serpentinus? Nephrites Communis?*
 Gagat: *Gagas, Lithantrax Piceus*.
 Galena di piombo: *Plumbum Mineralisatum Galena*.

Galestri: *Calcarius Marga Indurata*.
 Gesso: *Calcarius Gypsum*.
 Gesso compatto: *Alabastrum, Calcarius Gypsum Densum, Gypsum Aequabile*.

- Gesso fibroso: *Calcarius Gypsum Fibrosum, Gypsum Striatum*.
 Gesso fogliato: *Calcarius Gypsum Lamellosum*.
 Gesso pesante: *Barytis*.
 Gesso striato: *Calcarius Gypsum Fibrosum, Gypsum Striatum*.
 Gesso terroso: *Gypsum Terraeforme*.
 Gesso vulgare: *Calcarius Gypsum Lamellosum*.
 Giacinto: *Hyacinthus*.
 Giacinto guarnaccino: *Silex Granatus Nobilis*.
 Giallo antiquo: *Calcarius Densus Vulgaris (Flavus)*.
 Giallo d'oro: *Idem*.
 Giallo di Siena: *Idem*.
 Giallo della Cecina: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Giallo di borselli: *Idem*.
 Giallo di Spagna: *Idem*.
 Giallo di terra (Estner): *Argilla Lutea, Luteoargilla*.
 Giallo e nero di Siena: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Giallo pagalico: *Idem*.
 Giargone: *Circonius*.
 Gigiato di Siena: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Girasole: *Adularia, Feldspathum Lunare — Oculus Cati, Silex Catophthalmus — (Hirwan) Sapphirus*.
 Granato: *Silex Granatus*.
 Granato bianco (Gioeni): *Leucites*.
 Granato schorlaceo: *Titanium Calciforme Commune*.
 Granito: *Granites*.
 Granito africano: *Calcarius Grandaeus*.
 Granito di Cortona (Ferber): *Lava cum Scorlo Vulgaris Genuino*.
 Granito rosso: *Granites*.
 Granitone: *Pseudogranites (ex Feldspatho multo, Mica pauca, nullo Quarzo, constans mixtura)*.
 Gigiato di Pratolino: *Calcarius Densus Vulgaris*.

H.

- Heliotropio: *Heliotropium*.
 Hornblenda: *Hornblenda*.
 Hornblenda basaltica: *Hornblenda Basaltica*.
 Hornblenda comune: *Hornblenda Vulgaris*.
 Hornblenda di labrador: *Hornblenda Labradorica*.

I.

- Jargone: *Circonius*.
 Jaspachate: *Jaspachates*.
 Iridi neri: *Crystallus Montana*.

L.

- Lapilli del Vesuvio: *Cineres Vulcanici*.
 Lapillo: *Lava Porosa*.
 Lapis lazuli: *Lazurus*.
 Latte di luna (Volta): *Lac Lunae, Agaricus Mineralis, Farina Calcaria, Creta Farinacea*.

Latte di montagna: *Idem.*

Lava: *Lava — Basaltes — Amygdalites, Saxum Glandulosum, Saxum Amygdaloides.*

Lava scoriosa: *Lava Scoriacea.*

Lava spugnosa: *Lava Spongiosa.*

Lavagna: *Schistus Ardesia Tegularis.*

Lavagna aluminosa: *Ardesia Aluminaris.*

Lavagna grossa: *Ardesia Bituminosa.*

Lavezzia: *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris.*

Lavezzo: *Idem.*

Lazulite: *Lazulites.*

Lazureo montano: *Cuprum Ochraceum Friabile.*

Lazuro di Berlino nativo: *Ferum Ochrac. Coeruleum.*

Legno montano: *Asbestum Lignum.*

Legno petrificato: *Lithoxylon.*

Leucolite: *Leucites.*

Lineato delle sicci: *Calcarius Densus Vulgaris.*

Litomarga: *Lithomarga.*

Lumachella: *Calcarius Densus Vulgaris (cum petrificationibus).*

Lumachella di Serravalle: *Idem.*

M.

Macigno: *Calcarius Grandaeus? (cum Mica).*

Malta: *Bitumen Malta, Bitumen Tenax.*

Manganese: *Magnesium.*

Marmo abrusciato: *Calcarius Densus Vulgaris (arte encaustica inustis figuris).*

Marmo antico: *Calcarius Densus Vulgaris.*

Marmo arenaceo (Gioeni): *Calcarius Grandaeus.*

Marmo bardiglio: *Calcar. Densus Vulgaris.*

Marmo bianco: *Calcarius Grandaeus.*

Marmo bianco antico: *Idem.*

Marmo bigio bardiglio: *Calcarius Densus Vulgaris (Griseus).*

Marmo brecciato: *Breccia Calcareae.*

Marmo brocatello: *Calcar. Densus Vulgaris (quaduplici colore maculatus).*

Marmo canello: *Calcarius Densus Vulgaris.*

Marmo cipolino (Ferber, Gmelin): *Calcarius Grandaeus (cum squamulis Micaceis).*

Marmo di Fiorenza: *Calcarius Densus Vulgaris.*

Marmo del monte Sinai: *Idem.*

Marmo di Genova: *Idem.*

Marmo di Polzevera: *Serpentinus (cum insidentibus Spathaceis venis).*

Marmo di porto venere: *Calcarius Densus Vulgaris.*

Marmo di S. Giusto: *Idem.*

Marmo di sangue di Dracone: *Idem.*

Marmo fiorito: *Variegatus Tricolor Calcarius Densus Vulg.*

Marmo giallo: *Calcarius Densus Vulgaris.*

Marmo giallo antico: *Idem.*

Marmo greco saligno: *Calcarius Grandaeus.*

Marmo lumachella: *Calcarius Densus Vulgaris (cum petrificationibus).*

Marmo mandolato: *Calcarius Densus Vulgaris.*

Marmo mischio: *Calcarius Densus Vulgaris (cum coloribus se invicem intercurrentibus).*

Marmo nero: *Calcarius Densus Vulgaris.*

Marmo nero antico: *Idem.*

Mar-

- Marmo nero di prato (Gmelin): *Serpentinus* (cum insidentibus venis *Spathaceis*, et *Mica*).
 Marmo paesino: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Marmo pagliocco di Siena: *Idem*.
 Marmo pagliocco di Verona: *Idem*.
 Marmo palombino: *Calcarius Grandaevus*.
 Marmo paragone: *Calcar. Densus Vulgaris* (*Niger*).
 Marmo pavonazzo: *Calc. Densus Vulgaris* (*Variegatus duplici colore*).
 Marmo pavonazzo fioritto: *Idem*.
 Marmo pecorello: *Calcar. Densus Vulgaris*.
 Marmo polveroso: *Calcar. Densus Vulgaris* (*Maculosus*).
 Marmo porta santa: *Calcarius Densus Vulgaris* (*Maculis flavis*).
 Marmo rosso: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Marmo rosso della Macaorna: *Idem*.
 Marmo salino: *Calcarius Grandaevus*.
 Marmo scritto: *Calcarius Densus Vulgaris* (cum lineis signatus).
 Marmo serpenteolo: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Marmo serpentino: *Serpentinus*.
 Marmo spartano: *Serpentinus Nobilis*.
 Marmo statuario di Carrara: *Calcarius Grandaevus*.
 Marmo verde: *Serpentinus* (cum *Spathaceis venis insidentibus*).
 Marmo verde antico: *Idem*.
 Marmo verde pagliocco di Firenze: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Marmo verdello: *Calcarius Densus Vulgaris Viridis*.
 Marmo tartufato: *Calcar. Densus Vulgaris*.
 Marmore pozzevera di Genova: *Serpentinus Nobilis* — *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Marna: *Marga*.
 Marna bituminosa schistosa: *Calcarius Ardesia Margacea, Calcarius Bituminosus Schistus*.
 Marna friabile: *Calcarius Marga Friabilis*.
 Marna indurata: *Calcarius Marga Indurata*.
 Marna pietrosa: *Idem*.
 Marna terrosa: *Calcarius Marga Friabilis*.
 Mercurio: *Hydrargyrum, Mercurius*.
 Mercurio nativo: *Hydrargyrum Nativum*.
 Mercurio salito et vitriolato: *Hydrargyrum Salitum*.
 Mercurio sulfureo: *Hydrargyrum Cinnabaris*.
 Mercurio vergine: *Hydrargyrum Nativum*.
 Mica: *Mica*.
 Minera vitrea di Roma: *Cuprum Mineralisatum Nitidum s. Vitratum*.
 Minerale di Castiglione: *Calcarius Densus Vulgaris, Calcarius Grandaevus*.
 Mistio di Massumano: *Idem*.
 Mistio di Modena: *Idem*.
 Mistio di Serravezza: *Idem*.
 Mistio di Serravalle: *Idem*.
 Molibdena sulfurea: *Molybdaena*.

N.

- Nafsta: *Bitumen Naphtha*.
 Nero di Ancona: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Nero di Pistoja: *Idem, Mantissa*.
 Nero di porto Ferrajo: *Idem*.
 Nero di prato: *Serpentinus* (cum venis *Spathaceis*).

Nero e bianco antico: *Calcarius Densus Vulgaris*.

Nero e giallo: *Idem*.

Nero polveroso: *Idem*.

Nicel: *Cuprum Nicolai, Nicolum*.

Nicolo: *Onyx*.

Nitro comune: *Nitrum Nativum*.

O.

Occhio de cato: *Oculus Cati, Silex Catophthalmus*.

Occhio del mendo: *Hydrophanus, Opalus Mutabilis, Opalus Oculus Mundi*.

Occhio del pavone: *Calcarius Densus Vulgaris (Oculatus)*.

Ollare: *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris*.

Onice: *Onyx*.

Oolitha: *Marmor Hammites, Marmor Oolithus*.

Oolite (Estner): *Idem*.

Opale: *Opalus*.

Opale girasole: *Opalus Nobilis*.

Opale vulgare: *Opalus Nobilis*.

Opalizante (Marmo): (*Bleybergicus*) *Calcarius Densus Vulgaris (cum petrificationibus conchaceis)*.

Oro: *Aurum*.

Oro di Nagyág: *Silvanium Lamellosum, Tellurium Lamellosum*.

Oro nativo: *Aurum Nativum*.

Oro pyriticoso: *Aurum Mineralisatum Pyrita (Linn)*.

Orpimento: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum Flavum*.

P.

Paesino: *Calcarius Densus Vulgaris*.

Palumbino: *Calcarius Densus Vulgaris (Flavescens)*.

Palumbino antico: *Calcarius Densus Vulgaris*.

Paonazzo di Sales: *Idem*.

Paragone, *Calcarius Densus Vulgaris (Niger, variegatis venis)*.

Pece adamantina: *Adamantinus*.

Pece montana: *Asphaltum*.

Peltro: *Zinkum*.

Peperino: *Tofus Basalticus*.

Perato della grassina: *Calcarius Vulgaris Densus*.

Perato di Munnione: *Idem*.

Persichino della Grassina: *Idem*.

Persichino di Serravezza: *Idem*.

Petrolio: *Petroleum*.

Petroselce: *Petrosilex Corneus*.

Pietra calcinosa aluminosa: *Argilla Aluminaris, Petra Alu-*

minaris, Argilla Romana (Tolsensis).

Pietra cittadina: *Calcarius Densus Vulgaris*.

Pietra colombina: *Calcarius Marga Indurata*.

Pietra cornea: *Petrosilex Corneus*.

Pietra crucifera: *Chiastolithes*.

Pietra d'alume: *Argilla Aluminaris, Petra Aluminaris, Argilla Romana (Tolsensis)*.

Pietra d'Egitto (Blumenbach): *Nephrites — (Gmelin) Basaltes (cum Hornblenda)*.

Pietra da mulino: *Arenarius Molaris*.

Pietra di campi compatta: *Feldspathum Densum*.

Pietra della Tungstene (Volta): *Scheelium Ochraceum Album, Tungstenium*.

- Pietra delle fornaci: *Saxum Fornacum*.
- Pietra di Bologna: *Barytis Radiatus*, *Lapis s. Phosphorus Bononiensis*.
- Pietra di calcina compatta: *Calcarius Densus*.
- Pietra di calcina compatta comune: *Calcarius Densus Vulgaris*.
- Pietra di calcina granulosa: *Calcarius Grandaevus*.
- Pietra di calcina fibrosa: *Calcarius Stalactites Fibrosus*.
- Pietra di Como: *Talcum Ollaris*, *Lapis Ollaris*.
- Pietra di gallinaco: *Obsidianus*, *Silex Obsidianus*.
- Pietra di Labrador: *Hornblenda Labradorica*, *Paulites*.
- Pietra di luna: *Feldspathum Lunare*, *Adularia*.
- Pietra di paragone: *Lapis Lydius*, *Basanites*, *Silex Schistus Jaspideus*.
- Pietra di prehnite: *Prehnites*, *Silex Prehnites*.
- Pietra di sangue: *Ferrum Ochraceum Rubrum Haematites*.
- Pietra di scure (Estner): *Nephrites Punammu*.
- Pietra-sparagio (Estner): *Calcarius Apatites Chrysolithus*.
- Pietra di torre: *Calcarius Marga Indurata*.
- Pietra egiziana: *Jaspis Aegyptia*.
- Pietra elastica: *Lapis Elasticus Romanus*, *Calcarius Grandaevus*.
- Pietra emboscata: *Calcarius Densus Vulgaris (Dendriticus)*.
- Pietra empatica: *Barytes Dyso-des*, *Hepatites*, *Gypsum Lapis Hepaticus*.
- Pietra fetida: *Calcarius Suillus*.
- Pietra focaja: *Pyromachus*.
- Pietra fongaja: *Calcarius Marga Indurata* — (Estner), *Pisolithus*.
- Pietra forte in Toscana: *Calcarius Marga Indurata* — (Voigt) *Calcarius Tosus*.
- Pietra fruticulosa orientale: *Brec-cia Fruticulosa*.
- Pietra ligia: *Calcarius Marga Indurata*.
- Pietra morta: *Idem* — *Arenarius (Solutus)*.
- Pietra napolitana: *Waca (Blumenbach)*.
- Pietra nefritica delle amazzoni: *Nephrites Communis*.
- Pietra nefritica comune: *Idem*.
- Pietra obsidiana: *Obsidianus*.
- Pietra ovaria: *Marmor Hammites*, *Marmor Oolithus*.
- Pietra picea: *Opalus Piceus*.
- Pietra pomice: *Silex Pumex*.
- Pietra porcosa: *Calcarius Suillus*.
- Pietra puruchina: *Alabastrum*, *Calcarius Gypsum Densum*, *Gypsum Aequabile*.
- Pietra rasoia: *Arenarius Cos*.
- Pietra salma: (*Indurati*) *Cineres Vulcanici (cum Leucite)*.
- Pietra serena: *Calcarius Marga Indurata*.
- Pietra stellaria: *Calcarius Densus Vulgaris*.
- Pietra striata (Estner): *Actinotus*.
- Pietra striata asbestacea: *Actinotus Asbestiformis*.
- Pietra striata comune: *Actinotus Vulgaris*.
- Pietra striata vetrosa: *Actinotus Vitreus*.
- Pietra travertina: *Calcarius Tosus*.
- Pietra turchina: *Calcarius Marga Indurata*.
- Pinite: *Pinites*.
- Pinnocchiato antico: *Calcarius Densus Vulgaris*.
- Piombaggine: *Graphites (Molybdaena Wallerii)*.
- Piombo: *Plumbum*.

- Piombo galenico: *Plumbum Mineralisatum Galena*.
 Piperino: (*Rubrum*) *Caementum Tarras* (cum admixto *Rubro Silice Pumice*) — *Caementum Tarras*.
 Pisolitha: *Marmor Hammites*, *Marmor Oolithus* — *Pisolithus*.
 Pisolite (Estner): *Pisolithus*.
 Plasma: *Plasma*.
 Plasma di Smeraldo gemmario: *Idem*.
 Platina: *Platina*, *Platinum*.
 Platina del choco: *Idem*.
 Platina del pinto: *Idem*.
 Pochanaja di Carrara: *Calcarius Granaevus*.
 Polzevera (Lehmann): *Serpentinus cum Calcario vel venis Spathaceis* — (*Blumenbach*) *Calcarius Densus Vul-*
garis (cum *Talcosis fossilibus*).
 Pomice: *Silex Pumex*.
 Porellana, la, (Volta): *Argilla Porcellana*.
 Porcellanite: *Silex Jaspis Porcellanites*.
 Porfido: *Porphyrius*, *Saxum Porphyreum*.
 Porfido rosso: *Porphyrius* (cum *Feldspatho Albo et Scorlo Nigro*).
 Porfido schistoso: *Porphyrius Schistus*, *Schistoporphyrus*.
 Porta santa di Campiglia: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Porta santa di Roma: *Idem*.
 Pozzevera di Genova: *Serpentinus Nobilis*.
 Prasio: *Prasius*, *Quarzum Prasius*.
 Pseudocrisolito: *Olivinus*.
 Pseudoscorlo: *Axinites*.

Q.

- Quarzo comune: *Quarzum Vulgare*.
 Quarzo rosino: *Quarzum Lactescens*, *Quarzum Roseum*.
 Quarzo Vulgare: *Quarzum Vulgare*.

R.

- Rame: *Cuprum*.
 Rame arsenicale: *Cuprum Mineralisatum Album*, *Cuprum Albidum*.
 Rame lazzureo: *Cuprum Ochraceum Lazureum*.
 Rame nativo: *Cuprum Nativum*.
 Rame piriticoso: *Cuprum Mineralisatum Pyritaceum*.
 Rame sulfureo: *Cuprum Vitreum*.
 Rame verde: *Cuprum Ochraceum Malachites*.
 Rapillo: *Cineres Vulcanici* — *Fragmenta ex Silice Pumice*.
 Rapillo nero: *Scoria Vulcanica*.
 Rena del Vesuvio: *Caementum*.
 Resigallo: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum*.
 Rosato di Maremma: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Rosato di Pistoja: *Idem*.
 Rosato di Volterra: *Idem*.
 Rosi-chiaro: *Argentum Mineralisatum Rubrum*.
 Rosso di Caldara: *Calcarius Densus Vulgaris*.
 Rosso di Conti: *Idem*.
 Rosso di Francia: *Idem*.
 Rosso di Monte Catino: *Idem*.
 Rosso di Monte Querceoli: *Idem*.
 Rosso di Muntieri: *Idem*.
 Rosso di Rimandrio: *Idem*.

Rosso di Sorbi: *Idem*.

Rosso di Trapani: *Idem*.

Rosso di Viterbe: *Idem*.

Rubino: *Spinellus*.

Rubino della rocca: *Granatus Nobilis*, *Silex Granatus Nobilis*.

Rubino spinello: *Spinellus*.

S.

Sale amaro: *Sal Amarum*, *Amarum Nativum*, *Vitriolum Epsomense*,

Sale ammoniaco: *Sal Ammoniacum Nativum*, *Muria Ammoniaci Nativa*.

Sal gemma: *Muria Fossilis*, *Sal Fossile*.

Sal mirabile: *Mirabile Vitriolum Glauberi Nativum*.

Salpetro nativo: *Nitrum Nativum*.

Saponaria: *Argilla Saponaria*, *Sapo* — (Volta) *Steatites*.

Saponaria terra: *Argilla Saponaria*, *Sapo*.

Sarres: *Lava (Rubra)*.

Sassi matti: *Calcarius Marga Indurata*.

Sasso metallifero: *Saxum Metalliferum*.

Sasso morto: *Ardesia Tegularis*, *Schistus Ardesia Tegularis*.

Scagliola: *Selenites*, *Calcarius Gypsum Spathosum*.

Scajola: *Idem*.

Schisto aluminoso: *Ardesia Aluminaris*.

Schisto argilloso: *Ardesia Tegularis*, *Schistus Ardesia Tegularis*.

Schisto bituminoso: *Ardesia Bituminosa*.

Schisto hornblendico: *Hornblenda Schista*.

Schisto per affilare: *Arenarius Cos*.

Schisto per pulire: (*Argilla*) *Silex Schistus*.

Schisto siliceo comune: *Waca*.

Schiuma del mare: *Spuma Maris*,

Schörl: *Scorlus Vulgaris s. Genuinus* — *Hornblenda Basaltica* — *Scheelium Ochraceum*.

Scorie leggiere (Gioeni): *Lava Porosa*.

Scorlo: *Scorlus Vulgaris s. Genuinus*.

Semiopal: *Opalus Vilis*.

Serpentino: *Serpentinas*.

Serpentino antico: *Serpentinus Nobilis* — (Stütz), *Petrosilex Porphyrius Viridis*.

Serpentino comune: *Serpentinus Communis*.

Serpentino verde antico: *Serpentinus Nobilis* — *Petrosilex Porphyrius*, cum intus contento *Feldspatho*.

Smeraldo: *Smaragdus*.

Smergolo: *Smyris*.

Smiriglio: *Idem*.

Solfo: *Sulfur Nativum*.

Solfore: *Idem*.

Spato adamantino: *Adamantinus*.

Spato calcareo: *Spathum*.

Spato cangiante (Estner): *Talcites Micacites*, *Talcum Versicolor*.

Spato di piombo: *Plumbum Mineralisatum Album*.

Spato di piombo viride: *Plumbum Mineralisatum Viride*.

Spato fluore: *Calcarius Fluor Spathosus*.

Spato pesante: *Barytis*.

Spato schistoso: *Calcarius Schistospathosus*, *Schistospathum*.

Spato talcoso: *Calcarius Talcosus*, *Picrospathum*.

Specchio d' Asino: *Calcarius Gypsum Spathosum*.

Spinello: *Spinellus*,

Stagno : *Stannum*.

Stagno aerato : *Stannum Ochraceum Androgynum*.

Stagno sulfureo : *Stannum Mineralisatum Pyritaceum*.

Stalatite : *Calcarus Stalactites*.

Statuario : *Calcarius Densus Vulgaris*.

Steatite : *Steatites*.

Strontianite : *Strontianites*.

Strontianite vitriolata (E s t n e r) : *Coelestinus*.

Succino : *Succinum*.

Sughero fossile : *Asbestum Suber, Asbestus Suberiformis*.

T.

Talco : *Talkum*.

Talco comune : *Talcum Cosmeticum Officinarum, Talcum Vulgare s. Proprium Commune*.

Talco indurato : *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris*.

Talco terroso : *Talcum Squamosum, Talkum Terreum*.

Talco vulgare : *Talcum Cosmeticum Officinarum, Talcum Vulgare s. Proprium Commune*.

Terra aluminosa : *Argilla Aluminaris Mollis, Pissaxylon Aluminosum*.

Terra chlorite : *Chlorites Terrea*.

Terra da pipa : *Argilla Figulina*.

Terra da stoviglie : *Idem*.

Terra de folleatori : *Talcum Fullonum*.

Terra di qualchiere : *Idem*.

Terra fluorata : *Calcarius Fluor Terraeformis*.

Terra gialla : *Argilla Lutea, Luteoargilla*.

Terra schiumosa : *Calcarius Terreus Nitidus*.

Terra Sidneia : *Arena Australis*.

Terra verde (di Verona) : *Argilla Viridis s. Veronensis*.

Terre pesante vitriolate : *Barytis Ponderosa Friabilis, Barytis Terrestris*.

Tigrate di Mannione : *Calcarius Densus Vulgaris*.

Topazzo : *Topazius*.

Trapano (in Sicilia) : *Alabastrum, Calcarius Gypsum Densum, Gypsum Aequabile*.

Travertino (E s t n e r) : *Pisolithus*.

Tremolito : *Tremolites*.

Tremolito asbestaceo : *Actinotus Asbestiformis, Actinotus Fibrosus*.

Tremolito comune : *Actinotus Vulgaris*.

Tremolito vetroso : *Actinotus Vitreus*.

Tripoli : *Tripolitana*.

Tufa : *Cineres Vulcanici (Friabiles et igne coagmentati)*.

Turmalino : *Silex Scorlus Electricus*.

V.

Vacka : *Waca*.

Verde antico : *Calcarius Grandaeus (cum Serpentino Nobili, Stütz) — Petrosilex Porphyrius Griseus*.

Verde d'Egitto : *Serpentinus*.

Verde del imprunta : *Idem*.

Verde del mulinacia : *Calcarius Grandaeus (cum Serpentino)*.

Verde del ombrone : *Idem*.

Verde di Brentonico (Estner): <i>Argilla Viridis s. Veronensis.</i>	Verdello: <i>Calcareus Densus Vulgaris (Viridis).</i>
Verde di Corsica: <i>Serpentinus Nobilis — Calcareus Talcosus Vulgaris.</i>	Vetrificazioni compatte (Gioeni): <i>Obsidianus.</i>
Verde di Corsica duro (Hirwan): <i>Adamantinus.</i>	Vetrificazioni filamentose (Gioeni): <i>Silex Pumex.</i>
Verde di Genova: <i>Calcareus Grandaeus (cum Serpentino).</i>	Vetrificazioni porose pesante (Gioeni): <i>Lava Porosa.</i>
Verde di Germania: <i>Idem.</i>	Vetro di Moscovia: <i>Mica Membranacea.</i>
Verde di montagna: <i>Cuprum Ochraceum Chrysocolla.</i>	Vetro fluore (Volta): <i>Calcareus Fluor Densus.</i>
Verde di monte castelli: <i>Serpentinus.</i>	Vetro vulcanico (Volta): <i>Obsidianus.</i>
Verde di monte rusoli: <i>Idem.</i>	Vitriolo di ferro: <i>Vitriolum Ferri Nativum.</i>
Verde di prato: <i>Serpentinus Nobilis cum Calcario Grandaevo vel venis spathaceis.</i>	Vitriolo di rame: <i>Vitriolum Cupri Nativum.</i>
Verde di Suza: <i>Idem.</i>	Vitrioli di zinco: <i>Vitriolum Zinci Nativum.</i>
Verde giallo della querciola: <i>Idem.</i>	Vitriolo nativo: <i>Vitriolum Nativum.</i>

Z.

Zaffiro: <i>Sapphirus.</i>	Zeolite comune: <i>Zeolithus Spathosus s. Lamellosus.</i>
Zaphiro: <i>Idem.</i>	Zeolite farinaceo: <i>Zeolithus Farinaceus.</i>
Zeolite: <i>Zeolithus.</i>	Zolfo: <i>Sulfur Nativum.</i>
Zeolite compatta: <i>Silex Marecanites.</i>	

LEXICON MINERALOGICUM

RUSSICO LATINUM.

7.1
MUSEUM MINERALOGICUM

MUSEUM MINERALOGICUM

A.

Agat: *Achates*.
 Ajegot, gornoi: *Bitumen Malta, Bitumen Tenax*.
 Alabastre: *Alabastrum, Calcarius Gypsum Densum, Gypsum Aequabile*.
 Almas: *Adamas*.
 Ametist: *Amethystus*.
 Amiant: *Amiantus, Asbestus Amiantus*.

Antimonia: *Antimonium, Stibium*.
 Arsenik: *Arsenicum*.
 Arsenik fsamorodnoi: *Arsenicum Nativum*.
 Arsenik tschistoi fsamorodnoi: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum*.

B.

Beril: *Beryllus, Aqua Marina*.
 Bjelaia fserebrenaia: *Argentum Mineralisatum Album*.
 Bleiglanz: *Plumbum Mineralisatum Galena*.

Blenda: *Blenda, Zinkum Mineralisatum Blenda*.
 Blenda krasznaia: *Blenda Flava, Zinkum Mineralisat. Blenda Flava*.
 Burà: *Borax Tinkal*.

C.

Chalzedon: *Chalcedonius*.
 Chrisoberil: *Chrysoberyllus*.
 Chrisolit: *Chrysolithus*.
 Chrisopras: *Chrysoprasius*.

Chrupkoi na podoblye sstekla schpat: *Calcarius Fluor Spathosus*.

G.

Galmei: *Zinkum Mineralisatum Calamina*.
 Garnoi chrustall: *Crystallus Montana*.
 Geliotrop: *Heliotropium*.
 Giazint: *Hyacinthus*.
 Gipss: *Gypsum, Calcarius Gypsum*.

Glas, koschetschei: *Oculus Catii, Silex Catophthalmus*.
 Glaserz: *Argentum Mineralisatum Cupriferum*.
 Glas fswjeta: *Hydrophanus, Opalus Mutabilis, Opalus Oculus Mundi*.

Glimmer: *Mica*.

Glina, gornaia: *Bolus*.

Glina, gorschetschnaia: *Argilla Figulina*.

Glina schifernaia: *Ardesia Tegularis*, *Schistus Ardesia Tegularis*.

Glina tschistaia: *Argilla Pura*.

I.

Jachont: *Sapphirus*.

Jantar: *Succinum*.

Jaschma: *Jaspis* — *Jaspis Vulgaris*.

Jaschma, pesstraia krapinnaia: *Jaspis Fasciatus*.

Jasma Schifernaia: *Argilla Fissilis (Schista)*.

Isumrud: *Smaragdus*.

Iswestnoi kamen: *Calcarius Densus Vulgaris*.

K.

Kamen arsenikoniso bjelujuseh-tshei: *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare*.

Kamen kalaminar: *Zinkum Mineralisatum Calamina*.

Hamen labradoroboi: *Hornblenda Labradorica*, *Paulites*.

Hamen rogowoi: *Petrosilex Corneus*.

Kamen tschernoii: *Gagas, Lithanthrax Piceus*.

Hamenje juschtschaia: *Argilla Indurata*.

Hamenoe masslo: *Alumen Butyraceum, Vitriolum Alumen Butyraceum*.

Ramenoi ugol: *Lithanthrax*.

Kinowar: *Hydrargyrum Cinnabaris*.

Kinowar, tjemno krassnaia: *Hydrargyrum Cinnabaris ex rubro nigra*.

Korka, gornaia: *Asbestum Suber, Asbestus Suberiformis*.

Kremen: *Petrosilex Corneus, — Pyromachus*.

Krowawik krassnoi: *Ferrum Ochraceum Rubrum Haematites*.

Krowawik tschernowatoi: *Ferrum Ochrac. Brunum Haematites*.

Hupferplasowaia ruda: *Cuprum Mineralisatum Nitidum s. Vitratum*.

Hupoross: *Vitriolum Nativum*.

Hupoross bjeloi: *Vitriolum Zinci Nativum*.

Hupoross mjednoi: *Vitriolum Cupri Nativum*.

Kupoross schelesnoi: *Vitriolum Ferri Nativum*.

Kwarz: *Quarzum Vulgare*.

Hwasszi: *Alumen Nativum, Vitriolum Alumen Nativum*.

Hwasszi perisstje: *Vitriolum Capillare, Halotrichum*.

L.

Lasur: *Cuprum Ochraceum Lasureum*.

Lasurowoi kamen: *Lazurus*.

Luanoe moloko: *Agaricus Mineralis, Farina Calcaria, Lac Lunae, Creta Farinacea*.

M.

- M**agnesia fstruistaia: *Magnesium Ochraceum Chalybeum Radiatum.*
Magnet: *Ferrum Magnetes.*
Masslo gornoe: *Petroleum.*
Masslo kamenoe: (*In Siberia*) *Alumen Butyraceum, Vitriolum Alumen Butyraceum.*
Mergel: *Calcarius Marga.*
Mjed: *Cuprum.*
Mjed fsamorodnaia: *Cuprum Nativum.*
Mjed zementnaia: *Cuprum nudum ex aquis vitriolatis praecipitatum, Cuprum Caementatum.*
Mjel: *Creta.*
Mjel krassnoi: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Rubrica.*
Mjel tschernoi: *Ardesia Nigrita.*
Mramor beloi: *Calcarius Grandaeus.*
Mramor fserpentinci: *Serpentinus.*

N.

- N**aschatir: *Muria Ammoniac Nativa, Sal Ammoniacum Nativum.*
Nest gornoi balsam: *Petroleum, Bitumen.*
Nickel: *Cuprum Nicolai, Nicolum.*

O.

- O**kamena lüaderowa; *Lithoxylon.*
Olowo: *Stannum.*
Opal: *Silex Opalus.*
Obsidiano: *Silex Obsidianus.*

P.

- P**emsa bjelaja: *Silex Pumex.*
Perdelies: *Crystallus Montana (in separatis liberis crystallis).*
Posek schelesnoi: *Ferrum Magnetes Glareosus.*
Posstoiannaia glina: *Argilla Porcellana.*
Potschkowoi kamen: *Nephrites Communis.*
Praser: *Prasius.*

R.

- R**otgilden: *Argentum Mineralisatum Rubrum.*
Rtut: *Hydrargyrum, Mercurius.*
Rtut fsamorodnaia: *Hydrargyrum Nativum.*
Rubin: *Spinellus.*
Ruchloi gorscheltschnoi kamen: *Talcum Ollaris, Lapis Ollaris.*
Ruda bjelaia mjednaia: *Cuprum Mineralisatum Album, Cuprum Albidum.*
Ruda bjelaia schelesnaia: *Ferrum Mineralisatum Speculare.*

- Ruda bjelaia fserebrenaia: *Argentum Mineralisat. Album.*
 Ruda bjelaia fswinzowaia: *Plumbum Mineralisatum Album.*
 Ruda koboltowa: *Cobaltum Mineralisatum Chalybeum.*
 Ruda krassnaia fserebrenaia: *Argentum Mineralis. Rubrum.*
 Ruda kristallisowannaia olowjanaia: *Stannum Ochraceum Androgynum.*
 Ruda kruglaia osornaia: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Pisiforme.*
 Ruda kupferglasowaia: *Cuprum Min. Nitidum s. Vitreum.*
 Ruda mjednaia scieraia: *Cuprum Mineralisatum Chalybeum.*
 Ruda scheltaia mjednaia: *Cuprum Mineralisatum Pyritaceum.*
 Ruda seleniaia fswinzowaia: *Plumbum Mineralisatum Viride.*
 Ruda serkalnaia schelesnaia: *Ferrum Mineralisatum Speculare.*
 Ruda astruistaia antimonialnaia: *Magnesium Ochraceum Chalybeum Radiatum.*
 Ruda fswietlossjenaia wissmuthnaia: *Wyzmutum Mineralisatum Galenare.*
 Ruda zwietnaia: *Antimonium Mineralisatum Rubrum.*
 Ruda zwietnaia antimonialnaia: *Idem.*

S.

- Scheleso: *Ferrum.*
 Scheleso fsamorodnoe: *Ferrum Nativum.*
 Scherl: *Basaltes.*
 Schifer, krupnoi: *Arenarius Cos.*
 Schifer, krassowoi: *Ardesia Aluminaris.*
 Schifer, ugolnoi: *Ardesia Bituminosa.*
 Schpat: *Spathum.*
 Schpat chrupkoi na podoblye sstekla: *Calcarius Fluor Spathosus.*
 Schpat polewoi: *Feldspathum, Silex Spathum.*
 Schpiauter: *Zinkum.*
 Sedlizkaia fsol: *Sal Amarum Nativum.*
 Selen mjednaia: *Cuprum Ochraceum Chrysocolla.*
 Selen twerdaia mjednaia: *Cuprum Ochraceum Malachites.*
 Semlja, gornaia fsmolostaia: *Lignum Fossile Bituminosum, Pissaxylon Vulgare.*
 Semlja koboltowaia: *Cobaltum Ochraceum Nigrum.*
 Semlja krassnaia fswinzowaia: *Plumbum Mineralisatum Rubrum.*
 Semlja kwassowaia: *Argilla Aluminaris Mollis, Pissaxylon Aluminosum.*
 Semlja scheltaia koboltowaia: *Cobaltum Ochraceum Flavum.*
 Semlja fswinzowaia: *Plumbum Ochrac. Argillaeforme Citrinum.*
 Semlja tschernaia wolnisstaia koboltowaia: *Cobaltum Ochraceum Nigrum Friabile.*
 Semlja veronskaia: *Argilla Viridis s. Veronensis.*
 Serkalnoi kamen: *Selenites, Calcarius Gypsum Spathosum.*
 Siajuschtschei gipsowoi kamen: *Barytis Radiatus, Lapis s. Phosphorus Bononiensis.*
 Sikaia krassna: *Ferrum Ochraceum Coeruleum.*
 Sljuda: *Mica, Mica Membranacea.*
 Soloto: *Aurum.*
 Soloto koschetschie: *Mica.*

Soloto fsamorodnoe: *Aurum Nativum.*

Sselenit: *Selenites, Calcarius Gypsum Spathosum.*

Sselitra: *Nitrum Nativum.*

Ssera: *Sulfur Nativum.*

Sserdolik: *Carneolus.*

Sserebro: *Argentum.*

Sserebro rogowoe: *Argentum Mineralisatum Corneum.*

Serebro fsamorodnoe: *Argentum Nativum.*

Serpentinoi Mramor: *Serpentinus.*

Ssiri mjednaia: *Cuprum Ochraceum Aureum Friabile.*

Ssmola schidowskaia: *Asphaltum Terreum, Cedria Terrestris, Bitumen Asphaltum Terrosum.*

Ssol gornaia: *Muria Fossilis, Sal Fosssile.*

Ssol sedlitzkaia: *Sal Amarum Nativum, Sal Epsomense, Vitriolum Amarum Nativum, Amarum Nativum.*

Sspinell: *Spinellus.*

Sswinez: *Plumbum.*

Sswinoi kamen: *Calcarius Suillus.*

T.

Talk: *Talcum Cosmeticum Officinarum, Talcum Vulgare s. Proprium Commune.*

Talk bjeloi: *Idem.*

Tolstoischifer: *Arenarius Cos.*

Topas: *Topazius.*

Tripel: *Tripolitana.*

U.

Ugol kamenoi: *Lithanthrax.*

W.

Walalnaia glina: *Talcum Fullosum.*

Winissa: *Granatus, Silex Granatus.*

Wissmut: *Wyzmutum.*

Wissmut fsamorodnoe: *Wyzmutum Nativum.*

Wochra: *Ferrum Ochraceum Rubrum Friabile.*

Z.

Zeolit: *Zeolithus.*

Zink: *Zinkum.*

Zwjet koboltowoi: *Cobaltum Ochraceum Rubrum.*

LEXICON MINERALOGICUM
SVECICO LATINUM.

A.

- Aertsten: *Pisolithus*.
 Agat: *Achates*.
 Alabaster: *Alabastrum*.
 Alkali mineraliskt: *Alkali Minerale Nativum*.
 Alun, enart: *Alumen Butyraceum, Vitriolum Alumen Butyraceum*.
 Alun, gediget: *Alumen Nativum*.
 Alun, romesk: *Alumen Romanum*.
 Alunjord: *Argilla Aluminaris Mollis, Pissaxylon Aluminosum*.
 Alunskifwer: *Ardesia Aluminaris*.
 Alunskifwer, uplösing uti förwit-
 tard: *Alumen Butyraceum*.
 Alunsten: *Argilla Aluminaris, Petra Aluminaris, Argilla Romana (Tolfensis)*.
 Alunsten, romesk: *Idem*.
 Amethyst: *Amethystus*.
 Arsenik: *Arsenikum*.
 Arsenik gedigen: *Arsenikum Nativum*.
 Arsenikmalm, hwit: *Arsenikum Ochraceum Album*.
 Asbest: *Asbestus*.
 Asbest omogen: *Asbestus Vulgaris*.
 Askbly: *Wyzmutum*.
 Askbly, gediget: *Wyzmutum Nativum*.

B.

- Bärnsten: *Succinum*.
 Basalt: *Basaltes*.
 Beckblende: *Uranium Mineralis, Nigrum*.
 Beckigsten: *Gagas, Lithanthrax Piceus*.
 Bergbeck: *Asphaltum*.
 Bergbecksjord: *Lignum Fossile Bituminosum*.
 Bergblat: *Cupr. Ochrac. Azur. Friabile*.
 Bergdräber (in Norvegia): *Crystallus Montana*.
 Bergkork: *Asbestum Suber*.
 Bergkött: *Idem*.
 Bergkrystall: *Crystallus Montana*.
 Bergläder: *Asbestum Suber*.
 Berglera: *Bolus*.
 Berglin: *Amiantus*.
 Bergolja: *Petroleum*.
 Bergsapa: *Argilla Saponaria*.
 Bergsalt: *Muria Fossilis*.
 Bergswafwel: *Sulfur Nativum*.
 Bergtalk: *Talcum Vulgare seu Proprium Commune*.
 Bergviktril: *Vitriolum Ferri Nativum*.
 Beryll: *Beryllus*.
 Björklera: *Argilla Fissilis (Schista)*.
 Bittersalt: *Sal Amarum Nativum*.
 Blästen, kopparrök: *Vitriolum Cupri Nativum*.
 Pleke: *Lac Lunae*.
 Blende: *Zinkum Mineralisat. Blenda*.
 Blinda: *Saxum Ferreum Wallerii*.
 Blodsten: *Ferrum Ochrac. Rubrum Haematites*.

Bly: *Plumbum*.
 Blyerts: *Plumbum Mineralis*.
Album, Graphites.
 Blyglans: *Plumbum Mineralis*.
Galena Vulgaris.
 Blymalm, grön: *Plumbum Mineralis*. *Viride*.
 Blymalm, gul: *Plumbum Mineralis*. *Flavum*.
 Blymalm, hwit: *Plumbum Mineralis*. *Album*.
 Blymalm, röd: *Plumbum Mineralis*. *Rubrum*.
 Blymalm, swart: *Plumbum Mineralis*. *Nigrum*.

Blyswelf: *Plumbum Mineralis*.
Galena Plumbago
 Bömisksten: *Crystallus Montana*.
 Bössflinta: *Pyromachus*.
 Bolus: *Bolus*.
 Borazit: *Boracites*.
 Bordskifwer: *Ardesia Tegularis*.
 Brunsten: *Magnesium*.
 Brunsten, grå: *Magnesium Ochrac. Chalybeum*.
 Burgersalt: *Sal Amarum Nativum*.

C.

Chalcedon: *Chalcedonius*.
 Carneol: *Carneolus*.
 Cementkoppar: *Cuprum Cementatum*.
 Chrysoberyll: *Chrysoberyllus*.

Chrysopras: *Chrysoprasius*.
 Cinnober: *Hydrargyrum Cinnabaris*.
 Circon: *Circonius*.
 Cornalin: *Carneolus*.

D.

Demant: *Adamas*.
 Dubbelsten: *Spathum Pellucidum Obiecta Duplicans*.

Dvergnagel (in Norvegia): *Crystallus Montana*.

E.

Egyptiska flinta: *Jaspis Aegyptia*.
 Eisenglans: *Ferrum Mineralisatum Speculare*.
 Eisenman: *Ferrum Mineralisatum Speculare Micaceum*.
 Eisenram: *Ferrum Ochraceum Rubrum Inquinans*.

F.

Fältspat: *Feldspathum*.
 Fältspat, gemen: *Feldspathum Vulgare*.
 Fältspat, tätt fältspat: *Feldspathum Densum*.
 Falkopparerts: *Cuprum Mineralisatum Chalybeum*.
 Federerts: *Stibium Mineralisatum Griseum Vulgare Plummosum*.
 Fetskifwer: *Ardesia Bituminosa*.
 Fetthon: *Bolus*.
 Fjäderalun: *Alumen Nativum*.
 Fjädersilfwer: *vide, Federerts*.
 Flagsspath: *Feldspathum Labradorium, Hornblenda Labradorica, Paulites*.
 Flinta: *Pyromachus*.
 Flissten: *Calcarius Suillus*.
 Fluss: *Calcarius Fluor*.
 Flusslera: *Calcarius Fluor Terraeformis*.
 Flussarter: *Calcarius Fluor Spathosus*.
 Flusspat: *Idem*.
 Flusspat, tät: *Calcarius Fluor Densus*.

G.

Gästen (Rinman): *Zeolithus Spathosus s. Lamellosus*.
 Gagat: *Gagas*.
 Galizensten: *Vitriolum Zinki Nativum*.
 Gallfnas: *Actinotus Vitreus*.
 Galmeja: *Zinkum Mineralisatum Calamina*.
 Gipsapat: *Calcarius Gypsum Spathosum, Selenites*.
 Glanskobolt: *Cobaltum Mineralisatum Nitidum*.
 Glaskopf, swart: *Ferrum Ochraceum Brunum Haematites*.
 Glimmer: *Mica*.
 Glitter: *Idem*.
 Glys: *Succinum*.
 Gorsten: *Calcarius Marga Indurata*.

Gräberg: *Granites*.
 Granatsten: *Granatus Vulgaris*.
 Grönjörd: *Argilla Viridis s. Veronensis*.
 Guld: *Aurum*.
 Guld, gediget: *Aurum Nativum*.
 Guldalm fra Nagyag: *Silvanium Lamellosum, Tellurium Lamellosum*.
 Guljörd: *Argilla Lutea, Luteoargilla*.
 Gyps: *Gypsum, Calcarius Gypsum*.
 Gyps, fjällig: *Calcarius Gypsum Lamellosum*.
 Gyps, spathig: *Barytis Lamellata*.

H.

Hälleart: *Waca*.
 Hälleflinta: *Petrosilex Corneus*.
 Hällesten: *Waca*.
 Hartsiggyps: *Barytis Dysodes, Hepatites, Gypsum Lapis Hepaticus*.
 Heliotrop: *Heliotropium — Jaspis Vulgaris*.
 Himmelsmjöl: *Gypsum Terraeforme*.

Hornblende: *Hornblenda Vulgaris*.
 Hornerts: *Argentum Mineralisatum Corneum*.
 Hornsilfwer: *Idem*.
 Hornsten: *Petrosilex Corneus*.
 Hwitflinta: *Quarzum Vulgare*.
 Hyacynth: *Hyacinthus*.

I.

Järn v. Jern: *Ferrum*.
 Järn, gediget: *Ferrum Nativum*.
 Järnglitter: *Ferrum Mineralisatum Speculare Micaceum*.
 Järnkies: *Ferrum Mineralisatum Pyrites*.
 Järnlera: *Bolus*.
 Järnmalm, magnetisk: *Ferrum Magnetes*.
 Järnmalm, whit: *Ferrum Ochraceum Spathiforme*.
 Järnockra, blå: *Ferrum Ochraceum Coeruleum*.
 Järnockra, gul: *Ferrum Ochraceum Brunum Friabile*.

Järnsand: *Ferrum Magnetes Gla-reosus*.
 Järnsten: *Scheelium Ochraceum Album, Tungstenium*.
 Järnviktril: *Vitriolum Ferri Nativum*.
 Jaspis: *Jaspis*.
 Jaspis, gemen: *Jaspis Vulgaris*.
 Jaspis, porcellins: *Silex Jaspis Porcellanites, Jaspis Porcellanites*.
 Ilwith-krita: *Creta*.

K.

Kalkjord: *Agaricus Mineralis*,
Farina Calcaria, *Lac Lunae*,
Creta Farinacea.

Kalkspat: *Spathum*.

Kalksten: *Calcarius Densus*
Vulgaris.

Kattilinta: *Quarzum Vulgare*.

Kattöga: *Oculus Cati*, *Silex*
Catophthalmus.

Kattsilfver: *Mica*.

Kies: *Ferrum Mineralisatum*
Pyrites.

Kobolt: *Cobaltum*, *Cadmia*.

Koboltbeslag: *Cobaltum Ochra-*
ceum Rubrum Terreum.

Kobolt-blüter: *Cobaltum Och-*
raceum Rubrum.

Kobolt-blomma: *Idem*.

Koboltjord: *Cobaltum Ochrace-*
um Nigrum.

Koboltmalm, grå: *Cobaltum*
Mineralisatum Chalybeum.

Koboltmalm, röd: *Cobaltum*
Ochraceum Rubrum.

Rohrim: *Calcarius Densus Vul-*
garis (Ferruginosus).

Rohrimsten: *Idem*.

Koppar: *Cuprum*, *Cyprium*.

Koppar, gediget: *Cuprum Na-*
tivum.

Kopparblätt: *Cuprum Ochrace-*
um Azureum Friabile.

Kopparglas: *Cuprum Minerali-*
satum Nitidum s. Vitratum.

Kopperglaserts: *Idem*.

Koppargrönt: *Cuprum Ochra-*
ceum Chrysocolla.

Kopparjord, röd: *Cuprum Och-*
raceum Lateritium Friabile.

Kopparlazar: *Cuprum Ochra-*
ceum Lazureum.

Kopparmalm, grönaktig: *Cup-*
rum Ochraceum Malachites.

Kopparmalm, gul: *Cuprum Mi-*
neralisatum Pyritaceum.

Kopparmalm, röd: *Cuprum Och-*
raceum Rubrum.

Kopparnickel: *Nicolum Mine-*
ralisatum Cupreum.

Kopparskifver: *Calcarius Arde-*
sia Margacea, *Calcarius Bi-*
tuminosus Schistus.

Krita: *Creta*.

Krita, röd: *Ferrum Ochraceum*
Argillaceum Rubrica.

Krita, skräddare: *Steatites*.

Krita, spansk: *Idem*.

Krita, swart: *Ardesia Nigrita*.

Kritamergel: *Calcarius Marga*
Friabilis.

L.

Larkeswamp: *Agaricus Mine-*
ralis, *Farina Calcaria*, *Lac*
Lunae, *Creta Farinacea*.

Lava: *Lava* — *Basaltes* — *A-*
mygdalites, *Saxum Glandu-*
losum, *Saxum Amygdaloides*.

Lazurmalm: *Cuprum Ochrace-*
um Lazureum Friabile.

Lazursten: *Lazurus*.

Lefwersten: *Barytes Dysodes*,
Hepatites, *Gypsum Lapis He-*
paticus.

Lera, förstenad: *Argilla Indura-*
ta.

Lera, gemen: *Argilla Vulga-*
ris, *Argilla Figulina*.

Lera, porcellins: *Argilla Porcel-*
lana.

Lera, ren: *Argilla Pura*.

Lerskifver: *Argilla Fissilis*
(Schista).

Linsten: *Calcarius Grandaeus*.

Lysspat: *Calcarius Fluor Spa-*
thosus.

M.

Magerskifver: *Ardesia Tegula-*
ris, *Schistus Ardesia Tegularis*.

Magnet: *Ferrum Magnetes*.

Malachit: *Cuprum Ochraceum*
Malachites.

Malkekor: *Calcarius Marga Indurata*.

Maltha: *Bitumen Malta, Bitumen Fenax*.

Männmjölk: *Agaricus Mineralis, Creta Farinacea, Lac Lunæ*.

Marienglas: *Selenites, Calcarius Gypsum Spathosum*.

Marmor, serpentiner: *Serpentinus*.

Mergel: *Calcarius Marga*.

Mergellera: *Calcarius Marga Friabilis*.

Mispickel: *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare*.

Murksten: *Saxum Fornacum (cum Granatis)*.

Myrmalm: *Ferrum Ochraceum Cespitosum*.

N.

Nöckebröd: *Calcarius Marga Indurata*.

Nickel: *Nicolum Mineralisatum Cupreum*.

Nickelblomma: *Nicolum Ochraceum*.

Nickelochra: *Idem*.

Njur — Cinnober: *Hydrargyrum Cinnabaris*.

Njursten: *Nephrites*.

Norka: *Saxum Fornacum (cum Granatis)*.

O.

Oljestenar: *Arenarius Cos*.

Oljesten: *Lapis Lydius*.

Opal: *Opalus*.

Opal, föränderlig: *Hydrophanus, Opalus Mutabilis, Opalus Oculus Mundi*.

Opal, gemen: *Opalus Vulgaris*.

Opal, hwit: *Opalus Nobilis*.

Opal, orientalisk: *Idem*.

Operment: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum Flavum*.

Orsten: *Calcarius Suillus*.

P.

Peckerts: *Cuprum Lateritium Induratum*.

Pecksten: *Opalus Piceus*.

Petrificerad trä: *Lithoxylon*.

Pimpsten: *Silex Pumex*.

Platina: *Platinum*.

Porcellinslera: *Argil. Porcellana*.

Praser: *Prasius*.

Probersten: *Basanites, Lapis Lydius*.

Purlemalm: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Pisiforme*.

Q.

Quecksilfwer: *Hydrargyrum, Mercurius*.

Quecksilfwer, gediget: *Hydrargyrum Nativum*.

Quicksilfwer; vide Quecksilfwer.

Quarts, almän: *Quarzum Vulgare*.

Quarts, rosenfärgad: *Quarzum Lactescens, Quarzum Roseum*.

R.

Raf: *Succinum*.

Rauschgelb: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum*.

Rödkrita: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Rubrica*.

Rödslag: *Zinkum Mineralisatum Blenda Flava*.

Rönnsten: *Marmor Hammites, Marmor Oolithus*.

Rotgylden: *Cuprum Ochraceum Rubrum*.

Rotgyldenerts: *Idem*.

Rubin: *Spinellus*.

Ryaglas: *Mica*.

S.

- Saliter:** *Vitriolum Capillare*, *Halotrichum*.
Salpeter: *Nitrum Nativum*.
Saltslag: *Calcarius Fluor Densus* — *Calcarius Grandaeus*.
Scherbenkobolt: *Arsenikum Nativum*.
Selenit: *Selenites*, *Calcarius Gypsum Spathosum*.
Serpentiner-marmor: *Serpentinus*.
Silfwer: *Argentum*.
Silfwer, gediget: *Argentum Nativum*.
Silfverglas: *Argentum Mineralisatum Cupriferum*.
Silfverglaserts: *Idem*.
Silfvermalm, grå: *Cuprum Mineralisatum Chalybeum*.
Sinter: *Calcarius Stalactites Fibrosus*.
Sjöskum: *Lithomarga*.
Skifwer: *Ardesia Tegularis*, *Schistus Ardesia Tegularis*.
Skifwer, med vegetabiliska aftryck: *Argilla Fissilis* (*Schista*).
Skifwerlera: *Idem*.
Skifwerspat: *Calcarius Schistospathosus*, *Schistospathum*.
Sklimmer: *Mica*.
Skörl: *Scorlus Vulgaris* s. *Genuinus*.
Skörlberg (Gronstedt): *Actinotus Vulgaris*.
Skräddare-krita: *Steatites*.
Skraggmalm: *Ferrum Ochraceum Cespitosum Uliginosum*.
Skummigkalk: *Calcarius Terreus Nitidus*.
Smamalm: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Pisiforme*.
Smaragd: *Smaragdus*.
Smergel: *Smyris*.
Spat, tärning: *Barytis Radiatus*, *Lapis* s. *Phosphorus Bononiensis*.
Spegelkobolt: *Cobaltum Mineralisatum Nitidum*.
Spegelsten: *Selenites*.
Spiautermalm: *Blenda* (cum *Plumbo Mineralisato Galeana*).
Spinell: *Spinellus*.
Spitsglas: *Stibium*, *Antimonium*.
Spitsglas, fjädermalm: *Stibium Mineralisatum Griseum Vulgare Plumosum*.
Spitsglas, gediget: *Antimonium Nativum*.
Spitsglasmalm: *Antimonium* s. *Stibium Mineralisatum Griseum*.
Spitsglasmalm, hwit: *Stibium Mineralisatum Album*.
Spitsglasmalm, röd: *Antimonium Mineralisatum Rubrum*.
Spitsglasmalm stältät: *Stibium Mineralisatum Griseum Densum*.
Spitsglasmalm strålig: *Stibium Mineralisatum Griseum Radiatum*.
Stenkol: *Lithanthrax*.
Stenmärg: *Lithomarga*.
Stenmergel: *Calcarius Marga Indurata*.
Stensalt: *Muria Fossilis*.
Stenwandladt trä: *Lithoxylon*.
Stenwesa: *Argilla Vulgaris*.
Stjernmalm: *Ferrum Mineralisatum Speculare*.
Stjernslag: *Actinotus Vulgaris*.
Strålgyps: *Calcarius Gypsum Fibrosum*, *Gypsum Striatum*.
Strålskimmers: *Hornblenda Vulgaris*.
Strålskörl: *Actinotus Vulgaris*.
Swafwel: *Sulfur Nativum*.
Swafwelkies: *Ferrum Mineralisatum Pyrites*.
Swartgylden: *Argentum Fragile*, *Argentum Mineralisatum Nigrum*.

T.

Tälgsten: *Talcum Ollaris*, *Lapis Ollaris* — *Calcarius Margae Indurata*.

Tärningapat: *Spathum*.

Tättkalksten: *Calcarius Densus Vulgaris*.

Tafelskifwer: *Ardesia Tegularis*, *Schistus Ardesia Tegularis*.

Talkskifwer: *Idem*.

Talk, venetianisk: *Talcum Cosmeticum Officinarum*, *Talcum Vulgare s. Proprium Commune*.

Talksten, (Hronstedt), vide Tälgssten.

Tenn: *Stannum*.

Tennberg: *Stannum Ochraceum Androgynum*.

Thumersten: *Axinites*.

Tigersten: *Arenarius* (cum ferruginosis maculis a soluto Ferro Mineralisato pyrite).

Tinkal: *Borax Finkal*.

Topas: *Topazius*.

Tripel: *Tripolitana*.

Tripellera: *Idem*.

Tungspat: *Barytis* — *Barytis Lamellosa*.

Tungsten: *Scheelium Ochraceum Album*, *Tungstenium*.

Turmalin: *Silex Scorus Electricus*.

U.

Ultramarin: *Lazurus Pulverisatus*.

Umbra: *Ferrum Ochraceum Umbra*.

V.

Veisserts: *Cuprum Mineralisatum Album*, *Cuprum Albidum*.

Viktril, härlika kristaller anskuten: *Vitriolum Capillare*, *Halotrichum*.

Viktril, hwit: *Vitriolum Zinci Nativum*.

Vismut: *Wyzmutum*.

Vismut, gedigen: *Wyzmutum Nativum*.

Vismutglans: *Wyzmutum Mineralisatum Galenare*.

Vismutockra: *Wyzmutum Ochraceum*.

M.

Walklera: *Talcum Fullonum*.

Weisserts: *Cuprum Mineralisatum Album*, *Cupr. Albidum*.

Weissgylden: *Argentum Mineralisatum Album*.

Wesa: *Argilla Vulgaris*.

Wettjesten: *Arenarius Cos.*

Wismuth: *Wyzmutum*.

Wolfram: *Scheelium Ochraceum*.

Z.

Zeolith: *Zeolithus*.

Zink: *Zincum*.

Zinnsten: *Stannum Ochraceum Androgynum*.

Zwitter: *Idem*.

LEXICON MINERALOGICUM
DANICO LATINUM.

EXHIBITION OF THE

AMERICAN PEOPLE

A.

- Aegsteen:** *Marmor Hammites.*
Marmor Oolithus.
Agat: *Achates.*
Alabaster: *Alabastrum.*
Alun, naturlig: *Alumen Nativum.*
Alunrig steenleer: *Argilla Aluminaris, Petra Aluminaris, Argilla Romana (Tolfensis).*
Amethyst: *Amethystus.*
Arsenik: *Arsenicum.*
Arsenik, naturlig: *Arsenicum Nativum.*
Arsenikalisch kies: *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare.*
Arsenikkalk, naturlig: *Arsenicum Ochraceum Album.*
Arsenikkies: *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Vulgare.*
Arsenikkies, hvide: *Arsenicum Mineralisatum Pyritaceum Argentiferum.*
Arsenikkies, silfverhaldig: *Idem.*
Asbest: *Asbestus.*
Asketræker: *Silex Scorlus Electricus.*
Asursteen: *Lazurus.*
Auripigment: *Arsenicum Mineralisatum Rhizigallum Flavum.*

B.

- Beegblende:** *Uranium Mineralisatum Nigrum.*
Beegkal: *Gagas, Lithantrax Piceus.*
Bernsteen: *Succinum.*
Beryll: *Beryllus.*
Biergbeeg: *Asphaltum.*
Bierghor: *Amiantus.*
Biergkork: *Asbestum Suber, Asbestus Suberiformis.*
Biergkristall: *Crystallus Montana.*
Bierglæder: *Asbestum Suber, Asbestus Suberiformis.*
Biergtiær: *Bitumen Malta, Bitumen Tenax.*
Bittersalt: *Vitriolum Amarum Nativum.*
Bloodsteensmalm: *Ferrum Mineralisatum Speculare.*
Bloodsteensmalm, smudsenderød: *Ferrum Haematites Micaceus.*
Bloodstensmalm, sort: *Ferrum Ochraceum Brunum Densum.*
Bloodsteensmalm, steenhardrød: *Ferrum Ochraceum Rubrum Densum.*
Bloodsteensmalm, straalig: *Ferrum Ochraceum Rubrum Haematites.*
Bloodsteensmalm, straalig sort: *Ferrum Ochraceum Brunum Haematites.*
Blyanmalm: *Molybdaena.*
Blye: *Plumbum.*
Blyeglands: *Plumbum Mineralisatum Galena Vulgaris.*
Blyespat, hvide: *Plumbum Mineralisatum Album.*

- Blyespat, gröne: *Plumbum Mineralisatum Viride.*
 Blyespat, röde: *Plumbum Mineralisatum Rubrum.*
 Blyespat, sort: *Plumbum Mineralisatum Nigrum.*
 Blyesweif: *Plumbum Mineralisatum Galena Plumbago.*
 Bolarleera, *Bolus.*
 Bonnemalm: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Pisiforme.*
 Borax, naturlig: *Borax Tincal.*
 Borazit: *Boracites.*
 Brunsteen: *Magnesium.*
 Brunsteen rödagtig: *Magnesium Ochraceum Rubrum.*
 Brunsteen, sodig: *Magnesium Ochraceum Chalybeum.*

C.

- Carneol: *Carneolus.*
 Cementkobber: *Cuprum Aqua vitriolica solutum, Cuprum Caementatum.*
 Chrysoberyll: *Chrysoberyllus.*
 Chrysopras: *Chrysoprasius.*
 Circon: *Circonius.*

D.

- Drypsteen: *Calcarius Stalactites Fibrosus.*

E.

- Ertesteen: *Pisolithus.*

F.

- Feldspat: *Feldspathum, Silex Spathum.*
 Fiäragtig alun: *Vitriolum Alumen Nativum.*
 Fieldrop: *Calcarius Stalactites Fibrosus.*
 Flussspat: *Calcarius Fluor Spathosus.*
 Frue-lis: *Selenites.*

G.

- Gaget: *Gagas, Lithanthrax Piceus.*
 Galmey: *Zinkum Mineralisatum Calamina.*
 Gips: *Calcarius Gypsum.*
 Gips fraadig: *Calcarius Gypsum Fibrosum, Gypsum Striatum.*
 Gipsmeel: *Gypsum Terraeforme.*
 Gipssteen: *Calcarius Gypsum Lamellosum.*
 Glandskobolt: *Cobaltum Mineralisatum Nitidum.*
 Glandskol: *Lithanthrax Metallice Nitens.*
 Glaserts: *Argentum Mineralisatum Cupriferum.*

Glaskop: *Ferrum Ochraceum*
Brunum Haematites.
 Glimmer: *Mica.*
 Granat: *Silex Granatus.*

Guld: *Aurum.*
 Guld, hvidet: *Platina.*
 Guld, naturlig eller klar: *Aurum*
Nativum.

H.

Heliotrop: *Heliotropium* — *Jas-*
pis Vulgaris.
 Hornselvmalm: *Argentum Mi-*
neralisatum Corneum Vul-
gare.
 Hyacinth: *Hyacinthus.*

I.

Jade: *Jade.*
 Jaspis: *Jaspis.*
 Jern: *Ferrum.*
 Jern, farved: *Ferrum Mineralisa-*
tum Speculare.
 Jern, naturlig: *Ferrum Nativum.*
 Jernglimmer: *Ferrum Minerali-*
satum Speculare Micaceum.
 Jernkiesmalm: *Ferrum Minera-*
lisatum Pyrites.
 Jernkiesmalm, leverfarved: *Fer-*
rum Mineralisatum Pyrites
Hepaticus.
 Jernkiesmalm, straalig: *Ferrum*
Mineralisatum Pyrites Ra-
diatus.
 Jernmalm, brunagtig: *Ferrum*
Ochraceum Brunum Inqui-
nans.
 Jernmalm, hvid: *Ferrum Och-*
raceum Spathiforme.
 Jernmalm, kalkarte: *Idem.*
 Jernmalm, magnettragende: *Fer-*
rum Mineralisatum Magne-
tico - Pyritaceum.
 Jernmalm, magnetisk: *Ferrum*
Magnetes.
 Jernmalm, rød: *Ferrum Ochra-*
ceum Rubrum Friabile.
 Jernocker, blaae: *Ferrum Och-*
raceum Caeruleum.
 Jernocker, brunagtig lose: *Fer-*
rum Ochraceum Brunum Fri-
abile.
 Jernsand: *Ferrum Magnetes*
Glareosus.
 Jernspat: *Ferrum Ochraceum*
Spathiforme.
 Jernvitriol: *Vitriolum Ferri*
Nativum.
 Jomfrue Quegselv: *Hydrargy-*
rum Nativum.
 Judenbeek: *Bitumen Malta,*
Bitumen Tenax.

K.

Kalcedon, *Chalcedonius.*
 Kalkjord, los: *Lac Lunae, Cre-*
ta Farinacea, Farina Cal-
caria, Agaricus Mineralis.
 Kalkspat: *Spathum.*
 Kalksteen: *Calcarius Densus.*
 Kalksteen, körnig: *Calcarius*
Grandaeus, Calcarius Gra-
nularis.
 Kalksteen, spatagtig: *Spathum.*
 Kalksteen, stinkende: *Calcar-*
ius Suillus.
 Kies: *Ferrum Mineralisatum*
Pyrites.
 Kobber: *Cuprum.*
 Kobber, naturlig: *Cuprum Na-*
tivum.
 Hobberglassmalm: *Cuprum Mi-*
neralisatum Nitidum s. Vi-
tratum.

- Hobberkalk, blaae: *Cuprum Ochraceum Friabile*.
 Kobberkalk, fiär busket: *Cuprum Ochraceum Rubrum Lamellosum*.
 Hobberkalk, haart grön: *Cuprum Ochraceum Malachites Vulgaris*.
 Kobberkalk, merke röd: *Cuprum Ochraceum Rubrum*.
 Kobberkalk, staaltätte röd: *Cuprum Ochraceum Rubrum Densum*.
 Hobberkalk, straalig blaae: *Cuprum Ochraceum Azureum Solidum*.
 Hobberkalk, straalig grön: *Cuprum Ochraceum Malachites Fibrosus*.
 Kobberkies: *Cuprum Mineralisatum Pyritaceum*.
 Kobberkies, arsenikalsk hvid: *Cuprum Mineralisatum Album, Cuprum Albidum*.
 Kobberlasur: *Cuprum Ochraceum Lazureum*.
 Kobbermalm: *Cuprum Ochraceum Lateritium Friabile*.
 Kobbermalm, beegagtig sort: *Cuprum Ochraceum Lateritium Induratum*.
 Hobbermalm, guul: *Cuprum Mineralisatum Pyritaceum*.
 Kobbermalm, merke graae gryning: *Cuprum Mineralisatum Chalybeum*.
 Kobbermalm, slaggeagtig grön: *Cuprum Ochraceum Ferruginosum Scoriaceum*.
 Kobbermalm, speisig merk: *Cuprum Mineralisatum Album, Cuprum Albidum*.
 Kobbernicksel: *Nicolum, Cuprum Nicolai*.
 Kobberskifver: *Calcarius Ardesia Margacea, Calcarius Bituminosus Schistus*.
 Hobbervitriol: *Vitriolum Cupri Nativum*.
 Kobolt: *Cobaltum, Cadmia*.
 Koboltbeslag: *Cobaltum Ochraceum Rubrum Terreum*.
 Koboltblonster: *Cobaltum Ochraceum Rubrum Radiatum*.
 Hoboltmalm, graae: *Cobaltum Mineralisatum Chalybeum*.
 Hoboltmalm, röde: *Cobaltum Ochraceum Rubrum*.
 Hoboltmalm, sort: *Cobaltum Ochraceum Nigrum*.
 Hogsalt: *Muria Fossilis*.
 Hride: *Creta*.
 Kride, sort: *Ardesia Nigrita*.
 Krideflint: *Pyromachus*.
 Kridemergel: *Calcarius Margae Friabilis*.
 Kristallspat: *Spathum*.

L.

- Lave: *Lava*.
 Lundsalt, mineralisk: *Alcali Minerale Nativum*.
 Lykered: *Argentum Mineralisatum Rubrum Lucidum*.

M.

- Magnet: *Ferrum Magnetes*.
 Maltha: *Bitumen Malta, Bitumen Tenax*.
 Markasit: *Ferrum Mineralisatum Pyrites Vulgaris*.
 Merkeröd: *Argentum Mineralisatum Rubrum Griseum*.
 Myremalm: *Ferrum Ochraceum Cespitosum*.

N.

Nickel: *Nicolum*.

Nickelmalm: *Nicolum Ochraceum*.

Nyresteen: *Nephrites Vulgaris*.

O.

Oljesteensskifver: *Arenarius Cos.*

Opal: *Opalus*.

P.

Petrol: *Petroleum*.

Platinet: *Platina*.

Porcellanlera: *Argilla Porcellana*.

Praser: *Prasius*.

Probeersteen: *Lapis Lydius*.

Q.

Quarzagtig: (*Calcarius Fluor Spathosus*) *Calcarius Fluor Densus*.

Quegselv: *Hydrargyrum*.

Quegselv, blandet selv: *Amalgama Nativum, Hydrargyrum Argentatum, Amalgama Argenti*.

Quegselv, naturlig: *Hydrargyrum Nativum*.

Quegselvmalm, kobberhaldende sort: *Hydrargyrum Hepaticum*.

Quegselvsublimat: *Hydrargyrum Salitum Nativum*.

R.

Rödgölden: *Argentum Mineralisatum Rubrum*.

Rödkridet: *Ferrum Ochraceum Argillaceum Rubrica*.

Rödselvmalm, *vide* Rödgölden

Rubin: *Spinellus*.

S.

Safir: *Sapphirus*.

Salmiak, naturlig: *Muria Ammoniaca Nativa*.

Salpeter, naturlig: *Nitrum Nativum*.

Selenit: *Selenites*.

Selv: *Argentum*.

Selv, eller klar: *Argentum Nativum*.

Selv, naturlig: *Idem*.

Selvmalm, arsenikkalks: *Argentum Arsenicatum*.

Selvmalm, blaae svovlet: *Argentum Mineralisatum Cupriferrum*.

Selvmalm, graae-agtig: *Argentum Mineralisatum Album*.

Selvmalm, slevagtig sort: *Argentum Mineralisatum Fuliginosum*.

Selvmalm sort: *Argentum Fragile, Argentum Mineralisatum Nigrum*.

Serpentin: *Serpentinus*.

Skiörl: *Scorlus Vulgaris s. Genuinus*.

Smaragd: *Smaragdus*.

Smergelmalm: *Smiris*.

Sortbrand: *Lignum Fossile Bituminosum, Pissaxylon Vulgare*.

Spidsglas: *Antimonium*.

Spidsglas, blandet selvmalm:

- Stibium Mineralisatum Griseum Vulgare Plumosum.*
 Spidsglas, naturlig: *Stibium Nativum.*
 Spidsglasmalm, blaae agtig: *Antimonium s. Stibium Mineralisatum Griseum.*
 Spidsglasmalm, röd: *Antimonium Mineralisatum Rubrum.*
 Spidsglasmalm, staaltät: *Antimonium Mineralisatum Griseum Densum.*
 Spidsglasmalm, straalig: *Anti-*

monium Mineralisatum Griseum Radiatum.

Spinell: *Spinellus.*

Spredglaserts, vide Selvmalm sort.

Staalsteen: *Ferrum Ochraceum Spathiforme.*

Steen, feranderlig: *Opalus Mutabilis.*

Steenkul: *Lithanthrax.*

Svofel, naturlig: *Sulfur Nativum.*

T.

Talk venetiansk: *Talcum Cosmeticum Officinarum.*

Tavleskifver: *Ardesia Tegularis.*

Teglleer: *Argilla Figulina.*

Thumersteen: *Axinites.*

Tin: *Stannum.*

Tingraupen: *Stannum Ochraceum Androgynum.*

Tinmalm, glasagtig sort: *Idem.*

Tinmalm, spatagtig: *Tungstenium, Scheelium Ochraceum Album.*

Topas: *Topazius.*

Trippel: *Tripolitana.*

Tungjord: *Barytis.*

Tungspat: *Barytis — Barytis Lamellata.*

Tungsteen: *Tungstenium.*

V.

Vismuth: *Wyzmutum.*

Vismuth, naturlig: *Wyzmutum Nativum.*

Vismutglands, svovlig: *Wyzmutum Mineralisat. Galenare.*

Vismutmalm: *Wyzmutum Ochraceum.*

Vitherit: *Witherites.*

Vitriol, naturlig: *Vitriolum Nativum.*

W.

Walekjord: *Talcum Fullonum.*

Wolfram: *Scheelium Ochraceum.*

Z.

Zeolith: *Zeolithus.*

Zinkblende: *Zinkum Mineralisatum Blenda.*

Zinkblende, beegsorte: *Zinkum Mineralisatum Blenda Nigra*

Zinkblende, honnigguule: *Zinkum Mineralisatum Blenda Flava.*

Zwitter: *Stannum Ochraceum Androgynum (compactum et inspersum).*

**Előfizető és Aláíró Fő-Méltóságú, Méltóságos,
Nagyságos, Fő-Tisztelendő, Tekintetes,
Tisztelendő, Tiszteletes, Nemzetes, Tűdős
Urak.**

	<i>Példázat.</i>
Acsádi Sebestyén László T. Úr, T. Nógrád Várm. Táblabírája.	1
Arad T. Vármegyének Levéltárja.	2
Argauer T. Úr, Esztergomi Plébanus.	1
Asztalos T. Úr, T. Mármaros Várm. Ügyvédője.	1
Balásfalvi Kis László T. Úr, T. Pest Várm. Szolgabírája.	1
Balla Károly N. Úr, T. Pest Várm. Kapitánya.	1
Baranyai József T. Úr, Eszterházy Herczeg Ügyvédője a' Kir. Táblánál.	1
Bárczai Bárczay Pál T. Úr, T. Pest Várm. Fel-Ispánja.	1
Báji Patay Pál T. Úr, T. Pest és Több Várm. Táblabírája.	1
Belánszky László T. Úr, Királyi Táblánál Ügyvédő. Ő Herczega Nádor-Ispány Ügyésze.	1
Benkő Agoston T. Úr, Orvos Doktor.	1
Benyói Benyóvszky Péter T. Úr, Kir. Tábl. Ügyvédő.	1
Beodrai Harátsonyi T. Úr, T. Torontal és Több Várm. Táblabírája.	4
Bernáthfalvi Bernáth György T. Úr (Ifjabb), T. Pest Várm. Jegyzője.	1
Bizáki Puky Márton T. Úr, T. Pest Várm. Táblabírája.	1
Bizáki Puky Simon T. Úr, T. Pest Várm. Táblabírája.	1
Bizáki Puky István T. Úr, T. Zemplény Várm. Táblabír.	1
Bogyai Bogyay Péter T. Úr, T. Somogy Várm. Táblabír.	1
Boros József T. Úr, Kir. Táblánál Ügyvédő.	1
Csebi Pogány Lajos M. Úr, Cs. Kir. Arany Kúlesos, Több Várm. Táblabír.	2
Cseh Szombatý Sámuel T. Úr, Orvos Doktor.	1
Cseresnyés Sándor Úr, Orvos.	1
Cserneki és Tarkői Desseöffy Samuel M. Gróf.	1
Cserneki és Tarkői Desseöffy József M. Gróf.	1
Csik Szent-Királyi és Krasznahorkai Andrássy Károly M. Gróf.	1
Csik Szent-Királyi és Krasznahorkai Leóbold M. Gróf.	1
Csorba József T. Orvos Doktor Úr, T. Somogy Vármegye Első Orvosa.	1
Csúzi Csúzy Pál M. Úr, Cs. Kir. Aranykúlesos, T. Szalad Várm. Táblabírája.	1
Czirer Antal T. Orvos Doktor Úr, T. Baranya Várm. Orvosa.	3
Debreczen, Nemes Szabad Királyi Város.	1
Delinger János Fő-T. Úr, Érdi Plébános, és Esperest.	1
Dicskei Kovách György T. Úr, T. Pest Várm. Al-Ispánja.	1

Dobfeneki Sípos András T. Úr, T. Heves, 's Több Vármegye Táblabírája.	1
Domby Márton T. Úr, Királyi Táblánál Ügyvédő.	1
Döbrentey Gábor T. Táblabíró Úr.	1
Duliczki János Úr, Marczali Patikarius Somogyban.	1
Ebeczki Tihanyi Ferencz T. Úr, T. Nógrád Várm. Főbírája.	1
Eger-Farnosi Kandó Gábor (Ifjabb) M. Úr, Cs. Kir. Arany Kúlcson, Cs. Kir. Lovas-Ezredes.	1
Eger-Farnosi Kandó József (Néhai) T. Úr, Grassalkovich Herczeg Ügyeinek a Királyi Táblánál Vólt-Igazgatója, T. Pest és Több T. Vármegye Vólt-Táblabírája.	1
Eichholz Úr, Sz. Kir. Pest Város Al-Kapitánya.	1
Elenyák György T. Úr, Hegyes Szerzetbeli Pap.	1
Erdélyországi Királyi Lyceum.	1
Fáji Fáy Ferencz T. Úr, T. Pest, Zemplény 's Több Várm. Táblabírája.	1
Fatovits István T. Úr, T. Nógrád Vármegyebeli Ügyvédő.	1
Felső Kubíni-Hubínyi Miklós T. Úr, T. Pest, Gömör, 's Több Várm. Táblabírája, Királyi Táblánál Ügyvédő.	1
Felső-Vattai Vattay György T. Úr, T. Pest, Nógrád, 's Több Várm. Táblabír.	10
Forgó György Orvos Doktor T. Úr, T. Pest Várm. Orvosa.	5
Gebhárt Ferencz T. Orvos Doktor Úr.	1
Görové T. Úr, T. Heves Várm. Táblabírája.	1
Gotthardt Mihály T. Úr, Iglói Evang. Predikátor.	1
Hadai Hadaly N. Úr, Cs. Kir. Tanács, Pesti Universitasban Mathesist Tanító.	1
Halász Miklós T. Úr, T. Pest Várm. Szolgabírája.	1
Hamrák József T. Orvos Doktor Úr, T. Somogy Vármegye Orvosa.	1
Hangyás Dávid T. Úr, T. Pest Várm. Fő-Bírája.	1
Helmeczy Mihály T. Úr, Királyi Táblánál Ügyvédő.	1
Henne Hoszta T. Úr, Szalatnai Segéd Plébános.	1
Hólttói Nagy Antal T. Úr, T. Szalad Várm. Fő-Bírája.	1
Horváth István T. Úr, Ország Könyvtár Örzője, és Táblab.	5
Hubay József T. Úr, Királyi Táblánál Ügyvédő.	1
Hupf Mihály Úr, Sz. Kir. Pest Város Al-Jegyzője.	1
Huszár T. Úr, Kerületbeli Biztos Pesten.	1
Igló Városa. Szepességi XVI Város közzül egyik.	1
Irsai Irsay József T. Úr.	1
Irsai Irsay Károly T. Úr.	1
Jigyártó T. Úr, T. Mármaros Vármegyének Fő - Jegyzője.	1
Kacs-kovics Ferencz T. Úr, T. Nógrád Várm. Táblabírája.	1
Kacs-kovics Mihály T. Úr, T. Somogy Várm. Táblabírája.	1
Karátsonyi Emmánuel T. Úr, T. Rüküllő Várm. Táblabír.	4
Kármány Pál T. Úr, Szabad Kis-Runság Kerületbeli Kapitány.	2
Kazay István T. Úr, T. Fejér, 's Több Várm. Táblabírája.	4
Kesselőkeoi Majthényi Károly (Ifjabb), T. Úr. T. Pest Várm. Fő-Bírája.	1
Kesselőkeoi Majthényi Imre, M. Úr, Cs. K. Arany Kúlcson.	1

His Sándor T. Úr, T. Pest 's Több Várm. Táblabírája.	1
His Sándor T. Úr, T. Pest Várm. Fő-Adószedője, 's Táblabírája.	1
His Csóltói Ragályi József T. Úr, T. Borsod 's Több Várm. Táblabírája.	1
His Csóltói Ragályi Ábrahám N. Úr, Cs. Kir. Tanács, T. Torna Várm. Fel-Ispánya.	1
His-Csóltói Ragályi Pál T. Úr, T. Borsod 's Több Várm. Táblabírája.	1
His-Csóltói Ragályi Károly T. Úr, T. Borsod 's Több Várm. Táblabírája.	1
His-Csóltói Ragályi János T. Úr, T. Borsod 's Több Várm. Táblabírája.	1
His-Csóltói Ragályi Tamás T. Úr, T. Borsod 's Több Várm. Táblabírája.	1
His-Dobronyi Isaak Sámuel T. Úr, T. Szathmár Várm. Fel-Ispánya.	1
Hlobusiczki Hlobusiczky Károly T. Úr, Hétférjfiúi Tabla Jegyzője.	1
Hováts T. Úr, Erd. Országai Kir. Lyceumban Gazdaság Tanító.	1
Hováts István T. Úr, Kassai Ref. Prédikátor.	1
Hováts Dániel T. Úr, Orvos Doktor.	1
Kovachóczy László T. Úr, T. Pest Várm. Fő-Adószedője, 's Táblabírája.	1
Köhler Márton N. Úr, Igló Város Szószólója.	1
Kúlcár István T. Úr, Hazai és Külf. Tudósítás Írója.	5
Laczkovics György N. Úr, Cs. Kir. Tanács, Királyitábla Táblabírája, Al-Országbírája.	1
Lanzinger László Úr, T. Nógrád Várm. Járásbeli Borbélya.	1
Legrádi László Orvos Úr.	1
Legrádi Pál T. Úr, Királyitáblánál Ügyvédő.	1
Lippits József T. Úr, Szepességi XVI Város Tartományának Orvosa.	1
Lipto-Teplai Dwornikovits T. Úr, T. Szalad Várm. Szolgabírája.	1
Litterati János Úr, Zselyi Tisztartó.	1
Lossontzi Gyürki Pál T. Úr, T. Nógrád Vármegye Fel-Ispánya.	1
Lovászi és Sz. Margitai Sümeghy Mihály T. Úr, T. Szalad Várm. Fő Bírája.	1
Magyar Szögyényi Szögyényi Zsigmond M. Úr, Törvényszékeken a' Királyképe Helytartója.	1
Marich János Fő-Tiszt Úr. Fejérvári Kánonok, Budai Fő-Esperest, T. Trenchin Várm. Táblabírája. Királyi-Tábla-Praelatusa.	2
Marikóvszky György T. Úr, T. Gömör Várm. Orvosa, és Táblabírája.	1
Márkus István Márjassy István T. Úr, T. Gömör Vármegye Fel-Ispánya.	1

- Májér József Fő-T. Úr, Fejérvári Plébános és Esperest. 1
- Mező-Szegedi Szegedy Ferencz M. Úr, Cs. Kir. Arany Kúlesos. 1
- Mojisfalvi Gyurcsányi Gábor T. Úr, T. Nograd Vármegye Alispánya. 1
- Nagy-Idai Sámuel T. Úr, T. Mármaros Vármegye Táblabírája. 1
- Nagy-Lónyai és Vásáros Naményi Lónyai Gábor M. Úr, Sz. István Rende Vitéze, Cs. Kir. Arany Kúlesos, T. Ungh Várm. Fő-Iszpánya. 1
- Nagy-Rakói Rakóvszky István T. Úr, T. Nograd Várm. Táblabírája. 1
- Nagy-Szalatnyai és Bacskói Bárá Fischer István Ő Excellentiája, Egri Érsek, Sz. István Rende Nagy Keresztes Vitéze, Belső Titkos Tanács, T. Heves Várm. Fő-Iszpánya, Kir. Magyar Helytartó Tanács Tanácsosa. 1
- Négyesi Szepessy Ignác M. Úr, Cs. Kir. és Erdélyország Hormányszeke Tanácsa, Erdélyi Püspök. 5
- Négyesi Szepessy László (Idősb) T. Úr, Borsod's Több Várm. Táblabírája. 1
- Négyesi Szepessy László (Ifjabb) T. Úr, Borsod's Több Várm. Táblabírája. 1
- Nedeczki Nedeczky Ferentz T. Úr, T. Fejér Várm. Jegyzője. 1
- Nemes-Csói Strophai Antal T. Úr, Királyi-Táblánál Ügyvédő. 1
- Nozdroviczki Nozdroviczky György T. Úr, Szepességi XVI Város Tartományának Grófja. 1
- Ónody Pál T. Úr, T. Heves's Több Várm. Táblabírája. 1
- Otrokóczy József, N. Úr. 1
- Óri Fülep Sámuel T. Orvos Doctor Úr, T. Abaúj Várm. Táblabírája. 1
- Palini Inkey Nepomuk János, M. Úr, Cs. Hir. Arany Kúlesos, T. Szalad Várm. Táblabírája. 1
- Pap János T. Úr, T. Szathmár Várm. Táblabírája. 1
- Pázmándy Hárolly T. Úr, T. Fejér's Több Várm. Táblabírája. 1
- Péli Nagy András (Idősb) T. Úr, T. Bars, Pest, 's Több Várm. Táblabírája. 1
- Péli Nagy András (Ifjabb) T. Úr, T. Bars Várm. Táblab. 1
- Pereni Perényi Bárá Ő Nagysága, T. Beregh Vármegye Vice-Iszpánya. 1
- Perger János T. Úr, Királyi-táblánál Ügyvédő. 1
- Perlaki Somogyi Ferentz T. Úr, Több T. Vármegye Táblabírája. 1
- Peterka József T. Orvos Doktor Úr, Szabad His-Hunság Orvosa. 1
- Petrásovits András T. Úr, Kir. Táblánál Ügyvédő. 1
- Petrózai Trattner János Tamás Úr, Könyvnyomtató. 10
- Petz Sámuel Úr, Pesti Patikarius. 1

Pinter János Úr, Szigetvári Patikarius Somogyban.	1
Pogany Albert Fő-Tiszt. Úr, Rosnyai Kanonok, Salgó- Tarjani Plébános, Esperest, T. Nógrád Várm. Táblab.	1
Póka-Teleki Kondé József Bene T. Úr, Cs. Királyi Udvarnok.	1
Pothurnyai és Csáti Pothurnyai Antal T. Úr, T. Borsod, 's Több Várm. Táblabírája.	1
Psenicska Antal Úr, T. Gömör Várm. Járásbeli Borbélya.	1
Pyerker József Úr, Kaposi Patikarius Somogyban.	1
Rádai Ráday Meltóságos Gróf, Cs. Kir. Arany Kúlesos.	1
Ragyóczi Csoma Zsigmond T. Úr, T. Heves Várm. Jegyzője, és Táblabírája.	2
Reisinger József Fő-Tiszt. Úr, Rosnyai Kanonok, Espe- rest, Fülek-Püspöki Plébános, T. Nógrád Várm. Táblab.	1
Revisnyei Reviczky Ádám M. Úr, Cs. Austriai Leo- pold, Kir. Sardiniai Egyházi, Hadi Moriti és Lázár Rend- jeinek Vitéze, Cs. Kir. Arany Kúlesos, Felség. Austriai Fő Herczeg Renat, Lombardia és Velenceze Országok Vice- Király Cancelláriájának Valóságos Cs. Kir. Tanácsa.	1
Revisnyei Reviczky Imre T. Úr, T. Pest Várm. Ügy- védője, és Táblabírája.	1
Rezeda János Úr, Ifjú Waldstein Gróf Nevelője.	1
Rózsa József T. Orvos Doktor Úr, T. Arad Várm. Orvosa.	1
Saardi Somsich Miklós T. Úr, T. Somogy Várm. Táb- labírája.	1
Sárközy Antal T. Úr, Tábla Bíró.	1
Sárközy István T. Úr, T. Somogy Várm. Táblabírája.	1
Schertl Samuel N. Úr, Szepességi XVI Város Tartomá- nyának Jegyzője.	1
Schlahta Gábor T. Úr, T. Arad Várm. Fő-Adószedője.	1
Schólez Mihály N. Úr, Igló Város Ügyvédője.	1
Schwajcz Gábor T. Úr, Hir. Fő-Vigyázó.	1
Schwartz Pál, Csurgói Apotekarius.	1
Sélley Elek T. Úr, T. Szalad Várm. Fő-Bírája, és Táblabír.	1
Sipeki Balás István T. Úr, T. Nógrád Várm. Fő Jegyzője.	1
Sipos János T. Orvos Doktor Úr, T. Ungh Várm. Orvosa.	1
Sonntag Mihály (Ifjabb) T. Úr.	1
Steffanits Ferencz Úr, Kapornaki Számtartó.	1
Stettner Máté T. Úr, Királyi Ügy-Igazgatás Ügyvédője.	10
Streit János T. Orvos Doktor Úr, Pesti Orvos Tehetség Dékánja.	1
Sturmány Márton N. Úr, Cs. Kir. Tanács.	1
Sujánszky József Úr, Erd Uradalombeli Jövedelemszedő.	1
Szabó József T. Úr, Pest Vármegyei Földes Úr.	1
Szabó T. Orvos Doktor Úr, Magyar Ország Hir. Szemorvosa.	1
Szalabéri Horváth Nepomuk János M. Ur, Cs. Hir. Arany Kúlesos.	1
Szandai Sréter László T. Úr, T. Nógrád Várm. Fő-Bírája.	1
Szathmáry József, T. Ur, Királyi Táblánál Ügyvédő.	1
Székhelyi Majláth János Meltóságos Gróf.	1

Szeleczei Szeleczy Pál T. Úr, T. Pest Várm. Táblabír.	1
Szemerei Szemere Pál T. Úr, T. Pest Várm. Ügyvédője.	1
Szemerei Szemere György T. Úr, T. Ungh Várm. Jegyzője.	1
Szent-Királyi László N. Úr, Királyi-Táblán Nádor Ispány Itélőmestere.	1
Szerdahelyi Mihály N. Úr, Iglói Bányászság Törvény- székeinek Jegyzője.	1
Szerémy Antal T. Úr, T. Nógrád Várm. Szolgabírája.	1
Szilassi és Pilisi Szilassy József M. Úr, Hétférjfiúi Tábla Táblabírája.	1
Szilassi és Pilisi Szilassy László T. Úr, T. Pest Vármegye Táblabírája.	2
Szilassi és Pilisi Szilassy Ferencz T. Úr, T. Gömör Várm. Fő-Bírája.	1
Tersztyánszky Pál T. Úr, Szepességi XVI Város Tartó- mányának Ügyvédője.	1
Thajsz András T. Úr, Királyi Táblánál Ügyvédő, Magyar Tudós Gyűjtemény Rendbeszedője	1
Tóth-Prónai Prónay Sándor Bárá M. Úr, Cs. Kir. Arany Kúlcsoz.	1
Tóth-Prónai Prónay Ferencz T. Úr, T. Nógrád Várm. Szolgabírája.	1
Tóth-Prónai Prónay Antal T. Úr, T. Nógrád Várm. Táblabírája.	1
Tóth-Prónai Prónay János T. Úr, T. Nógrád Várm. Jegyzője.	1
Töltényi László Orvos Tanuló Úr.	1
Zachar János T. Úr, Ügyvédő.	1
Zsidai Sándor T. Úr, Királyi Táblánál Ügyvédő.	1
J. N. B. Úr, Pankotán.	1
Jankovits Antal Úr, Orvos Tanuló Úr.	1
Vadasi-Jankovits Miklós T. Úr, T. Pest 's Több Várm. Táblabírája.	1
Vámosi Sárý T. Úr, T. Szalad Várm. Fő-Bírája és Táblabír.	1
Varion József János T. Úr, Egri Nevendék Kis Pap.	1
Vajai Vay Miklós Bárá Ő Méltósága, Cs. Kir. Vezér Őr- nagy (General Major) és Cs. Kir. Arany Kúlcsoz.	1
Vécsei és Hajnátskői Vécsey Miklós (Idősb) Ő Ex- cellenciája, T. Szathmár Várm. Fő-Ispánya, Cs. Kir. Arany Kúlcsoz, Hétférjfiúi-Táblának Táblabírája, Cs. Kir. Belső Titkos Tanács.	20
Vécsei és Hajnátskői Vécsey Miklós (Ifjabb) Bárá Ő Méltósága.	1
Vitkovits Mihály T. Úr, Királyi Táblánál Ügyvédő.	2
Voksicsi Horváth Károly T. Úr, T. Nógrád Várm. Táblabír.	1
Vörösmarti Ferencz T. Úr, Kir. Táblánál Ügyész.	1
Vurum József Méltóságos Úr, Cs. Kir. Tanács, Nagy- Váradi Catholicus Püspök.	1

A' Szerzőnek kijött Munkái.

1. Az Emberi Élet Meghosszszabbításának Mestersége. Íratott Kristof Wilhelm Hufeland Orvos Doktor, és a' Jénai Fő-Oskolában az Orvosi Tudománynak Rendszerint való és Közönséges Tanítója által. — Most pedig Német Nyelvből Magyarra fordította, a' nehezebb helyeken megvilágósíttatott, alkalmatosság szerint a' Magyar Hazára szabott, néhol pedig meg bővített Kováts Mihály Orvos Doktor által. Nyomtatott Pesten. Trattner Mátyás betűivel 1798 Esztendőben. I. Rész áll 271 lapból. II. Rész áll 259 lapból. Elfogyott.
2. Az Ember Élete Meghosszszabbításának Mestersége. Írta Hufeland Kristóf Wilhelm Orvos Doktor, és a' Jénai Fő-Oskolában az Orvosi Tudománynak Rendszerint való Közönséges Tanítója. — A' Második Kiadás szerint fordította, a' nehezebb helyeken megvilágósította, alkalmatosság szerint a' Magyar Hazára szabta, sok helyeken pedig meg bővítette Kováts Mihály Orvos Doktor. — Nyomtatott Pesten Trattner Mátyás, és Patzkó Ferentz betűivel. 1799. Esztendőben. I. Rész áll 368 lapból. II. Rész áll 480 lapból. Elfogyott. Most készül új kiadás.
3. Szükségben való és Segedelem Tábla a' vízbe fúlt, megfagyott, felakasztott emberekre, és holtan születni látszott kisdedekre nézve. Melyet Magyarul kiadott Kováts Mihály Orvos Doktor. Nyomtatott Pesten Trattner Mátyás betűivel 1798 Esztendőben. — Szükségben való és Segedelem Tábla a' veszett-kutya harapásról, a' mérgekről, a' falatnak gégeben való megakadásáról, gőz miatt való megfúlásról, 's a' t. Egy veszett-kutya rézre metszetett képével. Nyomtatott Pesten. Trattner Mátyás betűivel. 1798. Esztendőben.
4. A' Gyenge Élet Meghosszszabbításának, és a' Gyógyíthatatlan Nyavalyák Húzásának Mestersége. Írta Struve Herestely Ágoston, Orvos Doktor. — I. Rész. A' Tehénkilisekről való Tanítással, és sok Tudósok' Értelmekkel meg bővítve; áll 372 lapból. II. Rész. Hufelandnak az Anyákhoz a' gyermekek neveltetésekről való Jó Tanácsával, és Kantnak az Elme ereje által a' Nyavalyáknak Elmentállhatásról való Tanítással meg bővítve; áll 288 lapból. III. Rész. A' Gálvánozás és Darwin Tudományával meg bővítve; áll 400 lapból. Nyomtatott Pesten. Trattner Mátyás betűivel. 1802 Esztendőben. Találtatik Pesten a' Szerzőnél, és Kis József Könyvárosnál.
5. Chemia vagy Természet Titka Gren Fridrik Albert Korlát Doktor szerint. Magyarul legelőször írta Kováts Mihály Orvos. I. Darab; áll 180 lapból. II. Darab; áll 215 lapból. III. Darab; áll 133 lapból. IV. Darab; áll 232 lapból. Nyomtatott Budán. Landerer Anna betűivel. 1807. Esztendőben. Találtatik Pesten a' Szerzőnél.
6. Allati Mágnesesség Mérőserpenyűje. Szerző Kováts Mihály Orvos Doktor, a' Magyar Királyi Pesti Tudomány Mindenségbeli Orvos Tehetségnek Tagja. Pesten. 1818. Paczkó Ferencz József betűivel. — I. Serpenyű. Kísértet az Allati Mágnesesség Al-Báját az Egészség és Lélek-Tudomány Törvényeiből kimagyarázni. Szerző Eschenmayer K. A. Tübingi Tanító. Stuttgartban és Tu

bingben. 1818. Fordítá; Toldalékkal meg bővíté Kováts Mihály Orvos Doct. 's a' t. — áll 174 lapból. — II. Serpenyű. Kováts Mihály Orvos Doctor 's a' t. Megvizsgálja és Megezáfolja Eschenmayer K. A. Tubingi Professornak Állati Mágnességről való Munkáját, és a' Toldalékok. — áll 254 lapból. Találtatik Pesten a' Szerzőnél és Kis József Könyvárosnál.

7. A' Hirtelen Halál Veszedeimeiben való Segedelem. Első Tábla. — Második Tábla. Szerzé Kováts Mihály Orvos Doctor és a' Tekintetes Nemes Magyar Királyi Pesti Tudomány Mindenség Orvos Tehetségének Tagja. — Pesten. Trattner János Tamás be-tüivel. 1820. Találtatik Pesten a' Szerzőnél.

8. Rettungsmittel in plötzlichen Todesgefahren. Herausgegeben von Michael v. Kováts, der Arzeneygelahrtheit Doctor, Mitglied der Medizinischen Facultät an der Königlichen Pesther Univer-sität. — Erste Tafel. — Zweyte Tafel. — Pesth, gedruckt bey Johann Thomas v. Trattnern. 1820. Találtatik Pesten a' Szerző-nél, a' ki lakik a' Zöldkert (Kohlbacher) Útczában, 500-ik Szám alatt.

E r r a t a.

mit einem e, *lege*: mit einem e, *vid. Lex. Min. Latino Magya-ricum pag. 49.*

Cobaltum Ochr. Rubr. Ferreum, *lege*: Terreum *vid. Deutsch Lat. Min. Wörtb. pag. 13.*

Gagas Lithanthrax Piceus, *lege*: Gagas, Lithanthrax Piceus, *vid. Deutsch Latein. Min. Wört. pag. 15.*

pentaglottam, *lege*: hexaglottam, *vide, Mantiss. pag. III.*

quia hanc praecedenti, *lege*: quia eam praecedenti, *vid. Mantis. pag. III.*

Argent leucopyritacée, *lege*: Argent leucopyritacé, *vid. Lex Min. Gallic. Latinum, pag. 9.*

Dolomieux, *lege*: Dolomieu, *vid. Lex. Min. Gallic. Latinum, pag. 12, et 13.*

Chaux le plombe, *lege*: Chaux de plombe, *vid. Lex. Min. Gallic. Latinum, pag. 14.*

Mine d' plomb, *lege*: Mine de plomb, *vid. Lex. Min. Gallic. Latinum, pag. 29.*

Mine de mercur, *lege*: Mine de mercure, *vid. Lex. Gallic. La-tinum, pag. 29.*

Kováts, Michály

Lexicon Mineralogicum Enneaglottum

Pesthinum 1822

Lith. 255 m

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10283984-0